

PATRICK O'BRIAN

*Déltengeri
kalandok*

MAGYAR KÖNYVKLUB

Fordította
Fazekas István

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
The Far Side of the World
HarperCollins *Publishers*

© Patrick O'Brian 1984
All rights reserved

Hungarian translation © Fazekas István, 2004

Magyar Könyvklub © Budapest, 2004

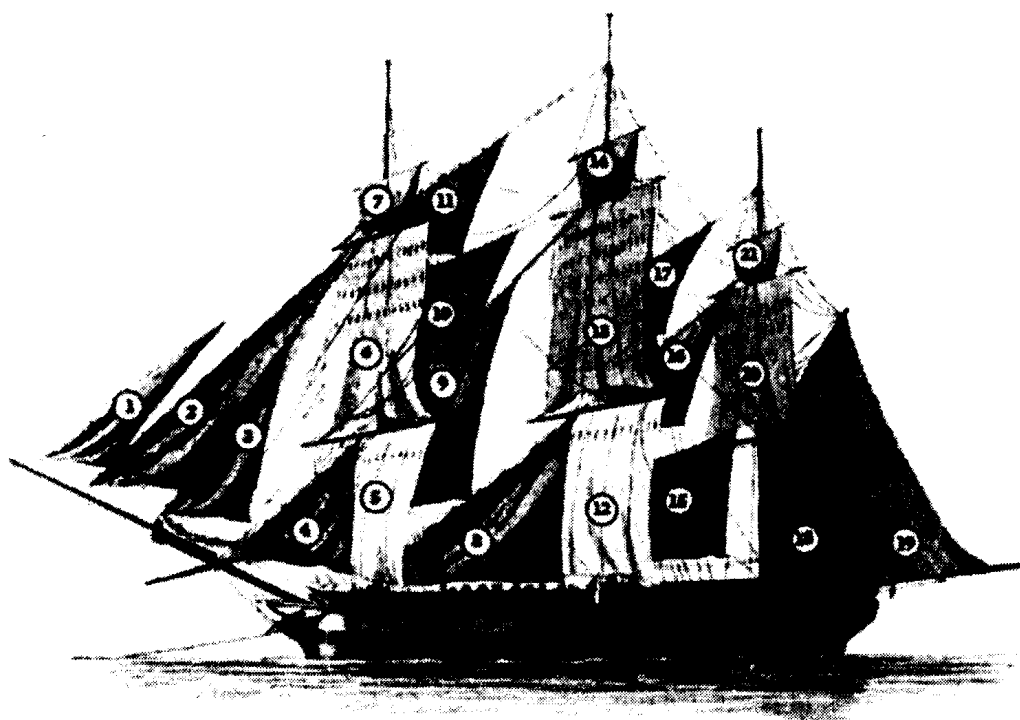
Az egyedül jogosított magyar nyelvű kiadás.
A Kiadó minden jogot fenntart, részletek közlésének
jogát is az írott élelektronikus sajtóban.
Kiadja a Magyar Könyvklub,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó a Magyar Könyvklub vezérigazgatója
Kiadóvezető Horváth Ildikó Zsuzsanna
Műszaki vezető Tóth Csaba Vezető
szerkesztő Tenner Anna
A borítót tervezte Fodor Zsolt
Tördelő Blazsek Réka

Nyomta a Szekszárdi Nyomda Kft.

ISBN 963 549 130 1

Ifjabb Woolcott Gibbsnek, aki elsőként bátorított
ezeknek a történeteknek a megírására.

Keresztvitorlázati hajó, szélcsendben száradáshoz lefeszített vitorlázattal

1. Repülő (külső) orrvitorla	12. Fővitorla vagy alsóvitorla
2. Orrvitorla	13. Fő(árbc)-derékvitorla
3. Előárbc-sudár-tarcsvitorla	14. Fő(árbc)–
felsősudárvitorla
4. Előárbc-tarcsvitorla	15. Hátsó tarcsvitorla
5. Elő(árbc)törzs)-vitorla
(alsó vitorla)	16. Hátsó sudártarcsvitorla
6. Elő(árbc)-derékvitorla	17. Hátsó felsősudár–
tarcsvitorla
7. Elő(árbc)-sudárvitorla	18. Hátsó vitorla
8. Főárbc-tarcsvitorla	19. Farvitorla
9. Fő(árbc)sudár-tarcsvitorla	20. Hátsó derékvitorla
10. Középső tarcsvitorla	21. Hátsó felsősudár-vitorla
11. Fő felsősudár-tarcsvitorla
(főroyal-tarcsvitorla)	

Az illusztráció forrása: Serres, Liber Nauticus

A Műszaki Tudományos Kutatóközpont ajándéka

The New York Public Library – Astor, Lenox és Tilden Alapítvány

A SZERZŐ MEGJEGYZÉSE

Meseszövését illetően nagyon kevés szerző állíthatja magáról, hogy teljes egészében eredetit alkotott; úgy tűnik, hogy tulajdonképpen Shakespeare se fedezett fel szinte semmi újat, Chaucer pedig élők-
től és holtaktól egyaránt kölcsönzött írásaihoz. Más megvilágításból nézve, e mű szerzője még kevésbé tekinthető eredetinek, hiszen makacsul tartja magát a feljegyzett eseményekhez, és saját fantá-
ziáját hajónaplókkal, jelentésekkel, levelekkel, emlékiratokkal és korabeli feljegyzésekkel is táplálja. Az általános felhasználás azon-
ban nem azonos a plágiummal, s így mellesleg be kell vallanom, hogy a vihar 308. oldalán található leírását William Hickeytől köl-
csönöztem, kinek szemléletes megfogalmazásán, úgy tűnik, már képtelenség bármit is javítani.

Ha viszont ezek a történetek folytatódnak, az is világos, hogy a szerző eredetiségre kényszerül, hiszen lassan kifut a történelemből. Tíz vagy tizenegy évvel ezelőtt egy tekintélyes amerikai kiadó azt javasolta, hogy írjak egy könyvet a Nelson-korabeli Királyi Hadi-
tengerészetről. Örömmel tettem eleget a kérésnek, mivel mind a té-
ma, mind pedig a korszak rokonszenvesnek és vonzónak tűnt, s így került sor ezen sorozat első kötetének megírására, mely Lord Cochrane-nek a *Speedy* parancsnokaként eltöltött első időszakán, s egyben a háború egyik leglátványosabb, egyetlen hajó által végre-
hajtott akcióján alapul, tömördek hiteles részlettel. Ha a szerző előre tudta volna, hogy mekkora öröme telik ennek a könyvnek a megírá-
sában és még hány fogja követni az elsőt, akkor a történetet minden bizonnyal korábbi időpontról indítja el.

A 14 ágyúval felszerelt *Speedy*nek csak 1801-ben sikerült elfognia a 32 ágyús *Gamót*, amit nem sokkal később az elhibázott amiens-i béke követett, mely a vállalkozó szellemű tengerészek számára ke-
vesebb időt biztosított a hírnév megszerzéséhez, mint ahogy szeret-
ték volna, s ezzel a szerzőt is igen jelentős mennyiségű nyersanyag-
tól fosztotta meg. A történelmi idők még most se fogytak ki a kalandos

eseményeket megörökítő meséből, s egy haditengerészeti szakértő ebben a könyvben is felfedezheti annak az eseménynek a visszhangját, amikor a királyi haditengerészet *Phoebe* nevű hajója üldözőbe vette az Egyesült Államok haditengerészetéhez tartozó *Essexet*. Egy év, mindenesetre, még a tizenkilencedik század elején is csak tizenkét hónapból állt, így az is elképzelhető, hogy a szerző (ha olvasói ezt egyáltalán elviselik) a közeljövőben – a húsvét kiszámításához szükséges feltételezett hónapokhoz hasonlóan – feltételezett éveket lesz kénytelen beiktatni történeteibe: egy 1812/a-t, sőt még egy 1812/b-t is.

Ha erre sor kerülne, ez akkor is csak a szigorú kronológiát érintené, s a szerző továbbra is tiszteletben tartaná a történelmi hitelességet és pontosságot, a korabeli dokumentumok alapján és felhasználásával továbbra is hitelesen mutatná be a Királyi Haditengerészetet: az olvasó ott se találkozna se tekintetükkel gyilkolni képes vajákosokkal, se nyelv, vallás és közösség nélküli hottentotákkal, se tökéletesen udvarias és az összes létező tudományágban otthonosan mozgó kínaival, se pedig az erényességet megtestesítő, mindig győzelmet arató, tehát szükségképpen halhatatlan hősökkel. Ha pedig valaha is krokodilok jelennének meg a történetben, akkor az író azért is kezességet vállal, hogy azok könnyek mellőzésével fogják elfogyasztani zsákmányukat.

ELSŐ FEJEZET

– Aubrey kapitányt kéretik, Aubrey kapitányt kéretik! – hallatszottak először alig érthetően, elmosódva a zászlóshajó főfedélzetéről a hangfoslányok, majd fokozatosan erősödtek s kivehetőbbé váltak, ahogy a tatfedélzeten, s a fedélzeti átjárókon keresztül eljutottak az előfedélzetre, melynek jobbfelén, egy harminckét fontos tarack mellett Aubrey kapitány ácsorgott és a marokkói császár Jumper bástya mellett horgonyzó, lilára festett gályáját méregette tekintetével, mely mögött hatalmas, szürkésbarna tömegével a Gibraltári Szikla tornyosult. Mr. Blake, – aki nem is olyan rég még apró tengerészcadétként koptatta a priccset, de mára már korábbi kapitányára emlékeztető, keménykötésű hadnaggyá nőtte ki magát

– éppen az általa feltalált ágyútalpról tartott neki előadást, mellyel meg lehet duplázni a tarack tűzgyorsaságát anélkül, hogy felborulásától kellene tartani, s amely tökéletes pontossága mellett a lövéstávolságot is kétszeresére növeli. Ezen tulajdonságai minden bizonnyal egyben az összes háború végét is jelentenék.

Egy sorhajókapitányt csak a zászlóshajó kapitánya kéretheti magához, s azóta, hogy a *Caledonia* nem sokkal pirkadat után megérkezett, Jack Aubrey tartott is ettől a hívástól, hiszen tudta, hogy percekkel később már magyarázkodnia is kell majd a főparancsnoknak, miként fordulhatott az elő, hogy a parancsait nem teljesítették. Tudván, hogy Aubrey kicsiny, öregecske, de azért a hullámokat még mindig vidáman szelő fregattjának, a *Surprise-nak* Máltáról vissza kell térnie Angliába, hogy ott kimustrálják, elbocsássák a haditengerészet szolgálatából, eladják, vagy feldarabolják, ezért a Földközi tengeri térség főparancsnoka, Sir Francis Ives tengernagy azt az utasítást adta, hogy ejtse útba a berber partvidéken lévő Zambrát, ott próbáljon beszélni a mascarai dejnek, a környék uralkodójának a fejével, aki hajlamosnak látszott a franciák mellé állni, s mindenféle ellenséges lépéssel fenyegetőzött, ha nem kap kézhez egy hatalmas összeget. Ha a dej továbbra is makacskodna, akkor Aubreynek

a brit konzul útján őfelsége tudomására kell hozni, hogy azon nyomban, ahogy a fenyegetések közül egyet is megpróbálna valóra váltani, minden mascarai zászló alatt közlekedő hajót elfoglalnak, felégetnek, elsüllyesztenek, vagy egyéb módon elpusztítanak, a dej kikötőit pedig vesztegzár alá veszik. Aubreynek a *Pollux*, egy még az övéénél is régebbi hatvanágyús hajó társaságában kellett hajóznia, melynek fedélzetén utasként, angliai úti céllal Harte ellentengernagy is ott volt, de a dejjel történő egyezkedés kizárólag az ő feladata volt, s annak végrehajtásáról Gibraltáron, a főparancsnoknak kellett jelentést tennie. A feladat egyértelműnek tűnt számára, annál is inkább mert orvosa, dr. Maturin személyében kivételesen jól képzett politikai tanácsadó is tartózkodott hajója fedélzetén. A Zambra-öböl bejáratánál nyugodt szívvel magára hagyta a *Polluxot*, legalább is olyan nyugodt szívvel, mint amilyen nyugodt lehet a szíve annak, aki életének túlnyomó részét tengeren, ezen a veszélyes és teljességgel megbízhatatlan természeti elemen töltötte, ahol az embert csak a korlát választja el az örökkévalóságtól.

Úgy alakult viszont, hogy árulás áldozataivá váltak. A főparancsnok terve valahogy az ellenség tudomására jutott, és egy francia sorhajó tűnt fel a szélfelőli oldalon, és két fregatt kíséretében egyértelműen a Mascarénák felé tartott. A dej erődítményeiből tüzet nyitottak a *Surprise-ra*, s az ezt követő események során Aubrey se a dejjel nem beszélt, se Elliot konzult nem indította el hozzá. A *Pollux* heves tűzharcba keveredett a nyolcvanágyús francia hajóval, felrobbant és teljes legénysége odaveszett. Briliáns adottságainak köszönhetően a *Surprise-nak* ugyan sikerült nyugodtabb vizekre hajózni, de Jack Aubrey tulajdonképpen semmit se hajtott végre a kapott parancsok közül. Mentségül ugyan felhozhatta, hogy a manőverezés során a zátonyok közé csalva tönkretett egy nehéz francia fregattot, és csata közben a *Pollux* is oly mértékben megrongálta ellenfelét, majd saját felrobbanásával is olyan sebeket ejtett rajta, hogy vajmi csekély volt még annak is az esélye, hogy valahogy visszakecmeregjen Toulonba. Ezzel együtt semmi kézzelfogható eredményt nem tudott felmutatni, s bár magában elégedett volt, hogy a Királyi Haditengerészet többet nyert, mint veszített az összecsapás során, de arról korántsem volt meggyőződve, hogy mindezt a főparancsnok is ugyanebben a megvilágításban fogja látni. Egyre kellemetlenebbül

érezte magát, mivel kedvezőtlen széljárás késleltette az útját a Zambra-öböltől Gibraltár felé, ahol a főparancsnokkal kellett találkoznia. Fogalma sem volt, hogy a Máltára és Port Mahonba küldött dereglyék időben elérték-e a tengernagyot, hogy elbánhasson a megrogyant francia nyolcvanagyússal. Sir Francisnek nem csupán a rigdeg fegyelem megszállottjaként és gorombasága miatt volt riasztó híre, hanem azért is, mert hibázó beosztottját minden lelkiismeretfurdalás nélkül kész volt tönkretenni. Az is közismert volt, hogy Sir Francis még a többi főparancsnoknál is jobban áhítozik a győzelemre. Nyilvánvaló és egyértelmű győzelemre, mely elismerést vált ki a közvéleményből, de még inkább a kitüntetések elsődleges forrásából, az Admiralitásból. Jack nem tudta volna megjósolni, hogy mindezek fényében milyen fogadtatásra talál a Zambra-öbölben lezajlott akció. „Néhány perc múlva okosabb leszek”, biztatta magát, miközben a tat felé tartott egy ideges és jórészt érthetetlenül motyogó fiatalember nyomában, kinek minden igyekezete arra irányult, hogy legjobb fehér nadrágját és selyemharisnyáját távol tartsa a szurkos vödröktől, melyekkel ide-oda rohangáltak a fedélzeten. A kapitány ezúttal tévedett. A hívás egy másik magas rangú tisztól, a flottakapitánytól származott, akit most ugyan kabinjához látolt egy influenzaroham, de szerette volna Jack tudomására hozni, hogy felesége nemrégiben Ashgrove Cottage közelében vett házat s nagy öröme szolgál majd, ha Mrs. Aubreyval megismerkedhet. Gyermekük nagyjából egykorúak, mondta, majd mint az otthonuktól oly régóta távol lévő, szerető szülők, kölcsönösen beszámoltak egymásnak gyermekeikről, a flottakapitány pedig még a leányaitól két hónappal korábbi születésnapjára kapott levelet s a nagyobbik által teljesen önállóan készített, kis, egérrágta tolltörölt is megmutatta. Ez idő alatt a főparancsnok az utolsó simításokat végezte a már napkeltekor elkezdett papírmunkán.

– Ez megy majd Lewis kapitánynak, a vizsgálatról összehordott hülyeségei miatt! „Uram! Levele a legcsekélyebb mértékben se járult hozzá kialakult véleményem megváltozásához, mely szerint ön ezt az influenzát arra akarja kihasználni, hogy a *Gloucesterrel* ismét kikötőbe vonulhasson. A legkomolyabban kifogásolható az a minősíthetetlen durvaság, melyet ön egy hajó parancsnokához messze méltatlan módon megengedett magának a Gloucester hátsó fedél-

zetén dr. Harringtonnal szemben, amikor amúgy is önt terheli a felelősség azért a siralmas állapotért, mely őfelsége hajóján az ön helytelen parancsnoki magatartása következtében a legénység sorai-
ban kialakult. Ha továbbra is hozzám intézett levelének a stílusában, melyre ezúton válaszolok, követel vizsgálatot, akkor biztosíthatom, hogy arra előbb sor fog kerülni, mint ahogy azt ön gondolná. Maradok, uram, legalázatosabb szolgálja.” Faragatlan tuskó, velem próbál szórakozni!

Az írnokok minderre nem reagáltak, mindketten szorgosan tovább körmölgettek; egyikük az előző levél tisztázatát készítette, a másik pedig a következő vázlatán dolgozott, miközben a tágas kabinban jelenlévő Mr. Yarrow, a tengernagy titkára és Mr. Pocock, a tengernagy politikai tanácsadója csupán „Óh! Nohát! Ah!” felkiáltásokkal nyugtázták az elhangzottakat.

– Bates kapitánynak! – szólalt meg Sir Francis, amint az egyik toll percegését már nem hallotta. „Uram! Őfelségének az ön parancsnoksága alatt álló hajóján uralkodó rendetlenség és túrhetetlen állapotok miatt ezúton vagyok kénytelen megtiltani mind az ön, mind az ön parancsnoksága alatt álló tisztek számára az úgynevezett időtöltés céljából történő partra lépést. Maradok, uram... stb. stb.” Most pedig egy emlékeztetőt! „Alapos okunk van feltételezni, hogy Angliában titokban nőket csempészték fel számos hajóra, különös tekintettel azokra, melyek idén és az elmúlt évben futottak ki a Földközi-tengerre. A tengernagy felszólítja az érintett kapitányokat, hogy dorgálják meg az említett hölgyeket vízpazarlás és az általuk elkövetett egyéb rendbontás miatt, s egyben adják tudtukra, amennyiben bizonyítást nyer, hogy az ivóvíztartályból mosás céljára vagy egyéb hamis indokok alapján vízvételzésre került sor, akkor minden nő, aki az Admirális vagy a főparancsnok engedélye nélkül a hajókon tartózkodik, az első adandó alkalommal visszaszállítatik Angliába. A tiszteket a leghatározottabban utasítjuk, hogy éberren figyeljék ezen hölgyek viselkedését és gondoskodjanak róla, hogy a jövőben ne fordulhasson elő indokolatlan vízfelhasználás!” Sir Francis ezután a korábbi levél tisztázását befejező írnoknak kezdett diktálni: „Az érintett kapitányoknak! A *Caledonia* tatfedélzetén járva a tengernagy felfigyelt a tisztek nyegleségére és tiszteletlenségére. Az előjáró parancsának meghall-

gatása során nem veszik le kalapjukat, olykor még a kalap karimáját se érintik, ezért határozott utasítása, hogy bármely tiszt, aki elmulasztaná a szükséges tiszteletadás és fegyelem eme alapvető kifejezését, az nyilvános figyelmeztetésben részesüljön. A tengernagy elvárja, hogy a *Caledonia* tisztjei a jövőben jó példával járjanak elől, levegyék kalapjukat, s ne csak, érzékelhető nyegleséggel, megérintsék annak karimáját.” – A feltörekvő, ifjú nemzedék túlnyomó része sekélyes és cifrálkodó! – jegyezte meg a tengernagy Mr. Pocock felé fordulva. – Bárcsak feléleszthetnénk a régi iskolát! – tette még hozzá, majd folytatta a diktálást. „Az érintett kapitányoknak! A főparancsnok személyesen győződhetett meg arról, hogy a flotta számos tisztje a kufárokéhoz hasonló színes öltözékben lépett partra, mások pedig egyenruhájukhoz nem átalították kerek kalapot viselni, amivel közvetlenül és durván megszegik az Admirális utasításait; ezért bármely tisztet, aki az egyenruházattal kapcsolatos célszerű és szükséges előírásoknak a jövőben nem tesz eleget, le kell tartóztatni s az esetet jelenteni kell a tengernagynak, hogy a vétkesek ügyében hadbíróság döntsön, és soha ne tehessék lábukat a szárazföldre, míg Sir Francis Ives a parancsnok.”

A tollak percegése közepette a főparancsnok felkapott egy levelet, s Mr. Pocockhoz fordult:

– Ismét J. S. könyörög nekem, hogy járjak el az érdekében az Admirálisnál. Elgondolkoztat a dolog. Akárhogy is nézem, egy ilyenfajta kérelem csakis kudarccal végződhet. Mondom, elgondolkodtató, és nem méltó egy ilyen, nemes célokat maga elé tűző, nagyszerű elméhez, hogy mindenáron a főrendi méltóságra törekedjen. Mr. Pocock kissé zavarba jött a válasszal, mivel jól tudta, hogy az írnokok a szorgos körmölés alatt is éberén figyelik minden szavukat, és flotta-szerte köztudott volt, hogy Sir Francis leghőbb vágya is az, hogy lord legyen belőle. Ezért verseng a testvéreivel és ezért harcolt páratlan hévvel a Földközi-tengeri flotta főparancsnoki tisztéért is, mert megítélése szerint e pozíció segítheti leginkább az áhított cím eléréséhez

– Talán... – kezdett volna mondókájába Mr. Pocock, de szavait igen közelről, barbár módon fülsértő harsonaszó szakította félbe. A tatfedélzet korlátjához lépve meglepetten felkiáltott: – Te jó ég! A császár küldötte már el is indult!

– Az isten verje meg... a franc essen bele! – kiáltott fel a tenger-nagy s az órára pillantott. – Menjen csak, és... De nem! Nem szabad megsértenünk a mórokat. Aubreyra már nem lesz időm. Kérem, mondja meg neki Mr. Yarrow... Mentsen ki nála... Vis maior... Illendően járjon el..., hívja meg ebédre dr. Maturinnal együtt... Ha ez nem felel meg nekik, akkor jöjjenek holnap.

Nem felelt meg. Aubrey végtelenül sajnálta, de ma egyszerűen képtelen a főparancsnokkal ebédelni, mivel mára már egy hölgy felé elkötelezte magát. Jack első szavaira Mr. Yarrow flottakapitány szemöldöke felcsúszott egészen hálósipkája alá. Utolsó érve, a hölgyre való hivatkozás, lehetett a haditengerészetnél ilyen esetben az egyetlen elfogadható indok, mellyel kimenthette magát anélkül, hogy ne tartsák megátalkodott, arcátlan, zendülő kutyának, így a flottakapitány szemöldöke is visszacsúszott szokásos helyére, amikor megszólalt:

– Bárcsak magam is egy hölgy felé lennék elkötelezve. Igaz, hogy ellentengernagyi fizetést húzok, de Málta óta a fedélzetmester feleségén kívül nem láttam nőt. Most aztán itt van ez az átkozott influenza, meg a példamutatás, ezért, sajnos, nem is feltételezem, hogy egyet is látok, amíg Grand Harbourban horgonyt nem vetünk. Van valami csodálatosan kellemes abban, ha az ember egy hölgy lábát tudhatja az étkezőasztal alatt, igaz Aubrey?

Aubrey elvileg mindezzel egyetértett: a szárazföldön maga is a nők odaadó híve volt, s ez az odaadás már több alkalommal is majdnem kínos helyzetet eredményezett számára, így ő is imádta az asztalnál a női lábacskákat. Ebben az esetben viszont ezek a lábacskák (ezek a különlegesen csinos kis lábacskák) és maga az ebéd is csak gondot okozott neki; lényegében ez a kellemetlenség eléggé összezilálta, mi több, be is töltötte gondolatait és kevés helyet hagyott a szokásos jókedvnek.

A kérdéses hölgyet, Laura Fieldinget egy alkalommal Vallettából Gibraltárba szállította. Szokásos körülmények között nem volt abban semmi rendkívüli, ha valaki egyik tisztársa feleségét az egyik kikötőből a másikba fuvarozza. A körülmények viszont a kérdéses esetben egyáltalán nem számítottak szokásosnak. A sötétvörös hajú, olasz származású Mrs. Fielding egy éjszaka kellős közepén, szakadó esőben és csomagok nélkül jelent meg Stephen Maturin

oltalma alatt, aki a hölgy megjelenését illetően nem szolgáltat magyarázattal, csupán annyit jegyzett meg, hogy Aubrey kapitány nevében átkelést ígért neki Gibraltárba. Jack pontosan tudta, hogy bizalmas, jó barátja, Maturin nyakig benne van a haditengerészeti és politikai hírszerzés ügyeiben, így mint szükséges rosszat fogadta el a kialakult helyzetet. A szükséges rossz viszont jókora rosszat jelentett, különösen azok után, hogy a pletykák éppen akkor hozták össze Jacket és Laurát, amikor Laura férje hadifogolyként a franciák kezén volt. A pletykák viszont megalapozatlannak bizonyultak, bár Jack egy bizonyos ponton szeretne volna ezeket tartalommal is megtölteni, de Laura nem mutatott készséget az ügy iránt. Ezzel együtt a pletyka terjedt, egészen az Adriáig, ahol őfelsége hajója, a *Nymphe* fedélzetén el is érte a fogságból megszökött férjet, Charles Fieldinget, a haditengerészet hadnagyát, aki rendkívül féltékeny természetéből fakadóan azonnal hitelt is adott a szóbeszédnek. Követte a *Surprise-t* egészen Gibraltárig, ahol éppen előző este szállt partra a *Hecla* nevű rombolóról. A hír hallatára Jack azonnal meghívta a párt egy másnapi ebédre, de Laura meghívást nyugtázó kedves szavai ellenére korántsem volt biztos abban, hogy nem kerül-e rendkívül kellemetlen helyzetbe, amikor másnap délután fél háromkor vendégeit a Reid szállóban fogadja.

Délidő előtt nem sokkal Ragged Staffnál partra szállva csónakját azonnal visszaküldte a *Surprise-hoz*, a kormányoshoz intézett, egyébként teljesen felesleges utasításokkal a kötélzetet, a tisztaságot és az ebédnél közreműködő személyzet gyorsaságát illetően. A tengerészeinél ugyan ezeken az étkezéseken sózott marhahúson és kétszersültön kívül nemigen szolgáltak fel egyebet, azt viszont stílusosan tették, hiszen minden tiszt és vendég mögött egy felszolgáló állt ugrásra készen, s ezzel az eleganciával csak nagyon kevés szálloda vehette fel a versenyt.

Látva, hogy a korzón alig lézeng valaki, elsétált az Alameda park felé, hogy ott egy sárkányfa tövében elidőzzön. Nem kívánt még visszatérni a fedélzetre, mivel nem csupán fájdalmas volt látni haláraitelt hajóját, hanem azért is, mert a hajó sorsával kapcsolatos hírek minden erőfeszítése ellenére gyorsan terjedtek, s az egykor *Joyful Surprise – Örömteli Meglepetés* – néven ismert büszke hadihajó mára már lehangoló, gyászos roncsot jelentett. Kétszáz ember

szorosan összekovácsolódott, összeforrott közössége volt széthullóban. Sajnálattal töprengett el azon, hogy ez milyen felmérhetetlen kárt és pazarlást jelent. Külön gonddal válogatott, felkészült, harcedzett tengerészek, akik közül sokan – így fedélzetmestere, tisztiszolgája és négy csónakosa is – parancsnoki kinevezése óta, évek hosszú során át vele szolgáltak, megszokták egymást, megszokták tisztjeiket, megszokták a közösséget; olyan hajó volt ahol ritkaságszámba ment bármilyen büntetés, ahol a fegyelmet nem kellett senkire ráerőltetni, hiszen az magától adódott; a hajó tüzérségéhez és legénységéhez hasonlót se ismert; és most ezt a felbecsülhetetlen értékű csapatot szétszórják több mint tucatnyi hajóra, a tiszteket partra rakják, tétlenségre kényszerítik, csupán azért, mert az ötszáz tonnás, huszonnyolc ágyús *Surpse* fregattként már túl kicsi és nem felel meg a modern kor követelményeinek. Ahelyett, hogy a legénységet kiegészítve, megerősítve, egységes egésként átvezényelnék egy nagyobb hajóra, mondjuk a Jacknek már oda is ígért, ezer tonnás, harmincnyolc ágyús *Blackwaterrel*, nos, ehelyett szétszórják az egész társaságot, s ráadásul ez az ígélet is oly sok, korábbi ígélet sorsára jut... A *Blackwatert* a jó kapcsolatokkal rendelkező, befolyásos Irby kapitány kapta, s Jack – borzalmasan zavaros magánügyei mellett – csak a napi egy guinea félfizetést és az adóssághalmot vehette biztosra. Hogy pontosan mekkora is volt ez a halom, azt legkitűnőbb csillagászati és navigációs ismeretei ellenére se tudta volna pontosan megmondani, mivel az ügyben – avagy sokkal inkább az ügyekben – érintett számos ügyvéd mind másképpen nyilatkozott. E gondolatait szakította meg egy köhintés és egy bátoratlan megszólítás:

– Aubrey kapitány! Uram! Jó napot kívánok!

Felpillantva egy harminc és negyven év közötti vékonydongájú, magas férfit látott maga előtt, levett kalappal. Viseltes tengerészcadéti egyenruha volt rajta, melynek valaha fehér részei most sárgán világítottak a napfényben.

– Ön biztosan nem emlékszik rám, uram... Hollom a nevem, s abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy az ön parancsnoksága alatt szolgálhattam a *Liveľyn*.

Hát persze! Még a háború kezdetén Jack néhány hónapig a *Liveľy* megbízott kapitánya volt, s még parancsnoksága első napjaiból

emlékezett egy ilyen névre hallgató, meglehetősen ügyetlen és nem kifejezetten vállalkozó szellemű kadétra, aki talán fedélzetmester helyettesi beosztásig vitte. Ez nem tekinthető valami fényes pályafutásnak, különben is hamar megbetegedett és egy kórházhajóra helyezték át szolgálattételre. Különösebben nem sajnálta senki, talán csak az iskolamester, egy másik idősödő tiszthelyettes, és a kapitány mellé rendelt, öszülő hajú írnok, akikkel – elkülönülve a sokkal szertelenebb, húsz éven aluli kadétkok és tiszthelyettesek zajos társaságától – furcsa barátságot tartott fent. Amennyire Jack vissza tudott emlékezni, Hollom nem volt fegyelmezetlen, kicsapongó típus, de említésre méltó érdemeket se szerzett magának. Az a fajta kadét volt, aki szakmailag semmit se fejlődött, nem különösképp lelkesítette a tengerészetet, a tüzérség vagy a navigáció, és az emberekkel se nagyon tudott bánni. Olyan kadét volt tehát, akitől a kapitányok boldogan szabadulnak meg. Még jóval azelőtt, hogy Jacket összehozta volna vele a sors, egy kitűnő humorérzéssel megáldott bizottság Hollomot alkalmasnak találta a hadnagyi rendfokozatra, de kinevezésére már nem került sor. Ilyesmi gyakran megtörténhetett a különösebb képességek vagy befolyásos pártfogók, esetleg tekintélyes családi háttér híján lévő fiatalemberekkel, csak hogy míg legtöbbjük egy idő után elunta magát, és ha matematikában vagy navigációban túrhúton teljesített, akkor oktatói munkára jogosító bizonyítványért folyamodott, vagy pedig otthagyta a szolgálatot. Hollom és még sokan a hozzá hasonlók közül viszont mindaddig reménykedtek, amíg egyszer már túl késő volt bármin is változtatni, így aztán örökös kadétkok, örökös fiatalurak maradtak, évi harmincfontos fizetéssel, ha találtak egy kapitányt, aki valamilyen, tattedélzetén végzendő munkára alkalmazza őket. Amennyiben ez nem sikerült nekik, akkor még a harminc fonttól is elestek, hiszen a munka nélkül maradt kadétkoknak nem járt félfizetés. A haditengerészetnél minden bizonnyal az ő helyzetük volt a legkevésbé irigylésre méltó, s bár Jack is nagyon sajnálta őket, de azért mindig erőt tudott venni magán, amikor a biztosra vehető kérés elhangzott, hiszen egy negyven év körüli ember priccsének már nem nagyon volt hely a kadétkok hálóján. Ráadásul az is egyértelmű volt, hogy ez a Hollom valójában egy szerencsétlen flótás, aki akár az egész hajóra balszerencsét hozhat. A nagyon babonás legénység minden bizonnyal utálná, és

valószínűleg nem adná meg neki a kellő tiszteletet, ami egyben azt is jelentené, hogy elkezdődik a büntetés és sértődés soha véget nem érő, gyűlöletes körforgása.

Hollom saját magáról szóló beszámolójából is gyorsan kiderült, hogy a kapitányok többségének is ez volt róla a véleménye. Az utolsó hajót, a *Leviathant*, melyen szolgálatot teljesített, hét hónappal korábban végleg leszerelték, Hollom pedig abban a reményben vette Gibraltár felé az irányt, hogy hátha talál majd valahol egy haláleset miatti üresedést, vagy összefut számos volt parancsnok közül valamelyikkel, akinek éppen egy tapasztalt kadétra lesz szüksége. Hollom számításai nem jöttek be, s helyzete egyre kétségbeejtőbbé kezdett válni.

– Igazán sajnálom, de tartok tőle, hogy nemigen tudnék helyet találni önnek a hátsó fedélzeten – közölte vele Jack. – Ennek egyébként se lenne sok értelme, hiszen a hajót néhány hét múlva kivonják a szolgálatból és leszerelik.

– Még néhány hét is nagyon jól jönne, uram! – kapott Hollom kísérteties élénkséggel az utolsó szalmaszál után. – Boldogan akasztanám a függőágyamat akár az árbocra is, uram, ha megfelelőnek talál!

– Nem, nem, Hollom, ez ahogy se megy! – rázta meg fejét Jack.

– Mindenesetre itt van öt font, melyet majd megad a következő fizetéséből.

– Ön nagyon jó *hozzám*, uram – mondta Hollom háta mögött összekulcsolt kézzel –, de én nem vagyok... – Az soha nem derült ki, hogy ő mi is nem valójában, mert arcvonásai ugyan még mindig próbáltak megőrizni valamit korábbi élénkségükből, de mégis, mintha furcsán eltorzultak volna, és Jack már előre megrettent a feltörni készülő könnyektől. – Mindenesetre, uram, nagyon köszönöm, hogy figyelemre méltatott. Minden jót, uram!

– Az isten verje meg! Az isten verje meg! – hajtogatta magában Jack, amikor Hollom valahogy természetellenesen merev tartással elsétált mellőle. – Ez már nem más, mint egy átkozott... egy pokoli zsarolás!

– Mr. Hollom! Mr. Hollom! Jöjjön csak vissza! – kiáltott hangosan a távozó férfi után, majd gyorsan írt néhány sort jegyzetfüzetébe s kitépte belőle a lapot. – Még a délelőtti folyamán jelentkeznek

szolgálatra a *Surprise* fedélzetén, ezt pedig adja át az ügyeletes tisztnek!

Pár száz méterrel távolabb régi barátjába, a *Namur* kapitányába, Billy Suttonba ütközött, akivel szinte együtt gyerekeskedett öfélése *Resolution* nevű hadihajóján.

– Te jó ég, Billy!– kiáltott fel Jack. – Soha nem gondoltam volna, hogy itt találkozunk. Nem is láttam a *Namurt* befutni. Hol van? Toulon blokádjánál. Szegény teremtés, most éppen Ponsonby gondjaira bízta. Nekem vissza kell térnem Rye-ba, a pótválasztásra. Stopford visz haza a jachtján.

Jack gratulált neki, néhány szót váltottak a parlamentről, a jachtokról, a hivatalban lévő kapitányokról, majd Sutton megjegyezte:

– Szokatlanul rosszkedvű vagy, Jack; úgy nézel ki, mint egy macska, melytől elszedték a kölykeit.

– Bevallom, hogy így is érzem magam. A *Surprise-t* hazarendelték, hogy leszereljék vagy feldarabolják. Ráadásul a felkészüléssel töltött borzalmas hetek is mögöttem állnak, amikor egy hajóra való embert kellett leráznom a nyakamról, akik vagy maguk akartak feljutni, vagy családjukat és barátait akarták feljuttatni a hajóra. Nem egészen öt perccel ezelőtt, elveimmel teljes ellentétben, még egy hibát is elkövettem: felvettem a partról egy középkorú fedélzetmester-helyettest csak azért, mert olyan soványnak és elesettnek látszott. Merő érzelmességből és ostoba engedékenységből tettem. A végén neki se lesz jó. Hasznosnak se fogja magát érezni, hálás se lesz érte, rossz példával szolgál a fiataloknak, és a legénységet is felzaklatja. A képére rá van írva a szerencsétlenség. Hála istennek, a *Caledonia* végre befutott. Jelentést teszek, s ahogy a csónakom Mahonból megérkezik, el is indulok, mielőtt még valaki feljönne a fedélzetre. A kikötőparancsnok egy rakás rémes alakot próbált a nyakamba sózni, s egyik mocskos trükkel a másik után próbálta legjobb embereimet elcsábítani. Mindaddig álltam vele szemben a sarat, elvégre akár akcióba is keveredhetek a Csatornán, s szeretném, ha a hajó még érdemeket szerezhetne magának.

– A Zambra-öbölnél az az ügy elég kellemetlen lehetett, – jegyezte meg Sutton, akit az előző téma láthatóan már nem érdekelt annyira.

– Az bizony! – csóválta meg a fejét Jack, majd egy pillanat elteltével rá is kérdezett: – Ezek szerint már te is tudsz róla?

– Hát persze, hogy tudok. A naszádod Port Mahonban megtalálta az altengernagyot, aki rögtön elküldte az *Alacrityt* a főparancsnokhoz Toulonba.

– Nagyon bízom benne, hogy még időben elérte. Ha egy kis szerencséje van, akkor lecsaphat arra a nagydarab francia nyolcvanágúsrá. Különben, ez az egész ügy nagyon bűzlik nekem, Billy! Egyenesen besétáltunk a csapdába!

– Mindenki ezt mondja. Egy nemrégiben visszatérő élelmiszer-szállító hajó emberei pedig arról beszéltek, hogy valami hatalmas zűrzavar van Vallettában; valami magas rangú civil torkát elvágták és féltucatnyi embert lelőttek. Persze, mindezt másod- vagy harmad- kézből hallottam.

– Nem érkezett semmi hír a kutteromról? Amint a szél megfordult, a másodtisztemmel Máltába küldtem, így egy ideig nem is volt esélyem elérni Gibraltárt.

– Nem, nem hallottam róla, de azt tudom, hogy a bárkádát a *Berwick* fedélzetére emelték, mivel az itt találkozott a főparancsnokkal. Tegnap estig együtt is hajóztunk, amikor egy heves szélhőkés kidöntötte az előárbocát. Bennet aztán addig nem is mert a tengernagy elé kerülni, míg megint hajóformája nem lett mindennek, ezért jelzett, hogy menjünk előre. Ebben a kiszámíthatatlan irányú szélben viszont – tette hozzá Sutton a gibraltári sziklavonulatra pillantva – ha nem tudja tartani a lépést, akkor alaposan lemarad.

– Billy – szólalt meg ismét Jack, – te sokkal jobban ismered a tengernagyot, mint én. Valóban olyan vadember?

– Hát, elég vad! – bólogatott Sutton. – Hallottad, mit csinált azzal a kadéttal, aki a kalózhajót kifosztotta?

– Nem én!

– Nos, néhány hajó a rajból ellenőrzött egy gibraltári kalózhajót, de a papírjait rendben találta és utána békén is hagyta. Nem sokkal később egy nagydarab, nagyhajó, tizenhat éves kadét a *Cambridge*-ről, aki imádott hengegni a legénység előtt, visszament és sört követelt maga meg az evezősei számára, majd – úgy látszik, teljesen elment az esze – elvette a kapitánytól a kék kabátját, zsebében az ezüstórával, és szépen, nevetve elsétált. A kapitány panaszt tett, s

kutter: kisméretű, egyárbocos vitorlás

az eltűnt holmit meg is találták a kadét függőágyában. Magam is ott voltam a hadbíróági tárgyalásán.

– Gondolom, elbocsátották a szolgálattól?

= Nem, nem! Nem volt ennyire szerencsés! A büntetése az volt, hogy „kadéti rangjától megalázó módon megfosztassék, egyenruhája a *Cambridge* hátsó fedélzetén a hátáról nyilvánosan letéessék, a neki járó fizetés erejéig megbüntethessék, s ezen ítélet a hajórajhoz tartozó összes hajó fedélzetén felolvastassék”. Neked is fel kellett volna olvasatnod, ha éppen nem Zambrában vagy. De ez még mind semmi! Sir Francis írt egy levelet is Scottnak, a *Cambridge* kapitányának. Magam is láttam a levelet. A következőképpen hangzott: „Uram! Ezúton kötelezem önt arra, hogy a hadbíróság ítéletét Albert Tompkinson végrehajtsa. Fejét borotváltassa le kopaszra, hátára pedig táblát tűzessen, mellyel számot ad szégyenteljes tettéről. Ezt követően, újabb parancsomig, a hajóorrban szemetesként és takarítóként kell alkalmazni!”

– Te jó isten! – szörnyülködött Jack, amikor belegondolt, hogy mekkora is egy nyolcvanágylós sorhajó hajóorra, ahol a több mint ötszáz főre méretezett latrina is található. – Van ennek a szerencsétlennek családja? Végzett valamilyen iskolát?

– Egy máltai ügyvédnek, az Admirális bíróságán dolgozó Tompkinsnak a fia.

Néhány lépést csendben ballagtak egymás mellett, majd ismét Sutton szólalt meg.

– Említhettem volna már előbb is, hogy a régi első tiszted is a *Berwick* fedélzetén van. A törökökkel vívott csetepatéd után előléptették, s most hazafelé tart, hogy hajót kerítsen magának, szegény fiú.

– Pullings! – örvendezett Jack. – Hű de jó lesz ismét találkozni vele; hozzá hasonló, nagyszerű első tiszttel még nem volt dolgom. De ami a hajót illeti... – rázták meg egyszerre mindketten a fejüket, hiszen jól tudták, hogy a haditengerészetnél több, mint hatszáz olyan parancsnok teljesít szolgálatot, aki csak ágyúaszádra kaphat kinevezést, melyből viszont a flotta éppen feleannyival rendelkezik.

= Remélem, hogy a lelkész is a hajón van, – jegyezte meg Jack.

– Egy félszemű pap, Martinnak hívják. Nagyszerű figura, és nagyon jó barátja a hajóorvosomnak. Billy – folytatta Jack rövidke tétovázás

után –, megtisztelnél azzal, hogy ma velem ebédelsz? Elég nehéz társasággal találkozom délután, és nagy segítség lenne számomra egy szellemes társalgó. Tudod, hogy én nem vagyok túlzottan a szavak embere, Maturinnak pedig az a kellemetlen szokása, hogy úgy be-
zárkózik és megnémul, mint egy osztriga, ha olyan téma kerül szóba, ami őt nem érdekli.

– Milyen társaságról van szó? – érdeklődött Sutton.

– Találkoztál valaha Mrs. Fieldinggel Vallettában?

– Óh, a gyönyörűséges Fielding asszonnyal, aki olasz leckéket is ad? – kacsintott Jackre Sutton. – Hát persze, hogy találkoztam!

– Nos, a minap én hoztam el Gibraltárba, de bizonyos, ostoba pletykák miatt... hamis pletykák, Billy, becsületesen mondom, hogy egy szó se igaz belőlük... úgy tűnik, hogy a férje gyanakodni kezdett rám. Nos, ezek a Fieldingék jönnek ma hozzám ebédre, s bár Mrs. Fielding üzenete szerint mindketten örömmel elfogadják a meghívásomat, de úgy érzem, hogy esetleg bizonyos igaztalan szemrehányásra is sor kerülhet. Istenem, Billy, hallottalak már, milyen könnyedséggel, eleganciával, humorral és közvetlenséggel szólsz a Hampshire-i választókhoz... Az ékesszólás bajnoka vagy! Aubrey kapitány aggodalmai alaptalannak bizonyultak. Tegnap esti érkezése és az ebéd között eltelt időben Laura Fielding megtalálta a módját, hogy férjét *meggyőzze* teljes és odaadó hűségéről, aki így őszinte, nyílt mosollyal és barátsággal rázott kezét Jackkel s mondott neki köszönetet a Laura iránt tanúsított előzékenyséért. Sutton kapitány jelenléte se volt kellemetlen. A Mrs. Fieldinget igazán kedvelő Jack és Stephen kissé kényelmetlenül érezték magukat a férj társaságában. Egyikük se értette igazán, hogy az asszony mi vonzót képes találni ebben a nagydarab, fekete, széles homlokú, egymáshoz furcsán közel eső szemű férfiben. Az asszony férje iránt mutatott nyilvánvaló vonzalma mindkettejüket zavarta. Mindez valahogy tompította az asszony iránti rajongásukat, s már egyikük se versengett annyira kegyeiért, míg Fieldingnek, miután elmesélte a francia börtönből történt vakmerő szökését, már nem volt több mondanivalója, így egész este csak mosolygott és felesége térdét simogatta a terítő alatt.

Most Sutton bizonyíthatta értékeit. Parlamenti képviselőként egyik legfőbb erénye volt, hogy hosszan, nagyon hosszan, mosolyogva

és vidáman tudott szinte bármilyen témáról beszélni, mindenkitől elismert, általános igazságok mellett őszinte szókimondással és nagy együttérzéssel állást foglalni. Ezen túl még képes volt egyes törvényeket és más képviselők parlamenti felszólalásait szó szerint idézni, s mindemellett természetesen a Haditengerészet védelmezője volt mind a Házban, mind azon kívül, amikor a szolgálatot ilyen vagy olyan formában, bármilyen oldalról, bármilyen kritika érte.

A férje korlátaival és hódolói érzelmeivel tökéletesen tisztában lévő Laura Fielding az egyre fenyegetőbbben ellaposodó és érdektelenné váló beszélgetést első lépésként azzal próbálta élénkíteni, hogy felháborodottan elítélte azokat az intézkedéseket, melyeket a főparancsnok hozott a szerencsétlen Albert Tompkins, egyik vallettai hölgyszerűségének gyermeke ellen, akinek szíve teljesen összetört, amikor értesült arról, hogy kisfiának „bájos, csaták nélkül is szinte tökéletes lojalkban aláhulló” fűrtjeit levágták. Sir Francis még Attilánál, a hunok fejedelménél is barbárabb; egy vadállat, egy semmirekellő!

– Ugyan, hölgyem! – tiltakozott Sutton. – Könnyen lehet, hogy időnként túlzásba viszi a szigort, de hová jutnánk, ha egy tengerészkadét Absolonéhoz hasonló frizurával grasszálna és szabadidejét ezüst zsebórák lopkodásával múltatná? Először is, aligha tudnának önmaguk veszélyeztetése nélkül az árbockosárba felmászni, másodsor pedig szégyent hoznának az egész szolgálatra. Egyébként, Sir Francis hihetetlenül nagylelkű és megértő is tud lenni! Emlékszel még Cumbyra, az unokaöcsémre, Jack?

– Cumbyra, a *Bellerophonról*? Akit Trafalgar után neveztek ki?

– Persze, róla van szó! Nos, asszonyom, néhány évvel ezelőtt Cádiznál Sir Francis volt a főparancsnok, és a flottánál nagy volt a morgás és az elégedetlenkedés. Fegyelmezetlen, sőt már-már lázongó hajók érkeztek a Csatorna felől, Sir Francis pedig parancsba adta, hogy az összes hadihajón, minden délelőtt tíz órakor a himnusz hangjai mellett, kalapot levéve, teljes fegyverzetben, arannyal kivart, kék díszegyenruhában, a legénység maradéktalan részvételével, tartsanak díszszemlét. Mindez a rend és fegyelem megszilárdítását volt hivatva szolgálni s ezt maradéktalanul el is érte vele. Egy alkalommal, jól emlékszem, a fő árbockosárban valaki megfeledkezett magáról s a himnusz alatt fején hagyta a kalapját. Sir Francis alaposan megkorbácsoltatta, s ezt követően minden fej olyan

csupasz volt, mint a tenyerem. A fiatalok, néha meggondolatlanok, asszonyom. Már Bacon is megmondta, *fiatal* vállak nem hordozhatnak *idős* fejeket, így unokatestvérem is írt egy gúnyos pamfletet a főparancsnokról és a ceremóniáról.

– Tényleg? A disznó kölyke! – nevetett fel Jack a kíváncsiság kellemesen bizsergető izgalmával.

– A pamfletet valaki lemásolta és elvitte a tengeragyhoz, aki ezek után vacsorára hívta meg az unokatestvéremet. Cumbynak halvány sejtelve se volt, hogy mi van készülöben – egészen a vacsora végéig –, amikor a tengeragy behozatott egy magas támlájú széket, beleültette, és a vacsorán résztvevő vezérkari tisztek és kapitányok előtt felolvastatta vele *azt* az irományt. Szegény Cumby, képzelheted mennyire megdöbbent, de nem volt kibúvó, és amikor a tengeragy kemény hangon másodszor is rászólt: „Rajta!”, akkor belekezdett. Kívülről tudom, elismétljem neked, Jack?

– Óh, persze, persze... természetesen, ha Mrs. Fieldingnek sincs ellene kifogása.

– Egyáltalán nincs, uram, – mosolyodott el Laura. – Magam is szívesen meghallgatnám.

Sutton belekortyolt a borába, kihúzta magát, s sztentori hangon belevágott:

– A reggeli szertartás Első Szent Leckéje része a Fegyelmi Szabályzat harmadik fejezetének:

1. Sir Francis Ives Főparancsnok kékből és aranyból álló, százhetven centi magas és ötvenegy centi széles bálványt készíttetett vala, hogy az minden délelőtt, tíz órakor, a *Queen Charlotte* hátsó fedélzetén közszemlére tétessen Cádiznál.

2. Akkor Sir Francis Ives Főparancsnok összetrombitáltatá az összes kapitányt, tiszteket, a lelkészt, a matrózokat és katonákat, hogy részt vegyenek a Sir Francis Ives állította bálvány avatásán, és hódoljanak a Sir Francis Ives állította bálvány előtt.

3. Akkor – összegyűlvén a Sir Francis Ives állította bálvány felavatására – a kapitányok, tisztek, a tábori lelkész, a matrózok és katonák haptákba vágták magukat és csak álltak a Sir Francis Ives állította bálvány előtt.

4. Ezután a Nagyúr *zengő* hangon felkiálta vala: Óh, ti, kapitányok, tisztek, tábori lelkész, matrózok és katonák! Ha meghalljátok

a harsonák, fuvolák, kürtök, klarinétok, dobok, sípok és mindenféle zenék hangjait, akkor azonnal kapjátok le főtökről kalapotok és imádjátok Sir Francis Ives Főparancsnok kék és arany színben állított bálványát. Aki kalapját nem veszi le és nem adózik imádattal a halványnak, azt maga a Főparancsnok sújta rettentő haragjával.

5. Ezért, ha meghalljátok a harsonák, fuvolák, kürtök, klarinétok, dobok, sípok és mindenféle zenék hangjait, akkor azonnal kapjátok le a fejfödőket és imádjátok Sir Francis Ives Főparancsnok kék és arany színben állított bálványát.

6. Egyik reggelen történek, hogy egy tiszt környékezé meg és beáruhá valamely vérbeli, ámdé figyelmetlen tengerészét.

7. Szólt és monda vala: Sir Francis Ives! Óh, Főparancsnok! Élj mindörökké!

8. Te, óh, mindenható Főparancsnok, megparancsolád, hogy mindenki – meghalván a harsonák, fuvolák, kürtök, klarinétok, dobok, sípok és mindenféle zenék hangjait – köteles kalaplevéve imádni a kékbe és aranyba öltözött bálványt. Mindazok pediglen, kik nem veszik le kalapjukat, bűnhődjenek méltó büntetéssel.

9. Vala pediglen bizonyos tengerész, ki általad Ion altisztté s általad emeltetett az árbockosár magasságába, és ez a tengerész, óh, Főparancsnok, reggelre kelvén nem viseltetett kellő áhítattal: nem átalott nem levenni kalapját és nem imádni az általad állíttatott bálványt.

10. Sir Francis Ives, méltó haragjában, parancsba adá ezen megátalkodott árbockosárlakó elővezetését. Az árbockosárlakó tengeri ember a Főparancsnok színe elé vezetettett.

11. És akkor ott álla a mérhetetlen haragjában önmagából kivetkezett Sir Francis Ives az árbockosárbéli tengeri emberrel szemközt.

12. S akkor Sir Francis Ives megszólala s parancsba adá a korbácsoláshoz szükségeltető járórács előkeríttetését, a Szolgálati Szabályzat felolvasását, majd a fedélzetmester segédeinek elővezettetését. A fedélzetmester segédei elővezettettek, s parancsba kapták vala kirlencágú korbácsaik felmutatását.

13. Ezután előállíttattak a hajó legerősebb emberei, s az árbockosárbéli tengeri embert a főárbochoz kötözék, hogy tucatnyi korbácsütéssel büntessék.

14. Ezután az árbockosárbéli tengeri ember nadrágban, gatyában, cipőben, ing és kabát nélkül a rácshoz köröztetett és teste egy tucatnyi korbácsütéssel illetetett.

15. Ezután pedig Sir Francis Ives Főparancsnok haragja által az árbockosárbéli tengeri ember hátsó fele igen sajgott vala.

– És ezzel véget is ért az Első Szent Lecke! És most, asszonyom – folytatta Sutton immár emberihez inkább közelítő hangon –, el is érkeztünk mondanivalóm lényegéhez, mert mikor Cumby az utolsó passzus végére ért, akkor a felolvasás alatt mindvégig vészjósló arcú bíróként hallgató tengernagy, az összes, jelenlévő tiszttel együtt, harsány kacagásban tört ki, majd közölte az unokatestvéremmel, hogy elengedi három hónapos szabadságra Angliába s parancsba adta neki, hogy visszatérte után köteles azonnal vele ebédelni a zászlóshajó fedélzetén. Látja, erre gondoltam! Sir Francis lehet kegyetlen, lehet szívélyes, de azt előre soha senki nem tudhatja, hogy most éppen melyik arcát fogja mutatni.

– „Előre soha senki nem tudhatja” – mormogta magában Jack Aubrey, amikor másnap, kora reggel az őt szállító csónak a zászlóshajó felé tartott. Aubrey hívójelét ezúttal nem a főparancsnokra annyira jellemző, kegyetlenül korai órákban húzták fel, mivel pirkadatkor a küldeményeket és a postát szállító *Avon* is megérkezett. Egy tömött zsákra való a *Surprise-nak* is jutott belőle. A kapitányhoz címzett levélmennyiség, pontosabban a neki küldött és üzleti kérdésekkel foglalkozó levelek tömege világossá és egyértelművé tette számára, hogy hajóhoz – lehetőleg egy kiemelt fizetéssel járó fregatthoz – kell jutnia, ha rendezni akarja otthon kialakult helyzetét. Sir Francis véleménye ezért is volt még a megszokottnál is fontosabb számára. A Sophie-tól és a gyerekektől kapott levelek most is ott lapultak a zsebében, hogy a tengernagyra való várakozás közben ismét elolvashassa őket.

A dereglyét kormányzó Bonden jelentősegteljesen elköhintette magát, Jack követte tekintetét és az egyik jó barátja, Heneage Dundas parancsnoksága alatt álló *Edinburgh* tűnt fel előtte. Stephenre pillantott, ám ő mélyen gondolataiba merülve, komoran és visszafogottan

ült mellette. Az ő zsebében is lapultak ismételt elolvasásra váró levelek. Ezek egyike feleségétől, Dianától érkezett, aki valami abszurd történetet hallott arról, hogy Stephen állítólag valami vörös-hajú, olasz nővel keveredett közelebbi kapcsolatba. Felesége szerint a történet már csak azért is abszurd lehet, mert azt Stephen is nagyon jó tudja, hogy mennyire zokon venné, ha társaságuk tagjai előtt nyilvánosan is szégyenbe hozná. Messze nem áll szándékában erkölcsről papolni, de azt Stephennek is tudnia kell, hogy a nyílt, közvetlen sértést senkitől, se nőtől, se férfitől, se egy bikaborjútól nem hajlandó elviselni.

– Ezt személyesen kell elintéznem! – jelentette ki Stephen, aki tökéletesen tisztában volt azzal is, hogy felesége amennyire rendkívüli szépség, legalább annyira indulatos és határozott is.

A többi levél Sir Joseph Blaine-től, a haditengerészet felderítésének vezetőjétől származott, aki az elsőben hivatalosan is gratulált „az ő kedves Maturinjának” a „briliáns akcióhoz”, és reményét fejezte ki, hogy ennek eredményként Máltán teljesen felszámolhatják a francia ügynököket. Már jó ideje a Földközi-tengeren, valamint az afrikai és ázsiai partokon tett angol lépésekre a franciák még szinte azok megtétele előtt ellenlépésekkel válaszoltak, így teljesen világos volt, hogy Máltáról titkos információk áramlanak Franciaországba. A helyzet annyira súlyos volt, hogy az Admirális megbízott második emberét, Mr. Wrayt küldte ki a helyzet tisztázására. A levélben említett akció viszont Maturin önálló felfedezésén alapult, ugyanis Vallettában azonosítani tudta a legfőbb és legveszélyesebb francia ügynököt és kollégáját – vagy, ha úgy tetszik, tettestársát – a Csatorna-szigetéről származó Boulay-t, a brit kormányzat egyik főtisztviselőjét, aki éppen megfelelő helyen volt ahhoz, hogy az ellenség számára elsődleges fontosságú tényekről, tervekről és lépésekről tudomást szerezzen. E felfedezést hosszú és bonyolult akció előzte meg, melyet Maturin a mit sem sejtő Laura Fielding segítségével hajtott végre. Az akció gyümölcsei mindenesetre néhány órával azelőtt érték be, hogy Maturinnak el kellett hagyni Vallettát, így a megszerzett információkat intézkedés céljából kénytelen volt a néhány napra Szicíliába utazó Mr. Waynek és az éppen Toulon partjainál tartózkodó főparancsnoknak továbbítani. Mindezt nagyon kelleetlenül tette, hiszen ezek a levelek szükségképpen felfedték,

hogy ő valójában egyike Sir Joseph munkatársainak, amit olyannyira szeretett volna titokban tartani, hogy nem volt hajlandó együttműködni se Wrayel, se pedig Mr. Pocockkal, a tengernagy keleti ügyekben illetékes titkárával és tanácsadójával. A Pénzügyminisztériumból érkezett Wray újoncnak számított a haditengerészeti hírszerzés világában, s Maturin túlságosan is kényesnek ítélte az információt ahhoz, hogy az avatatlan kezekbe kerüljön. Továbbá, azzal is tisztában volt, hogy Wray nem élvezi Sir Joseph feltétlen és maradéktalan bizalmát, ami nem is volt túlzottan meglepő, hiszen bár Wrayt tehetséges és intelligens embernek tartották, de túlzottan is sokat törődött a divattal, túlzottan is érdekelte a pénz, de diszkréciójáról nem volt túlzottan híres. A tapasztalatlanság ugyanígy vonatkozott Mr. Pocockra is, bár ő, különben, nagyon is megfelelt arra, hogy a tengernagy helyi hírszerzését irányítsa. Ezzel együtt, Maturin akkor is írt volna nekik, ha még ennél is kifogásolhatóbb személyiségnek, mi több, teljes idiótának tartja Wrayt és Pocockot, mivel a továbbított információ olyan horderejűnek számított, hogy annak birtokában az említettek közül bárki ér elsőnek Vallettába, az már egy őrmester és emberei segítségével is félóra alatt felszámolhatja a franciák teljes szervezetét. Még ha tízszer is személyazonossága felfedésére kényszerül, akkor is tollat ragadott volna, és elsősorban Wrayhez juttatja el az információt, aki minden bizonnyal még a tengernagy előtt tér vissza Máltára. Bár Maturin tekintélyes hírszerzői tapasztalattal rendelkezett, óvatosan, figyelmesen, körültekintően és jó érzékkel dolgozott ahhoz, hogy számos olyan akciót túléljen, melybe kollégái belehaltak, többen közülük a kínzások következtében, de még ennek ellenére se lehetett mindentudó, ő is követhetett el hibákat; például nem is gyanította, hogy Wray valójában francia ügynök, s legalább annyira csodálja Bonapartét, mint amennyire Maturin gyűlöli és megveti. Stephen feltűnési viselkedésében szenvedő, kicsit hibbant és túlzottan okoskodó fickónak tartotta Wrayt, de azt nem tudta, de még csak nem is gyanította róla, hogy áruló.

Mióta csak elhagyták Vallettát Stephent egyfolytában leveleinek a következményei izgatták, és csupán a haditengerészet illemszabályai akadályozták meg abban, hogy megérkezésük után egyenesen a zászlóshajóra siessen. Egy hajóorvos ekkora sürgősséggel

megejtett látogatása amúgy is meglehetősen feltűnő lett volna, ami óhatatlanul megjegyzéseket eredményezne Mr. Pocock részéről, mellyel esetleg gyanút ébresztene személye iránt, veszélyeztetné munkájának eredményességét és személyes biztonságát.

Sir Josephtől más, személyes jellegű levelek is érkeztek, melyeket helyenként szó szerint és átvitt értelemben is meg kellett fejteni. Ezekben a levelekben Sir Joseph burkoltan beszámolt a kormányon, sőt a tengerészeti minisztériumon belüli viszályokról, intrikákról, mesterkedésekről, a mellőzött, vagy kitüntetett és előléptetett hívekről és barátokról. Mindent összevetve úgy tűnt, hogy Sir Joseph nincs túlzottan emelkedett hangulatban. Talán csak legutolsó levelének hangvételéből lehetett ennek az ellenkezőjére következtetni, amikor igen nagy elismeréssel nyilatkozott egyik, az Egyesült Államokban dolgozó emberének a tevékenységéről, aki arról számolt be, hogy az amerikai haditengerészetnél hozzáláttak egy már több alkalommal is elővett Boldogság fedőnevű terv megvalósításához, amely a csendes-óceáni térségben megvalósítandó amerikai tevékenységre vonatkozott. „A részletekkel most nem untatnám, hiszen azokról amúgy is hamarosan hallani fog a zászlóshajó fedélzetén – írta Sir Joseph. – Jelen körülmények között mindenestre úgy tűnik, hogy – míg a vihar el nem múlik – meglehetősen sok mondanivalónk lesz a világ túlsó oldalának bogárvilágáról és a Boldogság kergetéséről.”

„A leghasztalanabb kergetőzés!” ötlött fel egy pillanatra a gondolat Stephenben, de aztán ismét fölülkerekedett benne a kíváncsiság, hogy vajon mi is történhetett Máltán, majd azon kezdett töprengeni, hogy vajon miként tisztázhatná magát a legrövidebb időn belül Diana előtt, mielőtt még az asszony valami hirtelen és elhamarkodott lépésre szánná el magát, ami soha nem volt túlzottan idegen a természetétől.

– Csónak közeledik! – kiáltották a *Caledonia* fedélzetéről.

– *Surprise* – válaszolt Bonden, s a zászlóshajón azonnal lázas tevékenység kezdődött a sorhajókapitánynak kijáró fogadtatás előkészítésére.

Bár hosszú éveket töltött már el a tengeren, a tengerésztudományoknak nem sikerült dr. Maturint megfertőzniük. Időről időre azért sikerült kiagyalnia, hogy miként eshet valahogy az őt szállító

csónak és a Királyi Haditengerészet bármelyik osztályához tartozó, másik tengeri jármű között a tengerbe. Zuhant már vízbe egy máltai gondola és a tömör sziklából épült rakpart fala között, csakúgy, mint a Whapping Old Stairs lépcsői és egy temzei komp mellett, a kevésbé stabil vízi jármű vejről már nem is beszélve. Annak ellenére, hogy a *Caledonia* most egy széles, kényelmes hajólépcsőt, valójában egy elegáns, korlátokkal felszerelt, vörös posztóval bevont, kapaszkodó kötelekkel ellátott lépcsősort eresztett le eléjük, és a víz is tükörsima volt, mégis a legalsó lépcsőfok és csónak közötti keskeny résen kis híján sikerült vízbe pottyannia. Bonden és Doudle, az evezősök, viszont már hozzászoktak a doktor mutatóványaihoz, ezúttal is résen voltak, kétoldalt elkapták s meglehetősen káromkodások közepette ráemelték a lépcsőre, így egy elszakadt harisnyánál és egy enyhe horzsolásnál nem esett nagyobb bántódása.

A hátsó fedélzeten, ahol Jack már a *Caledonia* kapitányával beszélgetett, Maturin hirtelen a feléje siető dr. Harringtont, a flotta orvosát pillantotta meg aki túlradó szívéllyel üdvözölte. Néhány szót ejtett a jelenlegi influenzáról, majd megkérte, hogy jöjjön és nézzen meg két, rendkívül érdekes, tífuszos beteget, egy ikerpárt, kiknek tünetei teljesen szimmetrikusnak bizonyultak.

Még mindig a sűrű foltokkal tarkított betegeket vizsgálták, amikor üzenet érkezett kérdés formájában, hogy ha a beteg vizsgálatával végez, akkor dr. Maturin tudna-e néhány percnyi időt szentelni Mr. Pococknak?

Ahogy Stephen éber pillantása Mr. Pocock arcára vetődött, abban a pillanatban tudta, hogy valaki hatalmas baklövést követett el.

– Csak azt ne mondja, hogy nem kapták el Lesueurt! – szólalt meg halk, fojtott hangon, kezét Pocock karjára téve.

– Tartok tőle, hogy kiszagolta Wray közeledtét – felelte Pocock.

– Elillant, mint a kámfor. Őt olasz vagy máltai bűntársát viszont sikerült feltartóztatni, Boulay pedig letartóztatása előtt öngyilkosságot követett el; legalább is azt állítják, hogy öngyilkos lett.

– Mondtak valamit ezek az olaszok vagy máltaiak a kihallgatások során?

– Úgy tűnik, hogy még a legjobb indulattal se tudtak volna semmit mondani. Jelentéktelen figurák, küldöncök, huszadrangú kis gyilkosok lehettek, s teljességgel érdektelen nevű emberek

számára dolgoztak. Mr. Wray is belenyugodott abba, hogy semmit se tudnak neki mondani, mielőtt a kivégzőosztag elé állította volna őket.

– Nem hagyott önnél valami üzenetet a számomra?

– A legszívélyesebben gratulál a sikereihez, rendkívül sajnálja, hogy ön nem lehetett itt, bocsánatát kéri, amiért most nem tudott írni, de nagyon el van foglalva, így kénytelen vagyok én beszámolni az ügyeiről. Kimondhatatlanul sajnálja André Lesueur szökését, de meggyőződése, hogy ügyis hamarosan kézre kerül, hiszen a kormány ötezer font vérdíjat tűzött ki a fejére. Meggyőződése továbbá az is, hogy Boulay halálával megszűnik a hírek kártékony és hit-szegő áramlása Málta és Franciaország között.

– Úgy tűnik – szólalt meg Maturin rövidke hallgatás után – mintha Boulay halálát illetően kétségei merültek volna fel.

– Igen – felelte Pocock, s pisztolyt formáló ujját a halántékához illesztette. – Főbe lőtte magát. Csakhogy Boulay balkezes volt, mindent balkézssel csinált; a pisztoly csövét viszont jobboldalról, jobb kézzel tartotta a halántékához.

Stephen elgondolkodva bólogatott; a hírszerzés kemény világában nem számítottak ritkaságnak a zavaros halálesetek.

– Remélem, viszont, hogy Mrs. Fielding szerepe tisztázódott és nem lesz semmiféle zaklatásnak kitéve?

– Óh, igen – bizonygatta Pocock –, minden tisztázódott. Mr. Wray azonnal intézkedett. Mondta is, hogy ez a legkevesebb, amit megtehet cserébe az ön fáradozásaiért. Megkért továbbá, hogy közöljem önnel, szárazföldi úton tér haza, és bármilyen ügyben készséggel áll majd az ön szíves rendelkezésére. Ma este futár indul hozzá.

– Mr. Wray roppantul lekötelez – jegyezte meg Stephen. – Lehetséges, hogy élek is szíves ajánlatával. Igen! Szeretnék rábízni egy levelet, melyet jó lenne, ha a feleségem minél előbb megkapna.

Egy ideig mindketten elgondolkodva hallgattak, majd rátértek a következő témára.

– Ugye látta Aubrey kapitány hivatalos jelentését a zambrai incidensről? – kérdezte Stephen. – Nem lenne helyes, ha az ügy hadi- tengerészeti vonatkozásaival foglalkoznák, de mivel erősen érintett voltam az ügy politikai részében, nagyon érdekelne, hogy a dejt – ezek után – milyen elbánásban kell részesíteni?

= Óh, ezen a talajon már magam is nagyobb biztonsággal mozgok – mosolyodott el Pocock. – A Vallettai francia ügynökökkel valószínűleg magam se lettem volna sikeresebb, mint Mr. Wray, de a Kelet világában már otthonosabban érzem magam, Mascarában pedig... – húzta kicsit közelebb a székét, s szőrös, kellemetlen arca vonásai mintha hamiskás mosolyra torzultak volna –, Eliot konzul úrral egy nagyon csinos kis apagyilkosságot készítettünk elő, s – gondolom – nagy biztonsággal előre megjósolhatom egy új és a mostaninál szívélyesebb kapcsolatokat ápoló dej trónralépését.

– Az apagyilkosság kétségkívül megvalósíthatóbbnak látszik, ha valakinek számos felesége, ágyasa és számtalan leszármazottja van, – jegyezte meg Stephen.

– Pontosan így van – bólogatott Pocock. – Az apagyilkosság számos tényező a keleti politikában. Nyugaton viszont még mindig bizonyos előítéllettel viseltetnek a módszer alkalmazásával szemben, ezért a tengernaggyal folytatott tárgyalások során legyen kedves esetleg konkrétan így nem említeni az ügyet. Magam is a „váratlan dinasztikus változások” terminológiát használom.

– Mr. Wray említette, hogy igen elfoglalt – szimatolt bele Stephen a levegőbe. – Vajon ez is csupán egy udvarias szófordulat annak kendőzésére, hogy nem szívesen foglalná ismét írásba a dolgokat, vagy valóban annyira el van foglalva? Talán annyira megrázta Harte tengernagynak a *Polluxon* bekövetkezett halála? Elképzelhető, hogy szorosabb szálakkal kötődtek egymáshoz, mint az egy avatatlan szemlélő számára esetleg tűnhetett.

– Nos, igen – jegyezte meg Pocock –, természetesen, egy apóst megillető megrendüléssel gyászolt, de nem hinném, hogy sokkal inkább megrázta a dolog, mint más szegény embert, aki hirtelen három-négyszázezer fontot örököl. Természetesen elfoglalt, roppantul elfoglalt volt, de mégis talán inkább az idegfeszültség, a szellemi fáradtság, esetleg a nyomasztó hőség akadályozta meg az írásban; egymás közt, mint kollégának, elárulhatom, nem hinném, hogy mindennek komoly oka lenne.

– Örülök viszont, hogy anyagi helyzete most már megbízható alapokon nyugszik – jegyezte meg Stephen mosolyogva, hiszen a máltai események utáni piké-partiban Wray hallatlan összeget vesztett vele szemben. – Gondolja, hogy a tengernagy egyáltalán

kíváncsi lesz rám? Ha a keleti szelek elcsendesednek roppantul szeretnék a Szikla tetején lenni.

– Óh, biztos vagyok benne, hogy látni óhajtja. Van egy bizonyos, amerikai tervvel kapcsolatos kérdés, melyet meg akar önnel beszélni. Tényleg, meglepő, hogy eddig még nem hivatott bennünket. Ma egy kicsit furcsán viselkedik.

Egymásra pillantottak. A Sir Joseph levelében valóban emlegetett „amerikai terven” kívül Stephen nagyon szeretne tudni, hogy milyen véleménnyel van a tengernagy Jack Zambra-öbölben tanúsított viselkedéséről, Pocockot pedig az érdekelte módfelett, hogy déltájban mi keresnivalója lesz Stephennek a gibraltári Szikla tetején. Egyik kérdés se bírt különösebb jelentőséggel, de Pococké mégis messze lényegtelenebb volt a másiknál, ezért kisvártva óvatos tapogatózásba kezdett.

– Netán találkozója lesz ott fönt, a Sziklánál?

– Bizonyos értelemben így is lehet mondani – válaszolta Stephen.

– Az évnek ebben az időszakában, ugyanis – magyarázta – hacsak nem keleti, levantei szél fúj, akkor hatalmas mennyiségű vándor madár repül át a szorost. Többségükben ragadozók, melyek – gondolom, ismeri ezt a tulajdonságukat – mindig a legrövidebb utat választják a víz fölött. Így naponta ezerszámra kelnek át a darázsölvyek, héják, keselyűk, a kisebb sasok, sólymok, réti héják és karvalyok. De nem csupán a ragadozók; más fajok is csatlakoznak hozzájuk! Természetesen a fehér gólyák miriádjai mellett gyakran megjelennek a fekete gólyák is, az isten tartsa meg őket... ezeket még soha nem tudtam alaposan megfigyelni, hiszen a messzi észak mindentől távol eső mocsaras erdeiben tanyáznak.

– Fekete gólyákat mondott, uram? – kérdezett rá Pocockgyanakvó pillantással. – Fekete hattyúkról már hallottam, de... de, talán az idő előrehaladtával akár ezt a bizonyos amerikai tervet is körvonalazhatnám ön előtt...

– Aubrey kapitány, uram! – szólalt meg Mr. Yarrow. – A tengernagy látni óhajtja.

A hatalmas kabinba lépve Jacknek az volt az első benyomása, hogy a főparancsnok részeg. Az alacsony termetű ember sápadt, gyűrött arcára rózsaszín foltok költöztek, görnyedt vállát mereven kihúzta, ráncokkal körülvett szemei fiatalos fénnel csillogtak.

– Aubrey! Örülök, hogy látom! – állt fel a helyéről, hogy papírral zsúfolt íróasztala fölött kezét fogjon vele.

„Nocsak, milyen udvarias!” – gondolta Jack, s valamit lazított semmitmondó arckifejezésén, amikor a tengernagy kínálásának eleget téve helyet foglalt a karosszékbén.

– Örülök, hogy ismét láthatom, – ismételte meg Sir Francis az előbbieket, – és szeretnék gratulálni az általam fantasztikusnak ítélt győzelméhez! Igen, a mindkét oldalon elszenvedett veszteségeket tekintve pompás győzelmet aratott. Nagyszerű győzelmet, melyet senki se minősítene győzelemnek, ha az ön eseményekről írt jelentése alapján ítélné. Az a baj magával, Aubrey – nézett rá ellágyulva a tengernagy –, hogy nincs érzéke saját győzelmi harsonái megfújásához, következésképpen, az én győzelmi harsonáimat se nagyon tudja megfújni. A jelentése – bökött fejével az előtte heverő, kinkeservesen összeállított levél felé – tulajdonképpen nem más, mint bocsánatkérés, ahelyett, hogy a győzelmet adná hírül. Csupa „*aggodalommal közlöm*”, „*sajnálattal jelentem*” Yarrownak teljesen át kell majd írnia. Valaha Mr. Addington* beszédeit írta, s tudja, hogyan kell valamiből a legjobbat kihozni. Ez nem azt jelenti, hogy hazudik, elhallgatja, vagy eltúlozza a dolgokat, csak éppen tartózkodik attól, hogy büdöset kiabáljon a halpiacon. Ha ő átírja a maga levelét, akkor még a legegyszerűbb szárazföldi köznép számára is világos lesz, hogy győzelmet arattunk; ezt nem csak a szakemberek, hanem még a legostobább újságolvasó sajtkereskedő is megérti! Megiszik velem egy pezsgőt?

Jack örömmel fogadta az ajánlatot, hiszen jobbat aligha lehet elképzelni egy ilyen forró délelőttön, s míg az üveget meghozták, ismét a tengernagy vette át a szót.

– Ne higgye, hogy én nem gyászolom Harte-ot és a *Polluxot*, de a mindennapi politikában egy főparancsnok bármikor feláldoz egy már kimustrált hajót annak ellenében, ha azzal az ellenség egy új hajójának a harci értékét a felére csökkenti. A franciák kétfedélzetű hajója, a *Mars* vadonatúj volt. Még valahogy sikerült bevontatniuk a Zambra-öböl ágyúinak menedékébe. A *Zealous* és a *Spitfire* látták ott a maga fregattjával együtt. Leégett egészen a merülési vonalig. Azt már onnan soha ki nem vontatják! Ezt még akkor se tudnák

* Henry Addington (1757-1844) angol politikus, 1801-1804-ben miniszterelnök

megtenni, ha nem kapott volna halálos sebet – de azt kapott –, mert a politikusaink majd rendesen elbánnak a dejjel.

Közben a hajópincér, aki aranykarikával a fülében még Jack Killickjénél is dörzsöltebb figurának látszott, egy londoni főkomornyik eleganciájával húzta ki a dugót az üvegből s szolgálta fel az italt.

– Aubrey, ezt a maga egészségére és sikereire! – emelte meg poharát a tengernagy.

– És az önére is, uram! – válaszolta Jack s élvezettel ízlelgette a kellemes, gyümölcsös aromájú italt. – Istenem, ez milyen nagyszerűen itatja magát!

– Ugye? – mosolyodott el a tengernagy. – Nos, nézzük csak, hogyan is állunk! Ha mérlegre tesszük a dolgokat, akkor megállapítható, hogy legalább egy fél hajónyi nyereséget könyvelhetünk el magunknak. A maga fregattja is épségben megmaradt, a dejt pedig kapott egyet a fejére. Yarrow megfogalmazásában ez még a legkritikusabb olvasók számára is nyilvánvalóvá válik. A maga levele is rendkívül jól fog mutatni, amikor a Gazette leközi majd a jelentésemet. Levelek... te jó isten! – a tengernagy még egy pohár pezsgőt töltött mindkettőjüknek, miközben az asztalán tornyosuló levélhalmaz felé bökött. – Néha már azt kívánom, hogy bárcsak soha ne találták volna fel az írás művészetét! Ugye Tubal Cain volt a tettes*?

– Én is úgy tudom, uram.

– Néha viszont a levelek is elég elviselhetők tudnak lenni. Ez, például, ma reggel érkezett – kapott fel Sir Francis egyet a levelek közül, majd kissé elbizonytalanodva megszólalt: – Egyáltalán nem számítottam rá. Még senkinek se említettem. Szeretném, ha a szolgálatban először azok értesülnének a dologról – végtére is szolgálati ügyről van szó –, akiket a legtöbbször becsülök – tolt oda a levelet Jack orra elé.

Jack olvasni kezdte.

Tubáikain (angolul Tubal-cain): bibliai alak, „mindenféle réz- és vasszerű számok kovácsolója” – (Móz 4,22); Tubal Cain: Robert Cochrane poémája nyomán az 1960-as években Nagy-Britanniában népszerűvé vált, boszorkánymesterségéről híres, mitikus kelta hős.

Tisztelt Uram!

A mediterrán térség főparancsnokaként a vezénylete alatt álló flotta aktív tevékenysége során folytatott tevékenysége, valamint a flotta belső szervezettségének tökéletesítése és fegyelmi helyzetének megszilárdítása érdekében nagy lelkesedéssel és tehetséggel kifejtett erőfeszítései és áldozatkész munkája nem kerülhette el őfelsége figyelmét, és kegyeskedett kinyilvánítani szándékát, hogy Ont megkülönböztető királyi kegyben részesíti. Ennek megfelelően királyi parancsot kaptam, hogy hozzam tudomására: őfelsége főrendi méltóságot kíván önnek adományozni, amint eldönti, hogy az említett méltóságot milyen néven kívánja viselni...

Jack, még mielőtt a levél végére ért volna, felugrott helyéről és lelkes örömmel rázta meg a tengernagy kezét.

– Tiszta szívvel és őszinte örömmel gratulálok, Sir Francis, vagyis most már inkább Lord Francis, a nagyon is kiérdemelt címhez, mely az egész szolgálat számára is óriási megtiszteltetést jelent. Személy szerint is igen boldog vagyok, uram! – lelkesedett Jack, s arcáról valóban olyan őszinte öröm sugárzott a tengernagy felé, hogy a válaszpillantás során az ő kemény vonásaira is több szeretetteljes érzelem ült ki, mint a korábbi évek során együttvéve.

– Könnyen lehet, hogy csupán az önteltség diktálja szavaimat – szólalt meg a tengernagy –, de be kell vallanom, hogy nekem is nagyon jól esik az elismerés. És ahogy említette, ez a szolgálat számára is valóban megtiszteltetés. Ennek pedig ön is részét képezi. Ha tovább olvassa a levelet, akkor ön is tanúja lehet, hogy a franciák Margából történt kiűzése se marad említés nélkül. Isten a megmondhatója, hogy nekem ehhez semmi közöm se volt – ez teljességgel az ön érdeme –, bár jogilag mindez az én fennhatóságom alatt történt. Nos, látja, maga is keresett legalább egyetlen kis gyémántot a grófi koronámhoz... ha... ha... ha...

Lassan kiürült az üveg, s közben a királyi, hercegi és egyéb koronákról beszélgettek, hogy ezek kiket illetnek meg, aztán szóba kerültek az anyai ágon öröklődő címek és rangok, majd azt a kínos helyzetet kezdték taglalni, amikor valaki olyan asszonyt vesz feleségül, aki saját jogán is főrendnek számít.

– Erről jut eszembe – szólalt meg ismét a tengernagy –, hogy tegnap nem tudott velem ebédelni, mert egy hölgynél kötelezte el magát.

– Igen, uram, Mrs. Fieldlingnél. Vallettából én hoztam át a hajómmal. Itt találkozott a férjével, aki a *Heclával* érkezett, s így mindkettejüket meghívtam.

Sir Francis igen jólétesültnek látszott, de nem ment bele a részletekbe.

– Igen – jegyezte meg –, hallottam, hogy a *Surprise*-ra szállt fel. Örülök, hogy különösebb gond nélkül zárult a dolog, mert egy nő jelenléte a hajón általában gondokat, problémákat szokott okozni. Esetleg egy tűzérfeleség, hogy vigyázzon a gyerekekre, esetleg egy két tiszthelyettesnek a felesége, de több semmi esetre se. A morális megfontolásokat és aggályokat félretéve, maga el se tudja képzelni, hogy ezek mennyi vizet pocskékolnak el! Minden apróságukat édesvízben akarják kimosni, s ezért bármire képesek. Korrumpálják az öröket, sőt még a tiszteket is... gyakorlatilag a hajó egész légénységét. Mindenesetre bízom benne, hogy holnap már el tud jönni. Szeretnék egy kis szűk körű ünnepséget rendezni, aztán már indulok is vissza, Toulon blokádjához.

Jack biztosította a tengernagyot, hogy semmi se jelentene számára nagyobb boldogságot, mint ezen nevezetes esemény megünneplése, majd ismét Sir Francis vette át a szót.

– Most pedig egy teljesen más témát szeretnék érinteni, – kezdett bele mondókájába. – Bizonyos titkosszolgálati források szerint az amerikaiak egy fregattot dobnak át a Csendes-óceánra, hogy ott támadást intézzен bálnavadászaink ellen. A harminckét ágyús *Norfolfoól* van szó. Viszonylag könnyű építésű, de biztos vagyok benne, hogy ön szintén ismeri ezt a típust, viszont az oldala jobban meg van erősítve, mint a *Surprise-é*. Mindössze négy hosszú csövű ágyúja van, a többi csupán tarack, így kicsit nagyobb távolságból a két hajó már egyenlő erőt képvisel. Kérdésem csupán az, hogy egy önhöz hasonló rangidős kapitány elfogadna-e egy ilyen megbízatást?

Jack minden igyekezetével egy széles, elégedett mosolyt varázsolt az arcára, majd mielőtt megszólalt volna, szívverését is igyekezett kicsit lecsendesíteni.

– Nos, uram, mint ahogy minden bizonnyal ön is értesült róla, nekem eredetileg az észak-amerikai állomáshelyen lévő *Blacwatert*–ígérték, de szívesebben védelmezném bálnavadászainkat, mintsem tétlenül otthon üljek s várjak, míg lordságaik egy megfelelő hajót találnak nekem.

– Rendben van! Nagyszerű! Gondoltam, hogy ez lesz a válasza. Gyűlölöm azokat az embereket, akik háborús időkben visszautasítanak egy tényleges parancsnoki beosztást! Nos – fogott kezébe egy papírlapot az *íróasztaláról* –, a *Norfolk* az elmúlt hónap tizenkettedik napján indult el Bostonból, de el kellett néhány kereskedőt vinnie San Martinba, Oropesába, San Salvadorba és Buenos Airesbe, így minden reményünk meg lehet arra, hogy még a Horn-fok előtt el tudja vágni az útját. Ha ez mégse sikerülne, akkor nyilvánvalóan követnie kell az útvonalát s ez egyben azt is jelenti, hogy hathavi ellátmányt kell vételeznie. A kapcsolatok a spanyol hatóságokkal olyanok, amilyenek; alkalmanként nehézségek is lehetnek, ezért roppantul szerencsés, hogy dr. Maturin is önnel fog tartani. Az ő véleményét is megkérdezzük majd a bevetésről, de mielőtt megérkezne, azután érdeklődnék, hogy akadnak-e kifejezetten érdemes emberek a *Surprise* fedélzetén. Meglehetősen előléptetős hangulatban vagyok, hajlamos vagyok arra, hogy másoknak örömet okozzak, s bár szó se lehet semmiféle tiszti kinevezésről, de egy-két előléptetés, magasabb beosztásba helyezés azért elképzelhető.

– Uram, ez a nagylelkűség igazán kedves öntől – hajtotta meg fejét Jack, s közben hallatlan nagy csatát vívott legénysége iránti igazságérzetével és saját önzésével, amikor önnön csapatát nem szerette volna különböző áthelyezésekkel gyengíteni. A fedélzetmesterem és a tüzérség parancsnoka kitűnő haditengerészek s alkalmasak egy hetvennégy ágyús hajón teljesítendő szolgálatra. Akad még két vagy három igen ígéretes, kitűnően képzett fiatal altiszt, akik egy kisebb hajón tökéletesen el tudnák látni a fedélzetmesteri feladatokat.

– Nagyszerű! – bólogatott a tengernagy. – Délután tudassa a neveket a segédtisztemmel, s akkor majd eldöntöm, hogy mit tehetek az érdekükben.

– És... uram... – folytatta Jack a mondókáját, bár jelenleg nincs szó tiszti megbízatásokról, de azért, engedelmével, hadd említsem

meg a híreket Zambrából dereglyén Mahonba hozó William Honey másodtiszt, valamint Mr. Rowan hadnagy nevét, aki a kutteren ment Máltára.

– Róluk se fogok megfeledkezni – mondta a tengernagy, majd csengetett, s Pocock a kabinba kísérte Stephent.

– Jó napot, Doktor! – üdvözölte szívélyesen a tengernagy. – Bátorkodom feltételezni, hogy Mr. Pocockkal éppen az amerikai ter-
veket értékelték?

– Csak részben, uram. Az atlanti partvidéktől egészen Dél-Amerikáig követtük a *Norfolk* útját, de a Csendes-óceánra már nem mentünk át. Még Chilét és Perut se érintettük.

– Nem, nem! – szólalt meg ismét a tengernagy. – Addig még a felderítésünk se jutott el. Elfogadható részletességgel állnak rendelkezésre információk egészen a Horn-fokig, de azon túl semmit se ismerünk. Ezért is fontos elválni az útját, még mielőtt a Falkland-szigeteket elérné. Egyetlen vesztegetni való percünk sincs. Először azonban kíváncsi lennék, hogyan értékeli a politikai helyzetet azokban a kikötőkben, melyeket útba kíván ejteni. Érdekes-e ezekre a helyekre információszerzés céljából behajózni, vagy ellenállással, esetleg kifejezetten ellenséges magatartással találjuk magunkat szembe?

– Nyilvánvalóan ön is tudja, uram, hogy a spanyol gyarmatokon elképesztő összeviSSzaság uralkodik, de biztos vagyok benne, hogy San Martinban, Oropesában és – természetesen – a braziliai San Salvadorban ennek ellenére kiköthetünk. Korántsem vagyok ennyire derűlátó Buenos Airesszel és La Platával kapcsolatban. A körzetet már a kezdet kezdetén a legsötétebb andalúziai söpredékkal gyarmatosították, melyet aztán néhány hajórakományra való bűnözővel javítottak fel. Az utóbbi években pedig ezek a félig mór származású arab haramiák a még dél-amerikai normák szerint is alávaló helyi bandavezérek zsarnoksága alatt sínylődnek. A legutóbbi eseményeket és megsemmisítő vereségeiket követően már most is jelentős mértékű rosszindulat tapasztalható irányunkban, és mivel a zsamok némileg javíthat pozícióján, ha az általános elégedetlenséget a külföldiek ellen irányítja, így ki tudja, hogy milyen mondvacsinált és kitalált bűnöket kísérelnek majd meg a nyakunkba varrni. Ki tudja, hogy milyen kitalációkkal és hazugságokkal akarnak majd

félrevezetni bennünket, milyen akadályokat gördítenek majd elénk, hogy lassítsák előrehaladásunkat, és milyen információkat juttatnak el rólunk ellenségeinknek. Ezért, ha csak nincs ott egy máris minden tekintetben megbízható informátorunk, akkor nem javaslom, hogy Buenos Airesben kikössünk.

– Teljes egészében osztom a véleményét! – vágott közbe lelkesen a tengernagy. – A testvérem ott volt, amikor elfoglaltuk a várost. Utálatosabb és koszosabb helyet, mocskosabb és visszataszítóbb embereket még életében nem látott. Ott volt hadifogoly, amikor egy francia tiszt volt a parancsnok, s míg vissza nem foglaltuk, addig barbár módon, igazán barbár módon bántak vele. De most nem kívánok belemenni a részletekbe! – dühöngött, majd tollat ragadott s lendületes mozdulatokkal írni kezdett valamit. – Aubrey! Itt a közvetlen parancsom a hathavi ellátmány vételezésére! És ne hagyja, hogy azok a nyálas gonosztevők a raktárban feltartsák. Ahogy megmondtam, egy percet se veszíthetünk!

MÁSODIK FEJEZET

Így volt igaz, egyetlen percet se veszthettek, hiszen a *Norfolk* az északkeleti passzát segítségével és egy kis szerencsével akár egy reggeli és vacsora közti időszak alatt egy teljes fokkal délebbre juthatott, még közelebb kerülhetett a hatalmas Csendes-óceánhoz, I ahol jószérével örökre eltűnhetett mindenki szeme elől. Aubrey kapitány viszont a riadókészültség ellenére már eddig is számos vissza nem szerezhető percet, órát, sőt napot volt kénytelen elvesztegetni.

Először is, alapvető illendőségből fogadnia kellett a távozó Mr. Gill fedélzetmestert és Mr. Borrell ágyúmentert, akiket előléptettek és a hetvennégy ágyús Butfordra helyeztek át. Ez alkalommal –válaszul az előléptetési javaslatot megköszön szavaikra – még különbsz, rendkívül terhes beszédek is kellett mondania. Ezt követően Abel Harnes, a főárboc és Amos Day, az előárboc mestere tette tiszteletét; az előbbi a Fly nevű, kétárbocos ágyúnaszád, a másikat pedig az Eclair vitorlamesterévé nevezték ki. Day nehezen talált szavakat hálája kifejezésére, és amikor végre sikerült belefognia, akkor hamar bele is zavarodott s szomorúan felhagyott a hiábavaló kísérletezéssel. Társaik lelkes éljenzése közepette végül sikerült mind a négy emberétől elköszönnie, de akkor hirtelen befutott a Berwick melyről azonnal egy csónak indult a Surprise-ra William Honey másodtiszttel a fedélzetén, akit még Jack indított útnak az afrikai partoktól a Port Mahonig tartó, nagyon veszélyes, több mint hatszáz kilométeres útra, hogy hírt adjon a kétfedélzetű francia hajó megrogyggyanásáról. Honey, teljes joggal, annyira örült küldetése sikerének, hogy Jack részéről embertelenség lett volna nem meghallgatni az útjáról tartott beszámolót. Honey alig fejezte be kalandjainak elmesélését, amikor egy másik csónak Mr. Martin tiszteletet, a hajó lelkészét, a jeles természetbúvárt, Stephen nagy barátját, valamint Pullings kaptányt, Jack egykori, kitűnő képességekkel megáldott és azóta kapitánnyá előléptetett főhadnagyát hozta át a Berwick fedélzetéről. Pullingsot ugyan kapitánnyá léptették elő, de hajót nem

adtak az előléptetéshez, s vajmi kevés esélye volt arra, hogy parancsnoki rangjához méltó hajót és a szálnalmas fél-fizetés helyett teljes fizetést kapjon. Mindketten nagyon vidáman, ünneplő ruhába öltözve érkeztek, tiszteletüket akarták tenni Aubrey kapitánynál, akit ezért el kellett hívni az ellátmány berakodásának felügyeletétől, hogy korábbi *megbízatásairól* szóló, hosszú lére eresztett történetekkel szórakoztassa vendégeit. Aubrey kapitány feltűnően mesterkélt mosollyal fogadta látogatóit, s mikor Martin elindult, hogy megmutasson Stephennek egy vitorlás csigát, egy *nőstény* vitorlás *csigát*, akkor azonnal Pullingshoz fordult:

– Tom, bocsásson meg, ha nem tűnök túlzottan vendégszeretőnek, de most kaptam parancsot, hogy a lehető leggyorsabban vételezzek fel hathavi ellátmányt. Giltt áthelyezték a *Burfordra* és helyette még nem neveztek ki másik fedélzetmestert; Borrell szintén elment, Rowan valahol Gibraltár és Málta között tekereg, Maitland kórházba került, mert a fogát kell kioperálni; huszonnyolc ember hiányzik a teljes állományból, és ha magam nem ösztökélem kicsit gyorsabb mozgásra ezeket a lusta disznó hajóácsokat, akkor félévig itt rágjuk a csontot.

– *Óh*, uram! – kiáltott fel meglepetten Pullings, aki egyből fel tudta mérni hathavi ellátmány beraktározásának a jelentőségét.

– Tényleg így áll a helyzet?

– Nos, uram – lépett oda hozzájuk minden ceremónia nélkül Jack mindenese –, most már tényleg szükségem lenne azokra az ingekre! Pullingsot észrevéve szigorú, zsémbes háziasszonyéhoz hasonló vonásai azonnal felderültek, ajka széles mosolyra húzódott s kezét a homlokához lendítette:

– *Szolgálatára* uram! Remélem, jól szolgál a kedves egészsége?

– Nagyszerűen, Killick, nagyszerűen! – rázott kezét vele Pullings, majd levette díszes, aransújtásos kabátját. – Ezt legyen szíves szépen összehajtani, és kerítsen nekem egy trikót – nyújtotta át a kabátot, majd Jack felé fordult: – Ha nem sérteném meg vele Mowettet, uram, akkor boldogan átveszem a beraktározás irányítását, intézem az ivóvíz-vételezést, vagy a lőszerraktár feltöltését. Tudja, teljesen szabad vagyok... rengeteg időm van.

– Biztosan nagyon hálás lenne érte – válaszolta Jack –, és én is nagyon megköszönném, ha levinné a vállamról a vételezés gondjait,

amíg én ezzel az átkozott... nos, amíg a kikötő-parancsnoksággal és a hajóácsokkal tárgyalok. Még életében nem találkozott olyan szörnyeteggel, mint ez a raktárfőnök. Lucifer a nyomába se léphet!

A szörnyeteg barlangját elhagyva, öt guinea-vel szegényebben, de a szorgos munkára tett ígéretektől könnyebb szívvel Jack a Watterport kapu felé vette az irányt, időnként belepillantott a szinte egész nap a hóna alatt szorongatott papírköteggel, és folyamatosan magyarázott a mellette csetlő-botló, rövidlábú kadétjának. Még egy hatodrangú tengerésznek is elképesztő mennyiségű ellátmányra volt szüksége, a katonák pedig heti hét font kétszersültre, hét gallon sörre, négy font marhahússra, két font disznóhússra, egy liternyi borsó és zabkására, hat uncia cukorra, ugyanannyi vajra, tizenkét uncia sajtra, félliternyi ecetre voltak jogosultak, a citromléről, a sózott hús beáztatásához szükséges, hatalmas mennyiségű édesvízről, az egy hónapra számított két fontnyi dohányról már nem is beszélve, mely utóbbi fontjáért Jacknek egy font hét pennyt kellett fizetni, ami kétszázzal megszorozva, bizony, már tetemes összegre rúgott. A tengerészek ráadásul nagyon ragaszkodtak a hagyományokhoz, szenvedélyesen védelmezték kivívott jogait, s bár sör ügyben hajlandók voltak bizonyos engedményekre – már amennyiben csekélyke mennyiségű sörrel volt szó –, és a Földközi-tenger térségét járva készek voltak helyette bort vagy a groghoz szükséges rumot is elfogadni; még abba is belementek, hogy hús helyett nagyritkán valami tésztát kapjanak, de minden egyéb változás, vagy változtatás szinte elkerülhetetlenül problémákhoz vezetett, így a bölcsebb kapitányok a változtatások minden áron való elkerülésére törekedtek. Mr. Adams személyében Jacknek, szerencsére, volt egy kitűnő számvevője, de a Központi Ellátóhivatal bürokrataiból még Mr. Adams se volt képes több vitorlavásznat kipréselni, mint amennyit ők a fejükbe vettek. Jack különben is gyanította, hogy a számvevő és a vitorlamester talán nincs is a legjobb hangulatban, mivel Jack az első tisztet és az ágyú mestert előléptetésre javasolta, de Mr. Adamsról és Mr. Hollarról nem tett említést. Igazság szerint az ágyúk és tarackok a *Surprise-on* már oly tökéletesen működtek, hogy az ágyúmester

tulajdonképpen már nélkülözhetővé vált, s lényegében csak a löszerkészlettel kellett foglalkoznia. Az első tiszt feladatainak navigációs – részét pedig Jack is el tudta látni (mi több, sokkal jobban, mint Mr. Gill). Egy hozzáértő és viszonylag becsületes számvevő viszont elsődleges fontosságú volt számára, mint ahogy egy kitűnő vitorlamester szolgálatait se tudta volna sehogy se nélkülözni, különösen most, amikor nagyszerű tengerészekről, a fő- és az előárbc vitorlamestereitől is meg kellett válnia. Aubrey kapitány lelkében csatát vívott a legénysége és a hajója iránti lojalitás. A küzdelemből, természetesen, a hajója került ki győztesen, de azért kicsit kínoztta a bűntudat, mert – egyéb dolgoktól eltérően – az embereivel való kapcsolatára azért továbbra is érzékeny maradt.

Pontosan a Kolostor előtt futott össze Jenkinsonnal, Sir Francis segédtisztjével. Rohanás közben mindeddig csupán biccentett vagy integetett különböző ismerőseinek, de most megállt s a legszükségesebb udvariassági formulák kölcsönös cseréje után azonnal a lényegre tért:

– Bizonyára tudja, Mr. Jenkinson, hogy a főparancsnok tegnap nagyon kedves volt hozzám; annyira kedves, hogy nem is akartam neki említeni: a *Surprise*-ről huszonnyolc ember hiányzik a teljes létszámhoz. Mi a véleménye, ma, a kihajózása előtt, fel lehetne neki vetni ezt a problémát?

– Erősen kétlem, uram! – felelte Jenkinson a legcsekélyebb habozás nélkül. – Erősen kétlem, hogy alkalma nyílna rá – ismételte meg, majd udvariasan elmagyarázta, hogy ezt az ügyet Jacknek személyesen a kikötőparancsnokkal kell megbeszélnie. A kérdés tisztázása után hirtelen megjegyezte: – Ugye jól tudom, hogy ma dr. Maturin is a zászlóshajón ebédel? Tudomásom szerint Mr. Pocock szeretne néhány kérdést megvitatni, s a tengernagy aggódott, hogy a meghívás nem volt teljesen egyértelmű. Visszafelé jövet ezért is készültem felmenni önökhöz a fedélzetre.

– Be kell vallanom, én se úgy értelmeztem, hogy a meghívás a doktornak is szól – ismerte el Jack. – Mindenesetre teszek róla, hogy ő is ott legyen a tengernagynál – mondta, majd sietve beírt valamit jegyzetfüzetébe, kitépte belőle a lapot s a mellette tébláboló kadét kezébe nyomta: – Calamy, ugorjon csak vissza a hajóra, és legyen szíves átadni ezt a doktornak! Ha már nem lenne a fedélzeten,

akkor a föld alól is kerítse elő, még akkor is, ha fel kell érte szarladnia az O'Hara toronyba, bár szerintem a kórházban nagyobb sikerrel próbálkozhat.

Jack még száz métert is alig tett meg, amikor régi barátjába, az *Edinburgh-n* szolgálatot teljesítő Dundasba ütközött, aki nem tartozott azok közé, akiket egy biccentéssel vagy integetéssel el lehetett volna intézni.

– Nocsak, Jack – jegyezte meg Dundas –, meglehetősen zaklatottnak tűnsz. Mire készülsz? És miért rohángalsz itt kerek karlapban és ebben a vacak pantallóban? Ha a tengernagy észrevesz, rögtön le is tartóztat, amiért úgy festesz, mint valami kereskedő.

– Kísérj el egy darabon, Hen, s közben majd mesélek – invitálta barátját Jack. – Az igazság az, hogy kicsit *valóban* meg vagyok zavartodva. Tegnap azt a parancsot kaptam, hogy vételezzek hat hónapra való ellátmányt, s azóta ide-oda rohángálok ezek között a lassú, alamuszi és óvatoskodó alakok között anélkül, hogy jutottam volna valamit előre. Elvesztettem a fedélzetmesteremet, az ágyúmesteremet és két, alacsonyabb beosztású tisztemet, úgyhogy jelenleg mindössze egyetlen hadnagyom van a fedélzeten, s a legénységből is huszonnyolc fő hiányzik. Ami pedig ezeket a ruhákat illeti, nos, jelen pillanatban ez mindenem, amit rajtam látsz. Killick az összes többit elvitte a gibraltári mosónőkhöz, hogy mindent mossanak ki édes vízben, s minden csillogjon, ragyogjon rajtam, amikor ma a tenger-

í | naggyal ebédelek. Az isten verje meg! Az órák múlnak, én pedig majdtömöm magamba az ételt, melyet egy porcikám se kíván, amikor egy perc szabadidőt se engedhetek meg magamnak, és legszívesebben a markomból ennék meg egy szelet vajás kenyeret egy kis marhahússal.

– Ezzel együtt, boldogan hallom, hogy nem vonulsz be a *Surprise-zal* a kikötőbe, illetve, hogy nem történik valami még ennél is rosszabb... Megkérdezhetem, hogy merre veszed az irányt, vagy ez már tapintatlanság lenne?

– Neked nyugodtan elmondhatom – felelte Jack kicsit visszafogott hangon –, de azért szeretném, ha ez nem válna széles körben köztudottá. A bálnavadászainkat kell megvédeni. És erről ismét eszembe jut valami! Mindig is sok könyvet vittél magaddal az újjaidra; nincs valami irodalmad a bálnavadászatról? Sajnálatos módon rendkívül hiányos ismeretekkel rendelkezem ezen a téren.

– Az északi vagy a déli bálnavadászat érdekel?

– A déli.

– Valaha megvolt nekem Colnett könyve, míg elég bolond nem voltam ahhoz, hogy kölcsönadjam valakinek. De van egy jobb ötletem, egy még ennél is jobb ötletem, Jack! Van itt valaki a Sziklán, Allennek hívják, Michael Allennek, és ő volt a *Tiger* fedélzetmestere, míg néhány hónappal ezelőtt meg nem betegedett. Kitűnő, vérbeli tengerész. Valamikor együtt szolgáltunk, s éppen egy félórája üdvözöltük egymást a Korzón. Most már teljesen jól van és minden vágya, hogy ismét tengerre szálljon. És annak idején ő Colnettrel hajózott!

– Ki volt az a Colnett?

– Az isten szerelmére, Jack, valóban nem tudod, hogy Colnett ki volt?

– Ha tudnám, akkor biztosan nem kérdezném.

– Akkor is tudnod kell, hogy ki volt Colnett! Colnettet mindenki ismeri!

– Szórakoztatóan tudsz kerepelni, Hen! – bosszankodott derűsen Jack.

– Colnettet nem ismerni! Édes istenem! Gondolkozz, jóember! Biztosan emlékezned kell rá! Még az utolsó háború előtti időkben, ha emlékezetem nem csal, akkor kilencvenkettőben, néhány kereskedő azzal a kéréssel fordult az Admirálisához, hogy biztosítson számukra egy hajót, melyen elindulhatnak s olyan helyet kereshetnek, ahol a déli tengereken hajózó bálnavadászok tűzifát, ivóvizet szerezhetnek be és kicsit összeszedhetik magukat. Az Admirális rendelkezésükre bocsátotta a *Rattler* nevű szlúpot*, Colnettnek pedig hosszú eltávozást adtak s megbízták a parancsnoki teendők ellátásával. Colnett különben annak idején Cook kapitány kadétja volt, vele együtt került meg a Horn-fokot és jutott ki a Csendes-óceánra...

– Bocsáss meg, Heneage – vágott barátja szavába Jack –, de most be kell ugranom a kikötő-parancsnokságra. Ül be Richardsonhoz – mutatott a hűs, árnyas fogadó nyitott ajtaja felé –, és várj meg egy üveg sör társaságában. Nem maradok el sokáig. Megígérem!

Nem is maradt sokáig. Belépett a tágas, friss homokkal felszórt helyiségbe, fejét kicsit meghajtotta a mestergerenda alatt, s egyébként

szlúp: egyárbocos vitorlášhajó

természetesen pirosposzsgás arca most a szokásosnál is pirosabbnak látszott, világoskék szeme pedig szikrázott a dühtől. Leült az asztalhoz, megivott egy pohár sört, s egy dallamot kezdett füttyő-részni.

– Ismered ennek a dalnak a szövegét? – kérdezte Dundast.

= „*Megosztom gondom veled, cimbora,*

Kikötő parancsnoka, üssön meg a guta!” – kapta fel barátja azonnal a szöveget.

– No látod! Pontosan erről van szó! – helyeselt Jack élénken.

– Ez újabb nyolc fekete gólya! – jegyezte meg nagyjából ugyanabban az időben Stephen Martinnak. – Ez összesen tizenhét.

= Bizony, tizenhét – bólogatott Martin, a térdén heverő jegyzeteket tanulmányozva. – Mi volt az a kisebb madár ott lent, egészen balra?

– Óh, csupán egy sárszalonka – felelte Stephen.

= Csupán egy sárszalonka! – nevetett fel Martin a gyönyörűségtől.

– Az ember a Paradicsomot képzei ilyennek!

– Csak az nem ennyire hangos és szögletes – jegyezte meg Stephen, aki keszeg fenekével egy éles mészkőpárkányon üldögélt. – Mandeville szerint a sziklafalakat itt moha borítja, de azért ne hidd, hogy panaszkodom – tette még hozzá, s különben fegyelmezett, tartózkodó vonásai most valóban ragyogtak a gyönyörűségtől.

A gibraltári Szikla legmagasabban fekvő gerincvonulatán, a szikrázóan kék, felhőtlen égbolt alatt üldögéltek; balra tőlük a szürke sziklafal szinte függőlegesen szakadt a Földközi tengerbe, jobbról a hajókkal pettyezett, távoli öböl csillogott, azon túl pedig, a pára-függönyön keresztül Afrika elmosódott csúcsai kékettek feléjük. Lágy, délnyugati irányból érkező szellő hűtötte arcukat; fejük fölött, a magasban, a szoroson keresztül madárcsapatok húztak néha elnyújtott, laza sorokban, néha nagyobb tömeget alkotva, de mindig végig folyamatosan, így az égbolt soha, egy pillanatra se maradt üresen. A madarak néhány fajtája, a keselyűk és a gólyák, a testesebbek közé tartoztak, míg mások, a tőlük alig tíz méternyire tollaikat igazgató, fáradt kis kabasólymokok apróságoknak számítottak,

de akár kicsi, akár nagy, most együtt, az ellenségeskedés nyoma nélkül siklott, szárnyalt odafent, a magas égben. Időnként öszekeveredve, szűk spirált alkotva emelkedtek a magasba, majd többnyire ismét aláereszkedtek, s olyan alacsonyan húztak el fejük fölött, hogy időnként szabad szemmel is könnyedén kivehettek a barátkeselyűk vörösén izzó vagy a galambászhéják narancsszínű szemeit.

– Még egy parlagi sas! – jelentette Martin lelkesen.

– És még egy! – mutatott fel, a magasba Stephen. – Isten tartsa meg őket sokáig!

Már régen felhagytak a fehér gólyák, a különböző ölyvek, héják, kisebb sasok számlálásával és most már csak a legritkább fajokra összpontosították figyelmüket. Balra, a kabasólyom fölött, egy tenger fölé kiugró hasadéokban, éles, átható hangon, talán vágyakozva, egy vándorsólyom vijjogott; jobbra, lentebbről, foglyok lármája hallatszott, a levegő pedig telítve volt levendula, masztixfa illatával és ezernyi más, illatos cserje bódító aromájával.

– Ott, ott! – kiáltotta Stephen. – A gólyák alatt... jobbra... egy kopasznyakú keselyű, drága uram! Végre, egy kopasznyakú keselyű is megjelent! Majdnem fehér, kerekded combjáról azonnal fel lehet ismerni!

– Mekkora csoda! – lelkesedett Martin, s egyetlen szemét gondosan beárnyékolva, tekintetével követte a madár röptét, míg az végleg el nem tűnt a messzeségben. – Valami furcsa szerzetet látok... majdnem közvetlenül a hajótok fölött – szólalt meg ismét Martin.

– Úgy látom, hogy egy daru lehet – vizsgálta meg Stephen zseb- távcsövét elővéve –, egy magányos daru. Milyen érdekes! Távcsvével hirtelen a Surprise hátsó fedélzetén fel s alá járkáló, karjaival szinte eszelősen hadonászó, kalimpáló Jack Aubreyt is megpillantotta.

– Nocsak, mintha kicsit ideges lenne – mormogta maga elé elnézően, hiszen megszokta már a tisztek indulás előtti, feszült idegállapotát.

Aubrey kaptány viszont mindezt figyelembe véve is nagyon idegesnek látszott, hiszen az imént kapta meg az üzenetet az ijedten, kipirulva és lihegve érkező Calamy útján, miszerint dr. Maturin üdvözlétét küldi, de „úgy döntött, nem jelenik meg” az ebéden.

– Úgy döntött, hogy nem jelenik meg! – üvöltözte Aubrey kapitány. – Hogy a franc essen belé!

– Azt mondta, lehetséges, hogy ma egyáltalán nem is fog ebédelni

– nyögte ki Calamy remegő hangon.

– És maga ezt az üzenetet el meri nekem hozni! Nyomorult kölyke! Az nem jutott eszébe, hogy ilyen esetben egy kicsit erőszakosabbnak kell lenni, és el kell magyarázni neki, hogy miről van szó?

– Nagyon sajnálom, uram – mondta Calamy, aki tizenkét éves korára is elég bölcs volt ahhoz, hogy ne bizonygassa, ő pedig erőszakoskodott, megpróbálta elmagyarázni a dolgot, egészen addig, amíg egyszerűen fenékbe nem billentették és még gonoszabb dolgokkal is megfenyegették, ha nem tűnik el azonnal és tovább ijeszgeti a madarakat, hiszen teljesen felesleges és vehemens taglejtésével máris elzavart három, leszállni készülő andalúziai fürjet... És különben is, milyen neveletlenség visszabeszélni az idősebbeknek! Nem szégyelli magát és nincs benne semmi tisztesség? Calamy most éppen leszegett fejével kapitánya fejmosását hallgatta, mely szerint egy jövődőtisztet nem lehet csak úgy, ilyen válaszokkal elzavarni, különösen olyan személyek válaszaival, akik bármennyire is tanultak és érdemdúsak, akkor is csak civilek.

Jack viszont nem szokott hozzá, hogy hosszas erkölcsi prédikációkat tartson, különösen ilyenkor, amikor minden perce ki volt számolva. Abba is hagyta a fejmosást, s elől-hátul körbenézve a hajón, próbálta emlékezetét megerőltetni, hogy ki van és ki nincs a hajón.

– Keressék meg James őrmestert! – adta ki a parancsot, majd megérkezése után az őrmesterhez fordult. Vegye maga mellé a négy legfürgébb katonáját és Bondennel együtt futólépésben menjenek fel a sziklára; Mr. Calamy majd mutatja az utat. Bonden menjen előre és magyarázza el a dolgot, hogy az még a civilek számára is világos legyen! Mindenesetre a doktort legkésőbb két órára itt akarom látni! Killick akkorra előkészíti a legjobb ruháját, és már lehet is indulni!

A délutáni őrőrség négy kongatása idején és amikor a városi toronyórák kettőt ütöttek, Jack egy apró tükör előtt ült a hálókabinjában, kezében egy szárnyvitorla méreteit is meghazudtoló, frissen mosott nyakkendővel, melyet éppen a nyakára készült tekerni, amikor a fedélzet felől furcsa zörej, lábdobogás ütötte meg fülét, ezt valami

káromkodás, aztán Killick éles, felháborodással teli hangja követte, ami furcsa keveréke volt egy megsavanyodott szárazdajka rikácsolásának és egy kátránykalapos, bagórágó vitorlasegéd ordítózásának. Pompázatos díszruhájában Jack az öt kongatás előtt nem sokkal a fedélzetre lépett. Gomblyukában a nílusi csatában kiérdemelt, mellén a Törökországban kapott kitüntetéseit viselte, kalapjába gyémántokkal kirakott dísztollat tűzött, derekára pedig száz-guinea-s Patriotic Fund kardját kötötte fel. A fedélzeten találkozott össze a sértődött és mogorva Stephennel, akin ritkán hordott, jó kabátja és viszonylag sötét ruha volt. A fregatt csónakja a jobboldali horgonyláncnál várakozott, a csónakosok vakító fehérre mosott nadrágot, trikót és széleskarimájú szalmakalapot viseltek, a kapitány kormányosa ott állt a kormányrúdnál. Williamson kadét a többi fiúval együtt a korlátnál sorakozott fel, s a vitorlamester is készenlétben állt az embereivel. Mindez gyalázatos időpazarlás volt, de annak a pompázatosabb fajtájából. Olyan volt, mintha Károly király visszatérését és a Löporösszeesküvést ünnepelnék, ami kétségkívül velejárója a katonai szolgálatnak. Jack végighordozta tekintetét a kikötőn, s látta, hogy őfelsége hajóiról, minden irányból csónakok tartanak a *Caledonia* felé, s a kikötőparancsnok csónakja is éppen most siklott el a móló mellől. Jack Stephenre mosolyodott, aki egy mogorva pilantással viszonzta a kedvességet.

– Indulás, Macbeth! – szólalt meg a kapitány, mire a hajó baloldali korlátjánál, a kötélmerevítő mellett ácsorgó s a ceremónia végeztével munkája folytatására készülő Macbeth azonnal oda is ugrott Jack elé.

– Hová teccikgondolni? – csapta össze csontos, meztelen, kivörösödött bokáit Macbeth, s már sapkáját is lekapta a fejről.

– Nem, nem maga, Macbeth – helyesbített Jack. – Nem magára gondoltam... Azt hiszem, hogy Macduffot kellett volna mondanom...

– Macduff, Macduff! – futott végig a kiáltás a hajón. – Sawny Macduff! Futólépésben a hátsó fedélzetre!

A közjátéktól cseppet sem feloldódott, magában még mindig forogó Stephent a hajóról a csónakban várakozó kadét kezei közé segítették, majd Jack is beszállt a csónakba, hogy elinduljanak a zászlóshajó fedélzetén már javában játszó fúvószenekar hangja irányába.

Hirtelen fellángolt kedvességével és nagyvonalúságával a főparancsnok meglepően nagyszámú vendéget trombitáit össze, és Stephen már csak azt vette észre, hogy ott szorong az asztal végén a *Caledonia* lelkésze és egy fekete kabátos úriember között, akiről kiderült, hogy ügyvéd és helyettes katonai ügyészként működik közre valami rendkívül kényes, hadbíróági ügyben. A zsúfoltság és a szűk hely ellenére a népes társaságnak is meg voltak a maga előnyei: az alacsonyabb beosztású jelenlévőket sorhajókapitányok tömör fala választotta el a tengernagyoktól, úgyhogy fesztelenül és nyugodtan beszélgethettek egymással, mintha nem is olimposzi magasságban trónoló istenek szomszédságában lennének, s ráadásul még kellemesen meg is ebédelhettek.

Az ügyvéd valóban nagy tudású embernek bizonyult, szívesen is beszélgetett, és Stephen arról faggatta, hogy a haditengerészeti bíróságokon igen nagy rendfokozati különbségek esetén lehet-e önkényeskedés és hivatali hatalommal való visszaélés miatt vádat emelni. Elvileg elképzelhető-e, hogy egy zsarnokoskodó főparancsnokot és hasonlóan magas rendfokozatú büntársát egy alacsony beosztású, ártatlan ember üldözése miatt saját állomáshelyén állítják tiszti becsületbíró elé, vagy az ügyet ilyenkor illetékességből az Admirális Legfelsőbb Bírósága, illetve a Királyi Államtanács vagy maga a Régens elé kell vinni?

– Nos, uram – kezdte az ügyvéd a választ –, ha a jogsértő magatartásra tengeren, édesvízen, vagy akár meglehetősen nedves szárazföldön kerül sor, akkor kétségkívül az Admirális bírósága illetékes az ügyben.

– Bocsásson meg, uram – feszegette Stephen tovább a kérdést –, mennyire kell nedvesnek lenni annak a szárazföldnek, hogy ki lehessen mondani az Admirális illetékességét?

– Óh, meglehetősen nedvesnek, szerintem elég nedvesnek. Törvény adta jogköre lehetővé teszi a bíró számára, hogy mindazon ügyekben eljárjon, melyek tengeren, tengerben, tenger mellékén, csatánakon, édesvízi kikötőkben, beszögellésekben, az árapály által határolt területeken, az ezekhez kapcsolódó partszakaszokon és rakpartokon történnek... ezek meglehetősen nedves helyeknek számítanak. Stephen ekkor vette észre, hogy az asztalnál valamivel feljebb és a mások oldalán ülő dr. Harrington rámosolyog és megemeli a poharát.

– Egészségére, dr. Maturin! – köszöntötte egy udvarias biccentés kíséretében.

Stephen visszamosolygott rá, visszabiccentett feléje s belekortyolt italába, amivel egy hangosan szuszogó, fújtató tengerész állandóan csordultig töltötte a poharát. Ugyanaz a pezsgő volt, melyet Jack egy nappal korábban ivott, s aromája – ha lehet – most még kellemesebbnek tűnt. – Milyen kitűnő nedű! – jegyezte meg Stephen csak úgy önmagának. – Ártatlannak viszont korántsem lehetne nevezni – tette még hozzá, aztán lassan bekortyolgatta, ami még a pohárban maradt. A fregatton uralkodó teljes felfordulás miatt egy csésze kávétól eltekintve nem is reggelizett. A szendvicsek és az üveg behűtött, fűszeres bor, melyet elfelejtett felvinni a Sziklára, az egyre növekvő számban megjelenő svábbogarak és patkányok legnagyobb örömeire most is ott hevert érintetlenül a kabinjában. A mostaninál általában két órával korábban szokott ebédelni, s a délelőtt második felében különben is olyan zűrzavaros volt, tele porral, rohangálással és hőséggel, így egész nap mindössze egy falatka kenyeret sikerült magához vennie, s ezért már az előtt kezdte érezni a pezsgő hatását, hogy pohara kiürült volna. Úgy érezte, mintha enyhén, alig észrevehetően lebegne, halványan érzékelte, mintha hangulata megenyhült volna, mintha egyre jobban tetszene neki az egész társaság.

– *Quo me rapis?* – mormogta maga elé. – Ez biztosan tönkreteszi az ember szabad akaratát. Jupiter egyszer bátorságot öntött Hektorba, aztán félénkké tette, majd a félénkség ismét bátorságba csapott át, így tehát nem volt semmi szégyenkeznivalója amiatt, hogy megfutamodott. Emberkerülőből Bacchus engem is társasági emberré változtatott. Az is igaz viszont, hogy már előtte is mosolyogtam és hajlongtam, ezzel legalább jelét adtam a szívélyességnek, s bizony, már magam is megfigyeltem, hogy a tettetés egy idő után őszinteséget szül.

Most figyelt fel rá, hogy szomszédja egy ideje már az angol jog finanszírozásáról tart neki előadást.

– .. .nagyjából ugyan ez a helyzet a véletlen halálesetet okozó és ezért a kincstárra szálló állatokkal vagy tárgyakkal, tehát az úgynevezett deodandokkal kapcsolatban is. Ha például, valaki fel akar lépni egy mozgásban lévő kocsira, bármily lassú legyen is annak

a járműnek a mozgása, és lépését elvétele a nyakát töri, akkor a kocsi és minden, ami a kocsin található, már deodandnak és a királyt illető bánatpénznek tekintendő. Ha viszont valaki egy álló kocsira akar a kerekénél felkapaszkodni, és mászás közben lezuhanva hálálra zúzza magát, akkor csupán a kerék számít deodandnak. Hasonlóképpen, ha egy lehorgonyozott hajó okozza egy ember halálát, akkor csupán a hajótest a deodand, míg ha a hajó mozgásban van, akkor az egész rakomány elkobzásra kerül, ha az eset a polgári jog hatálya alá esik, mivel a nyílt tengeren és az óceánon teljesen más szabályok érvényesülnek.

– A deodandok! – szólalt meg a Stephen jobbán helyet foglaló lelkész. –A Kentben élő testvérem patrónusa rendelkezik a dodhami birtokon keletkező összes deodanddal. Mutatott nekem egy téglát, mely egy kőműves fejére zuhant, egy lőfegyvert, mely használat közben felrobbant, egy megvadult bikát, melyet a tulajdonosa nem volt hajlandó pénzzel megváltani. Felhívta aztán a figyelmemet néhány jogi finomságra is. Például, ha egy gyermek lezuhan egy létráról és hálálra zúzza magát, akkor a létra nem kobozható el, de ha az eset az apával történik meg, akkor igen. Ez tehát azt jelenti, hogy az első esetben a létra nem számít deodandnak, de a második esetben már igen.

– Így igaz – helyeselt az ügyvéd. – Blackstone ezt azzal magyarázza, hogy a katolikus hiedelmek szerint a zsengekorú gyermekek nem képesek vétkeket elkövetni, ezért esetükben nincs is szükség engesztelő misére, illetve az azt kiváltó deodandra. Más hatóságok azonban...

Stephen figyelme közben valamerre elkalandozott s csak arra lett figyelmes, hogy a lelkész megérinti a karját.

– Dr. Harrington szól önhez, uram...

– Bizonyosan egyetért velem, kolléga úr – szólt át Harrington az asztal túlsó feléről –, amikor azt állítom, hogy embereinknek csupán egytizede veszt életét közvetlenül az ellenség kezétől, vagy hal meg a csatában szerzett sérülések következtében. A halálesetek túlnyomó többségét a különböző betegségek és balesetek okozzák.

= Teljes mértékben egyetérték – helyeselt Stephen. – Ezt talán azzal is érdemes kiegészíteni, hogy ezek az adatok egyben a harcoló és nem harcoló tisztek relatív fontosságát is aláhúzzák.

– Vagy talán az is bátran állítható – kiáltott közbe egy magát nagyon szellemesnek *képzelő* és nagyon vörös képű tengerésztiszt –, hogy míg az ellenség egy katonánkat öli meg, addig az orvosok kilenc emberünk *haláláért* felelősek! Ha-ha-ha!

– Ugyan már, Bowers, szedje össze magát! – szólt rá a tengernagy. – Dr. Harrington, dr. Maturin, ezt a pohárkát az önök egészségére!

Időközben már áttértek a nemes Hermitage fogyasztására (a jeles alkalom tiszteletére a tengernagy igencsak megcsapolta a Sziklán lévő borospincéje készleteit), s a nemes ital kortyolgatása közben Stephen emlékeztette magát, nehogy elfelejtse Harringtont egy ségédorvos ügyében megszorongatni.

Erre akkor kínálkozott lehetőség, amikor az emelkedett hangulatban lévő, kipirult és jóllakott társaság kávécsészékkel a kezében már a hátsófedélzetén álldogált s várta az értük induló csónakokat.

– Kedves kollégám, megkérhetném, hogy kisegítsen egy felcserrel? Mint tudja, többnyire jobban szeretek nélkülük hajózni, hacsak nem egy kétfedélzetűn dolgozom, mivel a legtöbb felcser, sajnálatos módon, meglehetősen műveletlen és hencegő alak. Most viszont hosszú útnak nézek elébe, s úgy érzem, szükségem lenne egy erőteljes fiatalemberre, akinek némi gyakorlata van a foghúzásban. Soha nem voltam igazán elégedett magammal, ha fogat kellett húznom. Az én fiatalságomban az orvosok ezt mélyen méltóságon aluli foglalatosságnak tartották, és magam se tanultam meg igazán a fortélyait, így az elmúlt időszakban volt néhány fölöttébb kellemetlen és sajnálatos tapasztalatom ezen a téren. Ha időm van rá, természetesen, magam is meg tudom csinálni, de az esetek többségében a fog jóval később kerül ki a helyéről, mint ahogy azt a páciens szeretné, és akkor is csak darabokban. Amennyiben a hajó borbélyja rendelkezik ilyen irányú szakértelemmel, akkor általában rábízom ezeket az ügyeket, vagy – ha lehetőségem nyílik rá – kórházba küldöm a páciens.

– Különös – jegyezte meg dr. Harrington –, hiszen magam is láttam, hogy milyen rendkívüli gyorsasággal és nyilvánvaló szakértelemmel végzi még a legbonyolultabb amputációkat is...

– Mégis így van! – bizonygatta Stephen. – Aki képes a többre, az nem biztos, hogy képes a kevesebbre is, szokta mondogatni egy

idős ápolónőm, ezért igen hálás lennék egy nagyon ügyes kezű fiatalemberért.

– Nos, ha egyszerű foghúzásról van szó – szólalt meg dr. Harrington rövid gondolkodás után –, akkor ismerek egy fickót, aki el fogja kápráztatni a teljesítményével. Ide nézzen! – tátotta szélesre a száját, majd a világosság felé fordította s belemutatott. – Nézze! – mutatott egy foghíjra, s közben nyitott szájjal, alig érthetően magyarázott. – Felül, a második rágó. Mindössze öt napja, és szinte már a nyoma sincs, látja? És csak az ujjaival dolgozott. Egyszerűen hihetetlen! Viszont már nem fiatal ember, és őszintén megmondom, Maturin – hajolt közelebb kollégájához és még szájmozgását is beárménykolta –, gyanítom, hogy valami kuruzsló féle. Hogyan adhatott neki a Bizottság engedélyt, azt magam se tudom. Szinte egy szót se tud latinul!

– Ha így tud fogat húzni, akkor azt felőlem egyszerű angolsgal is megteheti – vont vállat Stephen. – És hol található ez az ember?

– A kórházban. Higginsnek hívják. De én csupán a pusztá kézügyességéről beszéltem, s ettől függetlenül lehet akár egy közönséges sarlatán, vagy még annál is rosszabb.

– Dr. Maturin, ha megbocsát... – lépett hozzájuk egy küldönc és Stephent máris elvezette a titkári kabinba, ahol Mr. Yarrow és Mr. Pocock már várt rá. Mr. Pocock közölte, hogy megkapta dr. Maturin Mr. Wraynek szánt levelét, s futárral már tovább is küldte. Stephen megköszönte, s megjegyezte, hogy így minden bizonnyal sok időt lehet majd megtakarítani, s ezt ő igen lényegesnek tartja.

– Kicsit zavarban vagyok és nem is tudom, hogyan kezdjem – szólalt meg kis szünet után Pocock –, mivel a információ, melyet továbbítanom kell, szándékosan ködös formában jutott el hozzám, ezért kénytelen vagyok úgy elmondani, mintha számos részletet elhallgatnék ön előtt, amit minden bizonnyal furcsának, sőt egyenesen sértőnek tartana, dr. Maturin.

– Éppen ellenkezőleg – mosolyodott el dr. Maturin. – Feltételezem, hogy bizalmas jellegű ügyről van szó, s ezért sokkal jobban szeretnék csak annyit megtudni, amennyi rám tartozik, mivel így nem vagyok annak a veszélynek kitéve, hogy valami melléfogás vagy figyelmetlenség következtében illetéktelenek előtt is felfedhetek bizalmas jellegű értesüléseket.

– Nagyszerű! – tért rá Mr. Pocock azonnal a tárgyra. – Úgy tűnik, hogy a kormány egy úriembert nagyobb összeggel elküldött egy vagy több dél-amerikai spanyol gyarmatra. Cunningham néven, a Jóreménység fokáról utazik a *Danae* nevű postahajón, egy gyorsjárású briggen*. A minisztert viszont nagyon aggasztja a lehetőség, hogy a *Danae*t esetleg elfogja a *Norfolky* ezért, ha a *Surprise* esetleg találkozik a postahajóval, akkor figyelmeztetnie kell a veszélyre, és ha ez nem jár túlzottan nagy idővesztéssel, akkor el kell kísérnie egy dél-amerikai kikötőbe. Ha erre nem lenne lehetőség, vagy a kikötő a keleti vagy az atlanti partvidéken lenne, akkor más a teendő. Az úriember két láda pénzürmét visz magával s ezt nála is kell hagyni. A kabinjában viszont ennél hasoníthatatlanul nagyobb összeg található bankjegyekben, kötvényekben és egyebekben. Ő mindeerről nem tud, de az a személy, akinek ezt a nagyobb összeget szánják, feltételezhetően pontos útmutatásokat kapott a pénzholétéről. Az útmutatások mindenestre itt vannak – nyújtott át Maturinnak egy papírlapot –, s ennek segítségével magához veheti a bankjegyeket tartalmazó csomagot. Itt van egy másik értesítés is, melynek alapján a kérdéses úriember meg fogja érteni a helyzetet. Ennyi lenne az egész; rám mindössze ennek az elmondását bízta. A *Caledonia* fedélzetét egy ideje ismerős hangok töltötték be; több százan sürögtek-forogtak a csörlők, csövek és kötelek körül. Mindenfelé egy horgonyát felszedő hajó szokásos hangzavara hallatszott.

Kis szünet után Yarrow szólalt meg:

– Azt hiszem, *kihúzzák* a macskát, mielőtt a hal ráakadna.

– Talán kutyával fogják rögzíteni.

– Azt hiszem, megcsomózták az egeret, megfogatták egy rókával és rákattintották a gyíkot – jegyezte meg Stephen.

– Drága istenem, micsoda zsargont ki nem találtak! Ki agyalhat ki ilyesmiket! – hahotázott hangosan Pocock, akit Stephen ismeretségük alatt most látott először jóízűen nevetni. – És ön is megfelelően használta ezeket a szavakat? – érdeklődött Stephentől.

– De még mennyire – válaszolta Maturin. – Ezen kívül még kopók is vannak, valahol az árboc körül.

– Ugyanúgy, mint az én macskám és halam – jegyezte meg Yarrow. – A fedélzetmester ezeket csak tegnap magyarázta el, de ő

brigg: kétárbocos hajó

lovakat, delfineket, legyeket, darazsakat, meg ilyesmiket is emlegetett... ha, ha, ha...

= Ha megengedik, uraim... – állt meg az ajtóban a tengernagy magas, szigorú tekintetű segédtszjtje –, a tengernagy önökre vár! A *Surprise* csónakja már rég visszatért a kapitánnyal és az evezősökkel a hajóra, s a zászlóshajó lépcsője is eltűnt. Stephen a középső fedélzetről méregette a meredek és veszélyes pallót, melynek végén a frissítő délnyugati szélről felkorbácsolt hullámok hátán, két vadidegen emberrel a fedélzetén parafa dugóként táncolt egy kis kikötői bárka. Habozni látszott, és Pocock nagyon is jól értette elbizonytalanodását.

– Ha egy lépést tesz lefelé és a karomba kapaszkodik – sietett Stephen segítségére –, Mr. Yarrow pedig megfogja a másik karomat és megfogódkodik ebben a gyűrűben, akkor élő láncot alkotva mindhárman elindulhatunk, anélkül, hogy bármit is kockáztatnánk. A mutatvány minden bizonnyal komikusnak tűnhetett, de a célnak megfelelt, s mikor a zászlóshajó kicsit jobbra fordulva méltóságteljesen az Európa-fok felé véve az irányt egymás után vont a felvitorláit, a kis kikötői bárka a tetőtől talpig száraz Maturint a *Surprise-ra* szállította, ahol még mindig elképesztően nagy volt a nyüzsgés. Maturin órája is hibátlanul működött (a fürdözéseket ugyanis az is gyakorta megszenvedte), és a sós tengervíz se mosta el az írást a kézhez kapott furcsa dokumentumokon. A hajó tatrjáról leengedett létrán kapaszkodott fel a fedélzetre, ahol azonnal valami lázas tevékenység kellős közepén találta magát. Jack már ledobta magáról a díszruháját, és a csörlőnél állva parancsokat osztogatott azoknak, akik két kötélfosznyira szélirányba akarták állítani a hajót, miközben tőle jobbra és balra gondterhelt arcú emberek rohángáltak a pallókon, le a középső, onnan pedig az előfedélzetre.

– Nocsak, megérkeztél, doktor? – kiáltott oda Jack Stephennek.

– Ne haragudj, hogy ott kellett hagylak, de addig kell a vasat ütni, amíg meleg. Éppen most csináljuk a piszkos munkát; most rakodjuk be a fagyút, a szenet, a szurkot és a stockholmi kátrányt... szóval, ha van valami dolgod a parton, akkor itt a kitűnő alkalom! Bizonyára gondoltál már a gyógyszerkészlet feltöltésére, a leveskockákra, kötszerekre és a többi ilyesmire?

– Egyenesen a kórházba megyek – mondta Stephen, s ahogy a fregatt a mólóhoz simult, már ki is lépett a partra.

– Mondja, dr. Edwardes – fordult a főorvoshoz –, ismeri ön Mr. Higginst?

– Igen, ismerek egy Mr. Higginst, aki nem hivatalos minőségben időnként előfordul nálunk, amikor van számára valami munka. Mr. Oakes gyakran rábízta a foghúzásokat, amihez a borbélyunk ugyan fancsali képet szokott vágni, de el kell ismernem, hogy ezt a munkát különös tehetséggel végzi. Ha igénybe akarja venni a szolgálatait – dr. Harringtonnak is ő húzta ki a fogát –, akkor azonnal érte küldetek. Jelenleg a mosodában dolgozik.

– Szeretném látni munka közben. Kérem, ne zavartassa magát; ismerem a járást.

Ha Stephen nem is tudta volna a járást, a dob dübörgése minden bizonnyal a tethelyre vezette volna. Kinyitotta a mosoda ajtaját, a dob ritmusa felgyorsult, ő pedig látta, hogy a rövid ujjú trikót viselő Mr. Higgins egy tengerész fölé hajol, miközben a padon sorukra váró páciensek feszült figyelemmel és nyugtalan tekintettel figyelik minden mozdulatát. A dobverés felgyorsult, hangosabbá, majd még hangosabbá vált; a tengerész akaratlanul is hallatott egy fojtott, éles kiáltást, Higgins pedig a foggal a kezében kiegyenesedett. A várakozó páciensek megkönnyebbülten fellelegtek, Higgins pedig félig megfordulva észrevette a közelében figyelő Stephent.

– Minek köszönhetem a megtiszteltetést, uram? – hajolt meg nagy tisztelettel Maturin felé, amint felismerte egyenruháját. Az orvos egyenruhája ugyan messze nem volt olyan díszes, mint a kapitányé, de egy munkanélküli felcser számára ennek ellenére sokkal érdekesebbnek is tűnhetett, hiszen viselője akár egy segítőtársat is akarhat maga mellé.

– Kérem, folytassa, uram, – válaszolta Stephen. – Szeretném látni munka közben.

– Elnézést kérek ezért a vásári zsvajért – nevette el magát bizonytalanul Higgins, s egy széket tolt Maturin mellé. Az alacsony termetű, középkorú, szívós, inas, rövidre vágott haját viselő férfi választékos modora valahogy nem illett borotvátlan, koszos képéhez.

– Semmi baj, semmi probléma! – nyugtatta meg Maturin. – Minden zaj helyénvaló, sőt dicséretes, ha a beteg gyógyulását szolgálja. Korábban magam is puskalövéseket használtam.

Higgins kicsit lámpalázás volt, ami talán rontott valamit a stílusán, de még így is nagyszerű teljesítményt nyújtott. Amint biztosan tartotta a fogat, már jelzett is a dobosnak – kitűnően megértették egymást –, s amint a dob feldübörgött, Higgins a páciens fölé hajolt, hangosan, közvetlenül a fülébe beszélt, egyik kezével megragadta a haját, vagy belecsípett az arcborébe, a másikkal pedig a fogínyt és a fogat igazgatta. Ezután egy újabb biccentés következett a dobos felé, a hangszer ezután már teljes erővel dübörgött, a páciens már szinte belekábult a hangerőbe, amikor Higgins éppen a megfelelő erőt alkalmazva, vagy fogóval vagy csupán puszta kézzel, roppant finom, hatásos és begyakorlott módon kiemelte a beteg fogat a helyéről.

– A *Surprise* hajóorvosa vagyok – kezdte Stephen, amikor az utolsó beteg is megkönnyebbült és sugárzó arccal, tiszta zsebkendőjét szertartásosan az arcához szorítva távozott.

– Óh, uram! Orvosi vonalon itt mindenki ismeri dr. Maturint – kiáltott fel Higgins –, ...és dr. Maturin igen értékes írásait – tette még hozzá kicsit tétovázva.

Stephen egy biccentéssel fogadta az elismerést és folytatta monológját.

– Egy szájsebészeten járatos felcsert keresek. Dr. Harrington és hajós cimborám, Mr. Maitland igen elismerően nyilatkozott az ön tehetségéről, s most már magam is láttam munka közben. Ha ön is óhajtja, akkor megkérem Aubrey kapitányt, hogy alkalmazza önt a hajóján.

– Nagyon boldog lennék, ha az ön parancsnoksága alatt hajózhatnék, uram! – felelte Higgins. – Megkérdezhetem, hogy a *Surprise* merre veszi az irányt?

– Ezt még nem hozták nyilvánosságra – válaszolta Stephen. – Én mindenesetre úgy tudom, hogy a világ túlsó oldalára indul..., mintha Batáviát hallottam volna emlegetni.

– Óh! – szólalt meg Higgins, és mintha lelkesedése kicsit alább hagyott volna, hiszen Batávia hírhedten egészségtelen helynek számított, rosszabbnak tartották még a Nyugat-Indiáknál is, ahol pedig

előfordul, hogy egy hajó teljes legénységét elviszi a sárgaláz. – Ennek ellenére mégis örömmre szolgálna, ha lehetőségem nyílna kicsit helyrehozni a szerencsémeket egy ilyen híres zsákmányszerző kapitány parancsnoksága alatt álló hajón.

Ebben sok igazság volt. Jack Aubrey a maga idejében olyannyira sok zsákmányt szerzett, hogy a szolgálatnál egyszerűen csak a Szerencsés Jack Aubreynek nevezték. A *Sophie* nevű, esetlen, tizen- négy ágyús brigg fiatal parancsnokaként betört a francia és spanyol hajókkal zsúfolt Port Mahon kikötőjébe, ahol a legnagyobb vakmerőséggel kifosztotta az ellenséges kereskedőket, majd amikor a háromárbocos, harminckét ágyús *Cacafuegót* külön azért rendelték ki ellene, hogy véget vessen fickándozásának, akkor azt is hatalmába kerítette és a többi zsákmányhoz csapta. Fiatal fregattkapitányként, egyéb dolgok mellett, kézre kerített egy spanyol kincshajót is, a mauritiusi hadizsákmányból is jókora rész hasított ki magának, beleértve azokat az ismételten elfoglalt, Indiát járó kereskedelmi hajókat, melyek a legnagyobb becsnek örvendő zsákmánynak számítottak a tengereken. Biztos, ami biztos alapon, az Admirális arra való hivatkozással vette el tőle a spanyol kincshajón ejtett zsákmányt, hogy hivatalosan még nem voltak hadiállapotban Spanyolországgal, majd hagyta, hogy a hiszékenységet kihasználó, tisztességtelen szárazföldi kereskedők a mauritiusi zsákmány túlnyomó részét is kicsalják tőle, s megmaradt vagyona körül olyan zavaros helyzetet teremtsenek, hogy végül se ő, se az ügyvédek nem tudták megmondani, hogy vissza tud-e belőle szerezni valamit. Ennek ellenére jórészt még mindig a Szerencsés Jack Aubrey nimbusza lengte körül, s e becenevet meg tudta őrizni.

Mr. Higgins nem az egyedüli volt, aki meg szeretett volna gazdagodni, és ahogy a hírek terjedni kezdtek a *Surprise* meglehetősen hosszúra tervezett útjáról, egyre többen jelentkeztek szolgálattételre Aubrey kapitánynál, hiszen a háborúnak ebben a szakaszában csak a fregattok reménykedhettek olyan szerencsés találkozásokban, melyek során egy ember akár százéves bérét is megkeresheti egyetlen délután. Számos szülő és befolyásos rokon szerette volna gyermekét egy-egy olyan, jeles harci múlttal rendelkező fregattkapitány hajójára kadétnak elhelyezni, akiről köztudott volt, hogy megfelelő nevelésben részesíti a gondjaira bízott fiatal növendékeket,

így a *Surprise* is nagyon vonzó volt mindenki számára, még akkor is, ha az a bűzös, lázzal, betegségekkel sújtott Jáva mocsarai felé készülődött.

Míg Jack a Földközi-tengeren teljesített szolgálatot, nem túlzottan tülekedtek körülötte, mivel köztudott volt, hogy megbízatása nem jelent többet egy-két különleges küldetésnél, s még most, hogy a helyzet (legalább is némileg) megváltozott, még most se volt olyan, hogy Jack hosszú távon, nyugodt szívvel tervezhette volna az ifjú emberek nevelését és kiképzését. Kis szerencséivel még jóval a Horn-fok előtt elcsípheti a *Norfolkot*, bár arra akkor se számíthatott, hogy néhány hónapon belül visszatér, de mégse vett volna maga mellé fiatalokat, ha neki is nem lett volna egy George nevű fia, akinek úgy próbálta biztosítani a jövőjét, hogy bizonyos kapitányokkal megígértette, maguk mellé veszik a gyereket, ha annak majd eljön az ideje. Most viszont, amikor ezek a kapitányok vagy közeli hozzátartozóik hasonló kérésekkel fordultak hozzá, akkor ezek teljesítésétől jó szívvel nem tudott elzárkózni. Tisztességgel Batávia egészségtelen klímájára se tudott hivatkozni, hiszen maga is nagyon jól tudta, hogy nem arrafelé veszi az irányt. Mindez csupán egy apró cselfogás volt Stephen részéről, hogy mozdulataikat eltítkolva tévútra vezesse a Sziklán vagy a Szikla környékén lebzselő idegen ügynököket, vagy a Szorosban le s föl hajókázó, időnként árura és hírekre vadászó semlegeseket. Ennek eredményeként Calamyn és Williamsonon kívül még négy gyereket vett maga mellé a hajóra; tengerészcsaládok négy, szárnyait bontogató, kellemes, meglehetősen tiszta és jól nevelt fiókáját, de a velük való törődés így se jelentett könnyű feladatot a számára.

– Megmondom, mit fogok csinálni – mondta Stephennek azon ritka alkalmak egyikén, amikor hangszerhúrok, hegedűgyanta és kották vásárlása közben összeakadtak a városban. Fogadok melléjük egy tanítót. Calamyval és Williamsonnal együtt most már hat kis szörnyeteg utazik velünk, s bár nyugalmasabb időben navigációra és hajózásra taníthatom, ha pedig szükséges még el is nadrágozhatom őket, de kellemetlen dolog lenne úgy kiengedni őket a világba, hogy ne ismernék a történelmet, ne tudnának franciául és ne tanulnának latinul. Nagyszerű dolog a tengerészmesterség, de nem ez az egyetlen tudomány, különösen szárazföldön, s néha magam is érzem

képzettségem hiányosságait. Mindig is nagyon irigyeltem azokat a fickókat, akik pillanatokon belül összecsapnak egy mutatós hivatalos levelet, könnyedén cseverésznek franciául, latin, avagy, ne adj isten, görög idézetekkel dobálóznak, akik tudják, hogy ki volt Demoszthenész vagy John o'Groats*. Engem egy latin idézettel teljesen zavarba lehet hozni. Annak pedig semmi értelme, ha az ember azt mondja egy normális, egészséges gyereknek, hogy üljön le Gregory *Illemtana* vagy Robinson *Kivonatos ókori történelme* mellé; a gyereket valakinek a könyv mellett is kell tartania.

– Néha elgondolkodom, hogy ti, tengerésztisztek, vajon nem értékelitek túl az irodalom jelentőségét? – mondta Stephen elgondolkodva. – Bár az is igaz, hogy ismertem én már olyan tengerjáró bunkókat, akik kitűnő vitorlázattal elirányították hajójukat akár a föld túlsó oldalára is, de még élőszóval se tudtak értelmesen beszámolni az útjukról, az írásról nem is beszélve. Ezek igazán szégyellhetik magukat!

– Éppen erről van szó, ezt szeretném én elkerülni. Két tanítóval is találkoztam, de mindketten csak a matematikához értenek, s mindkettő részeges disznó!

– Nem érdeklődtél ebben az ügyben Mr. Martinnál? A matematika ugyan nem tartozik az erősségei közé, bár azt hiszem, hogy a navigáció alapjait már elsajátította, de kitűnően beszél franciául, latinul, és görögül is tud annyit, amennyit egy lelkésztől el lehet várni, ráadásul nagyon olvasott ember. Jelenlegi hajóján nem érzi jól magát, s amikor említettem neki, hogy a világ túlsó oldalára indulunk – ennél pontosabb felvilágosítást nem adtam neki –, akkor azt mondta, hogy a füleit is odaadná azért, csak hogy velünk jöhessen. Igen: „mindkét fülemet odaadnám érte”, pontosan így mondta.

– Csakhogy ő lelkész, s a legénység úgy tartja, hogy az szerencsétlenséget hoz rájuk – szólalt meg Jack elgondolkodva. – No, és a tengerjáró lelkészek általában isznak, mint a kefékötő. Az igaz, viszont, hogy Mr. Martint már megszokták; emberileg nagyon kedvelik – én is kellemes úriembernek tartom –, és a rendszeres misézés ellen sincs kifogásuk... Saját elhatározásomból még soha

John o'Groats: eredetileg Jan de Groot holland hajós és kereskedő, a Skócia legészakibb pontján lévő kikötőfalú névadója. 1496-ban IV Jakab király engedélyezte, hogy kompjáratot indítson Orkneyra. A díj 2 penny volt, s ezt az érmét „groat”-nak, garasnak nevezték.

nem vittem magammal papot, de Martin az más! Igen, Martin teljesen más: lehet, hogy szentéletűbb, mint te, de ezt soha nem dörzsöli az orrod alá... és még részegen se láttam soha. Ha komolyan beszélt, akkor megkérnélek, Stephen, légy szíves, mondd meg neki, hogy szó lehet az áthelyezéséről, és én is örülnék, ha a társaságában hajózhatnék át a világ túlsó oldalára.

„A világ túlsó oldalára”, – ismételte meg magában mosolyogva Jack az öreg móló felé tartva, amikor az utca túlsó oldalán egy rendkívül csinos, fiatal nőt pillantott meg. Jó szeme volt a csinos hölgyekhez, de ez a hölgy előbb pillantotta meg őt, s azóta is kitartóan figyelte. Egészen biztosan nem a nagyszámú gibraltári prostituáltak egyike volt (bár megjelenésével kifejezetten érzéki gondolatokat keltett), s mikor tekintetük találkozott, a nő szerényen lesütötte a szemét, bár a tartózkodó, diszkrét mosolyt nem lehetett nem észrevenni az arcán. Az előbbi, érdeklődő tekintete nem azt jelentette vajon, hogy nem lenne elutasító, ha esetleg megszólítaná? Ebben nem lehetett biztos, bár nem valószínű, hogy a hölgy valóban zárdanővendék lett volna. Fiatalabb korában, amikor még minden útjába kerülő kihívást elfogadott, sőt, az olyanokat is, melyek nem kifejezetten kerültek az útjába, ebben a helyzetben odalépett volna hozzá, hogy tisztázza a helyzetet. Most viszont, komoly és halasztást nem tűrő megbízatással rendelkező sorhajókapitányként csak tovább ballagott és csupán egy sokatmondó és elismerő pillantással méltatta az utca túloldalán álldogáló, nem mindennapi szépséget. A finomvonalú, sötétszemű teremtés járásában volt valami érdekes merevség, mintha tagjai elzsibbadtak volna a hosszú lovaglástól. „Talán még találkozunk”, gondolta Jack, de abban a pillanatban egy másik ifjú hölgy, a nem annyira csinos, kissé vaskos, örökké vidám Miss Perkins üdvözölte, aki általában Bennet kapitánnyal hajózott a *Berwicken*, ha a hajó lelkésze éppen nem volt a fedélzeten. Kezet fogtak egymással, s a hölgy elújságolta, hogy „Harry reméli, hogy hosszú, hosszú időre meg tud szabadulni attól a morcos paptól, és akkor a szmirnai kereskedelmi útvonalon ő is elkísérheti azokra a csodás kis földközi-tengeri szigetekre. A hölgy még meg is hívta Jacket, hogy ebédeljen együtt velük, de ő kénytelen volt elhárítani azzal, hogy már elígérkezett valahova és így is nagyon kell igyekeznie, hogy időben odaérjen.

Heneage Dundas volt az, akinek elígérkezett, s nagyon kényelmesen költötték el ebédjüket a Reid egyik kis emeleti különtermében, ahonnan a Waterport Streeten elhaladókat nézegették s különböző megjegyzéseket tettek az időnként feltűnő barátaikra és ismerőseikre.

– Ott van az az ostoba Baker – biccentett Dundas az *Iris* kapitánya felé. – Tegnap feljött hozzám a hajóra s megpróbálta elcsábítani az előfedélzetről Blew-t, az egyik megbízható emberemet.

– És miért csinálta ezt? – kérdezte Jack.

– Azért, mert szereti matrózait a szivárvány minden színében pompázó ruhákba öltöztetni, s azt is szereti, ha ennek megfelelően a nevük is színekhez kapcsolódik és könnyen kiejthető. Van már nála Green, Brown, Black, White, Gray, sőt még egy Scarlet is. Nyilvánvalóan valami hasonló okból szerette volna John Blew-t* is megszerezni. Annyira odáig volt érte, hogy még egy francia kalóztól zsákmányolt kilencfontos rézagyút is felajánlott érte cserébe. Valaki nyilvánvalóan felvilágosíthatta, hogy az *Iris görögül* szivárványt jelent – magyarázta Dundas, amikor látta, hogy Jack továbbra is értetlenül, sőt kicsit bambán bámul rá.

– Valóban? – csodálkozott Jack. – Nem is tudtam. Lehet, hogy Baker már korábban is ismerte a hajó görög nevét. Tanult fickó, egészen tizenöt éves koráig járt iskolába. Vajon akkor mit csinálna, ha az *Amazon* kapitánya lenne? – kérdezte hangosan kacagva. – Én mindenesetre utálom, ha majmokat csinálnak az emberekből. Nézd csak, éppen kezet csókol valakinek!

– Mrs. Chapelnek – mondta Dundas –, az őrparancsnok feleségének – tette még hozzá, majd azonnal felkiáltott: – Nézd csak! Ott van az a fickó, akiről beszéltem neked... Allen... aki mindent tud a bálnavadászatról! De már biztosan beszéltél is vele!

– Nem, még nem volt rá alkalmam – felelte Jack. – Kerestettem a szállásán is, de nem találták otthon. A háziak azt mondták, hogy néhány napra Cádizba ment – magyarázta, de közben a magas, egyenes tartású, középkorú, finom, de erőteljes arcvonásokkal rendelkező, a Királyi Haditengerészet fedélzetmesteri egyenruháját viselő Allent figyelte, aki kalaplevéve üdvözölt egy elhaladó, magasabb rendfokozatú tisztet, egy alig húszéves hadnagyocskát.

A név kiejtése azonos a kékkel jelentő *blue* szóéval.

Jack arra is felfigyelt, hogy haja már kezd erősen őszülni. – Különösen tetszik nekem – jegyezte meg. – Istenem, milyen fontos is, hogy az ember jól válogassa össze a tisztjeit, hogy olyanokat szerezzen maga mellé, akik tudják a feladatukat és nem állnak le vitatkozni.

– Így van! – bólogatott Dundas egyetértően. – Ezen múlik, hogy az ember jókedvvel végzi-e a munkáját, vagy hamar elege lesz az egészből. Sikerült tenned valamit a hadnagyaid ügyében?

– Igen, sikerült – felelte Jack –, és azt hiszem, hogy meg is oldottam a problémát. Tom Pullings – ahogy számítottam is rá – igen előzékenyen felajánlotta, hogy önkéntesként velünk tart, és ha Rowan nem érkezik meg Máltáról, mielőtt kihajóznánk, akkor Honeyt és Maitlandet megbízott hadnagynak nevezem ki; elvégre mi is, mindketten megbízott hadnagyként orparancsnoki feladatot láttunk el, pedig még fiatalabbak is voltunk náluk.

– Mi van a kikötőparancsnokkal és azzal az ifjú pártfogoltjával?

– Határozottan elzárkózom attól, hogy azt a sötét, nyimnyám alakot felengedjem a fedélzetre – jelentette ki Jack. – A kikötőparancsnok pedig menjen a francba!

– Szeretném látni, amikor megmondod neki, ha, ha, ha! – kacagott fel Dundas.

Erre, szerencsére, nem volt szükség. Hughes tengernagy nagy sajnálkozások közepette fogadta az irodájába lépő Jacket.

– Oh, Aubrey! Sajnos, az ifjú Metcalfot illetően el kell keserítenem! Az édesanyja talált neki egy helyet a parti őrségnél. De üljön le, foglaljon helyet! Fáradtnak, kimerültnek látszik!

Ebben volt is valami igazság. A magas, megtermett Jack Aubreyt teljesen kitikkasztotta, hogy hajnaltól napestig kénytelen volt rohangálni, és cipelni kellett a maga száz kilóját a napsütötte Sziklán csak azért, hogy a lassú és lusta hivatalnokokat hasonlóan szaporább mozgásra készítse. Az egész napos rohangálás meglátszott rajta.

– Másrészt – folytatta a tengernagy –, megtaláltam azt a fedélzetmestert, akire magának szüksége van! Colnettel hajózott. Ugye ismeri Colnettet, Aubrey?

– Természetesen, uram! Biztos vagyok benne, hogy minden szakmájához valamit is értő tiszt jól ismeri Colnett kapitányt és könyvét – felelte Jack.

– Colnettel hajózott – ismételte a tengernagy bólogatva –, és mindenki szerint nagyszerű tengerész! – tette még hozzá, s megrázta az asztalán lévő csengőt. – Szóljon Mr. Allennek, hogy lépjen be! – szólt oda a titkáranak.

Még szerencse, hogy Dundas oly elismerően nyilatkozott Mr. Allenről, különben egyáltalán nem keltett volna kedvező benyomást Jackben. Erre nem is törekedett túlzottan. Jack gyermekkorától kezdve nyitott, barátságos ember volt, természetesnek vette, hogy kedvelik, s bár nem volt soha tolakodó, vagy túlzottan magabiztos, de azt se lehetett ráfogni, hogy bátortalan lenne, ezért talán nehezen értette meg, hogy az érzelmek akár le is béníthatnak egy ötvenéves vagy még annál is idősebb embert, és esetleg olyan visszatartónak tűnő tartózkodásra készíthetik, melynek következtében nem válaszol semmiféle közeledésre, egyszer se húzódik mosolyra az ajka, s csak akkor szólal meg, ha egy közvetlenül neki feltett kérdésre kell válaszolnia.

– Nos, akkor rendben is lennénk! – szólalt meg a hasonlóképpen csalódottnak látszó tengernagy. – Mr. Allen csatlakozik önhöz, amint kézbe kapja az írásos parancsát. Az új ágyúmasternek már jelentkeznie kellett önnél. Nos, ennyi lett volna az egész! Nem is tartom fel magát – mondta, s már nyúlt is a csengőért.

– Bocsásson meg, uram – szólalt meg Jack felemelkedve a helyéről –, de még itt van a legénység kérdése. Nagyon hiányos az állomány, még nagyon sok betöltetlen hely van a hajón. És aztán ott van a lelkész kérdése is.

– Legénység?! – kiáltott fel a tengernagy, mintha csak most hallott volna először a problémáról. – Mit vár tőlem ebben az ügyben? A földből nem áshatok elő embereket! Nem vagyok én Kadmosz!

– Óh nem, nem is, uram! – tiltakozott Jack a legnagyobb őszinteséggel. – Soha nem is gondoltam, hogy az lenne!

– Rendben van – mondta a tengernagy némileg megenyhülve.

– Holnap jöjjön el ismét! De nem, ne holnap! Holnap orvoshoz megyek. Holnapután!

Allen és új kapitánya kísértelt az utcára.

– Ezek szerint, Mr. Allen, holnap találkozunk – állt meg Jack egy pillanatra a járdaszegélynél. – Legyen ott korán, ha kérhetném. Szeretnék minél előbb tengerre szállni.

– Engedelmeivel, uram – szólalt meg Allen –, most egyenesen a fedélzetre mennék. Ha nem látom a berakodást a legalsó rakománysortól kezdve, akkor soha nem fogom tudni, hogy hol tartunk.

– Mennyire igaza van, Mr. Allen! – bólogatott Jack elégedetten. – Az orr– és tatreszekre fordítson különleges figyelmet! A *Surprise* különben kitűnő hajó – széliránynak haladva nincs nála jobb az egész szolgálatnál. Szélirányban még *aDruidon* és az *Amethysten* is túltesz, csak gondosan be kell állítani, hogy a legjobbat lehessen belőle kihozni. Fél palánsor a tatnál és semmi nyomás az orrtőkén.

– Értem, uram – bólintott Allen. – Beszéltem Mr. Gillel a *Burfordon*, s elmondta, hogy nincs egy nyugodt perce se a nyavalyás orrrekesz miatt.

Most, hogy kint sétáltak a szabadban, az emberek között és mindkettejük számára olyan fontos dolgokról beszélgettek, mint az orrtőke terhelése, vagy hogy milyen hatással lenne ennek a terhelésnek a megduplázása, Allen tartózkodása is kezdett lassan feloldódni s a hajó felé tartva megkérdezte:

– Uram, megtudhatnám, hogy mi az a Kadmosz?

– Nos, erre a kérdésre, Mr. Allen – kezdte Jack a magyarázatot – talán nem most kellene válaszolnom, hiszen nyilvános helyen vagyunk s hölgyek is vannak a környékünkön. Válaszért talán feltehetően Buchan *Házi orvoslás* című könyvét.

A fedélzeten a szokásosnál is zaklatottabb Mowett fogadta őket: a számvevő tiszt számos olyan hordó sózott marhahús átvételét megtagadta, mely már kétszer is megtette oda és vissza az utat a nyugat-indiai szigetvilágba. Ezek a hordók már súlyukból is jócskán vesztek, és tartalmuk túl régi ahhoz, hogy emberi fogyasztásra alkalmas legyen, ezért Pulling el is ment az Élelmezés Hivatalba és megnézi, hogy mit lehet még tenni ebben az ügyben. Dr. Maturin a tengerbe hajította a leveskockás csomagokat, mert állította, hogy azok csak egyszerű enyvét tartalmazznak; a kapitány szakácsa igaztalanul megvádolta a kapitány mindenesét, hogy suttyomban eladogatta a kapitány borát, majd belegondolt abba, hogy Killick mit fog vele csinálni, ha egyszer kihajóznak a nyílt tengerre, ezért fogta magát és megszökött, felszállt egy Guineába induló kereskedelmi hajóra, úgyszólván most már bottal üthetik a nyomát.

– Legalább annyi jó hírrel szolgálhatok, uram, hogy az új ágyúmester megérkezett s azt hiszem meg lesz vele elégedve. A neve Homer, és azelőtt a *Beleltén szolgák* Sir Philip parancsnoksága alatt. Egészséges elképzelései vannak a tüzérségről; már úgy értem, hogy hozzánk hasonlóan gondolkodik. Most éppen a löszerraktárban van; küldessek érte?

– Nem, nem, Mowett, most ne tartsuk fel – nézett végig a *Surprise* kapitánya a fedélzeten, mely úgy festett, mintha éppen most érkezett volna vissza egy különösen pusztító tengeri csatából: áruk, kötelek, árbocok és vitorlavászon hegyek álltak mindenütt. A rendetlenség viszont nagyobbnak tűnt, mint amilyen valójában volt, és egy gyakorlott, hozzáértő, a berakodást felügyelő fedélzetmesterrel

(megérkezése után Mr. Allen szinte azonnal munkához látott) és egy Broke keze alatt nevelkedett és máris a löszerraktárban szorgoskodó ágyúmesterrel egyáltalán nem látszott valószínűtlennek, hogy időben kifuthatnak a tengerre, különösen akkor, ha rá tudja venni Hughes tengernagyot, hogy pótolja a hiányzó embereket. Nézelődés közben ismerős arcot pillantott meg az átjárónál. A testes és ráérős Mrs. Lamb, a hajóács felesége, egy kosarat és egy pár, lábuknál összekötözött tyúkot cipelt a fedélzetre, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy a hosszúnak ígérkező utazásra Lamb személyes ellátmányát gazdagítsa. Kíséretében volt még egy ismerősnek tűnő, se testes, se ráérős valaki, nevezetesen az a fiatal hölgy, akivel Jack a Waterport Streeten találkozott. Tökéletesen tisztában volt vele, hogy a kapitány minden mozdulatát követi tekintetével, s a fedélzetre lépve apró kis pukedlivel köszöntötte, majd kezében kecsesen és kötelességtudóan tartott kosárral követte Mrs. Lambet a lejáróhoz.

– Ez meg kicsoda? – érdeklődött Jack.

– Mrs. Horner, uram, az ágyúmester felesége. Az pedig, ott, a tyúkketrecek mellett, a kismalaca.

– Te jó isten! Csak nem azt akarja mondani, hogy ő is velünk utazik?

– Miért ne, uram? Amikor Horner engedélyt kért rá, akkor azonnal megadtam neki, mivel ön említette, hogy szükség lesz valakire, aki ránéz azokra a gyerekekre. De ha rosszul tettem volna.

– Nem, nem – rázta meg a fejét Jack. Nem tudott ellentmondani főhadnagyának, egyébként pedig Mrs. Horner jelenléte –

ha formája nem is – teljes mértékben összhangban állt a szolgálat szokásaival. Önkényeskedés és indokolatlan basáskodás lett volna most partra tenni, amikor már berendezkedett, és ez egyben az is jelentette volna, hogy a hosszú úton mindvégig egy vérig sértett és zúgolódó ágyúmesterrel kellene együtt hajóznia.

Aubrey kapitány és dr. Maturin soha nem beszéltek ki egymás közt a többi tisztet, akik Maturin társai voltak a tiszti szálláson, vagy a tiszti étkezdében, de amikor azon az estén Stephen a szokásos, pirított, sajtos szendvicsből álló vacsorájuk elköltésére és egy-két óra közös muzsikálásra Jack kabinjába lépett – mindketten, ha nem is magasan képzett, de megszállott zenészek voltak s barátságuk is egy minorcai hangversenyen kezdődött, még az előző háború alatt –, akkor mindez nem akadályozta meg Jacket, hogy elújságolja neki: közös barátjuk, Tom Pullings önkéntesként ismét együtt hajózik velük. A dolgot nem Jack kezdeményezte, még csak nem is célozgatott rá, bár a hajó szempontjából ennek óriási jelentősége volt; valójában azonban jól átgondolt döntés volt, mellyel Pullings minden barátja egyetértett. Annak ugyanis semmi valószínűsége nem volt, hogy belátható időn belül saját hajót kap, s ahelyett, hogy még egy évet tétlenül és némán a szárazon várakozzon, sokkal célszerűbbnek látszott egy olyan vállalkozáshoz csatlakoznia, melyről visszatérve – különösen, ha az utat siker koronázza – már sokkal megalapozottabban tarthat számot a kinevezésre.

– A Whitehallban* imádják a buzgalmat és a tüsténkedést – jegyezte meg Jack –, különösen, ha ez nekik semmibe se kerül. Emlékszem, amikor Philip Broke-ot levették arról a nyomorult *Sharpról* és a szárazra tették, akkor valami milíciát hozott létre apja bérlőiből és éjjel-nappal gyakorlatoztatta őket. Az Admirális ezután a keze alá adta a nagyszerű, harminckét ágyús *Druidot*. Tótnak ugyan nincsenek parasztjai, akiket egzecírozthatna, de a bálnavadászok védelmében legalább ekkora, ha nem ennél is nagyobb buzgalmat mutat.

– Nem gondolod, hogy két főhadnagy egy hajón problémát jelenthet?

A kormányzati negyed Londonban, átvitt értelemben az angol kormány

= Éppen jelenthetne, bármely más hajón és más legénységgel, de Pullings és Mowett gyerekkoruk óta együtt hajóznak és nagyon közeli barátok. A problémákat megoldják egymás közt.

– Azt szokták mondani, hogy a főhadnagy általában eljegyzí magát a *hajójával*. Ez akkor jó példa lesz a poliandriára.

– Hogy mondtad, barátom?

– Úgy értem, a többférjűsége. Tibetben, olvasmányaim szerint, egy nő több testvérhez is feleségül mehet, míg Indiában elítélendőnek tartják, ha a férfiak bármilyen rokonságban állnak egymással.

– Mindkét változat meglehetősen furcsának tűnik, s nem hinném, hogy az ilyesmi kedvemre lenne – jegyezte meg Jack hegedűje hangolása közben, kicsit elgondolkozva, s egy pillanatra Mrs. Horner arca jelent meg előtte. – Remélem – tette még hozzá –, hogy utunk során ez lesz az egyetlen esete a többférjűségnek.

– Magam se kedvelem túlzottan az ilyesmit – mondta Stephen a csellójáért nyúlva. – Még a többnejűséggel se rokonszenvezem. Néha valóban elgondolkodom azon, hogy létezhet-e bensőséges viszony férfiak és... – Félbeszakította a mondandóját, és megkérdezte:

– Emlékeztetted a tengernagyot Mr. Martin ügyére?

– Igen. És a létszámbírányra is, hogy az isten verje meg! Holnapután ismét találkozom vele – emelte fel a vonóját, majd lábával hármat dobantva megadta az ütemet, s a harmadik dobantásra már fel is csendültek Corelli gyakran játszott, de örökké újat nyújtó C-dúr szonátájának hangjai.

– Nos, Aubrey – szólalt meg a tengernagy, amikor a hőségától és az egész napos rohangálástól eltikkadt Jack a megbeszélrt időpontban belépetrt az irodájába. A kötélverő műhely fafejú főnökétől idáig szinte futólépésben tette meg az utat. – Azt hiszem, sikerült megoldanom a problémáját, és egyben úgy döntöttünk, hogy komoly és nagy megtiszteltetésben részesítjük.

Jacket már épp elég szárazföldi patkány vezette félre és fosztotta meg könnyedén a nagy kockázattal kiérdemelt jutalmától, de

a tengert érintő ügyekben már jóval óvatosabb volt s nem sok hitelt adott a tengernagy jóindulatot sugárzó, széles mosolyának.

– Mint ahogy bizonyára ön előtt is ismeretes – folytatta tengernagy –, voltak bizonyos bonyodalmak a *Defender* fedélzetén.

Jack valóban tudott a dologról: a gyenge parancsnokság alatt álló hajón Cádiznál kis híján lázadás tört ki.

– Az eredeti szándék az volt – folytatta a tengernagy –, hogy a bajkeverőket itt hadbíróság elé állítjuk. Jelenleg mindnyájan a *Venus* hajóbörtönben vannak. Közölték velünk, hogy a tárgyalás hosszú ideig elhúzódhat, az Admiralitás pedig nagyon nem szeretné, ha újabb cikk jelenne meg a sajtóban a haditengerészetnél tapasztalható rendetlenségről, ezért az egyik jelenlevő úriember a homlokára csapott és felkiáltott: „Küldjük őket Aubrey kapitányhoz! Aubrey a megfelelő ember a hasonló helyzetek kezelésére. A tévelygők megnevelésére nincs alkalmasabb hely egy erőskezü kapitány parancsnoksága alatt álló hajónál, mondta St. Vincent* is, amikor az engedetlen matrózokat Collingwoodhoz** küldte.” Itt van a névsoruk!

Jack hűvös gyanakvással vette át a papirost, majd egy pillanat múlva kifakadt:

– De hisz majdnem mindegyik szárazföldi ember, uram!

– Elképzelhető – vont a vállát a tengernagy könnyedén. A *Defender* nemrég fogadott egy csapat frissen sorozott újoncot. De különben a csörlőt bárki meg tudja markolni és fel tudja sikálni a fedélzetet. Minden hajón szükség van néhány markos emberre.

– És közel sincsenek annyian, hogy be tudjam velük tölteni a hiányzókat helyét – jegyezte meg Jack.

– Valóban nincsenek, de van jó néhány matrózunk, akiket most engednek ki a kórházból; őket is elviheti. A gyengélkedőknek semmi sem használ jobban, mint a friss tengeri levegő. Még az Egyenlítőt se éri el és máris mindnyájan makkegészségesek lesznek. Minden-

Earl of Saint (St) Vincent: eredeti nevén John Jarvis, a brit földközi-tengeri flotta parancsnokaként 1797-ben a Saint Vincent-föknál nagy győzelmet aratott a spanyol flotta felett, amiért bárói címet kapott, s az Admiralitás első lordja, vagyis haditengerészeti miniszter lett.

Cuthbert Collingwood: az angol haditengerészet egyik legendás alakja, a trafaigari csata (1805) egyik hőse, Nelson admirális halála után, az angol flotta parancsnoka.

esetre ez van! Vagy viszi őket, vagy vár még egy hónapot, amíg az újoncok meg nem érkeznek. *Bezzeg* az én időmben minden fiatal kapitány két kézzel kapott volna egy ilyen lehetőség után. Bizony! És hálásan nézett volna az emberre, ahelyett, hogy nyugősen és morcosan bámult volna maga elé.

– De uram – szólalt meg Jack –, higgye el, igen nagyra értékelem az irántam tanúsított jóságát és hálás is vagyok érte. Csak azon gondolkodom, hogy vajon a kórházból kiengedett matrózok nem azonosak-e azokkal, akiket a hajőorvosom látott a... hogy is mondjam... a kórház zárt kőtermében.

– De azok – erősítette meg a tengernagy. – De, tudja, az egésznek nincs túlzottan nagy jelentősége. A legtöbb elmebajos csak tettei magát, hogy kibújjon a munka alól... És ezek nem a veszélyes, dühöngő fajtából vannak... Nem kell félni, hogy megharapják az embert... Akkor nem engednék ki őket. Csupán annyi a teendő, hogy láncra vereti és megvesszőzteti őket, ha rájuk jön valami... ugyanúgy, ahogy ezt a bolondokházában csinálják. Járt már valaha Bedlamben, a bolondokházában, Aubrey?

– Nem, uram.

– Apám gyakran elvitt bennünket. Jobb volt, mint egy színjáték – kuncogta el magát a tengernagy az emlékek hatására. – Továbbá van még valami, amiért hálás lehet nekem, Aubrey. Sikerült meggyőzőnöm Bennet kapitányt, hogy engedje át magának a lelkészét.

– Köszönöm, uram! Roppantul hálás vagyok, és azonnal érte is küldöm egyik kadétomat. Valőszínűleg fent van a Szikla tetején dr. Maturinnal, nekünk pedig nincs vesztegetni való időnk.

Az irodából a forró napsütésre kilépve megpillantotta fiatal kadétját, aki már reggel óta vele volt, hozta-vitte neki az üzeneteket, egész nap loholt utána, hogy lépést tudjon tartani vele. Most cipőjét levette a lépcsőn ücsörgött.

– Williamson – szólott oda a fiúnak –, a doktor és Mr. Martin valahol fent van azon a boldogtalan Sziklán. Az őrszemek a felső ütegnél megmondják, hogy pontosan hol vannak. Adja át nekik üdvözlőtemet és közölje velük, hogy hála a nagy sietségnek, talán sikerül előbb tengerre szállnunk, mint gondoltam. Tehát Mr. Martin álljon készenlétben az összes cőkmőkjával, és nagy örömömre szolgálna, ha a doktor is segítségemre lenne az új emberek fogadásakor.

– Igenis, uram! – tisztelgett Williamson.

– Nocsak, mi a probléma? – nézett Jack a gyerek sápadt, poros arcára.

– Semmi, uram, – felelte Williamson. – A cipő csúnyán feltörte a lábamat, de kitűnően megleszek harisnyában is.

Jack látta, hogy a cipő belseje vöröslik a vértől; az utolsó mérőföldék biztosan nagyon fájdalmasak lehettek.

– Rendben van – szólt oda kedvesen a gyereknek. – Ez aztán valóban derék dolog volt! Most maradjon itt! A hajóra menet útba ejtem Anselmót és visszaküldetek magának egy szamarat. Meg tud ülni egy szamarat, Williamson?

– Óh, igen, uram. Otthon nekünk is volt egy csacsink.

– Felvágthat vele, ha gondolja. Már így is annyit rohangáltunk, kár lenne, ha az utolsó pillanatban rontanánk el a dolgokat, nem igaz? Jegyezze meg: üdvözetem, és a doktort egy órán belül látni szeretném, a lelkész pedig készüljön fel, hogy minden pillanatban hajóra szállhasson. És ne hagyja, hogy eltérítsék a lényegtől azzal, hogy a madaraikról fecsegnek. Természetesen legyen udvarias, de határozott!

– Udvarias, de határozott, uram! – ismételte meg Williamson. Jacknek még volt két időabló, de fontos teendője, mielőtt visszatérhetett volna a hajóra, s azóta, hogy a mielőbbi indulás érdekében ez az őrült rohangálás elkezdődött, először érezte, hogy megfelelőképpen haladnak a dolgok. A tűzészeti raktárosok, akik eddig nem sok hajlandóságot mutattak arra, hogy két, erősen megkopott tizenkét fontos ágyúját kicseréljék s amellet kardoskodtak, hogy tartsa meg mind a négyet ebből a fajtából, most hirtelen nagyon szolgálatkészek lettek és még egy csinos, sárgarézből készült tűzészeti szintezőt is felajánlottak neki. A kötélverőknek is mintha elmúlt volna a rossz hangulatuk, s mutattak neki két, teljesen új, negyvenöt centis kötéltekercset, melyet bármikor elvihet, ha értük küld egy csónakot.

Jóval derülátóbb hangulatban tért vissza a *Surpnse-ra*, s hajlamos volt arra, hogy sokkal kedélyesebben fogja fel a dolgokat, így azt is, hogy hamarosan egy csapat lázadó érkezik a hajójára. Pullings és Mowett szintén filozofikus hangulatban fogadta a híreket, hiszen tapasztalatuk szerint a legtöbb erőszakkal összefogdosott újonc

később alapvetően jóra való embernek bizonyul. Persze az is előfordult, hogy a kvótarendszernek köszönhetően kiürítették a börtönöket, és ilyenkor néhány valóban elvetemült gazember is került a hajókra!

– Collingwood szokta mondani, hogy zendülésre mindig a kapitány, vagy a tisztek hibájából kerül sor – jegyezte meg Jack. – Az is elképzelhető, hogy olyan ártatlanok lesznek, mint a ma született báránycák, csak egyszerűen megrágalmazták őket és rossz híreket keltettek. Ami viszont a kórházban lévő embereket illeti, jobban szeretném, ha először a doktor nézné meg őket. Remélem, hamarosan ő is megérkezik. Ha ezen is túljutunk, akkor már sokkal közelebb kerülünk az induláshoz.

– De uram – szólalt meg Pullings –, a doktor már itt van. Egy órája érkezettek; mindketten lélekszakadva rohantak végig a rakparton, nyakig porosán levegő után kapkodtak és azt ordították, hogy ne szedjük fel a horgonyt és ne bontsunk vitorlákat, mert még ők is itt vannak. Most lent vannak az alsó fedélzeten, a függőágyban hevernek, s bort isznak szódavízzel. Úgy tűnik, hogy kicsit félreérthették az üzenetet.

– Hagyjuk őket pihenni, míg megtekintjük a friss toborzást. Azután majd megkérjük a doktort, hogy tekintse meg a kórházi választékot is, mert úgy tűnik, hogy örülteket akarnak a nyakunkba sózni. Örülnöm kellene minden kéznek, mely alkalmas arra, hogy a kötelet megmarkolja, de azért mindennek van határa, még a haditengerészetnél is.

– Olyan örültekről is hallottam már – jegyezte meg Pullings –, akik ördögi ravaszsággal teljesen normálisnak tettetik magukat, csak hogy belopózhassanak a lőszerraktárba s magukkal együtt az egész hajót a levegőbe röptessék.

A sápadt, napfényre és levegőre kiéhezett, borotvátlan társaság is megérkezett. Csuklójukon és bokájukon vörös foltok éktelenedtek a nemrég leszedett bilincsektől. Batyu vagy láda kevés embernél volt, mivel a *Defendernek* nem csupán a parancsnoksága volt csapnivaló, de a hajón a lopások is elharapóztak, és többségüknek még kevéske holmija is azonnal eltűnt, ahogy a bilincset rájuk verték. Egyáltalán nem úgy festettek, mintha ma született báránycák lennének. Néhányan közülük csikos rabruhát és vitorlavászon fedőt viselő, vörösképzű, hosszú farkos, igazi haditengerésznek

látszottak, és válaszaik alapján, amikor nyilvántartásba vették őket és nevüket bevezették a hajókönyvbe, igazi, körmönfont ügyvédeknek tündek. Voltak köztük borúsképű, kereskedelmi hajókról kiszorult tengerészek is, de többségük csak hírből ismerte a tengert. Úgy tűnt, mintha két kaszthoz tartoznának; az egyik társaság tagjai, akiket a haditengerészetnél csak „falazókként” emlegettek, rendelkeztek bizonyos műveltséggel és ismeretekkel, állították, hogy valaha szebb napokat is megéltek, s beszédükkel elkápráztatták az egyszerű tengerészeket. A másik csapatba azok a határozott, független gondolkodású, erőteljes fickók tartoztak, akik az orvvadászat és a vadlopás szenvedélyének vagy ezek városi megfelelőjének hódolhattak, akik nehezen viseltek el minden fegyelmet és kötöttséget, nem beszélve a *Defenderen* egymást váltogató esztelen önkényről, trehányásgról és lazaságról. Aztán, természetesen, ostoba és nehézfejű alakok is akadtak köztük. Nem kifejezetten olyan együttes volt, melyet bárki önmagától kiválasztana, és a *Surprise* legénysége is fintorogva, keskenyre vont ajakkal és hideg tekintettel fogadta az érkezőket, de a tiszteknek ennél sokkal rosszabb emberállománnyal is volt már dolguk.

– Nagel egy ideig alattam szolgált a *Ramillisen* – jegyezte meg Pullings, amikor elindították a társaságot, hogy ruházatot vételezzén. – Képzett kormányosmester volt mindaddig, amíg a kelletnél eggyel többször vissza nem válaszolt. Nem különösebben ártalmas, csak csökönyös és túlságosan szeret vitatkozni.

– Én pedig korábban Comptonnal, a borbéllyal találkoztam – szólalt meg Mowett. – Egy alkalommal meghívtak a *Defender* fedélzetére egy kis mulatságra, és Ashton kapitány odahívatta és hasbeszélőként szórakoztatta vele a társaságot. Volt néhány nagyszerű táncosuk is, semmivel se maradtak el a Sadler's Wellsétől*.

– Nos, nézzük akkor meg a kórházból érkezetteket! – szólalt meg Jack. – Mr. Pullings, kérem, megtekintené, hogy a doktor rendesen veszi-e már a levegőt?

Stephen alkalmasint már szabályosan szedte a levegőt, de tekintetéből világosan látszott, hogy lelki egyensúlyát még nem nyerte vissza teljesen.

A Sadler's Wells kisebb-nagyobb megszakításokkal 1683 óta működő zenés és táncszínház Londonban.

– Van gyakorlatom az ilyesmiben – felelte Jack érdeklődésére. – Nézzük tehát az elbocsátott ápoltakat!

A legénységnek az a néhány tagja, akinek nem volt sürgősebb munkája, összegyűlt a móka hallatán, akik pedig félbe tudták néhány percre hagyni a munkájukat, azok mind a fedélzetre érkező betegeket bámulták. A kíváncsisággal vegyes, derűs várakozás viszont hirtelen szertefoszlott, amint az első férfi a pallón a fedélzetre botladozott. Az átlagos külsejű, keservesen zokogó tengerész ólomszínre szürke arcát az égnek emelte s arcán patakokban ömlöttek a könnyei. Senkinek se lehetett kétsége afelől, hogy a férfit mekkora boldogtalanság kínozza. A többi se volt szórakoztató jelenség. Stephen végül öt embert tartott vissza. Egyikük – egy nagydarab, bátortalan melák, Clare megyéből – egyedüli problémája korlátozott angol tudása volt, illetve az, hogy farkastorka miatt válasza nagyon furcsára sikerültek. Hárman különböző fejsérüléseket szereztek, amikor az árbocról vagy valahonnan a magasból lezuhantak, az ötödik pedig egyértelműen szimulált.

– Azt a nagydarab fickót, engedelmeddel, magam mellett tartanám szolgálónak – mondta Stephen négy szemközt Jacknek. – Teljes analfabéta, így nekem tökéletesen megfelel. A három másik épp olyan jól megfelel a tengeren, mint a szárazföldön; nem hiszem, hogy különösebb problémák adódnának velük. Matthews egyértelműen szimulál, és azonnal helyre is jön, ha magunk mögött tudjuk a szárazföldet. A többieket nem lett volna szabad kiengedni s vissza kell őket küldeni a kórházba.

Útba is indították őket, s még mindig a mólón jártak, amikor üzenet érkezett a kikötőparancsnoktól.

– A mindenségit! – kiáltott fel Jack a levelet elolvasva. – Most már mindegy, bevettem őket a csapatba, de ez az egész nyaktörő rohangálás, a lámpafénynél történő berakodás, ez az átkozott rohangálás ebben a Sodomához és Gomorrához hasonló városban teljesen feleslegesnek bizonyult. Semmi szükség nem volt arra, hogy a hajómat lázadókkal és elmebetegekkel töltsen meg! Soha nem kellett volna átvennem őket! A *Norfolkot* egy hónapra visszatartották a kikötőben. Rengeteg időnk lett volna mindenre, és ez a gonosz vénember ezt már napok óta tudta.

HARMADIK FEJEZET

Hosszú haditengerészeti pályafutása során most először a *Surprise* bővében volt az időnek, s ez Jacknek kifejezett öröme is szolgált. Most nem kellett úgy hajszolnia, mint sokszor azelőtt; nem kellett olyan gyorsan, ahogy csak lehet, kibontani a sudárvitorlákat, s hagyni feszülni őket mindaddig, amíg kettérepedéssel nem fenyegetnek. Most takarékoskodhatott az erejével, a kötélzettel és a vitorlavászonnal, ami megnyugtató minden hajós számára, különösen akkor, ha valószínűleg kétszer is meg kell kerülnie a Horn-fokot, s a Csendes-óceán végtelen térségein továbbra is nyugatnak kell tartania a hatalmas Déltengerek felé, ahol semmi esély sincs arra, hogy több ezer mérföldes körzetben árbocnak megfelelő faanyagot találjon.

Kevésbé volt valószínű, hogy a *Norfolk* teljes egy hónapra kikötőben marad, s mivel a *Surprise* Gibraltárból kiindulva sokkal könnyebben elérheti az Atlanti-óceán déli térségét, mint ellenfele, ezért Jack úgy gondolta, hogy a St. Roque fokot elérve, ott fel s alá cikálva, vagy hamarosan rábukkan a déli irányba tartó *Norfolk*-ra, vagy legalább híreket kap felőle. Ez Brazília legkeletibb csücske, s Jack a Jóreménység foka felé hajózva számtalanszor látta már a földnyelvet, és megfigyelhette a La Plata felé tartó kereskedelmi hajókat, melyek a szárazföldhöz egész közel húzódva kerültk meg a St. Roque-ot, hogy minél jobban kihasználhassák a kontinens felől érkező szeleket. Volt rá példa, hogy egyszerre húsz kereskedelmi hajót is látott haladni ugyanazon a megszokott és jól ismert útvonalon. Éppen elég időt töltött már a vízen ahhoz, hogy tudja, egyedül a tenger kiszámíthatatlanságára számíthat. Nem bízott a St. Roque-fokban, és nem bízott semmiféle földnyelvben, de teljesen fel volt készülve arra, hogy a Van Diemen-földig vagy akár Borneóig is elhajózzon, ha a szükség úgy kívánja.

Mégis, örvendett a kis könnyebbségnek. Nem csupán arra lesz kitűnő alkalom, hogy a legénység egy kicsit fellélegezzon az örült

iramban folytatott előkészületek után, de talán lehetősége lesz arra is, hogy az újonnan érkezettek közül is olyan tengerészeket formáljon, amilyenekre a hajónak majd szüksége lesz a *Norfolkkal* történő összecsapás során. Bostoni raboskodása idején több amerikai hadihajó társaságában már látta a *Norfolkot*, s bár azt nem lehet összehasonlítani az olyan hajókkal, mint a huszonnégy fontos ágyúval felszerelt, hatalmas méretű *President* vagy a *United States*, de a harc akkor is nehéz diónak ígérkezett. Legénységét minden bizonnyal átlagon felüli képességekkel rendelkező tengerészek alkotják, olyan tisztek parancsnoksága alatt, akik szakmájukat az Atlanti-óceán könyörtelen északi vizein sajátították el, olyan emberek, akiknek a kollégái az első, háromfregattos tengeri akciójuk során vereséget mértek a Királyi Haditengerészetre. A *Guerrière-t*, a *Macedóniám* és a *Javát* egymás után süllyesztették hullámsírba.

Tekintettel arra, hogy Aubrey kapitány utasként tartózkodott az utóbbi fedélzetén, egyáltalán nem meglepő, hogy igen jó véleménynyel volt az Egyesült Államok haditengerészetéről. Ezzel együtt, öfelsege *Shannon* nevű hadihajójának az amerikai *Chesapeake* fölött aratott győzelme azt is bebizonyította, hogy az amerikai tengerészek sem legyőzhetetlenek, mégis az a buzgalom, mellyel Jack az újoncokat a tüzérségi és kézfegyver-gyakorlatoknak alávetette, jól mutatta, hogy még mindig milyen nagyra tartja őket. Úgy tűnt, hogy a legtöbb újonnan érkezett a padlósúroláson és a rézalkatrészek fényszerítésén kívül szinte semmit se tanult a *Defender* fedélzetén, ezért amint a *Surprise* maga mögött hagyta a Szorost, a tisztek azonnal kézbe vették a legénységet.

Most, amikor már harmadik napja úton voltak, az újoncok hátá görnyedezett a sok gyakorlat után, tenyerük felhólyagosodott a fegyverek markolatától, kéz- és lábujjaikat összeverték a löfegyverek visszarúgó alkatrészei, de Mr. Honey, a megbízott hadnagy, éppen most vezetett egy belőlük álló csapatot a tatfedélzet tarackjaihoz. A tarackcsúszdák éppen Aubrey kapitány feje fölött nyikorogtak, ezért a szokottnál nagyobb hangerővel szólította magához mindeket. *Azaz*, csak próbálta magához szólítani, mivel Killick a válaszfal túloldalán csevegett egyik cimborájával, és csökönyös, ostoba ember lévén nem tudott, de nem is akart egyszerre két dologgal

foglalkozni, márpedig ő hozzákezdett a hajóórség egy bizonyos Teague Reilly nevű, ír tagjáról szóló történet elmesélésébe és azt be is akarta fejezni.

– „Nu, Killick”, mondja nekem azzal a régimódi, a Cork-öbölben használatos, már nem is keresztényi nyelven, „te ezt úgyse érted azzal az ostoba fejeddal, de ha a Kanári-szigeteken kikötünk, akkor egyenesen felkapaszkodom a ferencesekhez és meggyónok.”

– „És miért akarsz meggyónni?” – kérdeztem. – „Hát azért,” – mondja, – „mert...”

– Killick! – kiáltotta el magát Jack akkora hangerővel, hogy még a válaszfal is beleremegett.

Killick türelmetlenül a kabin felé legyintett és folytatta a történetet:

– „Hát azért, mert a kapitány először is behajózott egy Jónás nevű illetőt, másodsor, a fedélzetre vett egy lelkeszt, harmadszor pedig, és ez mindennek a teteje, a fedélzetmester asszonya egy macskát vitt a kabinjába.”

Jack harmadik kiáltására végül is Killick engedelmeskedett, s úgy rontott be a kapitány kabinjába, mintha egyenesen az előfedélzetről-rohant volna odáig.

– Mi újság? – kérdezte Jack.

– Nos, uram – lihegte Killick, Joe Plaice azt mondja, hogy vállalkozna egy húsos főzelék elkészítésére, Jemmy Duck pedig váltig állítja, hogy meg tud csinálni egy libapástétomot.

– És mi a helyzet a pudinggal? Érdeklődött Mrs. Lambnél a puding felől? Arról a búzakásás fajtáról?

– Amitől akkorákat böfög és csuklik, hogy az ember a szavát is alig érti? – nevetett Killick vidáman. – És ez Gibraltár óta így megy. Megkérdezem az ágyúmester feleségét?

– Nem, nem kell – intette le Jack. Egy olyan külsejű nőről, mint az ágyúmester felesége, fel se tételezte, hogy képes búzakásás vagy mazsolás pudingot, esetleg borsodót készíteni, és nem is akart közösködni vele. – Nem, nem szükséges; a gibraltári sütemény maradéka is megfelel. No, és a pirított sajtos szendvics! Bontson ki egy adag strasbourgi pástétomot, vaddisznósonkát és még valamit, ami megfelel előételnek. A spanyol vörösborról és a sárga címkés portóiról se feledkezzen meg!

A nagy rohangálásban Jack az utolsó pillanatig nem bajlódott azzal, hogy új szakács után nézzon, és az utolsó pillanatban a régi, az a gazember, faképnél hagyta. Nem akarta elszalasztani a kedvező széljárást és úgy döntött, hogy személye mellé rendelt szakács nélkül vág neki az útnak, s abban bízott, hogy Teneriffében úgyis talál helyette másikat. Ebből aztán komoly problémái adódtak. Már mindjárt az utazás kezdetén szeretne volna vendégül látni tisztjeit, részben azért, hogy felfedje előttük valós úti céljukat, részben, hogy meghallgassák Mr. Allent a bálnavadászatról, a Horn-fok megkezdésének viszontagságairól és az azon túli tengerekről. Ráadásul, a haditengerészet régi szokásai szerint úgy illik, hogy a kapitány olyan ételekkel lássa vendégül tisztjeit, melyhez a tiszt étkezdében nem juthatnak hozzá, így a vendéglátást, legalábbis étel szempontjából, ünnepi eseménnyé is emelje. Még a leghosszabb utazások során is, amikor a privát készleteknek már az emléke se volt meg és mindenki a hajó ellátmányából élt, a kapitány szakácsa minden szakértelmét latba vetette, hogy a sózott marhahúst és a kétszer sültet másképpen készítse el, mint a tiszt étkezdé szakácsa. A konzervatív beállítottságú, a régi hagyományokat és az óborokat kedvelő Jack Aubrey egyike volt azon kevés, rangban hozzá hasonló tisztnek, akik továbbra is hosszú, tarkón varkocsba összefogott hajat viseltek, sapkájukat – Nelsonhoz hasonlóan – keresztben és nem egyenesen hordták, és nem voltak hajlandók eltérni a régi hagyományoktól. Így a tiszt étkezdé szakácsának, Tibbetsnek a szolgálatait, természetesen, nem vehette igénybe, ezért kénytelen volt személyesen felkutatni a hajón fellelhető tehetségeket, mivel Killick szakácstudománya nem terjedt tovább a pirított sajtos szendvics, a kávé és a reggeli elkészítésénél. Orrage, a *Surprise* hivatalos szakácsa pedig még tőle is messze elmaradt az ingyencsúcsok elkészítése terén. A szó szárazföldi értelmében valójában nem is volt szakács, hiszen tevékenysége csak arra korlátozódott, hogy a sózott marhahúst egy dézsa édesvízben kiáztassa, majd hatalmas rézüstökben megfőzze, a további, finomabb munkát pedig már másvalaki végezte a tengerészek kvartélyáról. Az ízek és illatok művészetéhez semmi érzéke sem volt, és szakács se azért lett belőle, mert valaha is állította, hogy értene a főzés tudományához, hanem azért, mert egyik karját Camperdownnál elvesztette, és számtalan versével, nótájával, jó

természetével közkedvelt személyiség volt a fedélzeten, ráadásul rendkívül bőkezűen bánt a marhahús megfőzése során az üstök falára rakódott faggyúval és zsiradékkal. Az árboc- és vitorlarudak zsírzásához szükséges kenőanyagon túl a zsír a szakácsok mellékkeresetének számított, de Orrage ennek ellenére annyira nagyvonalú volt ezen a téren, hogy gyakran adott társainak egy-egy bögre zsírt, hogy abban süthessék meg kétszersültjüket vagy a nagynéha kifogott halat, holott a faggyúkereskedők alkalmasint két font tíz shillinget is megadtak bármelyik kikötőben egy hordó zsírért.

Ahogy a nap a szikrázóan világoskék tenger fölé emelkedett, az enyhülő szél északkeleti irányúra váltott s egyenesen a tat felől fújt. Egyéb körülmények között Jack kibonttatta volna a felső sudár-vitorlákat, de talán még a csúcsvitorlákat is. Most viszont megelégedett azzal, hogy bevonatta az orrvitorlát és a csúcs-tatvitorlát, felhúzatta a főárboc alsóvitorláját, csökkentette az elő-derékvitorla felületét és az átlórudas vitorlával, az előtörzsvitorlával, az előárboc-sudár-tarcsvitorlával, az alsó szárnyvitorlákkal, a fő-derékvitorlával és a fő-felsősudárvitorlával haladt előre. Ez utóbbi szárnyvitorláját is mindkét oldalon kibonttatta. A fregatt gyönyörűen szelte a hullámokat a szélben. Szinte teljes volt a csend, odalent csak a víz muzsikája, fönt pedig az árbocok, vitorlarudak és a számtalan járópalló ritmikus csikorgása hallatszott, amint a hajó a hosszú nyugati áramlat szélére kerülve, kapitánya számára oly ismerős módon, orrát hol lebuktatva, hol felemelve hasította a hullámokat. Időnként keresztezte azoknak a nagyon furcsa, szórványos és kisebb hóviharoknak az útját, melyek ahhoz viszont elég kiadósak voltak, hogy az őrszolgálatot ellátó Maitland háromszor is hívassa a söprögetőket. A hajó elejében Jemmy Ducks éppen libákat kopasztott, s a tollpihék néhány méterre elszálltak tőle (hiszen a *Surprise* valójában nem előzte meg a szelet, holott az embernek ez volt a benyomása), majd a pányvás vitorla keltette légörvények felkapták, felkavarták a rengeteg tollat, a többi vitorla áramlatai tovább vitték, forgatták a pihéket, aztán a szállingózó hópelyhek némaságával beterítették az egész fedélzetet.

- Soha nem készülök el időben, – morogta maga elé Jemmy.
- Ez az átkozott tollfelhő...

Jack háta mögött összekulcsolt kézzel figyelt a csendben; az emelkedés és süllyedés ritmusának megfelelően ő is automatikusan

ringatózott egész testével, s a lehető legélénkebb figyelemmel követte a hajó megszokott, emelkedő-süllyedő ritmusának változásait, mivel azok egyenes összefüggésben állottak a vitorlázat hajtóerejével, valamint számos olyan változó eredőjével, melyeket matematikailag igen nehéz lett volna meghatározni. Ezzel egyidejűleg Joe Plaice sürgölődését is hallotta a hajókonyhán. Az idősödő Plaice időtlen idők óta Jackkel hajózott, s rendszerint az előfedélzeten teljesített szolgálatot. A húsos főzelék elkészítésére tett ajánlatát már akkor megbánta, amikor az ajánlat elfogadást nyert. Az idő múlásával egyre idegesebb lett, s most unokatestvérét, az alkalmi szakácsinassá előlépett Barret Bondent meglepő vehemenciával és – lévén kicsit süket az öreg – ugyanilyen meglepő hangerővel szidta.

– Nyugalom, Joe, nyugalom – bökött hátra hüvelykujjával Bonden, abba az irányba, ahol Mrs. James, az egyik őrmester felesége, és Mrs. Homer kötögetett. – Hölgyek is vannak a közelben!

– A franc essen beléd, meg a hölgyeidbe! – füstölgött Plaice, igaz, már jóval kisebb hangerővel. – Ha van valami, amit jobban utálok nálad, az a női nem. A fedélzeten minden nő kurva!

A félórak mulását a hajó harangja jelezte, a délelőtt lassan múltban volt, a délre tervezett ünnepi alkalom egyre közeledett. A nap delelőre hágott, a tisztek és a fiatalurak – vagy a nap állása szerint, vagy azért, mert hívták őket – elindultak, s a legénységet is ebédre trombitálták. A legénység és a gyerekek zaja közepette a hajókonyhán, az emberáradat közepén, Plaice és Jemmy Ducks konokul kitartott feladata mellett, és elől-hátul feltartotta a kavargó sokaságot. Egy óra elteltével még mindig ott sürgölődtek, s ezzel meglehetősen felbosszantották a tiszti étkezde erősen megcsappant létszámú, mindössze két megbízott hadnagyból, Howard gyalogsági őrmesterből és a számvevőből álló közönségét kiszolgáló Tibbetet. A tisztikar többi, a kapitány kabinjában rendezett ebédre meghívott tagja, ünneplőjét felöltve, éhesen bolyongott a fedélzeten.

A két tengerész most már egyre sápadtabban, de még mindig a konyhán sürgölődött, amikor a délutáni negyedik harangkongatásra a tisztek első csoportja, Pullingsszal az élen belépett a kapitány kabinjába. A konyhában Killick és segítőtársa, egy zömök, jókötésű, fekete fiú, megmarkolta a tálcát, rajta a hatalmas adag vagdalthúsos főzelékkel.

Aubrey kapitány nagy tiszteletben tartotta a reverendát, ezért a lelkészt ültette a jobbára; közvetlenül a pap mellett Stephen foglalt helyet, Pullings pedig, Mowettel a jobbán, az asztal túlsó végére ült. A Mowett és a kapitány közötti helyet pedig Allen részére tartották fent.

– Mr. Martin – szólalt meg Jack, miután a lelkész elmondta az asztali áldást –, most jutott eszembe, hogy ön talán még nem is találkozott ezzel az egyik legrégebbi és jól elkészítve igen ízletes tengerész étellel, a vagdalthúsos főzeléssel. Már fiatal koromban is nagyon kedveltem. Engedje meg, hogy szedjek önnek egy kis kóstolót.

Fiatalabb korában Jack is szegény volt, gyakran egy vas se volt a zsebében, a felszolgált étel pedig most egy nagyon gazdagon, főúri módon készült vagdalthúsos főzelék volt. Orrage nagylelkűen bánt a zsiradékkal, s a folyékony zsír félhüvelyknyi vastagon állt az étel teljes felületén, míg a krumpli és a kétszersült, mely normális esetben az étel nagyobb részét tette ki, szinte elveszett a zsíros hús, sült hagyma és az erős fűszerek tömegében.

– Óh, segíts istenem! – szólalt meg Jack néhány kanálnyi étel elfogyasztása után. – Ez túl gazdag, túl gazdag nekem! Biztosan öregszem. Bárcsak meghívtam volna néhány kadétot! – tette még hozzá, majd aggódó tekintettel nézett végig a társaságon, de a jelenlévők szinte mindegyike kemény szolgálat közepette nőtt fel, kiállták a szélsőséges időjárás gyötrelmeit, a fullasztó hőséget és fagyokat, az esőt és a szárazságot, a hajótöréseket és sebesüléseket, az éhséget és a szomjúságot, az elemek tombolását, a király elleneségeinek kegyetlenségét; mindegyikük a megpróbáltatásokra születt, és tudták mit várnak el tőlük, ha a kapitányukhoz mennek vendégségbe. Mr. Martinnak pedig, aki annak idején javadalmazás nélküli lelkészként egy londoni könyvkereskedőnél dolgozott, számos, ennél keményebb megpróbáltatásban is része volt. Mindannyian ettek, s nem csak ettek, de úgy néztek ki, mint akik élvezik is az ételt.

= Lehet, hogy valóban ízlik nekik – gondolta Jack, és semmi esetre se akarta visszafogni őket, de még kevésbé akarta beléjük erőltetni az ennivalót. – Talán túl sokat ettem mostanában és keveset mozgottam... túlságosan kényes lett a gyomrom.

– Nagyon érdekes étel, uram – mondta a valóban hűsként viselkedő Mr. Martin. – Azt hiszem még egy kicsit visszaélek a vendégszeretetével, ha megengedi.

Jacknek aziránt viszont semmi kétsége se maradt, hogy vendégei maradéktalanul élvezik a felszolgált bort. Ez egyrészt annak volt köszönhető, hogy ezzel végre leöblíthették a zsíros falatokat, másrészt pedig Plaice és Bonden alaposan elsózta az ételt, ami természetellenesen fokozta a szomjúságot, ráadásul a bor önmagában is rendkívül élvezetesnek bizonyult.

– Tehát ez a híres spanyol vörösbor – tartotta Mr. Martin a bíborszínű itallal megtöltött poharát a fény felé. – Kicsit hasonlít az otthoni miseborunkra, csak teltebb, kerekesebb, sokkal...

Jack szeretett volna valami elmés dolgot mondani Bacchusról, a borról, az áldozatról és az oltárról, de túlságosan el volt foglalva azzal, hogy könnyed csevegésre alkalmas témát találjon (szellemesség ritkán jött önkéntelenül a nyelvére, amit maga is sajnálatosnak tartott, hiszen nála jobban senki se élvezte a sziporkázó megjegyzéseket, s a végtelenségig elhallgatta volna ezeket még akkor is, ha a megjegyzéseknek történetesen ő a célpontja). Neki kellett különböző apróságokat szóba hoznia, mivel a hagyományok szerint emberei a kapitány jelenlétében csak ültek és hallgattak, mint a sült hal, egészen addig, míg ő meg nem szólította őket. Ráadásul ez részben hivatalos alkalomnak is számított, hiszen körükben volt egy aránylag ismeretlen ember is, akivel még nem volt idejük kellőképpen összeszokni. Az viszont mindig segítséget jelentett Jack számára, hogy ha a témából kifutott, akkor ihatott emberei egészségére.

– Mr. Allen! Az ön egészségére! – emelte poharát a fedélzetmester felé, s biccentés közben arra gondolt, hogy a libapástétommal talán majd több szerencséje lesz.

Vannak viszont napok, amikor a remények csak azért születnek meg, hogy azokra a valóság rácsafoljon. Amikor a jókora halomban tornyosuló pástétomot az asztalra tették, akkor éppen az étel lényegét magyarázta Mr. Martinnak, de amikor a kés belevágott a halomba, akkor Jack nem érezte a hús és a tészta szokásos ellenállását, a kés szinte akadálytalanul hatolt bele a szétfolyó anyagba, s a vágás helyén saft helyett vér szivárgott belőle.

– A pástétom a tengeren – magyarázta Jack – természetesen szintén tengerész módra készül. Egyáltalán nem hasonlít a száraz földön készített pástétomhoz. Először egy réteg tészta, utána hús, aztán még egy réteg tészta, ismét egy réteg hús következik, s ez így folytatódik annak függvényében, hogy hány fedélzetre szolt a rendelés. Mint ahogy önök is láthatják, ez egy három fedélzetű pástétom: ez a felső, ez pedig a főfedélzet, alatta van a közép fedélzet és az alsó fedélzet.

– De ez már összesen négy fedélzet, drága jó uram! – jegyezte meg Martin.

– Óh, igen, – mosolyodott el Jack. – Minden első osztályú, három fedélzetes hadihajónak tulajdonképpen négy fedélzete van. Ha a hajófeneket is beleszámítjuk, akkor ez a szám ötre emelkedik. Tudja, nálunk csak az *elnevezése* három fedélzetű. Bár, ha jobban belegondolok, akkor a fedélzet alatt csak azt értjük, ami a tésztarétegek között van. De... nagyon tartok tőle, hogy ez nem sült meg eléggé... – bizonytalanodott el Jack Martin tányérjára pillantva.

– Óh, dehogy, dehogy! – tiltakozott Martin. –A liba sokkal ízletesebb, ha nincs teljesen átsütve. Emlékszem, egyszer franciából fordítottam egy könyvet, melyben a tekintélyes szerző azt állítja, hogy a kacsának mindig véresnek kell maradnia, és ami a kacsára igaz, annak fokozottan igaznak kell lenni a libára is.

– Nos, ami a szósz és a kacsát illeti... – kezdte volna Jack, de már túlzottan el volt keseredve ahhoz, hogy folytassa.

Szerencsére a strasbourg pástétom, a füstölt nyelv és a többi csemege, a nagyszerű minorcai sajt, a desszert és a kitűnő borok éppen időben érkeztek ahhoz, hogy feledtessék a szerencsétlenül sikerült, majdnem hogy dőghöz hasonlatos libapástétomot. Ittak a királyra, a feleségekre és a távollévő kedvesekre, Bonaparte romlására, majd Jack hátradőlt s mellényét kigombolva megszólalt:

– Nos, uraim, minden bizonnyal megbocsátanak, ha néhány szót ejtek a hajóval kapcsolatos kérdésekről. Örömmel közlöm önökkel, hogy nem Jáva felé tartunk. Azt a parancsot kaptunk, hogy bánjunk el egy fregattal, melyet az amerikaiak küldtek ki a Csendes-óceán déli térségébe, hogy ottani bálnavadászaikat zaklassa. A *Norfolk* nevű fregatt harminckét ágyúval, huszonnyolc tarackkal és négy,

hosszú csövű, tizenkét fontos löveggel rendelkezik. A hajót a kikötőben egy hónapra visszatartották, így remélem, hogy a St. Roque-foktól délre elvágthatjuk az útját, de ha ott nem is, akkor valahol még az atlanti partvidéken feltartóztathatjuk. Az a lehetőség is fennáll, hogy követnünk kell a Csendes-óceánra, s közülünk még senki se került meg a Horn-fokot. Legjobb tudomásom szerint Mr. Allen viszont kitűnően ismeri azokat a vizeket, hiszen Colnett kapitánnyal járta a tengereket, ezért nagyon lekötelezne, ha elmondaná, hogy mire számíthatunk azon a vidéken. Abban is biztos vagyok, hogy Mr. Allen a bálnavadászattal kapcsolatban is értékes ismereteket tud velünk megosztani, mert be kell vallanom, hogy magam is szívesen keveset tudok erről a témáról. Tessék, Mr. Allen!

– Nos, uram – kezdte Allen alig észrevehetően elpirulva, de aztán az elfogyasztott portóival arányosan lámpaláza is gyorsan alábbhagyott –, apám és két nagybátyám Whitbyből való bálnavadászok voltak, s ahogy mondani szokták, magam is bálnaszalonnán nőttem fel és több útjukra is elkísértem őket, mielőtt csatlakoztam volna a haditengerészethez. Ugyanezek az utak vezettek a grönlandi halpiacra is, ugyanis így neveztük a Spitzbergák és a Davis-szoros környéki vizeket, ahol grönlandi bálnára, északi cetre, néhanapján fehér bálnára, rozmárra és narválra vadásztunk. Sokkal többet tanultam viszont erről a mesterségről, amikor Colnett kapitánnyal a déli halászvizeken hajóztam, melyek – bizonyosan tudják – az ámbráscetek legfontosabb előfordulási területei. Ha eljött az ámbráscetek szezonja, akkor az összes londoni hajó azokat a vizeket járta.

– Így van – bólogatott Jack, s érezve, hogy Allen kezd elkalandozni a témától, megpróbálta visszazökkenteni az eredeti kerékvágásba.

– Talán az lenne a legcélszerűbb, ha mesélne nekünk a Colnett kapitánnyal tett utazásairól, s annak kapcsán majd a navigációval és a bálnavadászattal kapcsolatos kérdéseket is biztosan érinteni fogja. Beszéd közben persze az ember hamar megszomjazik, ezért javaslom, hogy közben fogyasszuk el a kávékat is.

A szünetben, amikor a kávé illata szinte az egész kabint betöltötte, Stephen sóvárogva gondolt a dohányra, de dohányozni csak kint a szabadban és hátul, a tatfedélzeten lehetett – némely hajón a dohányosokat egyenesen a hajófenékre vagy a konyhára száműzték–,

ez pedig azt jelentette volna, hogy elmulasztja Mr. Allen beszámolójának fontos részleteit. Stephent szenvedélyesen érdekelték a bálnák, továbbá azt is nagyon várta, hogy megtudhasson valamit a Horn-fok esetleges körülhajózásáról, mivel ez a földnyelv veszélyessége, a soha nem szűnő, viharos, nyugati szelek, a reménytelenség, a skorbut és az elképesztő akadályok miatt a leghírhedtebbek közé tartozott, ezért úrrá lett nikotinéhségén és az elbeszélés folytatására biztatta a fedélzetmestert.

– Nos, uraim – folytatta Allen –, az amerikaiak Nantucketből* kiindulva saját partjaiknál és jóval délebbre is már régóta vadászák az ámbráscetet, és az utolsó háború óta néhány angollal együtt még ennél is délebbre, a Guineái-öböl és Brazília túl is merészkedtek, sőt lementek egészen a Falkland-szigetekig. Az első minden esetre mi voltunk, akik ámbráscetért megkerültük a Horn-fokot. Ez Mr. Shieldsnek, apám barátjának sikerült, aki 88-ban kifutott az *Amelia-val* és 90-ben tért vissza százharminc tonna olajjal. A mennyiségi prémiummal együtt közel hétezer fontot kapott érte. Chile és Peru partjainál és attól északra halászva, természetesen, a többi bálnavadász is próbálta megismételni ezt a teljesítményt. Azt is minden bizonnyal tudják, uraim, hogy a spanyolok mennyire féltékenyek bárkire, aki azokon a vizeken hajózik, és abban az időben, ha ez egyáltalán lehetséges, a mostaninál is rosszabbak voltak... biztosan emlékeznek még Nootka Soundra...

– Bizony emlékszem – bólogatott Jack, aki jó szerencséjét, jelen boldogságát annak a távoli, nyirkos, kellemetlen öbölnek köszönhette Amerika nyugati partjain, Vancouver szigeténél, messze, északra a legutolsó spanyol településtől, ahol néhány angol hajót, mely prémekkel üzletelt az indiánokkal, 1791-ben a spanyolok elfogtak. Az idő tájt teljes volt a béke, de ez a *spanyol* zavargás néven ismertté vált incidens a haditengerészet megerősítéséhez, újrafelfegyverzéséhez vezetett, és elindult az a nagyszerű átalakulás, melynek során egyszerű (de már jelentős érdemeket szerzett) altisztból öfelmegjé jóvoltából hadnaggyá léptették elő, s ettől kezdve, vasárnaponként már ő is aranypaszományos kalapot hordhatott.

– így tehát, uraim – folytatta Allen –, a bálnavadászok így kezdtek elkerülni a csendes-óceáni partokon lévő kikötőket, és nem

Az USA Massachusetts államához tartozó atlanti-óceáni sziget

csupán azért, mert a spanyolok mindenütt fennhéjázóan és sértő módon viselkedtek, hanem azért is, mert távol az otthonától soha nem tudhatták, hogy most éppen háború vagy béke van-e, és így nem csupán hajójukat és a zsákmányt veszíthették el, de még alaposan fejbe is verhették őket, esetleg valamilyen spanyol börtönben éhen halnak, vagy sárgaláztól pusztulnak el. Ha viszont az ember alkalmanként két-három évet tölt egyhuzamban a tengeren, akkor magától értetődő, hogy időnként fel kell töltenie a készleteket és időnként a hajót is rendbe kell hozni.

A tiszték egyetértően bólogattak.

– Pontosan így van – kottyantott közbe Killick, és egy köhintéssel adott nyomatékot szavainak.

– Így aztán, uraim, ugyanaz a Mr. Enderby, aki annak idején útnak indította Shieldset az *Amelia*-vel, valamint néhány más hajótulajdonos a kormányhoz folyamodott, hogy küldjenek ki egy expedíciót azzal a feladattal, hogy a déli körzetben folytatott halászat körülményeinek javítása érdekében biztonságos kikötőket és utánpótlási lehetőségeket kutasson fel. A kormány egyetértett a gondolatral, de a kettős feladat – részben a bálnavadászat, részben a felfedezés – miatt az út felemásra sikeredett, azaz mindkét fél úgy érezte, hogy ő fedezi a másik költségeit. Az Admirálisaton először azt mondták, hogy kölcsönadnak egy teljes rúdvtorlázattal ellátott ágyúnaszádot, a 374 tonnás *Raulért*, de aztán meggondolták magukat és inkább eladták a kereskedőknek, akik bálnavadász hajóvá alakították át, felvettek rá egy bálnavadász szakembert meg egy huszonöt fős legénységet, holott azon, hadihajó korában, százharmincan teljesítettek szolgálatot. Az Admirális ezzel egyidejűleg a hajó kapitányává azt a Mr. Colnettet nevezte ki, aki *Cook Resolution* nevű hajóján annak idején megkerülte a földet, majd a háborúk közti időszakban, a haditengerészetnél félfizetésen lévén, kereskedelmi hajókkal járta a Csendes-óceánt. Ami azt illeti, maga is ott volt Nootka Soundnál, és éppen az ő hajóit kobozták el. Így aztán ő lett az expedíció parancsnoka, s volt olyan kedves, hogy engem is magával vitt erre az útra.

– Ez pontosan mikor történt, Mr. Allan? – érdeklődött Jack.

– A spanyol fegyverkezés legelején, uram; 92 telén. Számunkra ez igen kedvezőtlen időszakot jelentett, mivel a pótlékokat a

haditengerészet kapta meg, tőlünk többen is elmentek, s csak szak-
képzetlen szárazföldi embereket, vagy szinte még gyerekszám-
ban menő fiatalokat tudtunk a helyükre állítani. 93 januárjáig ráadásul
vissza is tartottak bennünket, így a bálnavadászatért járó prémium-
tól is elestünk, a kedvező időjárást pedig elszalasztottuk. Végre nagy-
nehezen elindultunk, s ha jól emlékszem, akkor tizennyolc nap
elteltével már a Szigetet is magunk mögött tudhattuk.

– Milyen szigetet? – érdeklődött Martin.

– Természetesen Madeirát – mondták a tisztek szinte kórusban.

– Madeirát a haditengerészetnél mindig csak a Szigetnek neveztük – magyarázta Stephen nagy türelemmel.

– Kilenc nappal később már Ferrót is elhagytuk. A széljárással is szerencsénk volt; az északkeleti passzát vonalából kikerülve egy másik vonulat végigvitt bennünket az abban az évben nagyon keskeny, változó széljárású övezeten egészen addig, amíg észak 4°-nál el nem jutottunk a délkeleti passzát övezetébe, ahonnan az elvitt bennünket dél 19°-ig, az Egyenlítőt pedig a nyugati 25° 30'-nél kereszteltük. De nem! Nem mondok igazat! Nyugat 24° 30'-nél kereszteltük. Két héttel később már be is futottunk Rióba, ott egy kicsit megpihentünk, rendbe hoztuk a kötélzetet és eltömítettük a szivárgásokat. Emlékszem, Mr. Colnett megszigonyozott egy kétszázötven kilós teknőst is az öbölben. Ez után elindultunk, hogy megkeressünk egy Grand nevű szigetet, melynek a 45. szélességi foknál kellett volna lennie, de hogy milyen hosszúságnál, azt már senki se tudta. Rengeteg fekete hallal találkoztunk, amit mi kisbálnának hívtunk, uram – tette hozzá, Martinra pillantva. – A Grand- vagy a Petty-szigetnek viszont a nyomát se találtuk, ezért délnyugati irányba haladtunk, egészen addig, amíg a Falkland-szigetek nyugati végénél el nem értük a száz méteres mélységű vizeket. Meglehetősen sűrű köd borított mindent, a gyenge látási viszonyok miatt napokon keresztül szó se lehetett semmiféle megfigyelésről, ezért széles kitérőt tettünk az Estados-sziget felé.

– Azzal a szándékkal, hogy a Lemaire-szoroson haladjanak át?

– kérdezett rá Jack.

– Nem, uram – válaszolta Allen. – Mr. Colnett mindig azt mondogatta, hogy az árapály és az áramlatok ott olyan szeszélyes tengert eredményeznek, hogy nem érdemes vele kísérletezni. Éjfél tájban

már ismét 160 méteres mélységet mértünk. Mr. Colnett még ilyen kis létszámú legénység mellett is mindig mérette a mélységet, s most is úgy találta, hogy túl közel vagyunk a parthoz, ezért szélnek fordultunk s reggel már az ólom háromszáz méteres mélységnél se érte a feneket. Ezután a Horn-fok felé fordultunk, és sokkal inkább a nyílt tenger felé sodródtunk, mint ahogy azt Mr. Colnett szeretete volna, hiszen a változékony szelek miatt szeretett a parthoz meglehetősen közel hajózni. Másnap északi irányban nyolc vagy tíz mérföldnyire megpillantottuk a Diego Ramirez-szigeteket. És ami önt különösen érdekelni fogja, uram – fordult Stephen felé Allen –, néhány fehér hollót is láttunk. Éppen akkorák voltak, mint azok, melyeket Észak-Angliában hamvas varjaknak neveznek, csak éppen fehérek. Aztán néhányszor ismét sűrű ködbe keveredtünk, erőteljes nyugati, délnyugati szelek fújtak, és a tenger is szokatlanul viharossá vált. Ezzel együtt szerencsésen megkerültük a Tűzföldet, aztán Chile partjainál az idő is megjavult s élénk déli szél fújdogált. A 40. szélességi fok magasságában kezdtünk találkozgatni az ámbráscetekkel, a Mocha-sziget környékén pedig nyolcat sikerült is elejtenünk belőlük.

– Hogy zajlik az ámbráscet vadászata? – érdeklődött Stephen kíváncsian.

– Nos, ugyanúgy, ahogy a közönséges bálnáké – felelte Allen.

– Ez most olyan válasz volt, mintha ön megkérdezné tőlem, hogyan amputálunk lábat, mire én azt válaszolnám, hogy ugyanúgy, ahogy a kezet szoktuk. Szeretnék egy kicsit részletesebben is hallani felőle – mondta Stephen, s szavait egyetértő mormogás kísérte.

Allen gyorsan körbepillantott a jelenlévőkön. Nehezen volt hihető számára, hogy ennyi felnőtt ember – tengerészek és ráadásul értelmesek is – még soha nem látta, vagy legalább is ne hallotta volna, hogyan ejtenek el egy bálnát, de az arcára tapadó figyelő tekintetek mégis meggyőzték, hogy valóban ez a helyzet, s ezért bele is kezdett a bálnavadászat rejtelmeinek ismertetésébe.

– Nos, uram, ilyenkor valaki mindig fent ül az árbockosárban, s amint észreveszi, hogy a bálna víz- vagy gőzoszlopot fűj a magasba, azonnal elkiáltja magát: „Ott fűj!” Ekkor mindenki a fedélzetre rohan, mintha az élete függne tőle, hiszen – bizonyára tudják –

a bálnavadász-hajó legénysége nem fizetésért, hanem részesedéért dolgozik, és várják, hogy a következő fűjás is rendben legyen. Ha valóban ámbráscetről van szó, és a következő fűjáskor alacsony, vastag és előremutató vízoszlop tör fel belőle, akkor rohamunkban leengedik a mindkét végükön kiélezett bálnavadász csónakokat, az emberek beugrálnak a csónakokba, a felszerelésüket pedig utánuk dobálják. Mintegy négyszáz méternyi, dobra tekert szigonykötelet, szigonyokat, lándzsákat, úszóhorgonyt visznek magukkal. Amikor mindez a helyére kerül, akkor teljes erővel evezni kezdenek, majd amikor az állat közelébe érnek, akkor már az evezőcsapások lelassulnak és csendesebbé válnak, hiszen ha a bálna éppen nincs vándorúton, és nem riasztották el, akkor a merüléstől számított ötven méteren belül általában ismét felbukkan.

– Általában meddig marad a víz alatt? – kérdezte Stephen.

– Úgy háromnegyed órát... egyik többet, másik kevesebbet. Akkor ismét a felszínre emelkedik és talán tíz percig lélegzik. Ha az ember óvatosan és csendesen evez, akkor fűjtás közben egészen közel kerülhet hozzá. Ekkor a csónak kormányosa, aki mindvégig a csónak orrában tartózkodik, útjára engedi a szigonyt. A bálna ilyenkor azonnal lemerül, és amikor feldobja magát, néha a csónakot is össze-töri a farkával, aztán csak merül, csak merül, egyre mélyebbre és mélyebbre. A zsinór ilyenkor oly gyorsan pörög le a dobról, hogy füstöl az egész szerkezet és állandóan vízzel kell locsolni. Közben a kormányos és a parancsnok helyet cserél a csónakban, s mikor a bálna ismét a felszínre bukkan, akkor a parancsnok végül meg-lándzsázza. A hat láb hosszú pengét közvetlenül az uszonya mögé vágja... ha sikerül neki. Ismertem egy idős, tapasztalt parancsnokot, aki szinte az első kísérletre végezni tudott egy bálnával, s véget is vetett haláltusájának, amikor olyan erővel csapkod, hogy könnyen szétzúzhatja a csónakot. A bálna elejtése azért általában tovább szokott tartani; lándzsázás, merülés; lándzsázás, merülés; lándzsázás merülés, általában ez előzi meg a bálna kimúlását. A fiatal, negyvenhordós bikák a legrosszabbak. Annyira gyorsak és mozgékonyak, hogy jó, ha háromból egyet el lehet ejteni. Néha szélirányban még tízmérföldnyire is elhúzzák az embert, és van, hogy még akkor is megszöknek. A nagy, nyolcvanhordós állatokkal sokkal egyszerűbb elbánni. Ilyet láttam kimúlni már az első döfésre. A bálna

esetében az ember azért soha nem lehet biztos a zsákmányban, míg fel nincs dolgozva. A feldolgozás menetét is elmondjam, uram?

– kérdezte Allen Jackre pillantva.

– Ha megtenné, Mr. Allen.

– Nos, a bálnát a hajó mellé huzatjuk, és már ott nekilátunk a darabolásnak. Először rögzítjük a hajótesthez, majd levágjuk az egész elejét. A fejének a felső részét toknak nevezzük, mert abban található a cetvelő, s ezt – ha kisebb állatról van szó – a fedélzetre emeljük, vagy ha nem, akkor átvontatjuk a hajó végére, amíg megnyúzzuk, vagy ahogy sokan mondják, le nem borozzuk az egész állatot. Ezt pedig úgy csináljuk, hogy először egy vágást ejtünk az uszonya alatt, alányúlunk a szalonnának, egy kampót dugunk át rajta, majd azt felakasztjuk a főárbocról lógó csigára. Ezután az emberek körbefogják a tetemet és hosszú pengékkel, spirális alakban, körülbelül egy méter széles sávban bevágják a bálnaszalonnát. Egy jobb halnál ez legalább harminc centi vastag s könnyen leválik a húsról. A csigával megemeljük a szalonnát, közben a súlya a tetemet is megforgatja és megpörgeti a tengelye körül. Valójában ezért is hívjuk ezt az egészet szalonnapörgetésnek. A lefejtett szalonnát a fedélzeten feldarabolják s bedobják az olvasztóba, ami tulajdonképpen egy jókora üst a hajó közepén, melyben az olajat kiolvasztják. Az alatta égő tüzet a begyűjtés után a szalonna maradék foszlányaival táplálják. Amikor az összes szalonna már a fedélzetre került, akkor nekilátunk a fejnek. Felnyitjuk a tokot és kimerjük belőle a cetvelőt, ami először folyékony állagú, de a hordóban aztán besűrűsödik.

– Ez valójában viasz, igaz? – kérdezte Martin.

– Igen, uram, tiszta viasszá válik, amint elválik az olajtól.

– És mire lehet használni?

Erre senkinek se volt ötlete, így Allen tovább folytatta a témát.

– Mint ahogy már említettem, az ember soha nem lehet biztos a bálnában, amíg az nincs feldolgozva, és behordózva a raktárba nem kerül. A Mocha-szigetnél elejtett nyolc bálnából csak három testet és egy fejet sikerült feldolgozni, mert az időjárás rosszra fordult, s vagy vontatás közben maradtak el, vagy a hajó mellől szakadtak le. A Mocha-szigetet elhagyva Chile partjai mentén hajóztunk egészen a déli szélesség 26°-ig, ahol eltértünk a mintegy

százötven mérföldnyire, nyugatra lévő San Félix és San Ambrosio szigete felé. Nyomorúságos kis szigetekcskék, átmérőjük az öt mérföldet se haladja meg; nincs rajtuk se víz, se fa, szinte semmi se terem meg azon a vidéken, ráadásul egyik kitűnő emberünket is elvesztettük a hullámtörésben. Ezután visszatértünk a kontinens közelébe, s Peru partjainál ismét nagyszerű idő fogadott bennünket. Éjszaka pihentünk, nappal pedig az angol hajókat figyeltük. Egyet se láttunk közülük, s a déli szélesség 2°-át a Santa Elena földnyelvénél elérve a nyugatira forduló szélben elindultunk a Galapagos-szigetek felé...

Ezt követően Mr. Allen végigkísérte a Rattler útját a Galapagos-szigetekig; kettőt közülük – Chathamet és Hoodot – különösebb lelkesedés nélkül meg is néztek, majd nyugati széllel, állandóan szitáló esőben visszafordultak a kontinens felé, tovább haladtak északra, az Egyenlítő irányába, s ezzel már maguk mögött is hagyták az őket oly sokáig kísérő fókákat és pingvineket, miközben iszonyatosan szenvedtek a tikkasztó hőségtől. A következő állomás a bő édesvíz-készlettel rendelkező, fákkal borított és madarakkal benépesített Kókusz-sziget volt, ami a szakadó eső és a köd ellenére is felfrissülést jelentett mindenki számára. Ezután Guatemala partjai felé vették az irányt, majd Socorro zordon szigetének érintésével Roca Partidához érkeztek, ahol a cápák oly kegyetlenül merészek és falánkak voltak, hogy a horgászat gyakorlatilag lehetetlen volt, mivel felszereléssel együtt mindent letéptek, ami csak a horogra akadt, sőt az egyik embernek a lőrésen keresztül kinyújtott kezét is leharapták. Innen – teknősök diszkísérével – a Kaliforniai-öbölbe tartottak, majd onnan tovább haladva, St. Lucásnál útjuk legészakibb pontját is elérték. Néhány héten át Trés Marias környékén cirkáltak, ahol bár sok bálnát láttak, de csak kettőt ejtettek el közülük, majd – miután a legénység nagy része megbetegedett – délnek fordultak, s nagyjából ugyanazt az utat követték, melyen idáig érkeztek, leszámítva azt, hogy ezúttal hosszabban elidőztek a Galapagos-szigeteken, ahol találkoztak egy angol hajóval, mely vízhiány miatt csaknem a pusztulás szélére sodródott; mindössze hét hordónyi vize maradt az egész legénységnek.

Allen ezután dicshimnuszokat zengett a James-sziget méltóságos teljes óriásteknőseiről, melyek húsánál nincs jobb a világon; majd

pontos, részletes és tengerészhez méltóan szakszerű leírást adott a különös és erőteljes áramlatokról, az árapály rendjéről, néhány – nem különleges – horgonyzóhely jellemzőiről, a ritka vízvételi helyekről, és arról, hogyan lehet legízletesebben elkészíteni a leguánt. Beszélt még néhány esetről, amikor bálnát láttak és vettek üldözőbe (általában nem nagy sikerrel és két bálnavadász-csónak elvesztése árán) majd arról is, amikor a *Rattlerrel*, most már sokkal jobb időjárási körülmények közepette, ismét megkerülték a Horn-fokot, majd felhajóztak egészen Szent Ilona-szigetéig, amikor is hirtelen véget vetett a beszámolónak:

– Ezután elértük az Eddystone-szirteket, majd az éjszaka közepén Portlandet, megvártuk a reggelt, aztán kikötöttünk Wight szigetére, a Cowes Roadon.

– Köszönjük, Mr. Allen! – nyugtázta Jack a beszámolót – Most már sokkal világosabb elképzeléseim vannak arról, hogy minek nézünk elébe. Gondolom, hogy Colnett kapitány jelentését ismergették a bálnavadászokkal, ugye?

– Óh, igen, uram, és ajánlásait azóta is figyelembe veszik, különösen a Galapagos-szigetekhez tartozó James-sziget, valamint Socorro – és a Kókusz-sziget vonatkozásában. Bár, mostanában az emberek hajlamosak arra, hogy inkább a Társaság-szigetek felé vagy még távolabbra, Új-Zéland irányába menjenek, hogy az Egyenlítőn túl elkerüljék a Mexikó partjai felől érkező, ronda szeleket.

A beszámolót követően, számos részletkérdés megválaszolása után Stephen is feltette a szakmáját illető kérdést:

– És hogy szolgált a legénység egészsége ezen a hosszú úton?

– Óh, uram, csodálatos hajóorvosunk volt; Mr. Leadbettert mindenki nagyon kedvelte. Épen és egészségesen haza is hozott minket, James Bowden kivételével, akinek csónakját a hullámverés fordította fel. Az igaz, hogy az emberek néha sorvadoztak és emésztették magukat, mivel annyi csalódás érte őket a bálnákkal kapcsolatban. Azok, akik legjobban szívükre vették a dolgot a Horn-fok és Szent Ilona közt a skorbutot is elkapták, de Mr. Leadbetter a Szt. Jakab porral gyorsan meggyógyította őket.

Számos, a lehangoltsággal és a skorbuttal, egyéb apró-cseprő ügygel, a flottaműveletek székrekedésre való hatásával, a megfázással

és a bárányművel kapcsolatos kérdések elhangzása, valamint megválaszolása után Stephen ismét kérdést tett fel:

– Uram, tudna nekünk valamit mondani az ábráscetek felépítéséről?

– Hogyne, uram! Történetesen rendelkezem bizonyos ismeretekkel ezen a téren, ugyanis Mr. Leadbetter roppantul áhítozott a tudásra, és mivel folyamatosan a cetek beleiben turkáltunk ábráért...

– Ábráért? – vont a fel szemöldökét Pullings. – Én mindig azt hittem, hogy azt a víz felszínén lebegve találják és onnan szedik össze.

– Vagy pedig a fövényes tengerparton – tette hozzá Mowett, s szavalni kezdett:

*„Ki ne tudná, a boldog szigeten,
Hol a hatalmas citrom megterem,
Hol csillog a gyöngy és a rengeteg korall,
A gazdag partodon az ábra garadával áll*”*

– Főhadnagyunk költői lélek – magyarázta Jack Allen meglepetését látva. Ha Rowan is tudott volna csatlakozni hozzánk Máltáról, akkor két költőnk is lenne, ő modern stílusban versel.

Allen megjegyezte, hogy ez valóban nagyszerű lenne, majd folytatta beszámolóját:

– Természetesen a parton is lehet ábrát találni, ha az ember szerencsés. Ott van például John Roberts esete, aki a *ThurLOW* nevű, kelet-indiai kereskedőhajón szolgált, és míg hajója St. Jagóban vizet vett fel, addig ő a tengerparton sétálgatva egy mázsás darabot talált, amivel aztán egyenesen hazament, a Mincing Lane-en eladta, s a Sevenoaks túlsó oldalán vett is magának rajta egy birtokot, s egyből megcsinálta a szerencsáját azzal, ami már a bálnát is megjárta.

– Mégis, hogy van az – értetlenkedett Pullings –, hogy ábrát sohase lehet találni a magasabb szélességi fokoknál, holott a bálnák ott olyan kövérek, mint a disznó?

– Mivel csakis az ábráscetek termelnek ábrát – válaszolta Allen –, és ezek nem merészkednek fel az északi vizekre. Ott csak közönséges bálnákat és elvéve egy-egy kitartó óriáscetet látni.

Edmund Waller angol barokk költő (1606-1687) híres verssorai

– Lehetséges, hogy az ámbráscetek a tengerfenéken találják az ámbrát és onnan szedik fel? – találgatta Jack. – A közönséges bálnák és az óriáscetek, akkora testtel, ezt soha nem tudnák megcsinálni.

– Könnyen lehetséges, uram – vont a vállát Allen. – Hajóorvosunk inkább arra hajlott, hogy azt maguk a bálnák termelik, de ennek ő sem tudott rendesen a végére járni. Az rengeteg fejtörést okozott neki, hogy az ámbra viaszos és valahogy nem hasonlít semmiféle állati termékre.

– No és találtak, amikor a cetek beleit vizsgálták? – érdeklődött Stephen.

– Sajnos, csak egy keveset – válaszolta Allen –, és azt is csak egyetlen állatban. Ritkán volt alkalmunk, hogy alaposabban átnézzük a belső szerveket, hiszen szinte mindegyiket a vízen dolgoztuk fel.

– Még soha nem láttam ámbrát – szólt közbe Mowett. – Egyáltalán, mihez hasonlít?

– Sima, gömbölyded, de formátlan massa – felelte Allen. – Sötét foltok tarkítják, vagy szürke márványhoz hasonlít, elég viaszos tapintású, elég erős szaga van, de nem túlságosan kellemetlen. Bizonyos idő elteltével a színe világosabbá válik, erősen megkeményszik és az illata is kellemesebb lesz.

– II. Károly kedvenc eledele a tojás és az ámbra volt, jegyezte meg Martin.

– Úgy tudom, hogy értéke az arannyal egyezik meg – tette hozzá Pullings.

Mindezen még egy ideig eltanakodtak, közben körbeadták a brandys üveget, majd ismét Allen vette át a szót:

– Mivel, ha az időjárás lehetővé tette, minden bálnát felnyitotunk, Mr. Leadbetter a bálnák anatómiájának tanulmányozására is kihasználta a lehetőséget.

– Ez valóban nagyszerű! – örvendezett Stephen.

– Minthogy igen jó barátok voltunk, ezért számos alkalommal segítettem neki. Bárcsak a tizedére emlékeznék mindannak, amit elmagyarázott nekem, de ez már nagyon régen történt. Emlékszem, fogak csak az alsó álkapocsban vannak; a két orrluk egymásba csatlakozik és egy szelepes orrnyílást alkot, s ezért is aszimmetrikus a koponya; kezdetleges az állat medencecsontja, kulcscsontja, epehólyagja, vakbele pedig egyáltalán nincs...

– Nincs vakbele? – kiáltott fel Stephen meglepetten.

– Nincs, uram! Egyáltalán nincs. Emlékszem, egy csendes napon a bálna teteme már ott úszkált a hajó mellett, amikor kézzel teljes hosszában végigtapogattuk a százkilencvennégy méteres bélcsatornát...

– Óh, ne... – mormogta Jack s eltolta maga elől a poharat.

– ...anélkül, hogy akár a nyomát láttuk volna. Vakbele nincs, de óriási, méteres nagyságú szíve van. Emlékszem, amikor egyet a hálóba tettünk s felemeltük a fedélzetre, akkor kiszámolta, hogy egy dobbanásával negyven – negyvenöt liter vért pumpál az erekbe, az aortájának is legalább harminc centi volt az átmérője. Arra is emlékszem, milyen hamar meg lehetett szokni, hogy az ember ott álljon a hatalmas és meleg belek között, aztán arra is, amikor egy olyat nyitottunk fel, melyben még benne volt a borja, s akkor megmutatta nekem a köldökzsinórját, a méhlepényét és...

Jack most már igyekezett nem odafigyelni Allen beszámolójára. Kevesen láttak annyi, indulatból kiontott vért, mint ő, és nem is volt túlzottan finnyás ezen a téren, de a hidegvérű mészárlást nem tudta elviselni. Pullings és Mowett is hasonló beállítottságú volt, s Allen hamar rájött, hogy a társaság nem túlzottan élvezi beszámolójának ezt a részét, ezért gyorsan témát is váltott.

Jack gondolatai csak a Jónás szó hallatán tértek vissza a jelenbe s egy zavart pillanatig azt hitte, hogy Hollomról folyik a diskurzus. Aztán rájött, Allan éppen azt fejtegeti, hogy a cetek anatómiájának ismeretében nem kétséges, a prófétát is egy ámbráscet nyelhetette le; ezek nagyrítkán a Földközi-tengerben is előfordulhatnak.

A petevezetékek és epekövek témájától boldogan megszabadult tengerészek most a különböző tengerszorosokban látott ámbrádrabokról, az általuk ismert Jónásokról és a prófétát szállító hajók borzalmas sorsáról csevegtek, és így, a tengerről kiindulva és a szárazföldre visszaérve, a Jack szervezte ebéd is civilizáltabb témákkal ért véget; szóba kerültek a korábban látott színdarabok, a nevezetesebb bálók, és Mowett részletesen beszámolt egy rókavadászatról is, ahol az ő és Mr. Ferney kutyái biztosan zsákmánnyal tértek volna vissza, ha ő időközben bele nem pottyán egy csatornába.

A kapitányi kabinban sikerült elkerülni a szörnyű részleteket, a tiszti étkezdében viszont másként alakult a társalgás. A kapitány

jelenlététől nem feszélyezett, sőt az asztaltársaság többi tagja ellenében a sebész és a lelkész részéről erőteljes támogatást élvező fedélzetmester most már kifejtette azokat az anatómiai részleteket is, melyek megmaradtak valóban figyelemreméltó emlékeztében. Mr. Adamset, a hipochonder számvevőt, minden anatómiai részlet érdekelt; Howard, a katona, pedig feszült figyelemmel hallgatott meg mindent, ami – ha nagyon távolról is – de szexuális ügyeket érintett.

A részletek nem mindegyike volt viszont gusztustalan, és még csak az anatómiával se állt kapcsolatban.

– Olvastam már északi utazásokról és bálnavadászatról szóló írásokat – jegyezte meg Martin –, de valahogy soha nem értettem igazán a bálnavadászat gazdasági vonatkozásait. Ebből a szempontból milyen összehasonlítást tudna tenni az északi és a déli vizeken folytatott bálnavadászat között?

– Fiatal koromban – kezdte Allen –, még amikor a grönlandi vizek is megvoltak, akkor úgy számoltuk, hogy öt méretes hal már fedezi az út költségeit. Egy bálnából átlagban tizenhárom tonna zsírt és közel egy tonnányi csontot nyerünk ki; egy tonna bálnacsont akkoriban ötszáz font körül mozgott. A bálnazsírt tonnánként húsz fontért vagy talán még egy kicsit nagyobb összegért is el lehetett adni, s a hajóra is járt tonnánként két fontos felár, így a teljes bevétel nagyjából elérte a négyezerötszáz fontot. Az összeg mintegy ötven ember között került felosztásra, s – természetesen – a hajónak is megvolt a maga részesedése, de ezzel együtt az út így kifizetődőnek bizonyult. Most viszont, bár a bálnazsír ára tonnánként harminckét fontra emelkedett, de a bálnacsont ára kilencvenre esett vissza, bálna sincs már annyi, mint korábban, s ami van, az is kisebb méretű és messzebbre kell menni érte, így most közel húsz bálnát kell ahhoz elejteni, hogy az út kifizetődő legyen.

– Nem is gondoltam volna, hogy a bálnacsont ilyen értékes – szólalt meg a számvevő. – Mire lehet azt használni?

– Mindenféle cicomára – felelte Allen. – A kalaposok, a szabók és a divatárusok használják belőle jelentősebb mennyiséget. No és az esernyőkészítésnél is szükség van rá.

– És hogyan lehet ezt az északi bálnavadászatot a délivel összehasonlítani? – érdeklődött Martin. – Ha ott egyedül az ábrának

van jelentősége, akkor délen a bálnacsont szóba se jöhet. Az út célja ebben az esetben kifejezetten csak a bálnazsír lehet.

– Így is van – helyeselt a fedélzetmester. – Ha figyelembe vesszük, hogy egy ámbráscetből mindössze két tonna zsírt lehet kinyerni, egy jó grönlandi bálnából pedig tízszer annyit, ráadásul annak a csontja is elsőosztályú minőségű, akkor meglehetősen ostobaságnak tűnik egy ilyen dél felé tett utazás, holott az ámbráscet zsírja duplájába kerül a közönséges bálna zsírjának, és a koponyájában lévő anyagnak, a cetolajnak ugyancsak ötven font tonnája, de ez nem kárpótol a csont kieséséért. Nos, hát ez lenne a helyzet.

– Kérem, magyarázza már meg ezt a nyilvánvaló ellentmondást – szólalt meg Stephen.

– Látja, doktor – szólalt meg Allen a beavatottak, a magasabb bölcsesség birtokosainak leereszkedő, jóindulatú mosolyával –, nem vette észre, hogy minden a rendelkezésre álló időn múlik? Az Északi-Jeges-tengerre – a grönlandi halászvizekre – valamikor április elején indulunk, hogy egy hónappal később elérjük a jégmezők peremét. A bálnák május közepén megérkeznek és június közepén már el is mennek, s csak azok a nyavalyás óriáscetek és kacsacsőrűek maradnak hátra. Ha akkorra a hordóknak legalább a fele nem telik meg, akkor már indulni is kell a grönlandi partvidéken nyugati irányba, s szerencsét lehet próbálni az úszó jégtáblák között, de ezzel is csak augusztusig érdemes kísérletezni, hiszen akkor már olyan hideg és sötét van, hogy ideje elindulni hazafelé. A Davis-szorosban ugyanez a helyzet, bár az öblöknél ott egy kicsit tovább is lehet maradni, ha valaki vállalja a kockázatot, hogy hajóját a jég összeroppantja, őt magát pedig felfalják a jegesmedvék. Az ámbráscetek viszont a mérsékelt égövi és a trópusi vizekben élnek, s az ember addig vadászik rájuk, amíg kedve tartja. A déli bálnavadászok mostanság akár három évig is kint vannak a tengeren, elejtenek vagy kétszáz bálnát és zsúfolásig megtöltött hajóval térnek vissza.

– Hát persze, persze! – csapott a homlokára Stephen. – Látja, erre nem is gondoltam – mondta, majd a háta mögött álló szolgájához fordult:

– Idehozná nekem a szivardobozomat, Padeen?

– Jól látom, hogy épp egy kört akar tenni a fedélzeten – fordult Stephen ismét Allen felé. – Kétszer is nagyon lekicsinylően

nyilatkozott az óriáscetekről, s Mr. Martinnal igen hálásak lennének, ha egy kicsit bővebben kifejtene a véleményét erről a fajtáról.

– Öt perc múlva ott vagyok – mondta a fedélzetmester –, csak le kell tisztáznom a déli méréseket s be kell jelölnöm a térképre.

A jobboldali korlát hajlatánál várakoztak s nézelődtek.

– Ha valahol egy fűszál vagy akár egy báránka látszana, akkor bátran lehetne ezt a tájat pásztoridillnek is nevezni – szólalt meg Stephen, s kifújta a füstöt, mely apró felhőként szállt eléjük. Összefüggően lebegett a hajótest fölött, s az alig észrevehető, enyhe szellő olyan egyenletesen fűjt a tat felől, hogy a bonyolult rendszer szerint, a hajó törzsével párhuzamosan kihúzgált szárítókötélen lógó számtalan ing, nadrág, kabát és zsebkendő, a díszszemlére fegyelmezetten felsorakozott katonákhoz hasonlóan, mind egy irányba, dél felé lengett, szó se lehetett semmiféle szeszélyről vagy szabálytalanságról. Tulajdonosaik is hasonló józansággal és fegyelemmel üldögéltek itt-ott az előfedélzeten és a főfedélzeten lévő ágyúk között. A házimunkának, a javítgatásnak, a mindennapi teendőknek szentelték ezt a délutánt, ami – legalábbis az új emberek számára – azt is jelentette, hogy a délelőtti folyamán méterszámra kiosztott, sűrűszövésű vászonanyagból valami nyári öltözetet varázsoljanak maguknak. De nem csupán az újonnan érkezett közlegények szorgoskodtak tüvel, cérnával a kezükben, a fedélzet bal oldalán lévő átjáróban az egyik újonnan érkezett fiatal kadét, William Blakeney, Lord Garronnak a fia, éppen a harisnyastoppolás rejtelseit igyekezett elsajátítani egy szakállas öreg matróz felügyelete alatt, aki most többnyire a tiszti étkezdében dolgozott, annak idején pedig a fiú apja alatt teljesített szolgálatot, s most a dolgok természetes rendje szerint a fiú tengeri dadájának a feladatait is ellátta. Nagyszerűen értett a stoppoláshoz, annak idején ő viselte gondját a tengernagy abroszainak is. Hollom is ott üldögélt az egyik baloldali létra fokán, s magában énekelgetve egy másik fiókának éppen azt mutatta, hogy milyen módszerrel lehet a legjobban és leggyorsabban egy ruhára zsebet varrni.

– Milyen nagyszerű hangja van ennek a fiatalembernek – jegyezte meg Martin.

– Valóban szép – bólogatott Stephen, s most már ő is jobban odafigyelt a dallamra. Tisztán, telten hangzott s szinte új étellel

telt meg, frissnek és megindítónak tűnt a régi ballada. Stephen áthajolt a korláton, hogy megnézzze a nagyszerű hang tulajdonosát. – Egész jól összeszedte magát, jegyezte meg –, s ha továbbra is ebben az ütemben folytatja a hízást, akkor az emberek már nem fogják Jónásnak hívni.

Hollom az első napoktól kezdve farkasétvággal evett és figyelemreméltó gyorsasággal magára szedett néhány kilót. Már nem volt olyan ösztövé, élőhalott kinézete, és nem látszott feltűnően öregnek se ahhoz, hogy a fedélzetmester segédje lehessen. Még jóképűnek is tarthatták azok, akik az energikus fellépést és a férfiúi határozottságot nem tartották elsőszámú követelménynek. Valahogy most már külsejéről se rítt le a szegénység és elesettség. Fizetésére kapott egy kis előleget, amiből szextánsát kiváltotta a zálogból és vett magának egy elfogadható kinézetű kabátot, s mivel most olyan vizeken hajóztak, ahol elegendő volt egy vászonnadrág és valami egyszerű kis vászonzeke – a tisztek is csak akkor viseltek egyenruhát, ha a kapitány kabinjába voltak hivatalosak, vagy ügyeletet láttak el –, egyáltalán nem rítt ki a többiek közül, ráadásul a tüvel és cérnával is rendkívül ügyesen bánt. Állandóan együtt étkezett Warddal, Jack lelkiismeretes írnokával, aki már évek óta kuporgatta keresetét, hogy letehesse a kauciót és álmait valóra váltva számvevő lehessen belőle. Rendszerint Higgins, Jack új segéd tisztje is csatlakozott hozzájuk. A lázas készülődés időszakában nem tüntette ki magát különösképpen se szakértelmével, se igyekezetével, de olyasmit se követett el, amiért Jack megbánta volna, hogy a fedélzetre vette. „És mindenki tengerre száll” – fejezte be a strófát és a zseb elszegését.

– Látod, úgy fejezed be, hogy fél tucatszor átvarrod és a végén megcsomózod, – mutatta a gyerekeknek, majd elvágta a cérnát s a spulnit az ollóval együtt átadta a gyerekeknek. – Szaladj le az ágyú mesteréhez és add át ezeket Mrs. Hornernek! Köszönd meg a nevemben és add át neki üdvözetemet!

Stephen egy nedves orr finom érintését érezte a kézfején, s lepillantva látta, hogy Aspasia, a tiszt étkezde kecskéje jött figyelmeztetni kötelességére.

– Rendben van, rendben – dörögte zsémbesen, s még szívott egy utolsót a szivarjából, majd a szivarcutka paraszát eloltotta egy

kötélrögzítő gombon, a gombról lesöpörte a hamut, a kialudt szivarvéget pedig odaadta Aspasiának. A kecske nyugodtan visszaballagott a tyűkketrecek árnyékába, félíg csukott szemmel boldogan rágcsálta a szivarvéget s közben a sietve közeledő fedélzetmester útját is keresztezte.

– Ne haragudjanak, hogy ennyire megvárakoztattam önöket – mentegetőzött –, de meg kellett javítanom a tollamat.

– Nem tesz semmit – nyugtatgatták a többiek, a fedélzetmester pedig máris folytatta a félbehagyott előadását.

– Tehát ezek az öreg óriáscetek, uraim, nos ezekből négy fajta is van, de egyikre se érdemes túl sok szót vesztegetni.

– De miért, Mr. Allen? – kérdezte Martin kicsit értetlenkedve; nem szerette hallani, hogy egy ilyen hatalmas teremtményről ennyire lekicsinylően nyilatkoznak.

– Azért, mert, ha az ember belevágja a szigonyát egy óriáscetbe, akkor könnyen meglehet, hogy a következő pillanatban már szilánkokra zúzza a csónakját, vagy olyan gyorsan és olyan mélyre merül, hogy a csónakot mindenestül magával rántja, vagy elviszi az összes kötelet. Nincs még egy ilyen gyors és hatalmas teremtménye a földnek; magam is láttam, amikor harmincöt csomós sebességgel menekült, uraim! Egy harminc méter hosszú és az isten tudja hány tonnás állat, amint harmincöt csomós sebességgel menekül! Kétszer olyan gyorsan, mint egy vágótőző ló! Egyszerűen hihetetlen... ezt az embernek saját szemével kell látni! Ha aztán véletlenül mégis sikerül egyet elejteni, vagy ami valószínűbb, ha az ember ráakad egy megfeneklett vagy partra sodródott példányra, akkor a csontjai olyan rövidek és durvák, ráadásul többnyire feketék is, hogy a kereskedők még csak ajánlatot se tesznek rá; zsírja is gyenge minőségű, és nem jön ki belőle több ötven hordónál.

– Nem sok szemrehányást tehetünk neki, amiért nem kedveli a szigonyt – jegyezte meg Martin.

– Ma is jól emlékszem a harmadik utamra – folytatta Allen, mintha meg se hallotta volna Martin megjegyzését. – A grönlandi partoktól nyugatra jártunk, az idő is múlt, már túl voltunk az év derekán, és még a hordóink felét se töltöttük meg. Sűrű köd volt, állandóan, az északi áramlat hatalmas zajjal törte a jégablákat, közeledett a hideg éjszaka, s egyik csónakunk megszigonyozott egy

óriásbálnát. Máig se értem, hogyan jutott eszükbe. Edward Norris, a szigonyos, tapasztalt bálnavadász volt, de a fűjásáról még egy zöldfülű is meg tudja állapítani, hogy óriáscettel van dolga, hiszen az egyáltalán nem hasonlít a közönséges bálna fűjásához. És a fekete farkuszonya is látszik, amikor megfordul és alábukik; az ember éppen elég közelről látja, amikor olyan helyzetbe kerül, hogy a szigonyát bevághassa. Bárhogy is történt, a köd, a hullámok, vagy a szél homályosította el a szigonyos szemét, a dolog megtörtént, s hozzá voltak láncolva a cethez. Azonnal felvonták a zászlót, mellyel további kötelet kértek, majd pedig egymás után toldották egymáshoz a tekerceket. Ez meglehetősen kényes és bonyolult munka, amikor a kötél olyan gyorsan fut le a dobról, hogy az szenesedni kezd és sistereg, s az ember vízzel locsolja. Négy teljes dobra való kötelet elvitt s az ötödiknek is a nagy részét letekerte. Közel másfél kilométernyi kötél végén talán félóránál is hosszabb ideig lent volt. Mikor ismét felbukkant, az öreg Bingham közvetlen közelről megláncszáztta. Nos, ez volt a vég! Vértől vörös vízsugarat lövellt a magasba, a farkuszonyát feldobta s egy versenyló gyorsaságával megindult délnek. Az emberek segítségért kezdtek kiabálni, s láttuk, hogy a csónak olyan sebesen megindul, hogy mindkét oldalon fehér tajték maradt utána s hamarosan el is tűnt a szürkületben. Hogy valójában mi történt, azt senki se tudja, lehet, hogy a kötél rátekeredett az egyik ember lábára s félig belerántotta a vízbe, vagy beszorult valahova a deszkák közé, mindenesetre nem merték elválni, s így a cet a következő pillanatban a jégtablák között már a mélybe is rántotta őket. A hat embernek a nyomát se leltük többé, csak egy szőrmesapka úszkált utánuk a jeges vízben.

– Ezek szerint, ha jól értettem, az ámbrás cet nem ilyen fürgé és nem ennyire veszélyes? – érdeklődött kis szünet elteltével Stephen.

– Nem, bár azzal a hatalmas állkapcsával akár az is lehetne. Egy csónakot könnyedén ketté tudna harapni és szinte észre se venné. De nem valószínű, hogy ilyesmi valaha is előfordult volna. Igaz, merülés vagy haláltusa közben a farkával pozdorjává zúzhatja a csónakot, de ilyesmi csak véletlenül történhet. Nincs benne annyi indulat, mint a másokban. Miért is lenne, hiszen régebben, amikor a déli vizeket még nem járták a bálnavadászok, akkor csak békésen úszkált a felszínen és apró szemeivel kedves kíváncsisággal bámult

bele a világba. Régebben meg is érintettem őket; kézzel hozzájuk lehetett nyúlni.

– Támadnak a bálnák akkor is, ha nem ingerlik őket? – kérdezett tovább Martin.

– Nem! Alkalmasint neki ütközhetnek a hajónak vagy érinthetik az árbocfeszítő kötelet, de csak azért, mert alszanak.

– Milyen érzései vannak az embernek, ha megöl egy ilyen óriási állatot... amikor elvesz egy ilyen hatalmas életet?

– Milyen érzései lennének? Gazdagabbnak érzi magát – nevette el magát Allen, de aztán komolyra fordítva a szót ismét megszólalt:

– Nem, ez nem teljesen így van, és tudom mit akart kérdezni; néha én is elgondolkodtam...

– Föld, szárazföld! – hangzott fel hirtelen a kiáltás az árbocok sárból. A hármás fedélzetről! Hegycsúcs a hajó jobboldalán!

– Ez akkor a Csúcs lesz – jegyezte meg a fedélzetmester.

– Hol? Hol van? – kérdezte izgatottan Martin, s már fel is ugrott a kötélkorlátra, de elvétette a mozdulatot s visszazuhanva teljes súlyával és sarkával Stephen ballábának hüvelyk- és második ujjára lépett.

– Kövesse tekintetével az előárboc vonalát – mutatta a fedélzetmester –, aztán kicsit tartson jobbra, ott két felhőréteget lát és a kettő között ott csillog a Csúcs.

– Látom a Kanári-szigeteket – lelkesedett Martin, s egyetlen szeme is annyira csillogott, hogy kettőnek is elég lett volna. – Drága Maturin! – szólalt meg aztán szánakozó tekintettel –, remélem nem okoztam fájdalmat?

– A, nem, egyáltalán nem! Nincs a világon olyasmi, amit ennél jobban kedvelnék! Mindenesetre azért engedd meg, hogy közöljem: az ott nem a Kanári-szigetek, hanem Teneriffé, és nincs értelme így és ennyire ugrálni. És ha bármit is tudok erről a szolgálatról, akkor téged úgyse engednek partra szállni, és természetes környezetükben úgyse láthatsz kanári madarat, se kicsit, se nagyot!

A profétáknak általában az a sorsuk, hogy majdnem mindig igazuk legyen, és Martin valóban nem látott többet a szigetből, mint amennyit az árbockosárból ki tudott venni, amikor a *Surprise* partközeibe manőverezte magát, és a zsúfolt kikötőn át a partra küldött csónakkal egy vidáman mosolygó, kövér, barnabőrű ember tért

vissza saját rézserpenyőivel, aki Aubrey régi barátjának, a város jelenlegi kormányzójának garanciája szerint biztosan el tudja majd készíteni a karácsonyi pudingot.

– Ne is törődj vele! – vigasztalta Stephen. – Nagy a valószínűsége, hogy a Zöldfoki-szigetekenél vizet vételezünk. Milyen jó lenne, ha erre St. Nicolasban, vagy St. Lucyben kerülne sor! A kettő közt van egy Brancónak nevezett, kicsiny, lakatlan sziget, ahol az északi alka él, mely önmagában is nagyon érdekes, hiszen alapvetően különbözik minden egyéb alka fajtától, és életben még én se láttam egyet se közülük.

– Mit gondolsz, mennyi idő alatt érünk oda? – érdeklődött Martin teljesen kivirulva.

– Óh, ha elérünk a passzátszelek zónájába, akkor egy hétnél biztosan nem tart tovább az út. Úgy emlékszem, hogy néha már a Kanári-szigetektől északra elkezd fűjni, s akkor már rajta is vagyunk a folyékony szőnyegen, ami levisz bennünket a trópusi vizekre, majdnem egészen az Egyenlítőig. Egy közel háromezer kilométer hosszúságú, természetes, folyékony szőnyeg.

– Mi az a folyékony szőnyeg?

– Tényleg, mi is az a folyékony szőnyeg? Úgy emlékszem, hogy Johnson a hajó legnagyobb kötelét nevezte szőnyegnek, s talán azt is említette, hogy milyen jó lenne, ha ez a szőnyeg folyékony lenne. Vagy talán ez is egyike a tengerészek által használt költői kifejezéseknek. Mindenesetre akkor használják, ha azt az érzést akarják kifejezni, hogy az előrehaladás gyors és akadálymentes. A tengerészek nyelve gyakorta erősen jelképes. Amikor elérik a valahol az Egyenlítőtől északra fekvő, az északkeleti és a délkeleti passzát közötti nyugalmas vizeket és a változó szelek zónáját, azt a francia tengerész nagyon kifejezően *pot au noir-nak*, azaz szurkos fázéknak nevezi és azt mondja, hogy a szélcsendes zónába érve eluralkodik a közöny, mintha a hajónak magának se lenne kedve a haladáshoz, annak is elmenne a kedve mindentől, vitorláit is csak lustán

lebbennek meg a vastag felhőkkel borított ég alatt a fülledt, nyomorító hőségben.

Az ég viszont most szikrázóan kéklött, és a *Surprise*, bár korántsem volt a szokásos és derűs önmaga, hiszen túlságosan sok nehézséggel kellett megküzdenie, de messze állt attól, hogy szomorkás és lehangolt

legyen. Az északi szélesség 28° 15'-nél elérte a passzátot, és – a kitörő lelkesedés hiánya ellenére – a hajó fedélzetén már mindenki a napégette, feketére száradt, elviselhetetlenül forró Zöldfoki-szigetek szerény örömeit várta. A hajó felvette a nyugodt tengeren szokásos tempót: a nap a hajó baloldalán, kicsit a tat irányából kelt, napról napra egy kicsit melegebben sütött s felkelése után azonnal felszártotta a frissen mosott fedélzetet; majd elkezdődtek a szokásos mindennapok: a függőágyakból kitrombitálták az embereket, trombitaszó hívott reggelire, ezután a szálláshely kitakarítása és szellőztetése következett; az új embereket trombitaszó hívta gyakorlatra az ágyúhoz vagy a vitorlák kezelésére, a többiek a hajót csinosították, megmérték a nap fokmagasságát, meghatározták a szélességi fokot, jelezték a délet, ebédre trombitálták a legénységet; következett a fedélzetmester segédjének szertartása a grog megkeverésével – három rész víz, egy rész rum, a kellő mennyiségű citromlével és cukorral –; egy órával később a tiszteket dobszó szólította ebédelni, majd következett a csendes délután, aztán a hatodik kongatásra eljött a vacsora és az újabb grog ideje, majd kicsit később a hajó felkészült az akcióra s az embereket harckészültségbe szólították. Ritkán múlt el nap anélkül, hogy el ne sütötték volna az ágyúkat, mert bár a nagy lövegek mozgatásával járó gyakorlatozásnak is igen nagy haszna volt, de Jacknek meggyőződése volt, hogy az ágyúdörejnél és a tényleges lövészetnél semmi nem készítheti fel jobban az embereket a harcra, s ilyenkor lehet a legjobban megtanítani a tüzéreket arra, hogy az ágyúcsövek mindig a megfelelő irányba forduljanak. Nagy híve volt a tüértudományoknak, még saját löporkészlete is volt (a hivatalos ellátmány túl kevés volt ahhoz, hogy éleslövészettel gyakorlatozzanak), hogy tüzereit állandó harckészültségben tudja tartani. A *Defenderről* érkezettek alig értettek valamit ehhez a mesterséghez, ezért saját löporkészletének túlnyomó részét ők használták el, s így mikor az első esti őrsváltás közeledett, akkor kegyetlen, szűrő lángok csaptak fel az ágyúk csövéből, s a hajó saját maga keltette viharának mennydörgései, felszálló kis füstfelhői s narancssárga villámai belevesztek a sima, végtelen óceán nyugalamába.

Aubrey kapitánynak nem tetszett ez a nagy csendesség. Jobban szerette volna, ha az északi szelek mindjárt az elején két vagy három jókora vihart kavarnak – persze, nem akkorát, hogy az

valamelyik fontos árbocot is elvigye –, s ennek több oka is volt: először is, bár még egy hónap, de valószínűbb hogy hat hét állt rendelkezésére, ő még ennél is többet szeretett volna, mivel meggyőződése volt, hogy az embernek soha nem lehet elég ideje a tengeren; másodsor, egyszerűen szerette a viharos tengert, a süvöltő szeleket, a hatalmas és félelmetes hullámokat, kedvelte, amikor a hajó csupán a rövidre fogott viharvitorlákkal száguldott a tengeren; harmadsor, amikor a hatalmas árbocsudár óriási mennydörgéssel a fedélzetre zuhan s a hajó elején és hátulján is két vagy három napon át lógnak a biztosítókötelek, akkor ez mindenfajta gyakorlatnál jobban összekovácsolja a nagyon is sokszínű legénységet.

És szükség is van erre az összekovácsolódásra, gondolta. Ez volt a mai napra az utolsó esti őrségváltás, s mivel a tüzérségi gyakorlat rendkívül jól sikerült, most mindenki táncolt és bolondozott örömeiben. Az előfedélzeten éppen Arthur királyt játszottak, ami nem állt másból, mint hogy valaki, fejére tette az egyik konyhas gyerek koronát jelképező hajpántját, a többiek vödörszámmra öntötték rá a vizet, ő pedig humoros gesztusokkal, grimaszokkal és szellemes bemondásokkal azon igyekezett, hogy közülük valaki elmosolyodjon, vagy elnevesse magát, s ha ez megtörtént, akkor neki kellett átvenni a koronát, s kezdődött minden előről. Nagyon régi és igen népszerű játék volt ez a trópusi vizeken, s a jókedv, az öröm mindig tetőfokra hágott azok körében, akik megálltak nevetés nélkül és nem kellett átvenniük a koronát. Jack, Pullings társaságában, néhány lépést tett előre az átjárón, részben azért, hogy jobban lássa a mókázást, másrészt pedig azért, hogy megvakargassa az árbocfeszítő kötelet (ez is olyan régi, ha nem régebbi pogány babona volt, mint a játék), mely az alig lengedező szellő erejét volt hivatva kissé fokozni, s felfigyelt arra, hogy a *Defenderről* érkezettek közül szinte senki se vett részt a játékban és a nevetgélésben. Két vödörmű víz közben az Arthur királyt alakító tengerész, egy Andrews nevű fiatal árbócőr, akit Jack a Tengerhajózási Társaságtól még szinte gyerekkora óta ismert, észrevette kapitányát, lekapta fejéről a koronát és vigyázzba vágta magát.

– Folytassák csak, folytassák! – biztatta őket Jack.

– Hadd fűjjam ki magam egy kicsit! – szólt vissza Andrews kedves vidámsággal. – Már úgy lihegek, mint egy víziló.

A pillanatra beköszöntött csendben hirtelen egy idegennek, szinte nem is emberinek tűnő, inkább bábszínházi Paprikajancsit imitáló, zsémbes hang szólalt meg:

– Megmondom én, hogy mi a legnagyobb baj ezzel a hajóval. Az emberek itt nem barátkoznak. A *Defender*re jöttékbe állandóan belekötnek. Többlet szolgálat, többlet gyakorlat, túlmunka; éjjel-nappal csak beljük kötnek. Tom Pipes állandóan kötözködik és ostoba tréfákat csinál velünk; nem barátságosak az emberek.

A tisztelettudás hagyománya oly erős volt a régiekben, hogy a panasz elhangzása utáni pillanatokban a legostobábbak kivételével mindenki azonnal a hang forrása után kutatott, tettetett értetlenséggel körbefordult, átnézett a korláton, felnézett a már erősen szürkülő égboltra. Nyilvánvaló volt, hogy a megjegyzés Comptontól, a *Defender* egykori borbélyától származott: ajka alig mozgott s közömbös tekintettel bámult a korláton túlra, a semmibe, de akkor se férhetett hozzá kétség, hogy a hang tőle származik. Jacknek szinte azonnal eszébe jutott, hogy a borbély hasbeszélő – a furcsa hangszín kétségkívül része lehetett az előadásnak. A megjegyzést névtelennek, személytelennek szánták, s az alkalom se volt hivatalos, már amennyire bármi, ami a fedélzeten történik, nem számít hivatalosnak. Pullings nyilvánvaló késztetést érzett, hogy galléron ragadja a fickót, de jobbnak tartotta, ha most nem tulajdonít neki különösebb jelentőséget.

– Folytassák! – szólt oda ő is az Arthur királyt körbevevők felé, s még meg is várta néhány vödör elhelyezését, mielőtt az egyre mélyülő sötétségben elindult a középfedélzet irányába.

Azon az estén a kabinban már elővették hangszereiket, amikor Jack megszólalt:

– Hallottál már valaha hasbeszélőt, Stephen?

– Hogyne hallottam volna. Rómában történt. A Jupiter Ammon szobrot szólaltatta meg, s megesküdtél volna, hogy maga az isten beszél, bár a latin tudása lehetett volna egy kicsit jobb. A sötét, aprócska szoba, a mélyhangú, profetikus ünnepélyesség... nagyszerű volt.

– Talán zárt helyen kell hangzania; talán a visszhangnak is szerepe van? Mindenesetre a fedélzeten nem érvényesül. A fickó viszont azt hitte, hogy ott is megfelelő hatást vált ki. Nagyon furcsa volt az

egész: ott volt ez az ember, és mintha láthatatlannak gondolná magát, az arcomba mond dolgokat, holott annyira világosan láttam, mint...

– Mint az aduászt?

– Nem! Nem úgy értem. Nyilvánvaló volt, mint... a fene vigye el! Olyan ismerős volt, mint a tenyerem? Egyértelmű, mint egy sorompó?

– Mint egy Salisbury steak? Vagy egy füstölt hering?

– Talán igen. Mindenesetre, a *Defenderről* érkezettek tudomásra hozták, hogy nem érzik jól magukat.

A vitorlamester macskája közben beugrott a nyitott tetőablakon; teljesen jellegtelen, fiatal, sovány macska volt; egy kicsit közönségesnek is látszott, s azonnal dörgölőzni kezdett mindkettejük lábához.

– Erről jut eszembe – szólalt meg Jack, szórakozottan a macska farkát húzogatva –, Hollar valami jó ötletet szeretne tőled kapni, hogy milyen nevet adjon a macskájának, ami méltó lenne a hajóhoz. Szerinte a Cicó, vagy a Mirci túl köznapi lenne.

– Egy vitorlamester macskájának egyedüli lehetséges neve a Korbács – jelentette ki Stephen.

Aubrey kapitány gyorsan megértette a lényegét, kitört belőle a hatalmas, egészséges kacagás, amitől a hajó baloldalán lévő őrszem ajkai is olyan széles mosolyra húzódtak, hogy az szinte az előfedélzetig ért.

– Óh, drága istenem – szólalt meg végül csillogóan kék szemeit törülgetve a kapitány –, hogy ez miért nem nekem jutott eszembe. Tűnés innen, te kis vadállat! – szólt oda a macskának, mely már felkapaszkodott a mellére s bajszát csukott szemű boldogsággal az arcához dörzsölgette. – Killick, Killick, hé jöjjön csak! Vigye innen a vitorlamester macskáját; rakja be a kabinjába. Hé, Killick, tudja, hogy hívják a macskát?

Killick mintha némi remegést fedezett volna fel a kapitány hangjában, s mivel most viszonylag jó hangulatban is volt, azt válaszolta, hogy nem, nem tudja.

– Korbácsnak hívják! – közölte Jack, s ismét kirobbant belőle a nevetés. – A vitorlamester macskáját Korbácsnak hívják, óh, ha, ha, ha!

– Ez eddig rendben is lenne – szólalt meg ismét Stephen –, de maga a szerszám azért köztudottan gonosz dolog s egyáltalán nem nevetséges.

– Martinnak is nagyjából ez a véleménye – válaszolta Jack. – Ha minden úgy lenne, ahogy ti szeretnétek, akkor egy éven át senkit se korbácsolnának meg, senkit se ölnének meg, s a végén egy hatalmas zsibvásár, egy bordélyház közepén találnánk magunkat. Óh, istenem, a hasam is egészen megfájdult a nevetéstől! Azt azért ti se állíthatjátok, hogy ezen a hajón olyan nagy divat lenne a korbácsolás; Gibraltár óta még senkit se kötöztek a rácshoz. A kilencágú macskát én se kedvelem jobban másoknál, de azért néha el kell rendelnem.

– Hah! – háborgott Stephen. – Ha nem lenne ilyen szolgálattelkü alkotmányunk, akkor ilyesmire soha nem kerülhetne sor. Különben elkezdjük végre a muzsikálást? Holnap nehéz napom lesz.

A holnapi volt ugyanis az a nevezetes nap, amikor a *Surprise* a kényelmes tempó ellenére minden valószínűség szerint átlépi a Ráktérítőt, ezért Stephen minden gondjaira bízott emberen eret akart vágni, hogy elejét vegye a túl sok grog és hús elfogyasztása miatt a szinte teljesen függőlegesen tűző napon könnyen bekövetkező trópusi láznak. Különben is, ha ő lett volna a kapitány, akkor az északi szélesség 23° 28'-től a déli szélesség 23° 28'-ig mindenkit könnyű, híg leveseken és pépes ételeken tartott volna. Az érvágás színhelyéül a hátsó fedélzetet jelölte ki, ahol az emberek, mint szemle alkalommal, felsorakoznak, s úgy esnek át egyenként a procedúrán, nehogy valaki meglapuljon a kötétekercsek vagy bálák között, hiszen számosan közülük készek voltak harc közben az ellenség vagy akár a saját vérüket is kiontani, de annak még a látványát, sőt a gondolatát is nehezen viselték el, hogy valaki szándékosan vágást ejtsen rajtuk. Délutánra tervezték a műveletet, de az orvos és a felcser már kora reggeltől élesítgette az érvágó lándzsákat és szikéket. Higgins még mindig nagyon tartott főnökétől, mintha egyfolytában attól félt volna, hogy a doktor bármely pillanatban latinul szólhat hozzá. Higgins latin, de még angol orvosi szókészlete is rendkívül szegényes volt, és Stephen néha nem tartotta kizártnak, hogy nevét és bizonyítványát csak egyszerűen kölcsönvette egy képzett embertől, minden bizonnyal korábbi főnökétől. Ezzel együtt nem bánta meg,

hogy magával hozta a hajóra. Bármilyen képzettséggel rendelkezett is, a fogorvoslás terén mutatott szakértelmét Higgins már eddig is két alkalommal bizonyította olyan esetekben, amikor Stephen nem túlzottan nagy kedvvel végezte volna el a műtétet. Az emberek úgy néztek rá, mint egy félistenre, és a *Surprise* néhány megrögzött hipochondere – erős, egészséges tengerészek, akik nagy előszeretettel hetente beteget jelentettek – el is pártolt Stephentől, mert az piros festékekkel megfestett, s cukorral édesített, krétából készített tablettán kívül mást nem volt hajlandó adni nekik. Bajaik ügyében ezek már Higginstől kértek tanácsot, amit Stephen nem is bánt túlságosan, bár néha nyugtalansággal töltötték el az olyan kósza történetek, miszerint Higgins állítólag egy élő angolnát távolított el John Hales beleiből, ami azért egy kicsit szokatlannak tűnt, és Stephen el is döntötte, hogy alkalomadtán majd utánajár a dolognak. Egyelőre viszont ezzel kapcsolatban nem sok mondani valója volt Higgins számára, és Higgins se mondott neki semmit; csendben végezték a munkájukat.

Három fedélzettel a fejük fölött (fücsa módon lámpafénynél dolgoztak, a jóval a vízvonallal lévő gyógyszeres szekrény szomszédságában) Pullings társaságában Aubrey kapitány rőtta föl s alá a napfényben úszó fedélzetet. Szellő is alig lengedezett, amire talán még példát se tudott volna mondani az északkeleti passzát idején, de ennek ellenére kellemes elégedettség ült ki az *arcára*. A fedélzetek ragyogtak a tisztaságtól, az emberek ráérősen végezték munkájukat, a *Defenderrol* érkezetteknek pedig éppen azt mutogatták, hogyan kell rögzíteniük az ágyúkat tartó és vontatásra is szolgáló köteleket. A hajó elülső részéből gyerekek vidám énekhangja hallatszott; Mr. Martin irányítása alatt gyakoroltak valami dalocskát. A gyerekek ebédje után, de még az előtt, hogy sajátját elköltötte volna, Mr. Martin minden nap rendszeresen foglalkozott a gyerekekkel, meghallgatta, hogyan határozzák meg helyzetüket a déli nap állása alapján, becsléssel megállapították a különbséget a helyi és a hajó kronométere által mutatott greenwichi dél között. A gyerekek néha nagyon sületlen válaszokat adtak a kérdésekre; voltak néhányan, akik szinte képtelenek voltak felfogni az alapvető szabályokat, mások egyszerűen csak találgattak, de voltak olyanok is, akik egyszerűbbnek tartották, ha mások számításait lesik el. Boyd

például, holott tengerész családból származott, egyszerűen képtelen volt megtanulni a szorzótáblát. Egészében véve viszont a gyerekek kellemes társaságot alkottak, bár Calamy és Williamson nem túlzottan kedvelte, hogy most könyv mellé kényszerítik őket, azok után, hogy oly hosszú időt eltöltöttek már a tengeren iskolamester kísérete nélkül. Arra is hajlamosak voltak, hogy a többiek előtt korábbi életményeikkel dicsekedjenek s nagyképűsködjének egy kicsit, de ezzel együtt nem terrorizálták az első útjukon részt vevő kisebbeket; hálóterükben vidámság uralkodott, a tűzmester és felesége pedig lelkiismeretesen gondot viselt rájuk. Mrs. Horner ünnepi alkalmakra, például a kabinban zajló étkezésekre, tiszta inget vetetett fel velük. Killick gyanította is, hogy az asszony túlságosan sok édesvizet pancsolgat el a mosásra.

Időközben a gyerekek kórusa is megváltozott, s most valami görög szónak a ragozását gyakorolgatták, amitől Jack arca még inkább felderült.

– Ez az! Ezt szeretem hallani! Ezek már nem fognak olyan bambán bámulni, mint ahogy mi bámultunk, ha véletlenül valaki odavetett felénk egy görög kifejezést. Ezek már válaszolni is tudnak majd. Különben is, a klasszikus műveltségnek a fegyelemre is nagyon jó hatása van; az egyszerű matrózok nagyon tisztelik az ilyen embereket.

Pullings nem volt teljes egészében meggyőződve a kapitány igazáról, mindenesetre azt mondta, hogy Mowett minden bizonnyal Homérosz világára gondolhatott, amikor a macska, mely még nem tanulta meg tiszteletben tartani a hátsó fedélzet szentségét és keresztezte az útjukat, nyilvánvalóan azért, hogy hízelegjen egy kicsit és magának is kicsikarjon egy kis simogatást.

– Mr. Hollar! – szólta fel Jack az előfedélzeten éppen egy csigassorral bajlódó vitorlamesternek. – Mr. Hollar! Legyen kedves ezt a Korbácsot előrevenni innen, s vagy ítélje kabinfogságra, vagy pedig dugja be egy zsákba.

A Stephen által adományozott vicces név az egész hajón hamar elterjedt, s minél gyakrabban ismételtették, az ostobábbaknak magyarázgatták, egymás közt finomították, annál viccesebbnek is hatott, s a macska útját a fedélzeten mindenfelé jókedvvel fűszerezett vigyázat! Korbács érkezik!” felkiáltásokkal kísérték, hiszen a *Surpnse*

nem tartozott az olyan zord és komoly hajók közé, ahol a fedélzeten megszólalni se lehetett, csak akkor, amikor az előjáró kérdezett valakit.

Jack még mindig mosolygott, amikor eszébe jutott, hogy éppen ma van a szokásos, heti fenyítések napja, s meg is kérdezte Pullingsot, hogy az elmúlt napokban fordult-e elő valami komolyabb fegyelemsértés a hajón.

– Óh, csupán némi szóváltásra került sor. Egyik emberünk berúgott s már azt se tudta mit beszél – éppen a születésnapja volt –, a másik pedig szemrehányást tett neki. Semmi olyasmi nem történt, amit a grogfejadag csökkentésével ne lehetne megoldani. Én mindenesetre úgy gondoltam, hogy célszerű lenne az egészről megfeledkezni, hiszen, ma amúgyis eret vágnak a társaságon.

– Éppen ezt akartam javasolni – bólogatott Jack, s éppen az őrszolgálat rendjét akarta úgy megváltoztatni, hogy az új emberek egyre inkább szerves részeivé váljanak a *Surprise* mindennapi életének és levegyenek némi terhet a régiek válláról, amikor olyan ronda jelenetnek vált szemtanújává, ami akaratlanul is torkára forrasztotta a szót. Hollom éppen a hajó baloldali átjáróján közeledett, amikor Nagel, a *Defenderről* érkezettek közül az egyik tehetséges, de a legrosszabb természetű, állandóan vitatkozó és sértődött tengerész a hajó tatja felől ugyanazon a keskeny átjárón haladt az ellenkező irányba. Szembetalálkoztak egymással, s Nagel minden tiszteletadás nélkül, szándékos könnyel félretolta Hollomot az útból.

– Őrség! – kiáltotta Jack. – Őrség! Vigyék le azt a Nagel nevű embert a fedélzetről! Verjék bilincsbe a félfedélzeten!

Rettentően dühös volt. Nagyon sokat tett annak érdekében, hogy az emberek jól érezzék magukat a hajóján, de a szándékos fegyelemzetlenséget egy pillanatig se volt hajlandó eltűrni, még akkor se, ha a küldetés hátralevő részét a *Surprise-nak*, mind börtönhajónak kell teljesíteni. Jól emlékezett még St. Vincent szenvedélyes kifakadására, amikor egy kezdődő lázadás előszele csapta meg a flottát: „Ha kell, akkor feszítővassal kényszerítem őket, hogy még egy kadét egyenruhájának is tisztelegjenek!” Jack teljes szívvel egyetértett ezzel az alapelvvel.

– A fegyelemsértőket a szokásos időben, a hatodikharangszónál vonjuk felelősségre! – közölte azon nyomban Pullingsszal, s az

arcára kiülő harag valósággal elrémitette Howardot, a katonák parancsnokát, aki korábban mindig csak kedélyes vidámságot látott rajta, vagy még a legrosszabb esetben is csupán a türelmetlenséget, amikor a hajó javításának idején a dokkban késedelmet szenvedtek. Közben egy küldönc érkezett a hajófenékebe és az után érdeklődött, hogy az ágyúmester mikor tehetné tiszteletét dr. Maturinnál.

– Akár azonnal is, ha neki megfelel – válaszolta Stephen, s letörülgette az olajat az utolsónak maradt érvágó lándzsájáról is. – Mr. Higgins! Ön talán addig belátogathatna a gyengélkedőbe...

A hivatásos tisztek és tiszthelyettesek előjogai közé tartozott az is, hogy négy szemközt konzultálhassanak az orvossal, és Stephennek alig volt kétsége aziránt, hogy bár az ágyúmester megtermett, széles vállú, sötéthajú, fenyegető kinézetű, számos csata nyomát magán viselő férfi, mégis azok közé tartozik, akik nem kedvelik az érvágást, s minden bizonnyal ez alól akar felmentést kieszközölni magának. Részben igaza is volt, hiszen Horner látogatása valóban az érvágással volt kapcsolatos. Még mielőtt látogatóját leültette volna, Stephen már erősen gyanította, hogy ez esetben a szokásos kelletlenkedésnél azért minden bizonnyal többről lehet szó. Horner hangjában először is nyoma se volt annak a halk, remegő önsajnálatnak, mellyel a tengerészek úgy érezték, hogy maguknak, az orvosnak és a helyzetnek is tartoznak, amikor valami bajukkal felkeresték a gyengélkedőben. Ilyesminek a nyomát se lehetett felfedezni a hangjában. Horner hangja eléggé barátságosnak tűnt, s mintha valami elfojtott indulatot is fel lehetett volna fedezni benne. Ellenkezni nem látszott célszerűnek, vele ezt aligha tette meg bárki is a hajón. Néhány általános megjegyzés elhangzása és kellemetlen, kínos szünetek után kijelentette, hogy rajta ne csináljanak érvágást, ha a vérveszteség meggátolja bizonyos dolgok megtételében. Úgy érezte, hogy az elmúlt éjszakákon már elég közel került ahhoz, hogy az sikerüljön neki, de ha akár két deci vérveszteség ismételt visszaveti korábbi állapotába, akkor... Ha viszont az érvágásnak ebből a szempontból jótékony hatásai vannak, és az sikerül neki, akkor kész akár három-négy liternyi vért is a doktor rendelkezésére bocsátani.

Stephen eddigi gyakorlata során elég kevés olyan férfivel találkozott, aki egyrészt szegycső volt, másrészt a kellő kifejezőképességnek is híján volt ahhoz, hogy pontosan értésre adja, mit is jelenthet

adott esetben az a bizonyos az szócska, ezért néhány kérdést fel kellett tennie, hogy első, ösztönös megérzései beigazolódjának. Horner impotenciával küszködött. Maturint viszont főképpen az zavarta és attól tartott, hogy nem tud majd páciensének segíteni, hiszen az ágyúmasternek csak a saját feleségével szemben jelentkezt az impotenciája. Horner már így is nagy erőszakot vett érzésein, amikor Stephen előtt felfedte a problémáit, s az orvos nem akarta még azzal is súlyosbítani a helyzetét, hogy közelebbi és pontosabb kérdéseket tegyen fel neki házastársi kapcsolatuk természetéről, de gyanította, hogy Mrs. Horner nem kellő megértéssel kezeli ezt a problémát. Nem szólt semmit – soha nem is beszélgettek erről a dologról –, csak bezárkózott s az esetleges kérdésekre is csak rövid válaszokat adott. Horner szinte teljesen meg volt győződve arról, hogy valaki rontást hozott rá, és közvetlenül házasságkötésük után két javasembert is felkeresett, hogy vegye le róla a rontást. Ki is fizetett nekik négy font tíz shillinget, de a gazemberek nem csináltak vele semmit.

– Te jó isten! – hagyta hirtelen abba a probléma taglalását. – Már trombitálnak is a legénységnek, hogy sorakozzon fel a büntetés megtekintésére. Azt hittem, hogy, hogy ma nem történt semmi fegyelemsértés. Rohannom kell és fel kell vennem az ünnepi kabátomat. Magának is, doktor!

Ünneplő kabátjukba öltözve, csöppnyi késéssel surrantak helyükre az aranypaszománnyal díszített, kék színű egyenruhát öltött és a hátsó fedélzetén, a tatvitorlánál és kétoldalt felsorakozott tengerrészek közé. A korlátoknál skarlátszín zubbonyban, fehér vállszíjjal és fegyvereikre feltűzött bajonettel a katonák feszítettek. Jack már végzett a civakodókkal, s megfelelő fejmosás után egy heti időtartamra csökkentette a grogadagjukat. Stephen ugyan már hosszú évek óta győzködte, hogy tulajdonképpen csak az italban lévő alkoholnak van jelentősége és nem a víznek, ennek ellenére Jack (mindenki máshoz hasonlóan) meg volt győződve arról, hogy a dupla mennyiségű vízzel felhígított, ízeden lötyt kevésbé száll az emberek fejébe. Ezután Nagellel kezdett foglalkozni.

– Mit merészelt elkövetni? De tudja azt maga nagyon is jól, hogy mit követett el! – jelentette ki minden mesterkéeltség nélküli, egyáltalán nem tettetett haraggal Jack. – Az átjáróban elhaladt Mr.

Hollom mellett és nem adta meg neki a kötelező tiszteletet. Maga már régi haditengerész, így ez nem tudatlanságból történt! Tiszteletlenség, szándékos tiszteletlenség volt, melyet már csak egy hajszál választ el a lázadástól, ahhoz pedig a kétségnek még csak az árnyéka se férhet, hogy a lázadásért akasztás jár! Ezen a hajón ilyesmi nem fog menni, Nagel! Pontosan tisztában volt vele, hogy mit követ el. A tisztek közül kíván valaki szót emelni az érdekében?

Senki nem jelentkezett. A látszat kedvéért esetleg Hollom szólhatott volna, de úgy tűnt, nincs olyan lelkiállapotban, hogy ezt meg tudja tenni.

– Rendben van.– szólalt meg Jack ismét.– Köözzék a rácshoz! őrmester! A nőket küldje le a fedélközbe!

A fehér kötének gyorsan el is tűntek az elülső fedélzeti nyílás lejárójában, Nagel pedig dacos, komor, vészjósló tekintettel levette magáról az inget.– Kikötözn! – adta ki Jack a parancsot.

– Kikötözve! – jelentette néhány pillanat elteltével a kormányos őrmester.

– Mr. Ward! – fordult Jack az őrnokához. – Olvassa fel a Szolgálati Szabályzat harminchatodik cikkelyét!

Az őrnok kinyitotta a Szolgálati Szabályzatot, a jelenlévők pedig mindnyájan levették kalapjukat.

– Harminchatodik cikkely – kezdte emelt hangon az őrnok.

– Minden egyéb, nem főbenjáró bünt, melyet a haditengerészetnél szolgálatot teljesítő személy vagy személyek követnek el, és melyeket ezen törvény nem említ, vagy ezen törvény büntetni nem rendel a tengeren, az ilyen esetekben érvényesülő törvényeknek és szokásoknak megfelelően kell büntetni.

– Két tucat! – csapta ismét fejébe a kalapját Jack. – Vitorlamester helyettes! Teljesítse a kötelességét!

Harris, a vitorlamester helyettesei közül a rangidős, átvette Hollartól a korbácsot és tárgyszerűen, rosszindulat nélkül, de a haditengerészetnél szokásos, megrendítő erővel tette kötelességét. Az első korbácsütésre az „Óh istenem” szavak hagyták el Nagel ajkát, de ezt követően már csak az ünnepélyes számlálás, a korbács suhogása és csattanása hallatszott.

Ki kell próbálnom a Mullin-féle kenőcsöt – jutott eszébe Stephennek. A közelében álló fiatalok, akik még soha nem voltak szemtanúi

komolyabb korbácsolásnak, ijedten és zavartan bámultak. Az átjáró túlsó oldalán, a tengerészek között álló, megtermett Padeen Colman csendesen elsírta magát és egyszerű, kedves arcán a szána-
lom könnyei gördültek végig. Az embereket különben nem rázta meg túlzottan az eset. Aubrey kapitánynál ez a büntetés valóban nagyon szigorúnak számított, de a legtöbb hajón ennél szigorúbb büntetést szabtak volna ki az elkövetőre, s így általános volt a vélemény, hogy a két tucat korbácsütés tisztességes és megérdemelt büntetés. Ha valaki annyira szeret a tűzzel játszani, hogy nem adja meg a kötelező tiszteletet az előjárójának, még akkor is, ha az a szerencsétlen alak csupán egy nincstelen tiszthelyettes, egy igazi Jónás, aki messze áll attól, hogy igazi tengerésznek tekintsék, akkor ne panaszkodjon azért, hogy a végén megégeti a kezét. Úgy tűnt, hogy talán még Nagelnek is ez a véleménye. Mikor csuklóit és bokáját eloldozták, felemelte az ingét s odalépett a csővezetékhez, hogy társai le tudják mosni hátáról a vért, mielőtt magára venné. Komor tekintettel nézett maga elé, de arca semmi esetre se volt olyan, mint azé az emberé, akinek éppen most kellett valami borzalmas igazságtalanságot elviselnie.

– Mennyire gyűlölöm ezt a korbácsolást – jegyezte meg Martin nem sokkal később, amikor Stephennel a hajó farában a korlátnak támaszkodva azt a két cápát figyelték, mely néhány nappal korábban szegődött melléjük s a hajó nyomában, az általa keltett hullámok közt vagy közvetlenül a gerincvonal mögött követte útjukat. Ravasz, tapasztalt és idősebb cápák lehettek, felemésztettek minden tengerbe szórt hulladékot, de gondosan elkerülték a csalival felszerelt horgokat. Elég mélyre merültek ahhoz is, hogy meg lehessen állapítani, pontosan melyik fajtához tartoznak, ahhoz is elég mélyre lebuhtak, hogy a kézfegyverekkel folytatott esti lögyakorlat során feléjük záporozó puskagolyókat elkerüljék, de ezzel együtt tönkretették Aubrey kapitány szokásos kora reggeli úszkálását. Régebben még elviselte ezeket az állatokat, de az évek múltával már óvatosabbá vált, kettőt egyszerre túl soknak tartott, különösen azok után, hogy a Vörös-tengeren a tigriscápákkal elszenvedett, rendkívül kellemetlen incidens után a fajról alkotott korábbi véleménye is gyökeresen megváltozott.

– Ezzel én is így vagyok – bólogatott Stephen –, de ezt az egész kérdést a tengeren, ezen a meglehetősen brutális helyen érvényesülő

törvények és szokások tükrében kell szemlélni. Meggyőződésem, hogy amikor ma este közös éneklésre kerül sor, akkor azt most is olyan vidámnak fogod tartani, mintha a rácsot fel se állították volna. A kérdéses rácsot fél órával korábban valóban visszatették a helyére, a fedélzetet is alaposan felmosták, s percek választottak el a nyolcadik kongatástól, amikor a főárboc mögött összegyűlt tisztek és kadétek már a nap irányába állították be kvadránsaikat és sextánsaikat, s várták a pillanatot, amikor útjuk metszi a Ráktérítő vonalát. Eljött a nagy pillanat, tudta is mindenki, de az ősi szertartás szerint a fedélzetmester ezt először Mowettel közölte, aki Aubrey kapitányhoz lépett s levett kalappal jelentette neki, hogy helyi idő szerint pontosan dél van.

– Így legyen! – válaszolta Jack, s ezzel törvényesen is beköszöntött a dél. Ezt követően azonnal felhangzott a nyolc kongatás, a legénységet kürtszó hívta ebédre, de a nagy hangzavarban Stephen egyenesen a fedélzetmesterhez sietett, pontosította a hajó helyzetét, majd rohant vissza Martinhoz.

– Megvan a nap öröme, barátom! – újságolta lelkesen. – Átszeljük a Ráktérítőt!

– Valóban? – kérdezte Martin izgatottan s arca ragyogott az örömtől. – Ha! Ha! – nevetett fél hangosan. Végre a trópusokon vagyunk, s ezzel életem egyik nagy álma is valóra vált! – ujjongott Martin, s tekintetével a tengert és az eget kémlelte mintha egy csapásra minden megváltozott volna. A természetbúvárokat másoknál talán gyakrabban éri a véletlen egybeesés öröme, s így a szellők szárnyán most is egy trópusi madár kezdett gyors szárnycsapásokkal a hajó fölött körözni; egy selymes-fehér, rózsaszín gyöngyházfényben csillogó madár; két, szokatlanul hosszú farktolla fátyolként úszott utána a levegőben.

A madár továbbra se tágított a hajó közeléből, néha nagy kört írt le körülötte, időnként szinte lebegett fölötte, sőt felült még az árbocsudár csúcsára is, Martin pedig még az ebédjét se volt hajlandó elfogyasztani, nehogy a madár jelenlétének egyetlen pillanata is elkerülje a figyelmét. Ott volt még akkor is, amikor Stephen és Higgins hozzákezdett eret vágni a legénységen. Két és fél deci vért vettek le mindenkitől, és ahogy egyik tálkát a másik után öntötték bele a vödörökbe, a végén kilenc jókora vödörmnyi, gyönyörűen habzó, életet

adó folyadék gyűlt össze. Akadt bajuk bőven a sok bolond miatt, akik közül néhányan még el is ájultak, amikor a szellő kicsit elcsitult s az egyre fokozódó hőségben mészárszéket idéző, émelyítő szagok kezdtek terjengeni a fedélzeten. Az egyik fiatal katona eszméletét veszítve a padlóra zuhant s közben sikerült egy teli vödör vért is kiborítania, melytől még hárman elájultak. Mindez annyira feldühítette dr. Maturint, hogy a következő féltucat páciensét szinte sápadtra kivérezte, a vödörök mellé pedig öröket állított, hogy elejét vegye a hasonló baleseteknek.

Mindezek ellenére egy és negyedóra alatt végeztek a munkával; mindketten nagyon ügyesen bántak az érvágó lándzsával. Az ájultan heverőket barátaik félrehúzták, hogy ízlésüknek megfelelően egy kis tengervízzel vagy ecettel magukhoz térítsék őket, végül pedig a tisztességnek megfelelően az orvos és a felcser is eret vágott egymáson. Időközben Martin madara tovaszárnnyalt, de előbb még sárga csőrét és úszóhártyás lábát is megmutatta neki.

– Nos, drága uram, most mutatok neked valamit, ami örömet szerezhet egy gondolkodó elmének, és aminek segítségével talán még a fajokat is sikerül meghatározni – fordult Stephen Martinhoz.

Az éppen szolgálatot teljesítő Honeytől mintegy fél tucatnyi szenvedélyes horgász segítségét kérte, majd a fedélzetmestertől szerzett két kisebb, mintegy csecsemő méretű, kidobásra váró, ócska kötéltől álló bálát. A matrózok mindeddig, beleértve a kapitányt és tisztjeit is, meglehetősen morcos képpel s aggódalmas tekintettel a karjukon lévő, orvosok ejtette sebet szorongatták, de amikor a készülődést meglátták, tekintetük felélénkült. Jack is előkerült valahonnan s őszinte érdeklődéssel kérdezte:

= Hát abból meg mi készül, doktor?

– Remélem, hogy a harapós rá fog csapni! – nyúlt a tatárboz felhúzó köteléhez, melynek végére a láncokkal felszerelt cápahorgokat erősítette. – Mindenek előtt abban bízom, hogy a fajtájukat is meg tudjuk határozni. Az biztos, hogy a Carcharias fajhoz tartoznak, de a fajtájukat még nem sikerült azonosítani. Nos, Padeen, erősítse a babákat a horgok végére – óvatosan bánjon velük, mintha szeretné őket –, s hagyja őket ázni a vérben, hogy ott a hajtájánál túljárhassak a két gonosztevő eszén.

Ezután Stephen egy vödörért nyúlt, és a tat jobboldalán lévő fedélzeti vízfolyó nyíláson keresztül lassan, óvatosan önteni kezdte a vért a tengerbe. Mowett és Pullings szinte egyszerre szörnyedt el fennhangon, amikor látta, hogyan rondítja össze szentségtörő módon a hajó tatjának festését. A legénység későbbi tisztogatásra is felkészült tagjai egymás után szállingóztak a tatfedélzetre és érdeklődéssel figyelték a fejleményeket. Nem is érte őket csalódás: amint a vérfolt (bár ekkor már nagyon fel volt hígulva) a halak közelébe ért, azok azonnal a felszínre emelkedtek, fürge mozgással azonnal a keresgélni kezdtek a hajó farvizében, s fekete hátuszonyuk magasan kiemelkedett a fehérén tájtékozó hullámok közül. A hajó tatjáról a tengerbe ömlő még kétvödörnyi, rózsaszín felhőként eloszló vér már szinte örületbe kergette az állatokat. Ott száguldoztak a hajó körül, az oldalának ütköztek, óvatosságuk teljesen cserben hagyta őket. Átvágtak a fregatt külső gerincvonala alatt, majd ijesztő sebességgel és vadsággal, a vízből szinte félig kiemelkedve, alig valamivel a vízszint alatt a hajó *tajtékozó*, fortyogó nyomvonalát pásztázták.

– Bedobhatja az első babát – szólalt meg Stephen –, és hagyja, hogy valamelyik rendesen ráakassza magát. Az isten szerelmére csak ki ne rántsa a szájából! A hajó farában lévő embernek alig volt ideje a kötelet a vitorlarúd támaszhoz erősíteni, amikor az erős, merev kötél hirtelen szinte pattanásig megfeszült. A horgot alaposan benyelő cápa vadul vergődött a hajó jobb oldalánál, míg a másik a dühtől elvakultan jókora darabokat tépett ki a testéből és a farkából.

– A következő babát! – kiáltotta Stephen s a maradék vért is beleöntötte a tengerbe. A második cápa még az elsónél is nagyobb erővel és vehemenciával csapott le, s így együtt még a *Surprise*-t három fokkal kizökkentették eredeti haladási irányából.

– Most mi legyen velük? – tette fel a kérdést Martin a hatalmas és döbbenetesen veszélyes zsákmányra pillantva. – Elengedjük őket? Ha felhúzzuk a fedélzetre, akkor a vergődésükkel biztosan kárt tesznek a hajóban.

– Az biztos – értett egyet Stephen –, de fogalmam sincs, hogy mit csináljunk velük. – Azt hiszem, hogy Mr. Aubrey tudni fogja mi a teendő.

– Kicsit helyesbítsen az irányon! – szólt oda Jack a kormányosnak, aki a térkép helyett inkább az izgalmas szórakozást figyelte. – Mr. Hollar – fordult Jack ezután a vitorlamesterhez –, két szorító hurkot a keresztvitorlarúd végére, de vigyázzon, nehogy tönkretegyék az árbocmerekvítő kötelet.

Végül a legénység erőfeszítései meghozták az eredményt és a két iszonyú erős, nagyon nehéz és vadul vergődő fenevadat a hajó legkisebb károsodása nélkül sikerült a fedélzetre emelni, s most ott hevert mindkettő a fedélzeten. Nagyobbnak és sokkal vadabbnak tűntek, mint természetes közegükben, hatalmas álkapsukat olyan hangerővel csattogtatták, mintha valaki egy ládafedelelet csapott volna le. Minden tengerész, akit Stephen valaha is ismert, valami ősi, mélyen gyökerező gyűlölettel viseltetett a cápák iránt, és ez alól a *Surprise-on* szolgálatot teljesítők se jelentettek kivételt. Diadalt ültek a döglődő óriások fölött, s *gyalázták a* fajtájukat. Stephen kicsit meg is lepődött, amikor a nem is olyan régen megkorbácsoltatott Nagel is csatlakozott a többiekhez, jókorát rúgott a nagyobbik cápába s mindennek lehordta, ami csak az eszébe jutott. Később, miután az előfedélzeten szolgálók eltávolították az egyik állat épen megmaradt farkát, hogy díszként és szerencsehozó talizmánként a hajó orrtökéjére erősítsék, és már Stephen és a Martin is hozzálátott az állatok felboncolásához, Nagel érkezett ismét s nagyon szerényen megkérdezte, hogy megkaphatná-e az állat egyik nyaki gerincsigolyáját. Ilyet ígért a kislányának s szeretné meglepni vele.

– Hát persze, természetesen – felelte Stephen készségesen. – Sőt még ezeket is neki adhatja, – húzott elő három, félelmetes, háromszög alakú fogat a zsebéből (a fajta azonosításához volt rájuk szükség).

– Óh, uram! – kiáltott fel Nagel boldogságtól ragyogó arccal, s a fogakat azonnal be is csomagolta a zsebkendőjébe. – Valóban nagyon szépen köszönöm! – hálálkodott s azonnal ingebelsejébe, kebelébe rejtette az ajándékot. Fel is szisszent az óvatlan mozdulatra, kézfejével megtörülte a homlokát, majd kissé hajlott háttal és merev tartással elcsoszogott. – Nagyon fog neki örülni, méltóságos uram! – szólt még vissza távozóban Stephennek.

Stephen jövődölése, legalábbis ezen a napon, pontosnak bizonyult. Egy gyors, formális szemlét követően az esti nótázásra a

tömeges érvágás és a cápa fogás izgalmai szinte teljesen a feledés homályát borították a reggeli fenyítésre. A szakács egy nyolcvanegy versszakból álló, Bartonról, a skót kalózárról szóló balladával lepte meg a társaságot, melyet három doromb kíséretében adott elő. Mr. Martin ifjúsági kórusa ezúttal is lelkiismeretesen átvette azt az oratóriumot, melyet – reményeik szerint – még a hazai vizekre történő visszaérkezésük előtt szerettek volna bemutatni. Mr. Martin, aki már utazott Aubrey kapitány parancsnoksága alatt álló sorhajón, olyan embereket igyekezett összeszedni a legénységből, akik a *Messiásnak* a szövegét és a dallamát is ismerték; számos korábbi dalosa is most a *Surprise-on* teljesített szolgálatot. Neki nem volt különösképpen jó hangja és igazán jól egyetlen hangszeren se játszott, de kitűnő pedagógus volt és az emberek is nagyon kedvelték. A kis koncert végeztével még sokan a fedélzeten maradtak, hogy élvezzék a kellemes, esti levegőzést. Hollom is köztük volt, s a hajó baloldalán lévő átjáró kötélkorlátján ülve és lábát lógáztatva időnként néhány akkordot fogott Honey spanyol gitárján. Egy melódiát keresgélve rátalálva kétszer is nagyon halkán, mintegy saját magának, eldúdolta, majd erősebben a húrok közé csapva, tiszta és nagyon kellemes tenorján már hangosabban is elénekelte a dalt. Stephen nem is nagyon figyelt oda a dal szövegére, míg Hollom ismét a „*Jöjjön később, jöjjön akár most/ Élvezem a nyári rózsáilhatot*” refrénhez nem érkezett, melyet háromszor vagy négyszer is, finom variációkkal, nagy magabiztosságra való, különös hangszínekkel adott elő.

„Csodálatos hang”, gondolta Stephen a gitárt pengető férfire pillantva. Az se kerülte el a figyelmét, hogy bár Hollom arccal a szemben lévő korlát felé fordult, tekintete azért diszkrétén más irányba mutatott. Az irányt követve Mrs. Hornert pillantotta meg, aki a refrén harmadik megismétlésekor összehajtogatta kötését és bosszús nemtetszéssel visszavonult a kabinjába.

NEGYPEDIK FEJEZET

Az Indiába tartó kereskedelmi hajókat kora reggel pillantották meg, amikor Jack a tiszta, smaragdszín tengerben úszkált; alatta csak a kétezer méter mély tenger hullámozott, tőle balra néhány száz kilométernyire az afrikai, jobbra pedig, de jóval távolabb az amerikai partok húzódtak. Úszott egy keveset, majd a víz alá bukott, megint úszott, megint lemerült, élvezte a meztelen testét simogató, hosszú haját fátyolként lebegtető, étellel teli, hús tengervíz. Csodásán érezte magát, érezte és élvezte saját erejét. Ezekben a rövidke pillanatokban, melyeket nem a hajóján töltött, nem kellett foglalkoznia embereinek számtalan problémájával, a rakománnyal, kötélzettel, a legcélszerűbb útirány megválasztásával, azokkal a kérdésekkel, melyek minden gondolatát lefoglalták, amikor a fedélzeten tartózkodott. Nagyon szerette a *Surprise-t*, jobban, mint eddig bármelyik, általa ismert hajót, de a hajójától távol töltött félórás szabadságnak így is meg volt a maga varázsa.

– Gyere! – szólt oda a macskadarunál meggyötört képpel s morgorván álldogáló Stephennek. – A víz olyan, mint a legfinomabb pezsgő!

– Mindig ezt mondd – motyogta magában Stephen.

– Menjen, uram! – biztatta Calamy. – Csak az elején tűnik kellemetlennek. Ön is élvezni fogja, ha már benne van!

Stephen keresztet vetett, mély lélegzetet vett, egyik kezével befogta az orrát, a másikkal az egyik fülét, szemét behunyta, előreugrott s fenékkkel már bele is toccsant a tengervízbe. Úszástudományának erős hiányosságai miatt meglehetősen hosszú ideig maradt a víz alatt, de végül aztán mégis felszínre emelkedett, s Jack nevetve fordult feléje:

– Most aztán valóban nincs senki a *Surprise-on*, aki a hajó világi, egészségügyi vagy akár lelki ügyeit irányítaná!

Ez így volt igaz, hiszen a *Surprise* csónakjai vontatókötélen a hajó faránál ringtak, nehogy a tűző nap szétszárítsa az eresztékeket, s

az utolsó csónakban Mr. Martin ült. A Sargasso-tenger szélén jártak, és eddig már egész szép kis gyűjteményt sikerült összeszednie tengeri hínárfélékből és moszatokból, sőt három tengeri csikót és hét különböző fajtához tartozó nyíltvízi rákot is fogott.

– Vitorla a láthatáron! – kiáltotta az őrszolgálatos tengerész, amikor a hajnali pára már kezdett némileg feloszlani. – A hármás fedélzetről: egy kettős vitorla a jobboldalon... két vitorla. Három hajóvitorla, sudárvitorlák felhúzva!

– Stephen – mondta Jack –, nekem most azonnal vissza kell mennem a hajóra. Ugye el tudsz úszni a csónakig?

A hajó körül úszkáltak (ha egyáltalán ez megfelelő szó Stephen furcsa, fejvesztett, többnyire a felszín alatt zajló kapálódzására), és a hajót kicsit távolabb sodorták tőlük a lágyan ringatózó hullámok, így a kapitányt már huszonöt-harminc méter választotta el parancsnoki őrhelyétől, s ez a távolság már erősen súrolta Stephen úszási-készségének felső határait.

– Óh... – szólalt volna meg Stephen, de egy apró hullámocska vízzel töltötte meg a száját. Köhögni kezdett, még több vizet nyelt, a víz alá merült és fuldoklani kezdett. Jack, szokása szerint, alámerült, megragadta barátja ritkás haját s a felszínre húzta. Stephen, szokása szerint, most is összekulcsolta a kezét, és a háton fekve hagyta, hogy vontassák. Martin csónakjánál Jack magára hagyta, gyors tempóban a tatról leengedett létrához úszott, felmászott a fedélzetre, csak a cipőit kapta magára és máris fent volt az árbockosárban. Néhány pillanat elteltével a távcsövét kérte és azonnal megerősítve látta első benyomását, mely szerint kereskedelmi hajók tarthatnak hazafelé. Hirtelen meghallotta James őrmester feleségének átható, éles hangját, s azonnal szólt, hogy hozzák fel a nadrágját az árbockosárba.

Ismét a fedélzetre érve úgy módosította a haladási irányt, hogy a hajók elé kerüljön – a *Surprise* számára ez csupán elhanyagolható kitérőt jelentett –, majd a kávé, a pirítós és a frissensültek illatát megérezve azonnal reggelizni sietett. Stephent már a reggelizőasztalnál találta, aki az ő távollétében már jól megpakolta sült kolbásszal a tányérját. Jack leült szokásos helyére, s hamarosan Mowett és az ifjabb Boyle is megjelent az asztalnál. Időnként a kadétkok közül leküldték valakit, hogy folyamatosan érkezzenek a jelentések

az idegen hajókról és viselkedésükről, s még a reggeli befejezése előtt az étkezésből kimaradt és ezért meglehetősen gyászos képet vágó Calamy jelentette, hogy „csupán kereskedelmi hajók, uram, és Pullings kapitány azt mondja, hogy a legközelebbi a *Lushington*”.

– Örömmel hallom – felelte Jack. – Killick! Kérem, szóljon a szakácsnak, hogy ma különösen erőltesse meg magát: három kereskedelmi hajó kapitánya lesz a vendégünk. Egy láda pezsgőt is felhozhat arra az esetre, ha esetleg korábban érkeznének. Rakjanak be vagy hatot vizes pokrócokba s tegyék a szélfelőli oldalon a vitorlarúd alá! A kapitányok hosszan vendégeskedtek, s kipirulva, vidáman távoztak az ebéd végét jelentő és Jack új szakácsának különleges szakértelmét dicsérő karácsonyi puding és az elfogyasztott, jókora mennyiségű bor után. Mindvégig kitűnő volt a hangulat, hiszen a kapitányok közül ketten is – Muffit és M'Quaid – Jack Aubreyval, PuUingsszal és Mowettel együtt, ugyanazon a hajón szolgálva vettek részt az Indiai-óceánon egy francia hajórajjal történt összecsapásban, s bőven volt mondanivalójuk egymás számára. Felelevenítették emlékeiket, hogy miként változott meg hirtelen a szélirány és egy adott pillanatban M. de Lionis miként adta fel a küzdelmet s távozott az összecsapás helyszínéről.

Jó hangulatban vettek búcsút egymástól, de ahogy a hajók lassan távolodni kezdtek egymástól, Jack egyre gondterheltebb arccal, elgondolkodva sétált fel s alá a hátsó fedélzeten. Muffit, a Kelet-Indiák hallatlanul tapasztalt tengerésze és ismerője, elmondta neki, hogy a tengert a nyugalmi övezetben még soha ilyen csendesnek nem látta, és azt se tapasztalta, hogy a délkeleti és az északkeleti passzát ilyen széles sávban és ennyire változékony lenne. Társaival együtt északi irányban két fokkal elkerülték a délkeleti passzátot, s ez azt jelentette, hogy több mint nyolcszáz kilométert kellett kínlódva araszolniuk, amíg az első igazi, de nem különösen erős északkeletit elkapták. Azt latolgatta magában, hogy a *Surprise* közepes tempójú haladását figyelembe véve érdemes-e még inkább nyugat fel tartva elkerülni a Zöldfoki-szigeteket és ezzel megfosztani magát a vízvételi lehetőségtől és vajon támaszkodhat-e az Egenlítőől északra kilenc és három fok között rendszerint bekövetkező s gyakran viharokba forduló felhőszakadásokra. A vitorlákban és ponyvátetőkben összegyűlő víznek először borzalmas kender- és kátrány

íze szokott lenni s szinte ihatatlan volt, de most lehet, hogy fontosabb, ha így néhány nappal sikerül lerövidíteni az utat, mivel egyáltalán nem biztos, hogy a *Norfolk* is ilyen hitvány széljárás alatt fog hajózni. Ugyanakkor azt se lehet biztosra venni, hogy a *Surprise* esőt fog ki a rövidebb úton. Bár a heves esőzéssel járó viharok néha szinte hihetetlen erővel söpörtek végig ezen az övezeten, de nem terjedtek ki túlzottan nagy területre. Ezt megelőzően is elég szélszélves időjárási körülmények között hajózott anélkül, hogy hajója vitorlái benedvesedtek volna, holott a horizonton számtalanszor látott hatalmas, fekete felhőket vagy imitt-amott lezúduló esőket. Arra is volt példa, hogy ragyogó napsütésben haladva néhány kilométeres látótávolságon belül három, vagy négy helyen is esett s abba még belegondolni is rémes, hogy a hajó szélcsendes időben víz nélkül maradhat. Az is igaz, hogy abban a körzetben, a pokoli hőség ellenére, a levegő páratartalma igen magas, így az ember nem érez annyira szomjúságot, és a sózott hús kiáztatására gyakorlatilag sokkal több vizet használnak el, mint ivásra.

Gondolatai még akkor is a különböző eshetőségek körül forogtak, amikor este lágy kísérezést kellett volna adnia a Stephen gordonkáján felhangzó lassú és hosszú (és az igazat megvallva elég unalmas) főtémához, de ő egy bizonyos, rokonhangzású melódiánál ugyanannak a zeneszerzőnek egy másik, hasonlóan lassú darabjára váltott át s csak Stephen felháborodott tiltakozása zökkentette vissza a megfelelő kerékvágásba. Egyáltalán hogy képzelem? Mi akar ez lenni?

– Ezer bocsánat! – mentegetőzött Jack. – Most d-mollban vagyok, kicsit összekevertem a dolgokat, nem ezen járt az eszem. Bocsáss meg egy pillanatra! – mondta, s felsietett a fedélzetre. Délnyugati irányról délibbre módosította a hajó útvonalát, majd elégedett arckifejezéssel visszatérve megjegyezte: – Nos, ha nem fog esni, akkor könnyen lehet, hogy az elkövetkező néhány héten szomján halunk, de legalább nem kerüljük el a *Norfolkot*. Pontosabban szólva – ütögette meg tenyerével széke háttámláját –, így kevesebb a valószínűsége, hogy elkerüljük. Attól tartok viszont, neked kell közölnöd szegény Mr. Martinnal, hogy végül mégse fogja meglátni a Zöldfoki-szigeteket.

– Ez nagy csalódást fog jelenteni szegénynek. Nálam sokkal többet tud a bogarakról, s a Zöldfoki-szigeteken az ízeltlábúak számos

fajtája fellelhető, ami talán visszataszító és riasztó lehet a sekélyes gondolkodású, felületes emberek számára. Mindenesetre kellő tapintattal kell közölnöm vele a dolgot. Mondok viszont valamit, Jack! Ma este egyikünk esze se a muzsikán jár. Azt tudom, hogy az én gondolataim elkalandoznak, s ezért talán jobb is lesz, ha egy kicsit kimegyek a levegőre, majd szépen lefekszem.

– Megsértődtél a tévesztés miatt, Stephen? – érdeklődött Jack.

– Lelkemre mondom, hogy nem – válaszolta Stephen. – Már eleve nehéz szívvel ültem le játszani, s ezúttal a muzsika se könnyített rajta.

Ez pontosan meg is felelt a valóságnak. A délután folyamán Stephen átnézte a kabinjában felgyülemlett papírokat; a legtöbbjét kidobta, a maradék közt pedig megpróbált valami rendet teremteni. A kidobottak között voltak azok az egyik „jóakarójától” érkezett levelek is, melyekben az illető rendszeresen beszámolt felesége hűtlenségeiről. Más alkalmakkor csak egy rövidke ideig eltűnődött a leveleken, hogy ugyan ki veszi a fáradságot ezek megírására, most viszont részben egy álomnak köszönhetően, részben, mert tudta, hogy a látszat ellene szól – mármint, hogy a *látszat* szerint biztosan sokat járkált együtt Laura Fieldinggel –, fokozódott nyugtalansága, ami már akkor elkezdődött, amikor az első levél utolérte a *Surprise-t*. Gibraltárban. Bár házasságuk több különböző szempontból se volt sikeresnek mondható, ő mégis erősen kötődött feleségéhez, s a gondolat, hogy neheztel rá – azzal a tudattal párosulva, hogy az adott körülmények között képtelen kapcsolatot teremteni vele –, most megingatta lelki egyensúlyát és azt a meggyőződését is, hogy a Wray-re bízott levél majd meggyőzi feleségét változatlan nagyrabecsüléséről annak ellenére, hogy a Mrs. Fielding jelenlétéről adott magyarázata szükségképpen hiányosnak tűnhetett, bizonyos tekintetben pedig egyszerűen nem felelt meg az igazságnak. Jelen helyzetében, a jelenlegi mélyponton, az a meggyőződés alakult ki benne, hogy a hamisság néha ugyanolyan meggyőző lehet, mint az igazság, hiszen mindkettőt az intuíciók alapján ítélik meg, Dianát pedig az intuíciók kedvelt gyermekének tartotta.

Kis időre megállt a hajó derekánál s hagyta, hogy az újult erővel feltámadt szél körbelengedezze, majd megindult felfelé a tattedélre vezető létrán. Az éjszaka olyan sötét volt, amilyen sötét csak

egy éjszaka tud lenni; meleg, bársonyos sötétség vette körül, s az égről is eltűntek a csillagok. A hajó mozgását csak a hirtelen hullámhegyek és hullámvölgyek, a korlát étellel teli remegése, a csigasorok nyikorgása, a kötélzet és feje fölött a vitorlák csattogása alapján érzékelte, de egyetlen kötelet, egyetlen vitorlát se látott, sőt mászás közben még a következő létrafok se rajzolódott ki előtte. Mintha teljesen hiányzott volna a látást szolgáló érzékszerve, amit csak akkor nyert némileg vissza, amikor a tatfedélzet peremével szemmagasságba ért és a kormányállás pislákoló fénynél egy Richardson nevű, erősen öszülő hajú ember és a nála jóval fiatalabb Walsh körvonalai kezdtek előtte kirajzolódni. Egészen közelről a főárbochoz támaszkodó és a sötétből is egy árnyalattal sötétebben kirajzolódó alakot mintha kezdte volna felismerni.

– Jó estét, Mr. Honey! – köszönt rá a sötétben. – Nem tudja, fent van még a lelkész?

– Ez én vagyok, uram – nevette el magát Mowett. – Cseréltem Honeyval. Mr. Martin még fent van, de átment a vontatott dereglyére, s nem hiszem, hogy ebben a kegyetlen sötétségben hajnal előtt visszatérne a fedélzetre. Talán látni is fog belőle valamit, ha átnéz a korláton.

Nagyon meleg volt, s a vízen nem sok fény tükröződött vissza, de ahhoz éppen elég volt, hogy kivehető legyen, ahogy a hajó tajtékos nyomvonala megtörik a vontatott csónakokon, s a legtávolabbiiban mintha Martin le s fel mozgó, kicsiny hálóját vélte volna felfedezni.

– Netán csatlakozni szeretne hozzá? – érdeklődött Mowett. – Ha úgy gondolja, akkor szívesen átsegítem a korláton.

– Nem gondolom úgy – válaszolta Stephen, miután az alig csillogó vízfelszínen felmérte a távolságot, belegondolt az egymás után kötött csónak, ladik és vitorlás csónak himbálózásába, melyeken mind túl kell jutnia, hogy a dereglyét elérje. – A rossz hír mindig várthat magára. De figyeljen csak, James Mowett! Nem hanykolódnak azok a járművek túl veszélyesen? Nem fordulhat elő, hogy vontatás közben valamelyiknek az orra víz alá kerül, elborítják a hajó nyomvonalában keletkező hullámok s akkor Mr. Martint is elveszítjük?

– Óh, egyáltalán nem, uram – felelte Mowett. – Ilyesminek nem áll fent a veszélye, és ha a szél viharossá fokozódna, de valóban

viharossá, akkor visszavenném a derékvitorlát, magunk mellé vonatnám a dereglyét és ledobnék Mr. Martinnak egy kötelet. Hát nem jó, hogy végre haladunk is egy kicsit? Mióta a Sziklát elhagytuk most megyünk először öt csomónál nagyobb sebességgel. A hajó eresztékei már a váltáskor megszólaltak s most már szép kis tarajos hullámokat kell hagynia maga után. Bárcsak látnám! *O maga szállani kélt, valamint gyors szárnyadon a sólyom...* *

– Ezek a maga verssorai, Mr. Mowett?

– Nem, sajnos nem. Ezeket Homérosz írta. Istenem milyen csoda ember lehetett. Mióta Homéroszt olvasok, minden kedvem elment attól, hogy magam is verset faragjak, olyan nagyszerű... – csuklott el Mowett hangja az elragadtatástól.

– Nem is tudtam, hogy maga ismeri a görög nyelvet – csodálkozott Stephen.

– Nem, uram, görögül nem tudok. A kötetet még Gibraltárban egy ifjú hölgytől kaptam ajándékba. Egy Chapman nevű fickó fordításában olvastam. Kitűnő munka. Csak az ajándékozó iránti tiszteletből kezdtem olvasni, no meg szegény Rowant is fejbe akartam kólintani néhány idézettel, ha találkozunk, de aztán nem tudtam letenni és tovább olvastam. Ismeri ezt a fordítást?

– Nem – felelte Stephen. – Eddig csak Pope és Madame Dacier fordításába néztem bele. Remélem, hogy az ön Chapmanje jobb ezeknél!

– Óh, az egészen kitűnő... sodró lendület, néha az egész olyan, mint egy viharos tenger. Az *Iliász* hexameterekben íródott, s biztos vagyok benne, hogy ez is nagyon hasonlít a görög eredetire. Ezt meg kell mutatnom önnek, bár – gondolom – ön eredetiben olvasta.

– Nem volt más választásom. Amikor fiatal voltam, Homérosz és Vergilius létezett, Homérosz és Vergilius összes művei, s közben sok sor és sok könny. Ennek ellenére én is nagyon megszerettem és teljes mértékben egyetértek önnek: igazi költőfejedelem. Az *Odüsszeia* is kétségkívül nagyszerű történet, bár Odüsszeuszt soha nem tudtam igazán megszeretni. Megítélésem szerint túlságosan sokat hazudott, és ha valaki a hazugságban túllép bizonyos határokat, akkor sajnálatos módon elveszti hitelességét és már nem annyira rokonszenves.

Devecseri Gábor fordítása

Stephen szavaiban bizonyos érzelmi töltést is fel lehetett fedezni, hiszen a titkosszolgálatnál végzett munkája jókora adag, talán túlzottan is sok, kétszínűséget és hamisságot is megkövetelt.

– Tehát nem annyira rokonszenves – folytatta fejtegetését –, és nem is túlzottan vitatkoznék azokkal, akik azt állítják, hogy Homérosz nem alkotott túlságosan nagyot ebben a munkájában. Az *Iliász* hozzáfogható művel viszont, istenemre mondom, még soha nem találkoztam.

Mowett lelkesen helyeselt, hogy mennyire igaza van a doktornak, majd citálni kezdte a neki különösen tetsző részeket, s túlzottan is belemelegedett az idézgetésbe. Stephen már nem nagyon figyelt rá, őt is megrohanták az emlékek.

– És az igazi hősiesség, melynek tükrében mindnyájan oly esendők és színtelennek látszunk; és az a csodálatos, művészi megformálás, kezdettől a nemesen nagyszerű végig, Akhilleusz és Priamosz nyugodt, éjszakai beszélgetéséig, amikor már mindketten tisztában vannak azzal, hogy sorsuk megpecsételődött; és a legvégén a temetési szertartások, melyeket csupán egy szükséges formai elemnek, szinte függelékeknek tekintek. A könyv tele van halállal és mégis mennyire életszerű!

Négy kongatás szakította félbe eszmecserejüket s felhangzottak az őrszemek kiáltásai: „Mentőfelszerelések, rendben!” „Jobboldali átgázoló, rendben!” „Előfedélzet, rendben!” – s ez így ment körbe a hajón. A hajóács segédje, lámpával a kezében, harminc centi vizet jelelt a fenékgödörben, majd fontoskodott egy kicsit a lámpájával és egy homokórával, aztán jelentette: „Hét csomó egy öl, uram, szolgálatára!” Mowett ezt is feljegyezte a hajónaplóba, a lámpa pedig újra eltűnt a fedélzeti nyílásban, a környékre visszatért a korábbinál is sűrűbb sötétség.

– Volt egy lampszakoszi Métrodórosz nevű, ostoba férfi, aki az isteneket és a hőseket ennek meg annak – a tűznek és a víznek, a napnak és a mennyeknek, és így tovább – a megszemélyesítőjeként magyarázta; ahogy emlékszem, Agamemnon, például, a felső légréteg volt. Aztán nagyon sokan azon tüsténkedtek, hogy Homérosz soraiban tucatnyi rejtett értelmet találjanak; voltak, akik az Odüsszeiában egy hatalmas metaforát láttak, szerzőjét pedig egy páratlan akrosztichon megalkotójának tekintették. Ismereteim szerint viszont

egyetlen ostoba firkász se látta meg benne azt, ami a déli verőfénynél is világosabb, nevezetesen azt, hogy a világirodalom egyik legnagyobb eposzaként az *Iliász* folyamatos tiltakozás a házasságtörés ellen. Hős fiatal emberek százai, de nem is százai, hanem ezrei vesztették életüket, Trója vérfürdő és lángok martalékává vált, Andromakhé gyermekei eltűntek a bástyákról, ő maga pedig vizet hordott a görög asszonyoknak, a virágzó város eltűnt a föld színéről, lakói is elpusztultak, s mindez egyszerűen a házasságtörés miatt történt. És az asszony végül nem is szerette azt a semmirekellő fickót. így tehát, James Mowett, semmi se szól a házasságtörés mellett.

– Nem, uram – helyeselt Mowett, s csendesen mosolygott a sötétben, részben saját emlékei miatt, részben pedig azért, mert ő is – ugyanúgy, mint a *Surprise* fedélzetén mindenki – tudott Dr. Maturin Mrs. Fieldinggel folytatott bűnös viszonyáról, s ebben annyira biztos volt, mintha csak saját szemével látta volna őket csókolózni és a vetett ágyban összefonódni. – Nem, uram, valóban semmi se szól mellette. Már néha az is megfordult a fejében, hogy célozgatok neki a dologra, de tudja, ezek a dolgok túlságosan is kényes természetűek, és kétlem, hogy lenne válasz. Igen, Boyle, mi újság?

– Vajon ki lehet ez a neki – tette fel csendesen a kérdést Maturin önmagának.

– Bocsásson meg, uram – szólalt meg Boyle –, de azt hiszem, kiáltás hallatszott a dereglyéről.

– Akkor menjen a hajó végébe és derítse ki, hogy mi történt. A szócsöveget is vigye magával és hangosan, érthetően beszéljen bele!

Boyle valóban hangosan és érthetően beszélt, majd visszatérve jelentette:

– Amennyit értettem belőle, uram, a lelkész azt szeretné tudni, hogy észrevettük-e a szélrohamok erősödését?

– A z utóbbi időben pontosan ezért imádkoztunk –jegyezte meg Mowett. – Mindenesetre jobb lesz, ha bevontatjuk a dereglyét, biztosan kényelmetlenül érzi már magát benne. Ugorjon le és segítsen neki a tatnál a létrán felmászni. A kabinból épp elég fény szűrődik ki, hogy lássanak is valamit.

= Milyen kedves magától – lihegte Martin a mászás után a csőrönél ülve. A csónak félelmetesen hánykolódott le s föl a hullámok

hátán, és az elmúlt fél órában már képtelenség volt folytatni a megfigyelést.

– És mit figyelt meg, uram?

= A foszforeszkáló lényeket, többnyire apró, nyíltvízi, evezőlábú rákokskákat; de ehhez nyugodtabb vízre lett volna szükségem, olyanra, amilyen utunk során mindeddig körülvett bennünket. Azon imádkozom, hogy bárcsak újra elcsendesedne a szél, mielőtt még magunk mögött hagynánk a trópusi tengeri moszatok övezetét.

– A moszatokról ugyan nem sokat tudok, de abban majdnem biztos lehet, hogy a szél még az előtt lecsendesedik, hogy átérnénk az Egyenlítőn.

És valóban, jóval, még nagyon sokkal az előtt, hogy elérték volna az Egyenlítőt, a fregatt haladási irányában a passzát elcsendesedett, a hajónak a legkisebb szellő befogására is alkalmas, hatalmas vitorláit ernyedten lógtak, s a Surprise csak ringatózott a hatalmas és sima víztükrön.

– Tehát ez a szélcsendzóna – állapította meg a kapitány kabinjába kapott meghívás alkalmából ünneplőbe öltözött Martin a fedélzetre lépve, és kedvtelve nézegette a forróságot árasztó, de alacsonyan szálló fellegekkel borított égboltot. – Mindig is szerettem volna megismerni ezt a világot. Úgy gondolom, hogy az ebédig azért még célszerű lenne levetnem a kabátot.

– Semmit se számít – jegyezte meg az ellentmondásra a szokásosnál hajlamosabb hangulatban lévő Stephen az álmatlanul töltött éjszaka után. Ráadásul még az alkohollal hígított ópiumkivonat utáni vágy is kínozza, melynek segítségével éveken át oldotta a feszültséget, enyhítette a szomorúságot, a hiányérzetet, a fájdalmat és az álmatlanságot, de amelynek fogyasztását már a Dianával kötött házasságkötéskor abbahagyta (csakis, kizárólag orvosi célokra használta). – A kabát védelmet jelent a nap sugárzó melege ellen, így a szervezet felveszi és megtartja állandó hőmérsékletét. Te is tudod, hogy a sivatagban élő arabok tetőtől talpig bebugyolálják magukat. A látszólagos könnyebbség csupán érzékszálódás és durva hiba.

Martin viszont nem tartozott azok közé, akiket könnyen el lehetett tántorítani szándékuktól, így levetett kabóját gondosan összehajtogatva a függőágyra helyezte.

– A durva hiba mindenesetre, nagyszerűen felfrissíti az embert
– jegyezte meg derűs nyugalommal.

– Ami pedig a szélcsendzónát illeti – folytatta Stephen –, azt hiszem, hogy nem egészen helyesen használod ezt a fogalmat. Megítélésem szerint tengerésznyelven a szélcsendzóna egy helyzetet, állapotot s nem földrajzi helyet jelöl. Talán a hisztériával lehet legszemléletesebben párhuzamba állítani. Egy gyerekre – és sajnos a felnőtt emberre is – bárhol rájöhet a hisztérikus roham. Hasonlóképpen egy hajó is bárhol kerülhet szélcsendzónába, ahol hosszabb időn át szélcsend uralkodik. Meglehet, hogy tévedek, de Aubrey kapitány ezt biztosan tudni fogja.

Aubrey kapitány valóban tudta, de mivel vendégségben voltak nála, azzal vágta ki magát, hogy mindkettejüknek igazat adott, bár inkább arra hajlott, hogy a lelkész véleményét támogassa. Megfogalmazása szerint a tengerészeti zsargonból a szélcsendzóna szárazföldi használatba is átment, s a változó széljárású övezeteket is így emlegetik, mint ahogy Mr. Martin is ezt tette. Igen nagyra becsülte, nagyra értékelte Mr. Martint, de nem hívta meg magához olyan gyakran, mint amilyen gyakran érzései szerint meg kellett volna hívnia, s most, hogy mulasztását pótolja, nem csupán poharát töltötte gyakrabban tele és vágta le neki a legízletesebb szeletet az ürühúsból, de még a magyarázatot is az ő szájíze szerint igyekezett megadni. Az volt az igazság, hogy egy kicsit feszélyezve érezte magát Martin társaságában. Számos papot ismert és a reverenda iránti tiszteletéből fakadóan úgy érezte, hogy jelenlétükben az illem komoly arckifejezést, józan, mértékletes, lehetőleg morális témákról folytatott beszélgetést követel meg. Bár egyáltalán nem kedvelte a szabados beszédstílust és valójában nem is használta – kivéve, ha olyan, szabadszájú társaságba került, ahol ennek ellenkezője sértő ájtatós-kodásnak tűnt volna –, a kötelezőnek érzett, méltóságteljes viselkedés terhes volt számára. Emellett, bár Mr. Martin kedvelte a zenét, de hangszereken nagyon gyengén játszott, és két szomorú, kudarcokkal és mentegetőzéssel teli este után az ezt követő alkalmakkor már nem kapott meghívást a kapitányi kabinban rendezett közös zenélésekre. Jack ezért a szokásosnál is nagyobb figyelemmel vette körül vendégét, s nem csupán gratulált neki (őszintén és tiszta szívből) a reggel bemutatott miséhez, nem csupán a legjobb falatokat tette

elé és öntötte neki az italt olyan mennyiségben, hogy azt negyven fokos hőség és nyolcvanöt százalékos páratartalom mellett csak nagyon kevesen viselték volna el, de beszélt még arról a vitorláról is, melyet a délután folyamán a tengerbe készültek meríteni, hogy abból a vízben mintegy medencét alakítsanak ki azoknak az embereknek, akik – abbeli félelmükben, hogy megfulladnak – irtóztak a víztől. Közben szóba került az is, hogy szép számmal akadnak olyan tengereket járó emberek, különösen a halászok között, akik nem szívesen tanulnak meg úszni. Az asztal túlsó végén Pullings, akit – maga is kapitány lévén – szívességi alapon szintén megilletett a szó, bekapcsolódott a beszélgetésbe:

– Ugye régen mentett már ki embereket a vízből, uram? – kérdezte.

– Azt hiszem, elég régen – felelte Jack.

– A kapitány gyakran szokott embereket kimenteni a vízből? – érdeklődött Martin.

– Óh, igen! – felelte Pullings. – Minden út alkalmával egy-két embert; de lehet, hogy még többet is. Ugye, uram, meg tudna menteni egy bárkát azokkal, akiket ön mentett ki a vízből?

– Talán igen – felelte Jack szórakozottan, majd érezvén, hogy többi vendégét kicsit elhanyagolja, igyekezett másokat is bevonni a beszélgetésbe. – Ma délután, remélem magát is látjuk a vízben, Mr. Hollom! Tud úszni?

– Egyetlen tempót se vagyok képes megtenni – felelte az ebéd alatt először megszólaló Hollom. – Mindenesetre – tette még hozzá –, magam is csatlakozom azokhoz, akik a vitorlában pancsolnak; ritka alkalom arra, hogy az ember kicsit lehűthesse magát. Valóban ritka alkalomnak ígérkezett. Éjszakánként mintha még az a kegyetlen Hold is meleget árasztott volna, a fullasztó, fojtogató nappalokon pedig az alacsonyan szálló felhők mögött megbúvó nap ontotta a meleget. A hőségtől a fedélzet deszkáinak eresztékeiből felbuborékolt a szurok, a megolvadt kátrány nagy cseppekben hullott alá az árbocozatból, a deszkákban lévő gyanta áttörte a festékréteget s folyt lefelé a hajó oldalán, miközben az összes előre kötött csónak és dereglye déli és nyugati irányba vontatta a hajót, az emberek pedig minden kerty víz felüdülést jelentett. Néha egy forró, szeszélyes fuvallat alig észrevehetően felborzolta a tenger olajosán

sima felszínét s ilyenkor rohantak az emberek, hogy elfordítsák a keresztvitorlarudakat és még ezt a kis légmozgást is kihasználják. Ritkán azonban előfordult, hogy a *Surprise* egy-másfél kilométernél többet is megtett egy-egy hirtelen támadó, majd elhaló, viharos erejű széllelésben; a hajó csak hánykolódott a kegyetlenül hullámzó tengeren, s az árbocok a hajó két oldalán lévő, duplán megerősített kötélzet ismételt meghúzása és a sudárvitorlák bevonása ellenére is azzal fenyegettek, hogy a fedélzetre zuhannak. Az emberekre kegyetlenül rátörő tengeribetegség nem csupán Mrs. Lambet, de néhányat a *Defenderről* érkezettek közül is ágyba kényszerített. Fárasztó idők jártak, s úgy tűnt, hogy ennek már soha nem akar vége szakadni. Az egyik nap déli méréseinek adatait csak a legnagyobb szakértelemmel használt, legérzékenyebb műszerekkel lehetett megkülönböztetni a másik nap mérési adataitól. A hőség a hajó legmélyebb zugaiba is behatolt, s a megposhadt fenékvíz olyan iszonyatos bűzt árasztott, hogy akiknek a kabinjai fölötté voltak – Stephen és a lelkész is ezek közé tartozott – nagyon keveset tudtak tőle aludni. Éjnek idején pedig, amikor a kátrányfolyások ellen egy darab vitorlavászonnal felszerelve felmentek a fedélzetre, akkor a legkisebb fuvallat befogása érdekében a fedélzeten rohangáló legénység – többnyire a kapitány személyes felügyelete alatt – kíméletlenül zaklatta s egyik helyről a másikra zavarta őket. Ez volt az az időszak, amikor minden elmélet összeomlott: Stephen, bár olyan érzéketlen volt a hőséggel szemben, mint egy szalamandra – tulajdonképpen még élvezte is –, levetette szövetkabátját és nadrágját, kitűnő gyapjúból készült zokniját, s keszeg mellén általában nyitva hagyott, szellős fehér ingben, világos lenvászon nadrágban jelent meg és azt a széleskarimájú szalmakalapot viselte hozzá, amit Bonden font neki, akit sok évvel ezelőtt, ugyanezeket a vizeket járva, megtanított olvasni. Akkoriban ezek a vizek sokkal, de sokkal kellemesebbek voltak, az út is lényegesen rövidebb ideig tartott és közel se terhelte meg ennyire a kedélyállapotot. Jacknek

a páratartalommal kapcsolatos véleménye nem akadályozta meg abban, hogy elfogyassza teljes magán, kelet-indiai világos sörkészetét, valamint abban sem, hogy a fedélzetmesterrel együtt újra és újra számba vegye az ivóvízkészletet, a hajófenékben lévő hétszáz literes tartályokat, az oldaltérben lévő, fenékvíztől gondosan elzárt

és ledugaszott ötszáz, kétszázötven és százhusz literes hordókat, ami meglehetősen siralmas végeredménnyel zárult. Nem egészen másfél liter víz jutott egy főre – ami nagyon messze volt a hazai vizeken élvezett négy és fél literes sörjárandóságtól –, s a készlet naponta mintegy féltonnányival apadt; ráadásul ebben nem volt benne az a hatalmas mennyiség, ami elengedhetetlenül szükséges volt ahhoz, hogy a sózott húst ehetővé lehessen tenni.

Az északi szélesség 6°25'-nél elérték a zivatarzóna szélét, de ez sem jelentett többet annál, mint hogy előkészítették a ponyvákat és a vitorlákat a feltételezett esőzésre. Az a néhány hordónyi víz, amit ily módon sikerült összegyűjteniük, annyira kellemetlen, szurkos ízű volt és annyira tele volt az új vitorlák készítésénél használt impregnáló anyaggal, hogy az a jelenlegi, szűkös helyzet ellenére is ihatatlannak bizonyult. Ennek ellenére Jack ezt is hordókba gyűjtette. Ha ez így folytatódik tovább, akkor majd akár tízévi fizetésüket is odaadnák egy korty, sokkal rosszabb folyadékért is.

Természetesen és főként az egyre apadó vízkészletek, de az igen lassú haladás miatt is nyugtalanodott. Ismerte a *Norfolkot*, és tudta, hogy ha azoknak az amerikai tiszteknek a parancsnoksága alatt áll, akiket a *Constitutionon* vagy a bostoni hadifogsága idején megismert, akkor az olyan gyorsasággal fog száguldani, amennyit csak az árbocozat és a kötélzet kibír, s még az is elképzelhető, hogy behozza egyhónapos késlekedését és nála előbb éri el a St. Roquefokot. A hajó legénysége is nyugtalanította. A *Surprise* befogadta és magába építette a gibraltári elmebajosokat, elnézően is bántak velük, a húst is összevágták nekik, s hangosan, többször elismételték, ha valamit nem értettek, de a *Defendenol* érkezettek a hajó vontatása során közösen végzett, nehéz munka ellenére se nagyon tudták elviselni azokat a változásokat, melyeket az őrségbeosztásban bevezetett. Szinte minden büntetést a két tábor közötti összecsapás miatt kellett kiszabnia s az Egyenlítőn hamarosan megtörténő átkelés is őszintén nyugtalanította. A hagyományosan vaskos tréfák közepette a rosszindulat ronda formákban is megnyilvánulhat. Tudott olyan esetekről is, hogy ilyenkor megnyomorítottak valakit, aki nem örvendett különösebb népszerűségnek, egy másik pedig vízbe fulladt a durva játék közben. Mindez még akkor történt, amikor Jack

fedélzetmester-helyetteseként teljesített szolgálatot a *Formidable*-on. Nyugalanságát még az is fokozta, hogy a folyamatos erőfeszítések, a tikkasztó hőség és a sovány koszt következtében az idegek már pattanásig feszültek. Természetesen, mint a hajó Isten után első és teljhatalmú ura megtilthatta volna a ceremóniát, de saját maga előtt is szégyenkezne, ha ilyen módszerekkel kellene rendet tartani a hajóján.

Aztán volt valami, valami meghatározhatatlan dolog a levegőben. Jacknek szerencséje volt a szolgálattal, hiszen életének túlnyomórészt tengeren töltötte s ennek köszönhetően a hajók légénységével kapcsolatosan is több tapasztalatot szerzett a hasonló beosztásokban lévő kapitányoknál. Tapasztalatai ráadásul szélesebb körre is terjedtek ki, hiszen éppen a Jóreménység fokánál történt, hogy Mr. Aubrey kadétot egy hirtelen haragú kapitány lefokozta s visszavetette a közönséges matrózok közé, ahol együtt élt, evett, aludt és dolgozott ezekkel az emberekkel. Ennek eredményeként testközelből megismerte a matrózok természetét és hangulatváltozásait, tekintetük, gesztusaik és hallgatásuk jelentőségét, s így most is biztos volt benne, hogy valami rejtett, de általánosan érezhető dolog érlelődik. Egészen biztos, hogy nem egy készülő lázadásról volt szó, s ezt a feszültséget nem is valamiféle, a hajókon néha elharapózó szerencsejáték keltette, hiszen a *Surprise*-on aligha lehetett bárkinek is néhány penny a zsebében, de mindezek ellenére éreztelt valami izgalmat, valami titkolózást, ami az említettek bármelyikéből származhatott.

Megérzései ezúttal is helyesnek bizonyultak, és ez a valami mindenki előtt ismeretes volt a hajón, kivéve a kapitányt, a lelkeszt és – természetesen – az ágyú mestert. Egy zsúfolt hadihajón igen nehéz bármit is titokban csinálni, így már minden matróz tudta, hogy Mr. Hollomnak valami köze van Mrs. Hornerhez. Hollomnak ideális helye volt egy ilyen kis vállalkozáshoz, hiszen függőágyát a kadétek szálláshelye és az ágyú mester birodalma közelében feszítette ki, s kapóra jött, hogy Mrs. Homer ott gondoskodott a fiatalokról. A hajón csak nagyon kevesen akadtak, akik csípős megjegyzések nélkül gyakran megfordulhattak volna ezen a helyen, de a most már jól táplált Hollom minden további nélkül kihasználhatta a kínálkozó lehetőségeket.

Általános volt a vélemény, hogy túlzásba is vitte ezek kihasználását, a diszkrét kezdetek után már túlzottan magabiztossá vált és ezért előbb utóbb rajtakapják, ennek pedig súlyos következményei lesznek. Hollom nem tartozott azok közé, akik indokolatlanul zaklatták a matrózokat, vagy büntetést eszközöltek ki számukra, így nem örvendett kifejezett közutálatnak, de mivel alkatánál fogva nem volt igazi tengerész, ezért nem is tisztelték túlságosan, és annak ellenére, hogy most rámosolygott a szerencse, a sokak által nagyon irigyelt jószerencse, mindig fennállt annak a lehetősége, hogy Jónás lesz belőle. Mindig is idegen maradt a hajón. Ugyanez volt a helyzet Hornerrel is, akinek morózus természete mögött meghúzódó vadsága miatt nem voltak barátai a fedélzeten, de ennek ellenére tisztelték ágyúmeisteri szakértelmét, és indulatos, kegyetlen természete miatt óvakodtak attól, hogy útját keresztezzék.

Ezt a két idegent ezért is követte tehát mindenki a legélénkebb figyelemmel abban az időszakban is, amikor megpróbáltak a hajóval átvergődni a változó időjárási zónán, és ahogy a párocska egyre óvatlanabbá kezdett válni, a kíváncsi nézősereg számára is úgy tűnt, hogy a robbanás nem várthat sokáig magára. Bár ezeket a feltételezéseket az emberek egymás közt szabadon megtárgyalták, a pletykák soha nem jutottak el a kapitányi kabinba, és a lelkész jelenlétében a tiszti étkezdében is visszafogott volt a hangulat s kerülték ezt a témát.

Jack ezért továbbra se tudta értelmezni a sokatmondó pillantásokat, melyeket szokásos tartózkodási helyén, a hajó szélfelőli oldalának ívéénél oly sokszor elkapott, de még ha tudott is volna minderről, a bonitók megjelenésekor akkor is vízrebocsáttatta volna a csónakokat. Pirkadatkor tucatnyi repülőhalat találtak a fedélzeten s napfelkelte után már látták is a közvetlenül a felszín alatt cikázó halrajokat. Az emberek bámulatos buzgalommal hajtogatták a csónakokba a hálókát és köteleket, majd több rakomány hallal tértek vissza; hallal, melyet nem kellett a kincset érő édesvízbe áztatni, és ahogy Stephen is megjegyezte Martinnak, a bonito – közeli rokonához, a nagy tonhalhoz hasonlóan – nem csupán melegvérű hal, de Vénusz ügyeit is jelentős mértékben segíti.

Mrs. Lamb kivételével a személyzet és a legénység pukkadásig ette magát bonitóval, s a lakoma után nem sokkal letről már

hallatszott is a szolgálaton kívül lévő Hollom kellemes hangján előadott *Júniusi rózsá*. Az ágyúmester feljött az előfedélzeten lévő tarackokhoz; az énekszó hirtelen abbamaradt. Az előfedélzetre érve az ágyúmester a zsebét kezdte tapogatni, biztosan nem találta a zsebkendőjét s megindult vissza a kabinja felé.

A párocskát csak a mindenkit mozgósító szócső hangja mentette meg, amikor Jack megpillantotta, hogy a távolban, északkeleti irányban, egy sötét, bíborban játszó felhőfoszlány mögött villámok cikáznak s megvolt az esélye annak, hogy a zivattal érkező szélrohamok őket is elérik, ezért be kellett vonni a sudárvitorlákat, melyeket csak néhány órával korábban húztak fel, hogy elkapjanak valamit a repülő halak szellőjéből.

Jól is tette, hogy így döntött, hiszen a szélroham élesebbnek és erőteljesebbnek bizonyult, mint amilyenre ő vagy Pullings vagy a fedélzetmester számított. Fokozatosan erősödő lökések után a hajó baloldala felől süvítő szélroham söpört át a nyugodt víztükör fölött s máris legalább hatvan kilométeres sebességgel száguldottak az áthatolhatatlan sötétségben; csupán három, az előfedélzet fölött átrepülő, sápadt madárka előzte meg őket. A szél egyre erősebben fűjt, a fregattot jobbra döntötte, Stephen és Martin pedig egyensúlyát veszítve a fedélzeti vízelvezető nyílásba zuhant. Óvatlanul azt a meg gondolatlanságot követték el, hogy nem fogózkodtak rendszeren, mert távcsöveikkel minden áron azt a három világos színű madarat szerették volna azonosítani. Mielőtt még a segítő kezek kihúzták volna őket, az egész környék fölött tombolt a zivatar. Hatalmas cseppekben és olyan finom vízköd kíséretében zuhogott, hogy a lejtőssé vált fedélzeten négykézláb araszolva még lélegzetet is alig tudtak venni, a vízelvezető nyílásokon pedig már vastag sugárban ömlött ki a víz.

– Nem értem! – ordította Martin a hatalmas, mindent betöltő hangorkánban Jack felé.

– Csak „sintért” kiáltottam a doktornak – ordította vissza Jack Martin fülébe. – A tengeren ezt szoktuk mondani, ha valaki elesik. Itt van, tessék, kapaszkodjon ebbe a korlátba!

A *Surprise* tíz percig az előárbocon megkurtított derékvitorlával száguldott, majd ahogy a szél kicsit mérséklődött, azonnal ponyvákat kezdtek kitergetni, hogy a felfogott vízzel feltölthessék

a hordókat. Balszerencsájukra a zivatar lényegében ki is tombolta magát azzal, hogy alaposan és haszontalanul elárasztotta a fedélzetet, s azt a keveset, amit a főárboc és az előfedélzet egyik támaszlopa között kifeszített és ágyúgolyókkal lesúlyozott ponyvával sikerült felfogni, azt is elvesztették, amikor a még nyilvánvalóan szórakozott és gondolataiban mással elfoglalt Mr. Hollom nem a megfelelő rögzítőcsomót oldotta ki.

A zuhogás ugyan rövid ideig tartott, de mégis sikerült nyolcnapi ellátmánynak megfelelő, nagyon tiszta vizet összegyűjteni. A fedélzeten lévő nők, még a szinte bénasággal küszködő Mrs. Lamb is, minden létező kádat és vödröt vízzel töltöttek meg s már be is áztatták fehérműjüket. Még kedvezőbb volt viszont és még nagyobb súllyal esett a latba, hogy a viharos széllekedéseket állandó irányú széljárás, talán a délkeleti passzát első lehelete váltotta fel.

Mindennek, természetesen, az árát is meg kellett fizetni. A nap-szította, összeszáradt eresztékeken förtelmes módon ömlött be a víz, s az egész hajó (bár gyorsan siklott előre) visszhangzott a legalsó fedélzetre, a hajófenékbe és magába a raktérbe zuhogó víztől, mely a bádoggal burkolt kenyértárolón kívül átitatta a raktárakat, a kabinokat, a kabinokban lévő függőágyakat, és a penész büze még az alkony beköszönté előtt mindent elárasztott. Kék és zöld, időnként márványmintás penész lepte be a könyveket, a ruhákat, a cipőket, a tengerből szedett mintapéldányokat, a leveskockákat és a nagy tartógerendákat, melyekbe mindenki – a kapitány kivételével – időről időre a fejét verdeste. Mindez nem annak volt köszönhető, mintha Aubrey kapitány alacsonyabb lett volna a többiekénél – fejével akár a száznyolcvanöt centis magasságot is elérte –, hanem mert az ő kabinja magasabb volt, mint a többieké. Pontosabban a kabinjai, hiszen három fölött rendelkezett: övé volt a baloldalon lévő tanács terem, mely magába foglalta a hátsó árboc tövét, egy harminckét fontos tarackot, és ahol ebédelni is szokott, ha négy-öttnél nem volt több vendége; a jobboldalon lévő hálókabin, majd hátul, a díszes, a hajó teljes szélességét elfoglaló, hét darab ívelt, befelé dőlő ablakkal megvilágított, levegős és a hajó legdíszesebb helyének számító tágas kabin, mely egyben Killick birodalma is volt, hiszen állandóan ezt a méhviasz, friss festék és tiszta tengervíz illatát árasztó helyiséget mosta, fényesítgette és súrolgatta.

– Este talán muzsikálhatnánk is egy kicsit... – kockáztatta meg a javaslatot a bűzös és nyomorúságos odújából előbúvó Stephen.

– Óh, nem! – vágta rá Jack azonnal. – Amíg ez a csodálatos fűvallat tart, addig a vitorlákkal kell foglalkoznom. Fent kell lennem a fedélzeten.

– Megy az a hajó magától is, akár fent, akár lent vagy; tudtommal kitűnő tisztjeid vannak, akiknek az ügyeleti beosztásuk szerint amúgyis fent kell lenniük a fedélzeten.

– Mindez pontosan így van – felelte Jack –, de a kapitánynak mégis az a feladata, hogy a fedélzeten akaratának és hasizmának közös erőfeszítésével segítse a hajó futását. Persze, mondhatnád erre azt is, hogy ez olyan, mint amikor valaki kutyát vesz és maga ugat az istálló ajtaja előtt...

– Az istálló bezárt ajtaja előtt – emelte Stephen magasra a kezét.

– Pontosan így van, az istálló ajtaja előtt, miután azt saját kezűleg zártad be. De tudod, a földön és égen kívül azért más dolgok is léteznek. De azért te csak nyugodtan ülj be a kabinba s játssz egyedül, vagy hívd meg Martint, vagy írd át Scarlattit hegedűre és gordonkára.

– Inkább nem megyek – felelte Stephen, aki gyűlölte a kivételkezés minden formáját, s már el is tűnt az ételszagú tisztí étkezdében, hogy felpennys alapon whistet játsszon Martinnal, Mr. Adamszal és a fedélzetmesterrel. A játékban most a szokásosnál jobban kellett koncentrálnia, mivel Howard, a tengerész katona, valami rejtélyes módszer szerint éppen fuvolán tanult játszani, melynek megértéséhez, bár sokak szerint e téren nem voltak nehézségei, erősen koncentrálnia kellett, miközben Mowett halkán, de rendkívül nagy élvezettel részleteket olvasott fel Honeynak az *Iliászból*, így aztán dr. Maturin egyáltalán nem bánta, amikor a szanitécgyerek szólt neki, hogy ideje Mr. Higginsszel együtt elkezdeni az esti vizitét.

A fedélzeten Aubrey kapitány egyik kezében valami hideg, de legjobb esetben is csak kézmeleg borsópudingot tartott s azt eszegette, miközben a másik kezével a főárboc-sudárvitorla kötelébe kapaszkodott, hogy hasizmainak összehúzásával és akaraterejének folyamatos megfeszítésével segítse a hajó futását; de tevékenysége nem csupán erre korlátozódott. Való igaz, hogy hozzáértő tisztjei

voltak, Pullings és különösen Mowett kitűnően ismerte drága fregattját, de ő náluk is régebben és jobban ismerte a hajót – az elülső árbocsudár járomfájába még rakoncátlan kadét korában egy őrség alatt véste bele nevének kezdőbetűit –, és ha nem is lényegesen, de tisztjeinél mégis jobban tudta irányítani haladását.

Olyan volt ez, mintha egy tüzesvérű paripán lovagolt volna, melynek úgy ismerte a hangulatát és minden mozdulatát, mint a sajátját, s bár soha nem húzott meg rajta egy kötelet és kezét se tette a kormánykerékre (csak nagynéha, és akkor is csak azért, hogy érezze a kormányszerkezet remegését és a kormánylapát pontos állását), de a hajó legénysége és beosztott tisztjei ismerték még a gondolatát is, érzékenyen reagáltak minden mozdulatára, együtt kergették a kiszemelt zsákmányt, együtt menekültek a reménytelenül nagy túlerőben lévő ellenség elől, és igazán rajtuk keresztül tartott kapcsolatot a hajójával. Már rég abbahagyta az óvatoskodást, első útjaitól eltérően már nem megkurtított felsővitorlákkal és bevont derékvitorlákkal haladt, hogy előre fel legyen készülve egy viharra. Nem, a *Surprise* most már kibontott szárnyvitorlákkal, teherbíró képessége határait súrolva száguldott az éjszakában. Ami a legénységet illeti, annak most is szilárd meggyőződése volt, hogy ezúttal is egy náluk sokkal nagyobb erő elől keresnek egerutat; az emberek tanúi voltak annak is, ahogy a kapitány az első néhány hordó ihatatlan esővizet is felfogta és elraktározta, a mindenütt jelenlévő szolgálatosokon keresztül mindenről értesültek, ami a kabinban vagy a tiszti étkezdében erről a témáról elhangzott, s az előfedélzeten folytatott, nyilvánvaló hallgatóság is segítségükre volt a tájékozódásban. Így azok a másként gondolkodók és vonakodók, akiket társaik nem tudtak meggyőzni ennek ellenkezőjéről, már csak azért is állították igazukat, mert több alkalommal maguk is tanúi voltak, amikor az első kormányos parancsot kapott az eredeti útirány megváltoztatására, s azt is látták, hogy a kapitány szinte minden váltással együtt állandóan a fedélzeten tartózkodik és a gyorsabb előrehaladás, a szokatlanul nagy sebesség elérése érdekében az orrvitorlákát és a tarcsvitorlákát is felvonatta.

Pirkadatkor még mindig a fedélzeten volt és igyekezett minden széllel, az óceán minden lélegzetvételét kihasználni annak érdekében, hogy a fregatt minél gyorsabban, minél nagyobb távolságot

tegyen meg A szél időközben kicsit délnek fordult, és a *Surprise* ekkor, amennyire csak lehetett, szélnek fordult. A szélfelőli peremkötelek remegtek a megterheléstől. Napkeltével a szél még jobban felerősödött, s a hajó most valóban megmutathatta, hogy mire képes, ha szélnek vitorlázik – a hajó elejének szélmentes oldalán lévő láncok az orr hullámaiban olyan széles, tajtékcsíkot húztak, hogy az egészen a hajó derekáig elért. Öt percenként tettek meg egy tengeri mérföldet, s a hajó útját széles, fehérén pezsgő sáv jelezte a tengeren. Azokat, akiknek éppen nem volt dolguk, valamint a fedélzeten lévő örköt a kapitány a szélfelőli oldalon a hátsó korlátok mellé rendelte, hogy testsúlyukkal még stabilabbá tegyék a hajó futását, kibontatta a főárboc felső-sudárvitorláját, lábát megvetette a rézsútosan álló fedélzeten, ruhája teljesen átnedvesedett a felfröcs-csenő víztől, borotvátlanul hagyott sárgás szakálltüskével borított, nyúzott arcán pedig teljes elégedettség látszott.

Még délben is ott állt, amikor a már némileg lecsendesedett, keleti-délkeleti szél nagyszerű és kellemes állandósággal hajtotta a hajót előre, s most már valóban olyan volt, amilyennek egy igazi passzátnak lennie kell. A fedélzetmester és a többi tiszt legnagyobb megkönnyebbülésére aznap délben, amikor a nap pályája tetőpontjára hágott, az is kiderült, hogy az akkori és az ezt megelőző mérés között eltelt időszakban a hajó több mint háromszáz kilométert haladva, túljutott a szélcsend és a változó szelek zónáján.

Egy korai ebédet követően az aznap délutánt a pricesén töltötte, s olyan hangerővel és kitartással horkolt, hogy még a hajó elejében lévő haranglábnál is mosolyogva összekacsintottak az emberek, Mrs. Lamb pedig fejét csóválva halkán odasúgta az egyik őrmester feleségének, hogy tiszta szívből sajnálja Mr. Aubreyt. Az esti szemlére viszont már ismét talpon volt, s mivel az éjszaka folyamán mindkét őrség szolgálatban volt, így hagyta, hogy az este csak egy népszerű és nem nagy erőfeszítést igénylő kézfegyver-gyakorlattal teljen el, melynek során a legénység a katonákkal együtt célba lövöldözött az előárboctörzs-vitorlarúd végére felkötött palackra. A takaródéra hívó dobszó után pedig azzal lepte meg Pullingsot és Mowettet, hogy másnap esetleg hozzálátnak a hajó festésének felújításához. Nem sok értelme volt elkezdeni a hajó fedélzetére kibugyogott és még mindig szinte cseppfolyós szurok felkaparását, de nagy szégyen lett volna,

ha valaki – egy kereskedelmi hajóról vagy egy portugál hadihajóról érkező vendég – ilyen mérhetetlen mocskot látna a fedélzeten.

Mindebben tökéletesen igaza volt. Bár a hajót minden reggel felmosták, amikor ez lehetséges volt, de most a legénység – a kapitánnyal és a tisztekkel az élen – minden lesikálható a gyantafolyásoktól a kátránycseppeken át a penészig és az olajos tengeri mocsktól elhalványult csillogó Nelson-kockákig alaposan lesikált, és bizony a mézeskalácsházra emlékeztető díszítések nem tartoztak azon dolgok közé, melyek tisztogatásáról egy fiatal első tiszt álmodozni szokott. Ezeket a teendőket általában az út végén szokták megejteni, amikor volt valami halvány esély arra, hogy a hajón uralkodó ragyogó tisztaság és csillogás elkápráztassa a külső szemlélőket; jelenleg viszont a *Surprise* legkevesebb nyolcszáz kilométernyire volt a legközelebbi brazil partokhoz. Ráadásul, a hajó festése egyben mindig lassabb haladást is jelent, és igaz, hogy ezt el kell végezni, mielőtt még a mérőónnal mérhető mélységű vizekre eljutnak, de Pullings arra számított, hogy Jack semmiképpen se akar késlekedni az Egyenlítőn történő átkeléssel, kivéve azt az esetet, ha egy jókora zápor lehetőséget teremt az egymás mellett sorakozó üres hordók ivóvízzel való feltöltésére. Mindenesetre Mowettel együtt ő is gyermekkorától kezdve a flottánál nevelkedett, ahol egyáltalán nem bátorították, hogy valaki rákérdezzen a parancsokra, és „Igen, uram!” válaszukban most is csupán árnyalatnyi, alig mérhető bizonytalanságot lehetett felfedezni.

Dr. Maturinnak már nem voltak ilyen beidegződései. Aznap este, a kapitányi kabinba belépve megvárta, míg Jack befejezi azt a bübajos kis rondót és csak utána szólalt meg:

– Már nem sietünk annyira, hogy holnap átkeljünk az Egyenlítőn? – kérdezte.

– Nem – mosolygott rá Jack. – Ha ez a széljárás tartja magát, és tartania kell magát, hiszen a hamisítatlan passzátnak ez a kötelessége, akkor – reményeim szerint – a huszonkilencedik foknál vasárnap keresztezzük az Egyenlítőt. Így aztán holnap egész közel kerülhetsz régi barátaidhoz, a Szt. Pál szikláihoz.

– Valóban! Mekkora öröm; ezt meg kell osztanom azzal a szerencsétlen Martinnal is. Különben milyen rondót játszottál?

– Molterét.

– Molterét?

– Igen. Tudod, Molter Vivace. Nem lehet, hogy ne hallottál volna Molter Vivacéről. Óh, ha-ha-ha!

Mikor végre abba tudta hagyni a kacagást, még mindig a szemeit törölgetve megszólalt:

– Teljesen véletlenül, villámcsapásként ötlött eszembe a gondolat. Istenem, jól megzavartalak! Talán tényleg ilyesmivel kellene foglalkoznom, s ezzel megcsinálni a szerencsémét! Molter Vivace... Ezt tudatnom kell Sophie-val. Írok is neki, és ha a jövő héten Brazília környékén találkozunk valamelyik hazafelé tartó kereskedővel, ami nagyon valószínű, akkor el is juttatom hozzá a levelet. Molter Vivace, óh, drága istenem!

– Ki ez a Molter? – vette kézbe Stephen a gondosan lemásolt kottát.

– Johann Melchior Molter, egy múlt században élt német szerző – felelte Jack. – Otthon a lelkészünk nagy véleménynyel van róla. Ezt a művet lemásoltam, de valahova elkeveredett, s most találtam meg tíz perccel ezelőtt Corelli C-dúr-ja mögött. Megpróbálkozunk Corelivel? Nagyszerű napunk volt!

A másnapot viszont senki se nevezte volna nagyszerűnek. A *Surprise* oldalára kívülről pallókat függesztettek fel, majd mindenki, aki élt és mozgott, ezekről a pallókról csiszolgatta a fából készült részeket, verte le kalapáccsal a rozsdát a vasalásokról, ezután festéket hordtak fel a letisztogatott felületre, a vasalásokat pedig feketére mázolták. Stephen pirkadatkor közölte Martinnal, hogy Szt. Pál szikláihoz érkeztek, melyek a megfelelő évszakban nem csupán számtalan fajta csérnek, hanem két fajta – a barnafejű és a sokkal ritkább kékfajta – szulának is otthont adnak. Most éppen nem a megfelelő évszakban keveredtek a közelébe, de azért volt némi reményük arra, hogy megpillantanak néhány, a csapattól elmaradt, cselgöngy madarat, ezért, amikor szolgálati beosztásuk ezt lehetővé tette, széket húztak egy-egy jó kilátást biztosító helyre, ahol távcsöveiket megfelelően kitérítve csérek után kutathattak, vagy remélhették, hogy esetleg megpillanthatják az óceánból kiemelkedő magányos, tajtékkal övezett sziklákat.

Alig ültek tíz percet egy helyben, máris át akarták helyezni megfigyelőpontjukat... Vigyázzanak a festésre, uraim... Az isten

szerelmére, vigyázzanak a festésre! – Aztán végül az elegánsan faragott és aranyozott hajóatkorlátnál telepedtek le, ahol közölték velük, hogy mindaddig ott maradhatnak, amíg nem fogdosnak össze semmit; az aranyozott levelektől még a lélegzetüket is távol kellett tartani, s amíg a tojásfehér festék meg nem száradt, addig távcsöveiket se támaszthatták ki a korlátra. Ennél még a hajó után kötött csónakokban is jobb lett volna, bár azokon a látóhatár mindössze öt kilométerre csökkent volna, de jelen pillanatban a csónakokra is a tisztogatási és festési munkálatoknál volt szükség, és tudomásukra hozták, hogy nem szeretnék, ha a portugálok a hajón lévőket összekevernék egy szénszállító hajó legénységével, a hajót magát pedig valami kotróhajóval.

Végül aztán Calamy javasolta nekik, hogy menjenek fel az előárbockosárba (a felsőderékvitorlát bevonták), és onnan aztán körbe, akár a világ végéig is elláthatnak. A fiú még felkapaszkodni is segített nekik, odafönt leültette őket az ott tárolt szárnyvitorlákra, felvitte nekik a távcsöveiket, széleskarimájú szalmakalapjukat is megkapták, hogy némileg védje az agyukat a most már szinte merőlegesen tűző nap izzó sugaraitól. Éhség ellen odaadott nekik egy zsebre való, egyszerűen csak kadétszemegeként emlegetett kétszersültvéget is, mivel az ebédre – minden bizonnyal – ezúttal csak később fog sor kerülni.

Erről a magaslati pontról aztán először egy hamisítatlan vihar-madarat pillanthattak meg, majd a főárboc kosarában ülő őrszem kiáltására felfigyelve a látóhatár délnyugati szélén egy fehér kis pont formájában a Szt. Pál sziklákat is megláthatták.

– Óh, óh! – kiáltott fel Martin s az ép szeméhez illesztette a távcsövet, majd gondosan élesre állította. – Nem hiszek a szememnek... Ez lehetséges lenne?

Szabályos sort alkotva, nagytestű madarak közeledtek gyorsan, céltudatosan és nem túl magasan a hajó felé. A jobboldali vitorlarúdtól vagy száz méternyire hirtelen irányt változtattak, aztán szinte egy helyben lebegtek, majd a szulákhoz hasonló mozgással, fejfelé előre és olyan sebességgel csaptak le, hogy a víz magasra fröccsent körülöttük. Ezt követően ismét a magasba emelkedtek, egy ideig köröztek fenn, majd néhány perc elteltével ismét lebuktak, újra a magasba emelkedtek s ugyanolyan céltuda-

tossággal, ahogy érkeztek, már folytatták is útjukat északkeleti irányba.

Martin megkönnyebbülten nagyot sóhajtott, letette távcsövét és sugárzó arccal fordult Stephen felé:

– Kékfejű szulákat láttam! – jegyezte meg ünnepélyesen és melegen kezet rázott barátjával.

Jóval ezt megelőzően a hétkongatós emberek elmentek elfogyasztani terpentín-ízű ebédjüket, majd később – a szokásos ordítózás közepette – a többiek is megittak egy pohárával. Ezúttal a *Tölgyfa szíve* dallamai uralták az étkezdét. Ekkor érkezett meg hozzájuk a küldönc, hogy odalent őket is várja az ebéd.

– Kérem, adja át szívélyes üdvözlétemet Pullings kapitánynak – mondta Stephen – és mentsen ki előtte.

Martin hasonló tartalmú üzenet átadásával bízta meg a küldöncöt, s újra feszült figyelemmel vizsgálta a most már jóval közelebb lévő kopár szigeteket.

– Sehol egy növény, sehol egy fűszál – jegyezte meg Stephen. – Még egy csepp ivóvíz sincs azon kívül, ami az égből leesik. Úgy látom, hogy ott balra kormos csérek röpdösnek; fölöttük viszont egy szula, kedves uram, egy barnafejű szula látható. Éppen vedlik, ezért elég ronda állapotban van, de ennek ellenére ez egy hamisítatlan, barnafejű szula. Az a fehérség mindenfelé természetesen a madarak ürüléke, ami helyenként a több méteres vastagságot is elérheti. Fojtogatóan tömény ammónia szagot áraszt. Egy alkalommal éppen költés idején szálltam ott partra; lépni se lehetett a tojásoktól, s a madarak olyan szelídek voltak, hogy akár meg is lehetett fogni őket.

– Gondolod, hogy a kapitány hajlandó lenne egy félórászkára megállni? – kérdezte bizonytalanul Martin. – Gondolj csak bele, micsoda bogarak lehetnek azokon a sziklákon. Számára talán nem lenne...

– Szegény barátom – vágott közbe Stephen s a fejét csóválta –, ha egyáltalán bármi felülmúlhatja egy tengerésztiszt madarak iránt tanúsított bűnös közömbösségét, akkor az csak a bogarak iránti érdektelenség lehet; csak a frissen festett és meg se száradt csónakokra gondolj! Annak idején én is csak azért tudtam partra szállni, mert teljes volt a szélcsend, most pedig öt csomós sebességgel haladunk.

Ráadásul az a nap vasárnapra esett, és az egyik tiszt volt olyan kedves, hogy partra evezzen velem. Emlékszem, James Nicollsnak hívták. Csapongó gondolatai ezután visszaszálltak ahhoz a mélységesen boldogtalan emberhez, aki minden bizonnyal kész lett volna akár vízbe is fojtani magát azokról a sziklákról, melyek alig másfél kilométernyire már lassan kezdtek elmaradozni tőlük. Összezőrdültek a feleségével, ő megpróbált békét teremteni, de a béke csak nem akart helyreállni. Stephen gondolatai James Nicollsról – úgy általánosságban – a problémás házasságok felé terelődtek. Valaha hallott egy szűznemzéssel szaporodó kaukázusi gyíkfeleségről, a *Lacerta saxicoláról*, melynek nincs szüksége semmiféle szexuális közösülésre és nincs is kitéve semmiféle szexuális bonyodalomnak. A házasság kérdése, annak minden bajával, bánatával és törékeny örömeivel együtt teljesen kitöltötték gondolatait és nem is volt meglepve, amikor Martin halk és bizalmas tónusban elmondta neki, hogy már régóta kötődik egy lelkész lányához, akinek bátyjával még az egyetemen együtt foglalkozott botanikával. Társadalmi helyzetét tekintve a lány jóval fölötte állt, s a lány ismerősei és barátai nem tartották őt megfelelőnek, de most, a jóval nagyobb jövedelem birtokában – évi 211 font és 8 shilling volt a fizetése – arra gondolt, hogy feleségül kéri a lányt. A másik probléma Martin megjelenése volt – Maturin már a kezdet kezdetén észrevette, hogy a lelkész csak az egyik szemével lát –, ami kétségkívül ellene szólt. Ugyancsak problémát jelentett számára az, hogy nekiüljön s gondolatait, szándékait egy levélben megfogalmazza. Martintól nem volt idegen a fogalmazás, de megítélése szerint írt már ennél jobb levelet is, ezért abban reménykedett, hogy Maturin majd elolvassa és pártatlan tárgylagossággal elmondja róla a véleményét.

A nap merőlegesen s oly perzselően tűzött rájuk, hogy Stephen kezében összepöndörödött a papírlap, közben szíve is egyre inkább elfacsarodott. Martin nagyon szeretetreméltó, igen olvasott ember volt, de most, amikor írásra került a sor, akkor csak néhány frázist – többnyire fellengzős frázist – rakott egymás mellé, ügyetlenül akadozott, időnként oda nem illő, köznapi kitérőket tett, s *egészen* teljesen hamis benyomásokat keltett önmagáról.

– Valóban elegáns megfogalmazás – nyújtotta vissza a levelet Martinnak –, néhány szokatlanul ügyes fordulattal. Biztos vagyok

benne, hogy ez bármelyik hölgynek megérintené a szívét, de, kedves Martin, engedd meg, hogy elmondjam, véleményem szerint teljesen hibásan közelítéd meg az egész kérdést. A levél elejétől a végéig egyfolytában csak bocsánatot kérsz; kezdettől a végéig túlzottan alázatos vagy. Van egy idézet, melynek se a tartalmára, se a szerzőjére nem emlékszem pontosan; azzal kapcsolatos, hogy még a legerényesebb hölgy is lenézi a tehetetlen férfiakat. És sajnos mindvégig ez a kishitűség, saját magad alábecslése húzódik végig a levélen. Meggyőződésem, hogy egy házassági ajánlatnak a legjobb módszere az, ha valaki tisztán és érthetően leírja: *Nagyra becsült hölgyem! Kérem, részesítsen abban a megtiszteltetésben, hogy hozzám jön feleségül. Tisztelt hölgyem, addig is nagy tisztelettel maradóg alázatos szolgálja!* Ez azonnal a lényegre érinti. Egy féloldalas mellékletben elküldheti még valaki az éves jövedelem-kimutatását is, ami megfontolásra készítheti a hölgy barátait és ismerőseit, valamint azt a készséget is kifejezheti, hogy hajlandó minden, általuk célszerűnek tartott javaslatot mérlegelni.

– Talán így van – hajtogatta össze Martin a papírlapot. – Talán így van... Nagyon köszönöm a javaslataidat – tette még hozzá, de nem szükségeltetett túlzottan nagy emberismeret annak megállapításához, hogy nem sikerült őt meggyőzni és továbbra is ragaszkodik gondosan kiegyensúlyozott stílusához, hasonlataihoz, metaforáihoz és a hosszú lére eresztett szónoki fogásaihoz. Maturinnak részben bizalma, nagyrabecsülése és őszinte vonzalma jeléül, részben pedig azért mutatta meg a levelet, mert várta Maturin dicsérő szavait, esetleg szeretett volna kölcsönözni tőle még néhány jól megfogalmazott mondatot. A normális betűvető emberek túlnyomó többségéhez hasonlóan Martint se túlzottan érdekelték azok az őszinte vélemények, melyek nem teljes egészében neki adtak igazat.

– Valóban, milyen nagyszerű hangja van ennek a Hollomnak – szólalt meg hosszabb hallgatás után Martin, s fejét kicsit megdöntve, fülét a fedélzet felé fordította. – Nagy nyereséget jelentene bármelyik kórus számára, – jegyezte meg elismerően, majd innen aztán a flottánál szolgálatot teljesítő lelkészek és a haditengerészeti orvosok életéről, valamint a *Surprise*-ről beszélgettek.

– Nem hasonlít egyik olyan hajóra se, amelyen eddig szolgálatot teljesítettem – állapította meg Martin. – Itt nem hajtják az embereket

bottal vagy megcsomózott kötelekkel, nem rugdossák őket, még csak nem is ordítóznak velük gyakran, és ha nem lennének itt ezek a *Defenderről* érkezett szerencsétlenek, akik a *Surprise* régi embe-
reivel civódnak, akkor még fenytési napok se nagyon lennének. Vagy legalábbis nem kerülne sor azokra a visszataszító – és megíté-
lésem szerint embertelen – korbácsolásokra. Merőben különbözik attól a hajótól, melyen legutóbb teljesítettem szolgálatot, ahol szinte mindennap felkötözték a korbácsoláshoz való rácsot.

– Így igaz – helyeselt Maturin –, de azt is figyelembe kell venni, hogy a *Surprise* legénysége már évek óta együtt van. Mindnyájan igazi haditengerészek, nincsenek köztük csak most összefogdosott szárazföldi patkányok, se polgármesterek által ide *száműzött* embe-
rek, ezek mindnyájan tapasztalt tengerészek, akiket nem kell állan-
dóan hajtani. Ugráltatni, sértegetni és fenyegetni is felesleges őket. Sajnos, a *Surprise* példája nem általános a haditengerészetnél.

– Valóban nem az – bólogatott Martin –, de azért itt is vannak olyan heves kirohanások és szidalmak, melyeket bizony nehéz lenne elviselni, ha felém irányulnának.

– Olyasmire gondolsz, mint az „óh, ti lázadó mocskos kuttyák, a kurva anyátokat”.

Történt ugyanis, hogy a legnagyobb dologidőben a Kétbalkezes Davis és cimborái, kijátszva a felügyeletükkel megbízott kadét figyel-
mét, a tatnál nem a kapott parancsnak megfelelően, hanem saját ostoba elképzelésük szerint, a hátsó fedélzetről egy vékony kötél-
en akarták leengedni a pallót a festők számára, és ez a felháborodott ordibálás tulajdonképpen csak válasz volt arra, hogy a kötélbe gaba-
lyodott alsó szárnyvitorla a fedélzetre zuhant.

– Nos – folytatta Maturin –, ezek valóban kemény szidalmak, de Mr. Aubrey szájából ezek sokkal keményebben hangzottak volna, és szó se lett volna semmiféle elnéző mosolyról vagy tréfás fejcsó-
válásról. O a leghatározottabb egyéniség a harcoló kapitányok között, ahol pedig ezt a tulajdonságot mindennél többre becsülik. Ennek a jellemvonásnak a birtokában még akkor is becsülnék, ha szigorú, igazságtalan, zsarnokoskodó, hidegen bosszúálló lenne, márpedig ezek egyikét se lehet elmondani róla.

= Ezzel én is tökéletesen egyetértek! Igazi, jellemes úriember – helyeselt Martin a korláton kihajolva, hogy még egy utolsó pillantást

vessen a messze mögöttük maradt sziklákra, melyek már alig látszottak a szemkápráztató napsütésben. – De akkor is, ez a merevség. .. Nyolcezer kilométer az óceánon, és meg se fordul a fejében, hogy öt percre akár meg is állhatnánk! Ne hidd, hogy most panaszkodom – ez alávaló hálátlanság lenne a sorsnak azok után, hogy láthattam a kékfajú szulát... és nem is egyet, hanem hatot láttam belőlük! Nagyon jól emlékszem, amikor arra figyelmeztettél, hogy a tengeri élet egy természetbúvár számára kilencszázkilencvenkilenc elvesztett és egyetlen kihasznált lehetőséget jelent. Mégis, a kis ördög azt súgja, hogy holnap rövid horgonyra állunk és mozdulatlanul lebegünk majd a vízen, és csak az isten tudja, hogy meddig fog tartani az a ceremónia, amikor átszeljük az Egyenlítőt.

A visszafogott ceremóniára kivételesen vasárnap, az istentisztelet után került sor, s még kivételesebbnek számított az, hogy ezt egy frissen festett hajón rendezték, ahova az emberek a legjobb ruhájukat vették fel, holott a festék még meg se száradt, a megfelelő helyeken még friss kátrány csillogott, a bordázat és a korlát pedig még ragadt. Mr. Martin ráadásul Donne esperesnek* egy nagyon komoly hangvételű prédikációját olvasta fel, a kórus egy különösen megható hálaadó éneket és zsoltárt adott elő. Afrikaiak, lengyelek, hollandok (ami igen széles kategória), lettek, malájok és még egy magányos, hallgatag finn is részt vett ezen a szertartáson, de a többség angol volt, tehát anglikán vallású, s az istentisztelet nagyon sokukat gondolatban haza is röpített. A hangulat még a vasárnapi grog és ribizkés pudíng után is visszafogott maradt, s még a bolondozásra hajlamosakat is állandóan figyelmeztették azok, akiknek az esetleges hibák kijavítása volt a feladatuk, hogy „vigyázzanak a friss festésre és közlekedjenek óvatosan azokon az átkozott lépcsőkön”.

A *Surprise* levonta a felső-derékvitorlát az előárbocról és szinte pontosan magán az Egyenlítő vonalán állt meg. Kíséretével együtt a ceremóniamester megjelent a fedélzeten, a szokásoknak megfelelően üdvözölte a kapitányt, s ezt követően eltréfálkoztak egy ideig,

John Donne (1572-1631) a londoni Szt. Pál székesegyház főesperese, korának legnépszerűbb hitszónoka, s egyik legnagyobb költője volt, akit különösen foglalkoztatott a halál témája. Fiatal korában egyébként tengerész katonaként részt vett a spanyol hajók elleni fosztogató rajtaütésekben.

majd felszólította mindazokat, akik még nem keltek át az Egyenlítőn, hogy fizessenek jóvátételt, vagy kopaszra lesznek nyírva. Martin és a fiatal kadétki fizették a bánatpénzt, a többiek pedig – mindnyájan a *Defenderről* érkezettek közül kerültek ki – a dézsához vezették, de a borotválás közben se került sor különösebb hancúrozásra, hiszen a ceremóniamestert is állandó kiáltásokkal figyelmeztették – „vigyázz a festésre, Joe!”. A lelkész jelenléte és a vasárnap az ilyenkor szokásos obszcén megnyilvánulásoknak is korlátokat szabott. A ceremónia minden probléma nélkül lezajlott, nem esett kár senkiben és semmiben, csupán néhányan szürkének és egyhangúnak ítélték az ünnepséget, de még ezt is sikerült orvosolni a déli féltekén rendezett első esti hangversennyel, ahol az egész legénység együtt énekelt; Orrage, a szakács, pedig különösen nagy sikert aratott a *Brit tengerészek* című dalával:

„Fogadjátok meg tanácsom ti, balga fiatalod

A háborgó tenger kedvéért ne hagyjátok el boldog otthonotok”

Mr. Martinnak nem sikerült meglátogatni se a Kanári-szigeteket, se a Zöldföki-szigeteket, Szt. Pál sziklájánál se szállhatott partra, s most úgy tűnt, még annak a lehetőségétől is elesik, hogy az Újvilágban szerezzen élményeket. A *Surprise* öt nappal később, egy ködös hajnalon elérte a távolban és halványan kirajzolódó St. Roquefokot, majd azonnal rátért a szokásos és leggyakrabban használt hajózási útvonalra, ahol az áramlatok és a helyi szelek az Észak-Amerikából és a Nyugat-Indiákról induló hajókat Recifétől délre, a São Francisco folyó széles deltavidékének közelébe röpitik. Közelébe, de ez csak a tengerészek megítélése szerinti közelség, mivel magát a szárazföldet csak akkor lehetett megpillantani, ha valaki felmászott az árbockosárba, de onnan is csak egy halvány vonalat látott, melyet alig lehetett megkülönböztetni egy rendkívül szabálytalan alakú felhő körvonalaitól. Jack itt földre akart állni s partközében egy dereglyével, azon túl egy csónakkal figyelni a *Norfolk* megjelenését. Alig ért a kiválasztott helyre, amikor néhány órával később, a kora reggeli napfényben feltűnt előtte a londoni *Amiable Catherine*, mely La Platából éppen hazafelé tartott. A *Catherine*-nek egyáltalán nem állt szándékában kapcsolatot teremteni a

Surprise-zal, mivel tökéletesen tisztában volt azzal, hogy a fregatt követelheti és elveheti néhány legjobb emberét, de ezúttal nem volt más választása: Jack a szélfelőli oldalon állt, hajója is sokkal gyorsabb volt a másikinál, s tízszer annyi embere volt, mint a másiknak, akikkel gyorsan felvonathatta a vitorlákat. A másik hajó kapitánya mogorva képpel és a *Catherine* papírjaival a kezében jött át a *Surprise* fedélzetére, majd később elégedett képpel s kicsit mintha részegen is távozott volna, hiszen Jack – természetéből fakadóan és taktikai megfontolásokból is – mindig kulturáltan tárgyalt és érintkezett a kereskedelmi hajók kapitányaival. A *Catherine* nem látta a *Norfolk*-ot, nem is hallott róla semmit, és nem tudott arról se, hogy jelenleg lenne akár egyetlen amerikai hadihajó is a déli vizeken. Ilyesmiről nem beszéltek se Montevidéóban, se Santa Caterinában, se Rióban, se Bahiában. A *Surprise* leveleit különös gonddal fogja kezelni s megérkezés után azonnal postára is adja őket, különben pedig szerencsés visszatérést kíván mindenkinek.

A nap folyamán még négy másik hajó és bárka hozott hasonló híreket, és hasonló értesítéseket szereztek a révkalauz hajójáról is, mely azért kereste fel őket, hogy megtudja, fel akarnak-e hajózni a Penedo folyón. A fedélzetre érve a révkalauz a hátsó fedélzeten hirtelen megtorpant, boldogan felkiáltott, átölelte és kétfelől arcon csókolta Mr. Allent. A fedélzetmester egy alkalommal, éppen száraznánhából lábadozva, hosszabb időt töltött a révkalauz apjának Penedo kikötőjénél lévő házában. A révkalauz mindenben kellemes benyomásokat keltett, s biztosította a kapitányt, hogy tudta nélkül egyetlen hadihajó se haladhatott el a földnyelv mellett. A Jack Aubreyben folyamatosan felhalmozódott nyugtalanság és feszültség oldódni kezdett s lassan átadta helyét a kellemes megkönnyebbülésnek; annak ellenére, hogy rendkívül sok időt volt kénytelen elvesztegetni, még mindig az amerikai előtt járt.

– Ez óriási! – mondta elégedetten Pullingsnak és Mowettnek.

– Nem hinném, hogy egy hétnél tovább kell cirkálnunk ezeken a vizeken, még akkor se, ha a *Norfolk* gyenge széljárás alatt hajózik. Ha jól félrehúzódnak és árbocaink előtt tartjuk azt a kétsúcsos magaslatot, akkor ha partközeibe fog jönni, mi kedvezőbb helyzetben leszünk s az áramlat is bennünket fog segíteni. És akkor miénk

a világ! Nem mintha arra számítanék, hogy kitér az összeecsapás elől, még akkor se, ha a szélfelőli oldalunkról érkezik.

– A víz... – kezdte Pullings.

– Igen, igen, itt van a víz kérdése – helyeselt Jack. – Csökkentett fejadaggal még kitart egy hétig, és ezen a földrajzi szélességen, ebben az időszakban csak nagyon ritkán fordul elő, hogy egy hétig ne lennének nagyobb záporok. Készenlétben kell tartanunk a ponyvákat és a hordókat, hogy már az első cseppeket is felfogjuk. És ha nem esne, akkor ki is köthetünk – a fedélzetmester ismeri a folyó torkolatától nem messze lévő, kiváló vízvező helyeket –, és addig a dereglye meg a csónakok figyelik a környéket. Ha még el is csúszik mellettünk, akkor se fog gyorsan haladni, és az összes vitorlát felvonva olyan gyorsan utolérjük, hogy észre sem veszi.

Hosszú napok teltek el iszonyú hőség és borzalmas szomjúság közepette. A forróság még tetszett is néhány embernek, köztük Stephennek és a finnek is, aki prémmel bélelt sapkáját először vette le a fejről Gibraltár óta; Mr. Adams viszont úszott a verítékben, zihálva kapkodta a levegőt és szivaccsal törülgette magát a napvédő ponyva alá szerelt függőágyában; Mrs. Horner pedig nagyon rosszul nézett ki, teljesen besárgult és le is fogyott alaposan. Énekes pacsirtája is elvesztette a hangját: nem volt már több májusi virágszedés, a júniusi rózsák is elhervadtak és a spanyol gitár se zengett az átjáróban. A vétkes párocska most már nem keltett élénk érdeklődést, részben azért, mert mindketten sokkal óvatosabbakká váltak, részben pedig azért, mert kapcsolatuk már oly sok ezer kilométer óta tartott, hogy az szinte tiszteletet keltett, de leginkább azért, mert a legénység ilyen hőség mellett is oly nagy erőbedobással folytatta a lögyakorlatot, hogy nagyon kevés fölös energiájuk maradt a házasságtöréssel vagy a házasságtörés gondolatával foglalkozni.

Most jött el a pillanat, amikor Aubrey kapitány privát löporészlete is felhasználásra került. Horner és segítőitársai óránként készítették az újabb lövedékeket. Esténként lázas tevékenység vette kezdetét a *Surprise* fedélzetén; oldalából, az orrtőkétől kezdve a tatfedélzetig, hosszú, gyilkos lángnyelvek és füstfelhők csaptak fel és gyakran igen nagy hatékonysággal tépték, szaggatták a vizet a mintegy ötszáz méternyire célpontnak kitett, üres húsos hordók körül, és már a régi *Surprise* tűzgyorsaságát, a két lövés között az

újrátöltéshez szükséges egy perc tíz másodpercet is sikerült megközelíteni, holott minden ágyú mellett voltak olyanok is, akik a *Defender*ről vagy pedig a holdkórosok közül érkeztek.

Az ötödik nap délutánján a szárazföld felől érkező szél az iszapos trópusi folyó és a dzsungel szagát röpítette felénk, de – sajnos – esőt nem hozott, csak egy keményszárnyú rovar érkezett, az első hamisítatlan dél-amerikai bogár, melyet Martin valaha is látott. Rohant is azonnal lefelé, hogy megmutassa Stephennek, de Higgins közölte vele, hogy a doktor most el van foglalva, ezért Mr. Martin most szíveskedjen helyet foglalni és kiszolgálni magát a betegek részére kikészített vékony kétszersülttel és az ugyancsak a gyengélkedők részére rendszeresített brandyvel. Martin alig hogy elhárította a szíves kínálást – ebben a száraz hőségben a kétszersültet fizikai képtelenség lett volna valami nedvesebb dolog nélkül elfogyasztani –, amikor a komor tekintetű ágyúmaster kilépett Stephen kabinjából.

– Ez bizony nehezen meghatározható, lehetséges, hogy új fedezés – jelentette ki Stephen, nagyítóján keresztül a bogarat vizsgálgatva. – Ilyennel még biztosan nem találkoztam és nem is sejtem, hogy melyik fajtához tartozik – tette vissza Martin tenyerébe a bogarat. – Óh, Mr. Martin, – mondta ezután – az idézettel együtt eszembe jutott a szerző neve is: Sénac de Meilhan. Tartok tőle, hogy a kelleténél egy kicsit erőteljesebben próbáltam idézni. Pontosabban így szólt a mondása: „Még a legjobb magatartású nők is – les plus sages – fenntartásokkal viseltetnek az impotensekkel szemben”, majd azzal folytatta, hogy „az öregeket lebecsülik, ezért el kell tiltkolni a sebeket, az életet megnyomorító hiányosságokat; a szegénységet, szerencsétlenséget, betegséget és balsikert el kell rejteni. Az embereket megérintik, majd megindítják barátaik bajai, aztán ezek az érzések szánalommal alakulnak, melyben már van valami lealacsonyító, aztán kezdenek tanácsokat osztogatni és végül a gúny és a megvetés következik.” Az utóbbinak, természetesen semmi köze sincs ahhoz, akiről beszélgettünk, de nekem úgy tűnik... Mowett hadnagy, kedves barátom, miben segíthetek?

– Elnézést, hogy így berontottam, amikor a bogaraikkal foglalkoznak – mentegetőzött Mowett –, de a kapitány tudni szeretné, hogy ez alkalmas-e emberi fogyasztásra – mondta s átnyújtott egy üveg, még az Egyenlítőtől északra begyűjtött esővizet.

Stephen megszagolta, majd egy keveset kitöltött belőle egy fiolába és nagyítóval alaposan vizsgálgatni kezdte. Komoly, elgondolkodó arca felderült és széles mosolyra húzódott.

– Vetnél erre egy pillantást? – adta át Martinnak a nagyítót és a fiolát. – Talán a legfinomabb békanyál, amit valaha is láttam talán valami különleges, afrikai fajta.

– Néhány meglehetősen rossz kinézetű polip is van benne és meg valami, ami nagyon hasonlít valamelyik amőbafajtára – állapította meg Martin. – Még egy püspökségért se innám meg.

– Kérem mondja meg a kapitánynak, hogy egyáltalán nem alkalmas – adta vissza az üveget Stephen – tüntesse el, öntse ki szabaduljon meg tőle, s töltsen fel a hordókat a Sao Francisco tiszta átlátszó, egészséges vizével, mely buja, egzotikus növényzettel borított partok között kanyarog, ahol a táj a tukán rikoltzásától, a jaguár és különböző majmok ordításától, több száz papagájfajta kiáltásától hangos, ahol hatalmas, páratlan szépségű lepkék szállnak a csodálatos orchideák között és a paradióval borított, óriáskígyók járta földek fölött.

Martin akaratlanul is megremegett, de ismét Mowett vette át a szót.

–A kapitány tartott tőle, hogy ez lesz a véleménye, és azt mondta hogy ha ez valóban így történik, akkor forduljak Mr. Martinhoz és kérdezzem meg, hogy az otthon, a szárazföldön esőért elmondott ima hatásos lehet-e, ha azt tengeren mondják el? Tudják, mindezt azért, mert nagyon nem szeretnénk jelenlegi helyünket azért elhagyni, hogy vizet vételezzünk akkor, ha – úgymond – rá lehet kényszeríteni, hogy maga jöjjön el hozzánk.

– Esőért imádkozni *a tengeren*? – álmélkodott a lelkész – Nem hinném, hogy ez megszokott dolog lenne. Mindenesetre megnézem a könyveimben s majd holnap megmondom, hogy mit tudok tenni

– Nem hinném, hogy várnunk kellene holnapig – jelentette ki Jack, amikor az üzenetet megkapta. – Nézzon csak a szélalatti oldal felé! Ott a távolban a közelgő esti szélben sötét fellegek gyülekeztek a látóhatáron és a nyugaton még mindig szikrázó napsütés ellenére is látni lehetett a közöttük cikázó villámokat. A levegő itt is teli volt elektromossággal, a fedélzetmester macskája szokatlan izgalommal és felborzolt szőrrel ugrált az előfedélzet kötélzetén.

– Talán nem kísértjük meg a sorsot, ha előkészítjük a tiszta ponyvákat és a tölcséreket – jegyezte meg Pullings.

– A sors ezt ezúttal el fogja viselni – válaszolta Jack. – Azt hiszem, eddig nem kényeztetett el bennünket. Mi több, szerintem tanácsos lenne bevonni a sudárvitorlákat és rögzíteni a csigasorokat; a szél erősödik.

Pullings mindezt el is rendelte, majd amikor a csónakok is visszatértek távoli őrhelyeikről, akkor azokat is a fedélzetre emeltette és a csúsztatógerendákhoz rögzíttette, ahelyett, hogy a hajó után, vontatásra köttette volna őket. Mindez teljesen feleslegesen elvégzett munkának tűnt egészen a középső őrségváltásig, amikor Maitland, Hollom és társaik átvették Honeytól a szolgálatot.

– Hála istennek, hogy átveszed – sóhajtotta Honey, majd hivatalos hangnemben folytatta: – Itt van, tessék! Derékvitorlák, belső orrvitorla felcsavarva, irány: kelet-délkelet a második kongatásig, utána a hajót nyugat-északnyugat irányba vinni egészen a váltás végéig. Eső esetén tegye meg a megfelelő intézkedéseket!

– Kelet-délkelet, fordítás, megfelelő intézkedések – ismételte Maitland.

– Istenem, mekkora tűzgolyók! – kiáltott fel Hollom, az őrségarancsnok helyettese az orrvitorla és a ponyvásitorla keresztárboca között Szent Elmo* vihart jelző, halovány holdfényben felvillanó tűzére mutatva.

– Ne mutasson feléjük, az isten szerelmére! – figyelmeztette Honey. – Ez balszerencsét hoz! A ponyvák a hajó derekában, a viharlámpák készenlétben az előfedélzet alatt. Ha van igazság a földön, akkor annak alapján, amit a szélalatti oldalon látunk, még hajnal előtt akkora özönvizet kapunk, mint Noé annak idején.

– Nem gondolod, hogy szólni kellene a doktornak a villámok miatt? – kérdezte Maitland. – Elképesztően érdekesek.

– Miért? – kérdezte Honey eltöprengve a dolgon. – Sok különlegeset nem látok bennük, tele vannak elektromossággal, és nem hinném, hogy örülne neki, ha felébresztenénk csak azért, hogy lássa ennek az elektromosságnak az össze-vissza áramlását. Ha szárnyaik

Szent Elmo tüze: magasba nyúló tereptárgyak (pl. hajóárboc, templomtorny) csúcsain kialakuló, hanggal kísért fényjelenség, u.n. koronakisülés.
Szent Elmo – Erasmus – a hajósok védőszentje.

lennének és tojásokat raknának, akkor már régen felébresztettem volna.

A sokkal lejjebb alvó Stephen így nem tudott meg semmit St. Elmo egyre erősödő, de mindig békés szándékú tüzéről, hiszen füle viaszlabdacsokkal volt bedugva, Diana és az élvezhetetlen levegő miatt meglehetősen megzavart gondolatait pedig jókora adag ópiumkivonattal küldte nyugovóra. Így aztán se a hajót az éjszakai ügyelet folyamán félig víz alá küldő felhőszakadásról, se az ezt követő, tornádó erősségű szélről, se az árbocok között alacsonyan cikázó villámokat kísérő fűlsiketítő mennydörgésről, se a szinte állandósuló, kék és narancsszínbe játszó fényekről nem szerzett tudomást. Az ópiumkivonathoz végül is annak az érett és objektív meg gondolásnak az alapján tért vissza, hogy belátta, mint orvosnak, eleget kell aludnia ahhoz, hogy másnap el tudja látni feladatait, különben is a mák nem véletlenül teremődött, és különben is, ennek a természetes gyógyírnak az elutasítása olyan arcátlan büszkeséggel töltötte el, ami már olyan eretnokség volt, mint azon elmélet, mely szerint minden kellemes dolog élvezete egyben bünt is jelent. A hosszú önmegtartóztatás után a szer kitűnően működött, de még az a három deci ópiumos oldat (és hol volt még régi, megszokott adagjától!) se nyomhatta el azt a hatalmas dörrenést, mellyel egy villám belecsapott a *Surprise-ba*, legerősebb, elülső horgonyának szárát megolvasztotta, a baloldalon végigfutott az első hét ágyú s kimozdította őket a helyükről, de a legnagyobb kárt azzal okozta, hogy a nehéz vasalattal, abroncsokkal körülvett előárbocot egészen furcsa módon kettérepesztette, egy részét pedig szilánkokra zúzta.

– „Itt a francia flotta” – gondolta Stephen félig felébredve. – „Előveszem a műszereimet s megyek a helyemre, isten segedelmével!” – Aztán tett néhány lépést s mezítláb tocsogott a függőágya alatt felgyülemlett esővízben. „Ostobaság! Ez itt az Újvilág, és mi az amerikaiakkal állunk hadban. Nevetségesnek tűnik.”

Ezzel együtt több dörrenést nem hallott, és némi botorkálás és több sikertelen kísérlet után a villámok fényénél valahogy sikerült feljutnia az elején és végén viharlámpákkal megvilágított fedélzetre. A hajó orral a szélnek fordulva vesztegelt, az előárboc füstölő roncsainál pedig egy tűzoltófecskendőt működtettek. Az előbbi, hatalmas dörrenés lényegében ki is merítette a vihar erejét, s bár a szél még

mindig hevesen tombolt, de a szárazföld fölött már kezdtek felszakadozni a fellegek. Egy másik hálóinges alaktól arról is értesült, hogy nem tört ki semmiféle háború, nem esett baja senkinek s a hajón a szokásos rendnek megfelelően zajlanak a dolgok. Fogta magát, áment a szinte teljesen néptelen hátsó fedélzetre s leült. Az előárboc egyik megmaradt, tizenkét méteres darabja jókora csattanással a tengerbe csapódott; a víz magasra fröccsent a nyomában, majd gyors egymásutánban parancsszavak hangzottak fel. Időközben a tisztek is kezdtek visszaszivárogni a hátsó fedélzetre. Martin is köztük volt, és Stephent meglátva melléje telepedett s odasúgta neki:

– Úgy tűnik, hogy elvesztettük az előárbocunkat; a kapitány nagyon gondterheltnak látszik.

– Igen – bólogatott Stephen. – A tengerészek ezt a hajó nagyon fontos alkotórészének tartják; különösen akkor van nagy szerepe, amikor a széllel szembe akarnak fordulni, vagy talán amikor el akarnak fordulni a széliránytól.

– Mr. Allen – szólalt meg Jack –, a szelünk jó, és maga ismeri ezeket a vizeket. Fel tudja vinni a hajót a Penedón?

– Nem, uram – felelte a fedélzetmester. – Se előárboccal, se anélkül. A homokpad a torkolatnál állandóan változik, és itt is legalább akkora szükség van a révkalauzra, mint a Hooghlyn. Nyugodt lelkiismerettel nem vállalkoznék ilyesmire, még akkor se, ha rajzunk lenne róla, ami nincs, és világos nappal lenne. De ha elvihetem a dereglyét, akkor kimegyek s átküldöm a révkalauzt, én pedig felterkesem Lopez műhelyét, hogy amilyen gyorsan csak lehetséges, készítsenek egy új árbocrudat. Ilyen szél és dagály mellett pirkadat után nem sokkal már ott is lehetek. A hajóval pedig óvatosan közelebb lehet menni, s a homokzátontól három-négy kilométernyire, mondjuk, negyven méteres vízmélységnél le lehet horgonyozni.

– Rendben van, Mr. Allen – válaszolta Jack. – Akkor legyen így! Mivel az előárboccal együtt a főtámasz is tönkrement, ezért kis időbe telt, amíg a rézlemezzel borított aljú, gyorsjárású dereglyét vízre lehetett bocsátani, s míg ezzel bajlódtak, Stephen odalépett a fedélzetmesterhez.

– Mr. Allen! Segítségére lehetnék valamiben a szárazföldön? Elég folyékonyan beszélek portugálul.

– Óh, nem, doktor, de nagyon köszönöm az ajánlatát, nagyon kedves öntől, de Lopezéknél és Moreiráéknál szinte családtagnak számítok. De mondok magának valamit! Ha nem fél attól, hogy egy kicsit vizes lesz és szeretne velem tartani, akkor azt hiszem, hogy valami teljesen szokatlan és különleges botanikai dolgot tudok magának mutatni, ha az áradás időközben nem vitte el onnan, ami nem valószínű. A lelkész is jöhet, ha kedve van hozzá; egyáltalán nem vagyok babonás.

A dereglye nagyszerű, de száraznak egyáltalán nem mondható járműnek bizonyult. Könnyedén siklott a vízen, de minden előre – billenésnél jókora adag víz jutott bele. Két matróz a vitorlát kezelte, a fedélzetmester pedig a kormányrúdnál a Dél Keresztje alapján irányította a hajót. Mindenki alaposan átázott s szinte didergett is, mire már jól bent jártak a folyó torkolatában, ott, ahol a homokpadon megtörnek a hullámok. A fedélzetmester gyakran hagyta szabadon repülni a vitorlát, amikor próbálta kiválasztani a megfelelő csatornát, és egészen előrehajolva, a hajnali szürkületben szemét meresztve figyelte a fenék domborulatait. Két alkalommal enyhén rá is futottak valami homokpadra, de az egyik tengerész a combig érő vízben állva gyorsan letolta a dereglyét a zátonyról. Hamarosan egy hosszú póznát pillantottak meg, melynek csúcsán valami rongydarab lengedezett.

– Meg is érkeztünk! – jelentette be a fedélzetmester, s a dereglyét a folyás irányára keresztben egy hosszú, lapos sziget felé kormányozta, majd finoman rásiklott a parti homokra. Amikor Macbeth kitette a deszkalejárót Stephen és Martin számára, a fedélzetmester ismét megszólalt:

– Én most gyorsan felmegyek Penedóba, hogy elintézzem a dolgomat a műhelyben. Majd szólok a révkalauznak, hogy útban a hajó felé hozzon maguknak valami ennivalót. Indulás, Macbeth! – mondta, majd amikor a dereglye már kiért a sima vízre, még visszaszólt feléjük: Vigyázzanak az aligátorokkal, uraim!

Alltak a kemény, fehérhomokos parton, s már elég világos volt ahhoz, hogy kivehető legyen egy felfelé vezető, keskeny ösvény, melynek végén mintha egy facsoport látszott volna, de ahhoz túlságosan is nagyok és masszívnak tűnt, hogy valóban fák alkotásák a sötét tömeget. Aztán egyre világosabb lett, s akkor már tisztán

látszott, hogy mégis fák vannak előttük; hihetetlenül magas és vastag pálmafák, legyező alakú, hatalmas levelek jóval harminc méteres magasságban terültek szét a fejük fölött s körvonalaik élesen és sötétén rajzolódtak ki a pirkadó égbolt háttérében.

– Ez nem *Mauritia vinifera*? – kérdezte Martin szinte suttogva.

– Az biztos, hogy valami *Mauritia*-féléség, de hogy pontosan melyik, azt meg nem tudnám mondani – felelte Stephen.

Lassan, sétálva, szinte tisztelettudóan léptek be a fákkal benőtt területre. Az aljnövényzet teljesen hiányzott, a tavaszi áradások, esetleg árvizek teljesen megtisztították a talajt, s a fenséges külsejű, egymástól mintegy tíz méternyire lévő, hatalmas fák szabadon és egyenesen törhettek a magasba. Törzseik óriási oszlopokként tornyosultak fölénk.

A talaj szinte teljesen elnyelte lépteik zaját. Beljebb érve hamarosan észrevették, hogy egyre sötétebb lesz körülöttük, mivel fölöttük a hatalmas pálmalevelek teljesen összefonódtak, s így a szélek kivételével az egész, fákkal benőtt terület még a meleg és csendes éjszakába burkolózott, a magasba törő, szürke fatörzsek egy idő után szemük elől a homályba vesztek. Egyszerre fordultak el jobbra s mikor ismét kiérték az erdő szélére, akkor újra a folyó és a homokos part látványa tárult eléjük. Keleten a nap éppen kiemelkedett a tengerből s a tőlük nem túl nagy távolságban lévő másik partot azonnal fényözönnel árasztotta el. A hatalmas fák árnyékából a fényben tündöklő túlsó part, a fehérén csillogó, homokos part mintha lángokban állt volna, a homoksávon túl pedig az álomszerű, néma csendben húsz vagy harminc különböző pálmafajta hatalmas, sötétzöld vagy talán haragoszöld falat alkotva tört a magasba. Martin összecsapta tenyerét s ajkát valami meglepett kiáltáshoz hasonló hang hagyta el. Stephen ekkor megérintette a karját s fejével a folyóparton kicsit feljebb álló három fa felé mutatott. A három óriási, legalább hatvan méterrel a többi fölé magasodó, valami székesegyházhoz hasonlító kupolát bíborvörös virágok alkották.

Még néhány lépést tettek a pálmák között, majd az árnyékból kiléptek a fehérhomokos partra; tőlük balra, a víz szélén egy majd hatméteres kajmán heverészett s a lassan folyó vizet bámulta, jobbra pedig egy skarlátszínű ibisz tollászkodott a szikrázó napsütésben.

ÖTÖDIK FEJEZET

A megrongálódott fregatt – olyan csúnyán és felismerhetetlenül, mint egy orrát vesztett ember – a kezdődő dagállyal végtelenül óvatosan haladt a folyó torkolatának homokpadjai és iszapzátonyai között a révkalauz irányítása alatt, aki előreküldte embereit, hogy rudakkal jelöljék meg a fordulókat a csatornamederben. Keservesen kínlódta fel magát a folyón, orra kissé megemelkedett, hiszen az összes csónakot a hátsó fedélzetre emelték, mivel Penedo magasságában a São Francisco folyó alig másfél kilométer szélességre szűkült össze. Végül aztán nagynehezen, fáklyafénynél mégis bejutottak, s csak egy alkalommal kellett hosszabb időt várakozniuk a csatorna közepén az apályra. Partot érve Jack elégedetten vette tudomásul, hogy Allen és Lopez, a hajóépítő műhely tulajdonosa, már ki is választott egy nagyszerű fatörzset előárbocnak, az ácsok pedig braziliai zöldfából már egy mutatós csúcsot is készítettek rá, másnap hajnalban pedig azzal indítják a napot, hogy összeállítják az emelőt, mellyel a törött csonkot ki lehet mozdítani a helyéről.

– Ez a Lopez szívem szerint való ember – jegyezte meg Stephennek. – Megérti az idő fontosságát és azt is tudja, mekkora jelentősége van annak, hogy gondosan körülbőrözzék az előárboc talpnyílását. Hajlamos vagyok azt hinni, hogy vasárnap akár már újra a tengeren lehetünk.

– Csak három nap! – sajnálkozott Stephen. – Szegény Martin! Én sokkal hosszabb időt jósoldtam neki, ő pedig már felkészítette a lelkét az óriáskigyóval, a jaguárral és a bagolyképzű éjszakai majommal való találkozásra, és minél többet be akar gyűjteni a helyi bogarakból is. Nos, mindez aligha fér bele ebbe a rövid időbe. Senhor Lopezzel kapcsolatban viszont teljesen egyetértek veled. Nagyon barátságos és vendégszerető ember. Engem is meghívott, hogy töltsék nála egy éjszakát és ismerkedjem meg egy perui úriemberrel, egy nagy világutazóval, aki most szintén nála vendégeskedik. Ez az úr

átkelt az Andokon, így szerintem az ország belső területeiből is nagyon sokat látott.

– Biztosan – felelte Jack –, de nagyon kérlek, Stephen, hogy ne tartsd fel Lopezet sokáig. Hadd aludja ki magát. Egy perc vesztegetni való időnk sincs. Gondolj csak bele, hogy milyen ostobán nézne ki, ha a *Norfolk* szépen elmenne mellettünk, amíg mi itt ücsörgünk. Holnap már pirkadat előtt el kell kezdenünk a munkát. Nagyon rossz lenne, ha kótyagosan, álmosan és fáradtan érkezne. Nem tudnád neki esetleg azt javasolni, hogy majd te elszórakoztad a perui úriembert, ő pedig menjen időben lefeküdni?

Lopeznek végül nem is volt szüksége semmiféle javaslatra. Spanyolul csak nagyon gyengén beszélt, s látva, hogy mindkét vendége kitűnően beszéli ezt a nyelvet, a korai felkelésre és a sürgős munkára hivatkozva kimentette magát, jó éjszakát kívánt mindkettjüknek s a tágas verandán hagyta őket számos házasított élőlény, három különböző fajta selyemmajom, egy öreg, kopasz tukán, egy sor álmos papagáj és valami szőrös csodabogár társaságában, amely csendesen meghúzódott az árnyékban és lehetett volna lajhár, hangyász, vagy akár egy lábtörő is, csak néha nagyokat szellentett s ilyenkor mindig szigorúan körülnézett a társaságon. Mindezeket túl még egy hallatlanul elegáns szürkegém is ki-be járkált a verandáról. Két üveg portói is volt az asztalon, a háttérben már két függőágyat is előkészítettek a számukra, s Lopez nyomatékosan megkérte őket, hogy lefekvés után feltétlenül használják a moszkítóhálót.

– Nem mintha moszkitók lennének Penedóban, uraim – magyarázta –, de be kell vallanom, hogy holdtöltekor a vámpírok eléggé elszemtelenednek.

A vámpírok egyáltalán nem kellemetlenkedtek a házigazda vendégeinek, mert nekik alvó áldozatra lett volna szükségük, de ennek a két embernek (bár tekintetükkel állandóan a gerendázatot vizsgálgatták) eszébe se jutott, hogy le kellene feküdni. Egész éjszaka beszélgettek, bámulták az ezüstösen csillogó teliholdat és figyelték a nagy fényes csillagok útját az égbolton. A barátságosabb természetű, kitárt szárnyukkal legalább hatvan centis denevérek tűntek elő néhány pillanatra a fényben, az alattuk néhány méterre hömpölygő folyónál néhány teknős csillogó szemét és néha egy-egy aligátort is fel lehetett fedezni. Az oroszlánsörényt viselő selyemmajom

Stephen ölében szundikált, halkan még horkolgatott is; nyugodtan és mélyen aludt s láthatóan egyáltalán nem zavarta a véget érni nem akaró beszélgetés. Áttekintették Bonaparte felháborító pályafutását (melynek, sajnos, még nem látszott a vége), Spanyolországnak mint nagyhatalomnak a szomorú helyzetét az Újvilágban és gyarmatainak várható felszabadulását.

– Bár amikor azokra a hüllőkre nézek, melyek olyan helyeken, mint Buenos Aires, hirtelen előjönnek – mondta a perui –, akkor néha attól tartok, hogy legújabb államunk akár még az elsőnél is rosszabb lehet.

Az éjszaka záróakkordjaként az Andok geológiai felépítését vitták meg s részletesen taglalták a rajtuk történő átkelés nehézségeit.

– E nélkül soha nem tudtam volna megtenni – mondta a perui s fejével az asztalon, kettejük között heverő, félig elfogyasztott csomag kokalevéltre mutatott. – Mikor már majdnem fent voltunk a hágó tetején, a szél felerősödött s fagyott hópelyheket vágott az arcunkba. Alig jutottunk levegőhöz, s abban a magasságban minden lépés megtételéhez két vagy három mély belégzés szükségeltetett. Társaim hasonló állapotban voltak, s a lámpáink közül kettő elpusztult. Már arra gondoltam, hogy legjobb lenne visszafordulni, de a vezetőnk valami menedékhelyre vitt bennünket a sziklák között, elővett egy kötegnyi kokalevelet. Mindnyájan elrágtunk egy gombócot – egy acullicót, mi így nevezzük –, majd könnyedén hátunkra vettük csomagjainkat, az arcunkat felsebző hóviharban gyorsan felmáztunk a meredek lejtőn a tetőre s onnan már jóval kedvezőbb körülmények között kellett leereszkednünk.

– Egyáltalán nem meglepő – ismerte el Stephen. – Mióta az első acullicót – amit volt kedves nekem átadni – elrágtam, azóta úgy érzem, hogy száguldanak a gondolataim, szellemi és, kétségkívül, fizikai képességeim is gyarapodtak. Azt hiszem, hogy most az előttünk lévő folyót is könnyedén át tudnám úszni. Ezzel együtt, nem fogok vele megpróbálkozni. Sokkal jobban élvezem ezt a beszélgetést ebben a nagyszerű állapotban, amikor nem érzek se fáradtságot, se éhséget, se belső nyugtalanságot, csak a korábban ritkán tapasztalt megértés és a szintetizáló képesség ereje ömlik el egész lényemen. Az ön kokája, uram, a legnagyobb gyógynövény, amivel

valaha is találkoztam. Garcilasso de la Vegától már olvastam és Faulkner beszámolójából már tudtam róla, de elképzelni se mertem, hogy ilyen százszázalékos hatékonysággal működik.

– Ez itt természetesen a legjobb minőségű, lapos levelű, helyi koka – magyarázta a perui. – Nekem maga a termesztője, egy közeli barátom adta, s minden utazásomra magammal szoktam vinni egy jókora adagot a legutolsó termésből. Engedje meg, hogy töltsék egy pohár bort; maradt még egy kevés a másik üvegben.

– Igazán nagyon kedves, de felesleges rám pazarolnia. Az első gombóc után már nem éreztem az ital kellemes ízét; mintha megszünt volna az ízlelő képességem.

– Mi ez, mi ez az ordibálás? – kiáltott fel meglepetten a perui, amikor a *Surprise* fedélzetéről meghallotta a szócsó recsegését. „Kifelé és lefelé! Kifelé és lefelé! Ébresztő és sorakozó! Jövök egy nagy késsel és nem lesz kegyelem senkinek! Kifelé és lefelé! Agyakat összerakni, ágyakat összerakni!” – hallatszott a vitorlamester segédjének hangja a szócsövön keresztül, ahogy az alsó fedélzeten alvókat ébresztgette. A fregatt ajtó- és ablaknyílásain keresztül már mindenütt sápadt, aranyszínű fény szűrődött ki a még sötétségbe burkolózott fedélzetre.

– Csak a legénységet szólítják munkára – magyarázta Stephen.

– Még napkelte előtt szeretik feltakarítani a fedélzetet; a napot nem szabad megbántani azzal, hogy felkeléskor piszkos legyen a környék. Tartok tőle, hogy ez is a babonás szertartások közé tartozik.

Kicsit később már a csillagok is kezdtek elhalványulni; valahol távol, a keleti égbolton villám cikázott keresztül, s néhány perc elteltével az óceán túlsó végén a napkorong kidugta szélét a láthatáron. Szinte nem is volt pirkadat, olyan hamar kivilágosodott, s a környék verőfényes napsütésben furdott. Aubrey kapitány a kabinjából, Senor Lopez pedig a háza ajtaján szinte egyszerre lépett ki. A mólónál találkoztak. Lopez kíséretében ott volt, teljesen feleslegesen, egy állandóan rakoncátlankodó és lábatlankodó pókmajom is, melyet komolyan meg kellett fenyegetni, hogy visszamenjen a házába. Jacket a tolmácsolási feladatokat ellátó fedélzetmester és a technikai kérdések szakértőjeként a vitorlamester is elkísérte.

A reggeli órákban a teljes legénység serényen dolgozott; már az, aki a legénységből ott volt, hiszen Pullings saját embereivel a

dereglyén, Mowett pedig ugyancsak saját legénységgel a bárkán volt s jóval a homokpadon túl őrszolgálatot látott el, figyelte a környéket és gyűjtötte a híreket. A *Surprise* azért így se szűkölködött munkáskézben; a fregattot oldalával közvetlenül a mólónak fordították, s a hajóácsok már az elejében szorgoskodtak. Végig a rakpart mentén a víz fehér forgácsot sodort magával, amit az ácsok faragtak le szekercéj ükkel az új árbocról és tartozékairól. A vitorlamester és segédje egy válogatott, kitűnő tengerészekből álló csapat élén lebontotta a teljes kötélzetet, hogy aztán Bristol-stílusban ismét visszarakják, ha az új árboc a helyére kerül. A fedélzeteket és a hajó oldalait a tömítéssel foglalkozó dugarozók lepték el. A *Defenderről* érkezettek közül csak nagyon kevés embert lehetett használni erre a szakértelmet követelő munkára; evezni viszont tudtak, így a katonákkal együtt őket is elküldték, hogy a folyó kicsit föntebbi szakaszánál lévő forrás vizéből töltsék fel a hajó ivóvízkészletét.

– Erős büntudatot érzek, amikor látom, hogy ezek az emberek milyen keményen dolgoznak, én pedig semmit se csinálok – jegyezte meg Martin.

– Félre most a büntudattal – mondta Stephen élénken és vidáman annak ellenére, hogy egész éjszaka le se hunyta a szemét.
– Menjünk, sétáljunk egyet, nézzünk szét a környéken! Azt mondták, hogy a mangrove mocsár mögött egy ösvény vezet az erdőn keresztül egy tisztásra, ahol egy bizonyos, különleges pálmafajta található. A nevét már elfelejtettem, de nagy, kerek, bíborvörös gyümölcsöt terem. Nagyon kevés az időnk, kár lenne ezt semmittevéssel elvesztegetnünk.

Valóban rövid volt az idő, de ahhoz elegendőnek bizonyult, hogy Martint megharapja egy bagolyképű éjszakai majom, még pedig alaposan megharapja s fogát egészen a csontig mélyessze. Sétáltak a mangrovemocsár mögötti széles erdei ösvényen, kétoldalt csodálatos, hatalmas törzsű fák alkotta, kúszónövényekkel, liánokkal, különböző élősködő növényekkel olyan sűrűn átszőtt zöld fál vette körül őket, hogy annak túlnyomó részén egy kígyón kívül semmi más se tudott volna áthatolni. Arcukon elvarázsolt, boldog mosollyal sétáltak, döbbenten bámulták a megszámlálhatatlan fajhoz tartozó pillangókat, a mellettük időnként elrepülő kolibriket. Aztán tíz vagy húsz percre a rovarok mindent túlharsogó ciripelése

szinte egy csapásra abbamaradt, egy szösszenés se hallatszott s teljes csendben folytatták útjukat. Madarat nagyon keveset láttak, de most azok is elnémultak. Amikor viszont kiérték az egymástól meglehetősen távol álló fákkal tarkított, de különben bozótmentes tisztásra, akkor egy egész, különböző fajtákból álló papagájrajt riasztottak fel. A jól kitaposott ösvényen a levélhordó hangyák harminc centi szélesen és olyan hosszan vonuló oszlopával találkoztak, hogy a sokaságnak se a végét, se az elejét nem lehetett látni. Stephen alaposan szemügyre vette a hangyákat; már jól megtudta különböztetni a katonákat és a dolgozókat. Ezután számolgatni próbálta, hogy hány hangya lehet egy négyzetméteren, s ez nagyjából mekkora súlynak az elcipelését jelentheti s mennyi lehet az a teljes súly, melyet a hatalmas hangyaoszlop magával hurcol. A számolás viszont mindig lassan ment neki, neheze is esett, ezért egy fadarabbal még mindig számokat karcolgatott egy hatalmas levélbe, amikor egy nagy, odvas fánál, a tisztás túlsó oldaláról Martin meglepett kiáltását hallotta.

– Pszt! – vonta össze bosszúsán a szemöldökét. – Ez három, maradt a hét – folytatta tovább a számolást, de a kiáltás olyan fájdalmas volt, hogy megfordult s akkor látta, hogy Martin kezéből ömlik a vér. Apró zsebkését készenlétben tartva rohanni kezdett feléje. Valami hüllő volt? Talán egy kígyó?

– Nem – válaszolta Martin arcán az örömnél és a fájdalomnak valami furcsa keverékével. – Egy bagolyképű éjjeli majom! Itt lapult bent – mutatott a fa törzsében lévő jókora odúra –, s onnan kandikált kifelé. Olyan kedves volt azokkal a karikákkal övezett, apró szemeivel, a kíváncsi kis pofájával, hogy megpróbáltam...

– Egészen a csontig – állapította meg Stephen. – Az biztos, hogy a körmödet el fogod veszíteni, már ha egyáltalán túléled! Hadd vérezzen ki, te balga lélek, hadd vérezzen! A majom minden bizonnyal veszett lehetett, és a vérzés, ha szerencséd van, talán kiviszi belőled a fertőzést. Mindenesetre most bekötözöm, aztán gyorsan vissza a hajóra! Az biztos, hogy ki kell égetni olyan gyorsan, amilyen gyorsan csak lehet. Hol az a majom?

Legnagyobb sajnálatomra azonnal elugrott. Előbb kellett volna szólnom.

– Kövessük mi is a példáját! Nincs vesztegetni való időnk. A folyóparton gyorsabban odaérünk, mint a mangrovemocsarak mögött. Szorítsd a kezed a melledhez, s ne felejtsd el, hogy a zseb-
kendő az enyém!

A tűző napon rohanva Martin megjegyezte:

– Nem sok ember tud neked olyan sebet mutatni, amit egy bagolyképű éjjeli majom ejtett rajta.

Átvágtak egy bolyhos bambuszból álló sávon, kijutottak a széles, homokkal szegélyezett folyópartra – a dagály már visszavonult –, és azonnal két tengerészbe botlottak. A Kétbalkezes Davis és a Kövérseggű Jenks vészjósló képpel valami folyóból szedett dö-
rongot tartott a kezében..

– Hé, ez meg itt a doktor! – kiáltott fel Davis, kettejük közül az értelmesebb. – Már azt hittük, hogy az indiánok... vademberek... kannibálok törnek ránk!

– Tigrisek! – tódította Jenks. – Vérszomjas tigrisek!

– Maguk meg mit keresnek itt? – kérdezte csodálkozva Stephen, mert tudomása szerint mindketten a dereglye legénységéhez tar-
toztak.

– Hogyan? Nem hallotta a hírt, uram? – kérdezte Davis csodál-
kozva.

– Milyen hírt?

– Nem hallották a hírt – fordult Davis meglepetten Jenkshez.

– Akkor mondd el nekik, cimbora – vont a vállát Jenks.

A sok felesleges részletből és érdektelen mellékkörülményből végül azt sikerült kihámozni, hogy a *Norfolk* dél-délnyugat irány-
ba tartva, szimpla vitorlázattal elhajózott mellettük, mire Pullings kapitány azonnal elindult Penedo felé; csak nagy nehezen sikerült a megfelelő csatornára rálelniük, aztán ez lehetett minden idő-
legalacsonyabb apálya a folyó torkolatánál, s a folyóág utolsó szá-
kaszánál a dereglye minduntalan megfeneklett, ezért a két legsú-
lyosabb embernek, Davisnek és Jenksnek – mert ilyen széljárás mellett evezni már úgyse kellett – azt mondták, hogy szálljanak partra és gyalog folytassák az utat, csak legyenek óvatosak a tigrisekkel. Mr. Mowett viszont a bárkával már korábban megfeneklett a homokpadon s ott várakozik a hajóra.

– A dereglyének már egy órával ezelőtt meg kellett érkeznie – jegyezte meg Davis. – Óh, már magam előtt látom... akkora lehet a nyüzsgés, mint egy méhkasban!

A hajó környéke valóban egy szigorú gazda felügyelete alatt álló méhkasához hasonlított. A kabinban, a tiszti étkezdében és a kadé-
tok szálláshelyén az étkezés ezúttal elmaradt, a legénység mind-
össze röpké tíz percet kapott, hogy valami ételt magához vegyen;
az apró munkák elmaradtak, Jack pedig saját keretéből annyi hajó-
ácsot bérelt az árboc felállításához, hogy már alig fértek egymástól
a szerszámaikkal. A sötétség beálltával a rakparton gyújtott ha-
talmos tüzek fényénél folytatták a munkát, s bár még sok apró te-
endő volt hátra, de az várható virradatig, s Jack erősen hitte, hogy
a másnap esti dagállyal már útnak is tudnak indulni.

– Az nem zavar, hogy, hogy holnap péntek lesz? – érdeklődött Stephen.

– Péntek? – kiáltott fel Jack, aki már nem is számolta a napokat ebben az eszeveszett zűrzavarban. – Te jó isten, tényleg! De ennek most nincs jelentősége; nem jókedvünkből határoztunk így! Rá vagyunk kényszerülve. Nem, nem! Hagyjuk most ezt... csak – kérlek – mások figyelmét ne hívd fel a dologra! Nézd, Stephen, két dolog is mellettünk szól! A *Norfolk* szimpla vitorlázattal haladt el, holott a teljes vitorlázatot is felvonhatta volna, tehát nagy való-
színűséggel utolérjük, ha mindent beleadunk. A másik pedig az, hogy szökődagály következik és sokkal gyorsabban kijutunk innen, mint ahogy bejutottunk.

A harmadik körülmény az volt, hogy időközben Mowett és a bár-
ka legénysége – mind javításokban járatos, tapasztalt szakember – nem sokkal pirkadat előtt megérkezett. Az ő segítségükkel – közöt-
tük voltak a legtapasztaltabb árbocmesterek – a munka valóban nagyszerű ütemben folytatódott. Az új előárbc feltizenegyre a he-
lyére került, tizenegyre a zsirzással és a kötélzet felszerelésével is elkészültek, a vitorlarudat is felszerelték, s mikor az apály eérte a mélypontját, az összes támaszték és árbocmerekvítő is a helyére került. Jack parancsot adott a tartóabroncs összeforrasztására, majd Pul-
lingshoz fordult:

– A festés és a cicomázás maradhat akkorra, amikor már a ten-
geren vagyunk. Nem számít, hogy most nem a legszebben néz ki,

de soha nem hittem volna, hogy ezzel ilyen gyorsan elkészülünk. Szíveskedjen megkérni a fedélzetmestert, szóljon Lopeznek, hogy most már boldogan elfogadjuk a meghívását: ő is tudja, hogy a dagály megérkezésekor el kell indulnunk. Istenem, jó lenne már enni is valamit, vagy egy pohár bort meginni!

A borban sem volt hiány azon a vidám és bőséges lakomán, ahol a teknősbéka húsa hálnak számított, és a nótázás se maradt el. Jack szerint a révkalauz már kicsit túlzásba is vitte a dolgot azokkal a tengerésznotákkal, melyeket az angol és amerikai hajók fedélzetén megtanult. A kapitány gondolatai egyre csak az egyre növekvő dagály körül forogtak, s ez túlságosan is lefoglalta ahhoz, hogy maradéktalanul élvezni tudja a muzsikát, és amint a kronométer figyelésével megbízott kadét jelentette, hogy eljött az idő, akkor helyéről felállva szívből köszönetet mondott Mr. Lopeznek, majd – figyelmen kívül hagyva a révkalauz kérését, hogy mondjanak még egy utolsó pohárköszöntőt Szt. Péter egészségére – Stephen és a fedélzetmester kíséretében azonnal útnak indult.

A dagály még most, a rendkívül alacsony vízállás mellett is, kivételesen nagy volt, olyan nagy, hogy mivel az áradat a szélármányékos oldal felől jött, az apró hullámocskák még a rakpartot is elárasztották, de számukra igen kedvező módon a szél most már délnyugati irányba fújt. Ha ez a hatalmas víztömeg egyszer apadni kezd, gondolta Jack a távoli vízpartra tekintve, akkor a *Surprise-t*. jókora sebességgel viszi a tenger felé, és egy kis szél segítségével az újabb dagály megérkezésekor már jócskán túl lesznek a deltavidéken, hiszen ekkora vízmennyiség mellett a csatornák között nem kell azt a kanyargós útvonalat követni, mint bejövételkor, apály idején. A szokatlanul nagy dagály mellett még abban is óriási szerencsájük volt, hogy amikor Stephen beszállt a révkalauz csónakjába s békésen leült a helyére, akkor nem esett el, nem gurult a csónak túlsó végébe és a sípcsontját se horzsolta le. A révkalauz és emberei átvitték őket a *Surprise* fedélzetére, mely már a csatornában, a hajóépítő műhely két lehorgonyzott bójája közt indulásra készen várta a parancsnokát.

– Szóval, itthagyjuk... – szólalt meg Martin a hajó jobboldalán a ragyogó napsütésben úszó és tovasuhanó, pompás, partmenti zöld falat bámulva.

– Ha ez egy kulturált felfedező utazás lett volna, akkor legalább három hétig kellett volna maradnunk – jegyezte meg Stephen. – Hogy van a kezed?

– Nagyon jól, köszönöm – felelte Martin. – És ha ötvenszer súlyosabb lenne a sérülés, akkor is semmiségnek tünne azért a néhány óráért... azért a csodálatos gazdagságért... Maturin, ha távcsővel megnézed ott, azt a hatalmas fát... egy kicsit jobbra, akkor nem úgy néz ki, mintha majmok lennének rajta?

– De igen. És úgy látom, bögőmajmok, fekete bögőmajmok.

– Azt mondd, hogy bögőmajmok? Igen, kétségtelenül azok. Bárcsak – tette hozzá, hangját lehalkítva, hogy a révkalauz meg ne hallja – ez a fickó ne csinálna ekkora zajt!

– Igen, egy kicsit túlzásba viszi a jókedvet – bólintott Stephen. – Menjünk kicsit előre.

A révkalauz jókedve a hajó elejében is utolérte őket, ugyanúgy mint az is, amikor a jaguár rekedtes ordítását utánozta, de még ez se volt elég, mert jókora csalódást okozva, a fregattot a folyó közepé felé irányította, így már egyik parton se lehetett látni a finom részleteket. A dagály kezdett visszahúzódní, s a fregatt felvont derékvitorláival és háromnegyed széllel meglepően gyorsan siklott a vízen. Gyorsan, az igaz, mindaddig, amíg hirtelen, de viszonylag nem nagy zökkenővel bele nem ütközött egy homokzátonyba. A fedélzet hirtelen az orrtól a tat felé kezdett lejtene, a gyors áramlat pedig jókora iszap- és homokfelhőt kavart körülötte. A légénység azonnal hozzálátott a vitorlák bevonásához, Jack pedig hangosan kiáltozva lépett ki a kabinjából:

– Világítsák meg a mérőönt, világítsák meg! – hajolt át a kormánylátón s az egyre tisztuló vizet figyelte. A hajó jócskán felmászott a homokpadra.

– Jó messzire dobjátok ki a mérőönt! – kiáltotta a kormányosmester abban a reményben, hogy csak egy keskeny földpadon akadtak fel s oldalra le lehet vontatni róla a fregattot. Szó sem volt ilyesmiről. Amikor másodjára, a hajó baloldalán is mélységet mértek, akkor az orrtőkénél bokrokat és nádat pillantott meg. Olyan magasan voltak a parton, hogy ott már a ritkás növényzet kezdődött. Jack a hajó tatjához rohanva látta, hogy Pullings és Mowett már vízrebocsátotta a csónakokat.

– Az ágyútér lőrésein keresztül rögzítsék! – kiáltotta feléjük, amikor elhaladt mellettük.

A hajófar természetellenesen mélyre süllyedt a vízben, a kormánylapát biztosan nem is működött, de ennek most nem volt jelentősége.

– Dobják egészen a farkosár alá! – mondta, s a mérőón már bele is csapódott a vízbe.

– Még négy méter sincs – közölte a kormányosmester dőbent.

A helyzet valóban rossznak tűnt, de azért nem volt reménytelen.

– Főhorgonylancot a dereglyébe! A kishorgonyt és a vontatókötelet a piros, egyárbocos vitorlásba! – adta ki Jack egymás után a parancsokat, majd a tatkorlátnál letekintve azt próbálta megállapítani, hogy az áramlat elárul-e valamit a homokpad formájáról, s akkor vette észre, hogy a révkalauz a segédjével már vagy kétszáz méternyire van a hajótól, s kis csónakjukban mindketten veszett gyorsasággal lapátolják a vizet. – Kezdjék a vizet kiöntögetni! – szólt oda még a fedélzetmesternek s már lent is volt a fedélzetről; látta, hogy a vitorlamester egy mindkét váltásból összeállt erős csapat élén, ritmikus, egy-kettő, hó-rukk, egy-kettő, hó-rukk kiáltások közepette az egyik új negyvenöt centis kötelet igyekszik leengedni. Amikor látta, hogy mindnyájan nagy szakértelemmel és fűgén dolgoznak, ismét felrohant a fedélzetre, ahol egy kisebb csónakért és bójáért kiáltott, miközben egy röpke pillanatig hálát adott a Teremtőnek, hogy milyen nagyszerű tisztekkel és alapos munkát végző legénységgel áldotta meg a hajót.

Mikor a kisebb csónakba beugrott, a kishorgonyt már leengedték a kutterba, a macskadaruról függő főhorgonylanc a dereglye fölött lógott, az édesvíz pedig ömlött bele a folyóba, amitől a hajó szemlátomást gyors ütemben egyre könnyebb lett.

A kis csónakkal és mérőónnal Jack vizslaként igyekezett kiszimatolni a megfelelő mélységet és az alkalmas fenéktalajt, majd az első elfogadható helyen átdobta a csúcsos bóját a peremdeszkán és lehorgonyozta, majd a dereglye felé kiáltott, mely már a horgonynyal együtt teljes erőbedobással feléje igyekezett s húzta magával a horgonylancot. A matrózok akkorra erejük teljes megfeszítésével eveztek a szél és az egyre erősödő apály ellenében. Arcuk teljesen

kivörösödött, s kezük alatt az evezőlapátok is veszélyesen meghajlottak a villákban. Mindenki tudta, hogy ha valaha, akkor most, ettől fogva egyetlen percnyi, egyetlen pillanatnyi időt se szabad elvesztegetni, hiszen az apállyal közel kilenc métert csökken a vízszint; már az elmúlt tíz perc folyamán is tizenöt centi értékes mélységet vesztek a hajó körül, a homokpad fölött, és ha most nem sikerül a fregattot leszedni a homokzátonyról, akkor a következő dagálnál se valószínű, hiszen a vízszint biztosan nem fog ilyen magasra emelkedni. Ráadásul annak a veszélye is fennállt, hogy a hajó gerince megroppan, ha a víz teljesen eltűnik alóla.

– Húzd, szélesebben! Húzd, szélesebben! – ordította Pullings a dereglyében.

– Húzd, szélesebben! Húzd, szélesebben! – ordította Mowett a bárkában.

A kúpos bójához érve a hatalmas horgonyt átemelték a dereglye oldalán, a bárka pedig arrafelé száguldott, ahol a kis csónak az alkalmas mederfeneket jelezte s lehorgonyozott.

– Húzd, emeld! Húzd, emeld! – harsant fel ismét a kiáltás, amikor a fregatt tatfedélzetén a csörlő működésbe lépett.

A csónakok visszatérével mindenki teljes erőbedobással dolgozott; a csörlő még forgott, de igen lassan, pedig az emberek levegő után kapkodva szinte minden porcikájukkal nekifeszültek a hajtórudaknak. Stephen és Martin is egymás mellett erőlködött, de amikor a csónakokból az emberek a fedélzetre ugráltak, Jack félretolta Stephent s maga állt a helyére.

– Én nehezebb vagyok – mondta, majd ismét elkiáltotta magát:
– Told erősebben, erősebben! Hó-rukk! Hó-rukk!

A tolórudaknál már nem fért el több ember, s a csörlődob megtett már egy teljes fordulatot, az acélból készült zárópöckök szaporában kattogtak. Pattanásig fokozódott a feszültség, és hátrapillantva Stephen látta, hogy a kötél szinte teljesen egyenesre húzódott, hossza majdnem a felére csökkent.

– Homokot a szorítódba! – kiáltotta Jack az erőfeszítéstől rekedtes hangon. – Húzd és fogd! Húzd, hó-rukk!

A csörlődob már alig moccant. Egy kattanás... hosszú, idegtépő szünet... aztán még egy lassúnak tűnő, kelletlen kattanás.

– Húzd és forgasd! Húzd! Hó-rukk!

Aztán a zárópecek – klakk-klakk-klakk-klakk – szaporábban kezdett kattogni.

– Lent vagyunk! – kiáltott feldiadalittasan a szakács, s azok, akiknek már nem maradt hely a tolórudaknál, örömeikben már táncra is perdültek, pedig csak a horgonyok közeledtek a hajó felé. Azon túl, hogy egy kicsit még mélyebbre süllyedt az iszapba, a *Surprise* egy tapodtat se moccan, s közben, ráadásul, az apály is vagy hatvan centivel mélyebb lett.

– Kikötni és rögzíteni! – egyenesedett fel Jack a tolórúdnál. – Pullings kapitány! – szólalt meg a folyóra s a part felé pillantva. – Azt hiszem, hogy az apály erősödésével a hajó jobbra fog dőlni így valami alkalmas helyet kell keresni a partraszálláshoz. Az ágyúk–nak is találnunk kell egy szilárd helyet, ahova kirakhatjuk őket hogy a következő dagálykor le tudjunk jönni a zátonyról. Vagy – tette még hozzá, mintegy már csak saját magának – a következő szökődagály alkalmával. Óh, drága istenem, csak küldenél ránk holnap is egy hatalmas dagályt.

„Voltak időszakok, drágaságom – írta Stephen Dianának a Sao Francisco partjairól” keltezett levelében – amikor nem viseltettél túlzottan nagy rokonszenvvel Jack Aubrey kapitány iránt, de ha az elmúlt két hét folyamán láttad volna, azt hiszem, hogy te is igazán nagy, hőslélkü embernek tartanád. Egy részeg révkalauz, mint már említettem, a legmagasabb dagály idején egy folyó közepén lévő homokzátonynak vezette a hajót, s bár minden erőnket megfeszítve megpróbáltuk levontatni róla, próbálkozásaink nem jártak sikerrel. A következő dagály is szokatlanul magasnak bizonyult, de még–sem volt olyan magas, hogy a hajót kimozdítsa iszapágy'ából. Ezt követően már reményünk se volt a következő holdtöltéig, amikor újabb szökődagály jön. Ez megnyugtató gondolat lett volna ha naponta nem növekedett volna két- vagy háromszáz kilométerrel a távolság köztünk és ellenfelünk között, márpedig ettől az ellen–féltől függött Jack boldogsága, szakmai pályafutása és tekintélye. Ráadásul az se volt biztos, hogy a legközelebbi szökődagály olyan rendkívül magas szintet ér majd el, mint az, amelyik végső soron

a romlásunkat okozta. Ennek ellenére, a baj beköszöntének pillanatától kezdve Jacket mindeddig nem hallottam panaszkodni és szitkozódni, ami a tengereken, bizony, gyakran előfordul, ilyen esetekben pedig szinte természetesnek is tűnik. Az biztos, hogy mindenkéntől kemény, nagyon kemény, egész napos munkát követelt, hiszen az összes ágyút, a megszámlálhatatlan tonnát nyomó felszereléssel, élelmiszerekkel és a raktárakban lévő anyagokkal együtt a partra kellett szállítani, és alacsony vízállásnál még meg kellett próbálni egy csatornát is kiásni, hogy a hajó könnyebben le tudjon szabadulni a homokpadról, ha ennek majd eljön az ideje, s ezen túl még a kormánylapátot is helyre kellett igazítani. A körülmények és a feszített munka ellenére se hallottam egyetlen káromkodást se, és kiabálásra is csak ritkán került sor. Az a legérdekesebb ebben a dologban, hogy ez a hidegvér szinte sokkolta az embereket; csak nyugtalan pillantásokat vetettek feléje és példátlan alaposággal és lelkiismeretesen végezték munkájukat. Martinnal és velem is ez volt a helyzet. Az első napokban – amikor a hajót a lehető leggyorsabban meg kellett szabadítani a terhétől, nehogy a gerince felpúposodjon, vagy megroppanjon, és a legalacsonyabb apályra készülve középen alá kellett támasztani – az összes szakember az ágyúkkal foglalkozott, Martinnak, a számvevőnek és nekem pedig az a feladat jutott, hogy a kis csónakkal (ronda egy szerkezet) nehéz fahordókat vontassunk a partra. Meg kell mondanom, hogy mindvégig magunkon éreztük azt a higgadt, nyugodt, tekintélyt parancsoló és határozott tekintetet. Éreztük minden fordulónál, minden mozdulatunknál, s valójában olyanok voltunk, mint a félénk iskolás gyerekek. Az első néhány nap elteltével vérző kezek és állandó derékfájás árán sikerült a hajót terhétől megszabadítani, és mivel több, szakértelmet nem kívánó munka már nem maradt, így – be kell vallanom – az utolsó hét egyedülállóan nagyszerűnek bizonyult. Ez az általam ismert, egyetlen olyan trópusi folyó, melyet még annak ellenére sem fertőztek meg a moszkitók, hogy számos, igen nagy kiterjedésű mocsár található a környéken. Ezeket a vízenyős területeket hatalmas tömegű gázlómadár – képzelj el, drágám, még rózsaszín kanalascsőrű gém is – és végtelen botanikai gazdagság uralja. Ritkán találkoztam olyan boldog emberrel, mint Martin barátom; véleménye szerint a fedelesszárnnyúak már

magukban is megérték ezt az utazást, s azon túl, hogy nagyszerű gyűjteményt sikerült összeállítania, még óriáskígyót is alkalma volt látni, ami legnagyobb álmai közé tartozott. Történt, hogy egy erdei tisztás szélén sétáltunk s éppen a jaguárokról beszélgettünk, amikor egyszer csak mindketten megbotlottunk valamiben, amiről először azt hittem, hogy egy vastagabb ág vagy inkább lián lehet. A lián viszont hirtelen hatalmas erővel megvonaglott, s én abban a pillanatban rájöttem, hogy amit mi liánnak vagy letört faágnak gondoltunk, az valójában egy hatalmas kígyó. A hulló annyira megriadt, hogy ijedtében teljesen elvesztette a fejét s össze-vissza tekergett abbéli igyekezetében, hogy elmeneküljön. Láttam, hogy Martin mindkét kezével a kígyó nyakába kapaszkodik. Figyelmeztettem, integettem neki, hogy ez meggondolatlanság, vigyázatlanság és felelőtlenség. Figyelmeztetnem kellett volna a Laokon család sorsára, de a nyakam köré tekeredett állat szorítása ebben megakadályozott. Ő elfülő hangon csak azt válaszolta, hogy ez tulajdonképpen csak egy boa – és a boák köztudomásúan szelídek és ártalmatlanok –, és csupán az elcsökevényesedett hátsó lábát szeretné látni, majd nyomban utána el is engedi, és tulajdonképpen eddig sem ártott neki semmit. Közben a szerencsétlen állat nagyjából magához tért a nagy ijedtségből, egy határozott rántással kitépte magát Martin kezeiből s egyetlen szökelléssel, mint egy fordított villám (már ha ezt a szót egyáltalán használni lehet egy ilyen vastag, nagyon vastag, szinte vég nélküli hullőre) felkúszott a fára és azonnal el is vesztettük szem elől. Ragyogó bőre és zavart viselkedése alapján ítélve nem régen lehetett túl a vedlésen.

A mindennapok csodálatos gazdagsága természetesen a növényvilágra is vonatkozik, s erről eszembe jut az a kuka vagy koka, amivel az a perui utazó megkínált. Ha a leveleket elrágják, azonnal sokkal élénkebbek lesznek, gyorsabbá válik a gondolkodásuk, kellemes érzés hatja át őket és nem érznek se éhséget, se fáradtságot. Magam is jelentős készletet gyűjtöttem belőle; azt hiszem, ezzel sikerül majd megszabadulnom a kicsit már zavaró szokásomtól, hiszen észrevehetted, hogy álmatlanság és más bajok ellen ópiumkivonatot szoktam fogyasztani, s ez már kezd eléggé rendszeressé válni mindennapjaimban. Azért az hiszem, hogy még nem viszem túlzásba, s arról sincs szó, hogy ópiumfüggővé váltam volna, mégis időnként,

a dohányhoz hasonlóan, szükségét érzem a fogyasztásának. Örülök, ha meg tudnék szabadulni ettől a szokásomtól, s meggyőződésem, hogy ezek a rendkívül értékes levelek ehhez hatékonyan hozzá tudnak majd segíteni. Ezek hatása valóban meglepetést jelentett számomra, s levelemmel együtt néhányat most el is küldök neked, hogy magad is kipróbálhasd. A rendkívül feszített munka idején Jacknek is ajánlottam, de ő azt mondta, hogy ha a szer valóban elnyomja a fáradtságot és az éhséget, akkor ez nem neki való, mert krízishelyzetben neki szüksége van arra, hogy kialudj a magát és rendszeren étkezzen, egyszóval, amíg tengeren van, addig a világ minden kincséért se hajlandó semmiféle ilyen medicinát beszedni. A hajó kitűnő állapotban, fürgén és teljesen épen ismét készen áll arra, hogy kifusson a tengerre, a legutóbbi szökődagály alkalmával sikerült levontatni a homokpadról, amit talán homokszigetnek is lehetne nevezni. Igaz, vontatás közben elvesztettük egyik horgonyunkat, s megkeresése olyan hosszú időt vett igénybe, hogy meg kellett várnunk a következő, a mostani magasabb vízállást, amikor is a nagyszerű Mr. Lopez (isten áldásával) majd személyesen vezet ki bennünket a nyílt tengerre. Feltételes módon még hozzá akartam tenni, hogy 'ha időben megérkezik', de most, írás közben látom, hogy hajója már fél is tűnt a folyó kanyarulatában. Most száll fel a fregattra, s ha majd kivezeti a hajót a zátonyokon túlra és búcsút veszünk egymástól, akkor ennek a levélnek a továbbítására is őt fogom megkérni."

– Egyáltalán el fogom küldeni? – tette fel fennhangon a kérdést önmagának, amikor átolvasta a levelet. Az egésznek rossz, bántóan rossz volt a hangvétele. Úgy íródott, mintha nem lenne semmiféle probléma kettejük között, s ettől már önmagában is hamisnak, mesterkéltnek tündek a szavai. Lassan gyűrögetni kezdte a kezében tartott papírlapot, s közben a folyó felé pillantva látta az elegáns kis hajócskát, ahogy a csatornán haladva jócskán megkerülte azt az átkozott homokpadot s lassan feléje tart, hogy őt is a hajója fedélzetére szállítsa. Mikor eszébe jutott, hogy szárazföldet legközelebb talán csak a távoli Csendes-óceánra érve fog találni, akkor a félig összegyűrt levelet kisimította és még hozzátette: „Isten tudja, hogy leveletem mikor kapod meg, de előbb, vagy utóbb eljuttatja hozzád minden szeretetemet”.

A *Surprise*-nak tizenhat nap behozni való hátránya volt, s bár a *Norfolk* a vitorlázat, az árbocok és a felszerelés kímélése érdekében minden bizonnyal szimpla vitorlázattal folytatta útját déli irányba, az állandósult délkeleti passzátot figyelembe véve nem haladhatott öt csomónál kisebb sebességgel, még akkor se, ha éjszakára erősen megkurtították a derékvitorlákat; ez egyben azt is jelentette, hogy legalább háromezer kilométerrel előttük járt.

A *Surprise*-nak ezért rettentően kellett sietnie, így hát ahogy révkalauzuktól elbúcsúztak, azonnal felvonta teljes vitorlázatát. Ebben nem volt semmi rendkívüli, hiszen a hajót és parancsnokát szinte egész pályafutásuk során az időhiány sarkallta, s a sietség most is szinte normális állapotnak tűnt. Számukra a kényelmes időtöltésnek a tengeren volt valami kellemetlen, valami természetellenes mellékíze. A nagy sietség ellenére Jacknek nem állt szándékában, hogy a rohanást a hajó teljesítőképességének végső határáig fokozza, minden hűrt pattanásig feszítsen, mint ahogy azt gyakran megtette, amikor az üldözőbe vett hajó látótávolságban vagy akár a horizonton volt, amikor nyugodt lelkiismerettel kockára tehetné árbocainak épségét; ezzel együtt azonban a lehető legnagyobb sebességet megközelítő iramot akart diktálni, hiszen most már a távoli, déli tengerekre kellett eljutnia, ahol útközben már nem lesz módja a hajóhoz semmiféle tartozékot beszerezni és a javítási lehetőségek is bezárulnak előtte. Ismételten hálát adott a Gondviselésnek, hogy két olyan tiszttel áldotta meg, mint Pullings és Mowett, akik éjjel, nappal egyforma elszántsággal és energiával gondoskodtak arról, hogy a fregatt zavartalanul folytathassa az útját.

– Nos, most már visszatérhetünk a normális hajózáshoz – jelentette ki jóleső érzéssel, amikor már az Atlanti-óceán déli vizein élesen szélnek vitorláztak, ahol már nem érződött a szárazföld illata s a hamisítatlan, tengeri szelet ismerte fel benne. – Talán a hajó kipofozására is lesz egy kis időnk, hogy ne úgy nézzen ki, mintha éppen egy roncstelepre tartanánk vele. Mennyire utáltam, amikor a kényszerűség a szárazföldhöz kötött! – nézett vissza a nyugati látóhatáron egyre inkább elhalványuló brazil partok felé, melyek még mindig túl közelinek látszottak egy nyílt tengerhez szokott hajósemer szemében, aki a legnagyobb ellenséget a szélmentes partokban látta. „*Csak nyílt tengeren legyünk, s azt sem bánom, ha a*

*holdat csókolgatja a sóslé és a fellegetet csapkodó hullám”** –jegyezte meg Mowett szájából véve ki a szót, de aztán eszébe jutott, hogy a sors ezt akár kihívásnak is tekintheti s az egyik kötélfogó szarvat megsimogatva még hozzátette: – Mindezt persze csak átvitt értelemben mondom.

Jack nem tartozott a tisztogatást, csuszatolást, fényesítést túlzásba vivő, modern kapitányok közé, akik azt tartották elsőrangú hajónak, melyen a kikötőben öt másodperccel előbb lehet befejezni az árbocsudár cseréjét, mint a másikon; melyen a rengeteg réz csillogása mindig, minden időjárási körülmény mellett a napfényt is elhalványítja; melyen a kadétok szűk, fehér nadrágot, háromszögletű kalapot, aranszínű paszománnyal szegett hesseni csizmát és arany vállbojtot hordanak és csak a derékvitorlák megkurtításához értenek; melyen az állványokon lévő ágyúgolyókat gondosan feketére festik, miközben a természetes, fekete színű abroncsokat és piszkos konyhásgyerekeket állandóan fényesre sikálják. Azt viszont kedvelte, ha a kevéske rézveret, ami a *Surprise-on* található, az valóban ragyog és a festés is tűrhetően néz ki; ezt első tisztje is nagyon szerette. Érdekes módon ezzel a munkát elvégző emberek is maradéktalanul egyetértettek. Egyszerűen ehhez voltak szokva, ragaszkodtak a megszokott dolgokhoz, s értékelték azokat, még akkor is, ha olyasmivel jártak együtt, hogy a napot még jóval pirkadat előtt a nedves fedélzeten homokkal és habkövel kellett kezdeni, s ezért a reggeli is későbbre tolódott; még akkor is, ha az Atlanti-óceán nagy hullámvérése és a hajó hánykolódása közepette, amikor négyen álltak a kormánykeréknél, festeni kellett a szem előtt levő részeket, miközben az egész váltás készenlétben állt, hogy minden a legnagyobb rendben menjen. Nem mintha ez olyan gyakran fordult volna elő, hiszen a szelek most se kedveztek jobban a hajónak, mint az utazás kezdetén, s Hollom, a szélevő Jónás, továbbra is számos görbe pillantást kapott a háta mögött, amikor egy-egy sikeres utazást tett az ágyúmeister privát birodalmában.

A *Surprise* tehát a lehető legnagyobb sebességgel haladt dél felé s friss festékszagot hagyott maga után a szélárménykos oldalon. Amint a leginkább sérülékeny helyeken a festék megszáradt, ez a szag már kesernyés és vérpezsdítő lőporfüsttel keveredett. Ritkán

fordult elő, hogy a szemléket ne követte volna legalább kézfegyverekkel tartott lögyakorlat, s még ritkábban az, hogy a súlyos ágyúkat ne vették volna elő, majd ne tolták volna vissza a helyükre. Jack hitvallása szerint minél rosszabb az idő, annál alkalmasabb a gyakorlatok megtartására, hiszen az ember soha nem számíthatott arra, hogy sima és nyugodt, hullámmentes tengeren akad össze az ellenséggel, és tanácsos volt még jóval azelőtt begyakorolni, hogyan kell egy kétszázötven kilós ágyút felvontatni a lejtős, vadul táncoló fedélzeten, mielőtt valóban szükség lett volna erre a szakértelemre. Két meghatározó oka is volt ennek a folyamatos készülődésnek: az egyik az volt, hogy Jack Aubrey igazán élvezte az életet; vidám és felszabadult hangulatban volt, kitűnő egészségi állapotnak örvendett, és ha a világ nem bánik vele kegyetlenül – mint ahogy ezt már sokszor megtette –, akkor általában pihenten és a kellemes élmények iránti várákozással eltöltve kezdte a napot. Az élettől sok kellemes dolgot kapott, ezért a lehető legtovább szeretett volna élni, és a tengeri csatákban ezt leginkább úgy lehetett biztosítani, ha ő három sortüzet képes leadni, amíg ellenfele csak kettőt, és ezzel azonnal halálos sebet tud rajta ejteni. A második ok szorosan kötődött az elsőhöz: mivel megítélése szerint egy hajó attól tekinthető elsőrangúnak, ha annak erős és magasan képzett legénysége van, mellyel manőverezésben felül tudja múlni ellenfelét, tűzharcban föléje tud kerekedni, a hajón a rend és fegyelem mellett jó hangulat is uralkodik; egyszerűen olyan hadihajót tekintett igazán elsőrangúnak, mellyel – ésszerű keretek között – még a túlerő fölött is győzelmet arathat.

Délnek tartottak, fokról fokra haladtak dél felé a brazil áramlattal, és ha a Baktérítón történő átkelésüket a megszokott tengerészélet szabályai szerint nem jelezték volna harangkongatások, akkor talán meg is feledkeznek róla. A friss festéssel a hajó valóban a lehető legjobb formáját öltötte, a kényszerű várákozás idején a rézborításokat és a szerelvényeket csillogóvá varázsolták. Felvonta halvány és jó időjárási viszonyokra rendszeresített vitorláit is. Valóban rendkívül elegáns látványt nyújtott, ahogy a napot maga mögött hagyva, szélesre tárt szárnyakkal röptelt előre. Az ifjú kadétoakat kezdték bevezetni a görög és a latin nyelv, valamint a gömbháromszög tan

rejtelseibe, ami vajmi kevés lelkesedést váltott ki belőlük, de azonnal felélénkültek, amikor szabadjára engedték őket s Bondentől elleshették a köteltoldás titkait, a Böjtölő Doodle pedig néhány különleges csomó kötését mutatta meg nekik. Doodle soha semmit se magyarázott, nem is tudott, hiszen képtelen volt bármiféle érthető beszédre, de végtelen türelemmel, újra és újra megmutatta nekik, hogyan kell csinálni. Akár tízszer is képes volt egy árbocfeszítő csigasort összeállítani anélkül, hogy egyetlen hang elhagyta volna a száját. Mr. Martint napközben csak ritkán lehetett látni, s ő is legalább olyan szívesen abbahagyta a szinuszok, tangensek és érintők taglalását, mint diákjai; minden szabad percében a Brazíliában sebtében összeszedett, hatalmas mennyiségű fedelesszárnyút rendezte gyűjteménybe, és csak most látta meg igazán, hogy mennyi új fajtát, fajt, sőt családot sikerült felfedeznie. Stephennel együtt néhány csendes, nyugalmas hónapra vágyott, hogy osztályozhassa ezeket az apró élőlényeket, holott Stephen nem volt akkora bolondja a bogaraknak, és a munkája miatt (még azért mert nem akart elszalasztani egyetlen látótávolságban feltűnő madarat vagy bálnát sem) gyakran magára hagyta Martint a gyűjteményével.

Stephen különben egyre elégedetlenebbé vált felcserének, Higginsnek a munkájával. Ez az ember, minden vitán felül, valóban kitűnően értett a foghúzáshoz, de fogalma se volt a gyógyászatról és a sebészetről; nem csak hogy nem értett hozzá, de vakmerő és meggondolatlan is volt. Az emberek hiszékenységével is visszaélt. Valamit mondania kellett a sok hókuszpókuszra, akárcsak a placebók alkalmazására, minthogy Higgins ezen a téren sokkal messzebbre ment el, mint ami már a beteg érdekében megengedhető és igazolható lett volna. Ráadásul, teljesen törvénytelen módon pénzt kért a betegektől és azoktól is, akik néhány napot a gyengélkedőn szerettek volna lustálkodni. Stephen ezért úgy döntött, hogy az összes beteget maga fogja kezelni, Higgins tevékenységét pedig csak a fogakra korlátozza. Azzal is tisztában volt, hogy ezzel még nem tud véget vetni Higgins magán – vagy inkább titkos – praxisának, hiszen a tengerészek olyanok, amilyenek, de legalább vigyáz arra, hogy meg ne mérgezzék őket, ezért a legveszélyesebb gyógyszereit ettől kezdve mindig elzárva tartotta. Délelőttönként általában a legénység betegeit fogadta, majd körbejárta a gyengélkedőt, ahova Jack is

gyakran elkísérte. A tisztek általában a gyengélkedőben szolgálatot teljesítő szanitécen keresztül kértek hozzá időpontot, de ezt se tekintették szentírásnak, különösen a tiszti étkezdében lévő asztaltársai, így Stephen nem is volt egyáltalán meglepve, amikor kopogtattak az ajtaján, hiszen számos hivatásos tiszti és altiszti gyomor szenvedett még a Penedóban elfogyasztott rengeteg teknősbékahústól és trópusi gyümölcstől. Most viszont nem erről volt szó: Mrs. Horner kereste fel, amikor már mindenki a fedélzeten volt, hiszen a *Surprise egy* La Platából érkező kereskedelmi hajóval találkozott. Amikor Stephen felajánlotta neki, hogy majd az ágyúmaster kabinjában, a férje jelenlétében megvizsgálja, az asszony elhárította az ajánlatot, s azt se akarta, hogy Mrs. Lamb vagy az őrmester felesége jelen legyen a vizsgálatnál. Valójában nem is volt szükség alaposabb vagy hosszabb vizsgálatra; Mrs. Horner terhes volt, amivel az utolsó holdtölte után már ő is tökéletesen tisztában volt. Stephen csak megerősíteni tudta a gyanúját.

– Igen, de nem Hornertől van. Azt mondta, hogy maga is tud a problémájáról, doktor. – Hosszabb szünet után az asszony sutogva megszólalt: – Biztosan meg fog ölni.

– Nagyon sajnálom – mondta Stephen –, és nem akarok úgy tenni, mintha nem tudnám, hogy most mit kíván tőlem, de sajnos, ezt nem tehetem. Mindent megteszek, amivel segíteni tudok magának, de ezt nem tehetem. Meg kellene próbálnia... – kezdte mondani, de aztán megrekedt benne a szó és a padlót bámulva hirtelen átérezte az asszony szorongását és csalódottságát.

– Jól ismerem – mondta Mrs. Horner fakó, színtelen hangon. – Biztosan meg fog ölni.

Az asszony néhány perc múlva visszanyerte a nyugalomnak talán a látszatát, felállt a helyéről, kisimította a kötényét, s szánszalmasan fiatalnak és betegnek látszott.

– Mielőtt elmenne – szólalt meg Stephen –, két dolgot akarok mondani: először is, rendkívül veszélyes minden beavatkozás ezekbe a természetes folyamatokba; a másik pedig az, hogy a természet néha maga avatkozik be a dolgok menetébe, hiszen gyakorlatilag minden tizedik terhesség vetéléssel végződik. Remélem, hogy hertente egyszer azért fel fog keresni; talán egy kicsit rosszul is fogja magát érezni és segítségre lesz szüksége.

Teljesen nyilvánvaló volt, hogy az asszony alig hallotta a szavait, bár finom kis pukedlivel búcsúzott tőle, mikor mondanivalóját befejezte. Az ajtón kilépve egyre csak a „biztosan meg fog ölni” szavakat mormolta maga elé.

– Talán meg is teszi – gondolta Stephen, és néhány perc múlva elindult a fedélzetre, hogy lerázza magáról a vizsgálat nyomasztó emlékét, s hallja, hogy milyen híreket hozott a kereskedelmi hajó. A folyosóra kilépve pontosan beleütközött a sötét, morcos, haragos és veszélyes kinézetű ágyúmasterbe; a nagy, erős, lógó kezű ember úgy festett, mintha minden semmiségtől ki akarnának robbanni belőle az indulatok.

Stephen közben már mindenről lekésett, már csak a több száz méterre elkiáltott udvarias búcsúszavakat hallhatta és csak az ellenkező irányba elindult hajó farvizét láthatta, amint fehér csikként húzódik végig az azúrkék óceánon. Pullings viszont elmondta neki, hogy nagyon kedvezőtlen hírek érkeztek: a *Norfolk* nem futott be La Platába, ami lehetővé tette volna a rohanó *Surprise* számára, hogy néhány száz kilométert behozzon a lemaradásból, hanem egyenesen tovább folytatta az útját. Egy montevidéi bárka délre, körülbelül a 40°-nál találkozott vele, ami azt jelenti, hogy kedvezőbb szelet kapva még tovább is növelte előnyét.

– Most már egyedül abban reménykedhetünk – mondta Pullings –, hogy találkozunk majd egy másik hajóval, mely azt a hírt hozza, hogy látta a *Norfolk*-ot. Port Desire kikötőjébe beállni nagyjavításra, mielőtt hozzálátna a Horn-fok megkerüléséhez. Ha ez nem így alakul, akkor valóban a nyomába szegődhetünk, és csak az isten a megmondhatója, hogy egyáltalán megtaláljuk-e valahol.

– Mr. Allen viszont ismeri a brit bálnavadászok tartózkodási helyeit, s nem az a *Norfolk* egyik feladata, hogy őket zaklassa?

– Dehogynem, persze, hogy az! De a halászat az utóbbi években messze kiterjedt a déli és nyugati vizekre is, így ha nem sikerül azokon a partmenti vizeken elkapni, melyeket a fedélzetmester ismer Chile, Peru, a Galapagos-szigetek, Mexikó és Kalifornia környékén, vagy ha nyugatabbra megy vagy ötezer kilométerrel, akkor hogyan találják meg ezeken a tengereken? Ott nincs passzát, arrafelé kereskedelmi hajók se járnak, és kikötők sincsenek, ahol híreket hallhatnánk felőle. Páratlan szerencsére lenne szükségünk

ahhoz, hogy elkapjuk; szerencsére, melyben olyan kevés részünk volt az egész átkozott út alatt.

Délnek és még tovább délnek tartottak, de egyetlen hajóval se találkoztak. Egymás után múltak a napok, sőt hetek, s a csendes tenger körben, a látóhatár pereméig, teljesen üres volt, csak a végtelen magány szegődött társnak melléjük. Ezúttal a széljárás is gyenge, szeszélyes, néha kifejezetten kedvezőtlen, de főként gyenge volt. Jack egymás után három éjszakán is azt álmodta, hogy egy olyan lovon ül, mely egyre kisebb lesz, zsugorodik alatta, mindkét lába már a földet éri, az emberek erősen rosszálló, már-már gyűlölködő pillantásokat vetnek rá. Minden alkalommal verítékben úszva, nyugtalanul ébredt.

A levegő és a tenger szinte észrevétlenül egyre hűvösebb lett, s a déli mérésekkor a nap is legalább egy fokkal eltávolodott a zenittől. Most már a fiatal kadétok is elfogadható szakértelemmel végezték a méréseket, s Jack már őszinte elismeréssel figyelte, ahogy megállapítják a hajó helyzetét az Egyenlítőtől délre és Greenwich-től nyugatra. Néha magához hívatta őket, hogy elmondjanak neki egy-egy részletet valamelyik latin ódából (most éppen szegény Horatiust kínozták), vagy elragoztasson velük egy-egy görög főnevet.

– Ha holnap mindnyájan vízbe fulladnának – jegyezte meg Jack Stephenhez fordulva –, az apjuk akkor se tehetne szemrehányást nekem, hogy nem láttam el mellettük a kötelességemet. Amikor én ilyen gyerek voltam, akkor senki se törődött azzal, hogy jól vagy rosszul végzem a napi munkámat és hogyan haladok a latin vagy a görög nyelvvel...

Szinte naponta, sorjában, vendégül is látta őket, a délelőtti váltásban lévő gyerekekkel gyakran együtt reggelizett, egy-kettőt közülük ebédre is meghívott.

A hosszú és lassú út során arra is volt ideje – rengeteg ideje –, hogy a meghívásokra újra a szokásos rendben kerüljön sor, s ez már lassan egyhangúvá is kezdett válni: a kapitány együtt ebédel tisztjeivel a tiszti étkezdében, a tiszti étkezde közönsége felváltva ebédel a kapitánynál, a kadétok közül egy vagy kettő pedig mindkét helyen részt vesz ezeken az ebédeken. Minél délebbre jutottak, a koszt annál szegényesebbé vált. Mindkét szakács megtett minden tőle telhetőt, de a magánkészletek erősen megcsappantak, és bár

Poncius Pilátus, a tiszti étkezde szakácsa, továbbra is veszekedett, amikor a tyúkketreceket felvitték a hátsó fedélzetre, s bár a tyúkjai időnként még mindig tojtak egy-egy tojást, és Aspasia, a kecske, továbbra is adta a tejet a tiszti étkezdében felszolgált kávéhoz, az utolsó birka a negyvenedik szélességi fok után kilehelte a lelkét – az Egyenlítő környékén alaposan megnyírták, hogy valamivel könnyebben viselje a hőséget, de a hűvösebbre fordult időjárást már nem bírta ki –, és a kapitány asztalára is szózott disznóhús került, amikor a lelkész nála vendégeskedett. Jack elnézést kért a változtatásért, hiszen azt ígérte, hogy ürühúsról látja vendégül.

– Semmi baj, semmi baj – bizonygatta Martin. – Ez a legfinomabb szózott disznóhús, amit valaha is ettem. Nagyon jól illenek hozzá ezek a kelet-indiai fűszerek, s még ha vezeklés alatt fogyasztott fekete zabkása lenne, akkor is lakomának számítana. Ma reggel, uram, fél kilenckor, megláttam az első pingvinemet! A doktor azt állítja, hogy valami félkegyelmű pingvin lehetett, mert olyan eszeveszett sebességgel úszott a hajó mellett, hogy szinte repült a vízben és nagyon elemében érezte magát.

A *Surprise* gyakorlatilag azoknak a vizeknek a szélére ért, ahonnan kiindulva a Csendes-, az Atlanti- és az Indiai-óceán folyamatos áramlással körbeveszi a világot, és számos, inkább délebbre megszokott állatot sodort a környékre. A tenger színe, hőmérséklete, sőt jellege is hirtelen megváltozott, és bár még túl korai volt abban reménykedni, hogy nagyobb albatrosszal találkozhatnak, de annak már nagy volt a valószínűsége, hogy kék vihardárral, cetmadárral és – természetesen – egyre több pingvinnel összeakadnak. A változást követő napon, amint fejük fölött meghallották – nem is hallották tulajdonképpen, csak megérezték a mennyezet fölötti, alaposan elszigetelt, vastag gerendák remegését – a fedélzetet sikáló habkő csikorgását, Stephen és a lelkész azonnal kikelt a meleg ágyból, a tiszti étkezdébe sietett, ahol a felszolgáló mindkettejüknek adott egy tálka forró zabkását. Közben – Martin ekkorra már megmosakodott, sőt a számvevő tiszt gyertyájának fényénél meg is borotválkozott – a keleti látóhatáron valami szürkesség kezdett derengeni. Kisvártva a mezítlábas Honey is megérkezett, hogy a melegben húzza magára zokniját és cipőjét, mert lába teljesen kivörösödött a hideg, nedves fedélzeten. Közölte velük, hogy a nedvesség túlnyomó

részét öt perccel azelőtt már lesikálták, lesöpörték a fedélzetről és a hajnali ködszítálás is abbamaradt.

– Északkeleti szél fúj, hátulról kapjuk a hullámokat, de még meglehetősen hideg van, ezért talán célszerű lenne megvárni a reggeli utáni időszakot. A szagok alapján minden bizonnyal szártott tőkehal lesz a reggeli.

Mindketten elhárították a javaslatot, szerettek volna már kint lenni a fedélzeten, hogy készenlétben álljanak, amikor az embereket kitrombitálják a függőágyaikból és azokat elrakatják velük, mert bántó módon akadályozzák a kilátást. Öt perc múlva már fent is lesznek, ha a fedélzet megfelelően...

– Óh, uram, óh, uram! – rohant be lélekszakadva a szintén meztelbűbas Calamy. – Egy hatalmas, egy óriási bálna... pontosan itt van mellettünk...

Valóban ott volt a hajó mellett, és tényleg óriásinak látszott, az óriási ámbráscet szögletes feje egy vonalban volt az elűlső horogonylanc nyílásával, hosszú, szinte feketén sötétlő teste pedig a tatfedélzetig nyúlt a huszonnégy-huszonöt méter hosszú, hatalmas, erőt és nyugalmat sugárzó állatnak, mely mellett a fregatt is törékeny kis szerkezetnek tűnt. Fejének felső része kiemelkedett a vízből, óriási, egyenetlen hátát hullámok nyaldosták, és fűjta ki magából a vízzel kevert levegőt: vastag, fehér vízszög törte fel belőle a magasba, s egy-egy fűjás alatt pontosan háromig lehetett elszámolni. Rövid szűnet után fejét szándékosan kétszer is a víz alá merítette, majd újra kiemelte és fűjt egyet; lélegzetet vett és fűjt, beszívta a levegőt és ismét kifűjta magából, s közben hatalmas, szélesen és vízszintesen elterűlő farkával egy-egy mozdulatot téve, folyamatosan a hajó mellett maradt. A szűke, áttetsző vízben alig kőhajításnyi távolságra úszott a fregattól, így felűlről és oldalról is alaposan szeműgyre lehetett venni. A hajókortát mellett felsorakozva némán és szinte megkővűltén bàmulta mindeki.

– Ez egyike a nyolcvanhordós bikáknak – jegyezte meg a Stephen mellett álló fedélzetmester. – De elképzelhető, hogy akár kilencen is kijönne belőle. Az ilyeneket hívjuk mi tanár úrnak, bár ezek általában magányosan járják a tengereket.

– Egy cseppet se látszik nyugtalannak – suttofta Stephen.

– Nem, de azt hiszem, hogy már süket. Találkoztam olyan öreg példányokkal, melyek teljesen süketek voltak és egyik szemükre se láttak, mégis nagyon jól elboldogultak. Talán a társaságot kedveli; úgy tűnik, hogy ez gyakran előfordul a nagy, magányos példányokkal, ugyanúgy mint a delfineknél. Most már bármely pillanatban alámerülhet; alaposan kifújta magát és...

Szavait puskadörrenés szakította félbe. Egy pillantást vetve a körülát felé, Martin a katonák egyik, még mindig hálósapkát viselő és ostobán vigyorgó tisztjét pillantotta meg füstölgő muskétával a kezében. A cet hatalmas feje víz alá merült, hatalmas háta felpúposodott s mielőtt még végleg alámerült volna, farka teljes terjedelmével egy pillanatra a felszínre csapódott.

Stephen csak meredt maga elé, hogy mérhetetlen dühét valami hogy palástolni tudja, s akkor a járőpadló irányában az időponthoz képest, de különben is, rendkívül szokatlan dologra lett figyelmes. Mrs. Lambet, a hajóács feleségét látta, aki csak azt várta, hogy a nagy némaság véget érjen s most sietős léptekkel közeledett feléje.

– Óh, doktor, nagyon kérem, velem tudna jönni, most, azonnal?
Mrs. Horner nagyon rosszul van.

Valóban rémesen nézett ki. Kétrét görnyedve ült az ágyán, arca sárga volt s verítékben úszott, haja kétoldalt az arcába hullott, s a szörnyű fájdalomtól még a lélegzetét is visszatartotta. Az ágyú-mester teljesen zavartan ott toporgott a kabin sarkában, az őrmester felesége pedig ott térdelt az ágy mellett s csendes szavakkal nyugtatgatta: – Jól van, drágaságom, jól van, mindjárt minden rendben lesz!

Stephen azon a reggelen még nem is gondolt Mrs. Hornerre, de abban a pillanatban, ahogy a kabinba belépett, már olyan biztos volt a történetekben, mintha csak az asszony már elmondta volna neki: Mrs. Horner abortuszt csinált magának. Mrs. Lamb tudta, de mások nem, ezért két, iszonyú kínokkal járó, görcsös roham között Mrs. Horner egyetlen gondja az volt, hogyan távolíthatná el a többieket a kabinból.

– Világosságra, levegőre, két kád forró vízre és néhány törülközőre van szükségem – szólalt meg Stephen ellentmondást nem tűrő hangon. – Mrs. Lamb majd a segítségemre lesz. Másnak most nincs helye a kabinban!

A gyors vizsgálatot követően és a legszükségesebb dolgok elvégzése után Stephen lesietett a gyógyszer szekrényéhez. Útközben, odalent, találkozott segédjével s Higgins, mivel jobb megoldást nem talált, félreállt, hogy utat engedjen neki, de Stephen nem ment el mellette, hanem könyökénél fogva az egyik rácsozat alá húzta, hogy az arcát is lássa Higginsnek.

– Mr. Higgins, Mr. Higgins – szólalt meg nagyon dühösen, – ha nem tudom megmenteni, akkor ezért maga lógni fog! Maga egy rohadt, elvetemült, meggondolatlan, felelőtlen és őrült gyilkos! Higgins egyáltalán nem volt híján szemtelenségnek, hetvenkedésnek, magabiztosságnak és választéknak, ha valamire kifogást kellett keresnie, de most annyi visszafojtott, hüllőszerű vadságot s kegyetlenséget látott Stephen tekintetében, hogy csak lehajtotta a fejét s egy szót se szólt.

Később az üres gyengélkedőn – a hajón lévő azon kevés hely egyikén, ahol nyugodtan lehetett beszélgetni annak kockázata nélkül, hogy mások is meghallják, miről van szó – Stephen találkozott az ágyúmesterrel, aki felesége bajának természetéről érdeklődött.

– Női probléma – magyarázta Stephen –, a nőknél ez nem ritkaság, de úgy vélem, hogy ezúttal sokkal súlyosabb formában jelentkezett. Minden reményünk az ifjú szervezet ellenálló képességében van... Hány éves is Mrs. Horner?

– Tizenkilenc.

– Ezzel együtt, gondolatban mindenre fel kell készülnie: lehetséges, hogy túléli a lázat, de az is elképzelhető, hogy nem.

– Ugye, ez nem miattam van? – kérdezte a tűzmester halk, rekedtes hangon. – Nem amiatt, hogy... amit maga is tud, doktor.

– Nem! – válaszolta Stephen. – Magának ehhez nincs semmi köze – tette még hozzá Horner sötét, vadságot sugárzó arcába nézve. „Valami kötődésről lehet szó?” – találgatta magában. Vonzalom? Szeretet? Gyengédség? Vagy csak hiúság és tulajdonféltés?” Egyikben sem lehetett biztos, de másnap kora reggel, amikor kénytelen volt közölni az ágyúmesterrel, hogy feleségének egy cseppet se javult az állapota, akkor olyan érzése támadt, hogy az első sokk és döbbenet után ebben az emberben legnagyobb erővel a harag munkálkodik... harag úgy általában, az egész világgal szemben, és harag a feleségével szemben, amiért megbetegedett. Mindez nem

túlzottan lepte meg, hiszen szárazföldi szakmai pályafutása alatt nagyon sok olyan férjjel, sőt szeretővel találkozott, akit dühített és türelmetlenné tett párja betegsége, sőt még hibáztatta is érte, nem volt benne semmi szánalom s amiatt dühöngött, hogy a nő részéről számítani is lehetett ilyesmire.

Lassabban haladtak, időnként északkeleti irányból záporok söpörtek végig a tengeren, s egy alkalommal, ahogy kivilágosodott és délnyugati irányban az esőfüggöny kissé feltisztult, az árbockosárban lévő ő hangja harsant:

– Fedélzet! Vitorla a láthatáron! Ott! Jobboldalon, a hajó közepénél!

Jack éppen az első reggeli kávéját készült elfogyasztani, amikor néhány hangfoszlány eljutott hozzá a kiáltásból. Csészéjét visszacsapta az asztalra, a kávé fele ki is lötytyent belőle, s felrohant a fedélzetre.

– Árbockosár! – kiáltott fel az őrnök. – Melyik irányban?

– Most nem látom, uram – hangzott a válasz. – Jobboldalon, a hajó közepével lehetett egy irányban a látóhatár szélén. Azt hiszem, hogy baloldalával felénk, élesen szélnek vitorlázott.

– Vegye fel ezt, uram! – szaladt Killick dühösen kiabálva gázdája után s egy kapucnis örkabátot, egy Magellán kabátot tartott a kezében. – Vegye fel! Az egész rohadt éjszaka ezzel dolgoztam, varrogattam, varrogattam, szabtam, varrtam – motyogta zsörtölődve.

– Köszönöm, Killick – szólt feléje szórakozottan Jack s fedetlen fejére húzta a kapucnit. – Legénység! A vitorlákhöz! – szólalt meg ezután jó hangosan és érthetően. – Fősudár vitorlák és széloldali szárnyvitorlák!

– Többet nem is kellett mondania. Szavaira a vitorlakezelők futólépésben már meg is indultak a magasba, és az árbocmerevítő kötelek környéke is feketéllett az emberektől. Néhányszor, szaggatottan felharsant a vitorlamester kürtjele s a vitorlák máris kilobbantak. .. hagyták őket alázuhanni, majd helyükre illesztették, rögzítették, összefogták, megigazították, aztán felhúzták őket, s mindezt rendkívüli gyorsasággal tették. A *Surprise* gyorsan nekilendült, és oldalán már magasabbra csaptak a hullámok, amikor ismét az ő szem kiáltása hallatszott: a vitorla ismét felbukkant a horizonton, de időközben fordult a széllal és most kifejezetten délnek tartott.

– Mr. Blakeney – szólt oda Jack az egyik bőrig ázott, de izgalomtól kipirult arcú legénykének –, ugorjon csak fel egy távcsővel az árbocmervítőre és szépen mesélje el nekem, hogy mit lát!

Igen, valóban megfordult, igazolta vissza a hírt a kadét kiáltása. Mr. Blakeney még a nyomát, a farvizét is látta a távcsővén keresztül. Hátszéllal vitorlázott.

Most már Jack és a hátsó fedélzet szélfelőli oldalán összegyűltek is láttak valami világosabb foltocskát derengeni a nagy szürkességben, de ennyi volt az egész.

– Lát valami árbockosarat raja? – szólt fel az árbockosárban lévő őrszemnek.

– Nem, uram – hangzott a válasz egy percnyi, hosszú keresgélés után. – Nincs semmi rajta.

A tisztek szinte egyszerre mosolyodtak el. Ezeken a vizeken minden szokatlan vitorlázatot szinte biztosra vehető, hogy valami bálna-vadász – vagy hadihajót jelent, de árbockosár nélkül egyetlen bálna-vadász hajó se fut ki a tengerre. Felszerelésének ez nagyon fontos és azonnal szembeödő kelléke volt. Akkor pedig csak hadihajó lehet; elképzelhető, hogy a *Norfolkot*. szintén valami baleset érte, vagy nagyon rossz időjárást fogott ki; ha ez így van, akkor valami félreeső, déli kikötőben végezték el rajta a javítást; tehát elképzelhető, hogy ellenfelük itt van néhány kilométerre tőlük a szélalatti oldalon.

– Fedélzet! – hallatszott ismét az őrszem kiáltása. – Csupán egy brigg! – közölte morcos, csalódott hangon.

– Az örömteli várakozással teli feszültség pillanatok alatt szertefoszlott. Hát, persze! Még postahajó is lehetett; a *Danae* brigg. Most már mindenki emlékezett rá. Rendkívül kedvezőtlen körülmények között haladhatott az is, ha még mindig csak itt tart. Természetesen rögtön megfordult és menekült, ahogy csak bírt, míg fel nem ismerte a *Surprise-t*.

– Az ördög vigye el! – fordult Jack bosszankodva Pullingshoz. – Mindenképpen találkozunk kell velük. Húzzuk fel a megfelelő színű, rövid jelzőzászlót, ha látótávolságba megközelítjük, de ne korábban, mert ebben a szélben nem lenne értelme elveszíteni a zászlókat – adta ki az utasítást, majd visszatért a kávéjához. Azt is megtudta, hogy dr. Maturin éppen valamelyik beteggel van elfoglalva, ezért egyedül látott hozzá a reggelijéhez.

Volt valami furcsaság a *Danae* körül. Első látásra biztosan nem bízott meg a *Surprise* színeiben, hiszen kötelessége is volt, hogy ne bizzon meg senkiben. De az is furcsa, hogy nem ad kielégítő és egyértelmű választ a kifejezetten neki szóló, azonosítást kérő jelzésre, holott mostanra már az idő is eléggé kitisztult. És az is furcsa volt, hogy egy kicsit szélnek kezdett vitorlázni, mintha csak a széloldalba akarna kerülni, s közben, hosszabb időközönként érthetetlen jelzőzászlók kúsznak fel a hátsó árboc csúcsára. Valóban nagyon gyors járású hajó volt, amit egy postahajótól el is lehetett várni, így most kibontott vitorlázattal egyre távolabb került a *Surprise-től*. Pullings üzent valakivel a kabinba, hogy valami nem tetszik neki a dologban, mire Jack is visszatért a fedélzetre. Egy darabka pirítóssal a kezében, elgondolkodva nézte a kétárbocost. Eddig korrekt módon viselkedett, a megfelelő színű zászlókat vonta fel, most pedig a „postaszállítmányt” jelző zászlósort húzta fel, ami egyben azt is jelentette, hogy nem szabad megállnia és meg se szabad állítani. De még mindig ott volt az a bizonyos azonosító jel kérdése. Egy pillanatra se mutatta meg világosan, már azelőtt kezdték bevonni, mielőtt teljesen felkúszott volna az árbocra.

– Azonosító jelzést megismételni s egy ágyúlovést leadni a szél felőli oldalon! – adta ki Jack a parancsot.

Pirítását gondosan letette az egyik ágyútalp szánjára és Mowett távcsövén keresztül a *Danae't* figyelte. A hajó továbbra is bizonytalanul viselkedett, értelmezhetetlen jelzéseket adott le; a zászlósort megindították fölfelé, majd ismét kezdték bevonni, közben a felhúzókötel is összegabalyodott, de a leglényegesebb zászlócskák ismét már az előtt eltűntek, hogy világosan látni lehetett volna őket. Maga is számtalan alkalommal bevetette ezeket a cseleket, amikor üldözőkkel a nyomában néhány értékes percet akart nyerni. Egy olyan kitűnően vitorlázó hajó esetében, mint a *Danae*, mindez egyáltalán nem volt meggyőző. A zászlókkal folytatott mutatványt valami éles fordultnak vagy a vitorlák teljes kieresztésének kellett volna követni. Nem, nem, ez így nem megy! Minden bizonnyal elfoglalták; ellenséges kezekre került, és ha tud, akkor mindenképpen meg akar lógni.

Jack néhány pillanatig a szél erejét, az áramlatot, a postahajó teherbíró képességét mérgette, majd kiadta a parancsot:

– A legénység menjen reggelizni, aztán majd megfordulunk. Ha valóban az, aminek gondolom, és sikerül elfognunk, akkor magának kell hazavinni.

– Köszönöm, uram – vette tudomásul a parancsot Pullings széles mosollyal az arcán. Szakmai szempontból számára ennél nem is lehetett jobb megoldás. Nem a harci dicsőségről, a győzelemről volt szó, hiszen a postahajó fegyverzete nem vehette fel a versenyt a fregattéval és biztosan nem is bocsátkozott volna harcba, de ennek nem volt semmi jelentősége, hiszen a dicsőség mindig a kapitányé és az első tiszté. Egy önkéntes esetében még nyilvánvalóbb a siker, hiszen egy visszafoglalt zsákmányt hoz, ami ékesen bizonyítja elszántságát, tettekézségét és szerencsés kezét is, s ez egyáltalán nem elhanyagolható körülmény a kinevezéseknél.

– Mindenesetre egy kicsit kergetőzni akar – jegyezte meg Jack, s tenyerével ámyékolva magának, továbbra is a kétárbocost figyelte.

– Tudassák a helyzetet a doktorral is. Nagyon kedveli az ilyenfajta játékot.

– Hol a doktor? – kérdezte kis idő elteltével, amikor a *Surprise* jó széllel és az összes vitorlával káprázatos bemutatót tartva délnek kezdett fordulni.

– Nos, uram – válaszolta Pullings –, úgy tűnik, hogy a doktor nagyon fáradt lehet, hiszen egész éjszaka fent volt... Az ágyú-mester felesége megbetegedett, s most végre a lelkésszel együtt a tisztí ebédlőben, a kályha mellett szétrakhatták a bogaraikat. Mindezenre azt üzenté, hogy ha kifejezett parancsot kap, hogy feljöjjön s jól szórakozzon ebben a hideg, szitáló, majdnem jeges esőben és metsző szélben, akkor, természetesen aláveti magát a parancsoknak. Jack minden nehézség nélkül el tudta képzelni a keserű, akár lázadásnak is tekinthető, dühös szóáradatot, melyet Pullings nem tartott alkalmasnak arra, hogy felé is közvetítsen.

– Meg kell kérnem Killicket, hogy neki is készítsen egy Magellán kabátot – jegyezte meg Jack. – Az ő embere egyáltalán nem bánik ügyesen a tűvel és az ollóval. Az ágyú-mester feleségét említette? Szegény asszony! Talán valami romlott dolgot ehetett... de jobb kezekbe nem is kerülhetett volna! Emlékszik, hogyan térítette magához Mr. Dayt még a régi *Sophie* hátsó fedélzetén? Hé, ott elől! Egy méterrel feljebb az elülső tarcsvitorlát!

A *Surprise* most már valóban minden erejével átadta magát az üldözésnek. Ez volt az, ami a legjobban ment ennek a fregattnak, s amihez kapitánya és legénysége a legjobban értett. Tökéletes összhangban dolgoztak, parancsokra szinte nem is volt szükség; kihasználták a tenger minden hullámát, a legapróbb szellőzéseket, az orrvitorla és a tarcsvitorlák állandó mozgásban voltak, a vitorlarudakat hozzáértő kezek igazgatták nagy szakértelemmel. A *Surprise* mindig is nagyon kedvelte az elfogásokat – ezen a téren több tapasztalata is volt, mint bármely más hajónak –, s étvágya minden egyes kereskedelmi vagy hadihajó elfoglalásával fokozatosan nőtt; az emberekben ilyenkor felszínre kerültek a régi kalózkodás hagyományai és eluralkodott rajtuk a játékszenvedély. Bár úgy tűnt, hogy már semmit se lehet hozzátenni a vadászszenvedély és az erősen élő, „valamit semmiért” törekvés együttes hajtóerejéhez, de most mindezt még az a szándék is erősítette, hogy tegyenek valamit Pullings kapitányért, hiszen Jack ígéretét többen is hallották. A kapitányt mindenki kedvelte a fedélzeten, s ez most újabb ösztönzést jelentett, hogy még nagyobb lelkesedéssel végezzék munkájukat. Így aztán bár a gyorsjárású és szakértelemmel irányított *Danae* a hat-nyolc kilométernyi előny birtokában joggal reménykedhetett abban, hogy az est leszálltáig bírni fogja versenyt, de a sápadtfényű nap még jócskán fent volt az égbolton, amikor kénytelen volt bevont derékvitorlákkal rövid horgonyra állni a *Surprise* szél alatti oldalán.

– Mondják meg doktornak, hogy fel kell jönnie a fedélzetre s élveznie kell az eseményeket, akár akarja, akár nem – mondta Jack, majd amikor Stephen kisvártva megjelent, akkor neki kezdte a helyzetet magyarázni: – Ez az a postahajó, melyről már hallottunk. A *Norfolk* viszont elkaphatta, mert annak a legénysége van a fedélzeten. Az amerikai tiszt éppen most jön át a fedélzetre. Van valami megjegyzésed a dologhoz?

– Talán újra beszélhetnénk, ha már tárgyaltál vele – javasolta Stephen, akinek nem volt a nyilvánosság fülének is szánt megjegyzése. Örülök neki, hogy ágyúlövések nélkül sikerült visszafoglalnod; nem is gondoltam, hogy ilyen jól fog menni a kergetőzés. Mr. Martinnal arra számítottunk, hogy csak nagy lövöldözéssel és ide-oda száguldozással lehet véget vetni a dolognak, – mondta, s a *Danae* előfedélzetére pillantva egy kis csoportra lett figyelmes, akik egymás

hátát veregetik s széles mosollyal kiabálnak át a *Surprise* legénységének. Nyilvánvalóan foglyok lehettek, akik a legváratlanabb körülmények között nyerték vissza szabadságukat. A többiek nagyon csüggedten, keserű arccal, az egész napi vitorlakezelés után fáradtan gyülekeztek a középfedélzeten; nyilvánvalóan ők alkothatták a hajó jelenlegi legénységét. Kapitányuk, egy fiatalos képű hadnagy, igyekezett olyan méltósággal viselkedni, ahogy csak tudott: a taffedélzetre érve tisztelgett, majd kardját felajánlotta Jacknek.

– Nem, uram, tartsa csak meg! – rázta meg fejét Jack. – Szavamra mondom, elegáns táncversenyt rendeztünk.

– Azt hiszem, hogy el tudtunk volna menekülni – jegyezte meg a hadnagy –, ha a Horn-foktól délre nem veszítünk annyi vitorlát, és erősebb, lelkesebb a legénységünk. Mindenesetre annyi elégtételünk azért lehet, hogy egy híresen gyors parancsnok fogott el bennünket.

– Ezek után, gondolom, mindketten megérdemlünk valami frissítőt – szólalt meg ismét Jack, s mutatta az utat a hadnagynak a kabinja felé. – Pullings kapitány, kérem, folytassa! – szólt még vissza a válla fölött.

Pullings kapitány folytatta is, mégpedig a legnagyobb szakértelemmel. A postahajót olyan közeire vontatta, amilyen közeire csak lehetett, hogy még napnyugta előtt meg lehessen ejteni az átrakodást, mivel szinte biztosra vehetően nagyon kellemetlen időjárásnak néztek elébe. Martin és Stephen, mielőtt még visszatért volna a tisztí étkezde függőkályhája mellé, még egy ideig elnézegette, ahogy az egyre kellemetlenebbül erősödő szélben a csónakok oda– vissza közlekednek a két hajó között és szállítják át a *Surprise* legénységének és katonáinak egy részét a postahajóra, onnan pedig hozzák át a volt foglyokat és az amerikaiakat, a nyakigláb kadéttal, valamint a *Danae* iratait.

– Itt vannak a hajó papírai – mutatott Jack az asztalon lévő iratokra, amikor ismét megbeszélésre ült össze Stephennel. – Sokat természetesen nem mondanak, mivel az angolok vezette hajónapló írása a *Danae* elfoglalásakor abba is maradt, s ami azóta íródott, az csupán az útvonalra és a túlnyomórészt átkozottul rossz időjárási viszonyokra korlátozódik. De a foglyok, s ez alatt azokat értem, akiket fogságba ejtettek s kötelezték őket a további munkára, már

sokkal beszédesebbek. Mivel a Horn-foknak ezen az oldalán fogták el őket, azt nem tudják meggyőződéssel állítani, hogy a *Norfolk* már a Csendes-óceánon lenne, de azt tudják, hogy az Atlanti-óceán déli körzeteiben már elfogott két, hazafelé tartó bálnavadász hajónkat. Közülük az egyik már több mint három éve járta a tengereket s minden hordója színültig teli volt. Itt van annak a hivatalos levélnek a tervezete, amit majd Tom Pullings fog hazavinni. Ebből minden részletet megtudhatsz, s ahol szükségesnek tartod, ott a stíluson lehet változtatni

Stephen a szokásos formájú fejlécre s a bevezető sorokra pillantott,

Surprise, a tengeren
(északkeleti széljárás, mérsékelt időjárási körülmények)
49°35'0,63°11'NY

Uram!
Abban a megtiszteltetésben lehet részem, hogy tájékoztathatom Lordságodat...

majd megszólalt:

– Figyelj, mielőtt tovább olvasnám, árulj el nekem valamit! Ha feltételezzük, hogy jelentősebb értékek is vannak azon a postahajón, akkor azok hol lesznek nagyobb biztonságban, ha Tómnál maradnak, vagy ha mi visszük tovább őket?

– Nos, ami az értékeket illeti, tartok tőle, hogy azokra a *Norfolk* azonnal lecsapott. Két vasláda, tele arannyal, te jó isten! Nem lehet arra számítani, hogy azt hátrahagyták. Az biztos, hogy én nem tettem volna, ha-ha-ha!

– Tegyük fel, hogy dokumentumok, értékes dokumentumok is vannak rajta elrejtve – folytatta Stephen türelmesen és ugyanolyan halkán, mint az előbb, csak a székét húzta kicsit közelebb Jack-hez. Hol nagyobb a kockázata annak, hogy elvesznek? Nála, vagy nálunk?

– A kalózok jelentik a legnagyobb problémát – válaszolta egy kacsintás után elgondolkodva Jack. – Azzal a hajóval Tom gyorsabb a legtöbb hadihajónál, hacsak nem fog ki valami kegyetlenül rossz időt, de a Nyugat-Indiáktól kezdve keserves útja lesz mind a francia,

mind pedig az amerikai kalózok miatt. Nagyon gyorsak is vannak köztük, s neki csupán néhány játépuskája lesz, s elég ember se áll majd rendelkezésére, akiket melléjük állíthatna. Azért nem vállal túlzottan nagy kockázatot, hiszen elképesztően nagy ez a sós víz, de mégis azt kell mondanom, hogy azok a feltételezett papírjaid nálunk nagyobb biztonságban lennének.

– Ha így áll a helyzet, akkor megtenné nekem azt a szívességet, hogy átkísérsz a postahajóra és abba a helyiségbe, ahol a ládák voltak?

– Persze, hogy megteszem – felelte Jack. – Am úgylis mindenképpen látni szerettem volna. Zsákot vigyünk magunkkal?

– Azt hiszem nem szükséges – felelte Stephen –, de egy pontos mérőléc hasznos lehetne.

Gondterhelt volt. A pénznek mindig is egészségtelen hatása volt a hírszerzésre, s gyakran nagyon veszélyes volt bánni ezzel a dologgal. Már az se tetszett neki, ahogy a *Danaen* lévő rejtékhely hollétét tudomására hozták. Ha eszébe jutottak azok a levelek, melyekben Sir Joseph a ködös, zavaros londoni légkorról tájékoztatta, akkor még kevésbé tetszett neki az ügy, s most, a megváltozott körülmények közepette nagy volt a csábítás, hogy feledkezzen meg az egésztől. A kapott utasítások nem vonatkozhattak teljes egészében a jelenleg kialakult helyzetre, és bármit csinál, az esetleg balul üthet ki. Ha viszont nem tesz semmit, s a postahajót ismét elfoglalja valaki, akkor ostoba, hozzá nem értő bolondnak fog tűnni, de ennél még keletlenebb dolog is előfordulhat. Mi lesz, ha a rejtékhelyet üresen találja? Mi a helyzet akkor, ha közben a patkányok szétrágták a papírokat? Mi van akkor, ha az elfogott Mr. Cunningham maga is a patkányok rokona?

Ezek a gondolatok jártak össze-vissza a fejében akkor is, amikor bekukkantott a Mr. Cunningham és pénzesládái volt kabinjának oldalában lévő, hosszan elnyúló beugróba – ahol még mindig látszott a ládákat rögzítő csavarok helyei –, majd, nem minden megkönnyebbülés nélkül, végül ismét Jack felé fordult: – Ezek a barmok nem jó helyet adtak meg! Itt nincs semmi! Talán nem is volt soha.

– Valami papírokat kellene keresni? – kérdezte Jack.

– Persze, hogy azokat. De hisz a napnál is világosabb: „A baloldali falon lévő polcon, a válaszfaltól egy méternyire a harmadik csavarfejet megnyomni.”

– Stephen – szólalt meg Jack –, nekem úgy tűnik, hogy te most a jobboldali falat nézegeted.

= Az ördög vigye el, Jack! – kiáltott fel Stephen mérgesen. – Ez itt a bal kezem – tartotta magasba a kezét. – És mi van ezen a bal, ezen az ügyetlen, szerencsétlen oldalon?

= Az addig rendben is van, csak közben megfordultunk – figyelmeztette Jack. – Most a tattal pontosan szemben állunk. A harmadik csavarfejet mondtad? – kérdezte, s már meg is nyomta az említett pontot, mire a palánk két oldalának illesztése közül, meglepően hangos csörömpöléssel egy fémkazetta zuhant a padlóra, onnan az egyik sarokba gurult és a teteje felpattant. Lámpáját letéve lehajolt, hogy összeszedje a szétszóródott bankjegyeket és papírokat, s így már jobban látta a ládika tartalmát.

– Te szent ég! Mi lehet... – kiáltott fel meglepetten, de aztán összeszedte magát és szó nélkül kötegekbe rendezte a pénzt, átadta Stephennek, aki csak futó pillantást vetett a bankjegyekre, elégedetlen nyugtalansággal csóválta meg a fejét, majd visszarakta a kötegeket a ládikóba.

– Azt hiszem, hogy a legcélszerűbb az lesz, ha ezt most azonnal lepecsételtem s átadom neked, hogy tartsd biztonságban. Jó lenne, ha te magad vinnéd vissza a *Surprise-re*, hiszen én már többször is kiestem a csónakból.

A tágas kabinban Stephen ismét megolvasztotta a pecsétviaszt, belenyomta furcsán vésett órákulcsát, s a ládikát egy darab papír kíséretében átadta Jacknek. – Azon a papírszeleten van a küldemény jogos tulajdonosa arra az esetre, ha velem történne valami.

– Átkozottul nagy felelősség – vette át Jack meglehetősen morcosan a ládikát.

– Ennél sokkal nagyobb is létezik, barátom – jegyezte meg Stephen. – Most pedig vissza kell mennünk, hogy megtartsam a vízi temet.

– Erről jut eszembe – szólalt meg Jack –, láttam, hogy az ágyúmeszter felesége is a beteglistádon van. Remélem, már jobban érzi magát?

– Jobban? Egyáltalán nem érzi magát jobban – mondta Stephen együttérzőn.

= Mit szólnál, ha meglátogatnám, vagy küldenek neki egy tyúkot, vagy egy üveg portóit, vagy esetleg mind a hármat...

– Figyelj! – szólalt meg Stephen. – Azt se tudom, hogy túléli-e ezt a napot.

– Óh, istenem! – szörnyülködött Jack. – Nem is gondoltam... nagyon aggódom miatta... remélem, tudsz érte tenni valami...

– Ami a teendőket illeti – sóhajtotta Stephen –, nekem már szinte minden bizodalمام a fiatal szervezet ellenálló képességében van. Még alig múlt tizenkilenc, szegény gyermek, és az ember tizenkilenc éves korában szinte még a poklok tisztítótűzét is túléli. Mondd, ugye Tom Pullings nem indul útnak azonnal?

– Nem. Holnap reggelig még velünk marad. Még rengeteg papír-munkát kell elvégeznem.

– Legalább egy levelet nekem is meg kell írnom – mondta Stephen. – És ha módod lesz rá, akkor átmegyek és segítek az elfogott posta rendezésében – tette még hozzá, mivel tudta, hogy Jack mennyire viszolyog mások leveleinek elolvasásától, még akkor is, ha azok pótolhatatlan és felbecsülhetetlen értékű információkat tartalmaznak. – Mindenesetre dolgos éjszakának nézünk elébe!

Dolgos és álmatlan éjszakának, melynek során rábukkantak egy Caleb Gill nevű tiszt levelére, melyben világosan leírja a *Norfolk* tervezett útvonalát, egészen a Galapagos-szigetekig, ahol majd nyugatnak fordul, „Palmer bácsikám Édenkertje felé, ahová azoknak a telepeseknek egy csoportját is magunkkal vesszük, akik minél távolabb szeretnének kerülni honfitársaiktól”. Palmer bácsi minden bizonnyal a *Norfolk* kapitánya lehetett, az Edénkert pedig a déli tengerek bármelyik szigetét jelenthette. Az adatokat és a jelenlegi pozíciókat egyeztetve, valamint mindazt figyelembe véve, amit a bálnavadászok a *Norfolk* hajózási képességeiről elmondtak, Jack elég megalapozottan és magabiztosan állíthatta, hogy a *Surprise* még jóval a Galapagos-szigetek előtt utoléri ellenfelét, valahol a Juan Fernández-szigetek tájékán, ahol annak tűzifát és vizet kell vételeznie. Az is elképzelhető, hogy minderre Valparaísoban kerül sor, ahová a karbantartási munkák elvégzésére szándékozik beállni. Stephennek a hangulata is megjavult volna, ha gondolatai nem forognak állandóan két súlyos betege körül; egyikük régi cimborája, Joe Plaice volt, aki csupán a létráról esett le,

de fejét beütötte egy szemes csavarba és koponyatörést szenvedett; másikuk Mrs. Homer volt, akinek állapota a kezelések hatására se mutatott semmiféle javulást.

– Mindannyiszor bámulattal tölt el, amikor tengerészeink egyik hajóról a másikra átszállva, minden gyakorlat nélkül folytatják tovább az útjukat – jegyezte meg Martin, ahogy a korlátnál állva figyelték a távolodó *Danaet*, amint széles ívben észak-északkeletnek fordítja az orrát, míg a *Surprise* nyugati irányba folytatta útját.

– Nekem azt mondták, hogy a kötélzet nagyjából az összes hajónál megegyezik – magyarázta Stephen. – Mint ahogy mi világos analógiát fedezünk fel a gerincesek csontvázánál, a tengerészek is így vannak a hajóikkal. Azt hiszem, hogy egy kétárbocos briggnél előrefutnak azok a kötelek, melyeket egy háromárbocos esetében hátul rögzítenek, de ez nem jelent nagyobb problémát számukra, mint egy anatómus számára a kérődzők összetett gyomra vagy a bögőmajmok sajátos nyelvcsontja. De tulajdonképpen azt akartam mondani, hogy tudom, szándékodban állt meglátogatni az ágyú-mester feleségét, de azt hiszem, súlyos lelki és fizikai állapotára való tekintettel meg kell kérjelek, hogy halaszd el ezt a látogatást, amíg némi javulás be nem következik nála. Már a férjét is eltiltottam mellőle. Másrészt viszont szeretnék megkérni, hogy amint megfelelő fény lesz hozzá, lásd el az asszisztensi feladatokat mellettem egy meglehetősen bonyolultnak ígérkező koponyaműtétnél. Koponyalékelést kell végeznem szegény Plaice-nél, s ezt még ma szeretném megcsinálni; azt mondják, hogy gonosz időjárásra van kilátásunk, s az embernek szilárd talajra van szüksége a talpa alatt s a betegnek is mozdulatlannak kell lennie. A Lavoisier-féle koponyalékelő műszer továbbfejlesztett változatával végzem a műtétet, kitűnő szerszám, nagyszerű vágóéllal, s neked az lenne a feladatod, hogy forgasd a haj tó kart.

A *Surprise* legénysége, mint általában a tengerészek, egészében véve megszállott hipochonder volt, s a sebészeti beavatkozásokat majdnem annyira kedvelte, mint a hadizsákmányt. Valamelyik tengerésztársuk karjának vagy lábának amputálása olyan hátrányokkal

járt a szenvedő alany számára, melyekre ők is nagyon érzékenyek voltak, de egy koponyalékelés már korántsem keltett ekkora izgalmakat. A betegnek fel kellett épülnie ahhoz, hogy teljes egészében visszanyerje korábbi erejét, s olyan legyen, mint azelőtt. Csupán egy ezüstlapot kap a koponyájába s egy olyan lehetőséget, hogy erről ő és barátai a sirig anekdotázzanak.

Dr. Maturin már korábban is végzett a tengeren ilyen műtétet, mindig a legjobb fényviszonyok közepette, vagyis a fedélzeten, következképp számosan voltak tanúi az operációnak. Látták, ahogy lefejtí Joe Plaice fejbőrét, szabaddá teszi a koponyacsontot, jól hallható zajok kíséretében és a műszer karjának forgatása mellett kifűrészelt belőle egy darabot, majd a fegyverkovács által dombomra alakított háromshillingessel a keletkezett lyukat lefedte, a fémdarabot kellőképpen rögzítette, helyére rakta a fejbőrt, melyet a lelkész gondosan összevarrt.

Valóban nagyszerű és izgalmas események követték egymást: mindenki látta, amikor a kapitány, majd Barret Bonden, a beteg unokatestvére elsápadt, Joe nyakán a vér patakokban csörgött alá, az agyvelő is világosan látszott – s ez minden pénzt megért azon túl, hogy ebből tanulni is lehetett –, s a közönség mindennek tanúja lehetett. Jó is volt ez így, hiszen hosszú időre ez volt az emberek számára az egyetlen szórakozás, és néhányuk esetében egyben az utolsó is. A hosszabb ideje tartó, erős, délről és nyugatról érkező szelek, az állandóan süllyedő barométer, a vészterhes fellegek jelezte rossz idő a vártnál hamarabb és nagyobb erővel csapott le rájuk.

Az erős építésű *Surprise* ennek ellenére jól bírta az időjárás viszontagságait, hiszen megerősített árbocfeszítő kötelekkel, abroncsokkal, vasalatokkal, árbocmerevítőkkal, kormánykerék-rögzítővel, csigasorokkal, segédkötelekkel volt ellátva, a viharvitorlákat időben felvonták, az árbocsudarat pedig rögzítették. A viharos szél valóban nagyon erős volt, olyan sűrű, jeges permetet söpört magával, hogy időnként látni se lehetett tőle; bár kezdetben az áramlattal szemben fűjt és alaposan felkorbácsolta a tengert, azért mégsem volt annyira kegyetlen, és a fregatt, erősen megkurtított derékvitorlákkal, hatalmas tempóban, a hullámoktól félig elborítva, délnek tartott. Fedélzete úszott a vízben, s az emberek egy pillanatra se engedhették el a hajó orrától egészen a tatjáig felszerelt biztonsági köteleket.

Két nappalon és három éjszakán keresztül tombolt a vihar, a felfőzfosztlányok néha az árbockosár magasságában söpörtek végig a tengeren, de harmadnapra aztán felszakadozott a felhőzet, s el lehetett végezni a szükséges méréseket. Jack legnagyobb öröme a vártnál jóval délebbre jutottak – délebbre, mint ahogy azt mérések nélkül fél lehetett becsülni –, és már szinte karnyújtásnyira voltak az Estados-szigettől.

Jack hosszas eszmecsérét folytatott Allennel a kiteregetett térképek előtt, melyek eltérő pozíciókat adtak meg a különböző szigetekre, kellemetlen sziklahátakra és földnyelvekre. Míg ők ketten beszélgettek, az emberek a hajót egészen a tatfedélzet korlátjáig teleaggatták tengervíz áztatta ruháikkal, hogy szikkadjanak valamit a sápadt, késő délutáni napsütésben. Jack a fedélzetmestertől újra és újra Colnett kapitány pontosságára felől érdeklődött, a fedélzetmester pedig újra és újra megerősítette, hogy állításai hitelességére akár a szent esküt is le merné tenni.

– Cook kapitány tanítványa volt, uram, ő pedig állandóan két Arnold-féle kronométerrel utazott, azok mindig fel voltak húzva, soha, egyetlen pillanatra se álltak le, a méréseket mindig tíz másodpercen belül elvégezte mindaddig, amíg el nem értünk a Szent Ilonától délebbre eső vizekre s megindultunk hazafelé.

– Két Arnold-féle kronométer? Nos, akkor rendben van, Mr. Allen – bólogatott Jack végül elégedetten –, akkor vegyük az irányt most a St. John-fok felé. Ha felmegy a fedélzetre, kérem, szóljon a doktornak, hogy el tudom kísérni a ma esti vizitjére.

– Nos, Stephen – jegyezte meg, mikor a doktor érte jött –, látom, ma rémesen hosszú a betegek listája.

– A szokásos, megerőltetésből származó sérülések, összezúzott ujjak, törött csontok – vonta meg a vállát Stephen. – Mondtam is nekik, az egyik kezüket a hajó, a másikat a saját érdekükben használják, a grogot pedig öntsék a lefolyóba legalább két órával azelőtt, hogy felfúvásznának a kötélzetre, de hiába beszél nekik az ember. Össze-vissza ugrálnak a kötélzeten, a vitorlamester pedig még biztatja is őket, mintha kapaszkodó farokkal ellátott, nyolckarú polipok lennének, így aztán nem csoda, hogy vihar után mindig megtelik a gyengélkedő.

– Hát, igen, de inkább Mrs. Hornerről mondj valamit! Sokat gondoltam rá, amikor annyira hánykolódtunk és dűledeztünk.

– Ő ebből semmit se vett észre, nem volt eszméleténél, de mindezenetre a súlyos betegek esetében a függőágy nagyon bevált a tengeren. Azt hiszem, most már kijelenthetem, hogy a lázat sikerült leküzdeni – különben a haját is leborotváltattam –, és bár még mindig nagyon gyenge, de továbbra is bízom abban, hogy a fiatal szervezet már említett ellenálló képessége majd kihúzza a bajból; talán szerencsésen túl lesz rajta.

Jack Aubrey vajmi kevés jelét látta az ellenálló képességnek vagy fiatalságnak, amikor minden előzetes figyelmeztetés nélkül bevezették az ágyúmeister kabinjába. Ha nem beszél előzetesen Stephen-nel, akkor az asszony ólomszürke arca, nagy, feketekarikás szemei alapján ítélve azt mondta volna, hogy a halál jegyei kezdtek kiütközni rajta. Mrs. Hornernek még volt annyi ereje, hogy egy Stephen felé vetett szemrehányó pillantás kíséretében fogjon egy sálkendőt és azt kopasz fejére tekerje.

– Köszönöm, uram – mondta, amikor Jack örömét fejezte ki, hogy már sokkal jobban néz ki, s már csak a gyerekek miatt is gyorsan meg kell gyógyulnia teljesen, mert nagyon hiányzik nekik, na és természetesen Mr. Homer kedvéért is. Már éppen arról akart valamit mondani, hogy Juan Fernandez majd visszavarázsolja a rózsákat az arcára, amikor észrevette, hogy Stephen keresztbeteszi az ujját az ajkán, s akkor jött rá, hogy zavarában olyan hangosan beszél, mintha a szélfelőli oldalon, egy nagyobb távolságra lévő hajón lenne.

A gyengélkedőn már sokkal otthonosabban érezte magát, ott pontosan tudta, hogy mit kell mondania minden matrózának vagy a kadétjének, vagy John Nesbitnek, aki a kulcsontját törte el.

– Nos, Plaice – tréfálkozott megkönnyebbülve emberével –, végül valami jó dolog is kisül ebből az egészből. Ezután már senki se mondhatja, hogy „szegény, öreg Plaice, egy shilling nélkül maradt”.

– Hogy érti ezt, uram? – kérdezte Plaice csukott szemmel mosolyogva.

– Hát úgy, hogy be van építve a koponyájába, ha, ha, ha! – válaszolta Jack nevetve.

– Nem mondhatom, hogy egy kicsit sem hasonlítasz Shakespeare-re – jegyezte meg Stephen a kabinba visszatérve.

Ezt mások is megjegyzik, akik olvassák a leveleimet és küldeményeimet – felelte Jack –, de most miért mondod ezt?

– Mert Shakespeare bohócai is ilyen lehegerlő stílusban szellemeskednek.

– Csak a féltékenység és irigység beszél belőled – nevette el magát Jack. – Mit szólnál ma este egy kis muzsikáláshoz?

– Bizony nagy kedvem lenne hozzá, de nem fogok jól játszani, mert – mint ahogy amerikai foglyunk mondaná – teljesen *megvagyok*.

– De Stephen, ezt a szót mi is használjuk.

– Tényleg? Nem is tudtam, de ha használjuk is, akkor is van benne valami vidékies felhang, mintha valahol a dublini rakparton hangzana el. A hadnagy különben közeli rokona annak a rendkívül szeretetremlő Lawrence kapitánynak, akivel Bostonban találkoztunk.

– Igen, ugyanaz, aki Mowettet foglyul ejtette a *Peacocknal* és olyan rendesen viselkedett. Ezért olyan megkülönböztetett figyelemmel bánok a fiatalemberrel, ahogy csak tudok. Holnap estére a kadétjával együtt meghívtam vacsorára. Ugye nem bánod, Stephen, hogy ezúttal nélkülöznöd kell a szokásos pirított sajtot? Már csak annyi van belőle, hogy éppen elég legyen egy elfogadható vacsorára a vendégeimnek.

Így aztán a megszokott pirított sajt nélkül játszottak; játszottak késő éjszakáig, egészen addig, míg Stephen két tétel között el nem szunnyadt a csellója mellett. Akkor elnézést kért és félig még mindig az álmok világában járva eltámolgott a kabinjába. Jack kért egy grogot, megitta, majd nyakába tette a felesége által kötött s még mindig meleget és szeretet árasztó – bár a brazilai egerektől kicsit megrágott – sálát, belebújt Magellán-kabátjába, és felment a fedélzetre. Az első váltás volt szolgálatban, elhangzott a hetedik harangütés, és Maitland látta el az ügyeletes parancsnoki teendőket a fedélzeten. Amint szeme hozzászokott a sötétbe, Jack megnézte a sebességmérő zsinórt és a térképet. A *Surprise* pontosan tartotta az útvonalat, csak kicsit gyorsabban haladt, mint arra számított. Valahol, a sötétben, a szél alatti oldalon lehetett az Estados-sziget. Az Anson-féle térképen látta szirtekkel csipkézett partvidékét, s nem szeretett volna valami sziklának ütközni, ahogy ahhoz se volt kedve, hogy belekeveredjen a Dél-Amerika alsó csücskét és a Lemarie-szorost

uraló erős áramlatokba és a különös erővel meginduló dagály sodrásába.

= Orrvitorlákat bevonni, mélytengeri zsinórt leengedni! – adta ki a parancsot.

Néhány perccel később már el is kezdődött a mélységmérés szokásos szertartása: messze, előre bedobták a nehéz ólmot, majd a hajó tatjáról felharsant a „Figyelj, ott, figyelj!” kiáltás, s egyre közeledett, ahogy a korlát mellett felsorakozott emberek sorban engedték ki a mélytengeri mérőzsinór utolsó csomóját a kezükből, mindaddig, amíg a zsinór el nem ért a kormányosmesterig, aki jelentette a mélységet az ügyeletes kadétnak, aztán elhangzott a „Kész, végig!” kiáltás, az ólmot előreadták s kezdődött a következő mérés.

– Elég lesz! – szólalt meg Jack a nyolcadik harangütés elhangzásakor, amikor a még álmos váltás a fedélzetmesterrel együtt megérkezett a fedélzetre. – Magának jó éjszakát, Mr. Maitland! Mr. Allen, azt hiszem, hogy a St. John-fok környékén járhatunk. A mélység kétszáz méter, enyhén emelkedő fenékkal. Mi a véleménye?

– Nos, uram – szólalt meg elgondolkodva a fedélzetmester –, szerintem folytatni kell a mérést, amíg elérjük a – mondjuk – százhetven métert és a fehér, kagylóhéjas talapzatot.

Egy harangkongás, két harangkongás.

– Száználcvan méter és fehér, kagylós homok, uram! – jelentette végre a fedélzetmester az ólmot a lámpa fényéhez közelítve. Jack jócskán megkönnyebbülve kiadta a parancsot, hogy fordítsák szélnek a vitorlákat. A szélárménykos partvonal közelében lévő gonosz helyeket elkerülve, de még mindig délnek haladva, most már ő is lemehetett kabinjába s alhatott egyet nyugodtan.

A pirkadat már ismét a fedélzeten találta. Az idő kitisztult, a szél felerősödött és szabálytalan időközönként furcsa, kellemetlen lökésekkel támadt a háborgó tengerre. A szélalatti oldalon szárazföldnek nyoma se látszott. A középső váltást átadó fedélzetmesternek már aludnia kellett volna, de nem ment vissza a kabinjába, így együtt jelölték ki az útvonalat, melyet követniük kell, hogy – ne túl közel a partvonalhoz – megkerüljék a Horn-fokot, de mégis elég közel hajózzanak a szárazföldhöz, hogy ki tudják használni a kedvező, partmenti szeleket, melyek most északészakkelet irányból úgy érkeztek, hogy kedvezőbben már nem is jöhettek volna.

Mindaddig élvezték is ezt a széljárást, amíg a kapitányi kabin vendégei – Killick és koromfekete segítője szemrehányó pillantásaitól követve – el nem fogyasztották a pirított sajt utolsó morzsáit is. Egy rendszerint mosolygós fekete arc rosszalló kifejezése valóban rosszallást fejez ki! Nem volt könnyű az este. Először is a körülmények nyilvánvalóan nem voltak adottak egy vidám, baráti vacsorához. Aztán a bővérű, könnyen megörvendeztethető, hamar nevetésre fakadó Jack, ahogy barátai ismerték, teljesen különbözött attól a magas, impozáns megjelenésű, díszegyenruhába öltözött, arcán hosszú évek csaknem abszolút tekintélyének nyomát viselő Aubrey kapitánytól, aki a két, sokkal fiatalabb és várakozásaitól teljesen eltérő amerikaiat fogadta. Ezért is jelentett általános, bár udvariasan titkolt megkönnyebbülést, amikor elváltak egymástól; a foglyok Mowett és Martin társaságában visszatértek a tisztí étkezdébe, Jack pedig felment a tatfedélzetre.

Látta, hogy a *Surprise* továbbra is tartja az útvonalat, bár az égboltra pillantva nem látszott valószínűnek, hogy ezt sokáig tudja folytatni. A fedélzetmester szintén fent volt a fedélzeten, s a hajó közepén, a jobboldali korlátnál állva távcsövével időről-időre végigpásztázta a látóhatárt. Többen is voltak mellette, mert körbejárt a hír, hogy ha az idő tiszta marad, akkor nagyjából mostanában kell a feltűnnie a Horn-foknak.

A hír igaznak bizonyult. A tizenöt méter hosszú hátsó fedélzeten föl s alá járkáló Jack még ötszáz métert se tett meg abból az öt kilométerből, amit Stephen az általa megállapított túlsúly ledolgozására előírt neki, amikor az őrszem kiáltása szárazföldet jelzett. Maitland, Howard és az épkézláb fiatalok felmásztak az árbockosárba, hogy jobban lássák azt, amit most már a fedélzetről is látni lehetett: a világ zordon kinézetű végét, a látóhatár szélén azt a magasba nyúló feketeséget, melynek tövében folyamatosan villantak fel a fehér foltok, amikor a tajtékzó hullámok nagy erővel a sziklának verődtek s felcsapódtak a magasba.

Egyre többen jelentek meg fel a fedélzeten, a lelkész társaságában Stephen is feljött az ebédlőből.

„Mennyire szárazföldi kinézetű emberek”, gondolta magában Jack s mosolyogva a fejét csóválta. Odahívta őket magához, megerősítette, hogy valóban a Horn-fokot látják, s még a távcsövet is

odaadta nekik egy kis nézelődésre. Martin maradéktalanul el volt ragadtatva. Ámulva csodálta a távoli, halálos veszélyeket rejtő merev délyt és a szinte lehetetlen magasságba felcsapó hullámverést.

– Az a tájékos hullámverés tehát a Csendes-óceán! – szólalt meg tisztelettudó csodálattal.

– Sokan Nagy Déltengernek is nevezik – jegyezte meg Jack –, mivel szerintük a Csendes-óceán csak a negyvenedik szélességi foknál kezdődik. Teljesen mindegy, hiszen egyformán nedves mindenütt.

– Mindenesetre, uram – mondta Martin –, ami azon túl van, az már a világ túlsó oldala, egy másik óceán, egy másik félteke! Óh, mekkora öröm!

– Vajon miért várja már mindenki annyira, hogy körbeérjünk a Fokot? – tette fel mintegy magának a kérdést Stephen.

– Mert attól tartanak, hogy megváltozik az idő – felelte Jack. – Ezen a környéken nyugati széljárás uralkodik, de erre biztosan te is jól emlékszel még azokból az időkből, amikor a *Leoparddal* jártunk erre. Ha viszont időben megkerüljük a Fokot, és néhány vonással túljutunk a Diego Ramirez-szigeteken, akkor a nyugati szelek már fújhatnak, ahogy csak akarnak, akkor is távol tudjuk magunkat tartani Chile partjaitól. Mindenesetre ezt a kanyart még meg kell tennünk. De – tudod – mielőtt körbeérnénk, a délnyugati, sőt az erős nyugati szelek is lezárhatják előttünk az utat. Ezen a környéken joggal retteghetünk a délnyugati szélről.

A nap lebukott egy sötétlila felhőtaraj mögé. A szél teljesen elcsendesült. Miközben egyik szélről a másikra állították a vitorlákat a Horn-fok áramlata elkapta a fregattot s keleti irányba röpítette. Az esti váltás kezdetére, nagy süvöltözéssel, a délnyugati szél is megérkezett.

Az elkövetkező napokban és hetekben szinte folyamatosan tombolt a szél. Néha olyan eszelős erővel tört rájuk, hogy már-már az árbocok épségét fenyegette, és soha nem csökkent olyan szint alá, amit normális körülmények között rendkívüli és szokatlanul zord időnek neveznének, de most, bizonyos idő elteltével, már természetesen is vették ezt a száguldó szélvihart.

Az első három nap folyamán Jack minden erejével azon volt, hogy megőrizze – már amit abból meg lehetett őrizni – azt a szándékát, hogy folyamatosan nyugatnak tartson. Oldalszélben leverelkedte magát a hatvanadik szélességi fokon túlra, ahol az emberek nagyon

sokat szenvedtek a fedélzetre, a szerelvényekre, a kötélzetre, a vitorlázatra és a csigasorokra rakódott vastag jégpáncéltól. Délre és még délebbre, a halálos veszély ellenére, amit egy jégheggyel történő éjszakai összeütközés jelentett, délre, a változás reményében! A változás be is következett, csak éppen minden rosszabbra fordult. A most már egyértelműen nyugatról érkező szél felerősödött és a kelet felé görgetett hatalmas hullámhegyek még magasabbra nőttek; az egymástól több száz méternyi távolságban lévő, fehér, szélről tépett hullámtarajok közötti mélységben sötétszürke-sötétzöld hullámvölgyek húzódtak, s a *Surprise* nem tehetett mást, mint hogy hagyta magát sodortatni az árral s igyekezett a lehetőségekhez képest alkalmazkodni a körülményekhez. Egy, az eddigi borzalmakhoz képest is rettenetes napon, amikor a tenger teljes felülete – a hullámhegyek, a hullámvölgyek és minden együtt – a levegő és víz száguldva repülő keverékét alkotta, kénytelenek voltak az előárbocon feltekert felsőderékvitorla szélben csattogó alsó szárnyát használva menekülni az ítéletidő ellen, s ezzel óriási kerülőt tettek. A rémálomnak tűnő menekülés minden órája egy-egy újabb, fárasztó, viharos napot jelentett, amikor azért kellett küszködni, hogy nyugat felé visszanyerjék a már addig megtett és el is vesztett távolságot. Bár a *Surprise* és legénységének túlnyomó része hozzászokott a magasabb déli szélességi fokok, a hírhedt negyvenes és a még ennél is borzalmasabb ötvenes környékén gyakran tomboló viharokhoz, de ahhoz nem szoktak hozzá, hogy ilyen körülmények között szélvihar ellenében hajózzanak – vagy próbálkozzanak a hajózással. A hullámhegyek olyan hatalmasra nőttek, hogy könnyű, kis, együléses csónakként táncoltatták a közel negyven méter hosszú *Surpnse-t*. Lehetetlen volt szembeszállni a hullámhegyekkel, útjuk olyan volt, mintha egy eszeveszetten száguldó hullámvasúton ültek volna.

Mindez majdnem a végzetet hozta el dr. Maturin számára. Már éppen készült lemenni – elég kelleetlenül, hiszen éppen hét albatrosz vitorlázott a hajó körül –, amikor észrevette, hogy a vitorlamester macskája a második lépcsőfokon ülve mosakszik. Mivel ki volt adva, hogy nem szabad se éheztetni, se rosszul bánni vele, se a tengerbe hajítani, a macska megszokta ezt a helyzetet, feladta kedves kis hízelkedő természetét, most is csak egy szemtelen pillantást vetett a doktorra és folytatta a tisztálkodást.

– Ilyen arcátlan macskával még életemben nem találkoztam – dühöngött Stephen fennhangon, s magasra emelt lábbal át akarta lépni a macskát. Az állat félreugrott, a hajó pedig ugyanebben a pillanatban futott neki orral egy közeledő hullámhegy zöld színű falának. Előárbocának csúcsát az ég felé fordította, az egyensúlyát veszített Stephent pedig előre hajította. Balszerencséjére, a lenti átjáróban éppen nyitva volt egy rakodónyílás, melyen keresztül egy nagy szénrakásra zuhant, melyet a függőkályhák számára készítették elő.

Nem tört el semmije, az ijedtségen kívül csak jókora zúzódá-sokat szenvedett; tépett, feszült, ideges volt, és mindez a legrosszabbkor történt. Két jégvihar között, egy viszonylag csendesebb időszakban, amikor ezt megelőzően a szinte vízszintesen röpködő jégzilánkok úgy záporoztak a hajóra, mintha söréttel lőtték volna, Jack parancsot adott, hogy az előárbocon és a főárbocon vonják be teljesen a felső-derékvitorlákat. A fedélzeten őrséget teljesítő két őr szinte egyszerre ugrott a bevonó- és középkötelekhez. Mivel a vitorlaszárnyak kicsit dagadtak a szélben, a vitorlák a varrás mentén hirtelen szétnyíltak, s a felső-derékvitorla már annyira lobogott, hogy az árbockosarat is leverte volna, ha Mowett, a vitorlamester, Bonden és Warley, a felső fedélzet parancsnoka és három embere fel nem mászik a magasba s közvetlenül a kurtitásnál le nem vágja az egészet. Warley éppen a szélárnyékos oldalon lévő vitorlarúdnál volt, amikor meglazult alatta a talpallókötel, ő pedig a hajó mellett lezuhant a magasból s a kegyetlen tenger egy szempillantás alatt elnyelte. Közben az előárboc felső-derékvitorlája is darabokra szakadt, a főárboc alsóvitorlája hatalmas csattanással kibomlott s törtzúzott mindkét oldalon. Nagy erőfeszítések árán a hajó baloldalán végre sikerült leengedni a vitorlát; az emberek úgy küzdöttek a gyakran derékig érő vízben, hogy talán senki nem tételezné fel, hogy emberek képesek ilyen teljesítményekre. Ezt követően az előtörzsvitorlát is leengedték, majd a már-már elszabadulni készülő csónakokat még erősebben rögzítették az alsó vitorlafához; közben a *Surprise* mindvégig csupán egyetlen tarcsvitorlával hajózott. Végre mindennel kész voltak, s hozzáláttak a sérült kötélzet toldozásához és megerősítéséhez, sebesült társaikat pedig levitték a gyengélkedőbe.

A fregatt most már több-kevésbe biztonságban volt, Jack pedig lement, hogy megnézze a sérülteket.

– Jenkins hogy van? – kérdezte.

– Azt hiszem, hogy nem fogja túlélni – válaszolta Stephen. – A mellkasa teljesen... Rogers pedig valószínűleg el fogja egyik karját veszíteni. Ezzel mi történt? – mutatott Jack zsebkendővel betekert kezére.

– Valami szeg sérthette fel. Észre se vettem, amikor történt.

A hajózás szempontjából nézve ezután már jobbra fordultak a dolgok. Szakadatlan és megfeszített munka árán sikerült valamennyit előrehaladni, s bár a szél tartósan és folyamatosan nyugati irányból érkezett, akadtak olyan napok, amikor zezzugosán haladva annakellenére is sikerült valamit előre jutni, hogy a kedvezőtlen széljárás még barátságtalan áramlatokkal is párosult. Egészségügyi szempontból már sokkal rosszabb volt a helyzet. A ruhák állandóan nedvesek voltak, az emberek borzalmasan fáztak, gyakran úrrá lett rajtuk a keserűség, és Stephen nem kis aggodalmára néhányukon már kiütöztek a skorbut jeleit. A sokkal hatékonyabb igazi citrom leve helyett csak lime-ből nyert lé volt a hajón. Stephen megállás nélkül a betegek mellett volt, Rogers teljesen összezsúzódott karját sikeresen amputálta, vizsgálta az újonnan érkező pácienseket, s bár Martin és Pratt, a szanitéc (egy szelíd és teljesen ártalmatlan, ferdehajlamú gyerek), valamint Mrs. Lamb nagyon nagy segítségére volt a betegápolásban – sokkal több hasznukat vette, mint Higginsnek –, ennek ellenére nehezen mentek a dolgok. Jackkel csak ritkán találkozott, hiszen ő szinte mindig a fedélzeten volt, vagy hullafáradtan aludt egy kicsit a kabinjában. Stephen csodálkozva vette észre magán, hogy mennyire hiányoznak neki azok a tisztai étkezések, amelyekre elköltött, nagyon szerény vacsorák. A halhatatlan Aspasia kivételével már vágóállat se maradt, személyes tartalékaik is elfogytak vagy tönkrementek, így a gyorsan és kényelmetlen körülmények között elfogyasztható ételválaszték csak a hajón rendszeresített fejadagokra korlátozódott; amikor pedig a hajókonyhában nem lehetett tüzet gyújtani, akkor csak kétszersültön és vékonyra szeletelt, sózott marhahúson éltek. Nehéz körülmények, állandó fájdalom és lehangoltság Diana miatt, balsejtelmek, rémálmok, rossz előjelek. Az volt a legnagyobb szerencséje, hogy volt még készlete

annak a nagyszerű cserjének, a kokának a leveléből, mely nap mint nap talpon tartotta és az éhséget is elverte. Éjszakára pedig ott volt az ópiumkivonat, mely legalább elviselhetővé tette a sötétséget. Idejének egy részét Mrs. Homer mellett töltötte. Kezdetben szükség volt erre, hiszen az asszonyra szinte óránként rá kellett nézni, és lassan megszokássá vált, részben azért, mert egyedül csak az ágyúmasternek volt olyan, kötelekből font, felfüggeszthető hintaszéke, melyben Stephen zúzódásokkal teli lába és dereka nem fájt annyira, részben pedig azért, mert időközben megkedvelte az asszonyt. A nők esetében Stephen kevés dolognak adózott akkora elismeréssel, mint a bátorságnak, Mrs. Horner pedig nem volt híján se a bátorságnak, se a lelki erőnek; zokszót, önsajnálatot soha nem lehetett tőle hallani, s még a legnagyobb fájdalmai idején is csak néha hagyta el az ajkait egy apró, leginkább egy kis nyögésre emlékeztető, akaratlan szisszenés.

Az asszony már korábban bizalmába fogadta és beszélt neki a Hollom iránt érzett vonzalmáról is. Meg akartak szokni és egyesült erővel egy tengerészeti és matematikai iskolát szerettek volna létesíteni; az asszony vezette volna a háztatást, mosott, főzött volna s gondjukat viselte volna a gyerekeknek, ugyanúgy mint az itteni kadétoznak. Hangja elhaló suttogássá halkult, álomszerű szavait Stephen először a delíriumnak tudta be, s még kedvesen válaszolt is neki, hogy kicsit megnyugtassa. Később, amikor a helytelen viselkedés miatt szigorú rosszallását fejezte ki, rájött, hogy az asszony már rég észrevette a doktor feléje irányuló rokonszenvét, így kemény szavai se hozták meg a kívánt hatást.

Ami Hollomot illeti, nos, ő kezdettől fogva rendkívül zaklatott volt. Nyíltan nem érdeklődhetett az asszony felől, de a gyerekek ezt megtehették; egyik vagy másik naponta kérdezősködött az állapotáról s az orvos szavait azonnal továbbította az asszony kedvéhez. Hollom, bár Stephennel szemben igen bátortalan volt, de két alkalommal mégis beteget jelentett csupán azért, hogy az asszony felől érdeklődjön, vagy talán, hogy beszéljen róla valakivel, de elképzelései kudarcot vallottak. Stephen egy kettétört, kék tabletával és valami fekete folyadékkal útjára bocsátotta, és közölte vele, hogy betegek állapotáról vagy csak annyit mondhat, hogy jól vannak, vagy hogy nem állt be náluk semmiféle változás, vagy hogy

meghaltak. Ezzel aztán sikerült elejét vennie mindenfajta, további bizalmas megkeresésnek.

Az idő múltával, ahogy a *Surprise* – ha lassan is – de nyugatabbra és északabbra, némileg szelídebb vizekre ért, és az ifjúság életereje végül, egy bizonytalan kis tavaszi időszak után, meglepő gyorsasággal megnyilvánult, az is világossá vált, hogy Hollom megteremtette a maga összeköttetési csatornáit. Sokkal vidámabb lett, s a Jack írnokával, Higginsszel, valamint az amerikai kadéttal megosztott furcsa, háromszögletű hálólhelyén üldögélve néha már gitárját is elővette és énekelgetett.

Két nappal azt követően, hogy a hajó már folyamatosan tudta tartani az irányt és derékvitorláit is felhúzhatta, a szigonnyal halálos biztonsággal bántó ágyúmeister könyörtelenül elejtett egy tengerből felfelé bámuló főkát. Skorbutos betegek számára Stephen azonnal elszedte tőle a májat, de egy kis darabot félretett belőle, hogy elvigye Mrs. Hornernek. Az eseti vizit előtt, a szokásosnál kicsit korábban érkezett, s a kabinban rányitott az egymást ölelő és csókolózó párocskára.

– Uram! Azonnal hagyja el a helyiséget! Menjen innen azonnal!

– szólt rá nagyon dühösen Hollomra, majd az asszonyhoz fordult:

– Ezt egye meg, asszonyom! Így egye meg, ahogy van! – mondta, s az asszony hasára letéve a tányért, kifordult az ajtón, melynek túloldalán Hollom toporgott.

Ide figyeljen! – szólt oda neki Stephen. – Az teljesen a maga dolga, hogy mekkora kockázatot akar vállalni, kivéve, ha az a betegemet is érinti. Nem engedem az egészségét veszélyeztetni. Ezt jelenteni fogom a kapitánynak.

Ahogy kiejtette ezeket a szavakat, már szegyeellte is magát a belőlük kicsendülő jogos felháborodás mellett a maga számára is egyértelmű féltékenység miatt. Ugyanakkor fel kellett figyelnie Hollom félelemtől szinte eltorzult arcára s mögéje irányuló tekintetére. Hátratekintve Jack természetes alakját pillantotta meg, ahogy szinte az egész átjárót betöltve feléje közeledik s már csak néhány lépés választja el tőle. A nagy és erős emberek jelentős részéhez hasonlóan Jacknek is szokatlanul puha és halk volt a járása.

– Mit akarsz jelenteni a kapitánynak? – kérdezte mosolyogva.

– Azt, hogy Mrs. Homer már sokkal jobban érzi magát.

– Nos, ennek őszintén örülök – mondta Jack még derűsebbre váltó arccal. – Éppen téged kerestelek, hogy látogassuk meg együtt.

Van egy jó hírem az összes beteg számára. Végre folyamatosan észak-északnyugati irányban tudunk haladni, hátszelünk van és kilenc csomó a sebességünk. Ha nem is tudok nekik azonnal minden finomságot ígérni, de nagy a valószínűsége, hogy hamarosan száraz, meleg ágyakon tudnak majd feküdni.

A kapitányi kabinba érve Stephen kézbe vette a csellóját és elgondolkodott. „Csak a közönséges féltékenység beszélt belőlem, ez nem vitás. És helytelenítem is az egészet, mivel ez a garast se érő, nótás kedvű (igaz, kitűnő hangú) fickó nem érdemli meg azt a nőt, de hát a férfiak csak nagyon ritkán érdemlik meg az asszonyaikat.”

– Nem szeretném túlzottan felcsigázni a reményeket – szólalt meg Jack –, de ha ez így folytatódik tovább, és az eddig olvasott beszámolók alapján nagy valószínűséggel így fog folytatódni, akkor két hét múlva a Juan Fernández-szigeteknél leszünk. Lassú és nagyon kemény út volt, azt elismerem, de nem tartom lehetetlennek, hogy a *Norfolk* még lassabban és még nehezebben jutott át ezeken a vizeken. Az is elképzelhető, – próbálta tovább győzködni magát – hogy éppen ott akadunk rá a kikötőben, ahol a legénység pihenőt tart, hogy kicsit felfrissüljön.

HATODIK FEJEZET

Az elől és hátul is rögzített *Surprise* a sziget északi oldalán, a legvédelettebb helynek tartott Cumberland-öbölben horgonyzott, Jack Aubrey kapitány pedig a tatfedélzeten, a napfénytől védő és enyhítő árnyékot adó ponyva alatti karosszékben ebédjét emésztgette. Homárlevest, háromféle halat, sült kecskegida-lapockát és ormányosfőkből készült, jól átsütött steaket fogyasztott, s a Juan Fernández-szigetek most már ismerős partjait nézegette. Tőle alig több mint háromszáz méternyire gyönyörű, sima, smaragdzöld pázsitos rét kezdődött, melyet a közelben két patakocska is átszelt. Ma reggelig az ő sátra is itt, az erdővel szegélyezett réten volt felferve. Az erdő hátterében hirtelen szökkenéssel, fantasztikus formájú, meredek sziklafalak emelkedtek a magasba. A sötét színű sziklákat, – ahol csak gyökeret tudott verni – zöld növényzet takarta, de nem az a trópusokon megszokott burjánzó bujaság, hanem Clare megye elegáns zöldje köszönt vissza. Az egyik, közeli kiszögellésen Stephent és Martint látta egy meredek ösvényen, Padeen aggodalmaskodó sertepertelésétől kísérvé, felfelé kapaszkodni. A hatalmas termetű, mesteri hegymászó Padeen, Stephen mindenese, gyermekkorától kezdve tengeri madarak tojásával alapozta meg erejét és robosztus felépítését. Velük volt még a jókora köteg, két és fél centi vastag kötelet a vállán cipelő Bonden és Calamy is, aki szintén aggodalmaskodva osztogatta a tanácsokat, hogy figyeljenek, hová teszik a lábukat és soha ne nézzenek le a mélységbe. Hallottak valami sajátos kolibri fajtáról, mely a sziget különlegességének számít – a hím rózsaszín, a tojó élénk zöld színben pompázik –, így a betegek felgyógyulása óta az összes szabadidejüket a Juan Fernández-szigeteken honos királpáfrányok és különböző élősködő növények tanulmányozásának szentelték, közben kolibrifészek után kutatva az egész környéket átfésülték.

A Keleti-öböl felé eső vízmosásból puskalövés hallatszott: Howard, az amerikai tisztek és néhány eltávozáson lévő tengerész

madarászott a szigeten s lőtt mindenre, ami csak megmozdult. Egy kis csapat kapott csak eltávozást, azok a legjobb, legképzet-
tebb emberek, akik eddig egy órára is alig szabadulhattak el a hajó
javításától. Kis csapat volt csak, mert a fregatt legénységének túl-
nyomó része számára a tegnap esti ágyúlövessel véget ért a szabad-
ság, a délelőtti tábort szétzedésével töltötték, s most vizet, fát
szárított halat és egyéb holmit rakodtak a fedélzetre. A kórházsátor
szétzedése különösen nehéz feladatnak bizonyult, hiszen tágas
helyet alakítottak ki az összes sérült és a súlyosabb skorbutban szen-
vedők számára. Az egész Csendes-óceánra nagyszerű kilátást bizto-
sító Cukorsüvegen elhelyezett őrségen kívül még tucatnyi ember
lehetett a szigeten, de már nem sok idejük maradt hátra. Még a
délutáni őrségváltás előtt vissza kellett érniük, hogy délután elindul-
hassanak, a tartós dél-délkeleti szél segítségével állandósult enyhe
dagály segítségével a védett öbölből kijussanak a nyílt tengerre, s
amilyen gyorsan csak lehet, a Galapagos-szigetek felé vegyék az út-
jukat. A Juan Fernández-szigeteknél nem akadtak össze a *Norfolk*-
kal, ami talán szerencse is volt, hiszen a *Surprise* legénységéből nagyon
sokan alkalmatlanok voltak mindenféle komolyabb akcióra. Annak
se bukkantak nyomára, hogy egyáltalán kikötött volna a szigeten,
de ez nem sokat jelentett, hiszen attól még nyugodtan megállhatott
a százötven kilométerre, nyugatra lévő Mas-a-Fuerán, vagy nagy-
javításra és a készletek feltöltésére egyenesen Valparaisóba tarthatott.
Nem találták meg a *Norfolk*-ot; nagyon nehezen és lassan sikerült
megkerülni a Horn-fokot, Jack mégis kénytelen volt hosszabb időt
eltölteni a szigeten, hogy betegek felépüljenek és a hajót is helyre
lehessen hozni. Mindezek ellenére most elégedettség ömlött el rajta.
A *Norfolk* feladata nyilvánvalóan az volt – mindig feltételezve,
hogy már a Csendes-óceánon jár s nem küszködik még most is
a nyugati szelekkel a magasabb déli szélességi fokok tájékoz-
gatain –, hogy folyamatosan Chile és Peru partjai mentén cirkálva,
éjszakára húzódjon meg valahol, nappal pedig a brit bálnava-
dászok után kutasson. Ha tehát a *Surprise* duzzadó vitorlákkal meg-
indul a Galapagos-szigetek felé, akkor minden valószínűség szerint
ő ér oda először, vagy közben rábukkan valahol, a bálnavadászok
kedvelte helyek környékén, vagy – legrosszabb esetben – legalább
megtud valamit a Norfolk útvonaláról.

Más oka is volt az elégedettségre: bár egy lyukas garast vagy egy fél pár rossz cipőt se adott volna azért, hogy a hajója újra rendbe jön, de most mégis újra nagyszerű állapotban volt és alaposan ki is száradt. Jól el voltak látva ivóvízzel, tüzelővel, szárított tökehállal és sóban pácolt fókahússal, emberei pedig kitűnő egészségnek örvendtek. Csupán kettejüket kellett eltemetnie, s azokat is még Diego Ramirez környékén, a tengeren. A hatvanadik szélességi fok környékén tomboló viharok és a süvöltő, valamilyen formában állandóan nedvességet hozó szelek után mindenkinek nagyon jót tett a friss zöltség és gyümölcs, a friss hús, a meleg és a pihenés. Ezen túlmenően az emberei annyi mindenben mentek együtt keresztül, hogy most már egységes egészet alkottak, és a Horn-fok megkerülésének borzalmait még a *Defender* legreménytelenebbnek tűnő jövevényeiből is valami tengerészhez hasonlót faragtak. A *Defenderről* érkezettek szinte észrevétlenül vették át a *Surprise* legénységének stílusát – teljesen megszűnt a korábbi különbségtétel és a gyűlölködés; s nem csupán jóval nagyobb szakértelemmel végezték munkájukat, hanem a parancsnokságot is sokkal kellemesebb volt ellátni fölöttük: a korbácsoló rácsot utoljára, isten tudja mikor, valahol még az Atlanti-óceán déli részén kellett felkötni. Csupán egyetlen ember, Compton, az a kis ostoba, hasbeszélő borbély lógott ki a sorból, aki még mindig sokat locsogott, fecsegett s hetet-havat összehordott. Aztán még ott volt az ágyúmester! Bár ő nem a *Defenderről* érkezett, de ő is új ember volt és sehogy se tudott beilleszkedni a csapatba. Erősen ivott és minden valószínűség szerint az örültség jelei kezdtek jelentkezni rajta; Jack már éppen elég tengerésztisztet látott megbolondulni. Bár egy hadihajó kapitányának szinte korlátlan hatalma van az emberei fölött, de az önpusztítás megakadályozására nem volt se módja, se lehetősége, ha valaki nem sérti meg a Szolgálati Szabályzatot, ami Horner esetében soha nem fordult elő, mert bár komor, érzéketlen és kegyetlen fickó volt, de lelkiismeretesen végezte munkáját és maradéktalanul ellátta kötelességét. Jack ennek ellenére se kedvelte. A kadétkok viszont! Hogy azok milyen nagyszerű, kelles kis csapatot alkottak! Ritkán akadt még dolga ilyen együttesek. A kadétkok szállásánál ritkán lehetett vidámabb helyet találni. Mindezt talán a görög nyelvleckék tették. A Horn-fok megkerülése közben nagyszerűen viselkedtek, s bár Boyle három bordáját eltörte,

Williamson két ujja és fülcimpái megfagytak, Calamynak pedig fejbőrére ment a skorbut és olyan kopasz lett, mint egy tojás, de most, itt Juan Fernándezen nagyon élveztek mindent, és néhány többé-kevésbé megszeliđített vadkutyával vadkecskére vadászgattak. Magában elmosolyodott, de kellemes gondolatait egy puskaľvés és Blakeney, az őrszolgálatot ellátó kadét hangja szakította félbe.

– Uram, ha megengedi, a Cukorsüveg jelez valamit. Azt hiszem egy vitorlát.

Valóban vitorla volt, de a hullámozó, örvénylő víz a hajótestet és a vitorlázat túlnyomó részét eltakarta, s Jack nem várta ki, hogy jobban kivehető legyen, hanem felrohant az előfedélzetre és tele tődővel, hatalmas hangerővel felkiáltott a Cukorsüvegen lévő őrségnek:

– Bálnavadász?

A kórusban elhangzó nemleges válaszra még az is megkérdezte, hogy milyen messze van, de a választ már nem hallotta, csak azt látta, hogy az őrk kinyújtott karral a szélárnyékos oldal felé mutatgatnak. Jack odaszólt Blakeneynek, hogy fogja a távcsövet és kövesse, majd felmászott az előárboc keresztfáira. Tekintetével a párafelhőbe burkolózott nyugati látóhatárt kémlelte, de egy hat-hét kilométer távolságban magas vízoszlopokat fűjő bálnacsapaton kívül semmit se látott.

– Uram! – szólalt meg a sudárvitorla keresztfáján álló Blakeney.

– Tisztán látszanak a jelzőzászlók. A többségét könyv nélkül is el tudom olvasni. *A hajó észak-északkeleti irányba halad ... a számokat nem tudom elolvasni, uram... s nyugatnál fordul...*

Felelős emberek voltak ott, Whately, a kormányosmester és két másik kitűnő, középkorú tengerész, s a tengerészek számára a *hajó* egyértelműen egy háromárbocos, keresztvitorlázatú tengeri járművet jelent. Egy fregatt természetesen hajó, és minthogy az ő szemhatárán túl jelzéseket leadó hajó nem bálnavadász – azokat különben is azonnal fel lehet ismerni az árbockosarukról –, jó eséllyel a *Norfolk* lehet. Nagyon könnyen előfordulhat, hogy a *Norfolk* az.

– Mr. Blakeney – szólott oda Jack a kadétnek –, szíveskedjen távcsővel együtt felszaladni a Cukorsüvegre. A látottakból mindent jegyezzen meg, amit csak tud. Érdekelne, hogy milyen vitorlázattal hajózik, milyen irányba tart és hogyan viselkedik. Aztán hozza

le az embereiket a holmijukkal együtt. Mehet olyan gyorsan, ahogy tud, hacsak nem döntött úgy, hogy hátralévő napjait a szigeten akarja tölteni. Ha egyszer innen kijutunk, akkor ilyen széljárás mellett nem valószínű, hogy valaha is visszajövünk magáért.

A kadétot eligazítva emelt hangon hátraszólt a tatfedélzetre:

– Mr. Honey! A teljes legénységet a horgonyok felszedésére!

A fedélzeten lévők és az a néhány ember, aki még a parton volt, már azóta várta ezt a parancsot, hogy a Cukorsüveg válaszolt a kapitány kérdésére, és a hajó fedélzete már a vitorlamester parancsának elhangzása előtt olyan volt, mint egy megbolygatott hangyafészek. Dolgukat ismerve serénykedtek, hogy a csörlők hajtórúdjai rögzítve a helyükre kerüljenek, és végük össze legyen kötözve, a vitorlakezelők rohantak megereszteni a köteleket, az előfedélzet legénysége eltűnt a lenti kábeldobok között, hogy feltekerje a bejövő hatalmas, átázott és súlyos kötélteőmeget. Egy hirtelen parancskiadásnál azért jóval többre volt szükség, hogy a *Surprise* orrát a nyílt tenger felé fordítsa, s bármilyen nagy és a szárazföldi embert elkápráztató volt a nyüzsgés rajta, ahhoz azért még jó időre volt szükség, hogy felvonja a „kék Péter”-t s elhangozzon az indulást jelentő ágyúlövés. Az ágyúdőreire Stephen és Martin azonnal megtorpant, és még mielőtt össze tudták volna szedni gondolataikat és magyarázatot találtak volna az ágyúszóra, máris visszafordították őket, s rohantak lefelé a kanyargós, meredek ösvényen; öt perc alatt félórás megerőltető mászásuk veszett kárba. Bonden és Calamy a legcsekélyebb figyelemre se méltatta a kolibrikkel, a nemtörődöm és szűkségtelen sietséggel, a páfrányfák levelei között hagyott bogarakkal kapcsolatos megjegyzéseiket. Bár hosszú volt az út a szantálerdőn és a tengeri elefántok tanyájául szolgáló kis öböl mögött – „az egyetlen hely ezen a szigeten, ahol Vénusz birodalmát meg lehet találni”, kiáltott fel Martin erősen zihálva, mikor futólépésben elhaladtak mellette –, ennek ellenére még időben leértek a homokos partra ahhoz, hogy ők is a hajón legyenek, amikor a csörlőparancsnok kürtjével jelt adott; a piros kutter is megérkezett a Higgins gondjaira bízott három nyomorékkal: az egyiknek a törött lába nem akart sehogy se összeformni, a másiknak fagyás miatt üszkösödni kezdett az amputált alkarja, a harmadik pedig, egy teljesen reménytelen

Indulást jelentő „P” jelzőszó

eset, harmadfokú szifiliszben szenvedett, amit még évekkorábban a Hampshire-i bokrok között szedett össze.

Időközben a *Surprise* hozzákezdett a horgonyok felszedéséhez, s eljött a pillanat, amikor a szokásos szertartásnak megfelelően elhangzottak a „Fel és le, uram!”, valamint a „Mindent bele, horgonyt felszedni!” szavak. Ezt követően még izgalmas percek következtek, mert a horgony mintha kicsit nehezen akart volna engedelmeskedni, s fennállt annak a veszélye, hogy elakadt valahol az öböl sziklás fenekén. Ismét megszólalt a csörlőparancsnok kürtjele, a csörlőkezelők minden erejüket beleadva dolgoztak, de a csörlő egyre lassabban és lassabban forgott. Időközben a vadászok is megérkeztek, mindnyájan bezúfolódtak egy csónakba, majd ahogy a fedélzetre léptek, az eltávozásról visszatértek is a hajtókarokhoz ugrottak.

– Húzd és told! – hallatszott a vitorlamester hangja, amikor a kötél finom remegéséből megérezte, hogy a horgony végül mégiscsak megadja magát, majd a csörlő ütemesen kattogni kezdett s a főhorgony kiemelkedett az általa felkavart, zavaros mélyből.

– Hó–rukk, már látszik! – hangzott a kiáltás.

Igenám, de a főhorgony a hátsófedélzet egyik oldalnyílásán keresztül haladó kötéllel rögzítette a hajót, s bár a *Surprise* emberei nek jó volt látni, hogy már kint van a vízből, de még előre kellett húzni. Ez nehéz feladatnak bizonyult, hiszen a főhorgony önmagában is tizenöt mázsát nyomott, s most még nehezebb volt a dolog, mert közben az öbölben el kellett fordítani a hajót, hogy a másik, az elülső horgonyt is fel lehessen szedni. Feszített munka kezdődött, a csörlő folyamatosan egy nóta ritmusára kattogott, a vitorlamester és emberei pedig megkergült majmokként ugráltak a fedélzeten és a hajó oldalán.

Jócskán eltelt az idő, amikor Jacknek végre volt ideje mással is foglalkozni.

– Itt vagy, doktor! Maga is megérkezett, Mr. Martin. Sajnálom, hogy el kellett szakítanom magukat a növénygyűjtéstől, de örülök, hogy itt vannak a fedélzeten. Lehetséges, hogy ellenfelünk éppen a szélárnyékos oldalon jár... Azonnal el kell indulnunk, és anynyira állandósult a déli széljárás, hogy aki hátramarad, az jó ideig ott is marad. Mr. Mowett, ugye mindenki megérkezett?

– Nem, uram – felelte Mowett. – Az ágyúmester, a felesége és Mr. Hollom még kint van a parton.

– Mr. Homer? – kiáltott fel Jack. – Te jó ég! Meg mertem volna esküdni, hogy már megérkezett a bárkával. Adjanak le neki még egy lövést!

Hosszabb időközönként három lövést is leadtak, s közben a *Surprise* lassan keresztbefordult az öbölben, de Homer csak akkor jelent meg a kikötőhelyen, amikor már a másik horgony kötele is megfeszült s meredeken emelkedett ki a vízből. Egyedül volt.

– Hát ez mi az ördögöt jelent? Mi a francot csinálnak ezek? Ibolyát szednek? – szólalt meg dühösen Jack, már a nagyon áhított szellő fodrozta tengert, a dagályt fürkészve.

– Küldjenek értük egy csónakot! Igen, Mr. Hollar, mi történt?

– Bocsásson meg, uram – szólalt meg a vitorlamester –, de csúszik a csörlő, megint azzal a régi zárópecekkel van valami baj.

– Ördög és pokol! – dühöngött Jack. – Engedjék le a horgonybevonó segédkötelet!

A horgonykötél tehermentesítésére leengedték a segédkötelet, Jack pedig a hajtókarok alá, a zárópecekhez mászott. Úgy volt, ahogy a vitorlamester mondta, az egyik zárópecek hegye letört, a másik teljesen elferdült s az is minden pillanatban letörhetett. Ha ez akkor következik be, amikor a kötél megfeszül, akkor a hullámok és a hajó legkisebb emelkedése is olyan húzóerővel csap vissza a csörlődobra és a hajtókarokra, melyek végigsöpörnek az embereken s feldöntik őket, mint a kuglibábukat... mint a véres kuglibábukat.

– Felállítsuk a kovácműhelyt, uram? – kérdezte Mowett.

Ezt előbb vagy utóbb úgyis meg kellett csináltatni; új peckeket kellett készíteni, ki kellett kovácsolni, meg kellett edzeni s úgy kellett a helyükre tenni, de ez órákba telt volna s akkor nemcsak a dagályt mulasztják el, hanem az árbocon lévő kis zászlót lobogtató, ígéretes szelecskét is.

– Nem! – jelentette ki Jack határozottan. – Akkor csigasorral szedjük fel a horgonyt!

Jack észrevette, hogy a csigasor említésekor a vitorlamester meg lehetően elszörnyedt. Mr. Hollar mindig modern hajókon teljesített szolgálatot, és még soha nem szedett fel horgonyt csigasorral; ez már valóban idejétmúlt megoldásnak számított. Zsenge ifjú korában

viszont Jack hajózott néhány nagyon konzervatív, valóban régi-
módi kapitány keze alatt, és úgy alakult, hogy az első, önálló pa-
rancsnoksága alá került hajó, a *Sophie* is egy régi stílusú brigg volt,
ha egyáltalán lehet rá ezt a meghatározást használni, és megszo-
kásból ott is csigasort használtak. Egy pillanatnyi szünetet se tartva
Jack azonnal magához hívatta a kadétokat.

– Most megmutatom, hogyan kell csigasorral a horgonyt felszedni
– mondta az összegyűlt fiataloknak. – Jegyezzék meg! Ezzel
ki tudják az első dagályt is használni.

A kadétok követték kapitányukat a hajó orrában lévő kötél-
kamrába.

– Ez egy szokásostól eltérő csigasor... Rajta, Bonden, úgy, ahogy
régén, a *Sophie*-n csináltuk – szólt oda Bondennek, aki már elő is
készítette a jókora hornyos tárcsakerekeket. – Most figyeljenek!
Rögzítik a kötélehez, a kötelet átfűzik rajta, majd a csörlőhöz csatla-
koztatják, s így egy futógyűrűs emelő lesz belőle. Értik?

A kadétok értették, de a hosszú idő óta használaton kívül lévő
csigasor a terhelés alatt felmondta a szolgálatot. Különböző alkat-
részeket kellett benne nagy rögtönzések közepette kicserélni, s mire a
kötelet valóban sikerült felhúzni és Jack újra felment a fedélzetre, az
ágyúmasterért küldött csónak már ott ringatózott a hajó mellett, s a
legénység a megszokott posztokon serénykedett. Elindulva a tat
felé, látta, hogy Maitland Mowettel beszélget, aki amint meglátta,
azonnal eléje lépett s valami idegennek tűnő, nagyon hivatalos
hangon megszólalt:

– Az ágyúmaster megérkezett a fedélzetre, uram. Egyedül jött.
Azt mondja, hogy Hollom dezertált – nem jön vissza a hajóra –, és
Mrs. Horner is vele maradt. Az ágyúmaster közölte, hogy nem
szándékoznak visszajönni. Az erdőben megsérült a lába és most
lément a kabinba.

Valami egészen furcsa légkör uralkodott a fedélzeten. Jack vissza-
fogta első szavait s végignézett a tatfedélzeten. A tisztek többsége
ott volt, de valahogy egyikük arckifejezése se tűnt természetesnek.
Az ágyúmasterért küldött csónak két matróza éppen a csigasor el-
pakolásával volt elfoglalva, de mindketten nagyon zaklatottnak,
gondterheltnak és ijedtnak látszottak. A hajón nyilvánvalóan tudtak
valamit, és egyértelmű volt, hogy nem akarják megmondani neki;

még Maturin arcában se tudott olvasni. Azonnal dönteni kellett és a döntést neki kellett meghozni. Normális körülmények között a dezertőrt el kell fogni; a példastatuálás elsőrendű fontosságú. Itt viszont különleges esettel áll szemben. A sziget barlangjainak és mély vízmosásainak átkutatása akár egy hetet is igénybe vehet... egy hetet, amikor lehet, hogy az ellenfél látótávolságra van tőle! Míg gondolatái forogtak, nagy volt a csábítás, hogy megkérdezze: „És az ágyú-mester azt nem mondta, hogy kutatott utánuk, hogy meg akarta találni a feleségét?” Aztán rájött, hogy a válasz közvetve már benne volt Mowett jelentésében. A kérdés felvetése így eleve értelmetlen lett volna; a döntést mindenesetre meghozta; tiszta fejjel, nyugodtan tudott gondolkodni.

– Horgonyt fel! – adta ki a parancsot, majd még hozzátette: – Ami a dezertálást illeti, azzal majd később foglalkozunk! Végrehajtani, Mr. Maitland!

– Fel a kötélzetre! – adta ki Maitland hangos kiáltással az utasítást, s a legénység rohanva megindult felfelé a köteleken.

– Vitorlákat rögzíteni, kibontani! – hangzott a következő parancs, s az emberek hónuk alatt tartva a vitorlát, letekerték a köteleket.

– Hadd essen! Vitorlák a helyükre!

A kibomlott vitorlák lehullottak, s a hajó baloldalán serénykedő váltás meghúzta az előárboc derékvitorlájának csücsökkötélét, a jobboldali csapat ugyan ezt tette a főárboc derékvitorlájánál, azok pedig, akik egyik csoporthoz se tartoztak, a kadéttal együtt a hátsó vitorláknál szorgoskodtak. Ezt követően, még a parancs elhangzását is kicsit megelőzve, már ott voltak a felhúzóköteleknél s magasságra vonták a vásznakat, ezeket követték a sudártarcsvitorlák, majd a vitorláztatot a szélnek megfelelően beállították, s amikor a *Surprise* szinte teljesen zökkenőmentesen a kisebb horgonyát is felszedte, visszasiettek a csörlőkhöz, hogy teljesen behúzzák a horgonyköteleket. A legénység az indulással kapcsolatos összes tennivalót a rengeteg gyakorlás eredményeként kialakult, hihetetlen könnyedséggel, de most néma csendben végezte; nyoma sem volt a gyors tengerre szállás és az esetleg küszöbön álló akció szokásos, vidám izgalmanak.

Az emberek többsége látta az ágyúmentert kísértetiesen beesett arccal, vérrel telifröcskölt ruhában feljönni a fedélzetre; néhányan

azt is hallották, amikor ijesztő, szinte már nem is emberi hangon jelentkezett az ügyeletes tiszt; az érte küldött matrózok pedig elmondták, hogy a tengerparton térdelve találták, amint a vért mosta le a kezéről és a fejéről.

Ahogy a hajó kifutott a sziget szél alatti oldalára az alsó és felső szárnyvitorlákat is kibontották, s beálltak abba az irányba, melyen haladva az idegen hajó elé kerülhetnek. Blakeney nagy gonddal elvégezte a hajó helyzetének meghatározását, s megállapította, hogy legalább egy perccel balra eltérnek a megadott iránytól. A *Surprise* nyolccsomós sebességgel siklott előre, s Jack remélte, hogy estig ezt még növelni tudja, majd aztán a tarcsvitorlák kivételével az összes vitorlát bevonja és a látóhatáron meglapul, hogy hajnalban ismét dagadó vitorlákkal folytassa az utat.

A főárboc keresztvitorlarúdjánál állva, távcsövével a sudárvitorla jobboldalának hátsó szegélyétől mintegy húsz fokos ívet leírva kémlelte a horizontot, miközben letről hallotta az előárboc környékén lévő és jelenlétét nem sejtő emberek visszafojtott, szinte suttogássá halkított, izgatott beszélgetését. Feldúltak és döbbentek voltak, döbbentebbek, mint amit az indokolna, hogy az ágyúmaster felesége megszökött a fedélzetmaster segédjével s a kellemesen meleg szigeten maradt. Bálnák tűntek fel, egy egész csapatra való; vízoszlopokat fújtak a magasba tőlük alig másfél kilométernyire. Még életében nem látott ennyi bálnát egy csomóban... kétszáznál biztosan többen lehetek.

– Ártatlanok vére – hallatszott egy hang előlről; Vincent, a West Countryből való prédikátor lehetett.

– Ártatlanok vére... a seggem! – szólalt meg egy másik, minden bizonnyal az öreg Phelps.

És a bálnakon túl, jóval a bálnák mögött, ismét feltűnt egy halvány kis foltocska, ami semmi esetre se lehetett vízszög. Élesre állította és rögzítette távcsövét... Az idegen hajó irányát folyamatosan tartva hajózott a látóhatár szélén, aztán ismét eltűnt, de biztos, hogy ott volt. Megfordulva lekiáltott a fedélzetre; furcsa módon visszafogta kiáltását, mintha attól tartana, hogy a távoli hajón is meghallják a hangját:

– Fedélzet! Fősudárvitorlát bevonni!

Lassan ő is lement a fedélzetre és kiadta a parancsot, hogy a *Surprise-t*. továbbra is látótávolságon kívül kell tartani, de továbbra

is az idegen hajóval párhuzamos útvonalon kell haladni, majd dolga végeztével lement a kabinjába. Nagyon is együtt élt a hajójával, nagyon is hozzá tartozott, s bár meglehetősen elszigeteltségben élt, mégis pontosan érzékelte a fedélzeten uralkodó légkört, ehhez képest a másnap reggelrel kapcsolatos türelmetlen várakozásai meglepő módon megcsappantak. Mindez nyilvánvalóan nem akadályozta meg abban, hogy minden szükséges intézkedést megtegyen. A fedélzetmesterrel együtt egy nagyon pontosan kiszámított haladási irányt határozott meg. Még sötétedés előtt elrendelte az ablakfedők felhelyezését, nehogy egyetlen fénysugár is a fedélzetre szűrődjön; félórával napnyugta után a hajó öt és fél percnyit északnak fordul, majd változatlan széljárás mellett, ha szükséges, a tartalékvitorlák felvonásával a szokásos tempóra növeli a sebességét.

– Nem lenne szép dolog ma este zaklatni ezt a szegény Hornért. Vegyük úgy, hogy beteg, és hívjuk az első emberét jelentéstételre. Ugye, Wilkins a helyettese? Komoly, megbízható ember. Az ágyúk állapotát illetően nincs semmi kétségem, de talán több kartácsra lesz szükségünk, különösen akkor, ha holnap szerencsénk lesz. Mikor a holdtalan éjszakában a hajó már egyenletesen, hosszan elnyúlt tempóban ringatózva siklott le az egyik sekély hullámvölgybe, hogy ugyanígy a következő dombocska tetejére hágjon, s a kötéltet mindenütt hallható kellemesen megnyugtató surrogása és a víz távolinak tűnő, halk csobbanása vette körül, akkor hozzálátott a Sophie-nak szánt szokásos levele folytatásához. „Bár egy kapitány a hajójával köt házasságot, de ő is úgy van ezzel, mint a többi férj; vannak bizonyos dolgok, melyekről ő értesül utoljára. Ebben több igazság van, mint ahogy az ember gondolná, legalábbis ahogy én gondoltam volna. Az emberek döbbenten állnak, azt is mondhatnám, hogy gyászos hangulatban vannak, és ez nem csupán annak tudható be, amit mondanak, tehát nem csak annak, hogy egy tiszt helyettes felesége megszökött a fedélzetmester spanyol gitáron játszó segédjével. Gyűlölöm azokat, akik hozzák-viszik a híreket, bizalmatlan vagyok velük szemben, és nem nagy véleménynyel vagyok azokról a kapitányokról, akik ezeket meghallgatják, netán még bár torítják is a hírhozókat. Bár halálosan biztos vagyok benne, hogy Mowett, Killick és Bonden – hogy csak hármat említsek azok közül, akikkel már időtlen idők óta együtt járom a tengereket – nagyon

jól ismerik a helyzetet, abban is ugyanilyen biztos vagyok, hogy egyikük se mondja el a történeteket anélkül, hogy egyenesen rákérdeznék, amit nem teszek meg. Csak egyetlen ember létezik, s ez Stephen, akivel *igazán* őszintén, barátként tudok beszélgetni, de hogy ő elmondja vagy sem, azt nem tudnám megjósolni.” Ezt követően szünetet tartott, hosszú, hosszú szünetet tartott, majd megszólalt:

– Hé, Killick! Adja át üdvözetem a doktornak, s mondja meg neki, hogy ha kedve van egy kis muzsikához, akkor rendelkezésére állok.

Killick elrohant, Jack pedig elővette tokjából a hegedűjét s a húrokat pengetve és vonót is használva hozzálátott a felhangolásához. A húrok érdekesen és kellemesen megnyugtató hangjai kezdték gondolatait más irányba terelni.

A régi, jó Scarlatti d-mollt játszották és egy Haydn-téma számos variációja is gazdagodott néhány kellemes improvizációval, de valamelyre mégse tudták teljesen átadni magukat a muzsika gyönyöreinek, s amikor Killick behozta a bort és a süteményt, Jack megjegyezte:

– Ma korán kellene lefeküdni, hiszen nem lehetetlen, hogy holnap megtaláljuk a *Norfolkot*. Nem valószínű, de nem lehetetlen. De mielőtt nyugovóra térnénk, szeretnék kérdezni tőled valamit. A kérdés talán nem helyénvaló, s ezért nem is veszem rossz néven, ha úgy döntesz, hogy nem válaszolsz rá. Mi a véleményed erről a dezertálásról?

– Hallgass ide, barátom – kezdte Stephen a választ. – Nem helyénvaló, ha egy hajóorvostól bárki után érdeklődnek, hiszen többségük előbb vagy utóbb, de az ő páciensévé válik, és egy orvos se beszélhet többet a betegeiről, mint amennyit egy gyóntatópapnak az isten megenged. Ezért nem is mondom el neked, hogy mi a véleményem erről a dezertálásról és azt sem, hogy mit gondolok az ügy szereplőiről, de azt hajlandó vagyok elmondani, hogy az embereknek általában mi a véleményük, anélkül, hogy bármilyen garanciát vállalnék arra, hogy ez igaz, vagy csak üres szóbeszéd. Saját véleményem és saját ismereteimet már nem teszem hozzá.

=Kérlek, ezt szeretném hallani, Stephen!

– Nos, általános feltételezés szerint Hollom már jó ideje Mrs. Horner szeretője, amit Horner egy héttel ezelőtt megtudott...

– Ez éppen elég ahhoz, hogy egy ember megőrüljön – jegyezte meg Jack.

– ... és megtalálta a módját annak, hogy egy bizalmas beszélgetés ürügyével a sziget másik végébe csalja őket, ahol mindkettőjüket agyonverte. Egy jókora husángot is vitt magával s bivalyereje van. Azt mondják, hogy a holttesteket felvitte egy sziklára és onnan ledobta őket. Az emberek nagyon sajnálják Mrs. Hornert, hiszen olyan fiatal és nagyon kedves teremtség volt, soha nem panaszkodott semmiért. Bizonyos értelemben Hollomot is sajnálják, de az már eleve nem tetszett nekik, hogy egy ilyen szerencsétlen flótás a hajójukra szállt. Mégis az a véleményük, hogy Hornert elviselhetetlen módon provokálták, s bár általában nem kedvelik, de jogosan tette, amit tett.

– Nekem is ez a véleményem – bólogatott Jack. – És ha egy csöppet is ismerem a haditengerészetet, akkor tudom, hogy nem fogják elárulni. Egy fikarcnyi bizonyítékot se fognak szolgáltatni, úgyhogy mindenféle kérdezősködés és kihallgatás teljesen feleslegesnek tűnik. Köszönöm, Stephen! Csak ennyit szerettem volna tudni, s ha okosabb vagyok, akkor rá se kérdezek a dologra, csak egyszerűen keresztet teszek Hollom neve elé, Hornernek pedig igyekszem olyan közömbösen a szemébe nézni, amilyen közömbösen csak tudok. Nem kellett sokáig várnia, hogy Horner szemébe nézhessen.

A középső váltás vége tájékán egy pillanatra feltűntek az üldözött hajó fényei. Keveset, nagyon keveset láttak belőle, és sokkal nyugatabbra tűnt fel, mint ahogy arra számított. Még pirkadatkor is ott volt, s békésen, irányát tartva haladt az alacsonyan szálló fellegekkel borított, szürke égbolt peremén. Jack hajnalban, még hálóingben nézett fel a fedélzetre, de Horner már megelőzte. A fehér vászonnadrágba és új, kockás ingbe öltözött ágyúmester mozgása a sérült lába miatt kicsit ügyetlennek tűnt, de ott járkált az ágyúik között, szokásos, magabiztos hozzáértéssel ellenőrizte a szerelvényeket, az irányzékokat és a hátramerevítő köteleket. Átment a táfedélzeten lévő tarackokhoz, ahol szinte azonnal megfagyott a levegő körülötte, de semmi jelét se adta, hogy ezt észrevette volna. Kalapja szélét érintve tisztelgett a leengedett kezében távcsövet tartó kapitánynak. Jack szívvel-lélekkel már csak az üldözéssel foglalkozott – több, mint húsz éve élete egyfolytában tengeri csaták közepette zajlott, már nagyonis tengeri ragadozóvá vált: amikor összecsapás

volt kilátásban, akkor minden idegszálával már csak erre tudott koncentrálni –, s most is a világ legtermészetesebb hangján fordult az ágyúmeisterhez.

– Jó napot, ágyúmeister! Tartok tőle, hogy ma se sokat használunk fel a készletéből.

A felkelő nap hozta világosság is őt igazolta: önfeledt emberek egész sora támasztotta az idegen hajó korlátját, néhányan közülük bajszot viseltek, néhányan szivaroztak. Bár az Egyesült Államok haditengerészeténél meglehetősen könnyed, szinte már a demokrácia határait súroló stílus és hangulat uralkodott, de azért ilyen lazaság ott se fordulhatott elő. Végül kiderült, hogy az *Estrella Polar* spanyol kereskedelmi hajót vették üldözőbe, mely Limából La Plata, majd Spanyolország felé tartott. Készséggel hajlandó volt rövid horgonyra állni, eltölteni velük a napot, s bár nem tudta a *Surprise*-t semmivel ellátni, csak egy kis vitorlavásznat adott neki cserébe vasrudakért, de egy sor értékes információt lehetett tőle szerezni. A *Norfolk* könnyedén került meg a Horn-fokot és már valóban a Csendes-óceánon járt. Valparaisóban vizet vételezett, javításra alig volt szüksége, s ezzel szerencséje is volt, hiszen Valparaiso azzal vált hírhedtté, hogy ott aztán semmit se lehet beszerezni és az a semmi is csapnivaló minőségben, elképesztően drágán és hatalmas késésekkel érkezett meg. A *Norfolk* azonnal továbbindult, és azóta sikerült néhány brit bálnavadász hajót elfognia. Az *Estrella* arról is értesült, hogy az egyiket hatalmas fáklyaként látták égni az éjszakában a Lobos-sziklák környékén, és beszélt egy másikkal is, név szerint az *Acapulcova*X, a masszív, erős építésű hajó zsákmányként, a bálnavadász hajók szokásos lassúságával éppen az Államokba tartott és az *Estrella* ellátta előárboc- és főárboc-sudárvitorlával. Innen jó messzire, észak-északnyugati irányban legalább ezer kilométernyi távolságban, a Baktérítő környékén találkoztak. Az *Estrella* kész örömmel elviszi a *Surprise* leveleit Európába; és további szerencsés utat kívánva egymásnak a két hajó ismét felvonta derékvitorláit s kölcsönös udvariaskodások közepette kezdett eltávolodni egymástól. A spanyolok utolsó érthető mondata a „Que no haya novedad” már több száz méternyi távolságból jutott el a *Surprise*-hoz.

– Mit akart ezzel mondani? – kérdezte Jack.

– Ne történjen semmi új – felelte Stephen. – Az új dolgok természetüknél fogva rosszat jelentenek.

A *Surprise* emberei örültek, hogy a leveleiket elviszik az Óvilágba, hálások voltak a félvégnyi vitorlavászonért, így tiszta szívvel, őszintén a legjobbakat kívánták az *Estrellának*. Keserű dolog volt arról értesülni, hogy a *Norfolk* olyan sokkal előttük került meg a Horn-fokot, s alkalma nyílt lecsapni azokra a brit bálnavadászokra, akiket éppen nekik kellett volna megvédeni. A *Surprise* legénysége számos tagjának voltak barátai és rokonai a déltengeri bálnavadászok között, s a hírek most nagyon érzékenyen érintettek mindenkit, de különösen Mr. Allen hallgatta őket aggodalommal. Szolgálatban mindig is komolyan viselkedett, mosolyogni sohase látták, de nem volt kíméletlen, soha nem volt durva és nem zaklatta feleslegesen az embereket, de szigorú, valóban nagyon szigorú volt, s ezek után a szigora még csak fokozódott. Aznap délután lépett szolgálatba, amikor az ég teljesen beborult s az alacsonyan szálló fellegekből eső kezdett cseperegni, a szél szeszélyesebbé vált, néha nem a megszokott irányból érkezett, ő pedig szünet nélkül, keményen kézben tartotta a hajó irányítását, hangos és ingerült mordulásokkal hol bevonatta, hol megkurtította, hol ismét felvonta a vitorlákat.

Hosszasan tanácskozott Jackkel, s végül úgy döntöttek, hogy az *Estrellától* kapott információk fényében az lesz a legjobb, ha tartják az irányt s igyekeznek a lehető legközelebb maradni a hazafelé tartó bálnavadászok szokásos útvonalához. Ez ugyan nem a legrovidebb út a Galapagos-szigetekre – majdnem olyan széles, mint amilyen hosszú –, de a fedélzetmester váltig állította, hogy az északnak tartó hideg áramlatoknak köszönhetően, amelyek a fókákat és a pingvineket Chile és Peru partjai mellett majdnem az Egyenlítőig felsodorják, nem veszítenek sok időt. Allen érvelése és ezeken a vizeken szerzett tapasztalatai Jack számára is meggyőzőek voltak, s a hajó most a vigasztalanul csöpörgő esőben kelet-északkelet felé tartott.

Vigasztalan és lehangolt hajó: megszabadultak egy balszerencsét hozó embertől, a *szegény Hollomtól*, mert most már csak így emlegették, de helyette kaptak egy sokkal rosszabbat cserébe, egy olyan fickót, akinek bűne szükségszerűen visszaszáll mindnyájuk fejére.

A gyerekeket nagyon érzékenyen érintették az események, hiszen Mrs. Horner mindig nagyon kedves volt hozzájuk, és vonzó külsejével – a felnőtt férfiakkhoz hasonlóan – nekik is tetszett. Jack azonnal át is rendeztette a fiúk szállását, ettől kezdve Warddal, az írnokával, Higginsszel és az amerikai kadéttal együtt étkeztek. Wardot nem túlzottan érdekelte a társaságuk (bár vörös szemmel járkáltak s olyan csendesek voltak, hogy szavukat se lehetett hallani), de az elviselhetetlen lett volna számukra, hogy továbbra is együtt maradjanak Hornerrel.

Az ágyúmaster alapos berúgással ünnepelte meg szabadságát. Egyik emberét erőszakkal maga mellé ültette a hozzá sokkal szívesebben csatlakozó Comptonnal, a borbéllyal együtt, aki bármilyen értelemben az egyetlen cimborája volt a hajón. Horner jól el volt látva itallal, még mindig volt háromhordónyi spanyol brandyje, s ittak egészen az éjszakai váltásig, amikor is a fedélzeten lévők legnagyobb elszörnyedésére borízű, rekedtes hangon azt énekelte: *„Jöjjön később, jöjjön akár most/ Élvezem a nyári rózsá illatot”*.

A *Surprise* nap mint nap háborgó tengeren, küszködve folytatta útját; Horner minden este leült inni a borbéllyal, akinek éles, hasbeszélő hangja mindenütt hallható volt, ahogy a már bizalmas barátjának számító, félíg részeg Horner morgásának kíséretében végigvette szokásos műsorszámait. Ez odalent és a fedélzeten is mélységesen megdöbbsentette az embereket. A hangulat még akkor is erősen nyomott maradt, amikor a perui áramlat türkizkék vizeire érve és északnak fordulva, a hajó jobb oldalán feltűntek az Andok csipkés, a kék égbolt háttérében fehérén szikrázó csúcsai. A legénység némán és lehangoltan végezte munkáját. Véleményük szerint Compton már teljesen elitta az esztét az ágyúmasterrel, s egyáltalán nem okozott senki számára meglepetést, amikor az egyik este verékedés zaja hallatszott a kabinból s a borbély, nyomában az ágyúmasterrel, véres fejjel menekült ki a fedélzetre. Horner megbotlott és elvágódott; hullarészegen szedték össze és vitték le a kabinjába. Comptonnak csak a szája repedt fel és az orra tört be, de annyira meg volt rémülve, hogy alig bírt megállni a lábán, s azoknak, akik a vért letörülgették az arcáról, elárulta: „csak annyit mondtam neki, hogy gyereket csináltak a nőnek”.

Az ágyúmester másnap üzenetet küldött, hogy szeretne konzultálni dr. Maturinnal, aki fogadta is a kabinjában. Az ágyúmester tökéletesen ura volt mozdulatainak, de semmiféle emberi kontaktust nem lehetett vele teremteni. Annyira sápadt volt, hogy napbaránított bőre okkersárgára – tompa, fénytelen okkersárgára – váltott, és Stephennek az volt a benyomása, hogy még mindig fékezhetetlen indulatok dúlnak benne.

– Jöttem meglátogatni – mondta, mire Stephen csak egy biccentéssel válaszolt. – Hasas volt, amikor ágyra esett! – vágott az ágyúmester azonnal a dolgok közepébe.

– Ide figyeljen, Mr. Horner – szólalt meg Stephen. – Először is a feleségéről van szó, másodszor pedig a betegeimről senkivel se beszélgethetek.

– Hasas volt, és maga valami szerszámmal hozzányúlt!

– Ezzel kapcsolatban sincs semmi mondanivalóm.

– Hasas volt, és maga valami szerszámmal hozzányúlt! – ismételte meg most már sokkal ingerültebb és durvább hangsúllyal Horner, s az alacsony gerendák miatt kicsit meggömyedve felállt a helyéről.

Kinyílt az ajtó. Padeen lépett be s karjával hátulról átfogta Hornert. Padeen még az ágyúmesternél is természetesebb és sokkal erősebb volt.

– Ültesse le, Padeen – mondta Stephen. – Mr. Horner, üljön nyugodtan a székén. Zavart a gondolkodása, nagyon zaklatott, és sok az indulat magában. Kezelésre van szüksége. Igya meg ezt! – nyújtott át neki egy fél borospoháryit abból a kivonatból, melyet maga is fogyasztani szokott. – Nem akarok úgy tenni, mintha nem tudnám, hogy miről beszél, de tudnia kell, hogy még életemben nem használtam műszert ilyen célokra és nem is fogok soha használni.

Meggyőző jóindulattal beszélt, s ennek talán nagyobb volt a hatása, mint a szavain nyilvánvalóan átsütő igazságnak; az ágyúmester megitta a pohárba töltött folyadékot.

A dózis akkora volt, hogy tucatnyi, a szerhez nem szokott embert is lecsendesített volna, de Higgins még aznap délután nem is annyira izgatottan, mint inkább félelemtől reszkette felkereste Stephent.

- Azt állítja, hogy valami műszerrel hozzányúltam... Óh, uram, meg kell védenie... az asszisztense vagyok... a társa vagyok... Kötelessége megvédeni! Magát tiszteli, engem viszont semmibe vesz! Így volt igaz. Higgins oly gyakran locsogott, fecsegett, halandzsázott, pénzéhsége is annyira nyilvánvalóan kiütközött, s oly ostoba módon terrorizálta az alsófedélzeten kedvelt és megbecsülésnek örvendő szanitéc gyereket, hogy az számos trükkjét elárulta, sőt titokban az agyonfogosott fülbemászót és az elaggott szarvasbogarat is megmutatta a többieknek. Különben is Plaice koponyájának sikeres befoltozása elhomályosította és feledtette mindazt a tekintélyt és dicsőséget, melyet Higgins a fogakkal kivívott magának.

- Legjobban teszi, ha elkerüli, amíg egy kicsit meg nem nyugszik
- mondta Stephen. - Bent maradhat a gyengélkedőn és felolvashat a betegeknek. Majd megkérem Padeent, hogy egy napig ő is üljön maga mellett. Igyekezzen megnyerni a meggondolatlanul eljátszott jóindulatát, próbáljon vele kultúráltan beszélni, adjon neki valami kis ajándékot.

- Óh, uram, adok neki egy fél guinea-t... egy teljes guinea-t... akár két guinea-t is adok ennek a rendes embernek... És ki se lépek a gyengélkedőről, csak akkor, ha már aludni térek, mert akkor már nem kell félnem, hiszen minden oldalról függőágyak vesznek körül... és az a megtermett amerikai kadét is köztem és az ajtó között fekszik...

Aztán pénteken, amikor Stephen és Martin éppen egy pelikán felboncolásával volt elfoglalva, mely egy volt azok közül a madarak közül, melyeket Howard lőtt le a hajó fölött, amikor a hajó a különböző élőlényekben oly gazdag áramlattal hajózott, melyben igen gyakran előfordultak pingvinek, delfinek, különböző foka- és roz- márfajták, s kicsiny, szardellára emlékeztető, apró halak alkotta hatalmas kiterjedésű és tömegű halrajok sodródtak benne, s a le- végében madarak követték őket, nos, ekkor történt, hogy Martin egyszer csak megkérdezte Stephentől:

- Nem tudod mit jelent a Jónás út?

Mielőtt még Stephen válaszolhatott volna, Howard jött le a hajó- fenékre azzal a hírrel, hogy ormányos fókához hasonló, hatalmas állatok kerültek látótávolságba. Rájuk is lőtt, de csak a nagyobbakat

kísérő kisebbiket sikerült eltalálnia, mivel a kritikus pillanatban valami párafüggöny emelkedett a két állat közé. Szeretné, ha megnéznék az állatot; akkora lehet, mint egy ember, bár egy kicsit annál is nagyobb és olyan szürkés színe van. Szeretné, ha gyorsan felmenének a fedélzetre és megnéznék.

– Elhiszem, hogy nagyon jót akart, Mr. Howard – szólalt meg Stephen –, de szeretném megkérni, hogy, az isten szerelmére, ne lőjön már több állatot, mint amennyit ki tudunk preparálni vagy fel tudunk boncolni, vagy meg tudunk enni.

– Óh, maga sohase volt igazi sportember, doktor – nevetett Howard –, hiszen ha szeretné ezt a sportot, akkor egész álló nap lövöldözhetne ezeken a vizeken; a bal és a jobb oldalon éppen most szedtem le a két legnagyobb kormoránt. De már vissza is kell mennem, két embernek is segítenie kell, hogy be tudjam rakni a csónakba.

– A Jónás utat kérdezted? – emlékezett vissza Stephen Martin kérdésére. – Azt hiszem, hogy ezt arra mondják, ha egy balszerencsét hozó, vagy közutálatnak örvendő embert átvetnek a korláton.

– Óh, ez biztosan nem lehet – jelentette ki Martin, aki mit sem tudott az utóbbi idők fejleményeiről. – Ezt a kifejezést Mr. Higginszel kapcsolatban hallottam használni.

– Valóban? – kérdezte Stephen csodálkozó arccal. – Kérlek, terítsd ki ezt a bőrt, amíg visszajövök!

Higgins nem volt se a gyengélkedőn, se a kabinjában; amikor érdeklődött róla, Stephen észrevette, hogy néhányan jelentőségteljes pillantásokat váltanak egymással. Félrehívta a szanitéc gyereket.

– Figyelj, Jamie Pratt, mikor láttad utoljára Mr. Higginszt?

– Nos, uram – kezdte Jamie a magyarázatot –, itt, a hajó elején nem láttuk; tudja, biztosan leitta magát, vagy még mindig iszik valahol. De tegnap este nagyon rájött a hányás és a hajó elejébe ment a sötétben. Én azóta nem is találkoztam vele. Azt hittem, hogy vagy önnél vagy a kabinjában vagy esetleg a kábelkamrában van. Úgy hallottam, hogy ott bújik meg valahol, mert – hogy úgy mondjam – valaki nagyon ráijesztett.

– Nos, ha odalent bújik meg, akkor az esti szemlére biztosan előkerül – fejezte be Stephen a beszélgetést.

Peregtek a dobok, a válaszfalakat már eltakarították a fedélzetről, minden ragyogott a tisztaságtól, a hajón teljes volt a harckészültség, nagy rohanás közepette a legénység minden tagja felsorakozott a helyén. Mowett gyors szemlét tartott fölöttük, hogy jelenthesse a kapitánynak: „A legénység teljes létszámban és józanul, parancsára, jelen van, uram!”. A vitorlamestert természetesen az előfedélzeten, a hajóácsot és csapatát a szivattyúknál, az oldaltérben, az ágyúmentert, a raktárnokot és embereiket helyükön, a lőszerraktárban találta meg, de amikor leért a félhomályos alsó fedélzetre, ahol Stephen, Martin és a szanitéc gyerek készen állt a sebesültek fogadására, akkor Stephen jelentette neki:

– Uram, jelentenem kell az asszisztensem, Mr. Higgins hiányzását. Az esti szemlét ezúttal nem követte tüzérségi lögyakorlat; a dobos elütötte a takaródó ritmusát, Jack pedig parancsot adott az alsó fedélzet és a raktárak átkutatására. Higgins rosszul lehetett a kábelkamra kötegei között, vagy beeshetett valamelyik raktárnyílásba. A gyorsan sűrűsödő sötétségben az emberek meggyújtották lámpáikat – a fellegek olyan alacsonyan szálltak, hogy már a kötélzet felső részét is eltakarták szem elől – s nekiláttak a módszeres kutatásnak. De nem csinálták szívvel-lélekkel; persze, hogy nem csinálták, hiszen már mindenki nyilvánvaló tényként vette tudomásul, hogy Higgins kapott egy Jónás utat: különben se nagy kár érte. Amikor a jajveszékelés elkezdődött, mindnyájan felsiettek a fedélzetre s összeverődve, zavartan toporogtak.

Hosszan elnyújtott, kétségbeesetten szomorú, hatalmas hangerevével feltörő O – ó – ó hallatszott, ami néha olyan éles, átható sikításba ment át, amelyet a fedélzeten lévő legöregebbek se hallottak soha a tengeren; körbement a hajón, mindkét oldalon egészen közel jött hozzá, néha mintha valamilyen alakot is sejteni lehetett, de soha nem lehetett látni teljesen. Ráadásul azok is kevesen voltak, akik oda mertek pillantani.

– Mi lehet ez? – kérdezte Jack.

– Fogalmam sincs – válaszolta Stephen –, de feltételezem, hogy az a valami lehet, melynek a kicsinyét lelőtték. Talán megsebesült és csak most pusztult el.

A hang még jobban, szinte az elviselhetetlenségig felerősödött, aztán elhaló zokogásba csapott át.

– Mr. Mowett – szólalt meg Jack a legrosszabb előérzettel a hangjában –, alaposan átkutatták a hajót?

– Nem vagyok róla meggyőződve, uram! – emelte meg hangját Mowett, hogy túlharsogja a jajgatást. – Magam nézek utána.

Minden kérdésére ugyanazt a választ kapta: igen, mindent felforgattak utána, és nem, nincs értelme újra lemenni a hajófenékbe. Mindnyájan felelős altisztek vagy tiszthelyettesek voltak, és a képébe hazudtak. Tudta, hogy emberei tudják, nem fogják visszahozni azt az embert, még akkor se tudják előkeríteni, ha százszor átkutatják a hajó minden zegzugát s felforgatják a legeldugottabb, legsötétebb, legritkábban látogatott sarkait.

– Te jó isten! – kiáltott fel Jack az üres homokórára pillantva. A félóra alatt lepergő homokórát még a legádázabb csata hevében, még amikor a hajó átlukasztott fenékkal süllyedőben volt, akkor is szinte vallásos szertartás közepette átfordították. – Te jó isten! Mi az ördögöt képzelnek maguk? Fordítsák meg az órát és kongassák meg a harangot!

A szolgálatban lévő katona megfordította a homokórát és kellenül előrelépett: nyolc tétova harangkongás – közben a szűnni nem akaró üvöltés.

– Állítsák be az órákat! – adta ki Jack a parancsot. – Mi az ördögnek állodogálnak itt?! Mr. Mowett! Takarodó után csak a hálólhelyen éghetnek lámpák! Rendész, ügyeljen a parancs betartására!

Várt egy kicsit, hogy lássa, valóban beállítják-e az órát. Egy pillanatilag az is megfordult a fejében, hogy talán nem csinálják meg, hiszen már látott, riadt, megzavarodott, zaklatott tengerészeket, de ilyen rémültnak és lehangoltnak még soha nem látta embereit. Tisztjeinek többsége is fent volt a fedélzeten, és a Stephennel, valamint Martinnal éppen a palackozott sör tárolásának legjobb módszereit megvitató Mr. Adams közönyös, minden képzelőerőt nélkülöző jelenléte segített Maitlandnek ellátni a feladatokat. A névsorolvasáskor az utolsó név elhangzása után Jack visszavonult a lakrészébe és hátul összekulcsolt kézzel, a helyiség teljes szélességében föl s alá járkált a kabinban. A borzalmas üvöltözés tovább folytatódott a hajó körül.

– Szóljanak a doktornak! – mondta végül, majd amikor Stephen megérkezett, nekiszegezte a kérdést:

– Hallottam, hogy Martin a Jónás útról érdeklődött. Tudom milyen szóbeszéd kering az emberek között s gondolkodom. Ez így nem mehet tovább! Válaszolj nekem a következő kérdésre: mivel általános a vélemény, hogy az ágyúmaster borzalmas bűntetteket követett el, tudnád-e igazolni, hogy megbolondult és őrizetbe kell vétetnem?

– Nem tudnám. Számos ember elkövetett már olyan bűnöket, melyekkel most őt vádolják, s ezek az emberek teljesen normálisak voltak. Feltételezések és indulatokkal teli gyanakvás alapján nem nyilváníthatok valakit örültnek, sőt még akkor se, ha bizonyítékok szólnak ellene, mert előbb meg kell vizsgálni, meg kell állapítani, hogy agyműködését tekintve mit lehet belőle kihozni és hogy észszerű meggondolások alapján követte-e el tetteit.

– Vizsgálat? – kérdezte Jack elgondolkozva. – Rendben van! – nyúlt a csengő után. – Hívják az ágyúmentert!

Még mindketten gondolataikba merülve üldögéltek, amikor előlről hangzott fel az üvöltés, amely a beszélgetésük alatt mintha elhalkult volna egy kicsit, de most, ha lehet, még élesebb sikítozássá erősödött, mint korábban.

– Mi lehet ez? – kérdezte Jack most már komoly aggodalommal.

– Fogalmam sincs – válaszolta Stephen, s keresztet vetett. – Feltehetően valami, a szirének rendjébe tartozó, lamantin lehet, bár ezen a szélességi fokon elvileg nem szokott előfordulni. Isten óvjon bennünket!

– Ámen – mondta rá Jack, amikor nyílt az ajtó s a belépő Killick még most is annyira döbbent volt, hogy alig tudott megszólalni.

– Az ágyúmaster felakasztotta magát – nyögte ki végül.

– Levágták? – ugrott fel helyéről Jack.

Killick ostoba képéről Stephen már leolvasta a választ. Félretolta az útból és rohant fel a fedélzetre, menet közben hívta Bondent és a fedélzetmester helyettesét.

– Emeljék meg, amíg elvágom a kötelet! – mondta két segítő társának.

Az ágyúmentert a priccsére fektették, s Martin már ott találta, a fejénél ülő Stephennel.

– Van valami remény, vagy vége? – kérdezte Martin a sötét, nedvesen csillogó, kifejezéstelen arcra pillantva. – Ugye a csigolya nem mozdult ki a helyéből?

- Zuhanás nem volt, így elmozdulás sincs – felelte Stephen.
- Akkor még van remény. Ismertem egy embert, aki húsz percre lógott a kötélre, és megfelelő módszerekkel mégis újra lehetett élesztetni. Még teljesen meleg. A pulzusát ki lehet tapintani?
- Azt hiszem, igen.
- Mikor akarsz eret vágni rajta? Egyáltalán nem szeretnék tanácsokat adni, Maturin, de nem kellene esetleg azonnal eret vágni rajta?
- Nem hiszem, hogy az érvásás segítene ebben az esetben – mondta Stephen, majd kis szünetet tartva elgondolkodva folytatta.
- Visszahoztál már valakit az életbe, aki nagyon elszánta magát az öngyilkosságra? Láttad már egy ilyen embernek a kétségbeesett arcát, amikor rájön, hogy nem sikerült neki... és csak az maradt hátra, hogy még egyszer megkísérelje? Furcsa dolognak tűnik ilyen helyzetben mások helyett dönteni. Az élet vagy a halál kérdése feltétlenül magára az emberre és Teremtőjére vagy Megsemmisítőjére tartozik.
- Nem hinném, hogy igazad lenne – vetette közbe Martin, s kifejtette ellentétes nézeteit.
- Nos, valóban nyomós érveket sorakoztattál fel – mondta Stephen, aztán helyéről felállva fülét az ágyúmeister mellére tapasztotta, majd felhúzta a szemhéját s a gyertya lángjánál alaposan megnézte. – Akárhogy is, már túl van azon, hogy bármit is tehetnék érte. Isten nyugosztalja!
- Sajnos, nem tudom keresztény módjára eltemetni – csóválta meg a fejét Martin, majd néhány pillanat elteltével fülelni kezdett.
- Az üvöltés mintha abbamaradt volna!
- Öt perccel ezelőtt, amikor beszéltél, akkor szakadt félbe – mondta Stephen. – Azt hiszem, most az lenne a legcélszerűbb, ha hivatnánk az embereit, hogy várják bele egy zsákba és tegyenek a lábához egy ágyúgolyót. Reggelig én mellette maradok, s akkor azonnal a korbáton túlra kell engedni, hogy legalább a legénység ne nyugtalankodjon tovább, mivel azt is meg kell mondanom, Martin, a babonásabb embereknél az is előfordulhat, hogy ilyen feszültség és megpróbáltatás közepette elemésztk magukat, ugyanúgy ahogy ez a feketéknél is előfordul, amikor azt hiszik, hogy megátkozták őket. Reggel, sőt még a hajnal beköszönte előtt, az első dolog – szokás szerint – most is az volt, hogy néhányan felmentek az árbockosa-

rákba, hogy az új nap fénye mit hozott a tenger felszínére. Az óceán ritkán, nagyon ritkán örvendeztette meg őket valami ajándékkal, de az emberek még ilyen körülmények közepette is rohanvást másztak felfelé, hiszen nem lehetetlen, hogy a fregatt ágyúinak lőtávólán belül felbukkan egy lehetséges ellenfél, vagy zsákmánynak kiszemelhető hajó. Az év háromszázhatvannégy reggelje akár eseménytelenül is elmúlhatott, vagy csupán egy távoli halászhajó kerülhetett az útjukba, de mindig megvolt a lehetősége egy különleges hajnalnak, s ez a mai is ezek közé tartozott. A „Hajó a láthatáron!” átható kiáltás most is egy csapásra félbeszakította a fedélzeten a habkövek és a felmosóröngyök zörejét.

- Milyen irányban? – kérdezte az éppen ügyeletes fedélzetmester.
- Pontosan a széllal szemben, uram! – kiáltott vissza az őrszem.
- Csak a derékvitorláit vannak felvonva, azt hiszem, egy bálnavadász hajó lehet.

Néhány perccel később, amikor a keleti égbolt pereme már egyre gyorsabban világosodott és a csillagok is erősen elhalványultak, Jack arra riadt fel zavart, nyugtalan álmából, hogy a hajó hatvan négy fokos szögben elfordult, s az ifjú Boyle a fülébe harsogja:

– Mr. Allen, az ügyeletes, uram, azt üzeni, hogy dél-délkelet irányban vitorla látszik, minden bizonnyal egy bálnavadász hajó lehet. A fedélzetre érve Jacket friss és ragyogó reggel, a balra, élesen szélnek vitorlázó *Surprise* és a valahogy nyugtalannak tűnő fedélzetmester köszöntötte.

– Az irány megváltoztatása mellett döntöttem, uram, mivel lehet, hogy amerikai vagy valamelyik, hazafelé tartó, tőlünk zsákmányolt hajó.

– Teljesen igaza van, Mr. Allen, – nyugtatta meg Jack a fedélzetmestert, s összehúzott szemmel az üldözőbe vett hajó látóhatáron fehérítő vitorláit figyelte. – Teljesen igaza van: egy perc vesztegetni való időnk sincs. Szorosan a nyomában maradni, teljes sebességgel előre, hogy behozzuk a lemaradást.

– Egy másik dolog, uram – fogta Allen halkabbra a hangját. – Pearce és Upjohn – az a két gibraltári féleszü, aki az átjáróba rakta le az ágyúmester zsákba vart tetemét – nem teljesen értette meg az utasítást és Mr. Horner holttestét már akkor átdobta a korláton, amikor elkezdünk szélnek vitorlázni.

– Talán ez volt a legjobb megoldás – csóválta meg a fejét Jack. – Talán... Hé, ott elől! Gyorsabban azokkal a kötelekkel! Mr. Allen, azt hiszem, ideje az elő- és a főárbocon is felvonni a sudárvitorlákat. Amikor a napsugarak már tenyérnyi széles csíkot húztak a ten- ger vizére, Jack a szélfelőli oldalon, karjával a hátsó árbocsudár feszítőkötélbe kapaszkodva, már ismét fent volt a fedélzeten; a *Surprise-on* már befejeződtek a szokásos reggeli tennivalók, s most a teljes legénység, kapitányával együtt azon munkálkodott, hogy minél gyorsabban haladjanak az üldözőbe vett hajó felé, de közben ne veszélyeztessék feleslegesen a pótolhatatlan árbocok, vitorlák és kötélzet épségét. A másik hajó, előttük vagy tizenennyolc-húsz kilométernyire, félig kiengedett derékvitorlákkal, hátszéllel haladt, s a *Surprise* valószínűleg csak a déli órákban érheti utol. Valamikor az éjszaka sötétjében mehettek el egymás mellett, s a másik most a szélfelőli oldalon haladt. A *Surprise-nak* ezért a frissen fújdogáló szél keltette hullámokkal szemben kellett haladnia, és még naplemente előtt el kellett érnie a bálnavadászhajót, nehogy a hold nélküli éjszaka elnyelje szem elől. Ezt meg is lehetett csinálni, csak igen mélyreható hajózási ismeretekre, a hajó képességeinek alapos tanulmányozására és a széllal való maradéktalan és hozzáértő manőverezésre volt szükség.

Ezek egyikének se voltak híján. A *Surprise* minden manőverezési képességét igénybe vette, hogy a széljárást az üldözés során a legjobban kihasználja, a legavatottabb kezű kormányosok párban váltották egymást s mindent megtettek annak érdekében, hogy egy centit se térjenek el az útiránytól. Folyamatosan figyelték a sima vízfelületeket, hogy annak szélében még jobban kihasználhassák a szelet, s tettekész kezek várták Jack parancsait, hogy a hosszú gyakorlás során kialakult bámulatos szakértelemmel és odaadással igazítsanak a vitorlákon. Jack tökéletes összhangban érezte magát a hajójával. A szélnek vitorlázás volt az a művelet, melyhez neki is, a hajójának is, csodálatraméltó adottságai voltak, s ahogy most ott állt a talpa alatt hol süllyedő, hol emelkedő fedélzeten, érezte a hajó minden apró kilengését, minden, alig észrevehető megtorpanását. Egy régi, kék kabátot kapott magára, mivel a Baktérítő közelsége ellenére meglehetősen csípős volt a reggel, és ha a *Surprise-t* egy nagyobb hullám kapta oldalba, akkor a felfröccsenő víz is

olyan hűvös volt, hogy frissen borotvált arca egészen kipirult tőle. Az árbockosárból látta, hogy a bálnahalászhajó Angliában készült, az is meggyőződése volt, hogy az amerikaiak fogságába esett, s anélkül, hogy bárkinek megmondta volna, ez a legénység előtt is egyértelművé vált. A *Surprise-on* mindenki tudta, hogy ha egy brit hajó huszonnégy órán túl az ellenség birtokában van, akkor korábbi tulajdonosához nem kerülhet vissza csupán egy udvarias meghajlás és a tulajdonos szájából elhangzó elismerő szavakért cserébe, hanem a tulajdonjoggal együtt kimentett holminak minősül, ami majdnem annyira kedvező, mintha hadizsákmány lenne, sőt bizonyos esetekben ez még jobb is, mivel közvetlenebb hasznot hoz a számukra.

Mikor Stephen később feljött a meredeken süllyedő és emelkedő fedélzetre – a kisufova hangjára ébredt, mely a *Nancy Dawson* dalával jelezte, hogy eljött a déli grog-osztás ideje – úgy érezte, hogy mindenén átsüt a körülötte levő kékség: a teljesen beborult, alacsonyan szálló fellegeket kergető széllel párosuló napok után a kristálytisztaság égbolton csupán néhány, magasan repülő fehér felhőfoslány látszott, a sötétebb kék tenger kékségét csak az apró, fehér hullámtarajok törték meg, sőt a feszülő vitorlák árnyékában még a levegő is kéknek látszott.

– Jó napot, doktor! – üdvözölte Stephent csillogó, kék szemekkel a még mindig a kék kabátját viselő Jack. – Gyere és figyeld a kergetőzést!

Stephen lassan hátrasétált a tatfedélzetre s elhaladt a hajó széloldali felében összegyűlt, vidáman mosolygó katonák és tengerészek előtt, akik – közvetlen feladatuk nem lévén – azért verődtek össze azon az oldalon, hogy egy kicsit saját súlyukkal is elősegítsék a hajó stabilitását. Azonnal észrevette a teljes hangulatváltozást: az emberek testestől-lelkestől átadták magukat a hajsza örömeinek; vidámak, tettekrekésztek, éberek voltak, s a múltat, sőt az előző nap eseményeit is hagyták a feledés ködös homályába merülni.

– Ott van, látod? – mutatott Jack balra, ahol valóban látni lehetett, ahogy a bálnavadászhajó felhúzott sudárvitorlakkal erősen jobbra tart.

– De hisz te szinte az ellenkező irányba tartasz – nézett rá Stephen értetlenül. – Milyen üldözés ez tulajdonképpen?

–Mindenáron délnek akar haladni – mutatta Jack–, és kétóránként széllel fordul; most, mint ahogy te is látod, éppen jobbra tart. A hajó szélnek fordítása viszont időt vesz igénybe, én pedig nem szeretném idő előtt felkelteni a gyanakvását, így nem megyünk ide-oda utána, hanem amennyire csak tudunk, mi is délnek tartunk, de más vitorlaállással. Azt hiszem, hogy olyan naiv, mint egy megszületett gyermek: spanyoloknak gondol bennünket. Stephen felpillantott s rövid vizsgálódás után két kötél elágazása és egy viharvert fogáskötő között valóban meglátta a tenyéryi kis világos foltot.

– Ha a következő alkalommal megfordul, akkor már vele nagyjából párhuzamosan fogunk haladni, tehát gyakorlatilag közeledik felénk, hiszen mi sokkal közelebb vagyunk hozzá, mert gyorsabban haladunk. Azt hiszem, hogy ha minden jól megy és nem sodródunk el tőle, akkor ha ő négyszer, mi pedig egyszer, esetleg kétszer fordulunk, akkor a szélfelőli oldalára kerülünk.

– Be akarod fogni és el akarod foglalni?

– Ez lenne az elképzelésem.

– Miből gondolod, hogy ez törvényes zsákmány lenne?

– Először is abból, hogy a hajó angol építésű, s bár a parancsnoka túrhetően irányítja, de mégse úgy vezeti, mint akinek már évek óta a keze alatt van. A legénysége meglehetősen gyenge, holott a bálnavadászhajók legénysége általában nagyon is érti a dolgát; sok időt elvesztegetnek a fordulásokkal. A következő alkalommal majd figyeld meg a távcsövemen keresztül, hogy fordulásakor mindig egy kis kiszögellést ír le. Minden jel arra mutat, hogy jogos zsákmány lesz, és hogy ez az *az Acapulco*, melyről az a rokonszenves spanyol beszélt nekünk.

– És mire számítasz, mikorra tudod befogni?

– Ugyan – mosolyodott el Jack–, ne kiabáljuk el! Én csak annyit mondtam, hogy ha minden rendben lesz, és nem sodródunk el tőle, és a szél is megélénkül, mint ahogy már érezni is lehet...

– Ez már lassan viharos erejűvé fokozódik.

– ...akkor még a sötétség beállta előtt tárgyalhatunk vele. Közben a felhangzó dobszó ebédre szólította a tisztí étkezde közönségét, így elváltak útjaik, hiszen Jack mindenképpen a fedélzeten akart maradni, és az mondta, hogy a Killick készítette szendvicsekkel is beéri. Hamar végeztek az ebéddel, mivel a tisztek többsége,

az amerikai hadnagyot is beleértve, gyorsan bekapta az ételt, mert az üldözés egyetlen percét se akarta elmulasztani. Az asztalnál folytatott beszélgetésből viszont az is kiderült, hogy a *Surprise* a három harangütéskor, amikor a bálnavadáshajó felvonta a fősudárvitorlákat, a maga részéről nem bontotta ki felső sudárvitorláit, részben azért, nehogy kárt szenvedjenek az erős szélben, másrészt nem akarta az egyértelmű üldözés *látszatát* kelteni. Az már látszott, hogy a bálnavadáshajónak nagyon mocskos az alja, mivel hátszéllel hajózva baloldalt rémesen megereszkedett, és azok se fönixmadarak, akik irányítják. Mowett boldogan és elégedetten emlékezett vissza a Juan Fernándezen töltött napokra, amikor volt benne annyi előrelátó bölcsesség, hogy a lehető legmagasabbra emeltette a hajót, hogy rézlemezekkel bevont alját a lehető legalaposabban meg tudják tisztogatni. Akkor nem volt valami kellemes időtöltés, de most mégis jó szívvel emlékezett vissza a munkával eltöltött napokra. Az ormányosfóka faggyújából készült és a Juan Fernández-szigeteken gyűjtött bogyós gyümölcsökkel ízesített, szürkesszínű puding mellett lényegében már csak a számvevő, az orvos és a lelkész maradt.

– Már sok példáját láttam a tengerészek szeszélyes hangulatváltozásainak – jegyezte meg Stephen –, de ilyennek, mint a mostani, még nem voltam tanúja. Ha felidézik az elmúlt hetet, melynek eseményei éppen tegnap érték el tetőpontjukat – tehát nem korábban, hanem tegnap –, és visszaemlékeznek arra a néma, nyugtalan, sőt azt is mondhatnám, kísértetiesen elkínzott arcokra, valamint arra, hogy nemcsak a nevetés hiányzott, de még élcelődésre, heccelődésre se került sor és mindenkin eluralkodott a küszöbön álló, végzetes és elkerülhetetlen romlás hangulata, és mindezt összehasonlítják a mai vidám élénkséggel, látják azokat a csillogó szemeket, az ugrabugrálást és fickándoást, akkor hajlamosak lesznek önmaguknak is feltenni a kérdést, vajon nem kerültek-e felelőtlen, gyerekes és komolytalan alakok...

– Komolytalan alak vagy te – mormogta a tisztí étkezde felszolgálója az ajtó túlsó oldalán, ahol éppen a tiszték asztaláról lekerült bort kortyolgatta Killick társaságában.

– ...vagy szélkakasok társaságába. De ha az ember arra gondol, hogy ugyanezek az emberek körbehajózzák az egész földgolyót, akkor az már állhatatosságukat és kitartásukat bizonyítja.

– Hallottam már azt is, hogy könnyelműségüket némelyek annak tudják be, hogy állandóan csupán egy harminc centis palló választja el őket az örökkévalóságtól – jegyezte meg Martin.

– Harminc centi – kacagott fel szívből a számvevő. – Ha harminc centivel a talpa alatt valakit könnyelműnek tartanak, akkor mit szóljon az, aki egy kicsiny és régen épült fregatton hajózik? Az akkor kétségkívül olyan, mint amikor valaki egy égő gázballont akar meglovagolni. Istenem... vannak olyan részek a *Surprise* fenekén, melyeket akár egy bicskával is könnyedén át lehetne szúrni. Harminc centi! Óh, istenem, ha-ha-ha!

– Uram, uram! – rohant be kiáltozva Calamy és megállt Stephen széke mellett. – A bálnavadáshajó felvonta a főszórárvitorlákat, mi is azonnal követjük a példáját, és a váltás végére utol is érjük; ez olyan biztos, mint a Tízparancsolat! Kérem, uram – nézett a gyerek vágyakozva az asztal felé –, kaphatnék egy darabka pudingot? Üldözés közben borzalmasan megéhezik az ember.

Úgy alakult, hogy a *Surprise* még jóval a váltás előtt utolérte. A bálnavadáshajót, a szerencsétlen *Acapulcót*, teljesen megtévesztette a spanyol felségjelzés, melyet Jack felhúzatott az árbocrúd csúcsára, amikor már néhány kilométerre megközelítették egymást. Az amerikai foglyok fájdalmas tekintetétől kísérve a *Surprise* visszafogta az előárboc felső-derékvitorláit, rézsútosan beállt az *Acapulco* orra elé, az oldalsó ágyúkat az emberek egy összehangolt, villámgyors mozdulattal előgördítették, Jack felvonatta a valós felségjelzést és megadásra szólította fel a hajót.

Az ellenállásra a legcsekélyebb lehetőség se kínálkozott, s a parancsnok, egy szemüveges, gyászos képű fiatalember, minden hűhó, fontoskodás nélkül átment a *Surprise* fedélzetére. Caleb Gillnek hívták és unokaöccse volt a *Norfolk* kapitányának, aki annak ellenére, hogy közülük számosat felégetett, már annyi bálnavadáshajót foglalt el, hogy erősen híján volt tiszteknek, akik haza tudták volna vezetni a hajókat.

A *Surprise* emberei nagyon kedvesen és tisztességesen fogadták Mr. Gilt, hiszen semmiféle kárt vagy problémát nem okozott nekik, és hiszékenységgel – egyesek kifejezett fájdalmára – jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy ölükbe hulljon a zsákmány, a főként a többi elfoglalt hajóról származó fehér olajból és cetvelőből álló, s

Mr. Allen becslése szerint legkevesebb százezer dollárt érő rakomány.

– Ez valóban nagyszerű – bólogatott mosolyogva a jelentést hallgató Jack Aubrey –, és én nem tartozom azok közé, akik visszatünetesítanak egy ilyen százezer dolláros ajándékot, még akkor se, ha a hajóács és a vitorlamester még ennél is nagyszerűbb hírrel keresett meg. Az *Acapulco* zsúfolásig tele van tartalék árbocrudakkal, kötélzettel és akár hároméves útra elegendő tartalékvitorlával. Hat hónappal *ezelőtt* indult útnak és még semmit se használt fel a készleteiből.

Mr. Gill a tiszti étkezdében szívélyes fogadtatásban részesült, s a legénység is kedvesen fogadta a hajó legénységét, melyben voltak néhányan az *Acapulco* eredeti legénységéből, akik szerették volna elkerülni a vádat, hogy idegen szolgálatba álltak s együttműködtek az ellenséggel, ezért mindent elmondtak, amit csak tudtak vagy hallottak a *Norfolk* eddigi és a jövőbe tervezett mozgásáról, de mégis Caleb Gill volt az, aki az általa szolgáltatott információval a leggyőtrőbb nyugalanság terhét vette le Jack vállairól.

Gill olvasott ember volt s inkább Martinhoz és Stephenhez állt közelebb, mint a többi tengerészhez. Érdeklődése viszont elsősorban az emberek, a primitív emberek és nem a növények és vadállatok felé irányult, mint Stephené és Martiné. Teljesen hatalmába kerítette a nemes lelkű vadember eszménye, és az amerikai őslakosok között nagyon sokat utazgatva mindent megtanult, amit csak lehetett a békében és háborúban közöttük uralkodó társadalmi rendről, a törvényeikről, szokásaikról és történelmükről. Egy délután, amikor még javában folyt minden elmozdítható és a *Surprise* fedélzetén elhelyezhető holmi átrakodása, Mr. Lawrence pedig Jackkel ebédelt, Martin, Stephen és Mr. Gill egy üveg madeira társaságában együtt üldögélt a tiszti ebédlőben.

– Természetesen óriási megrázkódtatást jelentett, hogy fogságba estem – magyarázta –, de még ennél is nagyobb megrázkódtatás volt számomra, amikor át kellett vennem ennek a szerencsétlen sorsú *Acapulcónak* a parancsnokságát, hiszen az út kezdetétől fogva a legnagyobb türelmetlenséggel vártam, hogy megláthassam a Marquises-szigeteket. Önök számára, uraim, az upászfák, a kétujjú lajhárok, a dodók és a remetemadarak aligha jelenthetnek többet,

mint számomra a Marquises-szigetek lakói, különösen azok, akik a nagybátyám által mindig csak Édenkertként emlegetett Hua Hiva szigetén élnek.

– Valóban olyan, mint egy Edénkert? – kérdezett rá Stephen, amikor eszébe jutott a *Danae* postájában talált levél, melyben ugyan ez a meghatározás szerepelt.

– Igen, uram. Talán nem teljesen a hagyományos, ortodox presbiteriánus értelemben vett Edénkert, de annyira vonzó környezet, hogy nagybátyám el is döntötte, telepet hoz lére rajta. És valóban magával is hozott néhány telepest. Számos eltérő és gyakran nagyon zavaros beszámolót hallottam már a szigetlakók szokásairól, de mindenki egybehangzóan azt állítja, hogy a különböző tilalmak, tabuk és rokoni kapcsolatok igen nagy szerepet játszanak az ottani emberek mindennapi életében. Abban is mindnyájan egyetértenek, hogy ezek az emberek szokatlanul barátságosak és igen vonzó külsővel is rendelkeznek; egyetlen felróható hibájuk a kannibalizmus és a mértéktelen paráználkodás. Ezek egyike se a vallásból eredeztethető, oh nem, erről szó sincs! Az istenség tiszteletére minden esetben disznót áldoznak, a kannibalizmus pedig egyszerűen csak ízlés vagy hajlam kérdése; ami pedig a paráznaságot illeti, nos, az nélkülöz minden szertartást és kötelezettséget.

– És a nagybátyja a szigetlakók közösségét is meg óhajtja reformálni? – érdeklődött Stephen.

– Óh, nem, egyáltalán nem – tiltakozott Gill –, neki az a véleménye, hogy a bennszülöttek teljességgel javíthatatlanok. Ez egy teljességgel utópisztikus telepnek ígérkezik, de akkor is nagyon szerettem volna látni az ottani emberek életét, mielőtt bármit is változott volna. Szabad emberként most már nem láthatom, de abban bízom, hogy legalább fogolyként még eljuthatok oda. Gondolom, Aubrey kapitány a Marquises-szigetek felé kíván hajózni? Vagy talán túlságosan tapintatlan a kérdésem?

– Nem, szó sincs róla – válaszolta Stephen. – Nem ismerem teljes részletességgel a szándékait, de majd megkérdezem tőle, és bízom benne, hogy mindnyájan Hua Hiva partjaira léphetünk, mielőtt még meggrontanák a szigetlakókat.

– Én is nagyon bízom benne. Óh, igen, milyen nagyszerű lenne!
– csapta össze a kezét Gill örömteli várakozással a szemében.

Amikor aztán Aubrey kapitány megemésztette a kapott információkat, és a hajó raktárai is zsúfolásig megteltek, magához hívatta a fedélzetmestert.

– Mr. Allen, nemrégiben mintha említette volna, hogy a Butterworth és Kyle cégnek, az *Acapulco* tulajdonosának ügynökei vannak Valparaisóban.

– Igen, uram, ha jól tudom, akkor Piscóban van a képviselőjük. A Déltengereken folytatott halászatban érdekelt cégek túlnyomó többségének van képviselője Peruban vagy Chilében.

– Örömmel hallom, mert azt hiszem, hogy ők meg tudják oldani a problémánkat. Se tiszteket, se matrózokat nem tudok nélkülözni, akik hazavinnék a hajót, de anyagilag se szeretnék csalódást okozni az embereimnek. Ezért arra gondoltam, hogy felküldöm a hajót Valparaisóba, és ott megváltási ígervény ellenében átadom a társaság képviselőjének, az amerikai foglyokat pedig feltételesen szabadlábra helyezem. Mindnyájan tisztességes emberek, és ha meg gondolom, akkor most a poklok gyötrelmeit élhetik át, ráadásul az elhelyezésük és az étkeztetésük felelőssége is engem és Mr. Adamsot terheli, így aztán két legyet üthetünk egy csapásra.

Jack tartott egy kis szünetet, összevont szemöldökkel gondolkodott s közben magában valami olyasmit motyogott, hogy „egy lépéssel előre lennénk”, majd folytatta:

– Nos, mindegy, ez lenne a helyzet tengerészhez leginkább méltó megoldása, amivel nem kényszeríteném őket, hogy a tengerbe vessék magukat.

– Teljesen egyetértek önnel, uram!

– Csakhogy az a helyzet, Mr. Allen, hogy a tisztnek, aki a hajót elviszi, azt a kockázatot is vállalnia kell, hogy hátramarad. Nekem nem áll szándékomban tétlenül álldogálni abban az öbölben; és nem akarok mindenféle, semmitmondó közhelyekkel tarkított eszmecsérét folytatni különböző kikötőparancsnokokkal, tábornokokkal, kormányzókkal, sőt – isten bocsássa meg – püspökökkel se. Mindez megoldható egy beosztott tisztén keresztül, aki sürgős parancsra hivatkozik. Ezért az *Acapulcót* elkísérem addig, amíg a part látótávolságba nem kerül, majd egy napot és egy éjszakát helyben maradok. A tisztnek a hajó elvezetését a foglyokkal és, mondjuk, a kutter legénységével kell megoldania. Gyorsan és

talpraesetten le kell bonyolítania a dolog üzleti részét, majd a legkisebb idővesztés nélkül fel kell szállnia a kutterre és vissza kell térnie a hajóra. A rendelkezésekre álló információk alapján úgy vélem, hogy a *Norfolk* a hónap végéig a bálnavadászok Galapagos-szigetek körüli területeire tart, és ha nagyon sietünk, akkor ott rajta is üthetünk. Ezzel együtt az a véleményem, hogy a váltságdíj és a foglyok ügyének rendezése ezt a huszonnégy órát megéri. Huszonnégy óra, és perccel se több: a tisztnek ezen időhatáron belül vissza kell érnie. Az ön helyismeretével, Mr. Allen, mit gondol, a terv megvalósítható?

– Igen, uram, azt hiszem. És bár nem szeretnék dicsekedni, de szeretném megjegyezni, hogy Valparaisóban nagyon jól eligazodom, a nyelvet is túrhetően beszélem, Mr. Metcalfe-ot, a társaság képviselőjét pedig már húsz éve ismerem.

– Kitűnő, Mr. Allen! Akkor így legyen! Válassza ki az embereit, és azonnal vegye át a zsákmányolt hajó parancsnokságát! Ha a dolgok tisztázása után időben el akarjuk érni a Galapagos-szigeteket, akkor nincs vesztegetni való időnk. Hé, Killick, Killick! Adja át üdvözetemet az amerikai tiszteknek s közölje, hogy azonnal találkoznunk akarok velük!

HETEDIK FEJEZET

Egy nyomasztó napon, alacsonyan szálló, tépett fellegek alatt a *Surprise* végighaladt a nyugati Galapagos-szigetek, Albermarle és Narborough közötti csatornán. Az átkelés szokatlanul nehéznek bizonyult, mert bár a szeszélyes széljárás most kedvezőre fordult, de hatalmas dagályt idézett elő, mely minden logika ellenére északról érkezett; minden logika ellenére, hiszen – mint ahogy Mr. Allen is megjegyezte – a szoros túlsó végén, a Redondo sziklán túl, egy még erősebb áramlat halad hat-nyolc kilométeres sebességgel az ellenkező irányba, s ezzel teljes összhangban áll az Albemarle és James sziget közötti, kicsit keletebbre lévő áramlat is. A Galapagos-szigetek között cikkcakkban vezető, gyors haladása során a *Surprise* egyre inkább megszokta az erős és ésszerűtlen áramlatokat és a nehezen értelmezhető jelenségeket – köd az Egyenlítő alatt és, az isten szerelmére, pingvinek lármázása magán az Egyenlítőn! –, de ez a mostani áramlat rendkívül veszélyes hullámveréssel fenyegetett, és a sziklákkal tarkított csatorna egyike volt azoknak, melyeket a fedélzetmester se ismert, így Jack maga vette át a parancsnokságot.

Ez volt az a fajta hajózás, melyet egyáltalán nem kedvelt, de ebben látta az utolsó esélyt, hogy a szigetvilágban valahol rábukkanjon a *Norfolkra*. Az előttük lévő, három-négy védett öböl bármelyikébe behúzódhatott, hogy teknősbékával (a Narboroughban lévő száz-százötven kilós súlyt is elérő teknősbéka húsa rendkívül ízletes volt) feltöltse élelmiszerkészleteit, valamint ivóvizet és tűzifát szerezzen, így a *Surprise* ezeken a helyeken bármikor meglepheti. A csatornán ezért mindenképpen át kellett haladni, bár a gyengülő, bizonytalan széljárás és az egyre erősödő áramlat, a mindkét oldalon sziklás partvidék miatt ez elég bonyolult feladatnak ígérkezett, és – mindennek a tetejébe – az egész olyan volt, mintha jobbról is, balról is szélárnyékos irányban lévő partszakasz fogná közre, mivel a fregatt oldaláról érkező szél a hajót a narboroughi

sziklák felé igyekezett hajtani, míg a haránt érkező dagály és áramlat Albemarle felé akarta sodorni, s ezt minden biztonnal meg is teszi, ha a szél beváltja fenyegetését és hirtelen irányt változtat. A fedélzeten feszült volt a hangulat, a legénység minden tagja elfoglalta posztját, a *Surprise* mellett mindkét oldalon haladt egy-egy kishorgonnyal és horgonykötelekkel felszerelt csónak, egy ember pedig állandóan a mélységmérő ólmot kezelte, s folyamatosan kantáivá jelentgette: „Feneket nem éri, nincs fenék, nincs fenék, nincs, nincs fenék.”

A csatorna folyamatosan szűkült, s Jack szinte biztosra vette, hogy a dagály tetőzéséig le kell horgonyoznia, még akkor is, ha a főhorgonyt kétszáz méter mélyre kell leengednie.

– Mélytengeri kötelet előkészíteni! – adta ki a parancsot.

– A partokat néhol puskalövésnyi távolság se választotta el egymástól, de most még közelebb kerültek egymáshoz, s így az áramlat is felerősödött. A legénység komor pillantásokkal méregette a kietlen, vad környezetet; kétoldalt gonosz hullámok csapkodták a fekete sziklákat, s ugyancsak mindkét oldalon hatalmas, megkövült és megrepedezett, szürkésfekete, meztelen lávafolyam emelkedett egészen a párafelhőkbe vesző, bizonytalan magasságokba. A lávamezöt imitt-amott többnyire fekete, de időnként valami visszataszítóan vörös salakdombok tarkították, s a vidék úgy festett, mint egy hatalmas méretű vaskohó környéke, melyet néhol kráterek törnek meg. A kietlen környék csupán két ember hangulatára nem nyomta rá a bélyegét. A szeszélyes hullámverés, a bizonytalan mélység, a bizonytalan széljárás, a mozgástérhiány veszélyeiről mit sem sejtő Stephen és a lelkész letelepedett a hajó szélalatti oldalának korlátjánál s fűrge, mondhatni remegő kezekkel élesre állította a távcsövét. Először mindkét partot megpróbálták figyelni, hogy még véletlenül se mulasztanak el semmit, s a hajó székében egymásnak átordítózva közölték a híreket, mindaddig, amíg Jack megjelenésekor az ügyeletes tiszt véget nem vetett ennek a zűrvárnak, mondván, hogy a hajó szél felőli oldala a kapitánynak van fenntartva. így aztán meg kellett elégedniük azzal, hogy csak a narboroughi oldal csodáit kísérhetik figyelemmel, de még így is kénytelenek voltak elismerni, hogy az egyik oldal látványosságai akár egy tucatnyi természettudós érdeklődésének kielégítésére is elegendők lettek volna. Hamar rájöttek,

hogy az alacsonyabb lejtők nyomorúságos kietlensége inkább lát-
 szat, mint valóság; a természet rakta salakdombok között meg-
 húzódó néhány elsatnyult, levél nélküli bokorról hamar kiderítették,
 hogy azok a kutyatej-félékhez tartoznak, a lejtő magasabb részén
 látható tüskés avokádó-fákról és hatalmas kaktuszokról pedig meg-
 állapították, hogy azok szokatlanul magasra nőttek. A szárazföld
 vitathatatlanul érdekesnek látszott, de a tenger még annál is több
 csodát tartogatott a számukra. A csatorna szűkülésével mintha az
 élet is megsűrűsödött volna benne: a két oldalon a parton – és nem
 csupán a fekete homokkal és apró kavicsokkal borított kis part-
 menti foltocskákon, hanem még a látszólag elérhetetlen és meg-
 közelíthetetlen szirteken is – tömegével heverésztek hasukon, hátu-
 kon, oldalukon a fókák, a fülesfókák és rozmárok. Egyesek aludtak,
 mások éppen párosodtak, vagy csak egyszerűen ordítottak, míg
 a többiek a hullámverésben játszottak, egész a hajó közelébe úsztak s
 fejüket a vízből kidugva kíváncsi pillantásokat vetettek feléjük. A
 magasabb sziklákon, ahol a fókák egy kis szabad helyet hagytak, ott
 a méteres hosszúságot is elérő, tarajos, fekete tengeri iguanák
 telepedtek meg. A vízben pingvinek és repülésre képtelen kormo-
 ránok osztották meg egymással a társaságot, s alig valamivel a fel-
 szín alatt bámulatos sebességgel cikáztak a hatalmas, szardíniákhoz
 hasonló halakból álló ezüstös rajok között. A *Surprise* nyomában
 ámbráscetek – nőstények a borjaikkal – jelentek meg és fújták
 magasba a vízoszlopokat. A fedélzet fölött hatalmas tömegben és
 magától értetődő természetességgel vízimadarak röpdöstek; de az
 már kevésbé volt természetes, hogy számosan közülük meg is te-
 lepedtek a kötélzeten, a függóágyakon, a harangállványon, amivel
 örületbe kergették az embereket, hiszen gyorsan fel kellett mosni
 a bőségesen hátrahagyott madárürüléket, mert az hamar beleette
 magát az ágyúk fémtestébe. Ha a doktor éppen nem nézett oda,
 akkor a nagyobb madarak titokban jókorákat kaptak a fejükre a fel-
 mosóronggyal, de ez se használt semmit, így is makacsul szelídek
 maradtak, letelepedtek a hajó mellett lévő csónakok peremdeszkáira,
 sőt még az evezőkre is rászálltak. Legtöbbet a különböző fajta szu-
 lából láttak; tömegével volt ott közönséges szula, pártás szula, barna
 szula, foltos szula, de mindenekelőtt kékfajú szula, ez a nehéz fel-
 fogású, kifejezéstelen tekintetű madárfajta, mely a távoli Atlanti-

óceánon ritkaságszámba ment, de itt, bár a közelgő költési szezon kicsit felgyorsította az észjárásukat és a körmeik közti úszóhártyát is még kékebbre varázsolta, egyáltalán nem hasonlítottak a fölöttük elrepülő szárazföldi madarakhoz, a kormos pintyekhez vagy hártyásokhoz. A szárazföldi madarokról az eddig látottak alapján csak azt tudták megállapítani, hogy azok teljességgel ismeretlenek a művelt világ számára. A szulák hatalmas tömege ellenére egy pár különösen felhívta magára Stephen figyelmét. A szerelmes párocscsa pirosas lábaival egy szundikáló teknősbéka hátára telepedett, s annyira sürgős volt nekik a szerelem, annyira nagy volt bennük a késztetés (a nap a szulák számára szokatlanul melegen és kellemesen süttött), hogy rendkívüli gyorsasággal ott estek át az udvarlás szertartásán és a hím minden kétséget kizáróan be is fejezte volna, amit elkezdett, ha a teknősbéka a kelleténél néhány pillanattal korábban nem merül víz alá s ezzel teljesen zavarba nem hozza mindkettejüket.

– Az ott – mutatott a hátuk mögött megálló fedélmester a Narborough sziget felé – Szodoma és Gomorra, uraim, higgyék el nekem! Feljebb, a lejtőkön már nem annyira veszélyes. Ha a pára kicsit megemelkedne, akkor valami zöldet, fátyolmohával borított fákat és bokrokat is láthatnának.

– Óh, biztosak vagyunk benne – fordult Martin boldog mosollyal feléje. – Az előbb első alkalommal kerültünk elég közel ahhoz, hogy jól láthassuk a szárazföldet... az iguanák is tisztán látszottak.

– Nekem különösen azok a hatalmas kaktuszok tetszettek – jegyezte meg Stephen.

– Mi csak oszlopkaktuszoknak nevezzük őket – mondta a fedélmester –, és ha az ember levágja őket, akkor valami iható folyadék jön ki belőlük, csak hasfájást és hasmenést lehet tőle kapni.

A fregatt közben tovább vitorlázott s lassan maga mögött hagyta a sziklás partszakaszokat; hangos vezényszavak, meztelen talpak csattogása, vitorlarudak csikorgása, a szélfújta kötélzet muzsikája közepette Stephen gondolatai elkalandoztak. Távcsővére egy apró madár telepedett le s kicsit oldalra döntött fejjel kíváncsian bámult rá, majd egy darabig még fekete tollait igazgatta, aztán elrepült a sziget irányába, ahol a lávamező háttérében már el is tűnt szem elől.

– Ez egészen biztosan egy eddig ismeretlen fajta volt – jegyezte meg Stephen. – Különböleg gondolkodtam a saját fajtánk párzási szertartásain. Ezek néha hasonlóan rövid ideig tartanak, mint a szuláké; két ember találkozik, kedves pillantást vált egymással, s rövidke beszélgetés után eltűnik szem elől. Eszembe jut, ahogy Hérodotosz leírja, amikor a görög és amazon harcosok a fegyverszünetet követő vacsora után elvonultak a bokrokba. Az elmúlt időszakban is megfigyelhettem hasonló esetet. Más alkalommal viszont a tánc szertartása, a mimelt közeledés és mimelt visszavonulás, a szertartásos felajánkozás, a jelképes gesztusok mérhetetlenül hosszúra nyúlnak, akár évekig is eltartanak, amíg a felek által ígért eredmény be nem következik, már ha egyáltalán bekövetkezik, s a hosszú késedelem és halogatás addigra nem rontotta el az egészet. Időtől, országtól, társadalmi helyzettől függően a variációk száma végtelen, és szórakoztató elfoglaltság lenne mindezekben kideríteni és megtalálni a közös vonásokat.

– Valóban így van – bólogatott Martin –, a faj szempontjából ez nyilvánvalóan elsőrendű fontossággal bír. Csodálkozom is, hogy valamelyik író miért nem foglalkozott alaposabban ezzel a kérdéssel. A szertartásra és nem magára arra a szemérmetlen, durva és rövid aktusra gondolok, – mondta, majd rövid elgondolkodás után mosolyogva folytatta:

– Egy hadihajó fedélzete mindenesetre nem a legalkalmasabb hely ezeknek a kutatásoknak a lefolytatására. Ez, hogy is mondjam... – akarta folytatni, de aztán arcáról lehervadt a mosoly s elhallgatott, mert eszébe jutott az elmúlt péntek, amikor a tenger szokásainak megfelelően az árboc tövében elárverezték Hornerék holmijait, néhány száználmas ruhadarabot, sálakat, szoknyákat. Senki, még a fregatt megbízott ágyúmestere se tartotta illendőnek, hogy ezen az árverésen licitáljon.

– Nos, doktor – nyújtott át Stephennek egy kalapra való elejtett madarat Howard –, milyen rendes fiú vagyok? Mindegyik más és más! A közvélemény nyomására Howard időközben feladta a lövöldözést és – a horgászat mellett – szígonnyal teknősbékára és delphinre vadászott, melyek húsát összekeverte a hajón lévő sózott disznóhússal és csodálatos kolbászt készített belőle. Vadászszenvendélyét most már abban élte ki, hogy összefogdosta a hajó kötélzete

között megtelepedett madarakat. A szulákat, baglyokat, fregattmadarakat egyszerűen megfojtotta, a kisebbeket pedig egy pálcával fejbe csapta. Stephen örömmel elfogadta a madarakat, mert ő nem szívesen pusztította volna el őket, de minden erővel arra igyekezett rávenni a katonát, hogy tanúsítson önmérsékletet, egy fajtából néhánynál többet ne fogjon meg és próbálja embereit is rávenni, hogy ne bántsák a madarakat.

– Nagyon kedves, figyelmes dolog magától, Mr. Howard – mondta Stephen. – És külön köszönettel tartozom ezért a sárgamellényű ökörszemért. Ilyen madarat még...

– Óh, óh, óh! – szakította félbe szavait Martin kiáltozása. – Látok egy óriásteknőst! Két óriásteknőst látok. Te szent ég! Mekkora teknősök!

– Hol? Hol vannak?

Egy jókora, fatörzsnyi vastagságú ágakkal meredező avokádócserje egyik vastag vesszőjét a lábujjhegyre felágaskodó, hatalmas teknősbéka óriási testének és nyakának teljes erejével maga felé húzta; a másik is megragadta a vesszőt s az is húzni kezdte, csak éppen az ellenkező irányba. Martin ezt a kölcsönös segélynyújtás némileg elhibázott formájaként értékelte, Stephen pedig az önös érdekek felülkerekedésével magyarázta az eseményeket. Mielőtt a vitás kérdést sikerült volna eldönteni, a vessző, vagy inkább talán vesszőnyaláb kettétört s mindkét hulló elballagott a maga zsákmányával.

– Óh, mennyire szeretnék legalább az egyik szigeten partra szállni! – sóhajtottá vágyakozva Martin. – Ezek minden zugában milyen nagy dolgok várnak még felfedezésre! Ha a hullók rendjében előfordulhatnak ilyen szélsőséges méretek, akkor mire számíthat az ember a fedelesszárnnyúaknál?! A lepkéknél és a virágos növényeknél? A poklok kínját élem át, amikor arra gondolok, hogy ez a hajó meg csak megy, megy, szakadatlanul megy előre.

Hirtelen Aspasia jelent meg vágatva, hogy menedéket találjon Stephennél. Amint a fregatt megközelítette Albemarle partjait, a kecskét azonnal üldözőbe vette a sötétszürke színű, vastag, erős csőrű pintyek serege, a hátára szálltak és fészkeik kibélelésére kezdtek ki-csipegetni a szőrszálaikat. Aspasia bátran szembenézett a tomboló elemekkel, villámlással, mennydörgéssel, átélt két egész flottával vívott

tengeri ütközetet és négy idegen hajó ellen indított támadást, eltúrte a kadétokat, a hajósinasokat és a különböző méretű és fajtájú kutyákat, de ezeket a madarakat már képtelen volt elviselni, s már távoli csivitelésük felhangzásakor azonnal Stephennél keresett védelmet.

– Gyere csak, gyere – biztatta Stephen –, egy ekkora kecske és nem szégyelli magát – korholta, elhessegetve a környékről a pintyeket, majd Martinhoz fordult:

– Te is megnyugodhatsz! Aubrey kapitány megígérte, hogy ha végzett a *Norfolk* felkutatásával, akkor a hajónak úgylis le- vagy meg kell állnia, és akkor partra szállhatunk.

– Milyen nagy megkönnyebbülés ezt hallani! Különben akár meg se születtem volna... Nézd, nézd, egy másik teknős! Egy Góliát és egyre közelebb jön a lejtőn! Hatalmas lábnyomai vannak...

Az élesre állított távcsövek most a Góliátra szegeződtek, mely tökéletes látványt nyújtó helyzetben kis szünetet tartott és megpihent. Olyan nagyszerűen esett rá a fény, hogy páncélzatának még a lapjait is meg tudták számolni s össze tudták hasonlítani az Indiai-óceán mellékén honos *Testudo aubreei*-vel, melyet – a vékonyabb páncélzatú, kisebb súlyú, de még mindig tekintélyes méretű Rodriguez teknőssel együtt – Maturin fedezett fel, ő adta az első tudományos leírását, ő nevezte el, mintegy lehetőséget biztosítva Jacknek az evilági halhatatlanságra.

Egyszerre feltolultak a szigeteken előforduló teknősökkel kapcsolatos emlékei és gondolatai... A teknősbékák többnyire süketek... Hangjukat csak ritkán hallani... Néha nagy és éles kiáltást hallatnak és csak ritkán sziszegnek... A tojásrakó hüllők nem törődnek kicsinyeikkel, náluk még a krokodilok is gondosabb szülők... A teknősök általában rokonszenvesek... kötődésre is képesek... a teknősök iránti vonzalom különböző állomásai...

– Mi ez a rendkívüli sokadalom? – kiáltott fel Stephen, anélkül, hogy szeméről elvette volna távcsövet; egy egész seregnyi teknőc került hirtelen a látómezejébe. Egy világosan kivehető, kitaposott útvonalon a teknősök fölfelé tartottak a dombon. – Biztosan megláttak valami csónakot... valaki említette is a csónakot – találgatta Martin. – Mit gondolsz, vannak ezen a szigeten varangyok? Nagyon kevés hüllőt kedvelek jobban a varangyoknál, és a varangy méretei is olyan hatalmasak lehetnek...

– Ha a teknősök ekkorára megnőnek, miért ne nőhetnének nagyobbra a varangyok is? Most jut eszembe, Rodriguez szigetén nem találkoztam semmi békafajtaival; egy értelmesebb bennszülöttel még azt is nehezen tudtam megértetni, hogy mi az a béka, pedig a mozgását, sőt még a hangját is nagyon élethűen utánoztam.

– Szíves engedelmeikkel, uraim, szíves engedelmeikkel! – ordította az őrség parancsnoka, s minden teketóriázás nélkül közéjük furakodott, amikor a kürtös jelezte, hogy mindenki foglalja el a helyét.

– Mi történt, Beckett? Mi van készülében? – érdeklődött Stephen. Mielőtt Beckett válaszolhatott volna, a *Surprise* lassú fordulóra kezdett, felharsant az ismerős „Fordulás!” figyelmeztető vezényszó, melyet a „Köteleket megereszteni!” és a „Fővitorlát szélnek fordítani!” parancsok követtek. A fregatt a kis akadályt jelentő kutterrel együtt már ügyesen el is fordult s az előre figyelő Stephen akkor vette észre a távolban, hogy egy bálnavadász csónak tart feléjük olyan sebességgel, amilyen sebességgel csak haladni tudott az ellentétes irányú áramlatban. A *Surprise* vitorlái dagadtak a baloldaltól érkező szélben, de annak ellenére, hogy a dagály már visszavonulóban volt, egy negyedóra leforgása alatt mégis sikerült elvezíteni azt a távolságot, amit háromnegyed óra alatt meg tudott tenni. A bálnavadász csónak percről-perce egyre közelebb került hozzájuk, s már az is látszott, hogy hatan vannak benne. A csónak utasai annyira izgatottnak látszottak, hogy amikor már százméteres távolságon belül kerültek s minden evezőcsapással láthatóan közelebb kerültek hozzájuk, még akkor is teljes erőfeszítéssel húzták az evezőket és torkuk szakadtából ordították, hogy „Hajó a láthatáron! Hajó a láthatáron!”

Mire határtalan boldogsággal és mosollyal az arcukon a hajó mellé értek, a nagy ordibálástól szinte már el is veszítették hangjukat, de a fedélzetre érve két vödör víz elfogyasztása után a vezetőjük a többiek nagy, szívből jövő kacagása közepette, rekedtes suttogással elmondta a történetüket. A londoni *Intrepid Fox* hajóhoz tartoztak, James Holland a kapitány; több mint két évvel azelőtt indultak el. A Galapagos-szigetekig nem mosolygott rájuk a szerencse, de itt már úgy tűnt, hogy végül mégis teli raktárakkal indulhatnak hazafelé, hiszen rengeteg bálna volt a környéken. Az első napon hármat sikerült elejteniük, és három másik csónakjuk még három bálnát

vett üldözőbe, amikor leszállt a köd. Őket nagy tánc és küzdelem közepette egy fiatal, nagyon erőteljes, negyvenhordós bika a Redondo-sziklától északra lévő vizekre vontatta el, messze társaiktól, akik a nagy ködben nem látták őket s pótkötelekkel se tudtak a segítségükre sietni. A bálna végül aztán a szigonyukkal együtt magával vitte az összes kötélüket is, ők pedig ott maradtak a kegyetlen éjszákra és nappalokra, hogy egy korty ital és egy morzsányi enni való nélkül, a szél és az áramlatok ellenében visszavezzenek a hajóhoz. És amikor visszaértek, mit láttak? A szegény, öreg *Foxot* egy amerikai fregatt szinte darabokra szedte. Nem csupán az új, elülső árbocsudarat vitte magával, hanem elszedte tőlük az összes cetvelőt, amit eddig sikerült begyűjteniük, az elülső raktárteret teljesen kiürítették, a fő raktártérben tárolt bálnaszír felét is elszedték tőlük s átpakolták egy másik bálnavadász hajóra, az ugyan csak londoni illetőségű *Ameliára*. Szerencsére ekkor már későre járt az idő, s ők egy sziget fedezékében maradtak, így nem vették észre őket. Egyikőjük már korábban is járt ezeken a vizeken, ismerte ezt a szigetet, így egy keskeny beszögellésbe húzódtak, a csónakot vízsodorta fadarabokkal álcázták, ők pedig felkapaszkodtak egy magaslatra, ahol valaha a kalózok találtak maguknak búvóhelyet. Odafele nagyon kevés volt a vízük, amit találtak, az is meglehetősen sós volt és hamar elpárolgott. Bővében voltak ugyan teknősöknek és szárazföldi iguánáknak s a szulák is kezdték rakni tojásaikat, úgyhogy egészében véve jól megvoltak, csak a szomjúság gyötörte őket. Nemrégiben látták, hogy az amerikai fregatt legénységének éljenzése mellett a most már amerikai zászló alatt hajózó *Amelia* kicsit délkeletnek tartva útnak indul. Másnap aztán az amerikai tengerészek összefogdostak legalább kétszáz teknőst, először összegyűjtötték őket a parton, majd a hajóra vitték az állatokat. Ezt követően a Fornak felszedték a horgonyát, felgyűjtötták, ők is felszedték a horgonyt, kifutottak a csatornából s nyugat felé vették az irányt. Ők ekkor lerohantak, hogy eloltsák az égő hajót, de erre semmi esélyük sem volt, hiszen már fél tucat hordónyi bálnaszír égett; folyékony és lángoló bálnaszírban úszott az egész fedélzet, s a lángok olyan magasra csaptak, hogy lényegében még a hajót se tudták megközelíteni. A kapitány akár láthatja is majd a kiégett roncsokat, ha kicsit feljebb hajózik a csatornán;

a *Fox* a Banks' Baynél, nem messze a kikötőhelytől, egy szikla-
zátonyon megfeneklett.

-Amikor az amerikaiak elhagyták a csatornát, akkor nyugat felé
indultak? – kérdezte Jack.

– Igen, uram – felelte a menekültek szószólója –, de az is lehet,
hogy egy fokkal délkeletnek. Moses Thomas és én ismét felmen-
tünk a rejtkehelyre és végignéztük a horizonton még láttuk, hogy az
elő és főárbocra felvont sudárvitorlákkal egy gondolatnyit délnyugat
felé tart.

– A Marquises-szigetek felé?

– Igen, uram. Tőlünk is van ott vagy féltucatnyi hajó, akad néhány
jenki is, hiszen a Sandwich-szigeteknél a helyzet már nem olyan,
mint régen, és Új-Zéland is csalódást okozott, hiszen azt olyan embe-
rek lakják, akik mindenkit felfálnak, ha partra merészeli tenni a lábát.

– Rendben, rendben van! Mr. Mowett ezeknek az embereknek a
nevét meg kell örökíteni a hajónaplóban; nagyszerű legénység,
biztosan itt is jól elboldogulnak. Mr. Adams majd ellátja őket függő-
ágyakkal, megmutatja a helyüket s biztosítja számukra a szükséges
dolgokat. Néhány napig, míg magukhoz nem térnek, nem kell szol-
gálatot ellátniuk. Mr. Allen! A dagály kezdetekor elhagyjuk a csa-
tornát s elindulunk a Marquises-szigetek felé.

– Nem gyűjtünk teknősbékát, uram? – érdeklődött Mowett.

– Nincs teknősbéka! Takarékosan kell bánnunk a hajó készle-
teivel, és a teknőchöz hasonló finomságok nélkül is megleszünk.
Nem, nem! Tizennyolc nappal előttünk jár; egy percet se veszteget-
hetünk arra, hogy teknőchúst vagy kaviárt vagy a teánkba tejszínt
hajkurásszunk! – közölte határozottan Jack, majd láthatóan elé-
gedett arccal visszatért a lakrészébe. Néhány perccel később Stephen
sietős léptekkel érkezett meg a kabinjába.

– Mikor állunk meg? – kérdezte felháborodott hangon. –
Azt ígérted, hogy meg fogunk állni!

– Az ígéret alá van rendelve a szolgálat követelményeinek.
Figyelj ide, Stephen! Most együtt van a dagály, az alkalmas szél és
az áramlat. Az ellenfelem kitűnő rajtot vett. Késleltethetném-e szán-
dékosan az indulást egy iguanáért vagy valami – elismerem,
fontos – bogárért, melynek nincs közvetlen kapcsolata a
hadviseléssel? Válaszolj őszintén!

– Banks-et elvitték Otaheitére csak azért, hogy megfigyelje a Vénusz áthaladását, melynek szintén nem volt közvetlen gyakorlati haszna*.

– Csak azt felejtetted el, hogy Banks fizetett az *Endeavour*-ért, és akkor nem álltunk senkivel se háborúban. Az *Endeavour* a tudáson kívül nem kergetett senkit.

Stephen a történetnek ezt a részét nem ismerte, a magyarázat csak még jobban feldühítette, de azért próbált uralkodni magán.

– Ha jól értem, akkor meg akarod kerülni ezt a hosszú szigetet és a másik oldaláról akarsz nekiindulni.

Jack csupán egy közömbös, semmit se jelentő biccentéssel válaszolt a kérdésre.

– Nos, ha Martinnal együtt gyalog átvágnánk a szigeten, akkor már jóval a hajó előtt a túlsó oldalon lehetnénk. A sziget szélessége csupán egytizede a hosszúságának és egy kis csónakkal minden probléma nélkül partra tehetnénk, majd fel is vehetnénk bennünket. Szaporázzuk majd a lépéseinket, csupán néhány fontos mérést szeretnénk elvégezni, melyek során értékes édesvízforrásokat, különböző hasznos ásványkincseket, skorbut gyógyítására alkalmas növényeket és ehhez hasonló dolgokat fedezhetünk fel.

Stephen – vágott közbe Jack –, ha a szél és az árapály ellenünk dolgozna, akkor azt mondanám, hogy rendben van, de pontosan ellenkező a helyzet, és ezért kénytelen vagyok nemet mondani.

A két ember partra tétele a sziklakkal tarkított partszakaszon nem lett volna egyszerű, a másik oldalon pedig talán fel se lehetett volna venni őket. Különben is a két megszállott természetbúvár „lépteinek szaporázása” egy olyan szigeten, mely tele van a tudomány számára eddig ismeretlen növényekkel és egyéb élőlényekkel, akár addig is eltarthat, amíg a fregatt a horgonyán korhad el, vagy darabokra hullik. Láttam már ő korábban is partra szállni Maturint, és tudta, hogy egy madeirai fátetű hatására képes minden időérzékét elveszíteni. Sajnálta, hogy csalódást okoz barátjának, hiszen még a vártnál is kétségbeesettebben vágyódott arra, hogy lábát az érintetlen szigetre tehesse. Még jobban bántotta, hogy egyre sötétül

Joseph Bank angol természettudós (1743-1820) részese volt Cook kapitány ausztráliai és óceániai expedíciójának, és 1769-ben Tahiti szigetéről figyelte meg a Vénusz áthaladását a Nap előtt

haragot látott sűrűsödni Maturin különben többnyire mozdulatlan arcvonásain és a hangja is szokatlanul élessé vált.

– Rendben van, uram! Azt hiszem, hogy kénytelen vagyok magam alávetni a magasabb akaratnak. Meg kell elégednem azzal, hogy egy egyszerű, háborús expedíció részese legyek, elrohanjak a felbecsülhetetlen értékű gyöngyszemek mellett, kizárólag a pusztítással törődjek, s képtelen legyek akár öt percet is foglalkozni a felfedezésre váró csodákkal. Nem kívánok most bővebben beszélni a hatalom romlottságáról és a hatalommal való visszaélésről, csupán annyit kívánok megjegyezni, hogy a magam részéről az ígéretet mindaddig kötelező erejűnek tartottam és be kell vallanom, soha nem hittem volna, hogy neked nem ez a véleményed és ilyen könnyen megszeged a szavadat.

– Az ígéretem szükségképpen bizonyos feltételek mellett hangzott el – felelte Jack. – A király hajójának és nem egy magánjachtnek a kapitánya vagyok. Teljesen megfelelkezel magadról! – mondta kicsit bosszúsan, majd már kedvesebben és mosolyogva hozzátette:

– De mondok én neked valamit, Stephen! Olyan közel fogunk haladni a parthoz, amilyen közel csak lehetséges, és a legjobb minőségű, tökéletesen élethű képet rajzoló, akromatikus távcsövemen keresztül figyelheted az állatokat!

Jack már nyúlt is a nagyszerű, ötlencsés Dollond távcsöve után, melyet Stephen eddig még soha nem használhatott, hiszen nagy volt az esélye, hogy kezéből bármikor belepottyanhatsz a tengerbe.

– Tedd csak el azt az akromatikus távcsövet és... – kezdte Stephen, de aztán fegyelmezte magát s a legkisebb szünet vagy megakadás nélkül folytatta. – Igazán nagyon kedves tőled, de nekem is van saját távcsövem. Nem is zavarlak tovább.

Rettentően dühös volt; elképzelése, hogy egy – két igen hosszú és egy igen rövid szárból álló – háromszög rövidebb szárán végigmegy, számára magától értetődőnek és teljesen logikusnak tűnt. Az aztán még jobban feldühítette, hogy a vitát követően a fedélzeten gyakorlatilag mindenki és nem csupán az olyan régi barátok, mint Bonden és Killick vagy a megkülönböztetett helyzetben lévő Joe Plaice (aki az életével tartozott neki, amiért sikeresen felnyitotta a koponyáját és állandó ellenségeskedésben élt Rogersszel, akinek a doktor csak az egyik karját amputálta), hanem még Padeen, aki

annak idején a *Defendenő*l érkezett, sőt még a kis kadétkok is, rendkívül kedvesek és tapintatosak voltak vele szemben. Mindig büszke volt arra, hogy másoknál jobban meg tudja őrizni a *volto scioltót* vagy a *pensieri strettit*, és most itt volt ez a műveletlen népség és vigasztalta nagy bánatában, melyről azt hitte, hogy senki se veszi észre rajta.

Alig titkolt kárörömmel figyelte, hogy a *Surprise* a dagály ellenére csak lassan, két fordulóval tudott átkelni a csatornán, hiszen kétszer is kedvezőtlenre váltott a széljárás. Két alkalommal is csodálatos, homokos partszakasz mellett haladtak el, ahol egy csónakkal könnyedén partra lehetett volna vinni, s ugyanott fel is lehetett volna szedni őket. Az egyik egy kicsiny öböl volt egy vízből kiemelkedő sziklaszirt mögött, melynél még mindig ott voltak a bálnavadász-hajó üszkös roncsai. Egyértelműen az volt a véleménye, hogy akkor is időben odaérnének a találkozóhelyre, ha Martinnal együtt négykézláb vágnának át a szigeten. „Még félúton se járnának!”, motyogta magában, s tehetetlen dühében öklével a korlátot csapkodta.

Figyelte, ahogy a ködbe és felhőkbe burkolózó Galapagos-szigetek lassan eltűnnek a hajó tatja mögött, majd korán nyugovóra tért s lefekvés előtti imájában békésebb, kevésbé acsarkodó gondolatokért könyörgött, majd már ágyában fekvé Boethius *De Consolatione Philosophiae* című munkájával és egy dupla adag ópiumoldattal vigasztalódott.

Mindezek ellenére még mindig szokatlanul ingerlékeny volt, amikor Padeen hajnali két órakor felébresztette s lassan, nagy nehézségek árán, kevert ír és angol nyelven elmagyarázta neki, hogy Mr. Blakeney lenyelt egy kétkilós kartácsot.

– Ez fizikai lehetetlenség! – jelentette ki Stephen. – Az a kis ördögfióka hazudik... biztosan csak hűsködik... feltűnést akar kelteni... Nos, majd kap tőlem egy akkora adagot, hogy megemlegeti. Találkozva a kis oktalan, ijedt és sápadt ördögfiókával, aki bánnatos, bocsánatkérő tekintettel üldögélt egy lámpa mellett a fedélközben, hamar kiderült, hogy a kérdéses kartács egy volt a kilenc golyó közül, melyből egy kétkilós lövedéket összeállítanak. Stephen azonnal galléron ragadta a gyereket, rohant vele a gyomorpumpához s jókora adag, rummal elegyített, langyos, sós vizet erőltetett le a gyomrába; kisvártva jóérzéssel hallotta, ahogy iszonyatos

öklendezés közepette a kartácsgolyó nagyot koppan az odakészített lavórban. Kis páciensénél ezzel nem csupán egy minden bizonnyal halálos kimenetelű bélelzáródást előzött meg, de minden fajta szeszes italtól is jó időre elvette a kedvét.

Szakmai és erkölcsi sikere ellenére másnap továbbra is csapnivaló volt a hangulata, s mikor Adams megjegyezte, hogy a kapitány ma este a tisztí étkezde vendége lesz, és a vacsora olyan páratlanul finomnak ígérkezik, hogy azt még a londoni polgármester is megirigyelheti, akkor azt is csupán egy „óh, valóban?” kérdéssel vette tudomásul, melyben az örömnél a leghalványabb jelét se lehetett felfedezni.

„Bezzeg a kikötőkben csavarog!” – motyogta magában Stephen a baloldali átjáróból Jacket figyelve, miközben a *Surprise* simán, egyenletesen szelte a hatalmas Déltengerek végtelen, távolba vesző kék hullámain. „Tudom, hogy szégyentelenül járta a kikötőket a pirosposzsgás fehércecselések után – akárcsak Nelson meg a többi tengernagy és kapitány –, amikor bujálkodni kellett, akkor bezzeg nem voltak skrupulusaik a király hajójával kapcsolatban. Nem, nem! Ilyenről szó se volt; skrupulusok csak a természettudományokkal, a hasznos felfedezésekkel kapcsolatban merülnek fel! Az ördög vigye el, álnok, képmutató dög! De biztosan nincs is tudatában saját álnokságának... *pravum est cor omnium*; a szív az ember legcsalárdabb testrésze és teljességgel kifürkészhetetlen. Ki tudja?

Bár Stephen komor és bosszúsomjas hangulatban volt, de az est folyamán nagyon vendégszeretően és udvariasan viselkedett. A kapitány a tisztí étkezde vendége volt, tehát a hajó orvosa se ülhet ott egész este duzzogva és magába roskadva. Komoly erőfeszítéseket téve még négy kulturált megjegyzést is tett a vacsora folyamán, majd az illendő szünetet kívárva Jack felé emelte poharát:

– A z ön egészségére, uram! – mondta mélyen meghajolva.

– Szívből gratulálok neked, doktor, amiért azt a Blakeney gyereket megmentetted – viszonzta Jack a meghajlást. – Nem is tudom, mit mondott volna régi hajóscimboránk, ha hagyjuk, hogy a fia egy kartácsból pusztuljon el! A kartácsot az adott körülmények között értem, és nem valami francia, vagy amerikai golyóra gondolok.

– De egyáltalán hogyan jutott eszébe, hogy ilyesmit lenyeljen? – csodálkozott Martin.

– Amikor én voltam kadét, és valaki túlságosan sokat beszélt, akkor mi is egy ilyen kartácsgolyót tartattunk vele a szájában – magyarázta Jack. – Egyszerűen csak szájféknek neveztük. Feltételezem, hogy most is valami ilyesmiről lehetett szó.

– Szedhetek önnek még egy szelet bonitót, uram? – kérdezte Howard valahonnan az asztal közepéről.

– Ha megtenné... A bonito kitűnő hal, egészen kitűnő!

– Ma reggel hetet sikerült fognom, uram! A hátsó horgonyláncnál ülve a hajó farvizében horgásztam. Egyet leküldtem a gyengélkedőbe, egy másikat a kadétoknak adtam, a javát megtartottam magunknak.

– Nagyszerű, valóban nagyon ízletes – dicsérte Jack, s a vacsora valóban kitűnő volt; a menüben a legfinomabb zöld teknős, az éjszaka a fedélzetre hullott repülő tintahal, különböző egyéb halfélségek, delfinhússal töltött pite és mindezek megkoronázásaként böjti réce, igazi, galapagosi böjti réce szerepelt, melyet Howard egyik őrmestere, egy volt orvvadász fogott meg hálóval. Stephen bosszankodva vette észre magán, hogy evés-ivás közben szívéllyessége egyre kevésbé volt mesterkélt, szándékosan hangsúlyozott kulturált arckifejezését egyre őszintébb mosoly váltotta fel, s már-már az a veszély fenyegette, hogy jól is érzi magát.

„...Nézd a lenvitorlát,
Mit láthatatlan, növvő szél emel,
Amint kevély árnak szegülve von
Barázdált vízen nagy hajógerincet.”

– szólalt meg Mowett, miközben a kiürült korsókat telire cserélték; Martinnal már jó ideje a költészetről beszélgettek. – Nos valami ilyesmire gondoltam.

– Ezt maga írta, Mowett? – érdeklődött Jack.

Nem, uram – hangzott a válasz. Ezt más... másvalaki írta.*

„*Láthatatlan, növvő szél*” – ismételte Maitland. – Azt mondják, hogy a disznók látják a szelet.

– Várjunk csak, uraim – szólalt meg hangosan Howard, s kipirult arccal, csillogó szemekkel a magasba emelte a kezét. – Bocsássanak

Az idézet Shakespeare V. Henrik c. drámájából való (ford. Németh László)

meg, de ritkán szoktam szerencsés időpontban valami jó dologgal előállni, még talán nem is fordult elő ezen az úton, bár La Plata környékén egyszer már nagyon közel voltam hozzá. Úgyhogy, engedelmével, uram – hajtotta meg a fejét Jack felé –, egy asszony, a corki partokon, egy egyetlen szobás viskóban lakott... egyetlen szobában. Vett magának egy disznót – egy *disznót*, erről jutott eszembe az egész. Megkérdezték tőle, hogy „mit csinál a szaggal”, mivel említettem, hogy az öregasszony egy szobában lakott a disznóval. „Óh, ugyan már – felelte az asszony –, lassanként majd ő is megszokja”... tudják, mert...

Howardnak már nem volt módja magyarázatot fűzni a vicchez, mert hangját elnyomta a harsány nevetés. Leghangosabban a Jack széke mögött álló Killick hahotázott.

– „Lassanként majd ő is megszokja!” – dőlt hátra Jack a székében, s kipirult arccal nevetve szeme a szokásosnál is kékebbnek látszott.

– Óh, istenem, istenem! – törülgette könnyeit zsebkendőjével – milyen jó is, ha néha az ember könnyesre tudja magát nevetni.

A nagy derűtség után már mindnyájan elcsendesedtek, amikor a számvevő körbenézett szomszédjain, majd az első tisztre pillantva megkérdezte:

– Az előbb valami verset idézett? Még a disznóról szóló vicc előtt?

– Igen – felelte Mowett. – Egy verset.

– De nem is rímelt, – jegyezte meg Adams. – Magamban elisméltam, és nem rímelt. Ha Rowan itt lenne, akkor biztosan fejbe is verné a költőjét. Az ő versei mindig rímelnek. Most is úgy emlékszem az egyik versére, mintha csak tegnap hallottam volna először:

*Az eresztékek s az árboc szörnyű csikorgása
Felkavart mindenkit egyetlen csapásra.*

– Azt hiszem kötetészből is annyiféle van, ahányféle kötélzet egy hajón található – jegyezte meg a fedélzetmester.

– Így igaz, helyeselt Stephen. – Emlékeznek még Mr. Stanhope keleti származású titkárára, arra a kedves Ahmed Smythre, amikor Kampong felé tartottunk? Egy érdekes, maláj versformával ismertette meg, melynek a nevét már elfelejtettem, de a versből tudok idézni:

*Erdő szélén nő a banyána
Hálójuk a halaszottnak összekuszálódott;
Az igaz, hogy az öledben ülök,
De ezért még nem kell azt hinned, hogy mindent szabad.*

– És malájul ez rímel? – kérdezte a számvevő az idézet elhangzását követő, meglepett csendben.

– Rímel, – felelte Stephen. – Az első és a harmadik sor.

A költészetről szóló eszmecserét a puding érkezése szakította félbe. A valóban szokatlanul pazar látványt nyújtó pudingot büszkén tették az asztalra, s a vacsora résztvevői nagy tapssal köszöntötték.

– Ez... ez micsoda? – érdeklődött Jack.

– Gondoltuk, hogy meglepetést szerzünk, uram – mondta Mowett.

– Ez egy úszó sziget, jobban mondva úszó szigetvilág.

– Ez maga a Galapagos – szólalt meg Jack csodálkozva. – Ez itt Albemarle, ez itt Narborough, itt van Chatham és Hood... Nem is hittem volna, hogy képes valaki a fedélzeten ilyesmit készíteni. Szavamra mondom, hogy igazi mestermű, egy zászlóshajón is megállná a helyét!

– Az egyik bálnavadász készítette, uram. Mielőtt hajózásra adta a fejét, éttermi cukrász volt Danzigban.

– Én pedig bejelöltem a szélességi és hosszúsági fokokat, szólalt meg a fedélzetmester. – Sodrott cukorszálból készült; ez itt az Egyenlítő... kétszer olyan vastag és meg is van színezve.

– A Galapagos-szigetek – pillantott le Jack ismét a tálra –, döbbenetesen hasonlít. Még a Redondo-szikla és Cowly Elvarázsolt szigete is pontosan a helyén van. És ha belegondol az ember, hogy talpával még egyiknek a földjét se érintette... Ez a foglalkozás néha valóban sokat követel tőlünk...

– *”Isten hangjának szigorú leánya! Oh, kötelesség!”** – jegyezte meg Mowett, de Jack csak a hajó ringásával együtt süllyedő és emelkedő szigetvilágot nézte, s elgondolkodva folytatta:

– Azt mondom, uraim, hogyha dolgunk végeztével ezen az útvonalon térünk vissza, akkor lehorgonyozunk a Mr. Allen öblében, néhány napra megállunk a James-szigeten, s akkor mindenki szíve szerint bebarangolhatja a környéket.

Wordsworth: Óda a kötelességhez

– Mielőtt szétolvadna, nem óhajtana szedni a Galapagosból, uram? – kérdezte meg Mowett. – Ha viszont nem akarunk puding nélkül felállni az asztaltól – emelte cinkos mosollyal a cukrász Egyenlítője fölé a kanálát –, akkor át kell szelnem az Egyenlítőt. Az Egyenlítőt! Az Egyenlítőt, melynek mentén, kicsit délnek tartva, már napok óta haladtak. Szinte egy csapásra maguk mögött hagyták a pingvineket és a fókákat, a szárazföldi madarak, sőt még a halak is elmaradoztak mellőlük, azok is elhagyták a komor, hideg vizeket, az alacsonyan szálló, sötét fellegeket, ők pedig csak siklottak tovább a néha kitisztuló, csupán bárányleggyel tarkított, hatalmas, sötétkék és állandóan változó korongon. Egyáltalán nem haladtak gyorsan. Annak ellenére, hogy a *Surprise* magára öltötte könnyű, derűs időre rendszeresített vitorláit, fölöttük és alattuk is felvonta szárnyvitorláit, felső sudárvitorláit és csúcsvitorláit is, az egyik helyzet-meghatározástól a másikig százötven kilométernél alig haladtak többet. A dél beköszönte után a szél is mindennap szundikált néhány órát, hirtelen elállt, a vitorlaerdő gyászosan lógott az árbocokról, s a hatalmas, a látóhatárig sima tenger egyhangúságát csak az időnként két-háromszázas csoportokban felbukkanó, Peru partjai felé tartó bálnák és ámbráscetek törték meg. Esténként, az órák beállításkor és egyeztetésekor a *Surprise* lehúzta derékvitorláit is, mivel a bárányszelídségű nappalok ellenére se bízott a hirtelen támadó, éjszakai szélrohamokban.

A haditengerészeti emberei számára ismeretlenek voltak ezek a vizek, hiszen annak idején Byron, Wallis és Cook sokkal délebbre vagy sokkal északabbra járt. Jacket vérgigéjéig bosszantotta volna ez a lassú, előrehaladásnak nevezett araszolás a soha véget érni nem akaró tengeren, ha a fedélzetmester fel nem világosítja, hogy ezen a környéken mindig ez a helyzet, amikor a nap kezd visszahúzódni a trópusról, és a *Norfolk* sincs jobb helyzetben, sőt, ha lehet, akkor még ennél is keservesebb az útja. Allen sokat beszélgetett a kimentett bálnavadász csapat első emberével, azzal a középkorú, Hogg névre hallgató emberrel, aki a Marquesas-szigeteket már háromszor, a Sandwich-szigeteket pedig már két alkalommal is megjárta. Az ő első és másodkézből szerzett ismeretei és tapasztalata nagy könnyebbséget jelentett a fregatt egész legénysége számára. Olyan gyorsan haladtak előre, amilyen gyorsan csak lehetett, de nem úgy, mintha

már megpillantották volna az üldözöttet, s a vitorlákat se nedvesítették be, hiszen tudták, hogy a *Norfolk* még lassabban halad előre, s mikor eléri a Marquises-szigeteket, akkor az angol bálnavadászok után kutatva hosszabb ideig úgyis cirkálni fog a szigetek között. Az igaz, hogy vesztegetni való idejük nem volt, de azért mégse kellett hajszozniuk magukat.

A hajó meglepő gyorsasággal újra beállt a szokásos, önálló mindennapokba, a legénység ezt a dolgok megszokott rendjének tekintette s úgy tekintett vissza a Horn-foktól délre töltött időre, az elhagyatott és keményen hideg világra, sőt a Chile és Peru partjainál megtett kísérteties útjára is, mint valami idegen bolygóra.

A nap minden reggel pontosan a hajó nyomvonalában kelt, csillogott a frissen felmosott fedélzet, de hamarosan árnyékot vetettek rá a kifeszített ponyvák, mert bár ez nem a Guineai-öböl volt, ahol a szurok felbuborékolt az eresztékekből s a magasból is kátránycseppek hullottak alá, s még a Vörös-tenger riasztó emlékét se idézte, de azért a hőmérő higanyszála harminc fok körül járt, s az árnyék mindenkinek jól esett. A fedélzeten lenge vászonruhában jártak, s csak az és akkor öltött egyenruhát, aki és amikor hivatalos volt a kapitány kabinjába; még a kadétokat is mentesítették a kasmír mellyény viselése alól.

Ennek ellenére talán egyedül ők voltak egy kicsit elégedetlenek azzal, hogy minden visszatért a normális kerékvágásba, s úgy hajóznak, ahogy a nagykönyvben meg van írva. A görögöt és a latint tulajdonképpen soha nem is hagyták abba, kivéve azokat a legrosszabb napokat, melyeket az ötvenedik és a hatvanadik szélességi fok környékén töltöttek, de a tanulás most kettőzött erővel folytatódott, és Aubrey kapitánynak is volt ideje arra, hogy tovább vezesse őket a navigációs tudományok útvesztőjében, éjszaka pedig rengeteg csillag nevét tanultatta meg velük. Azt is tudniuk kellett, hogy a különböző bolygókhoz és a Holdhoz képest milyen szöget zárnak be és milyen pályát írnak le az éjszakai égbolton. A kapitánynak Mowettel együtt arra is volt gondja, hogy edzettebbé, kitartóbbá nevelje őket, ami haditengerészeti vonatkozásban azt jelentette, hogy már valóban nagyon korán ki kellett kászálódniuk kényelmes függőágyukból és még harangkongatás előtt fel kellett váltaniuk az öröket. Előjáróik arra is figyeltek, hogy soha ne járkáljanak zsebre dugott kézzel,

napközben ne támasszák a korlátot vagy az ágyútalpakat, s mindig fent legyenek a magasban, ha meg kellett kurtítani a vitorlákat.

– Kurtítóknak is szoktak benneteket nevezni – magyarázta Mowett egy alkalommal –, fényűző szálláshelyetek van, olyan kosztot kaptok, mint a harci kakasok, és csupán az a dolgotok, hogy fent legyetek a kötelek közt, amikor a vitorlákat meg kell kurtítani. És mit kell tapasztalnom? A főárboc-sudárvitorlát egyszer felülről alaposabban megvizsgáltam...

– De uram – kiáltott fel panaszosán Nesbitt az őt ért igazságtalanság miatt –, csak egyetlen egyszer fordult elő.

– ...és azt láttam, hogy az előárboc felső-derékvitorlája önmagától összehúzódott, a kadét pedig disznó módon aludt valahol odalent. Valóban aggódom a haditengerészeti szolgálat miatt, ha olyan parancsnokai lesznek, mint amilyenek ti vagytok! Ilyesmit még egyetlen hajón se tapasztaltam és itt se akarok még egyszer ilyet látni!

– Ezek a gyerekek túlságosan sokat törődnek a saját kényelmükkel – jegyezte meg Jack. – Pedig tulajdonképpen csak egy csomó kis rabszolgáról van szó.

– Mondd, ennek a rabszolgának is van valami különleges jelentése a haditengerészeti nyelvben, úgy, mint a kutyának, egérnek, halnak és így tovább? – érdeklődött Stephen.

– Oh dehogy, csak lusta és vásott kis ördögfiókák. Egy kicsit fel kell ráznom őket s keményebben kell bánnom velük.

– Bárhogy is próbálkozott ezzel, kísérletei eleve kudarcra voltak ítélve. A *Surprise*-on a kadétok szálláshelyén mindig üdítően vidám és lelkes volt a hangulat, s nem is volt közöttük idősebb, aki terrorizálta volna a kisebbeket. Hatalmas étvággyal falták az ennivalót. Már rég kiheverték a messze délen elszenvedett nehézségeket, bár Williamson lefagyott lábujjait és fülcimpáját már semmi se hozhatta vissza. Boyle bordái tökéletesen összeforradtak, s a kis pihék már nem csak Calamy kopasz fején, hanem az állán is kezdtek kiütközni. A kemény szolgálat és az ugyancsak kemény tanulás és szigor ellenére továbbra is vidámak maradtak, mi több, még úszni is megtanultak. Délutánonként, a szélcsend beálltakor, az emberek többsége a vízbe vetette magát; többen a vitorlavászonból kialakított sekélyvizű medencét választották, de voltak, akik inkább a nyílt

tenger mellett döntöttek, hiszen a Galapagos-szigetek óta nem találkoztak cápákkal, vagy legalábbis nem vették észre, hogy a hajó nyomába szegődtek volna.

Ez volt az egyik fénypontja annak az időszaknak, amikor nyugat felé tartottak; a másik nagy attrakciót az jelentette, amikor a természetes ágyúkkal vagy a kézfegyverekkel szinte naponta lövészversenyeket rendeztek, de ezeken kívül is akadt élvezetes foglalkozás, többek között a bálnavadászok bevezetése a haditengerészeti ismeretekbe. Hogg, a vezetőjük, soha nem szolgált a Királyi Haditengerésznél. Bár életét, kis megszakításokkal, gyerekkora óta háborúban töltötte, de soha nem kényszerült fegyvert fogni. Mint déltengeri bálnavadász és szigonymester mentességet élvezett a katonai szolgálat alól, bár nem akart élni ezzel a kiváltsággal, de őt az erőszakos verbuválások alkalmával se próbálták soha a haditengerészethez kényszeríteni, így a *Surprise-ra* érkezése előtt még soha nem tette lábát hadihajó fedélzetére. Egész életét gyakorlatilag bálnavadász-hajón, tehát egy olyan sajátosan demokratikus intézménynél töltötte, ahol a legénység nem bérért dolgozott, hanem a hajó által megkeresett összegből részesedett. Ezeken a hajókon volt azért valami minimális fegyelem, de a harminc valahány ember között nem érvényesült szigorú alá- és fölérendeltség, legalábbis az a fajta szigorú hierarchia nem, ami egy hadihajó sokkal népesebb legénységénél megszokottnak számított. A hadihajókon szolgálatot teljesítők más dolgokat tudtak maguk mögött, más dolgoknak néztek elébe és más fából faragott emberek voltak. Hogg értelmes embernek számított, értett a navigáláshoz is, de volt benne valami született egyszerűség, és mivel gyermekkorát Wapping nyomornegyedeinek poklában, felnőtt korát pedig bálnavadász-hajón töltötte, így nagyon keveset érintkezett a civilizációval. Amikor, például, az első reggelen találkozott az ügyeletes tiszttel, örömmel azt kiáltotta felé: – Hogy vagy, haver? Remélem, jól vagy! – Amikor pedig az oltárt felállították az istentisztelethez, akkor nehezen találta meg a helyét. – No, ez érdekes lesz – mondta, amikor végre sikerült leültetni egy felfordított konyhai dézsára. A zsoltárok éneklése alatt csak bámult maga körül s az ének végén még tapsolni is kezdett. Mikor Mr. Martin magára öltötte a miseinget, akkor szomszédja odasúgta neki: – A pap most prédikációt fog tartani. Tényleg! – kiáltott fel

Hogg, s mindkét tenyerével térdére támaszkodva, előrehajolva, feszült érdeklődéssel figyelte a lelkészt. – Még soha nem hallottam prédikációt. – Aztán néhány perc elteltével ismét hangosan megszólalt: – Egyszerre kettőt lapozott! Hé, ott! Uram! Kettőt lapozott!

– Valóban ez történt, hiszen Martin nem volt valami jeles prédikátor, mindig valami South-hoz vagy Barrow-hoz hasonló, okosabb ember szövegeit olvasta fel, s most, megszaporodott nyája előtt, kicsit zavartan valóban ezt a szomorú és látható baklövést követte el.

– Csendet, elől is, hátul is! – kiáltott fel Mowett.

– De kettőt lapozott! – makacskodott tovább Hogg.

– Bonden! – vonta földre Jack az egyik templomba járót. – Beszéljen Hoggal és magyarázza el neki a haditengerészeti szokásokat! Bonden el is magyarázta, de az alapelveket nem sikerült neki egyértelműen megvilágítania, mivel másnap, amikor Nesbitt, a legkisebb kadét, parancsokat ordította az előárbocnál és néhány csúnyább kifejezés is elhagyta a száját, akkor Hogg egyszer csak utánanyúlt, egyik kezével megemelte, a másikkal pedig a fenekére vert, s közölte vele, hogy szégyellje magát, amiért ilyen hangot üt meg valakivel, aki akár a papája is lehetne. Ezért a bűncselekményért a Szolgálati Szabályzat huszonkettedik cikkelye alapján Hoggot minden hadbírósnak halálra kellett volna ítélnie, mivel a kérdéses cikkely nem irányoz elő enyhébb büntetést. Jack ezután megkérte Mowettet és Allent, hogy beszélgessen el vele egy kicsit hosszabban és próbálja megértetni vele, hogy milyen súlyos bünt követett el. Persze a legénység régi tagjait se kellett féltetni. Könnyen rá tudták venni a bálnavadászokat, például, hogy menjenek oda Mr. Adamshoz s mondják el véleményüket a számvevő lopásairól, vagy ha megszomjaztak, akkor kérjék meg a kapitányt, hogy adjon nekik egy kicsit a brandykészletéből. – Menj csak, haver! – biztatták ilyenkor a szerencsétlen bálnavadászt. – Ne légy szégyellős! A főnök szereti a matrózokat, és ha szépen megkérik, akkor mindig ad egy pohárkával. – Nem arról volt szó, mintha nem kedvelték volna új társaikat. Szó se volt ilyesmiről, hiszen a bálnavadászok nem csupán szertetreméltó, barátságos fickók, hanem kitűnően képzett tengerészek is voltak, de ártatlanságuk és naivitásuk nagyon csábító volt, a *Surprise* emberei pedig nehezen tudtak ellenállni az ilyen csábításoknak.

A következő mise megtartásáig eltelt időszakban a bálnavadászok már óvatosabbá váltak. Bár az „Ott fűj!” kiáltással még mindig ki lehetett félálomban ugrasztani őket a függőágyukból, de már nem lehetett őket könnyen elküldeni a hajóácsokhoz kanyarfűrőért, vagy a fegyvermester segédjéhez két méter csatárláncért, de még így is kitűnő és ártatlan szórakozás volt elnézni őket, amikor egy keletre tartó amerikai bálnavadászhajó, hatalmas távolságra, megjelent a szélfelőli oldalon – könnyen fel lehetett ismerni a főárbocon lévő kétszintes árbockosaráról –, akkor Hogg és barátai egy emberként felajzva, bosszúvágytól égve azonnal a hajó tatjához rohantak, s amikor az ügyeletes tiszti feladatokat ellátó Honey nem fordította azonnal szélnek a hajót, akkor a kabinablakon keresztül Jacknek kezdtek el ordítani s végül a katonáknak kellett őket onnan elvonszolni.

Jack egy pillanat alatt átgondolta a dolgot s arra a megállapításra jutott, hogy az amerikai üldözése túlságosan is nagy idővesztéssel jelentene, ezért a bálnavadászok vezetőjéért küldetett s figyelmeztette:

– Hogg! Eddig nagyon türelmesek voltunk magával és a társaival, de ha ezt továbbra is így folytatják, akkor kénytelen leszek megbüntetni magukat.

– De hát felgyújtották a hajónkat – motyogta Hogg.

Jack úgy tett, mintha nem is hallotta volna a megjegyzést, de amikor látta, hogy a tehetetlen dühtől és csalódástól könnyek szöknek a bálnavadász szemébe, még vigasztalni is kezdte:

– Ne is törődjön vele, jóember! Lehetséges, hogy a *Norfolk* már nincs is olyan messze. Akkor aztán megfizethetünk nekik!

Ha a *Norfolk* valahol már a Marquises-szigetek környékén járt, most már akkor se volt túlzottan mesze, hiszen a Csendes-óceán végtelen térségein ezer kilométer csupán egy egységnyi távolságnak számított s nem is tűnt olyan távolinak. Az egységeket különben versekkel is lehetett mérni: Stephen Mowett *Iliászát*, böngészgette s az élvezet elnyújtása érdekében minden nap csak egy éneket olvasott el belőle. Nem sokkal a Galapagos-szigetek után látott neki az olvasásnak, már a tizenkettedik éneknél tartott, s úgy számolt, hogy a jelenlegi tempó mellett valahol a Marquises-szigetek környékén fejezi be a könyvet. Rendszerint délutánonként látott neki

az olvasásnak, amikor zavartalan, csendes útjuk nyugat felé szinte teljesen eseménytelenül zajlott s olyannak tűnt, mintha valójában meg se történne az egész. Jackkel együtt az estét muzsikálással töltötték ki, és kicsit többet is zenéltek a megszokottnál, hiszen előre be kellett hozni azt, amit majd akkor mulasztanak el, ha keményebb megpróbáltatást jelentő vizekre érnek.

Éjszakánként a tágas kabin tatra néző, nyitott ablakai mellett játszottak, s a zene hangjai a hajó nyomvonalán messze-messze mögöttük maradtak a sötét éjszakában. Nagyon kevés dolog tudott nekik ekkora örömet szerezni, s bár nemzetiségük, képzettségük, megjelenésük és gondolkodásmódjuk homlokegyenest eltérő volt, mégis teljesen eggyé váltak, amikor improvizálásra, egy zenei témával kapcsolatos variációkra került sor. Kézről kézre adták a melódiát, csellóval és hegedűvel beszélgettek, bár Jack valamivel jobban ismerte ezt a nyelvet barátjánál, találékonyabb, eredetibb és zeneileg is képzetesebb volt nála. Zenei ízlésük, amatőr szinten meglehetősen magasnak számító zenei készségük és soha nem múló zeneszeretük is megegyezett.

Annak a napnak az estéjén viszont, amikor Stephen Achillest és Agamemnonnt összehétköztette, és a fregatt már túl volt a háromezer kilométeren, egyáltalán nem játszottak. Egyrészt azért nem, mert a hajó attól kezdve, hogy az előárboccal pontosan megfelezett, bíborvörös nap lebukott a párába burkolózott látóhatáron, éppen hatalmas tömegű, foszforeszkáló tengeri élőlény között szelte a hullámokat, másrészt és főképpen azért, mert az emberek nótázni és táncolni kezdtek az előfedélzeten és a szokásosnál is nagyobb zajt csaptak. A parancs is teljesen formális volt, hiszen az emberek már összegyűltek, táncoltak és énekeltek, mint szép estéken nyugodt körülmények között mindig is tették, s csak azt kellett tudomásukra hozni, hogy folytathatják azt, amit elkezdtek, mivel a bálnavadászok éppen ünnepeltek valamit.

– Örülök, hogy a gyerekek tanulását lemondtam ma estére – jegyezte meg Jack s kipillantott a nyitott kabinablakon. – Az égen alig lehet csillagot látni. Még a Jupiter is csak egy kis ködfoltnak látszik, s nem hiszem, hogy még tíz perc múlva is látható lesz.

– Talán szerdán volt – szólt vissza Stephen messze előre kihajolva a kabinablakon.

– Azt mondtam, hogy a Jupiter öt perc múlva nem fog látszani
– ismételte meg Jack az előző mondatát; úgy vélte, hogy emelt hangjával túlharsogja a hajó elejében zajló vigasságot. Tévedett, mert nem vette számításba a bálnavadászokat, akik máris rázendítettek az „*indulás fiúk, indulás fiaim, ütött az óra...*” kezdetű nótára, s úgy bömböltek, hogy azt akár a bálnák is megirigyelhették volna.

– Azt mondtam, hogy talán szerdán lehetett – szólt vissza ismét Stephen most már kicsit türelmetlenül. – Ideadnád nekem azt a hosszúnyelű hálót? Már háromszor kértem tőled, mert sehogy se érem el ezzel a nyomorúságos...

Jack gyorsan meg is találta a hosszúnyelű hálót, de amikor megérkezett, hogy átadja, akkor Stephen már nem lógott ki a kabinablakból, csak egy elhaló hang hallatszott a hajó nyomvonala felől:

– Kötelet! Kötelet...

– Kapaszkodj a kutterba! – ordította Jack a hang felé, s máris kivetette magát a kabin ablakán. Nem is riasztotta a hajónak, mivel tudta, hogy ott a vontatókötélen a piros kutter, és Stephen vagy elkapja és belekapaszkodik, vagy mellé lehet húzni, és akkor már elérik a tatfedélzet ablakát, anélkül, hogy a hajót meg kellene állítani és orvosa mindenki előtt még jobban lejártná magát azzal, ami valójában igaz is, azaz hogy ő a világ egyik legügyetlenebb és legtehetetlenebb teremtménye.

A kutter nem volt a hajó mögött; valaki nyilvánvalóan a hajó mellé vontatta. Stephen se volt sehol, de abban a pillanatban észrevett valami gurgulázást és csapkodást, ami hol eltűnt, hol kiemelkedett a hullámos, foszforeszkáló vízből. Jack ismét a víz alá bukott, egyre mélyebbre és mélyebbre úszott, amíg a foszforeszkáló felszín hátterében meg nem pillantotta barátját. Stephen furcsa módon belegabalyodott saját hálójába; a háló szorosan ráhúzódott a fejére és a könyökére, nyele pedig kifelé állt az inge hátuljából. Jack a felszínre húzta, de időbe telt, míg az erős nyelet eltörte és az inget is letépte Stephenről, akinek közben a fejét is a víz fölött kellett tartania, míg végre ő is levegőt tudott venni.

– Ha-hó! *Surprise!* – kiáltotta a távolodó hajó után, de kiáltása pontosan egybeesett azzal, amikor a hajón vígadó társaság teli torokból egyszerre rázendített, az „*Itt jön a szél, itt jön a szél, itt jön a szél*” című nótára. Jack hanyatt fektette Stepheent, ami a nyugodt

tengeren viszonylag könnyen sikerült, de egy apró hullámocska éppen levegővételnél csapott át az *arcán*, amitől megint vízzel lett tele a szája, ismét süllyedni kezdett és újra fel kellett hozni a felszínre.

– Ha-hó! *Surprise!* – kiáltott Jack teljes erővel, s hangjába már egy kis nyugtalanság is vegyült, mert bár a hajó nem haladt gyorsan, percenként vagy száz métert tehetett meg, de fényei már így is kezdtek a sötétbe veszni.

Az ezután egymást követő kiáltások még a holtakat is felébresztették volna, és amikor a hajóból már csak egy halvány kis folt látszott a messzeségben és rájuk borult a csend, Stephen is megszólalt:

– Valóban rendkívül sajnálom, hogy ügyetlenségemmel téged is ilyen halálos veszélybe sodortalak!

– Az isten áldjon meg – felelte Jack –, szó sincs semmiféle halálos veszélyről. Killicknek fél órán belül be kell mennie a kabinba, és akkor Mowett azonnal visszafordul.

– De gondolod, hogy ebben a párában észrevesznek bennünket? A Hold se világít... nincs is Hold az égen.

– Lehet, hogy egy kicsit nehezebben találnak ránk, bár nagyon érdekes, hogy az úszó tárgyakat az éjszakai tengeren is észre lehet venni, ha valaki nagyon figyel. Mindenesetre gyakran el kell kiáltanom magam, hogy a jelzőlővésekhez hasonlóan ez is segítségükre legyen a keresésnél. De, tudod, az se lenne túlzottan nagy baj, ha reggelig várnunk kellene. A víz olyan meleg, mint a tej, nagyobb hullámok sincsenek, és ha széttárod a kezeidet, kidülszted a hasadat, a fejedet pedig hátrahajtod mindaddig, amíg a víz a füledig nem ér, akkor meglátod, hogy játszi könnyedséggel a felszínen tudsz maradni.

A jelzőlővéseknek szánt kiáltások hosszú sorban követték egymást, Stephen is könnyedén lebegett a felszínen, s az egyenlítői áramlattal nyugati, talán egy picikét északnyugati irányba sodródtak. Jack közben a mozgás viszonylagosságáról elmélkedett, azt fejtegette, hogy milyen nehéz egy hajó sebességét megállapítani, vagy beállni egy meghatározott sebességre, ha a hajó együtt halad az áramlattal s az ember nem tudja semmiféle fix, szárazföldi ponthoz viszonyítani a sebességet; időközben azon is elmeditált, hogy

Mowett vajon hogyan lát neki a felkutatásuknak, ha egyszer észreveszik az eltűnésüket. Ha lelkiismeretesen, időben elvégzik a megfigyeléseket és pontosan mérik a sebességet, az adatokat rendszeren rögzítik, akkor nem okozhat számára különösebb nehézséget, hogy szélnek visszaforduljon, vagy talán még a szél segítségét is igénybe vegye. Persze, mindez csak akkor igaz, ha a szél továbbra is dél-délkeleti irányból fúj, és Mowett az áramlatot is helyesen veszi számításba, hiszen minden foknyi hibázás egy órák út alatt, négy és fél csomós sebesség mellett összesen... Számolgatása közben vette észre, hogy a víz felszínén deszkamerevséggel fekvő Stephen arcán egyre kétségbeesettebb vonások jelennek meg.

– Stephen! – szólt oda neki, feléje fordulva, mert látta, a fejét is annyira hátracsapja, hogy talán nem is hallja szavait. – Stephen! Most szépen fordulj meg, karold át a nyakamat és úszunk egy kicsit! Te nem rúgtad le magadról a cipőidet? – kiáltott fel, amikor combja hátulján megérezte Stephen cipőtalpát. – Nem tudtad, hogy ilyen esetben mindig meg kell szabadulni a cipőtől? Csoda egy ember vagy te, Stephen!

Az egész így folytatódott tovább, néha úsztak egy kicsit, aztán lebegtek a kézmeleg tengervízben, s csak a hosszan és szélesen elnyúló, szabályos időközökben érkező hullámok emelték meg időnként a testüket. Sokat nem beszélgettek, bár Stephen megjegyezte, hogy így most már sokkal könnyebb, ha időnként változtathat is a testhelyzetén, sőt a megszokás eredményeként a lebegés is könnyebben ment neki, mint korábban. – Úgy heverek itt, mint egy triton! – jelentette ki egy alkalommal. Később megjegyezte: – Nagy hálával tartozom neked, Jack, amiért így mellettem maradtál!

Jack egyszercsak azon vette észre magát, hogy egy pillanatra elszundíthatott, mivel egészen közelről jókora hullámok zúdultak az arcába, s közvetlen mellettük egy bálna hatalmas körvonalai kezdtek kirajzolódni. Amennyire a foszforeszkáló vízben ki tudták venni, egy öreg, talán huszonöt méternél is hosszabb hím lehetett. Legalább tíz percig ott lebegett a közelükben s szabályos időközökben víz- és páraoszlopokat fűjt a magasba. Közelről jól láthatták a magasba törő fehér vízoszlopot, sőt még a fűjét is hallották, majd egy jókora levegővétel után a bálna ismét a vízbe fúrta a fejét, hatalmas farokuszonya a vízfelszín fölé emelkedett s eltűnt a mélyben.

Nem sokkal ezután a pára kezdett felszállni; a csillagok is feltündeztek, először csak halványan pislogtak, majd kisvártva már teljes fényükben pompáztak, s Jack kis megkönnyebbüléssel látta, hogy a hajnal gyorsabban közeledik, mint azt korábban gondolta volna. Nem mintha sok reményt fűzött volna ahhoz, hogy hamarosan rájuk találjanak. Minden azon múlt, hogy Killick benézett-e a kabinba, mielőtt elment lefeküdni. Különösebb oka nem volt rá, hogy benézzen és nyilvánvalóan nem is tette meg, hiszen akkor Mowett már az első váltás előtt visszafordult volna, az összes vitorlát felhúzza s teljes sebességgel megindul visszafelé, a csónakokat és egyéb járműveket is vízre bocsátja s mindkét oldalon, egymástól hallótávolságra szétszóródva, széles sávban átfésülik a tengert, és valamikor a középső váltás elején már fel is szedik őket. Most pedig már a középső váltás is véget ért. Ha viszont Mowett reggelig nem értesül az eltűnésükről, akkor az a drága *Surprise* már jóval nyugatabbra tart és estig nem is ér vissza. Az áramlásból származó tévedési lehetőség is sokkal, de sokkal nagyobb lesz, és ők másnap hajnalnál tovább aligha tudnak kitartani... délutánig ez biztosan nem fog menni. Bár a tenger kezdetben nagyon melegnek tűnt, de most már mindketten görcsösen dideregtek, teljesen átáztak; Jack a maga részéről borzalmasan meg is éhezett, s mindkettőjüket a cápa páktól való félelem is kísértette. Csak akkor váltottak néhány szót, amikor helyzetet változtattak, vagy Jack időnként vontatni kezdte a nyakába kapaszkodó Stephent.

Kevés reményük maradt, ezt be kellett ismernie, mégis már nagyon szerette volna, ha kivilágosodik. A nap melege még egy kis életet lehelhet beléjük, és az se volt teljességgel elképzelhetetlen, hogy valami ki korallsziget bukkan fel előttük, bár a térképeken hat-hét száz kilométernyi körzetben egy sincs feltüntetve, de ezek a vizek jórészt még nem is voltak feltérképezve. Hogg beszélt olyan szigetekről, melyeket egyedül csak a bálnavadászok és a szantálfa-kitermelők ismernek, és igyekeznek is titokban tartani hollétüket. Leginkább valami uszadékfa feltűnésében reménykedett; a pálmafa törzse szinte elpusztíthatatlan, s az elmúlt néhány nap során látott is néhányat belőlük sodródni az áramlatban. Minden bizonnyal valahol a guatemalai partok mentén kerülhettek bele a tengerbe, s egy ilyennel egész nap, sőt esetleg még tovább, sokkal tovább is ki tudnak tartani.

Magában átgondolta az egészet... Hogyan kellene bánni egy pálmatorzssal, és hogyan lehetne déltengeri mintára, valami kivetőhöz hasonló tákolmánnyal némileg stabilizálni. Maga is tisztában volt azzal, hogy ezek szinte teljesen hiábavaló gondolatok, de akkor is hasznosabbak voltak a mindent átható, terméketlen és értelmetlen sajnálkozásnál és bánatnál, mely az elmúlt órák során kínozták. Sajnálta, hogy Sophie egyedül marad s még valami pert is a nyakába akasztanak; sajnálta, hogy nem intézte okosabban a dolgokat, s mélységes keserőséggel gondolt arra, hogy itt kell hagyni az életet s mindazokat, akiket ebben az életben szeretett.

Közben fordult a föld, az óceán is fordult vele, s most a víz, mely körülvette őket, szintén a nap felé fordult. Nyugaton még látszottak az elmúlt éjszaka egyre halványuló nyomai, keleten pedig, a szél felőli oldalon, már feltűntek a következő nap első fényei, amikor észrevette, hogy az egyre világosodó égbolt háttérében, már egészen közel hozzájuk egy hajó, egy hatalmas kétárbocos, duplatörzsű, széles, fedélzetnek tűnő padlózattal összekapcsolt kenu vesztegel. Még valami szalmából készített építmény is látszott rajta. A jármű első és hátsó vitorlarúdján egy-egy jókora, előremutató taréjra emlékeztető vitorla fehérlett. Persze ezek már csak részleteknek számítottak, melyeket Jack mindaddig nem is mért fel tudatosan, amíg egy hatalmasat nem kiáltott, ami egy kis élénkséget öntött Stephenbe, akit már a kóma kerülgetett.

– Egy déltengeri hajó – mutatott Jack a kenu felé, és még egyszer elkiáltotta magát. A vízijármű erősen emlékeztetett valami olyasra, amit Cook kapitány pahi néven emlegetett.

– Gondolod, hogy felvesznek bennünket? – kérdezte Stephen.

– Óh, biztosan felvesznek – felelte Jack, s már látta is, hogy egy kisebb, keskenyebb, kivetővel ellátott kenu leválik a nagy kéttörzsű oldaláról, felhúz egy háromszög alakú vitorlát s nagy sebességgel egyenesen feléjük indul. A végében egy fiatal nő ült a kormánylapátnál, egy másik pedig a karcsú törzset és a kivetőt összekötő gerendán, lovagló ülésben, kecses eleganciával tartja az egyensúlyát. Lándzsa volt a kezében, s amikor a másik lány egy gyors mozdulattal leengedte a vitorlát, s a kenu hirtelen alig három méternyire megállt tőlük, már készen is állt a dobásra. Mikor felismerte őket, mozdulata azonnal félbeszakadt, s homlokát ráncolva csodálkozva

bámult rájuk; a másik lány hófehér fogsorát elővillantva hangosan felkacagott. Mindketten döbbenetesen szép, fiatal lányok voltak, hosszú, barnára sült combokkal, s csupán egy apró kis szoknyácskát viseltek magukon. Normális körülmények között Jack egyáltalán nem volt érzéketlen az elegáns női formák és a szép, dús, formás és kerekded keblek iránt, de most azt se érdekelte volna, ha valami öreg pávián ül a csónakban, mindaddig, míg fel nem veszi őket. Kezét a magasba emelte s valami esdeklő hangot hallatott. Stephen is követte a példáját, de a lányok csak nevettek, felvonták a vitorlát s azokat mesteri szakértelemmel kezelve, szinte széllal szemben, hihetetlen gyorsasággal megindultak vissza, a hajójuk felé. Amikor visszafordultak s elindultak, akkor még mindig mosolyogtak, s mintha azt mutogatták volna, hogy kenujuk túl kicsi és törékeny ahhoz, hogy még több terhet elviseljen, és Jack Stephennel együtt ússzon oda a nagyobb hajóhoz.

Jack legalább is így szeretne volna értelmezni mozdulataikat. Mindenetre mire elértek a kettős törzsű kenuhoz, mely időközben már megindult feléjük, akkor a hajón lévő többi lánnyal együtt ugyanezek a lányok segítették őket a gyékényszőnyeggel borított fedélzetre. Úgy tűnt, hogy többségében csak fiatal nők vannak a hajón, igaz volt közöttük néhány nyilvánvalóan idősebb és testesebb asszony is, de most nem volt alkalmas az idő a társaság alaposabb szemrevételezésére.

– Köszönöm, asszonyom, nagyon köszönöm! – hálálkodott Jack a mosolygós kormányos lánynak, aki különösen sokat segített neki, hogy be tudjon mászni a csónakba, de a többiekben is végighordozta a hálás tekintetét.

– Hölgyeim, a végtelenségig le vagyok kötelezve! – szólalt meg Stephen is. Lehorgasztott fejjel ültek a fedélzeten, még szinte fel se fogták szerencséjüket, csak csurgott belőlük a víz és sehogy se tudtak úrrá lenni a remegésen. Hosszú és élénk eszmecsere kezdődött a fejük fölött, aztán két vagy három idősebb nő hosszabban is beszélt hozzájuk, kérdéseket tettek fel nekik, időnként barna kezek tapogatták hajukat és ruházatukat, de mindezt már csak akkor kezdték észrevenni, amikor a Jack érezte, hogy az egyre magasabbra hágó nap melege kezdi átjámi a testét. Már nem reszketett, viszont iszonyú erővel tört rá az éhség és a szomjúság, s a nők felé fordulva,

mutogatva enni és inni kért tőlük. A nők között ismét élénk beszélgetés bontakozott ki, az idősebbek mintha rosszállottak volna valamit, de a fiatalabbak közül az egyik a jobboldali hajótesthez lépett és zöld kókuszdiót, egy kis kötegnyi szárított halat és két kisebb kosarat vett elő, az egyikben valami kenyérfa terméséből készült, savanykás, pépszerű étel, a másikban pedig szárított banán volt. Csodálatos dolog, hogy az étel, az ital és a napfény hatására mily gyorsan visszatér valakibe az emberi lét és az életben maradás öröme. Mosolyogva ismét körbenéztek a nőkön és ismét köszönetet mondtak nekik. Úgy tűnt, hogy a magas, szigorú vonású, lándzsás lány és mosolygósabb társa mintha valahogy tulajdonuknak tekintették volna őket. Egyikük a kókuszdiókat nyitotta fel számukra, a másik pedig egyenként adogatta nekik a szárított halat. Nem tartották őket különösebben értékes szerzeménynek; a lándzsás lány, akit – úgy tűnt – a többiek Taiónak neveznek, amikor Jack feltűrt nadrágszára alól kilátszó fehér, vízben kiázott, megráncosodott és szőrös lábára pillantott, valami őszinte undort kifejező hangot hallatott, míg a Manunak nevezett másik kézbe vette Jack egyik hosszú, szőke, most rendezetlenül a hátára csüngő hajtincsét, kihúzott belőle néhány hajszálat, ujjai közt tapogatta őket, majd bedobta a tengerbe, a fejét csóválta s gondosan kezet mosott utána.

A pahin közben olyan rendben zajlott az élet, mint egy hadihajón, holott se kürtszó, se kongatás nem jelezte, hogy eljött valaminek az ideje. A hajó személyzetének egy része nagy alaposággal mosakodni kezdett: először a víz fölé hajoltak, majd hirtelen alábuktak, s meztelenségükkel mit sem törődve, úgy úszkáltak, firkándoztak, mint a delfinek. Mások a fedélzetet borító gyékényszőnyeget szedték fel és rázták le a hajó szélárnyékos oldalánál, majd gyakorlott, tengerészekre valló mozdulatokkal ismét kitergették őket a fedélzeten. Ezután meghúzták a vitorlák nap melegétől kicsit meglazult előköteleit, egy harmadik csoport pedig a baloldali csónaktestből kosarakat húzott elő, amelyekben kis malacokat, ehető kutyát és madarakat rakott ki a fedélzet elülső részére; az állatok szépen, csendesen megültek, nyilvánvalóan ott születtek a hajón.

Munkavégzés közben a nőknek nem sok idejük volt arra, hogy őket bámulják, és a nagyszerűen magához tért Stephen már

bátrabban körül mert nézni. Először a fedélzeten sürgölődő személyzetet vetet szemügyre: nyolc-kilenc különböző korú nőt látott, s voltak még a fedélzet hátsó részén álló kis építményben is, de a kiszűrődő hangok alapján nem tudta megállapítani, hogy hányan. A tucatnyi fiatal, az erős tetoválás ellenére rendkívül vonzó lány vidám volt, természetesen viselkedtek, kíváncsiskodtak, beszélgettek és nevetgéltek, s meglehetősen barátságosan viselkedtek velük, holott az első perctől kezdve nyilvánvaló volt, hogy Jacket és Stephent külsőleg nem tartják vonzónak, sőt talán még ennél is rosszabb volt a véleményük. A harminc-negyven év körüliek már tartózkodóbban, egyesek pedig kifejezetten barátságtalanul viselkedtek. Stephen gyánuja szerint nem értettek egyet azzal, hogy a hajójukra vették őket és még kevésbé helyeselték, hogy etetik is a tengerből kimenteítettek. Bármilyen volt is a véleményük, a nők szünet nélkül beszéltek – édesen lány hangzású szavakkal, melyekben Stephen valamely polinéz nyelvet sejtett –, a négy legfiatalabb kivételével, aki szorgalmasan kávégyökeret rágott, s az összerágott, pépes, rostos anyagot egy nagy tálba köpte. Stephen tudta, hogy ezt kókusztejjel összekeverik, kicsit állni hagyják s az így gyártott szeszesital máris fogyasztható. Olvasott már néhány útibeszámolót ezekről a szigetekről, de mivel meg se fordult a fejében, hogy ez alkalommal el is látogat ezek valamelyikére, egyáltalán nem foglalkozott ezekkel a nyelvekkel, emlékezetében csak néhány szó ragadt meg olvasmányaiból, s ezek egyike éppen a káva volt. Így közönyös arccal üldögélve hallgatta a számára érthetetlen beszédet, s gondolatai elkalandoztak erről a furcsa társaságról – erről a tengerjáró kolostorról? –, és a nők hajójával kezdett foglalkozni. Nyilvánvalóan hosszabb útra készültek fel, egyikére azoknak a nagyon hosszú, polinéziai utazásoknak, melyről már sokat hallott és olvasott, s úgy látszott, hogy hajójuk képes egy ilyen vállalkozásra. Csodálattal adózott a fedélzetet és a házikót tartó két sima hajótestnek, melyek egyike, a szélfelőli oldalon, oldalszélben az ellensúly szerepét töltötte be, így oldalirányú stabilitása megnőtt, sűrűlódása pedig annyira csökkent, hogy ezt az újítást akár a haditengerészetnél is be lehetett volna vezetni. A gondolat, hogy a haditengerészet valami kétförzsű hadihajó bevezetésével kezdjen foglalkozni – amikor még a hagyományos taton végrehajtott minimális módosítás is mértéktelen felháborodást

váltott ki –, halvány mosolyt csalt az arcára, s tekintete végigfutott a magasba emelkedő, faragott szoborban végződő hajóorron. Ekkor aztán egy csapásra tovatűnt a sötét, de zseniális cromwelliánus tolvajnak, Sir William Pettynek és kéttörzsű hajójának a halvány és bizonytalan emléke, amikor meglátta a jobboldali hajóorr közel két méteres magasságba nyúló, három férfit ábrázoló faragásait. Az első férfi vállain állt a második, a második pedig ugyanígy tartotta a harmadikat. Mindhármukat a legalsó férfialak ágyékából kinövő hatalmas, még a harmadik alak fejénél is magasabbra emelkedő himessző tartotta. Pirosra és bíborvörösre volt festve, és minden kétséget kizáróan valamikor magasabbra nyúlhatott, de aztán jókora darabot levágva belőle megcsonkították, s már nem lehetett megállapítani, hogy eredetileg mekkora lehetett. Az összes férfialakot kasztálálták; a friss vágásnyomok alapján ítélve erre a közelmúltban kerülhetett sor, s meglehetősen durva eszközzel végezték el a beavatkozást.

– Te jó isten! – mormogta magában, majd a másik hajóorrot vette szemügyre, melyet egy hosszú, két oldalán bárdal laposra faragott, vékonyabb fatörzs alkotott, s a végére egy emberi koponyát erősítettek. A koponya nem túlzottan lepte meg Stephent, egyet már látott ide-oda gurulni a kókuszdiótartóedények között, és azt is tudta, hogy errefelé ennek nem kell túlzottan nagy jelentőséget tulajdonítani, de az már komolyabb aggodalmat okozott neki, amikor meglátta és egy pillanat alatt felismerte azokat a kicsiny, ráncos, erszényre emlékeztető, deszkára szegezett tárgyakat, amelyek valami apró állat bőreként akár egy európai erdőkerülő ajtaját is díszíthették volna.

Már éppen Jack figyelmét is fel akarta hívni felfedezésére és meg akarta vele osztani következtetéseit, szerette volna óvatosságra, engedelmességre, szerény megadásra és tiszteletteljes viselkedésre rávenni, s óvni kívánta a nők körüli legyeskedés legártatlanabb formáitól is, amikor észrevette, hogy Jack eltűnt mellőle. Akkor hagyta magára, mikor a nők második csoportja is hozzálátott a tisztálkodáshoz, az első csoport pedig már a haját rendezgette a fedélzet szélfelőli oldalánál. Jack a másik oldalon hátrament a hajó végébe, alaposan szemügyre vette a gondosan megmunkált, szélükkel egymáshoz illesztett deszkapallókat, melynek réseit kókuszpálma

rostjaira emlékeztető és valami ragacsos szerrel átitatott anyaggal tömték ki, megnézte a kötélzetet és a nagyon finoman, gyékényből szőtt és valami nagyon hosszú kúszónövénnyel vagy náddal szegett vitorlákat; körbejárta a kis fedélzeti építményt is, ahol néhány nő egymás szavába vágva perlekedett egymással, majd hátrament egészen a kormányszerkezetig. A kormánylapátot egy jókora evező alkotta, s legnagyobb meglepetésére nem a megszokott kormánylapát módjára, egyik oldalról a másikra mozgott, hanem lefele nyomták, ha szélirányba akartak fordulni, és felemelték, ha szél ellenében akartak vitorlázni. A kormánylapátot egy kifejezetten férfias kinézetű nő kezelte, már amennyire arcvonásait ki lehetett venni az arcát díszítő, bonyolult vonalakat és spirálokat alkotó tetoválások alatt. A nő gyorsan megértette érdeklődését, megmutatta neki a kormányrúd szerepét betöltő evezőlapát kezelését s azt is bemutatta, hogy segítségével miként lehet elég tűrhetően szélnek vitorlázni, persze közben számolni kellett azzal is, hogy így csak nagyjából lehet tartani az útirányt. Széttárt ujjával az irányszöveget is megmutatta neki s ujjaira ráfűjva szemléltette a szél erősödését. A többi, a csillagokkal, az éjszakai navigációval és a hajó úti céljával kapcsolatos kérésére a nő már nem tudott válaszolni, bár Jack kézzel-lábbal próbálta mutogatni, hogy mire kíváncsi.

Kérdései egyszerűsítésével már éppen újra akart próbálkozni, amikor három testesebb, középkorú nő – akik mintha a vitorlamester segédeinek szerepét töltötték volna be – jelent meg dühösen a fedélzeti építmény sarkánál és gyorsan a hajó eleje felé lökdöste, egyikük még egy jókora rúgással is értésére adta, hogy mit akarnak tőle. A három nő – és néhányan a többiek közül is – nagyon dühösnek látszott. Még legalább egy negyedórát pörlekedtek, veszekedtek vele, majd a kezébe nyomtak egy mozsarat – benne valami szárított gyökérrel – és a mozsárhoz való, nehéz törőt is. Stephennek egy malacra kellett vigyáznia. A fedélzeten lévő többi állathoz hasonlóan a malac is egy kosárban volt, de a többitől eltérően nagyon nyugtalannak és betegnek látszott. Állandóan figyelni kellett rá, de úgy se maradt nyugton.

A vitorlamester segédei egy ideig ott álltak mögöttük s böködték őket, vagy rájuk csaptak, ha a malac túlságosan visítozott, vagy egy gyökérdarab kipattant a mozsárból, de ezt időnként látszólag minden

ok nélkül is megtették. Amikor aztán a nőket egyéb tennivalók szólították el mellőlük, Jack halk, fojtott hangon megjegyezte:

– Nem szabad a hajó hátuljába menni. Nyilvánvalóan a fedélzet elejét jelölték ki számunkra, s innen nem szabad elmozdulnunk, hacsak ezt nem kívánják tőlünk.

Stephen saját javaslatait is hozzátéve egyetértését akarta kifejezni, s meg akarta osztani Jackkel ennek a társaságnak a természetéről és az utazás céljáról kialakított feltételezéseit, majd szót kívánt ejteni a déltengeri szigeteken elterjedt kannibalizmusról is, mikor Jack a szavába vágott:

– Te nem vagy pokolian szomjas, Stephen? Mert én az vagyok! Talán a szárított hal miatt. De... tudod, úgy tűnik, hogy én nem túlzottan tetszem nekik, te viszont majdnem olyan barnabőrű vagy, mint ők.

– Ezt a napozás teszi – válaszolta Stephen, s nem kis önelégültséggel nézett végig meztelen pocakján. Valóban így volt, mivel Stephen gyakran üldögélt meztelen felsőtesttel a szabadban, így bőre egyáltalán nem hasonlított a többi izzadós, hullasápadt testű európai bőrére. – Gyanítom, hogy szerintük valami leprásra hasonlítás, vagy legalábbis betegnek, egészségtelennek tartanak. A hajad pedig egyenesen visszaszító. Már úgy értem, hogy azok számára, akik nem szokták meg ezt a színt.

– Így igaz – helyeselt Jack –, de legyél jó cimbora és énekelj valamit annak a lánynak, ott, a kókuszdiók mellett!

Stephen első, ivást mímelő, szerény gesztus kíséretében előadott, udvariasan halk kísérlete nem járt sikerrel. A lány csak keskenyebbre vonta ajkait s hűvös tekintettel elnézett a fejük fölé. A második kísérlet már sikeresebbnek bizonyult. Manu ment el mellettük, majd négy kókuszdióval tért vissza, s egy nyélbe foglalt cápafogból készült késsel fel is nyitotta nekik. Míg a különlegesen finom kókusztejet itták, a lány szigorú hangon magyarázott nekik valamit, s látszott rajta, hogy csak a javukat akarja. *Aztán* két kezét összetette, mintha imához készülne, s jelentősegteljesen a hajó túlsó vége felé pillantott. Egyáltalán nem értették, hogy mit akar ezzel mondani, de mindketten komoly arccal bólogattak s egyre csak azt hajtogatták, hogy „Igen, igen, hölgyem. Természetesen. Nagyon köszönjük, köszönjük!”

Stephen ismételten szerette volna megosztani Jackkel benyomá-
sait, melyek nem csupán a hajó elejét díszítő orrszobrok láttán,
hanem számos apró jel, magatartásforma, érzelmi megnyilvánulás
– rokonszenv, veszekedés és kibékülés – alapján alakult ki benne.
Azt gyanította, hogy egy olyan hajó fedélzetére kerültek, melynek
nőkből álló legénysége nem kedveli a férfiakat, talán fellázadt a
férfiak zsarnoksága ellen, s most éppen valamelyik, talán távoli
sziget felé tart, hogy ott egy nőkből álló közösséget hozzon létre.
Azt is szerette volna elmondani, mennyire tart attól az eshetőségtől,
hogy Jacket esetleg kiherélik, fejbe csapják, vagy megeszik. Mielőtt
még megszólalhatott volna, a malac ismét rakoncátlankodni kezdett,
visítózott és a fedélzetre piszkított. Közben valaki észrevette, hogy
Jack tétlenkedik a mozsárütővel és a vitorlamester segédei ismét
közbeléptek. Mikor Stephennek sikerült a fedélzetet letakarítani,
akkor a tisztasággal kapcsolatban nagy elvárásokat tanúsító nők
ragaszkodtak ahhoz, hogy Stephen a nadrágját is mossa ki; ahogy
végzett a dologgal, ismét levettették vele a nadrágot, kimosatták,
kicsavartatták, majd még többször egymásután megismételtették
vele a műveletet, míg elégedettnek nem látszottak az eredménnyel.
A kiabálás, csapkodás, pofozkodás, bökdösődés végetértével Jack
megszólalt:

– Azt hiszem, hogy a tisztikar kíséretében a kapitány érkezik.
Testes, zömök, a többenél jóval sötétebb bőrű, hosszútörzsű, rövid-
lábú asszony érkezett. Határozott metszésű, előreugró orra és csinos
arca volt, de rettentően mogorvának látszott, s vonásai tekintélyt
parancsoltak. Két másik, nála magasabb, minden bizonnyal ostoba
és iránta láthatóan a legnagyobb odaadással viseltető nő kíséretében
körbejárta a hajót. A két nő azonos fegyvert, egy méteres hosszú-
ságú, keményfából faragott gombban végződő, pálmafa botot tartott
a kezében. A keményfa gombot gyöngyházból kialakított szemek
és egy obszidiánból készült csőr díszítette. A bot minden bizony-
nyal a közösségben elfoglalt rangjukat jelezhette, mivel meglehető-
sen méltósággal hordozták magukkal. A főnök rangját semmi külsőség
nem mutatta – felette állhatott az ilyesmitől –, szórakozottan mor-
zsolgatott valami ujjai közt tartott apró tárgyat, de amikor közelebb
ért, akkor a környéken állók összefont kézzel és főhajtással üd-
vözölték.

– Talán nekünk is tiszteletteljes és alázatos magatartást kellene tanúsítanunk – mormogta Stephen, s amint a kapitány közelebb lépett hozzájuk, meglátta, hogy az asszony egy füstölt vagy zsugorított kézfejet morzsolgat az ujjai között. A kapitány minden szívélyesség és érdeklődés nélkül Jackre és Stephenre pillantott, figyelemre se méltatta nagy hajlongások közepette elmondott – „Legalázatosabb szolgálja, asszonyom! Nagy öröm és megtiszteltetés, hogy itt lehetünk, asszonyom!” – szavait. Szemügyre véve az érkezetteket, a nő erős rosszallást kifejező hangon hosszas beszélgetésbe kezdett Taióval és Manuval, akik összekulcsolt kezük ellenére nagyon bátran és csengő, fiatalos hangon válaszolgattak neki. Stephen feltételezése szerint kiváltságos kaszthoz tartozhattak; magasabbak voltak a többieknél, bőruk is világosabbnak tűnt, tetoválásaik is teljesen más minta szerint készültek, és a kapitány viselkedése – ülönösen Manuval szemben – előzékenyebb volt, mint a többiekkel.

A kapitány és tisztjei a baloldalon végigsétáltak a hajó végébe. Kicsit később Jack úgy fordította a mozsarat, hogy lásson valamit, majd odasúgta Stephennek:

– Úgy látom, hogy vallási szertartásra készülnek.

Valóban valami oltárszerű emelvény került a fedélzet közepére, melyre hat kagylóhéjat és egy obszidián kést helyeztek, az emelvény köré pedig különböző fegyvereket raktak. Jack és Stephen munka iránt tanúsított figyelme ismét mintha lankadni látszott volna, de valami őrmesteri funkciót betöltő nő dühös ordibálása ismét észhez térítette őket s felébresztette bennük a kötelességtudatot. A nő hevesen gesztikulálva még hosszasan szidta őket, amiből ugyan egyetlen szót se értettek, de a hangsúlyból arra következtettek, hogy a helyes és helytelen viselkedés közötti különbséget magyarázza nekik. A mögötte álló Taio, Manu és még féltucatnyi vidám, mosolygós lány a nő mozdulatait és gesztusait utánozta, olyan élethűen, hogy Jack nem tudta magát türtőztetni s szinte kirobbant belőle a hatalmas hahota. Az őrmester kinézetű nő ekkor az asztal körül felhalmozott fegyverekhez rohant, majd egy ugyanolyan csőrös bottal tért vissza, mint amilyet a kapitány tisztjeinél is láttak, s arra a célra terveztek, hogy egyetlen ütéssel be lehessen szakítani vele valakinek a koponyáját. Ilyesmire nem került sor, a nő megelégedett azzal, hogy hasba rúgja Jacket. Alighogy ez megtörtént, az egész

ügy be is fejeződött, mert már mindenki visongva a víz felé muto-
gatott, ahol közvetlenül a hajó jobboldalánál Manu egy cápát pil-
lantott meg.

Közepes méretű, három és fél-négy méter hosszú lehetett, de hogy
milyen fajta, azt Stephen nem tudta megállapítani, igaz ideje se volt
a vizsgálódásra, mert Manu felkapta az obszidián kést az asztalról
s a két hajótest között a tengerbe csúszott. Hogy ezután mi történt, azt
Stephen nem értette igazán, de a hajó jobboldalától néhány méter-
nyire veszett csapkodás, görcsös rángatózás kavarta a vizet, majd
az őrmester és a lányok szívből felkacagtak, amikor Manu víztől csö-
pögő testtel visszakapaszkodott a hajóra a kibelezett, de még mindig
hatalmas erővel vergődő cápa pedig a hajó vége felé sodródott.

Nyilvánvaló volt, hogy Jack és Stephen kivételével senki se tartotta
rendkívüli eseménynek a történeteket; mindenki folytatta a készülö-
dést a szertartásra, két lány kivételével, akik segítettek helyrehozni
Manu lebomlott és víztől csöpögő frizuráját. Mielőtt a dobok megszö-
laltak volna, a vitorlamester egyik, most már valamilyen címkéssel
díszített, csíkos öltözetet viselő segédje még arra is szakított időt,
hogy újabb gyökereket dobjon Jack mozsarába, s egyúttal meg-
legyintse egy kötélvéggel.

A ceremónia tánccal kezdődött: a kapitánnyal szemben kettős
sort alkotó nők fegyvereiket rázva, ritmikus mozgással hol közele-
tek hozzá, hol távolodtak tőle, a kapitány közben monoton hangon
kántált valamit, majd – vélhetően a versszakok végén – mindenki
Wahu-x. kiáltott. Fegyverként lándzsát és azt a keményfából készült,
gombban végződő, pattú-pattúnak nevezett (Stephennek első látásra
eszébe jutott a fegyver neve) koponyalékelőt, illetve ember- vagy
cápa fogakkal kirakott bunkókat tartottak a kezükben. Minden nőn,
még a kávéat rágszáló fiatal lányokon is látszott, hogy megszokott
magabiztossággal bánnak ezekkel a fegyverekkel.

A tánc folytatódott, s a dobszó már-már hipnotikus hatással volt
mindenkire.

- Stephen! – súgta oda Jack halkán. – Szükségre kell mennem.
- Ez itt nem jelent problémát – válaszolta Stephen s közben
a malacot igyekezett csitítgatni. – Láttam, hogyan csinálják a
nők. Legtöbbször a vízben végzik el a dolgukat.
- De nekem le kell vetnem a nadrágomat – aggodalmaskodott Jack.

– Akkor legjobb lesz, ha a két hajótest között a vízbe ereszkedsz, megkapaszkodsz a hajó oldalába, bár ezek olyan ártatlannak látszanak, mint Éva az almakóstolás előtt, legalábbis ami a meztelenséget illeti. Ők nem a számunkra megszokott módon tekintenek a férfiak szégyellnivaló testrészeire.

– Azt hiszem, hogy a szárított halnak köszönhetem. Bár talán még tudok várni egy kicsit. Megmondom az igazat, az a rossz kinézetű szajha – fogta vissza a hangját a kapitány felé bökkve a fejével – meglehetősen aggodalommal tölt el. Fogalmam sincs, hogy mi a szándéka velünk.

– Menj, Jack, menj, amíg lehetőség van rá. Később akár rosszabb is lehet. Menj, ne tétovázz! Azt hiszem, hogy ezek most fognak eljutni a csúcspontra.

Stephen jobb tanácsot ennél ritkábban adhatott. Jack csak jó öt perc elteltével, igaz, arcán nagy és őszinte megkönnyebbüléssel tért vissza a mozsártörőjéhez. A tánc kisvártva befejeződött, az a rossz kinézetű szajha hosszú beszédet tartott, melynek során többször is a férfiak felé bökdösött, hangja is egyre szenvedélyesebbé vált.

A beszéd véget ért, a gyülekezet felállt és mozgolódni kezdett, de a szertartás tulajdonképpen csak most vette kezdetét. A tüzet – egy másik tálban úszó, kisebb tálban lévő parazsat –, melyet Jack a tat felé menet már észrevett, most előrehozták az oltár elé. Hamarosan sülő hús illatát és rituális kiáltások hangját hozta feléjük a szél, s lopva körülnézve Stephen észrevette, hogy a kapitány és tisztjei azt a kávéat isszák, melyet még reggel készítettek. A hús a szertartásnak ebben a szakaszában csak formális szerepet játszott.

– Mondják, hogy a kávé nem is részegítő ital – jegyezte meg Stephen –, mivel nincs alkoholtartalma. Bárcsak igaz lenne!

Volt benne alkohol, vagy sem, mindenesetre az obszidián kést kezében tartó kapitány és főnökük után vad táncot lejtő tisztjei, valamint az a nagydarab, középkorú nő nyilvánvalóan az ital hatása alatt voltak. A látványt akár groteszknak is lehetett volna tartani, ha nem lett volna a nyakukban egy-egy többségében elég frissnek látszó állkapocs-csont, és akár az ital hatására, akár nem, de nem kezelték volna olyan gyakorlott mozdulatokkal a fegyvereiket.

A kapitány hangulata mindenesetre nagyon kellemetlennek látszott; még a korábbihoz képest is sokat romlott, most még vadabbnak

és agresszívebbnek tűnt. Kissé berogyasztott térdekkel, előretolt fej-
jel megállt a férfiak előtt, s úgy tűnt, hogy határtalan gyűlölettel
teli vádakat ont magából. Nem hozta magával az egész társaságot;
az idősebb nők nyilvánvalóan az ő pártján álltak, és amikor a fő-
nőkük egy levegővételnél szünetet tartott, akkor ők is a tőle hallott
utolsó szavakat ismételték. A fiatalabbak közül jónéhányan látha-
tóan nem osztották a véleményét. Kényelmetlenül érezték magukat,
kelletlenkedtek, nem tetszett nekik a dolog; Manu, a dárdás lánnyal
együtt, nyilvánvalóan a nevükben beszélhetett, amikor a szóáradat
rövid szüneteiben elkezdte mondani a magáét, sőt időnként a kapi-
tány szavába is vágott, úgyhogy néhány alkalommal egyszerre be-
széltek. Manu járt élen a közbeszólásaival, és Stephennek egyre
inkább az volt a meggyőződése, hogy valami különleges kapcsolat
füzi a kapitányhoz, aki másoknál sokkal többet enged meg neki.
A lány továbbra is a hajó jobboldalánál, a láthatáron lévő mozdú-
latlan kis fehér felhőfoslány felé mutogatott, de a kapitány minden
alkalommal ugyanazokkal a szavakkal és az obszidián késsel tett
széles mozdulattal söpörte félre a lány mondanivalóját. A kapitány
vehemenciája ellenére, mely az utolsó néhány mondatot követően
csak fokozódott, Stephennek az volt a véleménye, hogy már nem
feltétlen ura a helyzetnek, túlságosan hosszú lére engedte monda-
nivalóját, így kicsúszott kezéből az események irányítása. A doktor
attól tartott, hogy a korábbi helyzet helyreállítása érdekében még
képes lesz valami különlegesen erőszakos dolgot elkövetni. Valóban
ki is adott néhány parancsot, s a nők közül a legnagyobbak és leg-
erősebbek kötéllal vagy bunkósbottal a kezükben közelebb léptek,
de Manu ismét közbeszólt, s mielőtt a kapitány válaszolhatott volna,
szavaira Stephen előlépett s Jack ágyékára mutatva felkiáltott s
kimondta a harmadik, emlékeibe ötlő polinéz szót:

– Bah, bah, bah! Tabu!

Szavainak azonnal meg volt a hatása.

– Tabu? Tabu! – ismételték a csodálkozás, az állítás
megerősítése és a kételkedés minden létező hangsúlyával. A feszültség
pillanatok alatt feloldódott; a bunkósbottokat kezükben tartó asszonyok
visszahúzódtak, Stephen pedig visszaült a malaca mellé, mely ismét
nyügösködni kezdett; az ezt követő, immár normálisabb hangvételű
beszélgetésnek már kevés figyelmet szentelt, bár észrevette, hogy

kölcsönös vádaskodások hangzanak el, könnyek jelennek meg a szemekben és szemrehányásokat tesznek egymásnak.

Jacknek és Stephennek még hosszabb ideig az volt a véleménye, hogy sokkal okosabb és diszkrétebb magatartás, ha nem szólalnak meg, de egy idő után Jack odasúgta Stephennek: – Megváltoztatták az útirányt! – Stephen körülnézett s ő is azonnal észrevette, hogy a hajó most már a látóhatáron lévő fehér foltocska irányába tart.

Aztán vége szakadt a vitának és a pörlekedésnek, a kapitány a tisztjeivel együtt visszavonult a fedélzeten lévő kunyhóba. Stephen-től elvették a malacot, Jacktől pedig a mozsarat, majd átültették őket a jobboldali hajótestbe, a kókuszdiók közé. A délután közepe táján egy külön kis kosárból szárított hallal, kenyérfa terméséből készült péppel és taróval etették meg őket, de a vidám hangulat továbbállt, nem volt kacarászás, nem volt kíváncsiskodás. Színtelen egyhangúság és nyomott hangulat uralkodott el a nem is olyan régen még oly élénk társaságon. Óriási megkönnyebbülésük és fellegzésük ellenére a hangulat még Jackre és Stephenre is átragadt, ahogy ott árválkodtak a hajótestben s nézték a fehér felhőfoslányokat, valamint az előttük lassan kirajzolódó, közeledő szigetet. Mikor Manu előállt a kivetővel ellátott kis vitorlással, hogy partra tegye őket, egyértelmű volt, hogy keservesen sírdogálhatott előtte.

Egy alig öthektáros, bűbajos kis sziget volt a végtelen óceánon, közepén pálmafák nőttek, a partokat hófehér homok szegélyezte, s a szigetet mintegy kétszáz méteres távolságban széles, korallszirtekből álló gyűrű vette körül. Manu szemmel láthatóan ismerte a szigetet, s kenuját a korallgyűrű egyik olyan keskeny nyílásán kormányozta keresztül, hogy a túlsó oldalon a kivető még a tengeri moszatokat is lesúrolta a korallszirt oldaláról. A parttól néhány méternyire állt meg, s amikor Jack már derékig a vízben állt, hogy segítsen a kenut megfordítani, adott neki néhány kagylóhéjból készített horgot és egy darabka vékony zsinórt. A lány ismét felvonta a vitorlát, Jack kicsit tolt még a kenun, majd a csónakban álló Manu, az erős oldal-szélben az árbocba kapaszkodva, nagy sebességgel megindult a korallgyűrű nyílása felé. Kedvesebb, kellemesebb látványt elképzelni is nehezen lehetett volna. Még akkor is integettek utána, amikor már kint volt a nyílt tengeren, de a lány egyszer se intett vissza feléjük.

NYOLCADIK FEJEZET

Az éjszaka folyamán a tenger felélénkült, s hajnalra az aprócska szigetet körülvevő korallgyűrűnél, különösen a szélfelőli oldalon, a víz a magasabbra csapó hullámoktól fehérebben csillogott, mint korábban, és szabályos időközökben a hullámverés méltóságteljes hangjai töltötték be a környéket. Jack még azelőtt felmérte mindezt, hogy a szemét kinyitotta volna; biztos volt benne, hogy a szél legalább egy fokkal erősödött, amiről azonnal meg is bizonyosodott, amikor kilépett a pálmák tövében kialakított éjszakai pihenőhelyükről, s magára hagyva a még összegömbölyödve alvó Stephent, leült a partmenti fehér homokba s ásítózva nagyokat nyújtózott.

Csodálatos szépség tárult a szeme elé: a nap még nem volt fent annyira, hogy a korallhomok vakítóan csillogjon, de teljes pompájában kihozta a világoszöld lagúna, a korallgyűrűn megtörő fehér-tarajos hullámok és azon túl a mélykék óceán minden szépségét. A kristálytisza égbolt a nyugati látóhatár peremén még ibolyakék sötétségbe burkolózott, kelet felé szinte teljesen észrevétlenül egyre világosabbá vált, hogy végül valami mennyei fényben tündökljön ott, ahol a nap éppen felkelőben volt. Mindezt tudatosan is felfogta, de amikor egész testében átjárta az új nap életet adó, élénk frissesége, gondolatainak szabadon maradó részével megpróbálta megbecsülni, hogy a pahi milyen utat tett meg, mialatt ők is a fedélzetén voltak, majd megkísérelte megállapítani jelenlegi helyzetüket s azt viszonyítani a *Surprise* feltételezett visszatérési útvonalához.

Ezt természetesen már korábban többször is megkísérelte, de akkor túlságosan sok zűrzavar vette körül ahhoz, hogy megnyugtató választ tudjon találni a kérdéseire. Stephent egyszerűen csak megnyugtatta, hogy minden rendben van, mi több, minden nagyszerű, a legnagyobb rend uralkodik körülöttük, s álomba, mély álomba merült, de Jackre hullámokban törtek rá, majd csitultak el ismét a számok és az adatok.

Az előző napon annyi minden történt velük, hogy nem figyelte meg kellőképpen a pahi sebességét és haladásának irányát, de arra emlékezett, hogy az utolsó irányváltás kivételével a hajó mindvégig az oldalától számított két-három fokkal hátrábbról jövő széllel haladt előre, ami pedig a sebességét illeti, az – megítélése szerint – soha nem haladta meg a négy csomót. „Szokatlanul ötletes, jól megépített jármű”, gondolta, „csak magától értetődően elég törekeny alkotmány, és az oldalszelet sokkal jobban kedveli, mint a hátszelet. Nem csodálnám, ha éjszakára, amikor a szél feltámadt, megpihent volna valahol, s azon se lennék meglepve, ha még mindig ott vesztegetne valahol a szélárnyékos oldalon.”

Óráként hat-hét kilométer, aztán az útirány, néha egy kis kitérő, majd az utolsó szakasz, amikor észak felé tartott... minden bizonyítványal valahol az észak-északnyugati irány közepe mentén húzódó irányt tartotta. Két vonalat rajzolt a homokba, az egyikkel a pahi útvonalát jelölte be attól a ponttól, ahol fedélzetére vette őket, addig, míg kitette a szigeten, a másik vonal pedig a *Surprise* nyugat felé haladását, majd szélnek vitorlázva, visszatérési útvonalát mutatta. Most ismét nyugat felé tarthat, mert valameddig keleti irányba, visszafelé haladva a sötétség beálltával éjszakára leállt, s most valahol a meridián jobboldalán lehet. A szigettől egy merőleget húzott a második vonalra, s még jobban elkomorodott. Még ha az összes csónak egymástól a lehető legnagyobb távolságra szétszóródva fészeli is át a környéket, akkor is nagyon csekély a valószínűsége, hogy távol, északi irányban meglátják ezt az alacsonyan fekvő kis szigetet, ezt az egyetlen térképen se szereplő, apró pöttyöt ezen a végtelen nagy tengeren, amelynek a felbukkanására senki nem számít.

– Aligha elképzelhető – szólalt meg fennhangon, de aztán emlékeiben futó reménysugárként felötlött a kép, amikor a pahi vitorláiban futó reménysugárként felötlött a kép, amikor a pahi vitorláiban a szertartás alatt annyira megereszkedtek, hogy már szinte lógtak az árbocokon. A tánc, a szónoklatok minden órája tehát két-két és fél, de az is lehet, hogy három kilométerrel megrövidíti ennek a merőlegesnek a hosszúságát. Nem volt lényeges a különbség, de ahhoz azért elegendőnek bizonyult, hogy szíve megkönnyebbüljön egy kicsit. Most már csak az a kérdés, hogy Mowett mennyire lesz kitartó a keresésben, melynek során minden mozgatható csónak tengerre száll, a fregatt cikkcakkban halad, hogy nagyobb teret öleljen fel.

Jacket nagyon jó úszónak ismerték, de a végtelenségig senki se képes a vízben maradni. A fregatt eredeti feladatát, a *Norfolli* üldözését is figyelembe véve, Mowett vajon meddig folytathatja a nyilvánvalóan néptelen óceán átfésülését? Vagy talán már fél is adta a keresgélést? Hogg beszélt ugyan olyan szigetekről, melyek nincsenek feltüntetve a térképen, de akkor is...

– Jó reggelt, Jack! – köszönt rá mögüle Stephen. – Hát nem gyönyörűsége ez a mai nap? Remélem, te is olyan jól aludtál, mint én! Igazi, pihentető alámerülés a kellemes sötétségbe. Hajót nem láttál még?

– Nem, még nem láttam. Mondd, Stephen, szerinted tegnap meddig tartott az a ceremónia? Az a rítus, ahogy te emlegeted.

– Óh, nem tarthatott túl sokáig, ebben biztos vagyok

– De Stephen, az a szertartás órákig is elhúzódott.

– Csak az unalom és a félelem miatt tűnt olyan hosszúnak

– Ez lehetetlen! – csóválta hitetlenkedve Jack a fejét.

– Mi történt, barátom? – csodálkozott rá Stephen. – Nagyon zaklatottnak látszol. Még a rajzodat is tönkretetted. Bosszankodsz, hogy még nem láttál hajót? Majdcsak megérkezik, biztos vagyok benne! A tegnapi magyarázatod teljesen meggyőzőtt. Ennél nem is lehetett volna logikusabban és érthetőbben kifejtetni – mondta, majd egy ideig vakarózott. – Úgy látom, ma még nem úsztál – szólalt meg újra. – Lehet, hogy még nem ébredtél fel teljesen, s ettől van rossz hangulatod?

– Lehetséges – felelte Jack mosolyogva –, de az igazat megvallva, most egy időre elegendem van az úszásból. Még mindig teljesen át vagyok ázva. Úgy érzem magam, mint egy sózott disznófej.

– Nos, ebben az esetben – folytatta Stephen –, azt hiszem, nem tartanád illetlenségnek, ha megkérnélek, hogy mássz fel a reggelin kért a kókuszfára. A magam részéről már több alkalommal megpróbálkoztam vele, valóban mindent megtettem, hogy sikerüljön, de mielőtt fájdalmas és veszélyes horzsolásokat szerezve visszahoztam volna, két-két és fél méternél soha nem jutottam magasabbra. A tengerészet művészetében még mindig akadnak apró hiányosságaim, te viszont teljes értékű tengerész vagy!

Bármilyen teljes értékű tengerész volt is, Jack Aubrey vékony, fürgé, kis kadét korában mászott utoljára kókuszpálmára, még valahol a Nyugat-Indiákon. Még mindig meglehetősen mozgékonyak

számított, de súlya már száz kilón fölül volt, így érthető módon gondterhelten nézte a magasba nyúló pálmafákat. A legnagyobbnak se volt negyven centinél vastagabb a törzse, de legalább harminc méterrel nyúlt a fejük fölé. Még teljes szélcsend idején se állt egyik se teljesen függőlegesen, most pedig, hogy a derékvitorlákkal való hajózáshoz kitűnő szél fűjt, a pálmafák rugalmas eleganciával, igen csak hajladoztak. Jacket nem is a fák hajladozása gondolkoztatta el, hiszen ez a szabálytalan mozgás, érthető módon, nem volt idegen a számára, hanem az aggasztotta, hogy mázsás súlya vajon hogy viselkedik majd odafönt a magasban, hiszen mozgását most nem fékezik kötelek, és mekkora terhelés nehezedik majd a törzs alsó részére és a fának a korallhomok és lehullott levelek alkotta talajba kapaszkodó gyökereire.

A ritkásan növeő pálmafák között járkálva próbálta a legvastagabb törzsűt kiválasztani. „Legalább a dús lombok csökkentik majd a zuhanás erejét, ha mégis kidőlné” – gondolta, amikor felpillantott a magasban szétterülő, hatalmas pálmalevelekre. A hosszúra nyúló és fáradtságos mászás során több alkalommal is úgy tűnt, hogy a pálma már-már megadja magát és kidől, hiszen engednie kell a mind magasabbra kapaszkodó, mázsás súly jelentette nagy és egyre fokozódó mechanikai terhelésnek. A fa időnként már negyvenöt fokos szögben is megdőlt, de nem, egy-egy mélyrepülés után ismét kiegyenesedett, de olyan gyorsan csapódott vissza a függőleges vonalon túlra, hogy olyankor erősen meg kellett kapaszkodnia; végül aztán már a hatalmas pálmalevelek között találta magát, ahová szilárdan beékelődött, a megerőltető mászás után kilihegte magát, miközben a most már ismerős röppályán a pálma lombkoronájával együtt ő is ide-oda hajladozott. Ez még egy meglehetősen nyugtalan, éhes és szomjas ember számára is valami furcsa, vérpezsdítő érzés volt. Amikor már vagy tizedjére egyenesedett ki alatta a pálma, a távolban, a szélalatti oldalon a veszteglő pahit pillantotta meg.

– Stephen! – kiáltotta el magát.

– Halló!

– Látom a pahit vagy húsz kilométernyire! A szélalatti oldalon várakozik.

– Valóban? Figyelj csak Jack! Te odafent titokban eszel és iszol, én pedig itt pusztuljak éhen-szomjan? Nagy szégyen lenne!

A pálmát egy fuvallat ismét erősen megdöntötte, majd amikor lassan, nagyon lassan ismét kiegyenesedett, Jack még feljebb kúszva a pálmalevelek között egyszer csak egy hatalmasat ordított:

– Ott van! Ott vesztegel! Ott van!

A kettős törzsű kenun túl, attól jóval délebbre, a horizonton megpillantotta a *Surprise* felső-derékvitorláit és az alsó keresztvitorlarúdját. Jobboldali vitorlaállással a széllel éppen a pahi felé kanyarodott. A szélben ide-oda hajladozó pálmafán mindezt hosszasan magyarázta Stephennek.

– Van valami teendő ebben a helyzetben? – kérdezte Stephen szinte kiáltozva, hogy túlharsogja a tenger moráját, a szél zúgását és a pálmalevelek hangos, csörömpöléssé erősödött susogását.

– Most még nincs semmi! – ordította vissza Jack. – Talán húsz kilométernyire lehet tőlünk. Amíg észre nem veszik a jelzést, addig semmit se tudok csinálni.

– Akkor kérlek, hogy hagyd abba azt a meggondolatlan és felelőtlen ugrabugrást! Dobj le néhány kókuszdiót és reggelizzünk már, az isten szerelmére!

– Állj földre a fa alá! – szólt vissza Jack, s hatalmas és súlyos kókuszest zúditott alá.

– Néhány perccel később, már földet érve megkérdezte:

– Semmi hurrázás, semmi örömtánc?

– Miért kellene hurráznom és örömtáncot lejtennem? – csodálkozott Stephen.

– Hát, a hajó miatt!

– De hiszen te mindig is azt állítottad, hogy meg fog jelenni! És miért nem zöld kókuszokat válogattál? Ezek már olyan kemények, mint egy ágyúgolyó; öreg, beszűrösödött darabok. Szűz Máriám! Nem tudod megkülönböztetni őket, nem tudsz különbséget tenni a jó és a rossz között? Kinyissak egyet, hogy végre igyunk is valamit?

– Kérlek, tedd meg ezt a szívességet! Elégélgémberedtem a mászástól és a sok ordítózástól... Neked késed is van, Stephen!?

– Már hogy lenne! Mindössze ez a kis összecukható szike van nálam. Ezt azért vettem magamhoz, hogy elbánjak azzal az átkozott cipőfűzővel. Annak a drága cipőnek a fűzőjével, amit lerúgattál a lábamról. Meg is feledkeztem róla egészen az elmúlt éjszakáig, amikor beleállt az oldalamba. Most jut eszembe! Nagyon sajnálom,

hogy nem mondtunk köszönetet annak az aranyos, széles vállú, fiatal hölgynek a kedvességéért. Nagy szeretettel gondolok rá vissza. Jack ezzel maradéktalanul egyetértett, s ő is nagy melegséggel emlékezett meg a lányról, de ezzel együtt nem mulasztotta el hozzátenni:

– Mindenesetre ezzel nem lehet egy öreg kókuszdiót szépen kinyitni, ezért rendkívül hasznos lenne, ha egy lyukat fűrnál rá, amíg én valami jelzést készítek.

A jelzés elkészítése az egész délelőttöt, sőt még a délután egy részét is igénybe vette. A pálmalevelek hosszú kocsányából egy háromlábú rakott össze, majd a szikével fűrt lyukakon keresztül levelekkel gondosan összekötözte, a legmagasabb pálmafa tetejére erősítette, s alkotmány tetejére saját ingét tűzte fel. Rugalmas, ingatag talapzatán a körülményekhez képest jól tartotta magát s furcsán, feltűnően és szögletesen rajzolódott ki a hullámzó pálmalevelek fölött. A munka végeztével, számtalan mászás után, nehéz szívvel ereszkedett le a büszke pálmafa törzsén. Nagyon kevés, szinte semmi reményt nem fűzött az inghez és a háromlábhoz. Az aprólékos munka közben tartott rövid szünetekben úgy látta, mintha keleten az ég sötétedni kezdene, a szél felerősödött, s azóta is észrevehetően erősödik, a hullámok is megnövekedtek, de a legnagyobb izgalommal mégis a pahi és a fregatt mozgását figyelte. Legnagyobb meglepetésére a pahin lévő építményt gyorsan lebontották, s a két árboc közé egy négyszögletes gyékényvitorlát feszítettek ki, amit ő korábban nem is tartott lehetségesnek, és a jármű ennek segítségével jókora sebességgel nyugat felé iramodott. A *Surprise*-nak feltett szándéka volt, hogy útját keresztezve utoléri s most már mindkét hajó messze a sziget szélárnyékos oldalán járt. Már olyan messze voltak, hogy a felhős ég hátterében csak néha, pillanatokra villantak fel a fregatt vitorlái, a pahi pedig gyakorlatilag teljesen eltűnt szem elől. Azt nem tudta megállapítani, hogy a fregatt felvette-e egyáltalán a kapcsolatot a pahival, csak abban lehetett biztos, hogy a szél egyre erősebben fúj, a tenger egyre jobban háborog, és ha a *Surprise* valami rendkívüli szerencse folytán bármilyen információt kapott is a pahitól, akkor az csak részleges, bizonytalan és teljességgel megbízhatatlan lehetett. Ekkora szél, ilyen hullámozás és ekkora erejű áramlat mellett egy keresztvitorlázatú hajó akár egy hétig is ellavírozhat a sziget mellett,

anélkül, hogy akár egy tapodtat is haladna kelet felé, és az ezzel járó idővesztéséget nem lehetett kockáztatni azért, hogy az alapvetően ellenséges magatartása, semmilyen idegen nyelvet nem beszélő nők információjára támaszkodjanak, már ha egyáltalán kaptak tőlük valami útbaigazítást. A kötelességtudat és a feladat végrehajtása Mowettől azt követeli, hogy folytassa útját a Marquises-szigetek felé.

– Még soha nem láttalak ennyire gondterheltnak, barátom – szólalt meg Stephen. – Ül le kényelmesen a homokba s hallgasd a tenger méltóságteljes zúgását, a hullámverés mennydörgését!

– Valóban jó hangos – bólogatott Jack. – Valahol nagyon erősen fújhat a szél, hogy ilyen hatalmas hullámokat hajt a sziget felé. Megmondom őszintén, Stephen, attól tartok, hogy mi is kapunk ebből az időjárásból, de ha nem kapunk, akkor is meg kell békülnünk a gondolattal, hogy hosszabb ideig ezen a szigeten maradunk. Kitérő horgászati lehetőségek vannak és csigát is szedhetünk, ha egyszer kijutunk a korallgyűrűre.

Stephen közbevetésére, hogy a hajó már egészen közel van, Jack azt felelte, hogy a *Surprise* a szél alatti oldalon már jócskán eltávolodott tőlük. Stephen ezek után megállapította, hogy ennek megfelelően akkor szélirányba kell tartania, mire Jack már éppen az iránytól egyre növekvő szögű eltérést akarta elmagyarázni, meg azt, hogy ilyen szél mellett még a legjobb képességű hajónak is meg kell kurtítani, vagy esetleg teljesen be kell vonni a vitorláit, de aztán rájött, hogy semmi értelme a magyarázatnak. Az ismeretek teljes hiányát úgyse tudja pótolni, s bár semmi kétség, Stephennek nyugalanságot tudna okozni és elkeseríthetné, de ez nem sokat segítené rajtuk, ezért csak nyugodtan végighallgatta Stephen fejtegetését, hogy „Mowett minden bizonnyal módot talál ezeknek a nehézségeknek a leküzdésére – a lehetetlen szó nem szerepel a haditengerészeti szótárában, hiszen a haditengerészek elszántsága felülmúlhatatlan –, és ha szenvednek is egy kis késedelmet, az legalább lehetőséget biztosít számára a sziget növény- és állatvilágának alapos megismerésére, de ez nem okoz túl nagy késedelmet, hiszen szálmányosan kicsi a tanulmányozandó terület.

– De – jelentette ki Stephen a derűlátó eszmefuttatás végén – közben egyfolytában a korallok körül forognak a gondolataim, s

az ember szinte megszédül, ha belegondol, hogy ez a megszámlálhatatlan milliárdnyi virágállatka nemzedékek végelláthatatlan során keresztül olyan elképesztő mennyiségű meszet von ki a tengervízből, hogy abból egy ilyen szigetet tud alkotni, s akkor még a többi hasonló képződményről szót se ejtettünk. S mindennek tulajdonképpen mi az alapja? Nem más, mint ennek a minden képzeletet felülmúló tömegben előforduló virágállatkáknak a váza. Ezért, meg kell mondanom neked, Jack, hogy mind azt, amit itt, magad körül láatsz, kivéve ezt az esetleges és elhanyagolható növényzetet – bökött fejével a pálmák felé –, korallok, élő vagy elpusztult korallok, korallhomok vagy szilárd korallképződmények alkotják. Alattuk nincs semmiféle vulkanikus talapzat. De hogyan vethették meg lábukat annak idején ebben a mély és gyakran háborgó tengerben? Ezekben a hullámokban hatalmas erő rejlik, a virágállatkák pedig szármalasan sérülékenyek és törékenyek. Hogyan keletkezhettek ezek a szigetek? Elképzelésem sincs róla: feltételezéseimnek nem találok meg az elfogadható kiindulópontját.

– Nincs alatta talapzat, azt mondd?

– Nincs semmiféle talapzat, barátom! Korall és csak korall, semmi más, csak korall! – ingatta a fejét Stephen, majd szünetet tartva mélyen gondolataiba merült, Jack pedig a zöld lagúnát és a korallgyűrű túlsó oldalán fehér falként megtörő hullámverést figyelve arra gondolt, hogy valami csalit kellene találnia, majd a Manutól kapott horoggal és egy pálmalevél kocsányával be kellene gázolni a vízbe. Éppen azon tanakodott, hogyan kellene tüzet gyújtani, amikor Stephen ismét megszólalt:

– Nos, így áll a helyzet, s miközben ezen gondolkodtam, rájöttem, hogy tőled jobbra, a homokon, az a jókora darab, közepes teknős nagyságú, kerek tárgy semmiképpen se lehet kőből. Nem! Majdnem biztos vagyok benne, hogy az egy hatalmas darab, hullámok által partra mosott ámbra lehet.

= Még nem nézted meg?

– Nem. A ritkaságáról, értékéről és az ezzel kapcsolatos dolgokról azonnal az a szerencsétlen rézládikó jutott eszembe a *Danae* fedélzetéről, mely most a *Surprise-on* van, s az emlékek felidézésekor, mintegy felismerésként, szilárd meggyőződésemmé vált, hogy

patkányok vagy svábbogarak, tolvajbogarak vagy molyok ették meg a tartalmát, trópusi falánkságukkal teljesen elpusztították azt a millió pénzt. A gondolat eléggé mellbevágó, és én csak ülök itt tehetetlenül.

Egy az ezerhez, hogy valaha is szükségünk lesz arra a rézládikóra vagy az ámrára, hacsak azt is meg nem esszük, gondolta magában Jack. Ha pedig az időjárás így romlik, és valóban vihar lesz, akkor az a *Surprise-t* még tovább sodorja a szélárnyékos oldalra, és a továbbiakban egy a tízezerhez az esély.

– Gyere, vessünk rá egy pillantást! – szólalt meg Jack hangosan, s kezét nyújtva felsegítette Stephent a homokból. – Ha valóban ámbra, akkor megcsináltuk a szerencsénket, s már csak az kell, hogy elmenjünk a legközelebbi kereskedőhöz, hogy váltsa be nekünk hasonló súlyú aranyra, ha-ha-ha!

Kiderült, hogy mégse ámrát, hanem egy jókora darab, megmattult s csak néhány helyen áttetsző mészőkristályt látnak maguk előtt. Stephen teljesen meg volt döbbenve.

– Ilyesmi hogyan létezhet? – tanakodott elképedve. – Gleccserek, jéghegyek szóba se jöhetnek... Hogy kerülhetett ide? Különben ott van a hajó. Megvan! – kiáltott fel diadalittasan. – Ez az ásványrög biztosan beágyazódott egy hatalmas fa gyökerei közé, amit egy távoli szökőár vagy tornádó tövestől kitépett, magával sodort. A fatörzs az isten tudja hány ezer kilométert hanykolódott a tengeren, majd ezen a helyen partra vetődve elkorhadt s maga után hagyta ezt a kőzetet. Gyere, Jack, segíts megfordítani! – ujjongott örömtől sűrű gárgáz arccal, amikor másik oldalára fordították a jókora mészőkristályt. – Látod, ezeket a tekervényeket még a fa gyökerei hagyták rajta! Istenem, micsoda felfedezés!

– Hogy értetted azt az előbb, amikor azt mondtad, hogy ott van a hajó?

– Természetesen úgy, hogy a mi hajónk. A nagyobbik, a dereglye. Ertünk jött, hogy felvegyen bennünket. Mindig is ezt mondtam. Te jó isten, Jack – pillantott fel gondtól felhőzve – hogy fogok én ezek után a szemükbe nézni?

Stephen még akkor is ott ücsörgött kincse mellett a homokban, amikor a *Surprise* dereglyéje az egyik pálmafára felkapaszkodott parancsnokának az útmutatása alapján átcúsózott a korallgyűrű

veszélyes átjáróján, keresztülvágott a lagúnán s orral egyenesen ráfutott a partmenti homokra.

– Óh, uram! – kiáltott fel a hajó oldaláról partra szökkenő Honey, s közel állt ahhoz, hogy karjaiba kapja kapitányát. – Milyen boldog vagyok, hogy láthatom! Néhány órával ezelőtt észrevettük a jelzést, de csak halványan élt bennünk a remény, hogy ön rakta ki. Hogy érzi magát, uram? És a doktor? – kérdezte, de ennél a kicsit oldalra döntött fejjel feltett kérdésnél már nyugtalanságot és kétségeket kifejező vonások is megjelentek az arcán.

– Kitűnően érzi magát ő is! Köszönöm, Honey, különben én is jól vagyok – felelte Jack kezét rázva vele, majd már hangosabban a kereszttartókon toporgó és a haditengerészetnél szokásos renddel homlokegyenest ellentétben bólogató, integető és mosolygó emberekhez fordult. – Szép munka volt, emberek! A legszívélyesebb üdvözetem mindenkinek! Hosszú volt az út?

– Nyolc óra körül lehetett – válaszolta Bonden nagyokat kacagva, mintha valami tréfás dolgot mondott volna.

– Akkor húzzák a hajót még egy méternyi kiejebb a partra! A dagály megérkezésekor majd letoljuk róla, de addig is, néhány kókuszszal enyhíthetik a szomjukat. Mr. Calamy, a doktort megtalálja a sziget túlsó partján. Közvetlenül a vízparton, egy nagy darab kő mellett ül, mondja meg neki, hogy... Van valami enni- vagy inni- való a hajón?

– Killick csomagolt valami rumos tejet és pácolt fókahúst, uram, arra az esetre, ha életben találjuk.

– Akkor közölje vele, hogy puncs és fókahús is van. Mi most iszunk egy kortyot és harapunk valamit, s ha akar, csatlakozhat hozzánk. Azt is mondja meg neki, hogy álljon készenlétben az azonnali indulásra, mert attól tartok, hogy vihar közeleg. Nos, Mr. Honey, kérem, mesélje el a történeteket!

Nem sokkal pirkadat előtt tűntek el a hajóról, s nem sokkal később az egyik hajómosó észrevette, hogy a kabin tat felé néző ablaka tárva nyitva van. Amikor közölték vele, Mowett azonnal felordított: „Ez a doktor lehetett!” és azonnal visszafordította a hajót. A tisztek összedugták a fejüket, meghatározták az irányt, melyet a hajónak követnie kell addig a pontig, ahol akkor jártak, amikor a kapitányt utoljára látták a fedélzeten Ezen az útvonalon haladtak több órán

keresztül, négy alkalommal is láttak sodródó fatörzseket, mígnem elértek a meghatározott helyre, amit pontos mérésekkel még ellenőriztek is, de nehéz szívvel konstatálták, hogy semmit se találtak, pedig mindenki annyira meresztette a szemét, hogy belefájdult. Éjszakára leálltak, s gondosan csak annyira feszítették ki a vitorlákat, hogy a hajó ellenálljon az áramlásnak. Az összes tiszt fent volt a fedélzeten vagy az árbockosárban; az egész hajón olyan volt a hangulat, mint egy hullaszállító bárkán, melyen a legénység is megnémult. Pirkadat előtt a korábbi módszerhez hasonlóan vízre bocsátották az összes létező csónakot, és ahogy világosodni kezdett, máris elkezdtek átfésülni a tengert nyugati irányba. Szinte azonnal örvegni kezdtek, mert még két sodródó fatörzset pillantottak meg; eléggé viharvertnek látszottak, de még nem voltak átitatva nedvességgel, egészen kiemelkedtek a vízből, ami újabb reménysugarat jelentett a számukra. Nem sokkal később az északi irányban lévő legszélső dereglye...

– A kék színű dereglye; hét kongatáskor, a reggeli váltásnál, uram, engedelmével – szólt közbe Bonden.

– ... tehát, a legszélső dereglye jelzett valamit, amit meg is közelített, de kiderült, hogy csak egy üres hordó volt, de az amerikai haditengerészetnél rendszeresített hordó, melyben a sózott marhahúst tárolják s még egész frissnek látszott.

– Marhahúst tároló hordó, azt mondta? – kérdezett rá Jack érdeklődéssel és elégtétellel a hangjában. – Folytassa, Mr. Honey!

– Váltáskor aztán Hogg, a bálnavadász, hátrament a hajó tatjára és mutatta, hogy a hajótól északra egy sziget látszik. Amikor megkérdezték, hogy miből gondolja, akkor egy piciny felhőfoslányra és az égbolton valami zöldes visszatükröződésre mutatott. A többi déltengeri bálnavadász is egybehangzóan ezt állította, s elmondták, hogy a szigetlakók az ilyen kis apró jelek alapján tájékozódnak. Megkérdeztük, hogy milyen messzire van, mire azt mondta, hogy ez a sziget méretétől függ, mert ha kicsi, akkor úgy harminc kilométerre, ha nagyobb, akkor jóval távolabb is lehet. Nagyon sok sziget van, ami még nincs feltüntetve a térképen.

Ha a szerencsétlenül jártak találnak egy úszó farönköt, akkor vajon eljuthattak odáig? Pontosan merre is halad az áramlat? Elsodorhatta őket odáig? A tatfedélzeten összegyültek ezek a kérdések

kínozták. Helyes lenne-e letérni az ismert útvonalról? Végül úgy döntöttek, hogy a távolság túlságosan nagy ahhoz, hogy bármilyen változtatást igazoljon, hacsak a sziget létezését nem lehet biztosra venni, de a kék dereglyét azért észak-északnyugati irányba rendelték azzal a paranccsal, hogy egy órán keresztül a legnagyobb széllel arrafelé haladjon, a többi csónak pedig folytatja a tenger átfésülését. Mindezt abból a megfontolásból tették, hogy ha a sziget valóban létezik, akkor az áramlást kelt és nagy távolságokról is magához vonzza az uszadékot. Lassan telt az idő, majd látták, hogy a dereglye nagy sebességgel közeledik visszafelé. Jelzéseit nehéz volt megérteni, mivel a *Surprise* közben már jóval nyugatabbra volt s csupán a dereglye farában lévő zászlót látták, ráadásul a látási viszonyok is erősen megromlottak. A dereglye már majdnem hallótávolságba került a fregatthoz, amikor jelzéseiből világossá vált, hogy nem csupán egy szigetet találtak, hanem a messzi távolban, attól nyugat-északnyugat irányban valami kétárbocos járművet is láttak. Akkorra már a szél is megélenkült s visszafelé kelet, sőt északkelet felé fújt, a tenger is egyre csak nőtt, s minden jel szerint ronda időre volt kilátás. Hogg és a többi bálnavadász csak megerősítette, hogy ekkora dagály rendszerint nagyon erős vihar közeledtét jelzi ezeken a vizeken. Gondolták, hogy ez lehet az utolsó esély, ezért – „nagyon furcsán érezve magukat” – visszahívták az összes csónakot és megváltoztatták az útírányt. Teljes sebességgel megindultak, s nemrégiben az egyik árbockosárban lévő figyelő vitorlát fedezett fel a távolban.

–Én voltam, uram! – kiáltott fel Calamy. – Az öreg Boyle távcsővével láttam meg, ha-ha-ha!

Hogg is felment az árbockosárba s megállapította, hogy a bennszülöttek egy kéttörzsű kenujáról van szó, nagyon hasonlít egy tuamotui pahihoz, bár néhány részletében egy kicsit eltér tőle. Közben, a pahit méregetve, még távolabb, keleti irányban, a szigetet is megpillantotta.

Mowett azonnal embereket rendelt a dereglyébe, ellátta őket élelemmel, s parancsot adott Honeynak, hogy a lehető legnagyobb sebességgel induljon el a sziget felé. O a maga részéről a pahi után indult, hogy megtudja, nem vette-e fedélzetre őket, vagy nem látta-e őket valahol, egyáltalán, valami információt szerezzen tőlük, ugyanis Hogg beszéli a szigetlakók nyelvét. Ezután, a terv

szerint, megáll, hogy bevárja a dereglyét. Rossz idő esetére megállapodtak, hogy a Marquises-szigeteknél találkoznak.

A dereglye egy kétábocos szkúnerhez hasonló vitorlázattal volt felszerelve, jól bírta az időjárás viszontagságait, de az kezdettől fogva világos volt, hogy vitorlával soha nem jutnak el a szigetre, így mindnyájan evezőt ragadtak, így viszont a szigetről nem lehetett őket sehogy se észrevenni. Néhány óra elteltével az evezősök már nagyon elfáradtak, teljesen kimerültek, hiszen ár ellen, vagy majd nem ár ellen kellett evezniük. Kis időre megpihentek, Honey pedig a dereglyében felállva távcsövével megpillantotta Jacknek a pálmafa hegyében lobogó ingét, mire hősiesen, ismét teljes erőbedobással evezni kezdtek; Davis és Padeen Colman, Stephen szolgálója, még az evezőjét is eltörte a nagy erőlködés közben.

– Emlékeztessen rá, hogy vonjam le a fizetésükből az evezők árát, Mr. Honey – jegyezte meg Jack, majd amikor a hatalmas hahota alábbhagyott, talán ez volt a legnagyobb derűtséget kiváltó megjegyzése Gibraltár óta, folytatta:

– Ha kijutunk a lagúnából, akkor a feltört tenyerek egy kicsit megpihenhetnek. Jobbra, a szélárnyékos oldalon láttam a hajót, s ezzel a széllel még naplemente előtt elérjük, anélkül, hogy hozzá kellene nyúlni az evezőkhöz. Bonden! Vágjon itt át a doktorhoz (aki közben azt üzenté Calamyval, hogy nem éhes és különben is még el kell végeznie néhány vizsgálatot, de ennek végeztével azonban jönni fog), s közölje vele, hogy elindultunk, majd azon nyomban segítse be a dereglye farába.

Jacknek ezt már nem is kellett volna mondania, legalábbis a saját tengerészeinek nem, hiszen tapintatosan soha nem tettek volna említést Stephen szerencsétlenkedéséről és nem éreztették volna vele, hogy mekkora galibát csinált, ezért, amikor esetlen mozdulatokkal a homokos parton lévő társaság felé tartott, akkor az emberek magatartását a külső szemlélő akár durva közönynek is felfoghatta volna, amin csupán az enyhített valamit, amilyen gyengédséggel felemelték s betették a dereglyébe, sőt még egy vitorlavásznat is terítettek a térdére, valaki pedig még a kék kabátját is átadta neki.

Ezt követően, míg a dagály segítette és még jobban felerősödött szélről hajtott dereglyével nyugati irányba száguldottak, némileg Stephenbe is visszatért a lélek, különösen akkor, amikor Jack a pahi

fedélzetén átélt élményeiről tartott beszámolót. Figyelmesebb és jobban álmélkodó hallgatósága nem is lehetett volna. Harsányan hahotáztak, amikor arról beszélt, hogyan fenyegette a kasztrálás veszélye, majd a doktor rémületét ecsetelgette, amikor a malac rakoncátlanzkodott s a vitorlamester segédei ott álltak mögötte. A beszámolót, nagy megkönnyebbüléssel, még Stephen is kiegészítette néhány részlettel. Amikor aztán a hajó látótávolságba került, amikor olyan közel volt, hogy az előrehaladott alkony ellenére láthatták a fedélzeten összegyűlt és kalapjukat lengető embereket, akkor Stephen ismét mély hallgatásba burkolózott.

Az őszinte, mesterkéletlen örömmel teli fogadtatás és a mögötte meghúzódó gyengéd szeretet, ami annyira jellemző az egész haditengerészetre, még ha néha kicsit durvább formában jelentkezik is, még a Stephenénél sokkal rosszabb hangulatot is felderítette volna. Szakértelmére azonnal szükség is volt, mivel a pahi után indult embereket döbbenetes vadsággal űzték el. A kedves szavakkal és ajándékokkal közeledő Martinnak és Hognak azonnal bunkósbottokkal estek neki, az őket ismét csónakba emelő embereket láncdzsával szurkálták és nehéz, fából készült pengékkel ütlegelték s hatalmas ordítózás és visongás közepette bambusznyársakkal szurkálták. Öt ember volt a gyengélkedőn olyan sérülésekkel, melyeket a szanitéc gyerek már sehogy sem tudott szakszerűen ellátni. Mind egyiket a pahira való átszállás megkísérlésének első pillanataiban szerezték, míg egy fél tucatnyi könnyebb sérülést a rájuk zúduló, parittyából kilőtt kövek és nyílveszők okoztak, amikor a pahi már menekült előlük.

– Rá se hederítettek a puskalövésekre – mesélte később Mowett a kabinban. – Kétlem, hogy egyáltalán tudták volna, miről van szó. Ahányszor csak egy leadtunk egy lövést a fejük mellé vagy fölé, mindannyiszor vadul ugráltak és a lándzsáikat rázták felénk. Persze, ledönthettem volna egyik vagy akár mindkét árbocukat, de ilyen hullámozó tengeren... És különben se láttuk önöket a fedélzeten. Ami pedig az információt illeti, biztos vagyok benne, hogy tőlük semmit se kaphattunk volna.

– Nagyon okosan tette, Mowett – bólogatott Jack elismerően. – A maga helyében még attól is tartottam volna, hogy a hajót megtámadják.

– Megtaláltam a bűnöst! – lélegzett fel Stephen a gyengélkedőn, ahol a szürkületi fényben és a számvevőtől vételezett tizenhét szál gyertya mellett az aznapi utolsó műtétjét végezte. – Itt van a golyófogó műszerben. Azt hiszem egy cápa fog, mely valamelyik bűnösbotról válhatott le és meglepő mélyen behatolt a farizomba. Most már csak az a kérdés, hogy vajon milyen cápáé lehetett

– Megnézhetném? – kérdezte Martin meglehetősen határozottsággal, annak ellenére, hogy fejbőrét csak harminchat öltéssel sikerült összevarrni és legalább négytenyérnyi angoltapasz borította összezsugattott vállait, de ő elég jól bírta a megpróbáltatásokat és mindenekelőtt természetbúvár volt. – Igen, ez minden kétséget kizáróan cápa fog – állapította meg a fogat lefelé tartva, mivel hason feküdt, hiszen a *Surprise*-ről látogatóba indult emberek többsége szégyenletes módon hátulról, a fejvesztett menekülés közben szerezte sérüléseit. – De hogy pontosan milyen cápáé lehetett, azt nem tudnám megmondani. A burnótos szelencémben fogom tartani, és mindig előveszem, ha megfordul a fejemben a házasság gondolata. Sőt, akkor is, ha csak eszembe jutnak a nők. Drága istenem, ezek után már soha nem tudom levenni a kalapomat anélkül, hogy ez a nap eszembe ne jusson. Tudod, Maturin, ahogy rátettem a lábamat az úszó alkalmatosságra, arra a pahira, azonnal megadtam a kellő tiszteletet az első utamba kerülő nőnek, meghajoltam előtte és a kalapomat is levettem, ő pedig megragadta az alkalmat s nyomban leütött.

– Ez itt a világ túlsó oldala – jegyezte meg Stephen. – Most a lábikrádat, ha lennél szíves! – Tartok tőle, hogy alaposan ki kell vágni. Először át akartam tolni rajta, de útban van a sípcsont.

– Talán várhatnánk vele holnapig – kockáztatta meg Martin a megjegyzést, hiszen az ő kitartása is véges volt.

– Egy horgas lándzsaheggyel nem lehet várni! – szögezte le Stephen határozottan. – Nem szeretnék semmi vadhúst, se üszkösödést, se felfelé terjedő lila csíkot látni! Pratt, azt hiszem, hogy Mr. Martin szívesen venné, ha segítségére lenne, mivel esetleg idő előtt megpróbál kerekét oldani, én pedig az artéria körül fogok dolgozni – mondta, majd az egyik bőrrel kibélelt láncot gyors, gyakorlott mozdulatokkal felrakta Martin bokájára, a másikkal pedig a térde mögött kötözte le. Pratt ezeket még alaposan le is kötözte, s ezzel megbízhatóan rögzítette a combot gazdájával együtt. Stephen

számtalanszor megismételte már ezeket a mozdulatokat, már olyan ismerősek voltak számára, mint pácienseinek vonakodása az operációval szemben és az operáció elkerülésére felhozott, átlátszó kifogásaik.

Nagyon otthon érezte magát megszokott környezetében, a műszerei mellett, ahol a faggyú és a fenékvíz, a rum és az ópiumoldat szagának sajátos keveréke vette körül. E két utóbbival azokat kábította el, akiknél mélyebbre kellett vágni, s most, amikor már a lábikrákat kötözte, és még Martin is csendben volt, mert még nem tért vissza a kábulat birodalmából, Stephen ismét a hajó részének érezte magát.

Felállt, munkaköpenyét a szokásos sarokba hajította, kezét mosott, majd átment a kapitány kabinjába. Jack éppen írogatott valamit egy könyvbe s felpillantott, amikor belépett az ajtón.

– Oh, te vagy az, Stephen – szólalt meg mosolyogva, de tolla továbbra is sebesen szántotta a papírt.

Stephen leült a megszokott helyére s körülnézett a pompásan berendezett kabinban. Minden a helyén volt, Jack távcsövei is a szokásos rendben sorakoztak az állványon, kardja a barométer mellett lógott, a cselló – és a hegedűtök ott hevert, ahol mindig is heverni szokott, a különlegesen szép, aranyveretes öltözőszekrény a kotta állvánnyal együtt – Diana vette ajándékba a férjének – ott állt, ahol eddig is állt, és tudta, hogy az a *Diané'ről* származó, átkozott réz – ládikó is ott lapul sértetlen pecséttel az oldalfal fiókjában; valami azonban mégse úgy volt, mint korábban, aztán hirtelen észrevette, hogy a kabin tatra néző ablakait rögzítő ablaktáblákkal látták el, nehogy valaki még egyszer kieshessen rajtuk.

– Nem, nem arról van szó – magyarázta Jack, aki elkapta barátja tekintetét. – Ez olyan lenne, mintha valaki a megszökött ló után zárná be az istálló ajtaját; ostobaság.

– Ezzel együtt, azért akadnak még lovak, melyeket érdemes szemmel tartani.

– Nem, csak azért szereltettem fel az ablaktáblákat, mert azt hiszem vihar közeledik, s nem szeretnék újra üveget cseréltetni.

– Valóban? Pedig azt hittem, hogy a tenger kezd lecsendesedni.

– Így igaz, de a barométer borzalmas tempóban tovább süllyed... Bocsáss meg, Stephen, de ezt az oldalt még szeretném befejezni.

A hajó a tenger széles hullámain ritmikusan követve hol emelkedett, hol süllyedt, de nem táncoltatták a hullámok. Jack tolla tovább percegett a papíron. Valahonnan, távolról Killick rémesen hamis danászása hallatszott, majd pirított sajt és kétszersült illata töltötte be a kabint.

Kellemesen töltötték az estét, de a pirított vagy bármilyen sajt több ezer kilométerrel távolabbra maradt tőlük. Létezik olyasmi, hogy szaglászervi érzéksalódás, tűnődött Stephen az ide-oda himbálódzó lámpa fényébe pislogva. Minden bizonnyal létezik. A tévedéseknek, végső soron, nincsenek határai. Aztán eszébe jutott Killicknek a haditengerészetnél szokásos mellékkeresetről elejtett megjegyzése; ő is olyan folyamatosan és lelkiismeretesen lopott, mint a vitorlamester, de míg a vitorlamester időtlen idők szokása alapján eladhatta a lopott holmit, mindaddig, amíg rajta nem kapták, vagy már tűrhetetlenül meg nem gyengítette a hajó felszerelését, addig ez nem vonatkozott a kapitány szolgálójára, s Killick nem is lépett túl bizonyos határokon. Az ő mellékkeresete a saját és barátai hasznát szolgálta, és nagyon is elképzelhetőnek látszott, hogy valami kifejezetten személyes alkalomra félretett egy darabka, szinte egyáltalán nem romlandó machengo vagy parmezán sajtot. Mindenestre, fizikailag, anyagilag és tényszerűen létező sajt sült valahol a környéken. Stephen érezte, hogy szájában összefut a nyál, de közben már szempillái kezdtek lecsukódni. „Ez valóban érdekes jelenség”, gondolta. Azt még hallotta, hogy Jack vihart jósolt, majd gyorsan nyugovóra tért.

KILENCEDIK FEJEZET

Jack Aubrey a priccsén heverészve élvezte újjászületését. Vasárnapra virradt, s régi tengerésszokás szerint ilyenkor a nap is félórával korábban kezdődött: a függőágyakból nem a hetedik, hanem már a hatodik harangkongatáskor kiugrasztották az embereket, hogy legyen idejük megmosakodni, megborotválkozni, rendbe hozni magukat és rendesen felkészülni a misére. Normális körülmények között a többiekkel együtt ő is fel szokott kelni és végzi a dolgát, de ma szándékosan lazított egy kicsit, engedélyezett magának egy kis lustálkodást és kényelmet a szúrós pálmalevelekhez képest végtelenül puha, a tenger vizéhez viszonyítva pedig páratlanul száraz és kényelmes ágyában. Ezúttal a felmosórongyoknak a feje fölötti fedélzetről lehallatszó csapkodása és a habkő csikorgása se ébresztette fel, mert Mowett a tatfedélzeten és a főárboc környékén csak a csendes, szinte jelképesnek számító, majdnem hangtalan söprögetést engedélyezte. Gondoskodása ellenére Jack pontosan tudta hány óra körül járhat; az egyre világosodó környezet és a pörkölődő kávé illata már önmagában is annyit jelentett számára, mintha az órájára pillantott volna, de ennek ellenére ágyban maradt, s élvezte azt, hogy életben maradt.

A kávépörkölés illata tovaszállt s átadta helyét a friss tengervíz és az átmelegedett fa illatának, a kátrány, a kötélzet és a távolról is érezhető fenékvíz szagának; Killick kollégája gyengélkedőben rendszerezített rézmozsarának a csörömpölését is hallotta. Stephen még nála is kényesebb volt a kávé minőségére, s a Vörös-tengeren tartózkodva (különben teljesen feleslegesen) elsajátította a kávéfőzés igazi, arab módszerét és megtiltotta, hogy az ő kávéjának az alapanyagát közönséges darálóban őröljék meg. Jack az is hallotta, ahogy Killick éles hangon szidja kollégáját, amiért hagyta a kávé kicsit kifutni; a jogos felháborodásnak ugyanaz a hangja szólalt meg belőle, mint a pahi fedélzeten a vitorlamester félelmetes segédeiből vagy Sophie anyjából, Mrs. Williamsból. Ismét elmosolyodott. Milyen jó is élni!

Mrs. Williams hozzájuk költözött; borzalmasan energikus édesapjának, Aubrey tábornoknak, a szélsőségesen radikális parlamenti képviselőnek majdnem sikerült tönkretennie fia karrierjét, és mióta Jacket kapitánynak és parancsnoknak kinevezték, a politikai megfontolásoktól függetlenül, az Admiralitás is bántóan igazságtalan volt vele szemben. Ígértek neki egy hajót, aztán azt mégis más kezére adták; beosztott tisztjeit nem szívesen léptették elő, holott nagyon megérdemelték volna; állandóan kérdésekkel zaklatták azokkal a borzalmasan bonyolult kimutatásokkal kapcsolatban, melyek elkészítését megkövetelték tőle; rendszeresen azzal fenyegették, hogy munka nélkül marad, a szárazföldre kerül s akkor átkozott tétlenség mellett, fele fizetésből tengetheti az életét. Mindezek és a bírósági perek is mennyire elhanyagolható apróságok voltak ahhoz mérve, hogy életben van. A katolikus Stephen már mindezt azzal rendezte le magában, hogy isteni kegyelemben részesült. A boldog és hálás Jack is nagyjából ugyanezt tette, csak kevésbé szertartásosan, ő csak vidám volt s élvezte azt, amit visszakapott.

Fentről könnyű, apró paták kopogása hallatszott. Tejét leadva Aspasia is megkönnyebbült. Már későbbre járt, mint gondolta, s gyorsan felült az ágyában. Killick nyilvánvalóan hallgatózott hálófülkéje közelében, mert azon nyomban belépett s a szélesre tárt ajtón keresztül beengedte a keleten felkelő nap fényes sugarait.

– Jó reggelt, Killick! – üdvözölte Jack.

– Jó reggelt, uram! – tartotta feléje Killick a törülközőt. – Mártózik egyet, uram?

Jack ezeken a vizeken reggeli előtt általában úszni szokott egy keveset, még ha ez csak abban merült is ki, hogy a hajó orránál beleereszkedett a vízbe s a tatra vezető létrán már vissza is mászott, de most azt felelte, hogy nem sok kedve van az úszkáláshoz és inkább egy edény forró vizet szeretne. Úgy érezte, hogy bőre és különösen a derekán lévő zsírpárnák furcsa módon még mindig vízzel vannak átitatva, s a tengeri fürdőzés ezúttal nem jelentett vonzerőt számára.

– A doktor felkelt már? – kérdezte borotváját fenegetve.

– Nem, uram – válaszolt Killick a kapitányi kabin szalonjából, ahol éppen reggelihezterített gazdájának. – Éjszaka felébresztették, mert Mr. Adamsnak ötször is hasgörcse volt, mivel a doktor

visszatérése fölötti örömében túlságosan teleette és teleitta magát. Egy beöntés aztán hamar helyrehozta. Én nem szerettem volna neki beadni... Brrr. – tette még hozzá Killick halkán, amikor meg volt győződve arról, hogy Jack már nem hallhatja szavait. Killick most orrolt a számvevőre, mert Adams megakadályozta, hogy a kárpitányi kabin tisztességes ellátása érdekében megrövidítse az előfedélzet embereit, a katonákat, a kadéto-
kat és a tisztí étkezde közönségét.

Kívülről és távolabbról hallani lehetett Hollar és emberei hangját, ahogy lekiabálnak a fedélzeti nyílásokon a legénységnek:

– Hé, figyelem, mindenkinek elől és hátul! Öt kongatáskor, a szemlén mindenkin tiszta ing legyen! Fehér vászoning és fehér vászonnadrág! Érthető? Tiszta ing és öt kongatásra mindenki legyen megborotválkozva!

– Itt a tiszta inge, uram! – nyújtotta át Killick Jacknek az inget.

– Köszönöm, Killick! – vette át tőle Jack, majd magára húzta második legjobb fehér térdnadrágját, és sajnálattal kellett megállapítania, hogy a hosszas ázás és nélkülözés ellenére az a nadrág még mindig túlságosan szűk volt a derekán és a legfelső gombot még most se tudja összegombolni. Sebj, hosszú, kétsoros mellénye majd el-
takarja a hiányosságokat.

– Hamarosan hármat kongatnak, uram! – figyelmeztette Killick. Ahhoz már túl késő van, hogy valakit is meghívjon reggelire, annál is inkább, mert Aspasia ma reggel spórolt egy kicsit a tejjel. A kenyér és ezért a pirítós is már éppen olyan távolinak tűnt, mint a hagymával és szalonnával sült rántotta, ezért Jack szakácsa átváltott a Juan Fernandez-szigeteken beszerezett, a felületén már kicsit megkérgesedett s ropogóssá vált szárított tökehalra, Killick pedig előszedett egyet a megmaradt, néhány bögrényi Ashgrove falusi lekvárból, mely a hajón rendelkezésre álló kenyérrel még élvezhetőnek is látszott.

– Milyen jó lenne, ha Sophie is itt lenne! – sóhajtott fel hangosan, amikor a bögre oldalára ragasztott címkén megpillantotta felesége kézírását.

Elhangzott a három kongatás. Megitta utolsó korty kávéját, felállt az asztaltól, vállára kanyarította kardszóját, Killick rásegítette páratlanul elegáns, arany vállbojtokkal díszített, gomblyukában a

Nílus-érdemrend szalagjával ékesített kék kabátját, mely anyagát tekintve inkább illett volna a téli Csatornára, mint az Egyenlítő környékére.

„Mégse lennék köteles felvenni”, gondolta, érezve, hogy a hőmérséklete egyre emelkedik. „De a többiek sokkal rosszabb helyzetben vannak”, állapította meg vidáman, majd háromszögletű kalapját fejébe csapva magában még hozzátette: „Il faut souffrir pour être beau”!

– Jó reggelt, Oakes! – mondta az ajtajánál őrt álló katonának, majd „Jó reggelt, uraim!” köszöntéssel üdvözölte a tisztikart, amikor a tatfedélzetre lépett.

– Jó reggelt, uram! – hangzott kórusban a válasz. A kalapok azonnal lerepültek a fejeikről, s tucatnyi mellény részben eltűnt az állig begombolt kabátok alatt.

Jack automatikusan felpillantott a vitorlákra, a kötélzetre és az égboltra. Minden az elvárásai szerint festett. A felső-derékvitorlák annyira feszültek, hogy szükség esetén még a sudárvitorlát is felvonathatja az előárbocra. A tenger viszont egyáltalán nem olyan volt, mint amilyennek látni szeretne volna. Az erős szél, melyre számítva feltette az ablakfedőket, nem érkezett meg az éjszaka, de a hullámok magassága nem csökkent, sőt a hajó imbolygása azt is megnehezítette, hogy az emberek a zsákjaikat – amelyeket felhoztak, hogy a fedélközt feltakaríthassák – a szokásos piramisba rendezhessék a rudakon, mert a hullámverés közepette minduntalan átcaptak a furcsán és félelmetesen keresztbe futó hullámok. Rondán nézett ki a tenger, ehhez még a hosszú évek gyakorlata és tapasztalatai ellenére se szokott hozzá. A küszöbönálló szertartásnak viszont már minden részletét betéve ismerte. Erre minden jól szabályozott rend szerint működő hadihajón hetente egyszer sor kerül, kivéve, ha erős vihar tombol, és ő már legalább ezredszer vesz részt ilyesmin.

A hajó baloldalán folytatott halk beszélgetés is abbamaradt. A kormányfülkénél álló kormányosmester megköszönte a torkát, s amikor az utolsó homokszem is lepergett a főlórás homokórán, hangosan elkiáltotta magát:

– Órárt megfordítani, harangot megkondítani!

A szolgálatban lévő katona, a hajó imbolygása és a nagy nézőközönség miatt különös gonddal vigyázva lépéseire, előrelépett és ötször egymás után megkondította a harangot.

– Mr. Boyle – szólt oda Maitland, az ügyeletes tiszt a szolgálatban mellette segédkező kadétnek – doboltasson sorakozót!

Boyle a katonák már készenlétben álló dobosához fordult, s továbbította a parancsot:

– Sorakozóra dobolni!

A dob azonnal feldübörgött és sorakozóra hívta a legénységet. Az eddig rendezetlen csoportokban gyülekező, nagy gonddal kimosott, kivasalt, gyakran hímzésekkel díszített ruhákba öltözött tengerészek az előfedélzeten, a megfigyelő posztokon, az ágyúk mellett, beosztási helyeiknek megfelelően a tatfedélzet két oldalán, az átjárókban és az előfedélzeten is sorokba rendeződtek. A tatfedélzet hátsó korlátjánál a katonák már felvették a megszokott alakzatot. A kadétek is abbahagyták a beszélgetést, ellenőrizték a részlegükhez tartozó legénységet, majd jelentést tettek a hadnagyoknak és a fedélzetmesternek. A hadnagyok a fedélzetmester társaságában ismét szemlét tartottak a legénység fölött, megpróbálták elérni, hogy szemle közben az emberek ne nézegessenek össze-vissza és ne húzogassák a nadrágjukat, majd Mowettnek jelentették, hogy a legénység „tisztán és megfelelő öltözékben felsorakozott”. Mowett ezután katonás léptekkel átment a fedélzeten, levett kalappal megállt Aubrey kapitány előtt s jelentette:

– Az összes tiszt jelentést tett, uram!

– Akkor körbejárjuk a hajót, Mr. Mowett, ha megengedi – válaszolta Jack a jelentésre, s elsőként a tatkorlátnál felsorakozott, skarlátvörös kabátba öltözött, megannyi puskavesszőként vigyázállásba merevedett katonákat tekintették meg. Tajtékporról frissen tisztított vállszijsaik vakító fehérén csillogtak, muskétáik, oldalfegyvereik ragyogtak, hajukra púdert raktak, bőrharisnyaik úgy feszültek a lábainkon, hogy annál jobban már nem is feszülhettek volna anélkül, hogy el ne szorították volna a vérkeringésüket, s bár a napvédő ponyvákat már felszerelték s a nap se hágott még magasra az égen, de a keletről érkező napsugarak így is kegyetlen erővel égették a hátukat. Lehetséges, hogy nem voltak túl szépek, de az biztos, hogy nagyon szenvedtek. Kivont karddal Howard és Mowett kísérte, ahogy elépett a sorok előtt; számos embernek még mindig nem kapcsolódott név az arcához, s mindnyájan teljesen személytelenül és kifejezéstelen arccal néztek el fölötte és a távolba.

– Nagyon dicséretes, Mr. Howard – fejezte be Jack a szemlét a katonaságnál. – Azt hiszem, hogy most már el is engedheti az embereit. Nyugodtan felvehetik vászonkabátjukat s a miséig az előfedélzet alatt várakozhatnak.

Ezt követően Mowettel és az egymást váltó egységparancsnokokkal az egész hajón szemlét tartott.

Ez már teljesen más ceremónia volt, hiszen ezek közül nagyon sok embert – a túlnyomó többséget – közvetlen közről ismert, ismerte erőnyeiket, hibájukat, ismerte egyesek különleges szakértelmét és gyengeségét. Itt már nem találkozott távolba meredő, érzéketlen tekintetekkel, ezekkel az emberekkel már nem azt gyakoroltatták, hogy nézésükkel elkerüljék a bizalmaskodás vagy a kihívó szemtelenség látszatát. Teljesen ellenkező volt a helyzet: mindnyájan örültek, hogy láthatják, közeledtére mosolyogtak s feléje biccentettek. .. Davis még hangosan fel is kacagott. Ezen túlmenően az is mindenki számára nyilvánvaló volt, hogy egy megmentett kapitány, aki hallatlanul nagy szerencse és kemény megpróbáltatások, erőfeszítések után tért vissza a hajójára, nem fog mindenáron hibát keresni hajójának legénységénél. A szemle tehát tulajdonképpen tisztán baráti jellegű formaságnak tűnt, ami majdnem bohózzattá is változott, amikor a vitorlamester macskája is csatlakozott hozzájuk és kimért, méltóságteljes léptekkel, magasba csapott farokkal haladt el a sorok előtt.

Jóval lejjebb, az egyik szellőzőnyílás kellemes frissességének közelségében Stephen üldögélt páciensével, Martinnal. Pörlekedni ugyan nem pörlekedtek egymással, de mindketten kifejezetten kötődő hangulatban voltak: a lelkész a sebesülései miatt, Stephen pedig azért, mert két, komoly megpróbáltatást jelentő nap után még az éjszakáját is tönkretették.

– Lehetséges, hogy így van – jelentette ki Stephen, de a közvélemény a szolgálatot a részegeskedéssel, a szodómiával és a brutális büntetésekkel azonosítja.

– Én már jártam egy nagyszerű, angol, állami iskolában – válaszolta Martin, – ahol kétségkívül előfordultak az általad emlegetett bűnök, de szerintem ezek egyáltalán nem számítanak kirívó jelenségnek olyan helyen, ahol sok férfi van összezárva. Ami viszont máshol szokatlan és eddig még csak a szolgálatnál találkoztam

ilyesmivel, az a szívélyesség és szeretetreméltóság. Én most nem a tengerészek bátorságáról és önfeláldozásáról beszélek, amihez nem szükséges megjegyzéseket fűznöm, bár soha nem felejttem el azokat a nemes lelkű fiúkat, akik a pahiról visszavonszoltak a deréglyébe...

Stephen, bármilyen kötekedő hangulatban volt is, ennek nem tudott ellentmondani.

– Nem láttál a nők között egy magas, széles vállú, fiatal lányt, dárdával a kezében, aki akár egy ruhátlan Athéné is lehetett volna? – kérdezte, amikor Martin befejezte mondókáját.

– Nem – felelte Martin. – Csak rosszkinézetű, sötétképzű női vadembereket láttam, tele vad gyűlölködéssel. Az egész női nemre szégyent hoztak.

– Azt hiszem, hogy csak rossz célok érdekében kihasználják ezeket a szerencsétleneket – jegyezte meg Stephen.

– Az elképzelhető – válaszolta Martin –, de a gyűlölködést egészen az általa is leírt kasztrálásig fokozni, az már embertelenség és megveszekedett gonoszság.

– Nos, ami a kasztrálást illeti, milyen joggal vethetnénk rájuk követ? A mi világunkban az a nő, aki nem talál férjet magának, gyakorlatilag kasztráltnak tekintheti magát. Ha nagyon magas vagy nagyon alacsony helyet foglal el a társadalomban, akkor az ezzel járó kockázatokkal együtt a maga útját is járhatja, különben vagy megfosztja magát a szexualitástól vagy a társadalom szégyenfaltjává válik. Égeti a vágy és ezért még ki is nevetik. És akkor még egy szót se ejtettem a férfiak brutalitásáról. A brutális erő, a törvények és a szokások többsége a feleséget és a lánygyermeket egyszerű ingóságnak tekinti. Ennek eredményeképpen minden nemzedékben a nők százezrei tekinthetik magukat kasztráltnak, ráadásul a meddő nőt ugyanolyan megvetés kíséri, mint az eunuchokat. Biztosíthatlak, Martin, hogy ha nő lennék, akkor tűzzel-vassal tiltakoznék ez ellen. Jobbra-balra kiherélnék mindenkit. Ami pedig a pahin lévő nőket illeti, meglepetést jelent a visszafogottságuk.

– Még nagyobb meglepetéssel szolgált volna, ha az ütések erejét is kitapasztalod!

– A világ sötét szégyene, hogy megfosztják őket a szerelem örömeitől, mely Teiresiasz szerint tízszer meghaladja azt az örömet,

amit a férfiak éreznek, és akkor még nem is beszéltünk az anyaság és a háztartás irányításának már sokkal ellentmondásosabb örömeiről.

– Teiresziasz csak Homérosz vad képzelgéseit képviseli; egy tisztes nő számára nem okoz gyönyört az aktus, az csak arra vágyik...

– Ostobaság!

– Teljesen egyetértek veled, Maturin, amikor azt mondd, hogy nem szereted, ha félbeszakítanak – jegyezte meg Martin.

– Bocsáss meg – kért elnézést Stephen, majd közelebb hajolt a szelelőnyíláshoz. – Mi ez a sürgés-forgás a fedélzeten? – kérdezte csodálkozva.

– Minden bizonnyal utolérték a pahit, és most majd a gyakorlatban is valóra válthatod jótékony szándékaidat – jegyezte meg Martin, de ezúttal valójában nem érződött rajta semmiféle harapós hangulat.

Mindketten figyeltek, s a tat felé futó lépések zaját hallották. Padeen szélesre tárta az ajtót és érthetetlen hangokat hallatva hüvelykujjával a háta mögé mutogatott.

– Ő, személyesen? – kérdezte Stephen, mire Padeen szaporán és mosolyogva bólogatott, közben átadta Stephennek a kabátját. Stephen magára kapta a kabátot, és csak éppen be tudott gombolkozni, amikor első tisztje kíséretében a kapitány belépett a helyisége.

– Jó reggelt, doktor! – üdvözölte Jack. – Hogy vannak a betegek?

– Jó reggelt, uram! – köszöntötte a doktor a kapitányt. – Néhányuk állapota meglehetősen ellentmondásos és labilis, de a déli kezelés majd talán könnyíteni fog rajtuk. A többiek elég jól érzik magukat, s már várják a vasárnapi pudingjukat.

– Szívből örülök a jó híreknek, s azt hiszem én is örömhírral szolgálhatok, ha közlöm, hogy egy újabb, a *Norfolfaól* származó hordót sikerült kifogni a vízből. Ezúttal egy olyat, melyben disznóhúst tároltak. Még egészen frissnek látszik, magasan kiemelkedett a vízből. Tartalmát Bostonban készítették még az elmúlt év decemberében.

– Ez azt jelentené, hogy közel járunk hozzá?

– Azt nem merném állítani, hogy egy hét alatt utolérjük, de az biztos, hogy ugyanazon az óceánon hajózunk.

Néhány a hordókkal, a sodródásukkal és kopásukkal kapcsolatos további megjegyzés után Martin megszólalt:

– Úgy értesültem, uram, hogy ma délelőtt fel kívánja olvasni Donne esperes egyik prédikációját. Megmondtam Killicknek, hogy hol találja.

– Igen, uram, nagyon köszönöm, már meg is találta. Most viszont, hogy a szöveget átnéztem, az a véleményem, hogy mégis jobb lenne, ha az egy tanult ember, egy igazi pap szájából hangzana el. Tevékenységemet szeretném továbbra is a Szolgálati Szabályzatra korlátozni, melyet értek is, és köteles vagyok havonta egyszer felolvasni.

Valóban így történt: a 100. Zsoltár elénekzése utáni szünetben Ward, aki ilyen alkalmakkor a lelkész és a kapitány írnokának a feladatát is ellátta, előrelépett, a Biblia alól magához vette a néhány vékony lapból álló Szolgálati Szabályzatot, átadta Jacknek, aki fenyvegető hangszúllyal (de nem minden élvezet nélkül) olvasni kezdte:

„Őfelsége haditengerészete, hadihajói, tengeri hadereje, – mely az isteni gondviselés kegyelméből a királyság gazdagságának, biztonságának és erejének legfőbb letéteményese – tevékenységének szabályozására és hatékonyabb irányítására őfelsége a lordok és a polgárság szellemi és tevőleges támogatásával és hozzájárulásával, valamint a jelenleg üléselő parlamenti...”

A kapitány hangja csak foszlányokban jutott át a szellőzőnyíláson keresztül, amikor a *Surprise* felemelkedett egy hullámhegy tetejére és ismét az érthetlenségig elhalkult, amikor a hajó egy hullámvölgy mélyére süllyedt, s a Szolgálati Szabályzat szövege összekeveredett Stephen és Martin szavaival, akik most – már témát váltva – a víztaposó madár ürügyén a madárvilág kevésbé veszélyes kérdéseiről folytattak eszmecserét.

– Láttál egyáltalán valaha is víztaposó madarat? – kérdezte Stephen.

– Életben még, sajnos, soha. Csak egy könyvben találkoztam vele, de az is meglehetősen gyenge illusztráció volt.

– Leírom, hogyan néz ki?

– Ha megtenné!

„A zászlóshajó minden tisztje és az őfelsége birtokában lévő minden hadihajó és hadijármű legénységének minden tagja, aki

durva káromkodásban, szitkozódásban, átkozódásban, részegségben, tisztátalanságban vagy más, a király becsületét sértő viselkedésben, korrupcióban és illetlenségben bűnösnek találtatik...”

= A tojó viszont sokkal nagyobb és világosabb színű, és azon élőlények közé tartozik, amelyek véleménye szerint a tojónak nem csupán az a feladata, hogy rendben tartsa a fészket, tojásokat tojjon és táplálja a csibéket. Egy alkalommal, a messzi Mayo grófságba tett utazásom alkalmával egy halász kunyhójából volt szerencsém alaposabban megfigyelni őket. Egy egész csoport élt belőlük a környéken, de én a kunyhó közvetlen közelében csak egy párt figyeltem meg alaposabban.

„Amennyiben egy hajó zsákmányul esik, annak tisztjeitől, tengerészeitől vagy a fedélzetén tartózkodó egyéb személyektől tilos elvenni ruházatukat, vagy megfosztani őket személyes tárgyaiktól, tilos bántalmazni és méltatlan bánásmódban részesíteni őket...”

– Azon az estén, ahogy lerakta az utolsó tojását...

– Bocsáss meg – vágott közbe Martin s megérintette Stephen térdét –, de hány darabot rakott?

– Négyet. Olyan méretűek voltak, mint a szalonkák és színben is majdnem teljesen megegyeztek. Tehát, ahogy lerakta az utolsó tojását, már el is távozott a fészkeről, és a szerencsétlen kakasnak kellett gondoskodni a tojásokról. Már attól féltem, hogy valami baj érte a tojót, de nem, ott volt továbbra is a közelben – már jól megismertem a fejéről és a mellén furcsán keresztbe húzódó fehér csíkról –, ott úszkált a tengeröbölben, játszadozott a többi tojóval és az éppen szabad hímekkel. Az a jobb sorsra érdemes kakas pedig – tőlem alig tizenöt méternyire, egy tözeგრakás alatt – ott üldögélt a tojásokon, a legjobb képességei szerint igyekezett azokat az időjárás viszontagságaitól megvédeni, s naponta öt percet is alig töltött táplálkozással. Még rosszabbá vált a helyzet, amikor a fiókák kikeltek a tojásokból, mert nyilvánvalóan etetni is egyedül kellett őket, a kicsik pedig egész nap hangosan csipogva és rikoltozva követelték az enniálót. Azt meg kellett állapítanom, hogy a kakas a fészek kitakarításában nem túlságosan jeleskedett. Egyre nyugtalanabb és soványabb lett, részben meg is kopaszodott, a tojó pedig továbbra is ott volt az öbölben, hangos plíp-plíp-plíp kiáltozással kergetőzött a többi víztaposóval, s még a csőrét se fordította el

annak érdekében, hogy kivegye a részét a munkából. Azt hiszem, ez egy olyan különleges madárfajtához tartozik, mely tudja hogy kell élni a saját életét.

– De Maturin, te mint házas ember, ugye nem értesz egyet a tojó viselkedésével?

– Miért is ne értenék! – válaszolta Stephen, s lelki szemei előtt hirtelen, nagyon életszerűen megjelent a francia négyest táncoló Diana képe. Lehetséges, hogy kicsit túlzásba viszi a dolgokat, de bizonyos értelemben ez is a mérleg nyelvének helyreállítását célozza, ami korábban – és eléggé el nem ítélni való módon – a másik oldal felé billent.

„Azok, akik a flottánál törvénysértő módon felgyűjtanak egy lőszer- vagy löporraktárt, hajót, csónakot, ketchet*, nehéz bárkát vagy egyéb járművet, illetve azok tartozékait – az ellenség, a kalózkodó és a lázadók tulajdonában lévő eszközök kivételével –, halálbüntetésben részesülnek.”

Ezek a szavak most a korábbiánál is nagyobb hangerővel jutottak le a szellőzőnyíláson keresztül, majd Martin egy rövid ünnepélyes kivárás után megkérdezte:

– Hogy lehetne a legjobban leírni egy ilyen nehéz bárkát?

– Mivel ma vasárnap van, ezért nyíltan bevallom, hogy fogalmam sincs – válaszolta Stephen –, de már hallottam, amikor valakinek szemrehányásként azt mondják, hogy „Olyan szörnyű vagy, mint egy holland nehéz bárka!”

Nem sokkal később Jack ugyanezeket a szavakat használta – „*mivel ma vasárnap van*” – amikor visszautasította a legénység közvetlen előljárójukon, majd a vitorlamesteren át az első tisztnek, végül Mowett által neki tolmácsolt kérést. Arra hivatkozva, hogy a doktor már amúgyis szeretne látni egy profi bokszmeccset, a visszatérésüket azzal szeretnék megünnepelni, hogy este az előfedélzetén versenyt rendeznének, annál is inkább, mert a katonák és a bálnavadászok már nagyon hencegnek a szorítóban tanúsított bátorságukkal és ügyességükkel.

– Nem – felelte Jack –, mivel ma vasárnap van, ezért nem támogatok egy ilyen rendezvényt. Biztos vagyok benne, hogy Mr. Martin is egyetértene azzal, hogy a vasárnap nem az ilyen, igazi verekedésre

ketch: kétárbocos, gyors vitorláshajó

emlékeztető, meztelen ököllel vívott, gyilkos összecsapásokra való. De ha megkérlik a vitorlamestert, hogy készítsen számukra megfelelő kesztyűt, és jó keresztényekhez méltó módon vívnak és öklöznek, minden gyilkos indulat, dulakodás, csípődobás és fojtogatás, nyakfogás, egymás hajába kapaszkodás nélkül, akkor ezt, azt hiszem, még a canterbury érsek se ellenezné. Nem is mondtad – fordult ezután Stephenhez –, hogy érdekel az ilyesmi.

– Mert eddig még soha nem kérdezted – felelte Stephen. – Persze láttam már sok ocsmány verekedést a donnybrooki vásáron, de mint ahogy Bondennek a napokban említettem, bár már ez is részét képezi a mindennapi, modern életnek, még soha nem volt alkalmam látni egy sajátosan angol, profi bokszmeccset. Egyszer már majdnem sikerült egy ilyenén részt vennem. Egy postakocsin találkoztam egy rendkívül barátságos fiatalemberrel, egy Henry Pearce nevű hivatásos ökölvívóval...

– A Harci Kakassal! – kiáltott fel egyszerre Jack és Mowett.

– Mondták is, hogy híres ember, és ő hívott meg egy másik hírességgel, azt hiszem valami Thomas Cribbel tervezett mérkőzésére, de aztán valami miatt mégis le kellett mondanom erről az élményről.

– Ezek szerint ön találkozott a Harci Kakassal? – kérdezte Mowett elismerően, s mintha még nagyobb tisztelettel nézett volna fel Stephenre. – Az epsomi homokon láttam, hogy negyvenegy meneten keresztül, egy óra és tizenhét percet verekedett a Fanyűvővel. Már mindketten támolyogtak a kimerültségtől, már alig láttak a vértől, de a végén mégis ő tudott felállni, holott ötször földre került és a Fanyűvő kétszer is teljes súlyával ránehezdedve már fojtogatta. Néhány bokszoló már ilyen eszközökhöz is folyamodik, ha egy degeszre tömött pénztárca a tét.

– Egyszerűen felfoghatatlan, hogy egyetlen ilyen mérkőzést se láttál! – csodálkozott Jack, aki gyakran még nyolcvan kilométerre is elutazott, hogy megnézzék Mendoza, Belcher vagy a Holland Sam küzdelmeit, Jackson úr intézményét* is gyakran felkereste s maga is elveszítette két fogát az egyik baráti összecsapás alkalmával. – Nos, ezen akár már ma este segíthetünk. A fedélzeten

„Gentleman” Jackson bokszbajnok volt az 1790-es években, majd híres bokszklubot és -iskolát nyitott Londonban

van néhány nagyszerű ökölvívó: Bonden Pompeyben nyert övet, ahol nyolc sorhajó és három fregatt bokszolói vettek részt a versenyen; Davis pedig hatalmasakat üt, és amíg ki nem rúgják alóla, úgy áll a lábán, mint egy trójai. Mondják, hogy az egyik bálnavadász is nagyon veszélyes. Mowett! Bőrökkel borítjuk be a fedélzetet, ha van még a raktáron, az jobb lesz, mintha vitorlákat terítünk le.

– Majd utána nézek, uram!

– Óh, istenem, Stephen, milyen jó újra a fedélzeten lenni, igaz?

– kérdezte Jack, amikor ismét kettesben maradtak Stephennel.

– De még milyen jó! – helyeselt Stephen.

– Most, ma reggel jöttem rá, mennyire igaz az a mondás, hogy jobb egy döglött lónak lenni, mint egy élő oroszlánnak – mondta, majd az ablakon kibámulva átgondolta, hogy mit is mondott.

– Nem! Úgy értettem, hogy jobb egy döglött lovat ütni, mint egy élő oroszlánt!

– Ezzel tökéletesen egyetértek!

– De tulajdonképpen ez se illik ide. Tudom, hogy valami döglött ló is szerepel a mondásban, csak valamivel összekevertem, bár közmondások terén elég jó vagyok, általában találóan és a helyzethez illően szoktam őket használni.

– Ne keseredj el, barátom, biztos vagyok benne, hogy ezúttal hibátlan volt. Értékes közmondás, ami arra int, hogy soha ne becsüljük le az ellenfelünket, s míg egy döglött ló ütlegelése gyerekjáték, addig veszélyes lenne ezt megtenni egy élő oroszlánnal, még akkor is, ha valaki hosszú bottal szerelkezik fel.

Az ellenfél ebben az esetben az egyre erősödő hullámvészedelem volt, és az emberek a szórakozás utáni vágy és a tervezgetés közepette – érzékeik, a nyilvánvaló jelek ellenére – alábecsülték annak veszélyeit, valóban még az utolsó pillanaton túl is; még akkor is, amikor a fregatt orrán lévő korláton már átcsapott a víz, s fogózkodás nélkül aligha maradhatott volna talpon bárki is. Voltak, akik még akkor is esküdni mertek volna, hogy mindez csupán közönséges szélroham, még alkonyat előtt biztosan elcsitul, és a versenyt mindenképpen meg kell tartani. Az a ronda, holland kinézetű szarházi, aki ennek az ellenkezőjét állítja, csak állandóan károm, mint egy vetési varjú, teljesen bolond és semmit se ért a tengerészethez.

– Tartok tőle, hogy a körülmények ismét megfosztanak az életménytől – jegyezte meg Jack. – De ha holnapra kicsit lecsendesedik, akkor már lehet benne részed.

A korábban hatalmas és szabályosan hol emelkedő, hol süllyedő hullámvész valóban csitulni látszott, de hajnalban, az ágyában ébredő Stephen valami furcsa és kellemetlen mozgásra figyelt fel, ami nem volt se bukdácsolás, se erős hullámvész, hanem valami, eddig soha nem tapasztalt, gyors és hirtelen megtántorodás, melynek az irányát se lehetett kiszámítani. Ezek a hirtelen lökések a fregatt faszervezetét már nyilvánvalóan hosszabb ideje mozgásra kényszeríthették, mivel kabinjában jókora mennyiségű víz hullámvészott ideoda, melyen cipői is csónakként hanykolódtak.

– Padeen! – kiáltott többször is emberének, majd rövid hallgatóság után bosszankodni kezdett: – Hol lehet ez a sötét tolvaj, ez a pokolfajzat?

– Isten és Szűz Mária legyen önnel, uram – nyitott be az ajtón Padeen s még több vizet engedett be a kabinba.

– Isten, Szűz Mária és még Szent Patrick is legyen magával, Padeen – köszönt vissza Stephen.

– Elszabadult a pokol – szólalt meg hosszas nekikészülődés után Padeen, s ujjával fölfelé, a fedélzet irányába mutogatott.

– Én is úgy érzem – felelte Stephen. – Figyeljen ide, Padeen! Vegye ki nekem azokat a száraz cipőket abból a falra akasztott hálóból. Stephen kabinja közel esett a hajó súlypontjához, ezért a létrán felfelé haladva a kilengés is fokozódott, így két alkalommal is majdnem lezuhant, egyszer oldalra, a következő alkalommal hátrabillent. A tiszti ebédlőben csak Howard tisztiszolgáját találta, aki rémült képpel közölte vele:

– Az urak mind a fedélzeten vannak, méltósága...

Ott is voltak, még a számvevő és Honey is, aki éjszakai ügyeletes volt, így már rég aludni kellett volna neki, de a népes gyülekezetben nem sok beszélgetés hangzott el, így Stephen is csak egy „jó reggelt”-re korlátozta mondanivalóját. Körben a látóhatár lilás-fekete színben játszott, az egész égbolton hatalmas vörösréz árnyalatú felhők kergették egymást minden irányban és valami természetellenes gyorsasággal. Szinte folyamatosan villámlott mindenfelé, a levegőt hatalmas mennydörgések rázták. Az egyik a hajó tatjától

messze látszott, de aztán már közelebb is villámlani kezdett. Magas, meredek és teljesen szabálytalan hullámok vetettek akkora tajtékot, mintha valami roppant erejű szélvihar kergette volna őket, holott valójában a szélerősség csupán mérsékeltnak volt mondható. A közepes erejű szél mégis döbbenetes hideget hozott magával és különös, átható, sívító hangot csalt ki a kötélzetből.

A sudárvitorlákat már bevonták a fedélzetre, az emberek pedig lóhalálában azon szorgoskodtak, hogy a csónakokat kettős kötéllel az alsó vitorlafához rögzítsék, meghúzzák az árboc-előkötteleket, a merevítőket és a feszítőköteleket, duplára fogott hátramerevítő kötélekkel rögzítsék az ágyúkat, ponyvakkal lezárják és alaposan lekötözzék a rakodónyílásokat és fedélzeti lejárókat. Aspasia is megérkezett és Stephen kezét kezdte böködni az orrával, majd mint egy rémült kiskutya szorosan hozzásimult. Stephent egy hullámcsapás ereje majdnem a tengerbe röpítette, de aztán Aspasia szorába kapaszkodva valahogy sikerült talpon maradnia.

– Kapaszkodj, doktor! – szólt át Jack a szélfelőli korláttól. – A bárka ma elég szökdécselős hangulatban van!

– Mondd, kérek, mit jelentsen ez? – kérdezte Stephen.

– Valami jókora vihart – felelte Jack. – Hé! Előfedélzet! Mr. Boyle, azt kötözzék a macskadaruhoz! – irányította közben a munkát a kapitány. – Majd reggelinél elmondom. Láttad a madarat?

– Nem láttam. Már hosszú napok óta nem láttam egyetlen madarat sem. Milyen madarat?

– Azt hiszem, hogy egy albatroszfajta vagy valami borzalmasan nagy sirály lehetett. Már azóta a hajó nyomába szegődött, hogy... De ott is van! Most keresztezi a hajó nyomvonalát... erre közeledik!

Stephen meglátta a hatalmas szárnyak villanását, s a gyalogjárón rohanni kezdett előre, hogy a hajó oldalánál jobban szemügyre vehesse a madarat. A gyalogjáróról a hajó derekáig nem esett két méternél magasabbról, de hatalmas lendülettel indult s fejével az egyik ágyú acélból készült hátuljához csapódott.

Stephent Jack kabinjába vitték s lefektették az ágyára. Úgy nézett ki, mintha már nem is élne, alig lélegzett és pulzusa csak gyengén volt tapintható. A hajó mélyéből előbukkanó Martin ilyen állapotban talált rá.

– Milyen jó, hogy látom, Martin! – kiáltott fel Jack. – De azért nem kellett volna ennyire sietni a fájós lábával... Csak azért küldettem magáért, mert azt gondoltam, hogy egy kicsit ért az orvos tudományhoz és eret is tud vágni. Innen nem tudtuk körbevinni.

– Azt nem javasolnám, hogy eret vágjunk rajta – csóválta meg a fejét Martin. – És brandyt se kellene neki adni – pillantott rá a kabinban lévő és a tiszti étkezdéből is felhozott üvegekre. – Valami valóban konyítokaz orvosláshoz, s meggyőződésem, hogy súlyos agyrázkódásról van szó – nem esett teljes kómába, annak nem látom a jeleit –, és pihenéssel, nyugalommal és sötétséggel lehet gyógyítani. Majd átnézem a doktor könyveit, ha megengedik, de nem hinném, hogy ezzel ellentétes utasításokat találnék bennük; és azt is bizton állíthatom, hogy sokkal jobb lenne neki odalent, mivel a hajó oldalmozgása ott sokkal kevésbé érezhető.

– Minden bizonnyal igaza van – helyeselt Jack és Killickhez fordult: – Szóljon Bondennek. Bonden, maga, Colman és mondjuk, Davis vigye le a doktort a hajófenékbe, de anélkül, hogy össze-vissza forgatnák. Vagy talán célszerűbb lenne egy csigasoron leengedni?

– Inkább csigán, uram, engedelmével. – A világ minden kincséért se szeretnék megbotlani vele valahol.

– Akkor hát úgy legyen, Bonden – adta ki Jack a parancsot, s míg a csigasor szerelgették, ismét Martinhoz fordult: – Mi a véleménye, Mr. Martin? Rossz az állapota? Életveszélyben van?

– Az én véleményem ugyan nem sokat számít, de megítélésem szerint egy jókora esésnél itt többről van szó. Olvastam már olyan eszméletlenségről is, mely több napig tartott, aztán kómává teljesedett és halállal végződött, de olyanról is, mely feloszlott s természetes alvásba ment át. Amikor csonttörés nem látható, akkor minden bizonnyal a belső vérzés vagy sérülés játszik döntő szerepet.

– Minden készen áll, uram! – jelentette Bonden. A hajó legerősebb embereit hozta magával, együttesen hímes tojásként engedték le a doktort az oszlopok és gerendák között, s nemsokára már saját ágyában feküdt, Padeen pedig ott állt az ágy végénél, hogy alkalmasint az ágy csúszkálását is megfékezze. A kabin kicsinek és valahogy levegőtlennek tűnt, de legalább sötét volt és csendes; ez lehetett a fregatt legzavartalanabb szeglete, így sötét csendben és nyugalomban múlhattak az órák fölötte.

Félórával később, a fedélzeten, a pokol összes ördöge elszabadult, amikor bevonták a főárboc-sudárvitorlát. A keresztfa tartógyámjaira erősített biztonsági kötél abban a pillanatban adta meg magát, amikor akkora, csakis özönvízhez hasonlítható, meleg eső kezdett el ömleni, hogy lélegzetet is alig tudtak venni, látni pedig szinte semmit se láttak. Ettől kezdve egészen a sötétség beálltáig, sőt még azon is túl, folyamatos küzdelem zajlott a minden oldalról rájuk törő hatalmas szélrohamok, a közvetlenül a fejük fölött csapkodó villámok és mennydörgés és a szinte soha nem látott magasságokba meredeken felcsapó hullámok ellen, melyek akkora erővel rontottak rájuk, hogy a hajót is minden pillanatban elnyeléssel fenyegették. Pörölycsapásként zúdultak a hajó oldalának, mintha valami víz alatti sziklába ütköztek volna, annak ellenére, hogy olyan mélység volt alattuk, hogy még ólommal és a leghosszabb zsinórral se érték volna el a feneket. Mindez – és az olyan, merőben szokatlan esemény, hogy a döbbsen fejekre szakad a vízköpő – még azzal is párosult, hogy a főfedélzet néhány percre azonos szintre került a vízfelszínnel. Szünet nélkül mennydörgött fölöttük, a macskadarukon és az előárbocon pedig Szent Elmo tüze égett, szikrázott, sziporkázott. Ez volt az az időszak, vagy talán inkább – minthogy a normális idő megszűnt létezni – a hirtelen váltások és váratlan, kétségbeesett lépések sorozata, melynek csupán az volt a célja, hogy az egyik villámcsapást és a nyomában nyakukba zúduló víztömeget túléljék a következő rohamig, a kettő között gyorsan rögzítsék a kis egyárbocost, magát a tájolóházat és az elszabadult keresztvitorlarudakat. Közben a szivattyúk lázas sebességgel dolgoztak s tonnaszámra próbálták a korláton túlra juttatni a vizet, melyet a tenger vagy az égbolt azonnal vissza is terített a fedélzetre. Ennek ellenére a szivattyúsok zavartatták legkevésbé magukat, ők legalább pontosan tudták, hogy mi a teendőjük; akkor is folytatniuk kellett a munkát, amikor már alig álltak a lábukon, gyakran derékig benne álltak a vízben, néha majdnem megfulladtak az oldalról vagy a fellegekből rájuk törő, hihetetlen mennyiségű esőtől. A többiek számára állandóan és folyamatosan megújuló vészhelyzet alakult ki, melynek során bármi megtörténhetett; olyan soha nem látott, soha nem hallott, halálosan veszélyes balesetek is előfordulhattak, mint amikor a tomboló elemek egy húsz méter hosszú, vastag pálmatorzset a fedélzetre röptettek, úgy,

hogyan annak egyik vége az árbocmerevítők közé szorult, a másik pedig gyilkos erővel verődött ide-oda és söpört végig az átjárókon. Az előfedélzetén egy ugyanekkora erővel érkező szélleökés még abba a kevéske viharvitorlába is belekapott, melyet fent mertek hagyni, és olyan erővel lódította hátra a fregattot, mintha sziklazátonyra futott volna. Sokan azt is hitték, hogy ez történt, de aztán a hajó újra vadul táncolni kezdett a hullámok hátán. Ha az iszonyú megterhelés hatására a szélfelőli oldalon lévő ágyúk elszabadulnak, akkor azok – a hajó oldalát szétzúzva – biztosan a tengerbe zuhannak.

A szédítő erejű vihar napnyugtáig se az irányát, se a szándékait nem lehetett megállapítani. A forgó, formátlan szélrohamok először északi és nyugati irányba csapkodtak, ezeket addig viaszorított és felgyülemlett, egymást lökészerűen követő, ferdén lecsapó déli szélleökések követték s olyan hullámokat keltettek, melyek bátran felvehették a versenyt azokkal, melyekkel csak a messzi délen, az ötvenedik szélességi kör tájékán találkoztak.

Ezután hatalmas, valóban óriási erejű szélfújás és hátulról jövő, veszélyes hullámozás kezdődött, de ez volt az, amihez pályájuk során az emberek már hozzászoktak, s az örült nap után igazi megkönnyebbülést hozott a számukra. A legénységet felváltásonként trombitálták össze a nagyon kései vacsorára, Jack még italt is hozatott számukra, majd lement a hajó belsejébe. Először a gyengélkedőre sietett, ahol tudta, hogy számos sérülttel fog találkozni; látta, amint Martin éppen Hogg törött karját rögzítette nagy szakértelemmel. Kötöző anyaggal és tépéssel Pratt állt mellette készenlétben, s látta, hogy Martin már átvette az események irányítását.

– Nagyszerűen csinálja, Mr. Martin! – kiáltott fel Jack örömmel.
– Remélem nincsenek túl nagy fájdalmai! A vér kicsit már átütött a kötésen.

– Óh, nincs semmi probléma – felelte a lelkész. – Beszedtem egy keveset abból a Maturin-féle keverékből... Kérem tartsa ezt egy kicsit... És azóta alig érzek fájdalmat. Éppen most jövök tőle. Semmi változás. Most éppen Mrs. Lamb van mellette.

– Még megnézem a többi beteget és – ha ezzel nem ártok neki – akkor magam is meglátogatom.

Az iszonyúan kegyetlen naphoz képest meglepően kevés baleset történt, s a törött kartól eltekintve más, komolyabb sérülés nem is

következett be. Jack egészen felvillanyozva ereszkedett le a létrán és lépett be a kabin ajtaján. A himbálózó mennyezeti lámpa fényénél viszont úgy látszott, mintha Stephenben már nem is lenne élet: halántékai beestek, orrlukái összeszűkültek, ajka teljesen színtelen né vált. Hanyatt feküdt s szürke, furesán mozdulatlan arca szinte már nem is emberi módon kifejezésteleenné vált.

– Azt hiszem, öt perce sincs, hogy ebbe az állapotba került – mondta Mrs. Lamb. – Talán akkor, amikor az árapály megfordulhatott...

Két kongatáskor, a középső váltás felénél, még mindig nem volt semmi változás, amikor Jack lefekvés előtt ismét lement hozzá s egy ideig ott üldögélt a betegágya mellett. Stephen állapotában még akkor se volt változás, amikor Martin felbicegett a feldúlt hátsó fedélzetre, hogy teleszívja magát friss, reggeli levegővel. Elöl-hátul a pusztulás képe fogadta, csak álldogált egy ideig s nézte, ahogy a hajó rövidre fogott felső-derékvitorlákkal és orrvitorlával, kirojtósodott kötélvégekkel, törött árbocokkal, sebesen siklott a habos, fehér csíkokkal és hullámoktól megtört, indigókék tengeren; hallgatta, hogy a kötélzet a szokásosnál két hangfekvéssel mélyebben zenél; a hajó pedig csak rohan, mintha csak az időnként a hátsó derékvitorla magasságát is elérő, hátulról támadó hullámok elől akarna menekülni.

– Ilyenkor mi a teendő? – kérdezte reggelinél a tiszti étkezdében, miután már válaszolt a Stephen állapotával kapcsolatos összes kérdésre.

– Teendő? – kérdezett rá Mowett kicsit csodálkozva. – Miért, mit tud tenni bármelyik hajó ekkora vihar esetén? Menekül a vihar elől, és közben imádkozik, hogy bírja erővel és éjszaka neki ne ütközzön valaminek. Rohan, kötözget, javítgat, mint ahogy mi csináljuk.

Stephen állapota akkor is változatlan maradt, amikor Martin egy hevenyészve elkészített ebédre volt hivatalos a kapitány kabinjába.

– Távol álljon tőlem, hogy orvosi kérdésekben tanácsokat osztogassak önnek, Mr. Martin, de eszembe jutott, hogy Stephen sérülése majdnem azonos azzal, amit Plaice is elszenvedett, s talán egy hasonló műtét jelen esetben is megoldást jelentene a problémára – kockáztatta meg Jack vacsora közben a megjegyzést.

– Nekem is megfordult a fejemben – feleke Martin –, s most volt is időm átnézni néhányat Stephen ezzel a témával kapcsolatos könyveiből. Bár az ő esetében nem látom nyomát semmiféle horpádásos koponyatörésnek, ami általában indokolja a koponyalékelést, de az ütés helyén ettől függetlenül is keletkezhetett valami vérömleny, mely ugyanilyen tünetekkel jár.

– Nem próbálkozik meg a műtéttel? Hátha az levenné a terhelést az agyról?

– Ezt nem szabad megkísérelnem!

– De hiszen maga forgatta a hajtókart, amikor Plaicet műtötték.

– Igen, de ott volt mellettem a szakember. Nem, nem... Nagyon sok mindent kell figyelembe venni... Még nagyon sokat kell olvasnom hozzá... Nagyon sok a sötét folt előttem. Akárhogyis, egy amatőr egy ennyire hánykolódó hajón biztosan nem tud egy ilyen műtétet elvégezni.

Jack maga is kénytelen volt elismerni ezt az igazságot, de vonásai megkeményedtek, s mielőtt mosolyt erőltetve az arcára újra megszólalt volna, egy ideig az asztalon heverő, darabka kétszersülttel játszadozott.

– Ha lesz egy lélegzetvételnyi időnk, akkor majd pontosan becsúszolok önnek az időjárás várható alakulásáról; jelen pillanatban úgy néz ki, hogy a viharzóna déli szélén, az északnyugati irányba haladó tájfun farkánál járunk. A forgószelet és a szabálytalan hullámverést ez mindenesetre indokolná. Nem ért velem egyet, Mowett?

– De, uram! – válaszolta az első tiszt. – Az biztos viszont, hogy most már más vizeken járunk. Felfigyelt arra a sok hosszú, karcsú, sápadt színű cápára a hajó körül? Az egyik még azt a marhabőrt is letépte, amit az egyik lánc alá behúztunk, hogy tompítson valamit a verődésén. Lementem a gyengélkedőbe s megkérdeztem Hoggot, hogy ismeri-e ezeket a cáákat, mire azt válaszolta, hogy már gyakran találkozott ezzel a fajtaival, és ez azt jelenti, hogy erősen közeledünk a Marquises-szigetek felé. Azt is megjegyezte, hogy szerinte a vihar még korántsem tombolta ki magát.

Az ebéd ezzel a megjegyzéssel be is fejeződött. Távozáskor Martin még közölte, hogy a délutánt olvasgatással fogja tölteni, fokozott figyelemmel követi majd a beteg állapotában bekövetkező

változásokat, és esetleg egy Maturinnal közösen begyűjtött fókakoponyán gyakorolni fog a koponyalékelő műszerrel.

Késő este közölte, egyre inkább az a meggyőződése, hogy a műtétet el kell végezni, mindenekelőtt azért, mert Stephen légzése enyhe hörgésbe csapott át. Stephen könyveiben, Pottnál és La Fayénál, meg is mutatta azokat a bekezdéseket, melyek szintén az ő véleményét támasztják alá. De – kérdezte – mi haszna az egyre határozottabbá váló véleményének, ha a hajó továbbra is így hanykolódik? Egy ilyen kényes műtétnél a legapróbb megingás vagy egyensúlyvesztés akár a beteg halálát jelentheti. A hajót egy időre nem lehetne megállítani?

Az abszolút mozgást az se küszöbölné ki – felelte Jack. – Sőt, az még csak fokozná a süllyedés és emelkedés, valamint a himbálózás erejét. Nem, egyedüli remény abban van, hogy a tenger lecsendesedik, ami – hacsak valami csoda nem történik – három-négy napnál korábban nem következik be, vagy ha sikerülne meghúzódnivalami korallszirt vagy sziget árnyékában. A Marquises-szigetekig viszont a térképen nincs semmiféle korallzátony vagy sziget feltüntetve. Létezik, persze, egy alternatív megoldás is, nevezetesen az, hogy... hogyan is fogalmazzak... hogy nagyon összeszedi és elszánja magát. A haditengerészetnél működő orvosok, végső soron, nem várhatnak a jó idő beköszöntére, és különben is, ha jól emlékszem, akkor Plaice műtétje is olyan szélben zajlott, hogy erősen meg kellett kurtítani a derékvitorlákat.

– Az igaz, de a tenger akkor elég nyugodt volt. Különbséget kell tenni a bátorság és a vakmerőség között, de nappali világosság hiányában még akkor se tudnám elvégezni a műtétet, ha teljesen meg lennék győződve az igazamról és figyelmen kívül hagynám gyakorlatlanságomat és maradék kétségeimet.

Martint a teljes nappali világosság mellett is tovább marcangolta a bizonytalanság.

– Nem tudom még a gondolatát se elviselni annak, hogy Maturin a műtét hiánya... az elszántság és bátorság hiánya miatt így haljon meg előttem – mondta Jack, s ujjá alatt a pulzus már annyira gyenge volt, hogy öt perc is beletelt, míg megtalálta.

– Én pedig még a gondolatát se tudom elviselni annak, hogy a szakértelmem hiánya miatt, vagy ennek az átkozott fedélzetnek

egyetlen billenésére Maturin a kezem között haljon meg – jelentette ki Martin, akinek rögtönzött Lavoisier-féle koponyalékelési kísérlete azzal végződött, hogy a főkakoponya beszakadt a koponyalékelő műszer nyomása alatt. „Csak a bolondok rohannak ott, ahol az angyalok lépkedni is alig mernek!”

A *Surprise* továbbra is ugyanazon az indigókék, hátán hatalmas hullámokat görgető tengeren, ragyogóan világoskék, csupán magasan szálló, fehér báránnyelűvel tarkított égbolt alatt száguldott nyugat felé. A kötélzetet és a vitorlákat ismételten átszerelték, a megrepedt hátsó árbocot sínhevederbe rakták. A hatalmas pálmatorzs által tönkretett középső árbocmervítőt már kicserélték, rögzítették, a régi pedig hatalmas puffanással hullott le a fedélzetre. A kapitány is felújította rendszeres sétáját. Az ezüstösen világos színűre kopott hátsó fedélzet egy bizonyos szemescsavartól számítva mindössze tizenöt méter hosszú volt, s ötvenet kellett rajta oda-vissza végigmenni, hogy meglegyen az előírt napi másfél kilométeres sétája. A hajó mindennapi életének megszokott zajai és a mindenütt jelenlévő szél süvöltése, az erőteljes hullámverés hangjai közepette lehorgasztott fővel, komor arccal rőta a fedélzetet; úgy látszott teljesen el van merülve gondolataiban, ezért a hátsó fedélzeten lévők is halkabbra fogták a hangjukat, s igyekeztek a szélalatti oldalra húzódni előre, de Jack így is pontosan tudta, hogy mi zajlik a hajó elejében és végében, és amikor az árbockosárból először elhangzott a „Föld a láthatáron!” kiáltás, akkor ő is azonnal a vastag árbocmervítő kötéltől ugrott. Iszonyú nehéz volt felkapaszkodni a rettentő erős oldalszélben, inge zászlóként lobogott a füle mellett, s már örült, hogy az őrszemet nem rendelte magasabbra.

– Merre van, Sims? – kérdezte azonnal, ahogy átbújt az árbockosár fenéknilyán.

– Három pontra a jobboldali hajóderéktől, uram – mutatott Sims a jelzett irányba. Valóban, amikor a hajó felemelkedett a következő hullámhegy tetejére, akkor a tengerből magasan kiemelkedő, enyhén zöldes árnyalatú, növényzettel borított, vagy negyven kilométernyi távolságra lévő sziget tűnt fel a láthatáron.

– Szép munka volt, Sims! – dicsérte meg Jack az éles szemű ügyeletest, majd a nyíláson átbújva mászni kezdett lefelé. Még mielőtt visszaért volna a fedélzetre, a szél süvöltését is túlharsogva

máris odakiáltott az előfedélzeten valamivel foglalatосkodó vitorlamesternek.

– Hagyja most azt egy kicsit, Mr. Hollar – mondta a kapitány – és tétessen fel nekem egy könnyű horgonykötelet az árbockosárba.

– Igenis, értettem uram – nyugtázta mosolyogva a parancsot a vitorlamester. Ez is a kapitány régi mesterfogásai közé tartozott, ami külsőleg ugyan rémesen nézett ki, de rendkívül hatékonynak bizonyult. A kiszőrösödött, durva horgonykötél a három pászmából sodort vékonyabb kötelekkel együtt lehetővé tette olyan vitorlák felvonását is, melyek különben tövestől kicsavarták volna az árbocot; ennek a módszernek köszönhetően már korábban is számos, értékes zsákmányt sikerült ejteniük, vagy sikerült szélvész gyorsan kerek oldani a túlerőben lévő ellenség elől.

– Mr. Mowett! A négy legjobb embert a kormányhoz és a homokóra minden fordításánál váltsák egymást! Teljes sebességre váltunk. Mr. Allen! Állítsa irányba a hajót! Irány: északnyugat, nyugat, felnyugat irányában!

Félóra elteltével az átjárón Hoggot támogató embereket megpillantva azonnal odalépett a bálnavadászhoz.

– Nos, főnök, sikerült valahogy felmásznia?

– Sikerült cimbora! – felelte Hogg. – Ha megnézi azoknak a mozdulatlan felhőknek az alját, jól alájuk néz, akkor nem lát valami kerek fényességet, melynek egy sötét folt van a közepén?

– Azt hiszem, hogy látok. Igen, valóban látom!

– A világos rész a hullámverést és a korallhomokot jelenti, a sötét foltok pedig a fákat jelzik. Nincs nagy lagúna a sziget körül.

– Ezt meg honnan tudja?

– Hát honnan? Onnan, hogy a lagúna zöldnek látszana. A felhők mennyisége alapján ítélve jó magas fekvésű sziget lehet. Csodálkozom, hogy még nem láttad, Bili – fordult oda egyik kísérőjéhez.

– Pedig ez ennyire egyszerű!

– Mindennel elkészültünk, uram! – jelentette a vitorlamester.

– Kitűnő, Mr. Hollar – köszönte meg Jack, majd ismét megemelte a hangját: – Mindenki a vitorlákhöz! – adta ki a parancsot. Az új haladási irány következtében az erős szél szinte hátulról érte a fregattot, s Jack módszeresen kezdte felvonatni a vitorlákat. Rég volt, amikor utoljára felhúzták a tarcsvitorlákat; a fősudárvitorlát,

természetesen, most is békén hagyták, de először egy kicsit feljebb húzták a hajóorron lévő viharvitorlát, majd a főárboc tarcsvitorláját; aztán a főárboc-derékvitorla megkurtítása helyett az árbocsudár-tarcsvitorlát húzták fel. Minden művelet után egy kis szünetet tartott, hogy az újabb vitorlákkal a *Surprise* felvehesse a megfelelő sebességet, amit hatalmas lelkesedéssel és olyan életerőt sugárzó eleganciával tett meg, hogy abba Jack szíve még mindig beleremegett – nem született még egy ilyen hajó a világra –, majd amikor a fregatt már olyan sebesen száguldott, amilyen sebesen valaha is képes volt száguldani, s a baloldali macskadaruk a nagy sebességtől felvert tajtékos víz alá kerültek, akkor egyik kezét a fregatt oldalgörbületénél a korlátra tette s úgy érezte a hatalmas hajótest remegését, mintha játék közben a hegedűjét tartaná a kezében, másik kezével pedig az árbocfeszítő kötelet markolta meg, s így pontosan fel tudta mérni a hajótestben uralkodó feszültségeket.

Az emberek megszokták már a kapitányukat. Szinte mindnyájan látták már teljes erőbedobással előrelendülni, s most is biztosak voltak benne, hogy ezzel még korántsem merítette ki a tartalékait. Arra viszont senki se számított, hogy felvonatja még az elővitorlát is, és komor, aggodalmas arcok ugrottak a parancs végrehajtására. Ötvenhét emberre volt szükség, hogy hátrahúzzák, megfeszítsék és rögzítsék az orrvitorlák feszítőköteleit. Ahogy a szél egyre jobban és jobban belekapaszkodott a vitorlákba, a *Surprise* palánkjai úgy emelkedtek ki fokozatosan a vízből, mindaddig, amíg a szélfelőli oldalon már kilátszott vörösréz lemezekkel burkolt oldalfala. A szél egyre hangosabban zenélt a kötelek között, az éles hangok már-már kezdtek fülsértővé erősödni. A *Surprise* ekkor már felvette a sebességet, orra olyan erővel hasította a hullámokat, hogy a felcsapó vízpermet kettős szivárványt húzott magával a szélárnyékos oldalon. Bujkáló derűtség s jókedv kezdett terjedni a hajó elejéből, és hamarosan már a tatfedélzeten is mindenki mosolygott.

– Figyelje a szélirányt! – szólt oda Jack a kormányosnak. – Ha egyszer balra elengedi, akkor soha nem látja viszont a Portsmouth Pointot. Mr. Howard! Sorakoztassa fel embereit a széloldali ájtárónál!

Négy harangkongatás. Hóna alatt a sebességmérő zsinórral és orsóval, nyomában egy kis homokórát kézben tartó korma-

nyosmesterrel Boyle óvatosan ereszkedett le a lejtőssé vált fedélzeten.

– Kettős jelzéssel – szólt át nekik Jack, mivel pontos mérést szeretett volna látni, úgy, hogy a logdeszka már az előtt jól kiemelkedjen a hajó farvizéből, hogy a csomókat kezdenék számlálni.

– Kettős jelzéssel, uram! – igazolta vissza a parancsot Boyle olyan mély hangon, amilyen mélyet csak ki tudott préselni vézna kis testéből.

Mikor a vörös csomótól számítva harminc métert már letekertek a zsinórból, Jack is elfoglalta helyét a korlátnál. Mikor a „Homokóra kész?” kérdésére megérkezett az „Igen, uram, kész!” válasz, akkor baljával magasba emelte az orsót. A „Fordíts!” vezényszóra a zsinór is elindult a kezéből. Pergett a homok, pörgött az orsó, röptek a csomók, s a közelben állók, ha éppen ráértek, feszült figyelemmel követték a műveletet. A kormányosmester már a száját is kinyitotta, hogy „Allj”-t kiáltson, de még mielőtt az utolsó homokszem lepergett volna, Boyle felvisított s az orsó kiröpült a kezéből.

– Nagyon sajnálom, uram – fordult oda a fiú pillanatnyi bénult zavar után Mowetthez. – Elengedtem az orsót.

Mowett Jackhez lépett s jelentette:

– Boyle nagyon sajnálja, uram, de elengedte az orsót. A zsinór lefutott és a csapszeg erősen tartotta; ez váratlanul érhetett.

– Semmi baj – felelte Jack, aki belső nyugtalansága ellenére rendkívül elégedett volt a száguldás közben elvégzett pontos sebességméréssel. – Hat kongatáskor majd még egyszer megpróbálja egy tizenégy másodperces homokórával.

Hat kongatáskor a fedélzeten állók előtt a sziget felső része már világosan kirajzolódott. A hegyes-völgyes kis sziget fölött felhő gomolygott, s az árbockosárból már a partjait ostromló hatalmas hullámverést is látni lehetett. Ezen a szélfelőli oldalon egyáltalán nem volt lagúna, de északkeleti és délnyugati irányban korallszirtekből álló *gyűrű* kezdődött, melyen túl a víz már világosabbnak látszott.

A szél közben csillapodni látszott, a *Surprise* nem száguldott már akkora sebességgel, de mindenkinek az emlékezetében kitörhetetlenül megragadt, amikor a háromszáz méternyi zsinór még azelőtt lepörgött az orsóról, hogy a homokszemek leperegtek volna

a homokórán. Mindenesetre a fregatt még így is kevesebb, mint három percenként került egy kilométerrel közelebb a sziget partjaihoz.

– Mr. Martin! – fordult Jack a lelkészhez a gyengélkedőn – gondolom tudja, hogy egy sziget felé közeledünk, s egy óra múlva, ha a szélárnyékos oldalra érünk, talán meg lehet kísérelni a partra szállást. Bárhogy alakuljanak is a dolgok, kérem, álljon készenlétben a műtét elvégzésére.

– Menjünk s nézzük meg – javasolta Martin. Padeen Colman most is ott ült Stephen ágya mellett, s mikor beléptek, csak szótlanul megrázta a fejét, ami azt jelentette, hogy a beteg állapotában nem történt változás.

– Borzalmas döntés – jegyezte meg Martin, ahogy a hajó mozgását kivédve, egyensúlyozva álltak egy ideig s nézték a beteg merev, kifejezéstelen vonásait. – Mindenekelőtt azért, mert a tünetek nem teljesen egyeznek a könyvekben leírtakkal – mondta, majd hosszasan magyarázta, hogy milyennek találja a sérülés jellegét.

Még mindig ezt fejtegette, amikor Mowett érkezett s halkan odaszólt a kapitánynak:

– Bocsásson meg, uram, de jelzőzászló lobog a sziget fölött. Míg Jack Stephen betegágya mellett volt, a sziget sokkal közelebb került, s távcsövén keresztül világosan látta a jelzőzászlót: egy magas szikla tetején tépett kék-fehér zászlót lengetett a szél. Első tisztje kíséretében Jack felmászott az előárboc kosarába, onnan már jól kivehettek a sziget tisztán kirajzolódó partjait. Keleti oldalán magasra csaptak a sziklákon megtörő, jókora hullámok, onnan pedig déli és nyugati irányba korallzátonyok húzódtak. Lekiáltotta a parancsot, hogy a fregattot megkurtított orrvitorlával és főárboc-felsőderékvitorlával állítsák szélirányba. A hajó végighaladt a partmenti sziklák mentén, majd szélnek fordulva a szélárnyékos oldalon megközelítette a szigetet. A sziklazátonyok itt jókora lagúnát öleltek körbe, melynek a sziget felé eső partjain egy inget és nadrágot viselő férfiakból álló népes társaságot pillantottak meg. Ide-oda rohangáltak s kifejező mozdulatokkal észak felé mutogattak.

A *Surprise* most már alig lépte túl a kormányzáshoz szükséges sebességet, óvatosan haladt végig a korallzátony túlsó oldalán. Nagyon közel húzódott a szirtekhez, de a víz továbbra is olyan

mély volt, hogy a mélységmérőt kezelő ember egyfolytában azt je-
lentette, hogy „Az ólom nem éri a feneket, nincs fenék, nincs, nincs,
még mindig nincs!”.

Bár még mindig jókora hullámok ostromolták a partokat, a szél sokkal, de sokkal kisebb erővel fújt, s ez szélcsendhez közeli állapot olyan érzetet keltett, mintha az álmok tengerén siklottak volna. Az imitt-amott kókuszpálmákkal benőtt, néhol teljesen lapos, más-
hol letöredezett sziklacsoportok lassan elúsztak mellettük, a sziklák mögül pedig eléjük tárultak a sima lagúna napfényben fürdő partjai, azon túl a pálmafák, majd mögöttük a buja, zöld növényzettel benőtt lejtők, melyeken a szélvihar hagyta nyomokat csak távcsővel lehetett felfedezni. A parton fehér emberek futkároztak ugráltak és mutogattak. Két kilométernél alig lehettek messzebbre, de a sziget szélárnyékos oldalán lengedező szellő hangjukat más irányba vitte, csak időnként hallatszott egy-egy „Hajó a láthatáron, hajó!” kiáltás vagy kivehetetlen hangfoszlány.

– Az hiszem, uram, hogy ott egy átjáró látszik – mutatott Mowett végig a széles sziklavonulaton, és nem sokkal a sziget fölött, három, szélről kicsavart, de még mindig a magasba meredő pálma magasságában valóban egy, a lagúnába vezető átjáró látszott.

– Egyenesen abba az irányba! – adta ki a parancsot a feszülten figyelő Jack, s ahogy a *Surprise* az átjáró felé közeledett a szigetről kórusban üvöltözni kezdtek. Minden kétséget kizáróan egy, az átjáróban keresztben fekvő, elsüllyedt hajóra akarták figyelmeztetni. Tulajdonképpen felesleges volt a figyelmeztetés, mert a tiszta vízben, közvetlenül a felszín alatt világosan kirajzolódott a korallszirtek közé beékelődött hajótest, melynek tatja a túlsó oldalon lévő sziklákon hevert. Előárboca és a többi árboca a fedélzeten hevert, gerince megtört, a hajó közepén az ágyúcsőrések beszakadtak, a jobboldali horgonyláncból kezdődően a hátsó oldalerkélyei helyén hatalmas nyílás tátongott, melyen keresztül hosszú, világosszürke cápák úszkáltak ki és be a hajótestbe. A víz fodrozódása és a hullámok miatt mindez elég elmosódottan látszott, de így is egyértelműen fel lehetett ismerni a *Norfolkot*. Jack azonnal felkiáltott s kiadta a soron következő parancsot:

– Rövid jelzőzászlósort és felségjelzést felvonni!

A parton ez némi megdöbbenést keltett; többen futásnak eredtek északi irányba, mások a parton maradva továbbra is a hajót bámulták, a rohangálás és a mutogatás is abbamaradt. Jack visszatért a hátsó fedélzetre, a fregatt pedig lassan siklott s követte a sziklazátonyok vonalát. A partvonal befelé kanyarodott, s egy kis öböl tárult a szeme elé, melynek partján, ahol egy – a sziget zöld növényzettel borított belsejéből érkező – patak a lagúnába torkollott, sátrakból és egyéb összetákolt, kis kalyibákból álló telepet pillantott meg. Itt még több embert látott a parton, de már távolabbról, mivel itt a lagúna kiszélesedett s a hangok nem szűrődtek át a hajóra, de ekkor – láthatóan parancsszóra – jobbjukkal mindnyájan északi irányba mutattak, ahol a patak egy hosszú, a szirtek között kanyargó, a jelzett pontnál ötszáz méteres szélességű csatornába ömlött.

A partszakasznak ennél a legvédehetőbb pontjánál már nem voltak hatalmas hullámok, de időnként még így is elárasztották a csillogó korallzátonyokat s jókora erővel verődtek vissza róluk.

– Az ördög, aki megkockáztatja, hogy mélységmérés és alapos felderítés nélkül bemenjen oda a hajójával, különösen most, amikor már az apály is elkezdődött – jelentette ki Jack a világoszöld csatornát vizsgálgatva, majd távolabb rendelte a hajót a szirtektől.

– Most még éppen meg lehetne csinálni – jelentette a visszatérő Honey –, de a dagályig nagyon szűkösén lennénk; borotvaéles korallsziklák húzódnak mindkét oldalon és a fenéken is. Ha mindenáron be akarunk hajózni a lagúnába, akkor talán célszerű lenne a legveszélyesebb helyeket bójákkal kijelölni.

– Nem – jelentette ki Jack. – Ennek most nincs jelentősége. Jelenleg nyolcvan méter víz és kitűnő, sima tengerfenék van alattunk. Ha akarunk, akkor le is horgonyozhatunk. Mr. Mowett! Míg én lavírozok a hajóval, maga fogja a dereglyémet és kellő számú katonával induljon a szigetre – vonja fel a fegyverszünetet jelző lobogókat, természetesen a felségjellel együtt –, tolmácsolja üdvözlétemet a *Norfolk* kapitányának, valamint azt a kívánságomat, hogy késedelem nélkül tegyen látogatást a *Surprise* fedélzetén és adja meg magát.

A dereglyét azóta nem festették át, hogy La Platából elindultak; a rajta szolgálatot teljesítő embereknek se volt idejük, hogy rendbe hozzák széleskarimájú szalmakalapjukat; a hadnagy, a kadét és

a katonák egyenruhája se volt már olyan friss, mint mielőtt átvén- szeltek volna a sarkvidéki hideget és az egyenlítői hőséget, de ottho- nuktól távol és ilyen kegyetlen vihar után a *Surprise* így is büszke lehetett emberei megjelenésére. Figyelték, ahogy a dereglye lassan átkigyózik a csatorná s kiér a széles, sima lagúnába. A hosszú vára- kozás alatt a váltás emberei odalent kézről-kézre adták az egyik ember féltve őrzött távcsövét s nők után kutattak a parton. A pahival szerzett megrázó élményeik ellenére nagy odaadással még mindig a nőket keresték. A Déltengereket megjárt emberek körül most népes és figyelmes hallgatóság gyűlt össze.

– Olyan kedves és közvetlen volt, mint a lehelet – mesélt Hogg az Oahuán megismert első nőről. – És a többiek is olyanok voltak. A férfiak közül néhányat meg kellett kötni s rúdon kellett a ha- jóra vinni, különben onnan is a tengerbe vetik magukat az asszonyok után, holott negyven-ötven fontot kaptak értük.

– Itt sincsenek nők – jegyezte meg Plaice hosszas nézelődés után a főárbocon szolgálatot teljesítő egyik fiatalnak. – Férfiak sincsenek. A parton lófráló bostoni paszulykaróktól eltekintve ez egy lakatlan sziget. De ott, a legnagyobb sátor közvetlen közelében egy kenyérfát látok.

– Akkor dugd meg a kenyérfádat! – szólt vissza bosszúsan a fiatal matróz.

– Így nem beszélhet egy idősebb emberrel, aki akár az apja is lehetne, Ned Harris! – szólt rá az előfedélzet ügyeletes parancs- noka.

– Szemtelen taknyos! – szóltak még rá ketten is.

– Csak tréfának szántam – mentegetőzött Harris fülig elvörös- sődve. – Kicsit szabadjára engedtem a nyelvemet.

– Majd kapsz egyet a fenekedre! – mordult rá a jelzéseket kezelő katona.

– Rengeteg itt a cápa – jegyezte meg Harris csak azért, hogy témát váltson. Szokatlanul hosszú, karcsú és szürke cápák.

– Most ne azzal foglalkozzon, hogy szürkék vagy rózsaszínek narancssárga csíkokkal! – szólt rá a váltás parancsnoka. – Legyen tisztességtudó, Ned Harris, most erről van szó!

– Elindultak az amerikai kapitánnyal, uram! – jelentette Killick a kabinban.

– Akassza ki már ezt az átkozott kapsot, Killick! – szólt rá az éppen az egyenruháját magára öltő Jack. – Úgy látszik, meghíztam egy kicsit.

Benézett a kapitányi ebédlőül szolgáló kabinba, ahol könnyű hidegtálakat készítettek a *Norfolk* kapitányának fogadására, levett róla egy apró, sós süteményt, elropogtatta, majd magára csatolta a kardját. Nem akart túlbuzgónak, türelmetlennek látszani és a hátsó fedélzeten sertepertélve várni a fogoly megérkezését. Anélkül is átkozottul kényelmetlen dolog valakinek megadni magát, hogy emberek zsibonganának körülötte, ezt ő már tapasztalatból ismerte, de felszínesnek se akart látszani, s nem akart úgy viselkedni, mintha egy sorhajókapitány megadásának nem tulajdonítana komoly jelentőséget.

Inkább kabinjában várakozott, míg elérkezettnek nem látta az időt, majd fejére tette háromszög alakú kalapját és felment a fedélzetre. Egy gyors pillantás elég volt annak felmérésére, hogy Honey mindent a legnagyobb rendben előkészített: a kadétok megfelelően kiöltöztek, a dízsorfal kimosakodva, a fehér kesztyűket készenlétben tartva már felsorakozott – igaz, a dízsorfal most meglehetősen szőrös, nagycsontú emberekből, a kéznél lévő katonákból tevődött össze –, s a visszahúzódó apálynál a nemrégiben még vadul táncoló fregatt most a csendes vízen ringatózva várta a dereglye megérkezését.

A tatfedélzeten megkezdte szokásos járkálását, de pillantása a harmadik fordulónál a dereglye hátuljában, Calamy és Mowett között ülő alacsony figurára vetődött. Ahhoz már túl késő volt, hogy távcsővel is alaposabban szemügyre vehesse, de még bostoni hadifogságából jól ismerte az amerikai haditengerészetnél rendszerített egyenruhákat, s ezzel az egyenruhával valami nem volt rendjén.

Amint a dereglye már egész közel volt a hajóhoz, odaszólt az őrséget álló egyik katonának.

– Trollope! Üdvözlés a hajónak!

A katona már éppen szólásra akarta nyitni a száját, hogy „De ez a saját dereglyénk, uram!”, amikor elkapta a kapitány mozdulatlan, szigorúan fegyelmezett tekintetét, visszanyelte, amit mondani akart, majd nagy lélegzetet véve elkiáltotta magát:

– Üdvözlét a hajónak!
– Nem, nem – hallatszott teljesen tisztán és érthetően Bonden válasza, ami azt jelentette, hogy nem érkezik hivatalos tiszt a *Surprise* fedélzetére.

– Intézkedjen, Mr. Honey! – szólalt meg Jack ellépve a korláttól. A dízsorfalat álló emberek zsebükbe gyűrték a fehér kesztyűket, a kadétok arcáról eltűnt az ünnepélyes komolyság és Howard elküldte az embereit. A dereglye a hajó oldalához simult és Mowett fellépett a fedélzetre. Meglehetősen döbbszent arckifejezéssel Jackhez sietett a hátsó fedélzetre.

– Nagyon sajnálom, uram – jelentette hangosan –, de a háború befejeződött.

Mowett nyomában egy vidámképű, tömzsi, alacsony, egyszerű egyenruhát viselő férfi sietett el Honey mellett és széles mosollyal a kezét nyújtott Jack felé

– Drága Aubrey kapitány, legyen velünk a béke öröme! – mondta sugárzó arccal. – Nagyon örülök, hogy ismét láthatom! Hogy van a karja? Látom, minden a legnagyobb rendben van és a hossza is megegyezik a másikkal, ahogy megmondtam. Ön már biztosan nem emlékszik rám, de dicsekvés nélkül állíthatom, hogy a jobbkarját nekem köszönheti. Mr. Evans már élesítette a fűrészét, de én azt mondtam, hogy nem, adjunk még egy napot neki... Butchernek hívnak, korábban a *Constitutionon* alorvosként teljesítettem szolgálatot, most pedig a *Norfolk* orvosa vagyok

– Hát persze, emlékszem önre, Mr. Butcher – felelte Jack, s máris eszébe jutott az a fájdalommal teli út Bostonba, melyet sebesült hadifogolyként tett meg a brit Javát elfoglaló amerikai *Constitution* fedélzetén. – De hol van Palmer kapitány? Túlélte a *Norfolk* hajótörését?

– Óh igen, igen! Elég súlyos sérüléseket szenvedett, de nem fulladt vízbe. Nem is vesztettünk túl sok embert ahhoz képest, hogy milyen ítéletidőbe kerültünk. Minden ruhánk odaveszett, én vagyok az egyetlen ember, akinek maradt egy tisztességes kabátja. Ezért is küldtek engem, mert Palmer kapitány még a gondolatát se tudná elviselni, hogy tépett ingben, kalap nélkül lépjen egy brit hadihajó fedélzetére. Természetesen ő is a legszívélyesebb üdvözlétét küldi, hiszen önök is találkoztak Bostonban Lawrence kapitány társaságában, s

reméli, hogy a sziget biztosította szerény készleteknek megfelelő módon holnap délután háromkor önt és tisztjeit vendégül láthatja ebédre.

– Ön a békekötést említette, Mr. Butcher?

– Óh, igen! A kapitány majd sokkal részletesebben el tudja mondani, mint én. A hírt először egy brit bálnavadáshajó hozta. Milyen ostoba képet vágtunk, amikor hagytuk elmenni, pedig nagyszerű zsákmánynak ígérkezett! Aztán egy Nantucketből érkező hajó is megerősítette mindazt, amit a bálnavadászok mondtak. De mondja, uram, mi az, amit Dr. Maturinról hallottam? Igaz, hogy fel akarják nyitni a koponyáját?

– Hatalmasat esett, és lelkeszünk, aki ért valamit az orvostudományhoz, azt hiszi, hogy ez megmentheti az életét.

– Ha koponyalékelésről van szó, akkor én vagyok az ön embere! Már több tucatnyi ilyen műtétet végeztem, lehet, hogy talán százat is, de még egyetlen betegemet se vesztettem el. Természetesen, az olyan eseteket kivéve, amikor a beteg állapota már olyan súlyos volt, hogy a műtétet csupán a rokonok megnyugtására végeztem el. A feleségemen, Mrs. Butcheren is koponyalékelést hajtottam végre, hogy megszabadítsam egy rendkívüli kínokat okozó migrénes betegségtől és azóta panaszmentes. Nagyon bízom ebben a műtét-fajtában, nagyon sok embert sikerült már a sír széléről visszahoznom, és nem csak olyanokat, akik horpadásos koponyasérülést szenvedtek. Megnézhetném a beteget?

– Valóban nagyon finom műszer, mondta Butcher elismerően Martinnak, s érezhető tisztelettel forgatta kezében Stephen koponyalékelő szerkezetét. – Számos, eddig számomra is ismeretlen újítás található rajta. Francia gyártmányú, ugye? Emlékszem, a barátunk – biccentett Maturin felé – többször is említette, hogy Franciaországban tanult. Egy kis tubákot, uram?

– Köszönöm, nem élek ilyesmivel.

– Ez az egyetlen szenvedélyem – magyarázta mosolyogva Butcher.

– Valóban nagyon finom műszer, de egy cseppet sem csodálkozom, hogy nem szívesen használta volna. Én is haboztam volna elvégezni a műtétet, még ilyen, a mostanihoz hasonló, mérsékelt hullámlás mellett is, nem beszélve az ön által említett viharról. Vigyük is azonban partra; nem hagyhatjuk az agyat még egy éjszakára ekkora

nyomás alatt, mert különben magam se tudom vállalni a következményeket.

– És biztonságosan lehet mozgatni?

– Természetesen, megoldható. Pokrócokba kell csavarni, rá kell szíjazni egy két méter hosszú és jó félméter széles deszkára – a lábat természetesen keresztmerevítőkkal rögzítjük –, majd csigasorral kiemeljük lentről; így semmi baja nem eshet. És ha Aubrey kapitány partra küldi a hajóácsát, aki egy kicsit tisztességesebb házikót tudna összerakni, mint a mi kalyibánk, akkor a beteg olyan biztonságban lesz, mint a haditengerészet bármelyik kórházában.

– Mr. Mowett – fordult Jack az első tiszthez –, magam is partra szállók a doktorral. A dagály tetőpontján már túlságosan sötét lesz ahhoz, hogy a hajó megpróbáljon átjutni a csatornán, úgyhogy horgonyozza le jó negyven méter mélyre. Minden valószínűség szerint én is visszatérek, ha látom, hogy jól mennek a dolgok. Ha nem jönnek vissza, akkor holnap estefelé maga jöjjön.

A napfénytől védő lepellel letakart Stephen most még inkább halottnak tetszett, amikor beemelték a másodcsónaknál tágasabb dereglyébe, mely alaposan meg volt terhelve, hiszen csapatával együtt a hajóács is csatlakozott a partraszállókhoz, s partra kellett juttatni a megfelelő mennyiségű anyagot is, amiben, Jack megítélése szerint, a hajótöröttek hiányt szenvedhetnek.

Az erősen bicegő Palmer kapitány is elősántikált, hogy a patak torkolatától kicsit balra és a sátraktól távolabb, már a parton fogadhatta. Mindent megtett, hogy megjelenését elfogadhatóvá tegye, de mivel a természet adományaként meglehetősen szőrös volt, torzborz szakállával, rongyokban lógó ruházatával és mezítlábasán valóban úgy festett, mint valami csavargó. Kegyetlenül összezúzta magát a hajótöréskor, rögtönzött kötések borították különböző testrészeit, melyeket csontig felsértettek az éles korallszirtek. A bozontos szakáll és a kötések alatt nem lehetett pontosan megállapítani az arckifejezését, de udvarias és szívélyes szavakkal fogadta a *Surprise* kapitányát.

– Remélem, uram, elfogadja meghívásomat egy italra, már amivel meg tudjuk kínálni, míg a szükséges dolgokat megszervezzük, mivel úgy értesültem, hogy a palánkra kötözött úr az ön orvosa és azért szállították partra, hogy Mr. Butcher koponyalékelést hajtson végre rajta.

– Pontosan így van. Mr. Butcher volt kedves felajánlani a szolgálatait. De ha megbocsát, uram, előbb talán valami védettebb helyet kellene keresni számára, amíg világos van. Nagyon kérem, ne zavarassa magát – mondta, amikor látta, Palmer kísérletet tesz arra, hogy csatlakozzon a társasághoz. – Partraszállás közben észrevettem egy tisztást, ami a célnak tökéletesen megfelelne.

– Akkor várom a látogatását, ahogy sikerült ezeket a dolgokat elrendeznie és kiadni a szükséges parancsokat – hajolt meg udvariasan Palmer kapitány.

Talán ez a meghajlás jelentette az első hivatalos kapcsolatfelvételt a két fél között. A Palmer mögött ácsorgó kisebb csoportot minden bizonnyal az életben maradt tisztek alkották, a beszélgetés során egy hangot se ejtettek, míg a *Norfolk* katasztrófáját túlélő legénység, úgy nyolcvan-kilencven ember, tisztes távolban, a patak jobb oldalán gyülekezett. A *Surprise*-ról érkezettek a patak bal oldalán szálltak partra, s a két csoport sötét tekintettel méregette egymást, mintha két idegen és potenciálisan ellenséges marhacsorda állt volna szemben egymással. Jack meg volt lepve. Ebben a képtelen és teljességgel szükségtelen háborúban nagyon kevés ellenséges indulat volt az egymással szemben álló felekben, ami volt, az is csak a civilek részéről, és arra számított, hogy az első találkozás szívélyesebb hangulatban zajlik le, a két hajó legénysége készségesen szóba elegyedik egymással. Egyelőre viszont nem volt ideje hosszabban eltöprengeni ezen a kérdésen. A nyílt terepen lévő, száraz, világos és tágas tisztást nem volt olyan könnyű megtalálni, mint ahogy azt elképzelte. A hurrikán ágakkal terítette be a környéket, köztük meg lehetőszen vastagakkal is. A szélvihar több fát tövestől kicsavart a környéken, de a talpon maradtak közül is néhány nagyon bizonytalan lábon állt és elég veszélyesnek tűnt. Már jócskán alkonyodott, mire, kemény munka után fedél került a házikóra és Stephent a szantálfaból frissen készült, stabil fekhelyre lehetett helyezni.

– Remélem, hogy a világítás hiánya nem fogja zavarni, Mr. Butcher – fordult Jack az orvoshoz.

– Óh, egyáltalán nem zavar – válaszolta Butcher. – Megszoktam, hogy mindig a fedélközben operálok, és a lámpát tulajdonképpen jobban is kedvelem. Mr. Martin, uram, ha volna szíves egyet oda készíteni a gerendára, én pedig ide rakom a másikat. Azt hiszem a

két oldalról jövő megvilágítás megkönnyíti a munkánkat. Ha Aubrey kapitány szíveskedne odaülni az ajtónál lévő hordóra, akkor onnan is jól figyelemmel tudná követni a műtétet. Nem kell sokáig várnia; amint megfelelő éle lesz a szikének, azonnal megejtem az első vágást.

– Nem, nem! – tiltakozott Jack. – Találkoznom kell Palmer kaptánnal és utána még vissza kell mennem a hajóra. Kérem, azonnal értesítsen, ha a műtét befejeződött. Colman kint várakozik, ő majd elhozza az üzenetet.

– Feltétlenül! – bólogatott Butcher. – De arra ne is gondoljon, uram, hogy ma este még visszatér a hajójára. A dagály olyan erővel tör át a csatornán, mintha egy malomárok zuhogója lenne. Kizárt dolog, hogy az ár ellen lehessen evezni benne, és a széljárás se kedvező.

– Jöjjön maga is, Blakeney! – hívta Jack a kadétját, majd behúzta maga mögött az ajtót és sietős léptekkel útnak indult. Gyomra sok minden kibírt, de azt már aligha viselte volna el, hogy lássa, amikor Stehen fejbőre kifordítva az arcát takarja és a műszer belehasít az élő koponyába.

A tisztás aljában látta, ahogy a *Surprise-ról* érkezettek a dereglye szélárnyékos oldalánál a vacsorájukat fogyasztják; a parton jókora tábortűzet gyújtottak.

– Menjen maga is, harapjon valamit – küldte el Jack a kadétot. – Mondja meg nekik, hogy minden rendben van, s ha befejezték a vacsorát, akkor Bonden hozassa át az amerikaiaknak összekészített csomagokat.

Lassú léptekkel folytatta útját, hallgatta a távoli koraliszirtekhez verődő hullámok zúgását s felpillantott a holdra. Épp az előző nap volt holdtölte. Nem tetszett neki ez a zúgás, a hold se nyerte meg a tetszését, és még kevésbé tetszett neki a szigeten uralkodó hangulat.

Még mindig mélyen elgondolkodva gázolt át a patakon.

– Állj! – kiáltott rá az őrszem. – Ki vagy?

– Jóbarát – válaszolta Jack.

– Folytassa útját, jóbarát! – felelte az őrszem.

– Legyen üdvözölve, uram! – vezette be Palmer egy valahogy kimentett, nagyon kis lángon pislákoló jelzőlámpával megvilágított sátrába. – Zaklatottnak látszik... Remélem, minden rendben van?

– Én is bírom benne – sóhajtott Jack. – Most végzik a műtétet. Azonnal értesítenek, ha végeztek.

– Biztos vagyok benne, hogy minden a legnagyobb rendben lesz. Nem emlékszem, hogy Butcher valaha is egyetlen vágást eltévesztett volna. A haditengerészetnél bármelyik sebésszel felveszi a versenyt.

– Örömmel hallom – felelte Jack kicsit megnyugodva. – Remélem, nem fog sokáig tartani – tette még hozzá, de félfüllel már a közeli ledő lépések zaját figyelte.

– Ön érti ezt az árapályt, Mr. Martin? – érdeklődött Butcher, miközben a szikével a szőrt borotválta le a karjáról.

– Nem én – válaszolta Martin.

– Lebilincselő dolog tanulmányozni – mondta Butcher. – Itt különösen érdekes, minthogy nem félnaponta, de nem is naponta változik. A szigettől nyugatra egy hatalmas korallzátony húzódik, és szerintem az visszatartja az áramlást, s ez okozza az anomáliát. De hogy valójában ebben vagy egy sor más tényező összességében kell-e keresni az okát, azt nem tudom. Mindenesetre a szökődagály, mint ma is, hatalmas, özönvízre emlékeztető erővel érkezik, s az áramlás kilenc órán keresztül vagy még annál is tovább tart. Reggelig biztosan nem lesz magasabb a vízállás, így a kapitány a sziget foglya marad, ha-ha-ha! Kér egy szippantást, uram? – nyújtotta Martin felé a tubákos szelencéjét.

– Köszönöm! – hárította el Martin a kínálást. – Nem élek vele.

– Ezt ebben a vízhatlan kis szelencében sikerült átmentenem – magyarázta Butcher, majd Stephen fejét kicsit megfordítva, keskenyre vont ajakkal vizsgálgatni kezdte. – Műtét előtt mindig ezzel erősítem magam. Vannak, akik egy szivart szívnak el. Én jobban szeretek szippantani egyet – vonta meg a vállát s akkora csipetbet vett ki belőle, hogy a dohánypor egy része az inge elejére, majd egy jókora adag a betegre is hullott. Egy zsebkendővel mindenhonnan lecsapkodta a dohányport, mire Stephen egy aprót tüsszentett. Aztán fájdalmas arckifejezéssel vett egy jó, mély lélegzetet s most már isten igazából eltüsszentette magát. Motyogott valamit a kanalas gémekekről, majd felemelt kezével eltakarta a szemét.

– Jézus, Mária, Szent József! – motyogta halkan szokásos, érdes, reszelős hangján.

– Fogja le! – kiáltott fel Butcher – Különben még felül az ágyon.

– Aztán kiordított az ajtón kívül várakozó Padeennek: – Hé! Szerezen valahonnan egy kötelet!

– Maturin! – hajolt Stephen fölé Martin. – Magadhoz tértél! Istenem mennyire örülök! Egyfolytában ezért imádkoztam. Nagyot zuhantál, de most már kezdesz helyrejönni.

– Oltsátok már el azt az átkozott lámpát!

– Feküdjön szépen vissza, uram, és ne gondoljon semmire! – szólalt meg Butcher. – Könnyítenünk kell az *agvára*, nehezedő nyomáson... Csupán egy kis kényelmetlenség, egy kis önuralom... hamarosan túl leszünk rajta... – magyarázta, de hangából már reménytelenség csendült ki. Amikor aztán Stephen felült az ágyán s ráförmedt Padeenre, hogy ne álljon ott, mint egy ökör, hanem az isten szerelmére inkább hozzon neki egy kis friss vizet, akkor Butcher kezdte elpakolni a szikéjét s lemondóan megjegyezte:

– Nos, ezek után már soha nem lesz alkalmam ezzel az új, francia koponyalékelővel dolgozni!

És uram – szólalt meg rövid hallgatás után Palmer kapitány –, hogyan vészelte át a hajója ezt a borzalmas hurrikánt?

– Köszönöm, egészében véve elég jól, eltekintve néhány tönkrement vitorlarúdtól és szétrepedt vitorlától, de úgy láttam, hogy a fürgeteg lényegében elhaladt mellettünk s valahol tőlünk északra tombolta ki magát. Mi csak a déli szegélyét csíptük el.

– Mi pedig pontosan a hurrikán kellős közepébe kerültünk, vagy talán inkább az elejébe. Minden figyelmeztetés nélkül, éjszaka tört ránk. Képzelterhet, hogy milyen borzalmas időket éltünk át! Még inkább súlyosbította a helyzetünket, hogy csak kevesen maradtunk, mert sok embert útnak kellett indítanom... – mesélte Palmer, de láthatóan nem akarta kimondani, hogy a „zsákmányolt hajókkal”, ehelyett némileg más hangsúllyal megismételte, hogy „útnak kellett indítania” sok emberét. Elbeszéléséből egyértelműen kiderült, hogy a vihar a *Norfolokra* sokkal előbb lecsapott, mint a *Surprise-ra*,

ráadásul a becsültnél sokkal északabbra sodorta őket, így csütörtök reggel, amikor már csak egy derékba tört előárboccal és vitorlák helyett néhány rongydarabbal vergődtek a hatalmas hullámok hátán, a legnagyobb megdöbbenéssel és elborzadva látták meg a hajó jobboldalán feltűnő Old Sodbury-sziget partmenti szikláit.

– Ez az a sziget? – érdeklődött Jack, mire Palmer csak igenlően bólogatott. – Ezek szerint már korábban is ismerte?

– Tudtam róla. A bálnavadászok néha felkeresik ezeket a vizeket. A nevét a Nantucketből való Reuben Sodbury után kapta. A néhány kilométernyire, nyugatra húzódó, igen hosszú és veszélyes homokpad miatt rendszerint igyekszenek elkerülni ezt a helyet. A homokpad akkor már közvetlen közelünkben, a szélalatti oldalon húzódott, ezért a teljesen reménytelen nekiütközés helyett inkább az Old Sodbury felé igyekeztünk. Két emberem, mindketten New Bedfordba való bálnavadászok, ismerték az átjárót.

Palmer kapitány az emlékek hatására csak a fejét csóválta, majd folytatta a történetet:

– Az apály végét még éppen sikerült elkapnunk, így az emberek többségével a fedélzetről sikerült elérni a szigetet, és a sziklákon keresztül valahogy partra tudtunk vergődni. Semmink se maradt... se csónak, se ennivaló, se ruhanemű, se dohány és szerszám is alig...

– Később már semmit se tudtak felhozni a hajóról?

– Nem, uram! Nem! A vízben hemzsegnek a cápák, szürke színű, Old Sodbury-féle cápák. Apály idején a helyettesem és egy kadét megpróbálkozott a dologgal, de annyi se maradt belőlük, amennyit el lehetett volna temetni, pedig nagy cápák nem is voltak a környéken.

Hallották az őrszem „Állj! Ki vagy?” kiáltását, aztán valami fuldoklásra emlékeztető hang, ütések csattanása következett, majd Bonden hangját hallották.

– Ugyan már, cimbora, mit köztököszt vele? Nem tudod, hogy néma?

– Igazán mondhatta volna – jegyezte meg az őr panaszos hangon.

– Gyere, legalább segíts felállni!

Padeen rontott be a kunyhóba s vérző öklével megérintette a homlokát. Egyetlen érthető szót se tudott kinyögni, de ragyogó arcáról világosan le lehetett olvasni az üzenetet; mindenesetre Bonden

tökéletesen megértette, hogy mit akart mondani s le is fordította a többieknek:

– Azt akarja mondani, hogy a doktornak nem nyitották fel a komponyáját. .. Egyszer csak magához tért... hirtelen felült az ágyán... lehordott mindenkit, aztán vizet és kókusztejet kért, majd elaludt. Látogatni nem lehet. Én pedig elhoztam az ellátmányt, uram. És, uram, odakint mintha ronda idő készülődne.

– Mindkettőjüknek köszönöm! Jobb hírekkel nem is érkezhettek volna! Mindjárt én is csatlakozom magukhoz, Bonden. – Nos, uram... – nyitotta ki Jack a ládát –, hoztunk magunkkal néhány apróságot: sajnos, kaviárral és pezsgővel nem tudtunk szolgálni, de van itt egy kis füstölt foka, ez itt sózott disznóhús, delfinből készült kolbász...

– Rum, portói, dohány! – kiáltott fel boldogan Palmer. – Az isten áldja meg érte, Aubrey kapitány! Néha az jutott az eszembe, hogy talán már soha nem lesz alkalmam ilyesmivel találkozni! Engedje meg, hogy a kókusztejet felfrissítsem ezzel a kitűnő rummal! És ha megengedi, akkor behívnám a tisztjeimet is, legalább azt a néhányat, aki még életben maradt, hogy bemutassam őket.

Jack mosolyogva nézte, ahogy Palmer kihúzza a dugót az üvegből. Nem attól derült fel, amit mondani akart, hanem hirtelen Stephent látta maga előtt, amint felül az ágyán és átkozódni kezd. Palmer kitöltötte a rumot s összekeverte a kókusztejjel. Komolyságot erőltetve arcára, Jack is megszólalt:

– Van valami, mondhatnánk, ünnepi hangulat a borban, a grogban, sőt talán még a sörben is, valami olyan tulajdonság ez, mellyel a víz vagy a kókusztej nem rendelkezik, így mielőtt megemelnénk poharainkat, helyesnek tartom közölni önnek, hogy tekintse magát hadifogolynak. Az ilyenkor szokásos rendkívüli eljárást, természetesen, nem fogom alkalmazni. Például, nem ragaszkodom ahhoz, hogy ma este ön is feljöjjön a hajómra, semmi ilyesmit nem kérek. Nem lesz se bilincs, se béklyó – tette hozzá, mindezt már mosolyogva, holott a *Constitutionon* annak idején megbilincselték a *Javáról* érkezetteket. – Mindenesetre úgy tartottam helyesnek, ha minél előbb tisztázzuk a kialakult helyzetet.

– De kedves uram, a háborúnak már vége! – szólalt meg csodálkozva Palmer.

– Hallottam róla – válaszolta Jack rövid szünet után, s egy kicsit már kevésbé szívélyes hangon. – Hivatalos értesítést viszont még nem kaptam erről, s az ön hírei esetleg tévesek is lehetnek. Ön is bizonyára tudja, hogy a hadiállapot egy parancsnok számára mindaddig fennáll, amíg arról egy magasabb beosztású tiszt ellenkező képpen nem rendelkezik.

Palmer ismét a Londonból indult bálnavadáshajóra, a *Vegára* hivatkozott, elmondta, hogy az szándékosan bevárta s közölte vele a békekötés hírét... Megmutatta az Acapulcóban vásárolt, New Yorkból frissen érkezett újságot is, mely beszámolt a békekötésről majd beszélt arról a nantucketi hajóról is, melynek tisztjei és tengerészei kész tényként közölték az eseményeket. Nagy részletességgel és megfontoltan adta elő mondanivalóját.

– Az nyilvánvaló – tette még hozzá –, hogy huszonnyolc komoly ágyúval nem tudok vitába szállni, de bízom benne, hogy a parancsnokokkal meg tudom értetni magamat, ha azt a parancsnokot nem csak a vérontás és a pusztítás érdekli.

– Szó sincs ilyesmiről – jelentette ki Jack –, de azért azt is be kell látnia, hogy még a leghumánusabb tisztnek is elsősorban a kötelességét kell teljesítenie, ami néha nagyon távol eshet attól, amit érzelmei diktálnak.

– A tisztnek az is feladata, hogy saját józan belátása és megítélése szerint döntsön – jegyezte meg Palmer. – Mindenki előtt ismeretesek azok, a világ eldugott részein, jóval békekötés után lezajlott, esztelen öldöklések, melyek iránt minden tisztességes ember részvételt viseltetik. Hajók süllyedtek el, égtek porrá vagy estek fogságba, s csak véget nem érő huzavona és veszteségek után kerültek haza. Nem igaz, Aubrey, hogy nem látja be, semmi haszna nem lenne, ha túlerejét kihasználva pontosan akkor vinne vissza bennünket Európába, amikor ennek az átkozott, szerencsétlen háborúnak a hullámai elcsitulnak. Nem gondolja, hogy ez a lépése ugyanolyan felháborodást váltana ki az Államokban, mint amikor a *Leopard* tüzet nyitott a *Chesapeake-re*?

Palmer okosan és meggyőzően érvelt. Egy ideig Jack is parancsnok volt annak a kettős fedélzetű, ötven ágyút hordozó, szerencsétlen hajónak, s nagyon jól ismerte az esetet, amikor egyik elődje, Salisbury Humphreys parancsot kapott a Királyi Haditengerésztől

a *Chesapeake* nevű, harminchat ágyús, amerikai fregatta átszökött néhány tengerész felkutatására, és amikor ezt az amerikai parancsnok nem volt hajlandó engedélyezni, akkor a *Leopard* oldalsó ágyúival három lövést adott le rá, mellyel az amerikai legénység huszonegy tagját megölte vagy megsebesítette. Néhány szökevényt sikerült ugyan visszaszereznie, de az eset majdnem háborút robbantott ki és az angol hadihajók előtt gyakorlatilag az Egyesült Államok összes kikötőjét lezárta. Egyben azt is jelentette, hogy a hajó összes tisztjét, a tenger-nagyot is beleértve, leváltották, s tartalékos állományba helyezték*.

– Humphreys kapitánynak, feltehetően, a törvények szerint joga volt a *Chesapeake* lövetni, – folytatta Palmer. – Nem tudom, nem vagyok jogász. Szigorúan vett parancsa szerint, feltehetően, önnek is joga van bennünket fogolyként Európába szállítani, de nem hinnem, hogy egy ilyen, fegyvertelen, hajótörött emberek fölött aratott, olcsó győzelem becsületére válna a brit haditengerészetnek és túl nagy elégtételt jelentene az ön számára. Nem, uram, én abban bizonyom, hogy széleskörű mérlegelési jogát kihasználva elvisz bennünket a Marquises-szigetekre, a nem egészen ötszáz kilométernyire lévő Hua Hivára, ahol barátainknál embereimmel együtt menedéket talállok. Vagy, ha ez nehezére esne, akkor – remélem – itthagynak bennünket, és értesíti barátainkat, hogy hol találunk ránk. Feltételezem, hogy hazafelé a Jóreménység foka *felé* indul és a Marquises-szigetek közelében fog elhaladni. Egy vagy két hónapig ki tudunk tartani itt, bár a hurrikán miatt erősen korlátozottak a készleteink. Gondolja át, uram, s kérem, aludjon rá egyet! Addig is igyunk dr. Maturin egészségére! – fogta meg a poharát Palmer kapitány, s abban a pillanatban egy hatalmas villámlás fénye világította meg az arcát.

– Őszinte szívvel csatlakozom – felelte Jack, s fenékig kiitta a pohárként szolgáló kókuszshéj tartalmát. – Még vissza kell jutnom a hajómra!

Hosszú és fülsiketítő mennydörgés nyomta el Palmer válaszának első szavait, de Jack mégis megértette mit akart mondani.

– ...kilenc vagy tíz órás özönvíz... ellenében lehetetlen kijutni a csatornán. Kérem, fogadja el ezt az *ágyat* – mutatott egy vitorlavászonnal letakart levélhalomra.

A híres incidens 1807. június 22-én a Virginia állambeli Norfolknál zajlott le. Az Egyesült Államok akkoriban semleges volt a francia-brit háborúban.

– Köszönöm, de még meg kell néznem, hogy mi újság van Maturin körül – válaszolta Jack s elindult.

A fák közül kilépve, a korallzátony mentén fehéren tajtékzó hullámokon túl a *Surprise* jelzőfényeit kereste tekintetével. Mikor szeme kicsit hozzászokott a sötéthez, meg is pillantotta nyugati irányban, egész alacsonyan, mintha csak egy lemenő csillagot látott volna.

– Biztos vagyok benne, hogy Mowett alaposan rögzítette a horogonyokat – mormogta magában.

A dereglyét jóval a dagály szintje fölé, a partra vontatták, s fenékel fölfelé két kidőlt pálmatorzsre borították, így egy meglehetősen alacsony, de tágas és kényelmes kis házzá alakították. Vörösrézrel borított alja csillogott a holdfényben, pereme alól pedig tucatnyi pipa kesernyés füstjét sodorta a szél a szélárnyékos oldal felé. A dereglyétől kicsit távolabb a föl-alá járkáló Bonden várta Jack érkezését.

– Mocskos időnk van, uram! – köszöntötte megérkezésekor.

– Igen – felelte Jack, majd egy ideig mindketten a holdat bámulták, mely időnként előbukkant a viharebesen száguldó, kavargó fellegek mögül, holott itt a szigeten csak közepes erejű, de irányát állandóan változtató, kellemetlen szél fűjt. – Olyan összevisszaság, mint korábban – jegyezte meg. – Ezek szerint ön is értesült a kilencórás dagályról?

– Igen, uram. És a sátorból visszafelé jövet egy elég mocskos doggal találkoztam. Egy fickó azt mondta, hogy ő is angol. Elmesélte, hogy többedmagával a *Hermione-ról* szökött meg, s a többi katonszökevénnel együtt több mint tucatnyian voltak a *Norfolk* fedélzetén. Közölte azt is, hogy hajlandó feladni őket, ha garantáljuk a biztonságát és jutalmat is kap érte. Nagyon megrémültek, amikor a *Surprise-t* meglátták... Először azt hitték, hogy orosz hajó és rettentő boldogok voltak, később aztán annál nagyobb volt az ijedtség, amikor megtudták, hogy kik vagyunk valójában.

– El is hiszem! Mit mondott ennek a *Hermione-ról* való szökevénynek?

– Azt, hogy közlöm a kapitányommal, uram.

Egy óriási villám egyik peremétől a másikig megvilágította az égboltot, s látszott, hogy délkeleti irányból hatalmas, koromfekete felhő közeleg. Mindketten futólépésben igyekeztek tetőt találni a fejük fölé, de mielőtt Jack a házikóhoz érkezett volna, már bőrig

ázott a nyakába zúduló víztömegtől. Groteszk óvatossággal, csendesen nyitotta ki és csukta be maga mögött az ajtót, s ott állt csurormíziesen, csepegősen a szoba közepén, míg a szakadó eső robaja szinte az egész környéket betöltötte. Ugyanilyen nevetségesen hatott, amikor a letakart lámpa fénye mellett olvasgató Martin ajkán keresztbe tett ujjal csendre intette, majd az összegömbölyödve, oldalán az igazak álmát alvó s álmában időnként elmosolyodó Stephenre mutatott. Az egész éjszakát végigaludta, holott ez volt a leghangosabb vihar, melyet Jack valaha is hallott, de lehet, hogy még annál is hangosabb, hiszen amikor a szél valóban rázendített, mint ahogy ezt a reggeli órákban egy szélroham erejéig már meg is tette, akkor nem csupán a kötélzet, az árbocok és a vitorlák kezdtek el zenélni, hanem zengett-zúgott minden fa és bozót, ami még a szigeten megmaradt. A délről érkező, hatalmas hullámverés zaja is még jobban felerősödött s oly kitartóan és mélyen zúgott, hogy azt az ember már – a süvöltő szélvihar és a derékba tört fák recsegése ellenére – nemcsak hallotta, hanem egész lényében érezte.

– Ez mi volt? – kapta fel a fejét Martin, amikor az egész házikó beleremegett egy kivételesen nagy mennydörgést követő pörölycsapásba.

– Kókuszdió – közölte Jack. – Hála istennek, Lamb kitűnő munkát végzett ezzel a tetővel. – Ilyen szél mellett ezeknek halálos lehet a csapásuk.

Stephen átaludta a kókuszdiók becsapódását, átaludta a pirkadatot, s csak az első reggeli fényekkel együtt érkező csendességre nyitotta ki a szemét.

– Jó reggelt, Jack! – köszöntötte a kapitányt, majd ismét lehunyta a szemét.

Jack a korábbihoz hasonló óvatossággal nyitotta ki a házikó ajtaját s kilépett a szélvihartól megtépázott tisztásra. Bokáig gázolva a törmelékben, lesietett a partra, ahol megkönnyebbülten látta, hogy a dereglye most is ott van a helyén, majd egy kidőlt fa széles törzsére felkapaszkodva, hátát egy épen maradt pálmafának vetve, a zsebében lévő apró távcsővel végigpásztázta a fehér hullámtarajok szabdalta óceánt. Oda-vissza végighaladt tekintetével a látóhatáron mindaddig, amíg már minden hullámvölgyet hullámhegynek nem látott. Nézett közeire, nézett távolra, nézett északnak, nézett délnek, de hajónak nyomát se látta a tengeren.

TIZEDIK FEJEZET

– Két dolog jutott az eszembe – szólalt meg Jack Aubrey anélkül, hogy tekintetét egy pillanatra is levette volna a szigetet nyugatról körülvevő sziklazátonyon lévő nyílásról, ahol az esőverte hullámok hátán a *Surprise* esetleg megjelenhetett.

– Nagyjából és egészében, mindent összevetve még nem emlíkszem, hogy egyetlen küldetés során ennyi vihart kellett volna átélnem.

– Még azon a borzalmas *Leopardon* sem? – kérdezte Stephen. – Én olyan széllelkésekre és akkora hullámokra emlékszem...

Emlékezett arra a déli sarkkörön belül lévő, szárazfölddel körülvárt kis öbölre is, ahol hetekre meg kellett állniuk, hogy helyrehozzák a károkat. Egy hétig ott voltak a kezes bárányt megszégyenítő szelídségű albatroszok, a bálnákra rátelepedő tisztogató madarak, hatalmas vihardarak, a kékszemű, bóbitás kormoránok és a legkülönbözőbb pingvinfajták között.

A *Leopardon* is kemény volt a helyzet – bólogatott Jack –, ugyanúgy, mint amikor még kadétként a *Namuron* teljesítettem szolgálatot és az Arhangelszkbe járó kereskedelmi hajókat kísértük. Emlékszem, a cimborámmal olyan vízben mostunk haját, amit jégből olvasztottunk ki. Egymás haját copfba fontuk és hosszan lelógva viseltük, mint abban az időben a többi tengerész, és csak akció esetén kötöttük fel kontyba... Mindenkit a vitorlák megkurtítására rendelték, süvöltött az észak-északkeleti szél és kemény jégkristályokat vágott az arcunkba. Én éppen fent voltam a kötelek között és a főárbocon segítettem egészen rövidre húzni a felső-derék vitorlákat. Pokoli időt éltünk át. A vitorla a szélárnyékos oldalon állandóan kidagadt, megfeszült, s az egyik kötél elszabadult, amikor éppen a szélfelőli oldalon az egyik szárnyvitorlánál álltam. A végén valahogy mégis sikerült a vitorlát rövidre fogni, már éppen rögzíteni akartuk, amikor a szél lefújta a kalapomat és hirtelen valami recsenést hallottam a fülem mögött: látom, hogy a varkocsom fele

nekicsapódik a felhúzó kötélnek. Olyan keményre fagyott, mint az üveg és középen kettétört. Szavamra mondom, Stephen, úgy tört ketté, mint egy száraz fadarab. A fedélzeten összeszedték, s egy ideig őrizgettem, annak a Pompeybe, Keppel's Knobba való lánynak, akit annak idején kedveltem; gondoltam, Örülni fog neki, de aztán mégse örült – fejezte be a történetet, majd kis szünet után, magyarázatként még hozzátette: – Tudod, a hajszálak teljesen átáztak, és azon nyomban össze is fagytak.

– Tudom – bólogatott Stephen –, értem, de nem gondolod, hogy kicsit elkalandoztunk a témától?

– Én ezzel csupán azt akartam mondani, hogy elképzelhető ennél nagyobb vihar is, ami a hosszát illeti, de így összességében véve, az egész időjárást tekintve, hogy úgy mondjam, a vihar együttes *tömegét* tekintve, mindenképpen ez az út viszi el a pálmát. Aztán még azt is meg szerettem volna említeni – nézett körül Jack egy pillanatra –, hogy milyen kellemetlen egy olyan emberrel tárgyalni, akinek az egész arcát szőrzet borítja. Egyszerűen nem lehet olvasni a gondolataiban, s az ember nem tudja, hogy igaz vagy nem, amit állít. Az emberek néha kékre színezett szemüveget is szoktak viselni, ami nagyjából ugyanúgy elrejtí a gondolataikat.

– Ha nem tévedek, akkor Palmer kapitányra gondolsz, ugye?

– Pontosan! Most, az utolsó pillanatokban, mikor Martinnal, Colmannel és veled, a lábadozóval így itt rekedtünk, nem is akartam említeni neked a dolgot.

Az utolsó pillanatok alatt természetesen azt a három napon át dühöngő, kegyetlen vihart értette, mely alig egy óra kivételével mindvégig a házikóba kényszerítette őket. Az orkánerejű szél most már friss szellővé szelődött, s bár az eső ismét eleredt, de már nem zuhogott úgy, mintha dézsából öntötték volna s nem kellett se fuldoklani, se megvakulni tőle. Az emberek lassan kimerészkedtek búvóhelyeikről s szedték össze a kenyérfa viharvert, meggyötört terméseit – különösen azokat a jókora, diónyi magvú gyümölcsöket kedvelték – és a lehullott kókuszdiót, melyek közül a húsos burok ellenére is számos szétroncsolódott.

– Tehát – folytatta Jack a mondókáját –, valójában nem is tudom, hogy mit gondoljak róla. Első benyomásom az volt, hogy amit Butcher mondott és Palmer is megerősített, az igaz; a háború

befejeződött. Egyszerűen nem tudom elhinni, hogy egy magasrangú tiszt az ember szemébe hazudjon.

– Ugyan már, Jack, az isten szerelmére! Te is tiszt vagy, és magam tudom, hogy Odüsszeuszhoz hasonlóan te is számtalanszor hazudtál már. Saját szememmel láttam, amikor olyan zászlókat vonattál fel, hogy hollandnak, spanyol kereskedőnek vagy spanyol hadihajónak higgyenek, barátoknak, szövetségesnek tartsanak... mindent elkövettél csak hogy becsaphasd őket. Hamarosan a földi Paradicsomban lelnénk magunkat, ha a kormányok – akár monarchisták, akár köztársaságiak – olyan parancsokkal indítanak el egy feladat végrehajtására az embereiket, hogy tartózkodjanak a hazugságoktól, a gögtől, az irigységtől, a kapzsiságtól, a haragtól és mások megtevéstől.

Jacknek a hazugság szóra elsötétülő arca a *megtévesztés* hallatán egyből felderült.

– Óh, hát erről van szó, ez csupán hadicsel és így teljesen törvényes; ez nem kifejezett hazugság, mint amikor valaki azt állítja, hogy béke van, holott még tart ez az átkozott háború. Ez pontosan olyan, mintha valaki megtévesztő színek alatt megközelíti az ellenséget – amiben nincs semmi kivetnivaló – de még az előtt tüzet nyit, hogy levonná az idegen lobogót és a döntő pillanatban a sajátját húzná fel helyette. Ez a lépés már teljesen tisztességtelennek, egyszerű kalózkodásnak minősülne, amiért fel kell akasztani valakit. Ez a különbségtétel talán túlságosan is árnyaltnak tűnhet egy civil számára, de a tengerészek szemében ez teljesen természetes. Bár hogy is van, nem hiszem, hogy Palmer hazudott volna, s az első gondolatom az volt, hogy elviszem őket a Marquises-szigetekre, ott szabadon engedem az egész társaságot, a tiszteket azzal a feltétellel, hogy becsületszavukat adják, tévedés esetén – ha a békeszerződést még nem ratifikálták, vagy valami egyéb dolog jött közbe – a helyzet megváltozásáig nem léphetnek ismét szolgálatba. Megítélésem szerint a foglyul ejtés merő formalitás lenne, és szeretném világosan leszögezni: nem szeretem azt, hogy az ember kulturáltan viselkedik, vacsorázgat és iszogat valakivel, majd azt mondja neki, hogy „Apró, szíveskedjen a kardját átadni!”. Ezért első találkozásunk alkalmával közöltem vele, hogy tekintse magát hadifogolynak. Ezt egyáltalán nem könnyelműségből és nagyzolásból mondtam – különben

is, egy nálam jóval idősebb, öszülő emberről van szó –, hanem egy kis nyilvánvaló túlzással hoztam a tudomására. Közöltem, nem követelem meg tőle, hogy még azon az estén feljöjjön a hajóm fedélzetére és az embereit se fogják megbilincselni. Legnagyobb megdöbbenésemre mindezt szó szerint vette, ami egy kicsit elgondolkodtatott, hogy hátha valami mégis kimaradt a történetből. Emlékszem, hogy amikor először partra léptem, akkor egy kicsit furcsának is tartottam, hogy a *Norfolk* legénysége nem fogad bennünket nagyobb örömmel, hiszen ha a háborúnak valóban vége van, akkor mi valójában a megmentésükre érkezünk. Valahogy úgy érztem, hogy hamis, egészen hamis hangok kerültek ebbe a darabba.

– Mondd, Jack, valójában milyen válasza számítottál, amikor közölted vele, hogy tekintse magát hadifogolynak?

– Mint ahogy már említettem, egy tengerésztisztól azt vártam volna el, hogy kemény határozottsággal, de kultúráltan viselkedik, vagy összekulcsolja a kezét s azért könyörög, hogy ne tartsam az egész társaságot sötétzárkában és naponta kettőnél többször ne korbácsolgassam meg őket. Ez lett volna a választási lehetősége, ha valóban megtörtént a békekötés.

– Ez a bálnakecsességű humor, amelyet oly gyakran megfigyelek már az angol haditengerészetnél, talán még nem jutott el az Atlanti-óceán túlsópartjára. És különben is, ha valami fondorlatról van szó, akkor az nem egy angol bálnavadáshajótól származik? A *Vegának*, végtére is minden oka megvolt arra, hogy igyekezzen elkerülni a fogságot.

– Persze, a *Vega* is megpróbálkozhatott ilyesmivel. Mindenesetre a kétségek olyan erősek voltak bennem, hogy Palmernek nem beszéltem se a becsületszóról, se a Marquises-szigetéről vagy bármi ilyesmiről, hiszen ha a háború valójában tovább folytatódik, akkor kénytelen leszek mindannyiukat bezáratni. Vétkes kötelességmulasztás lenne, ha nem ezt tenném. Nem csupán az ünnepélyessége és szertartásossága volt az, ami gyanút keltett bennem, hanem ezt számos, megfoghatatlan apróság és az egész légkör is alátámasztotta, bár a céljaira nem sikerült teljes egészében fényt derítenem. Aztán, visszaúton a házikó felé, azt is megtudtam, hogy számos, egyéb szökevény mellett a *Hermione-ről* megszököttek közül is többen Palmernél vannak. Talán beszélnem kellett volna

neked a *Hermione* szökevényeiről? – kérdezte Jack Stephen üres tekintetét látva.

– Azt hiszem, testvér, hogy nem feltétlenül.

– Nos, talán tényleg nem. A ragyogó végjátéktól eltekintve ez volt a legrondább dolog életemben. A következő a helyzet: egy embert – akit soha nem kellett volna kinevezni sorhajókapitánynak, mi több azt se lett volna szabad engedni, hogy tiszt legyen belőle – kineveztek a harminckét ágyús *Hermione* fregatt parancsnokává, amit úszó pokollá változtatott. A Nyugat-Indiákon a legénység felázadt, a fickót megölte, amire többen azt mondhatnák, hogy ez így is volt rendjén, de megölték a három hadnagyot, bestiálisan legyilkolták a katonai parancsnokot, a számvevőt, a hajó orvosát, az imókot, a vitorlamestert és egy kadétot is. Az egész hajón hajtóvadászatot rendeztek utánuk, majd a hajót La Guairába vitték, ott átadták a spanyoloknak, akikkel abban az időben szintén hadban álltunk. Förtelmes dolog volt ez az elejétől a végéig. Aztán, valamivel később, a spanyolok befutottak a hajóval Puerto Cabellóba, és ott Ned Hamilton, aki akkor ennek az átkozottul jó legénységgel megáldott, drága *Surprise*-nak volt a parancsnoka, egy éjszaka csónakba ült embereivel és visszafoglalta a hajót, holott a *Hermione* két nagyon erős üteg között, elejével és hátuljával is le volt horgonyozva, s a spanyolok, ráadásul, evezős csónakokkal állandó őrájáratot is tartottak körülötte. Emlékszem, a hajó orvosa, egy bizonyos M'Mullen nevű, kitűnő ember, maga is egy kis parancsnoki csónakon vezette embereit támadásra. A *Surprise* emberei számos spanyollal végeztek, de a lázadók többsége megszökött. Amikor aztán a spanyolok csatlakoztak hozzánk a franciák elleni háborúban, akkor közülük sokan az Egyesült Államokba menekültek. Néhányan kereskedelmi hajókon helyezkedtek el, ami elég ostoba dolog volt a részükről, hiszen a kereskedelmi hajókat gyakran átkutatják és ha szökevényt találnak rajtuk, akkor azt minden teketóriázás nélkül, biztosan felakasztják. Pontos személyleírásokat, különös ismertetőjeleiket, tetoválásaikat és minden jellemző adatukat megküldték az összes kikötőnek, ráadásul jókora vérdíjat is tűztek ki a fejükre.

– És néhány szerencsétlen ezek közül a *Norfolk* legénységéhez tartozott?

= Igen. Egyikük felajánlotta, hogy feladja a többbit, ha kegyelemben részesül és a jutalmat is megkapja.

– Besúgók... Te jó isten, tele van velük a világ és itt se más a helyzet.

– Nos, így már teljesen másként fest a dolog. Palmernél egy tucatnyi, a *Hermione*-ról és máshonnan összeszedett szökevény szolgált. Elfogásuk esetén a többi szökevényt is fel kell akasztani, bár, ha külföldiekről van szó, akkor ötszáz korbácsütéssel esetleg megúszhatják, de a *Hermione* embereire a biztos halál vár. Annak ellenére, hogy egy aljas, szemét társaságról van szó, Palmernek mégis nyilvánvaló kötelessége megvédeni őket, hiszen végtére is az ő embereiről van szó. Mint egyszerű hadifoglyokat kötelességünk lenne szemrevételezni, kihallgatni és nyilvántartásba venni őket, ennek során minden bizonnyal azonosítani lehetne a társaságot, s vasra verve kellene rohasztani mindenkit, amíg sor nem kerül az akasztásra. Ha viszont békeidőben megmentett hajótörötteknek minősülnek, akkor a többiekkel azonos feltételek mellett kerülhetnek fel a fedélzetre. Palmernek minden bizonnyal ez lehet a gondolatmenete.

– Valószínűleg ezek az emberek alkotják azt a bandát, melyről az a szellemes Mr. Gill is említést tett a postahajón elfogott leveleiben. Fejből is tudom idézni sorait: „Palmer bácsikám Edenkertje felé, ahová azoknak a telepéseknek egy csoportját is magunkkal vesszük, akik minél távolabb szeretnének kerülni honfitársaiktól”.

– Bemehetek? – szólalt meg Martin az ajtóból. Vitorlavászon kabátot viselt, de így is bőrig ázott; egyik kezével egy hordóbronzból és ugyancsak vitorlavászonból eszkábált, primitív esernyőt tartott a feje fölé, a másikkal pedig kókuszdióval és a kenyérfatermésével teletömött ingét fogta össze a mellén. – Kérem, vegyék már el tőlem ezeket a gyümölcsöket, mielőtt szétszóródnának – mondta, majd amikor Jack elvette a távcsövet a szemétől, azonnal rákérdezett: – Gondolom, még nem látták a hajót?

– Óh, még nem – válaszolta Jack. – Ma még nem is érhet ide. Csak a távcsöveget állítgatom, hogy a legszélesebb látómezeje legyen, ha elérkezik az idő és a hajó megjelenik az északnyugati horizonton.

– Meg lehet becsülni, hogy nagyjából mikor ér vissza? – kérdezte Stephen.

– Sok dologtól függ – felelte Jack –, de ha az első nap vége felé, amikor a vihar a legnagyobb erővel csapott le ránk, egy kicsit észak felé tudtak tartani, majd vagy öt fokkal szélnek tudtak haladni, hogy a lehető legrövidebbre fogják a kitérőt mindaddig, amíg a harmadik nap elteltével a sziget felé tudnak fordulni, akkor – azt hiszem – egy hét múlva már várhatjuk őket. Mr. Martin! Elkérhetném a kabátját? Szeretném megnézni az embereimet.

– Sétám, jobban mondva bukdácsolásom közben találkoztam Mr. Butcherrel – mondta Martin, miután Aubrey kapitány kilépett az esőáztatta tisztásra. – Neki is van cipője és ő is felment a patak mentén majdnem a forrásig. Nagyon élénken érdeklődött a hogy– léte felől, örömmel hallotta a beszámolómat, s az első szóra azonnal kész meglátogatni, ha a nyomás újból jelentkezne, vagy rosszabbul érezné magát. Beszélt viszont az útban lévő hajóról is, amitől igen kellemetlen érzéseim támadtak. Kiderült, hogy tőlünk egy kicsit nyugatra egy nagyon hosszú, legalább százötven kilométeres, víz alatti sziklazátonyokból és elsüllyedt szigetekből álló láncolat húzódik, és szinte lehetetlenség, hogy a *Surprise* ne sodródott volna rá ezek valamelyikére.

– Lehetséges, hogy Mr. Butcher kítűnő orvos, de nem tengerész.

– Az is lehetséges, de mindezt a *Norfolk* tisztjeinek véleményeként tudatta velem.

– Aubrey kapitány véleménye nálam nagyobb súllyal esik a latba, ő ismeri ezeket a korallzátonyokat – említette is őket, amikor erről a furcsa árapály jelenségről beszélgettünk –, és ennek ellenére teljesen biztos a hajó visszatérésében.

– Óh, nem is sejtettem, hogy tud ezekről a zátonyokról. Ez megnyugtató számomra, nagyon megnyugtató. Már meg is nyugodtam. De hadd meséljek egy kicsit a sétámról! Sikertült feljutnom a felső, kopárabb részekre, és ahol a patak egy erősen szabdalt, obszidián és egyéb törmelékkel borított mederben folyik, találkoztam Mr. Butcherrel, akinek szintén az a véleménye, hogy a sziget vulkanikus eredetű, és ott volt az, amit először egy repülésre képtelen víziguvatnak néztem, de aztán kiderült, hogy csupán egy nedves foltról van szó.

Nedvesség! Az egész sziget teljesen át volt ázva, mindenhol ámlott a víz. A korábban hatalmas páfrányokkal, fákkal és buja

aljnövényzettel borított meredek lejtő erősen megcsúszott és már csak az alatta lévő, sötét vulkanikus sziklák látszottak; a partraszállás helyén csörgedező patak széles folyóvá terebélyesedett és törmelékkel szennyezett, híg folyós iszapot sodort a lagúnába.

A kapitány által kiválasztott ösvény végigvezetett a patak kidőlt fatörzsekkel, összekuszált növényi maradványokkal és törmelékkel borított bal partján, s a túloldalon Jack hirtelen Palmer kapitányt pillantotta meg

– Jó napot, uram! – üdvözölte Jack kalapját levéve.

Palmer meghajolt feléje és mondott valamit az erősödő szélről... és hogy talán újabb esőzésekre lehet számítani.

Az elkövetkező héten ezekben – a napjában néha kétszer is elhangzó – megjegyzésekben merült ki minden kapcsolatuk és eszmecseréjük. Egészében véve a hét különben is erősen lehangolónak bizonyult; rengeteget esett az eső, mely a patakot is változatlan szélességben tartotta és még a horgászathoz fűzött reményeik is szertefoszlottak. A könnyen elérhető közelségben lévő gyümölcsöt és növényi eredetű élelmet már összeszedték; a párás hőségben a megrepedt kókuszdiók és a kenyérfa földre hullott, sérült termései hamar romlásnak indultak. A *Surprise*-ről érkezettek nagy gonddal és lázas sietséggel bontották szét a köteleket és horgászsinórt sodortak belőle. A lagúna viszont olyan állapotban volt, olyan példátlan mocsok borította, hogy lakóinak többsége elmenekült onnan, bár ott, ahova a dagály tetőzésekor elért, rengeteg döglötten partra sodort hal árasztotta a bűzt maga körül. A nyurga, szürke színű cápák most is ott cirkáltak a lagúnában, ami különlegesen veszélyessé tette a derékig vízbe gázolva folytatott horgászatot, mivel a cápák a sekélyebb vizeket is nagy előszeretettel látogatták, így a horgászoknak kifogott gallyakkal kellett beérniük. Még amikor a dereglyét megfordították – ami önmagában se volt egyszerű művelet – és kievezték a tisztább vizekre, a helyzet akkor se javult lényegesen, mivel a kifogott halak többségét a cápák még a vízben letépték a horgokról, s amit sikerült előlük megmenteni, az eléggé kellemetlen kinézetű, felpuffadt, lilás árnyalatú, ólomszürke tüskékkel tarkított teremtmény volt, és Edwards, az egyik bálnavadász és régi, tapasztalt déltengeri ember állítása szerint ezek se voltak ehetőek... a tuskék kifejezetten mérgezőek, maguk a halak pedig károsak voltak

az egészségre. Apálykor a sziklákról folytatott horgászat már eredményesebbnek bizonyult, de annak is meg voltak az árnyoldalai: nagy foltokban tenyészett a csipős, maró, égő fájdalmat okozó korall és az a tömegével előforduló átkozott tengeri sün, melynek összevissza meredező tüskéi, ha valaki véletlenül rájuk lépett, azonnal beletörtek a talpába és elfertőződtek; két kagylóért lenyúló embert megtámadtak és megsebesítettek a murénák; egy ártalmatlan kinézetű, a Juan Fernández-i ajakoshalhoz hasonló jószág bíborszínű kiütéseket, hányást és időszakos látásvesztést okozott mindazoknál, akik ettek belőle. Bár sántikáló tengerészt ritkán lehetett látni, hiszen megszokták, hogy mezítláb rohangáljanak a fedélzeten, de azért a fedélzet simára gyalult deszkája nem tette túlzottan ellenállóvá a talpukat – ha fel kellett mászniuk a magasba, a kötelekre, akkor többnyire cipőt húztak –, így a tüskék, a vulkanikus kövek és a korallak hamarosan felsebezték a lábukat.

Az nagy esőzések ellenére az összefonódott, szinte áthatolhatatlan aljnövényzet és a tüskés kúszónövények rettentő kényelmetlenné tették a mezítlábas járkálást, ezért az emberek nem kószáltak összevissza a szigeten, bármennyire hajtotta is őket az éhség, egy alkalommal pedig a félelem. Bonden csütörtökön jelentette Jacknek: „Uram, az a *Hermione*-ról való Haines nevű fickó, aki köpni akart a társaira, most attól fél, hogy a többiek ezt megtudták és ki akarják tekerni a nyakát, s azt kérdezted, hogy átláthatna-e hozzánk.

Jack visszanyelte a nyelvére toluló, dühös választ, majd kicsit elgondolkodva közölte:

– Semmi se gátolhatja meg abban, hogy valahol, mögöttünk, menedéket keressen, megbújjon az erdőben és ott várja be a hajó megérkezését.

Akiknek volt cipőjük, s így a járás kevesebb fájdalmat okozott számukra, valamint Martin és Butcher, elég gyakran találkozgattak. A barátságos és elég bőbeszédű Butchertől Martin arról értesült, hogy a *Norfolk* hajótöröttjei egy, tudomásuk szerint a Csendes-óceán középső területein cirkáló orosz hadihajó látogatását várták, vagy abban bíztak, hogy a New Bedfordból és Nantucketből való feltucatnyi bálnavadászhajó valamelyike ezeket a vizeket is felkeresi, vagy legalábbis keresztülhajózik rajtuk. Bár vérmes reményeket fűztek ezekhez az eshetőségekhez, azok mégis csak remények maradtak,

ezért úgy határoztak, hogy a hajó roncsaiból egy csónakot eszkábálnak össze, melyen a két-három legjobb tengerész, egy tiszt parancsnoksága alatt, elindul segítségért Hua Hivára. Amint a passzát visszatér a szokásos kerékvágásba, az út, még ha cikkcakkban tesz is meg, hogy elkerüljék a félelmetes, nyugati sziklazátonyokat, mindössze hatszáz kilométernyinek ígérkezik, ami semmiségnek számít a Bligh kapitány által ezen az óceánon megtett hatezer kilométerhez képest*. Nagyon kevés volt viszont a szerszámuk, csak egy doboz kára való, melyet egy szeszélyes hullám sodort partra. A hajóroncs se akarta megadni magát, s a víz is csupán azt a néhány nyílásfedelet sodorta a partra, melyekből a horgásztutajukat ácsolták össze.

A hét végére az eső elcsendesedett, és a patak felső folyásánál már könnyebb volt az átkelés, így az emberek könnyebben tudtak érintkezni egymással. Ez okozta az első problémát. A többi bálnavadászhoz hasonlóan Edwards is nagyon orrolt az *Intrepid Fox* felégetése miatt, és amikor az egyik amerikaival találkozott, rohadt kötői rabszolgának, ragyás, nigger gazembernek nevezte és a kezében tartott bottal végig is vágott rajta. Az amerikai erre egy szót se válaszolt, csak azon nyomban legérzékenyebb részén rúgta. A hajóács és egyik segédje még időben választotta szét őket s „Amerikai kutyák!”, valamint „Maradjatok ennek az átkozott pataknak a túloldalán!” kiáltások közepette hessegették el az amerikaiat a túloldalra, amiből nyilvánvalóvá vált az is, hogy a *Surprise-ról* érkezettek a folyónak azt oldalát, ahol megtelepedtek, a magukénak tekintik. Természetes határvonalnak tűnhetett a többiek előtt is, hiszen Blakeneyt még aznap átkergette a patakon a hórihorgas, rőt szakállú, amerikai kadét, aki közölte vele, hogy ha még egyszer az ő tere felükön kapják el gyűjtögetés közben, akkor felaprítják csalinak.

Ezek az incidensek nem keltettek különösebb figyelmet, már mindenki a vasárnapra foglalkozott, amikor a kapitány számítása szerint a hajó a legkorábban feltűnhetett a láthatáron. A hét túlnyomó részében az időjárás – bár fejük fölött és talpuk alatt is elég sok nedvességet hozott – folyamatosan javulni kezdett, a szél ereje csökkent, egy kicsit dél-délkeletnek fordult, s a külső zátonysoron

William Bligh, a *Bounty* kereskedelmi hajó parancsnoka, akit 1789 áprilisában a lázadó tengerészek 18 társával egy vitorlás csónakba tettek ki a Csendes-óceánon; 47 nap alatt 3618 tengeri mérföldet tettek meg.

megtörő hullámok eddig szinte az egész szigetet megremegetető mennydörgése is fokozatosan alig hallható hullámveréssé szelídült. Jack borotvája vasárnap körbejárt a tisztek között, két sebészeti vágószerszámmal pedig a legénység tagjai igyekeztek rendbe hozni magukat; a vagdosás, kaparászás elég fájdalmasra sikerült, hiszen egyiküknek se volt túlzottan nagy gyakorlata az ilyesmiben – ez mindig is a hajó borbélyának a feladata volt – de hősiesen és jókedvvel viselték a fájdalmakat, hiszen elterjedt az a babonás hiedelem, hogy mennél jobban szenvednek, annál biztosabban és előbb megpillantják a hajót. A dereglye szélfelőli oldalán rögtönzött oltárt eskübe kötötték össze, még egy ponyvát is kifeszítettek fölé, a keresztrúdból és ugyancsak a dereglye hátsó üléséből olvasóállványt készítettek, melyet szegek híján kötésekkel erősítettek össze. Jack üzenetet küldött Palmer kapitánynak, hogy ha tisztjei és emberei részt akarnak venni a szertartáson, akkor szívesen látja őket, de Palmer kapitány azzal hárította el az ajánlatot, hogy emberei közül nagyon kevesen tartoznak az anglikán egyház hívei közé, és különben sincsenek olyan állapotban, hogy egy ünnepi rendezvényen megjelenhessenek. Visszautasítása kulturált hangvételű és jól szerkesztett volt, bár szépségszerűen szóbeli üzenet formájában került továbbításra, hiszen a *Norfolk* hajótöröttjei ugyanolyan szűkében voltak a papírnak és tollnak, mint minden egyébnek, így Butcherre hárult az üzenet átadásának a feladata. A *Norfolk* orvosa a szertartásra is ott maradt, mely az imakönyvek hiánya ellenére mindvégig a legnagyobb hittel és lelkeséggel zajlott le. A *Surprise* partra szállt tengerészei között volt a fregatt öt legjobb hangú és leglelkesebb énekese, így a zsoltárok és dicséretetek nagyszerű meggyőző hangerővel szárnyaltak a lagúna fölött s még jóval a sziklazátonyokon túlra is elhallatszottak. Mr. Martin most se próbálkozott meg saját prédikáció összeállításával, ezúttal is inkább Donne esperesre hagyatkozott, s inkább emlékeztetése támaszkodott, amikor tudott, ha pedig ez nem ment, akkor a prédikációk tartalmát írta körül. A jelenlévők, eltekintve a patak túloldalán imitt-amott, elszórtan üldögélő amerikaiaktól, már hallgatták ezt a prédikációt, ami nagy előnyt jelentett egy ilyen rendkívül konzervatív gyülekezet esetében. Tetszett nekik a prédikáció, csodálattal a lelkészt, olyan odaadással hallgatták, mint amilyen odaadással tekintetüket a látóhatár felé fordították s a ragyogóan szikrázó égbolt

halványkék háttérben próbálták felfedezni a csúcsvitorlákat jelző első kis fehér foltocskákat.

Rendkívül érdekes volt, hogy ennyi tengerjáró ember, aki már megszokhatta az óceán jelentette bizonytalanságot és azt, hogy egy úttal kapcsolatban soha, semmit se lehet előre megjósolni, most milyen fontosságot tulajdonított a Jack előrejelzésében említett első napnak. Olyan volt az egész, mintha a kapitány szavai számukra valami mágikus erővel bírnának. A patak mindkét oldalán ez volt az uralkodó hangulat, s valami furcsa lehangoltság vett erőt a *Surprise-ról* érkezett embereken, amikor anélkül telt el a vasárnap, hogy a hajót megláthatták volna.

A kitűnő időjárás ellenére a *Surprise* se hétfőn, se kedden, se szerdán nem tűnt fel a láthatáron, s a napok múlásával Jack azt is észrevette, hogy Palmer szokásos, napi főhajtásában egyre kevesebb az őszinteség, péntekre pedig a főhajtásból már csak egy kurta biccentés maradt. Az üdvözlés módjából számos következtetést le lehetett szűrni, s annak megállapításához se kellett különösebb éleslátás, hogy a *Norfolk* hajótöröttjei tudatában vannak négyszeres túlerejüknek, önbizalmuk, bátorságuk napról-napra fokozódik, és Palmert is nehezen lehetne rákényszeríteni arra, hogy kezelje az emberei egyre ellenségesebbé váló magatartását, ami egyelőre elsősorolt verekedésekre és torokszorongatásra korlátozódott, de időnként már azzal fenyegetett, hogy az események nagyobb és általános ellenségeskedésig fajulnak.

Jack kegyetlenül átkozta magát. A hajón kellett volna maradnia. Jelenléte a parton semmivel se járult volna jobban hozzá Stephen műtétjének sikeréhez, mintha valamelyik tisztjét küldte volna maga helyett. Úgy viselkedett, mint egy aggodalmaskodó vénasszony. Ha pedig kötelességének tartotta, hogy mégis partra szálljon és tárgyaljon Palmerrel, akkor meg kellett volna várnia az apályt, hiszen bár a hurrikán emlékei már múltóban voltak, de egy tapasztalt tengerész szemének észre kellett volna vennie a szokatlan időjárási periódusra utaló jeleket, a csatormán át beömlő víz mindent elsöprő sodrását. Másodszor, egy csapatra való katonát is magával kellett volna hozni, s a dereglyére fel kellett volna állíttatnia a tarackot így jelenleg az volt a helyzet, hogy az egyedüli fegyver, mellyel a *Surprise-ról* érkezettek rendelkeztek, az az ő kardja, Blakeney töre

és pisztolya, valamint egy csáklya volt. Az emberei természetesen magukkal hozták a késeiket is, de késekkel a *Norfolk* hajótöröttjeinek többsége is rendelkezett.

– Attól tartok, hogy a *Surprise* miatt búslakodsz, testvér – jegyezte meg Stephen, amikor kettesben, a házikó előtt ülve figyelték a tenger fölé leszálló alkonyt. – Remélem, nem akarsz kétségbe ejteni a barátainkat?

– Kétségbe ejteni! Te jó isten! – horkant fel Jack. – A *Surprise* kitűnő állapotban lévő, jó építésű és az időjárás viszonyosságainak kitűnően ellenálló hajó, Mowettnek pedig kitűnő tengerészekből álló legénység van a keze alatt. Még ha nem is ismerte azokat az átkozott sziklazátonyokat, akkor is biztos vagyok benne, hogy amikor a kötelek megfeszültek, akkor ösztönösen és minden erejével azon volt, hogy hagyja a hajót a szélárnyékos oldalra sodródni. Amennyire a szélirány megváltozására emlékszem és amennyit a partmenti sziklazátonyok elhelyezkedéséről tudok, most valahol azoknak az északi végénél lehet. Tulajdonképpen legjobban az a nyomorult, sérült hátsó árboc izgat. Mr. Lamb is amiatt aggódik. Már rettentően bánja, hogy nem tett rá kettős abroncsot, amikor lett volna rá ideje.

– A hátsó árboc elvesztése valóban akkora baj lenne?

– Ha szélirányba kellene hajóznunk, akkor nem okozna problémát, hiszen ha hátulról kapjuk a szelet, akkor nem is vonjuk fel rá a vitorlákat. Ahhoz viszont, hogy a hajóval lavírozni, szél felé lehessen fordulni, tehát gyakorlatilag, vissza lehessen térni a szigetre, létfontosságú a hátsó vitorlarúd. Ha a sérült hátsóárboc teljesen tönkrement, akkor a *Surprise-nak* nagyot kell kerülnie. Kénytelen lesz nyugati irányba tartani, s Mowett akkor Hivának veszi az irányt.

– Ha talál egy új árbocot, akkor visszatérhet, nem igaz?

– Így van, de ahhoz előbb találnia kell, s mivel Lamb velünk van az embereivel, az is időt vesz igénybe, míg összeállítják, helyére rakják és megerősítik, de a legnagyobb problémát az jelenti, hogy akkor is minden nap a passzát és az áramlat ellen kell hajóznia. Még akár egy hónapig elmaradhat.

– Óh, ne! – vetett Stephen egy jelentőségteljes pillantást Jackre.

– Pedig pontosan így festenek a dolgok. A helyzet nem marad stabil egy hónapon keresztül, sőt még rövidebb ideig sem.

A házikó mögül hangok hallatszottak, s bár Aubrey kapitány mint hajóstársakról és tengerészekről igen jó véleménnyel volt a legénységről, de azt is tudta, hogy nagyon szeretnek hallgatózni és még a hadihajó elvileg vízhatlan raktárfalait is összefurkálják, ennek következtében általános gyakorlatnak tekinthető, hogy a végrehajtandó tervek többségéről a legénység jóval előbb értesül, mint hogy azok végrehajtására a parancsot megkapná és még az emberek magánügyeit is széleskörű tájékozottságról tanúskodó részletességgel szokták kitárgyalni. Előnyökkel is jár ez a helyzet, hiszen valahogy családiasabbá teszi a hajót, de jelen körülmények között Jack nem szerette volna, ha véleménye széles körben elterjed, hiszen a két oldal közötti kapcsolatok semmi esetre se csupán ellenségeskedésben merültek ki, a két hajó békésebb természetű emberei gyakran találkoztak a magasabban lévő erdőkben, a patak felső folyása környékén lévő „senki földjén”, s ott beszélgetésbe elegyedtek egymással, különösen akkor, ha mindkét fél a semlegesek közé tartozott. A *Surprise-on* lévő lengyelnek, Jackruskinak, például, egy finn mondta el, hogy két tengerészeti jogban járatos ember vezetésével kialakult egy erősebbnek számító csoport, akiknek az a véleményük, hogy a *Norfolk* tisztjeinek, miután hajójukat és ezzel megbízatásukat is elvesztették, nincs további hatalmuk a legénység fölött, ami igen megnehezíti a fegyelem fenntartását, különösen azután, hogy a vitorlamester és a keménykezű, mindenki által rettegett első tiszt a hajótörés során vízbe fulladt.

A hangok ezúttal az ösvényen kettesben leereszkedő Martintól és Butchertől származtak. Butcher dr. Maturint jött meglátogatni, és üzenetet is hozott Palmer kapitánytól Aubrey kapitánynak. Palmer kapitány a legszívélyesebb üdvözlését küldi és kéri Aubrey kapitányt, emlékezzen a megállapodásra, mely szerint a két terület közötti határt a patak jelenti, kivéve a *Surprise-ról* érkezettek előtt lévő partszakaszt, ahol a *Norfolk*emberei akadálytalanul áthaladhatnak, hogy elérhessék a korallzátony keleti csücskét. Palmer kapitány azt is aggodalommal jegyzi meg, hogy embereinek egy csoportja tengeri hínárral összedobálva és csúfondáros kiabálások közepette volt kénytelen erről a területről visszafordulni, és nagyon reméli, hogy Aubrey kapitány azonnal megteszi a szükséges intézkedéseket. – Kérem, adja át üdvözlétemet Palmer kapitánynak – üzente vissza Jack –, és

ha nem csupán valami vaskosabb tréfáról volt szó, akkor az elkövetők felelősségre lesznek vonva, s ha óhajtja, ő is jelen lehet a büntetés kiszabásánál, vagy elküldheti egyik tisztjét maga helyett. Minden esetre, kérem, fejezze ki sajnálatomat az ügy miatt, és szeretném biztosítani, hogy hasonló eset a jövőben nem fordulhat elő.

– Nos, Stephen – szólalt meg Jack, amikor ismét kettesben maradtak –, támaszkodj a karomra s elsétálunk a sziget teteje felé. A fekete szikla fölött van egy kis lapos magaslat, ahonnan gyönyörű a kilátás. Még úgyse jártál arra.

– Nagyon szívesen! – örvendezett Stephen. – Talán még Martin repülésre képtelen víziguvatját is meglátjuk. Az is elképzelhető viszont, hogy majd a hátadon kell lehozni onnan, mivel még elég gyengén tartanak a lábaim.

Aubrey kapitány nehéz lépteinek zajára és szuszogására a repülésre képtelen víziguvat csendesen besurrant a bozótba, de a kopasz, vulkanikus törmelékkal borított kis fennsíkról két irányba akár ötven kilométer távolságba is el lehetett látni a hullámok tarajától fehér foltos tengeren. Északi és déli irányban azonnal felfedeztek két különálló bálnarajt, s belátható volt a sziget egész szélárnyékos oldala. Látszott, hogy a patak még mindig zavaros vizet hord a zavaros vizű lagúnába, és a távoli sziklazátonyon és a homokos parton mozgó apró emberkék is világosan kivehetők voltak.

Mr. Lamb és két embere éppen az utolsó simításokat végezte azon a kis házikón, melyet maguknak építettek fel; azon az ominózus vasárnapon láttak neki a munkának, amikor várakozásuk ellenére a *Surprise* mégsem érkezett meg.

A fák közül a *Norfolk* egyik fiatal hajóácsa lépett oda hozzájuk és „Üdvözet, cimborák!” szavakkal barátságosan köszöntötte őket.

– Üdvözet – viszonozták a köszöntést meglehetősen közönyös hangon a *Surprise* hajóácsai és szerszámaikat letéve kifejezéstelen vonásokat erőltettek az arcukra.

– Éjszakára viharra számítunk, de most nagyon jó időnk van, igazán nem panaszkodhatunk.

A *Surprise* emberei továbbra se mutattak semmiféle közeledést, s kis szünet után a jövevény ismét megszólalt:

– Nem adnának kölcsön egy fűrészfog-hajtogatót? Az enyém a bárkával együtt elsüllyedt.

– Nem, cimbora, nem adnánk – felelte Mr. Lamb. – Hogy miért nem? Először is azért, mert soha, senkinek nem adok kölcsön szerszámot; másodszor, ez a király ellenségeivel való összejátszásnak minősülne, ami halált jelent a vitorlarúdon, Isten legyen irgalmas hozzánk, ámen!

– De hisz a háborúnak vége! – csodálkozott a *Norfolk* hajóácsa.

– Mesélje ezt be a katonáknak, fajankó! – közölte Mr. Lamb s jobbkezének mutatóujját orrának oldalára tette. – Én se ma jöttem a világra!

– Csütörtökön találkoztam az egyik cimborájukkal az erdőben – mutatott rá a norfolki a hajóács emberei közé tartozó Henry Cholesra –, pontosan egy kenyérfá alatt.

– Igen, egy kenyérfá alatt – bólogatott ünnepélyes képpel Choles –, három olyan vastag ága tört le, mint a főárboc. Ezt még meg is jegyeztem akkor.

– És minden jót kívántunk egymásnak a békekötés alkalmából.

O hisz a békében, és – természetesen – béke is van.

– Henry Choles meglehetősen jó szakember, és a végtelenségig becsületes – méregette Lamb tárgyilagos tekintettel az emberét. – Csupán az vele a probléma, hogy a Surrey-i oldalon született és még nem is túl régen. Nem, fiatalember – intézte most már szavait kedvesen a *Norfolk*-ról jött hajóácsához. – Én már akkor is öreg voltam, amikor te pendelyben szaladgáltál, és béke idején még soha nem láttam embereket úgy viselkedni, mint ahogy a társaid viselkednek. Én ezt úgy látom, hogy az egész egy nagy hazugság, azért, hogy ingyen, a nagy semmi ellenében szabadon haza küldjünk benneteket, és még a fejpénzt se kapjuk meg.

– Stephen – nyújtotta Jack apró kis zsebtávcsovét barátja felé –, ha alaposan szemügyre veszed a látóhatárnak ezt az oldalát, amerre mutatok, akkor azt hiszem, te is látod azt az állandóbbnak tűnő, jobbra húzóódó, fehér tarajos hullámverést. Azt hiszem az lesz az a homokpad, melyről már szó volt. Kegyetlen dolog lehet, ha északa valaki azon veszi észre magát, hogy az a homokpad ott van a szélalatti oldalán. Ilyen szél mellett akár félnapon keresztül északnak kellene tartani.

Az „ilyen szél mellett” tulajdonképpen nem jelentett mást, mint az egyenletesen érkező, arcukat ezen a védett kis magaslaton csak

langyosán simogató passzátot, ami a csúcsok fölött és mögött már jóval erőteljesebben fűjt; kitűnő szél a sudárvitorlák felvonására.

– Tulajdonképpen azt szeretném mondani – folytatta Jack –, hogy meg akarom hosszabbítani a dereglyét, s el akarok vele indulni Hua Hivára. Ezt minél előbb meg kell csinálnunk, különben rövidesen nem lesz, amit meg tudnánk hosszabbítani. A rossz érzésem egyre fokozódik, s amikor a szigeten már minden élelem elfogy, akkor ez a rossz érzés még erőteljesebbé válik. Nem hiszem, hogy Palmer erősen kézben tudná tartani az embereit, a *Hermione* szökött lázadóinak pedig a többiekénél is nyomósabb okuk van, hogy fejbe csapjanak bennünket, különösen azok után, hogy Haines tőlük is megszökött, így azt is tudhatják, hogy lelepleződtek. Ahogy a *Surprise* késik, az ő bátorságuk is egyre növekszik.

– De miért kellene meghosszabbítani a dereglyét?

– Hogy mindnyájan elférjünk benne. Nagyon meg volt pakolva, amikor téged partra hoztunk. Meg kell hosszabbítani, hogy ki lehessen vele menni a nyílt tengerre.

– Hosszú ideig fog tartani?

– Azt hiszem, hogy egy hét alatt elkészülünk vele.

– Azt már nem is kérdezem, gondoltál-e arra, hogy amint elkészülünk vele, de lehet, hogy még előbb is, elveszik tőlünk? Tudomásom szerint ők is Hua Hivára akarnak eljutni, hogy egy bálnavadász-hajóval, ne adj isten, visszajöjjenek a társaikért.

– Ez már az én fejemben is megfordult, de nem hinném, hogy lenne bennük elég mersz ezt megkísérelni, mielőtt hozzálátnának a munkához. Később aztán, ha fűgén dolgozunk, akkor meg találjuk azokat az eszközöket, melyekkel el lehet téríteni őket ettől a szándékuktól. Nem, nekem a legfőbb gondot az élelmiszer-ellátás okozza; az élelmiszer-ellátás az útra, mely elég hosszúra is elnyúlhat, hiszen nincsenek műszereim. Ami az ivóvizet illeti, van elég hordónk ahhoz, hogy csökkentett fejadagok mellett két hétre elegendő vizet vigyünk magunkkal, s bízom benne, hogy össze tudunk szedni néhány száz, épségben maradt, tejes kókuszdiót is, de a legfogósabb kérdés továbbra is az élelem marad. Most, hogy a horgászattal kudarcot vallottunk – pedig a kifogott halból egy jókora mennyiséget le akartam szárítani, mint ahogy annak idején Juan Fernándezen tettük –, szeretném tudni, hogy nincs-e ezzel

kapcsolatban neked valami elképzelésed! Talán a páfrányfák belső, lágy része? Gyökerek? Fakéreg? Apróra zúzott levelek?

– Valóban elmentünk néhány törpenövésű jamgyökér mellett, kétségkívül a Dioscorea-félékhez tartoznak, szóltam is neked, de te nagyon előre siettél s nagyokat szuszogtál, így nem is hallottad, amit mondtam. Sokat nem láttam belőlük, itt nem terem bőségben, sajnos, nincs belőle több, mint a tarisznyarákból, ezért én első sorban a cápákhoz fűznék nagyobb reményeket. Nem túlzottan ízletes, a külseje se a legjobb ajánlólevél, de a húsa, hasonlóan a Selachii rendhez tartozó halak legtöbbjéhez, nagyon egészséges és tápláló. Könnyen ki is lehet fogni, s azt javasolnám, hogy a hátrészét vágjuk fel hosszú és vékony csíkokra, szárítsuk meg, majd füstöljük fel.

– De Stephen – vetett Jack egy pillantást a *Norfolk* roncsai felé –, gondolj csak bele, hogy ezek az állatok eddig mivel táplálkoztak!

– Ne légy már ennyire naiv, barátom! Ádámtól és Évától kezdve bizonyos fokig még a növények is kiveszik a részüket a számtalan halott elfogyasztásából, és a tengeri halak vagy első- vagy második- vagy századkézből részesülnek a vízbefűltak tetemeiből. Mindenestre – tette hozzá, amikor észrevette Jack arcán az undort – a cápák nagyon hasonlítanak a vörösbegyekhez; ők is olyan vad feltékenységgel védik a területüket, és ha a mieinket a csatornán túl fogjuk ki, akkor még távolról se vádolhat bennünket senki kannibalizmussal.

– Rendben van – válaszolta Jack. – Én amúgy is túlsúlyos vagyok. Kérlek, mutasd meg nekem azt a jamgyökeret!

A jamgyökér a sziget legmagasabb pontjától lefelé, a görgelékes talajban nőtt és ereszkedett lejjebb az alsóbb régiók felé. A kis platóra vezető ösvény a köögörgeteg alján haladt el, Stephen itt mutatta meg a kúszóágakat és a tipikus levelet, majd néhány kő felfordítása után rábukkant egyetlen, meglehetősen formátlan gumóra.

– Ezek a szerencsétlen satnyaságok nem érzik itt jól magukat. Nem szeretik ezt a görgelékes talajt, ezeknek inkább a vastag, nedves talajban van az otthonuk. De ha hajlandó vagy egy kicsit feljebb kapaszkodni, akkor könnyen lehet, hogy megtalálod ezeknek a törpéknek a szüleit is. A köögörgeteg tetején, egy rég betemetett kráterben, jókora, húsos gyökereket találhatsz, mivel az esőzések ezeket

a nyomorúságokat is onnan hordták le. Majd én itt megvárlak, mert még elég gyengének érzem magamat. Ha útközben valami bogarat találnál, kérlek, finoman tedd bele ebbe a zsebkendőbe.

Stephen dobogó szívvel leült, s hirtelen az a repeső, friss boldogság árasztotta el, mely gyermekkorától mit sem változott: egy kis kopár térségen végre megpillantotta a repülésre képtelen víziguvatot amint kinyújtotta egyik nagyon tetszetős, de teljességgel haszontalan szárnyát, csőrével vakargatta magát, kitátotta a száját, pottyantott egyet, s ezt kihasználva végre Stephen is lélegzetet mert venni.

Jack csak mászott fölfelé, végigment a görgeteges rész szélén, imitt-amott rábukkant egy-egy jamgyökérre, de azok még kisebbek és nyomorékbak voltak, mint a lentiek – nagyon hasonlítottak arra a krumplira, melyet otthon, a kertjében termelt –, de a Stephen említette kráterbe vetett hittől és a korábban látott, hatalmas, tölcser alakú, ízetlen gumó emléktől hajtva tovább mászott, hogy legalább egy napi élelemmel el tudja látni embereit. A tető sokkal távolabb volt, mint gondolta, ráadásul a közelmúlt özönvízhez hasonlítható esőzései eltorlaszolták a kráter kijáratát, a krátert jókora tóvá változtatták, s a kétségkívül hatalmas méretű jamgumók most három méter mély, poshadt víz alatt rohadtak. Magasabbról viszont az óceánból is szélesebb területet látott be. Leült, hogy a mászás után kicsit kilihegje magát s elnézett a nyugati részen lévő, távoli korallzátonyok, az elsüllyedt szigetek láncolata felé. A horizont innen már messze, a szigetek mögött húzódott és innen sokkal jobban fel tudta mérni a zátonysor hosszát és szélességét. A zátonyok valóban hatalmas padkát alkottak, melynek folytonosságát egyetlen látható rés, egyetlen, szabad szemmel kivehető csatorna se törte meg. Kényszerítette magát, hogy a lehető leghidegebb fejjel, tárgyilagosan és a tényeket elemezve próbálja felmérni, milyen esélyei voltak a *Surprise-nak* arra, hogy azon a borzalmas éjszakán épségben elhaladjon mellettük. Az esély nem lehetett kedvezőbb, mint egy a háromhoz, s ennek még a gondolatától is könnyek szöktek a szemébe.

A messze, északon húzódó, kör alakú korallzátonyok jelentik a legnagyobb veszélyt, gondolta; míg szabad szemmel azokat bámulta, úgy tűnt, mintha mögöttük sötétlene valami, s máris a zsebébe süllyesztett távcsőve után kezdett kotorászni. A sötét folt valóban

ott volt: egy hajó képében. Azonnal látta, hogy a *Surprise* nem lehet, de még jó tíz percbe vagy talán egy negyedórába is beletelt, amíg távcsövének gondos élesre állítása és hosszas szemlélődés után megállapította, hogy egy délnek tartó amerikai bálnavadászhajó tűnt fel előtte.

A hajó a hatalmas kiterjedésű padka nyugati oldalán haladt, s ha az volt a szándéka, hogy felkeresi a szigetet, akkor az egész zátonysort meg kellett kerülnie, majd élesen a szárazföld felé kellett fordulnia. Ha időközben a szél nem erősödik fel, akkor ezt egy hét leforgása alatt tudja megcsinálni. Agyában rögzítette az irányokat, majd futólépésben elindult lefelé a kőgörgetegen.

– Bocsáss meg, Stephen – lihegte. – Nekem most azonnal le kell sietnem a táborba. Egyetlen perc vesztegetni való időm sincs. Gyere utánam abban a tempóban, ahogy neked kényelmes!

– Mr. Lamb – szólalt meg higgadt hangon, amikor már szabályosan tudta venni a levegőt –, beszédem van magával. – Felmentek a dagály felső vonaláig, s csak ott folytatta mondanivalóját.

– Azt kérném, hosszabbítsa meg a dereglyét két és fél méterrel, hogy el tudjunk menni vele mindnyájan Hua Hivára és ott, minden valószínűség szerint, csatlakozhassunk a hajóhoz. A rendelkezésére álló anyagokkal és szerszámokkal meg tudja csinálni?

– Óh, istenem, hát persze, hogy meg tudom csinálni, uram! Kivágunk néhányat a parttól alig ötven méternyire lévő fákból s készítünk néhány panelt és bordát.

– Úgy gondoltam a dolgot, hogy a már rendelkezésére álló anyagból. Egyetlen perc vesztegetni való időnk sincs.

– Értem, uram, akkor is meg tudom csinálni, de ez azt jelenti, hogy azonnal le kell bontanunk a doktor házikóját.

– Majd egy sátorban meghúzza magát. A dereglye meghosszabbítása előtt viszont fel kell fegyverkeznünk. Mít tud átalakítani tengerészkarddá vagy lándzsává anélkül, hogy azzal hátráltatná a munkát?

– Ami a kardokat és töröket illeti, nos, ebben az ügyben keveset tudok tenni, és azt is attól függően, hogyan tartanak ki a fűrészeim – mondta a hajóács elgondolkodva –, de lándzsákkal és csáklyákkal – nevetett fel harsányan – szükség esetén még Midian hadseregét is fel tudnám szerelni. Egy egész hordónyi huszonöt centis cöveket

dobtam be a dereglyébe, Henry Choles pedig azt hitte, hogy megfeledkeztem róla és ő is berakott egy hordóra valót. A cövekek hegyét el kell lapítani, az üllő szarván egy kis görbületet és egy kis formát kell neki adni, majd cseresznyepirosra felizzítani és a langyos tengervízben megedzeni. Máris kész a használható fegyver. Nem lesz olyan, mint a londoni Tower fegyvermestereinek a munkája, de ha valakinek a vékonyába döfnek vele, akkor vajmi keveset számít, hogy Londonban vagy helyben készítették.

– Fel tud állítani egy kovácsműhelyt? Van üllője és fűjtatója?

– Nem tudok, és nincs egyik se uram, de, majd összeeszkábálok két rugalmas tömlőt, üllőnek meg kiválóan megteszik azok a nagy, fekete kövek. Sam Johnson, aki középén evezett, az ágyúmester embere, valamikor hosszabb időn át egy késes mellett dolgozott. Ő éppen alkalmas lesz erre a feladatra.

– Óriási! Nagyszerű! Állítsa rá azonnal a munkára az embereket, és kezdjék el a lándzsákat és kampókat is kovácsolni! Húsz darab elegendő lesz belőlük; nekem itt van a kardom, Mr. Blakeneynek ott van a töre és a pisztolya – különben is, a lándzsával aligha tudna bánni –, Mr. Martin meg nem hiszem, hogy igényt tartana az ilyesmire. Aztán szükségünk van még három cápahorogra is; annyi láncot tegyenek a szárára, amennyit nélkülözni tudunk. Ezt még a lándzsák előtt meg kellene csinálni, és ez még meg is magyarázza a kovácsműhely felállítását. De, Mr. Lamb, az egészet annyira titokban kellene csinálni, ahogy csak lehet. Legjobb lenne a fák közé húzódni vele. A horgok elkészültek a dereglye elindul cápahorgászatra, addig pedig össze kellene ácsolni néhány könnyű keretet, hogy legalább kétszáz kiló, csíkokra vágott cápahúst meg lehessen szárítani rajta. Egyben azt is ellenőrizni kellene, hogy a hordóink jól tartják-e a folyadékot... Igazán nem akarom túlságosan sürgetni, Mr. Lamb, de máris kifutottunk az időből; a legénységnek kettőzött erővel kell dolgoznia.

Az embereknek mindez jókora meglepetést okozott. Az Old Sodbury partjain eltöltött hetek során a hajón megszokott munkarendnek csupán a formális váza maradt meg, s helyette inkább kedvükre kószálhattak az erdőben, ennivaló után kutathattak a korallszirtek között, s a sziklákról annyit horgászhattak, amennyit csak akartak. Egy kicsit lelassultak, s valahogy elszoktak attól is, hogy

a parancsokat kérdés és feltétel nélkül, azonnal végrehajtsák. A grog és a dohány hiánya különben is ingerlékenyebbé tette őket, s kicsit fel is háborodtak, amikor a kapitány, Plaice szavai szerint „úgy bömbölt a bozótban, mint egy dühös bika” és parancsba adta, hogy mindenkinék kétszer, sőt háromszor olyan gyorsan és annyit kell dolgozni, mint máskor. Még a korbácsot is meglengette a feje fölött. Ritkán látták kezében ezt a szerszámot, kivéve a kabinjába nagyritkán és diszkréten behívott kadétokat, akik tudtak volna mesélni csapásainak rettentő erejéről és halálos pontosságáról.

– Olyan ez, mint egy börtönhajó – panaszkodott George Abel, aki Johnson távollétében szintén a dereglye oldalában evezett –, csak még annál is rosszabb. „Ugorj, láss neki, gyorsan, te lustaság! Kevés beszéd, pokolfajzatok, annál több munka!” Mi történt veled, hogy ilyen rabszolgahajcsár lett belőle?

– Ez talán majd megbékíti egy kicsit – köpött Plaice a dereglye után kötött, közepes nagyságú cápa felé, melyet fajtársai már üldözőbe is vettek.

– Húzzatok bele! – kiáltotta Bonden, s a dereglye kicsúszott a homokos partra. Abel azonnal kiugrott belőle, de nem a vontatókötelet kapta el, hanem azt a másik, erős zsinórt, melyet a cápa farka köré erősítettek. Féltucatnyi, segítségére rohanó emberrel sikerült partra vonszolni a zsákmányt a többi cápa elől, de egyesek az utolsó falat reményében olyan közel jöttek a parthoz, hogy majdnem szárazra vetődtek.

Társaival együtt Abel egy ácsoktól kért szekerével levágta a cápa fejét, majd körülnézett, hogy begyűjtse az elismerő pillantásokat. Éppen a szükséges méretű állatot sikerült kifogniuk, ráadásul a többiek se tettek jelentősebb kárt a húsában. Mindenesetre most nem volt idő a tétlen bámészkodásra, s ezt gyorsan közölték is mindenkiel. Máris csatlakozhattak Mr. Blakeney csapatához, és rohanhattak – *rohanhattak* és nem sétálhattak – a sziget északi csücskébe, ahol még kókuszdiót lehetett gyűjteni. Ígéretet kaptak, hogy aki húsznál kevesebbel tér vissza, az még azt is megbánja, hogy megszületett.

Futólépésben indultak el, gyorsan maguk mögött hagyták a fák között rögtönözve felállított kovácsműhelyt, a ziháló, sziszegő fújtatókat, ahol a mindössze egyetlen kötényt viselő, izzadt fegyverkovács

kalapált. Találkoztak még néhány zaklatott tekintetű emberrel, aki a házikó romjaitól fával megrakodva rohant a part felé, aztán hozzájuk hasonló, izgatott népségbe botlottak, ők lándzsanyélnek való, lehetőleg egyenes és csomómentes rudakat gyűjtöttek nyalábszáma.

Úgy telt el a nap, hogy egyetlen percre se ülhettek le, járkálás helyett futólépésben közlekedtek, de még ez se volt elég. Váltásokra osztották fel őket, mintha a hajó fedélzetén lennének, s a váltások idejük jelentős részét a tűz közelébe helyezett, keretekre erősített, hosszú csíkokra vágott cápahús forgatásával töltötték, és kócot készítették a kókuszdió rostjaiból, amivel majd a meghosszabbított dergelye réseit kell kitömní. Döbbenetes volt látni, hogyan és milyen gyorsan ébredtek fel az emberek és álltak vissza a hajón megszokott négyórás ritmusra. A váltások olyan szabályosan zajlottak, mintha egész éjszaka csak a harang kongatását figyelték volna. Az egyik ilyen éjszakai váltás idején történt, hogy furcsa szél kerekedett és fújt erősen északnyugati irányból vagy három-négy órán keresztül. A visszahúzódó dagály ellenében jókora hullámokat kergetett a part felé, melyek már komolyan veszélyeztették a tüzet, a mellette száradó, undorítóan bűzlő, enyvszagú ennivalót és a hevenyészve felállított sátrakat.

A dagály idején a tenger betódult a lagúnába, zúgása messzire hallatszott a parton, s nem akadt olyan tengerész, aki ne tudta volna, hogy ez most keményen megtépázza a zátonyra futott fregattot. A *Norfolk* hajótöröttjei általában nem tartoztak a korán kelők közé, de nem sokkal napkelte után, amikor a *Surprise* emberei már a reggelijüket fogyasztották, egy kisebb csapat átkelt a patakon és a dagály felső vonala mentén sietett a korallzátony elejére. Bár kölcsönös megállapodás volt, hogy joguk van átjárni, de a *Surprise* embereinek jelenlétében nem nagyon éltek ezzel a jogukkal, most pedig többségükben úgy tettek, mintha észre se vennék őket, bár a két leginkább barátságosnak és beszédesebbnek tűnő fickó hüvelykujját felmutatva diszkréten még morgott is feléjük valamit.

Bár a hajóroncs még nem adta meg magát igazán, és a vörös szakállú kadét ezt jelentette is Palmer kapitánynak, a délelőtti folyamán mégis többen elmentek a *Surprise* emberei mellett. Egy huszonöt-harminc főből álló csoport csak fél tizenkettőkor tért vissza s a *Norfolk* baloldali korlátját és az előfedélzet néhány palánkját

húzta maga után. A Surprise emberei ekkor már szétszóródtak a szigeten, mindenki végezte állandóan sürgős munkáját, így az ácsok szinte egyedül maradtak és a dereglye kettéfűrészelésével voltak elfoglalva, Mr. Lamb pedig éppen félrevonult a bozótba. Egyedül Haines volt a parton, akinek eredeti foglalkozása bognár volt, és félig-meddig befogadást nyert azzal, hogy segítségére volt Mr. Martinnak, s most éppen a legrosszabb állapotban lévő hor-dókkal foglalatostkodott. Amint a Norfolkra érkezőket meglátta, hangos „Júdás” kiáltásoktól kísérve azonnal elfutott, de a társaságban nem voltak olyanok, akik a *Hermione*-ról szöktek, így senki se eredt a nyomába; néhányan ugyan úgy tettek, mintha utána iramodnának, de ez csupán játék és ijesztgetés volt részükről. Egy másik csoport is megjelent az ácsok környékén, tagjai érdeklődtek, hogy éppen mivel foglalatostkodnak – elismerően nyilatkoztak szer- számaikról és szakértelmükről –, s elmondták, hogy mivel a hajó kezd alkotórészeire hullani, ők is megépítik saját dereglyéjüket, majd hosszasan beszélgettek, annak ellenére, hogy csak ritkán kaptak választ szavaikra. A csoport vezetője hirtelen elkiáltotta magát:

„Nézzétek! Nézzétek!”, s a sziget belseje felé kezdett mutogatni. A *norfolkosok* hirtelen felkapták a lyukfűrész, a dereglye alját borító egyik réztáblát, magukhoz vettek egy maréknyi szeget, egy harapófogót, egy kisebb csapfűrőt és egy ráspolyt, s hangosan hahotázva már rohantak is táborhelyük felé. Annak a százméternyi távolságnak a megtétele valóban nevetségesnek bizonyult: az egyik ember megbotlott s kiejtette kezéből a ráspolyt, a másik eldobta a kényelmetlen rézlemezt, hogy könnyebben menjen a futás, de mire Choles utolérte a lyukfűrészszel szaladó embert, akkor ő már a sajátjai között tudhatta magát. Choles megpróbálta tőle elvenni a lyukfűrész, de a *norfolkosok* a földre teperték. Barátai siettek Choles segítségére, valamelyikük egy nehéz fakalapáccsal azonnal eltörte az egyik *Norfolk*-ról való ember karját, s tucatnyi *Surprise*-os élén Mr. Lamb is futva közeledett az erdő felől. Erre a *norfolkosok* is összeverődtek s botokkal kezdtek hadonászni, majd a magukkal hozott faanyag túlnyomó részét hátrahagyva, a patakon keresztül lassan visszahúzódtak saját területükre. A *Surprise* embereinél két szekerce és egy bárd is volt, s már elindultak volna a lyukfűrész visszaszerzésére, ha a patak feléjük eső oldaláról, valahonnan a

hegyoldalból, fel nem hangzik Aubrey kapitány hatalmas „Megállj!” kiáltása.

Mindnyájan hozzá siettek, s az ácsok egyszerre beszélve, egymás szavába vágva követelték, hogy a lándzsákkal együtt azonnal indítsanak rohamot a szerszámok visszaszerzésére.

– Mr. Lamb, mennyire sürgős, hogy az elvitt szerszámok visszakérüljenek? – tette fel a kérdést Jack, de a haragtól halálsápadt ácsot vállánál fogva alaposan meg kellett rázni, hogy magához térjen és összefüggően azt tudja válaszolni, hogy a lyukfűrészre csak másnap lesz szükség.

– Nos, rendben van – bólintott Jack –, akkor folytassák a munkát, délután majd foglalkozom a kérdéssel.

Stephen és Martin társaságában elfogyasztotta az ebédjét, a nagyon gyanús külsejű cápásültet és a kókuszból készített pudingot. Általánosságokban a repülésre képtelen madarokról és az óceánok távoli szigeteinek gyarmatosításáról folyt a beszélgetés, melyet nagyjából figyelemmel is tudott követni, de gondolatait főképpen a Palmerrel küszöbön álló találkozó kötötte le.

Kétségtelen, hogy foglalkoznia kell ezzel a reggeli incidenssel. Egy hasonló eset nyílt és véres összecsapással végződhet, s noha a bárdokkal és a lándzsákkal nagy valószínűséggel ellen tudnak állni egy ilyen támadásnak, de az erőszak folytatódása elviselhetetlenül késleltetné, esetleg meg is hiúsíthatná a dereglye vízrebocsátását. Nem csupán meg kellett hosszabbítani a dereglyét, hanem hátra volt még a kötélzet átszerelése, a hajótest megbízható tömítése, az élelmiszer felpakolása és még ezernyi más, apró tennivaló. Egy, a dereglye elkészülte után, annak megkaparintására irányuló végső támadás már más kérdés, és ha azt különböző furfangokkal nem lehet elkerülni, akkor meglehetősen biztos volt abban, hogy a rendelkezésére álló erőkkkel meg tudja akadályozni, különösen akkor, ha a lándzsákat titokban tartalékban tudja tartani, s ezek elővétele a döntő pillanatban a meglepetés fölényét tudja biztosítani a számára. Három napig még fenn kell tartania a viszonylagos nyugalmat, majd ezt követően, kedden este, a hold feljövetele előtt akár le is rohanhatják a parton, mert akkor ő már kihajózik a lagúnába, a parttól elérhetetlen távolságban lehorgonyozza a dereglyét, felállítja az árbocokat, befejezi a kötélzet átszerelését, összerakja a felfedélzetet

és az esti árapállyal már útnak is indul. A kérdés csupán az, hogy Palmer mennyire ura az embereinek. Tisztjei már alig voltak, hiszen vagy a zsákmányolt hajókkal küldte haza őket, vagy vízbe fulladtak a hajótöréskor – nagy valószínűséggel legjobb tengerészeivel is ez volt a helyzet –, így nagyon egyedül és minden segítség nélkül maradt. A *Hermione* szökevényei vajon mennyire alkotják szerves részét a *Norfolk* legénységének? A maguk oldalára tudják-e állítani a többieket? Megmaradt tisztje, az orvos és a titokzatos, hátterben meghúzódó fedélzetmester vagy első tiszt vajon mennyire befolyásolja Palmert? Ezek voltak azok a kérdések, melyekre a választ Palmer, szőrös, keveset eláruló arcából ma délután ki kell majd olvasnia.

Az ebéd befejeztével egy ideig sétálgatott a sátra előtti, füves térségen, majd magához kérette a dereglye kormányosát.

– Bonden! Találkozni akarok a *Norfolk* kapitányával. Vegye elő a kalapomat, rázza ki a kabátomat és adja ide a kardomat.

– Igenis, uram – felelte a látogatásra már teljesen felkészült Bonden. –A kardja borotvaéles, uram! Mr. Blakeneytől elkértem a pisztolyát, megtisztogattam, kiszárítottam a töltetet s új kovakövet pattintottam bele.

– Ez még egy büntetőexpedícióhoz is elég lenne, Bonden – jegyezte meg Jack –, de most csak egy udvariassági látogatásról van szó.

– Udvariassági látogatás, a seggem – motyogta Bonden, amikor a sátortól kicsit távolabb kirázta a kapitány kabátját. – Milyen jó lenne, ha most itt lenne a tarackunk! – tette még hozzá magában, majd a kabátzsebébe süllyesztette a pisztolyt, övében már ott volt egy hosszú, vékony, rendkívül veszélyes tör, inge alatt, a nyakában pedig még egy zsinóron lógó tengerészkést is viselt. Átadta a kalapot és a kabátot a kapitányának, majd nyomába szegődve, vele együtt ő is elindult.

Jack valóban egy udvariassági látogatás benyomását igyekezett kelteni, Palmer pedig, jól nevelt ember lévén, általánosságokkal és közhelyekkel válaszolatott a szavaira. A teljesen érdektelen csevegés alatt viszont Jack észrevette, hogy beszélgetőpartnere az utolsó találkozásuk óta nagyon megváltozott. Palmer nyilvánvalóan beteg lehetett, sokkal öregebbnek látszott, s úgy festett, mintha összement

volna. Hatalmas feszültség érződött rajta, s Jacknek az volt a benyomása, hogy valakivel vagy valakikkel heves vitája lehetett a közel múltban.

– Nos, uram – szólalt meg végül Jack –, úgy tűnik, hogy ma reggel néhány emberünk valami ostoba csetepatéba keveredett. Nem hinném, hogy ténylegesen ártani akartak egymásnak, de szerintem valami olyan durva játék lehetett, ami könnyen elfajulhatott volna.

– El is fájt. John Adamsnek eltört a karja. Mr. Butcher éppen most rakja össze neki.

– Sajnálom az ügyet, de elfajulás alatt én azt értettem, hogy féltucatnyi ember, valami éretlen tengerészcsíny szándékától vezérelve minden áron meg akart egy lyukfűrész szerezni. A hajóácsaimat még időben sikerült visszahívnom – tudja, bárdokkal a kezükben dolgoztak –, de ez nekem se volt könnyű, s nem szeretném, ha még egyszer ezt kellene tennem. Biztosan ön is tapasztalta már, hogy ha az emberek a hajóról a szárazföldre lépnek, akkor már nem olyan egyszerű őket fegyelmezni.

– Még semmi ilyesmit nem tapasztaltam – válaszolt Palmer élesen s bozontos szemöldöke alól gyanakvó pillantást lövellt Jack felé.

– Nos, én már tapasztaltam – jegyezte meg Jack –, s nekem úgy tűnik, Palmer kapitány, hogy embereink között az ellenségeskedés már olyan veszélyessé kezd válni, mintha az ember egy puska poros hordón ülne égő kanóccal a kezében. Már a legkisebb dolog is robbanást idézhet elő. Ezért kénytelen vagyok megkérni, adjon ki szigorú parancsot az embereinek, hogy hasonló csetepatéra a jövőben ne kerülhessen sor. És a lyukfűrész is szeretném visszakapni. Nem feltételezem, hogy embereinek valóban az lett volna a szándéka, hogy eltulajdonítsák.

A sátor oldala enyhén kidudorodott, s nagyjából világos volt, hogy Palmer vagy suttogás vagy egyéb jeladás útján kapcsolatban állt valakivel a sátron kívül.

– Vissza kell kapnia a lyukfűrészét – biccentett Palmer –, de meg kell mondanom önnek, Aubrey kapitány, hogy már magért küldettem volna...

– Értem küldet? – kacagott fel Jack jó hangosan. – Óh, nem, nem, nem! Ez oktalanság! A sorhajókapitányok nem szoktak csak úgy egymásért küldetni, tisztelt uram! De ha mégis megfélekednének

magukról, akkor emlékeztetnem kell önt arra, hogy – legalábbis *de jure* – ön a hadifoglyom!

-Azért szerettem volna, ha felkeres, hogy hivatalosan is közöljem önnel, az első felfedezés jogán a sziget amerikai felségterületnek minősül, és felszólítsam arra, hogy költözzenek át az északi korallzátony túlsó oldalára, ahol emberei nem akadályozhatják a *Norfolk* faanyagának és készleteinek kimentését.

– A szuverenitás kiterjesztésére vonatkozó igényét jelen pillanatban nem tudom elfogadni – közölte Jack. – Különben is, ez politikai kérdés, ami kívül esik a hatáskörömön. Ami pedig azt a javaslatát illeti, hogy embereinket távolabb kell egymástól elhelyezni, nos, azzal teljes mértékben egyetértek. Biztos vagyok benne, hogy már észrevette, éppen a dereglyénk meghosszabbításával vagyunk elfoglalva. Ha ezzel elkészülünk, akkor embereimet olyan távolra viszem, hogy nagyon kevés esély marad egymás zaklatására. Ezért is van szükségem arra, hogy a szerszámaimat visszakapjam.

– Vissza fogja kapni – jelentette ki Palmer, majd elkiáltotta magát, ami ugyan kiáltásnak indult, de aztán valami szánalmas, remegő hanggá szelődött. – Vissza fogja kapni – motyogta s tenyerével végigsimogatta a szemeit. A vöröshajú kadét be is hozta a vitorlavászonba göngyölt szegeket, a harapófogót és a lyukfűrész, s mikor Jack kulturált hangon elégedettségének adott kifejezést, akkor Palmerből már kirobbantak az indulatok. – Végül is, Aubrey kapitány, mivel ön azt állítja, hogy még mindig hadiállapot áll fent közöttünk, fel kell készülnie arra, hogy vállalja szavainak logikus következményeit.

– Nem értem önt, uram – mondta Jack, de a nyilvánvalóan rosszulléttel küszködő Palmer fuldokolva elnézést kért és kisietett a sátorból. Jack néhány pillanatig csak állt a bejáratnál, majd a kadéttal megkérdezte Butchertől, hogy kíván-e dr. Maturinnal konzultálni, aztán átadta Bondennek a szerszámokat és elindult a táborhely felé. A sáttortól a patakig vezető utat sűrűn egymás mellett nőtt páfrányfák szegélyezték, melyek árnyékába meghúzódva mindkét oldalon tucatnyi ember gyűlt össze, de a fatörzsek mögött megbújókat is számolva még többen lehettek. Némán figyelték Jack közeledtét, de ahogy elhaladt mellettük, fojtott, izgatott, angolosan kiejtett szavak ütötték meg a fülét: „Most kapjuk el a gazembert!”; s egy kő találta

el a vállát. Abban a pillanatban a kadét erős bostoni akcentussal fűszerezett kiáltása visszhangzóit a fák között, Jack pedig folytatta útját s a szokásos helyen átgázolt a patakon.

– Mr. Lamb – lépett Jack a szétszedett dereglyéhez –, itt vannak a szerszámai. Dolgozzanak teljes erővel, s akkor azt hiszem, hogy a tervezett időben el is indulhatunk. Minden embert, akit csak akar, vegyen igénybe, hogy tartsák a pallókat és faragják a csapokat és a tömítéseket.

Estére és a következő napon a dereglye már ismét kezdte felvenni korábbi formáját, s szerdán ellepték az emberek, akik a kapitány közvetlen felügyelete alatt fűrtak, faragtak, ácsoltak, tömítettek; az élelmiszer elő volt készítve a berakodásra: egymás mellett sorakoztak a kókuszdióval megtöltött zsákok, egy vitorlavászonra kitergetve ott volt az erős szagot árasztó, szárított cápahús, csak a még mindig erősen csepegő és eresztő vizeshordók álltak kicsit távolabb. A dereglyét hevenyészve kifeszített vitorlavászonnal takarták el a kíváncsi tekintetek elől; Jack nem tartotta valószínűnek, hogy a norfolkosok tudnák, milyen készültségi állapotban tartanak a munkálatok. Martinnak azt mondta, hogy bár a dereglye péntek estére elkészül, de az emberek péntekhez fűződő babonás hiedelmei miatt csak másnap bocsátják vízre, s Martin mindezt teljes jóhiszeműséggel Butcher tudomására hozta. Jack majdnem biztos volt abban, hogy a *Norfolk* emberei legkorábban csak péntek reggel kísérlik meg a dereglye kézre kerítését, ha egyáltalán terveznek ilyesmit, de akkor már minden készen áll arra, hogy kihajózzanak a lagúnára. Óvatságból azért elrendelte, hogy a lándzsákat tartsák készenlétben, s a pisztollyal is lőtt egyet-kettőt a levegőbe, amivel csak érzékeltetni akarta, hogy bővében vannak a lőszernek.

Az amerikai bálnavadászhajó megpillantása óta eltelt időszak a legkeményebb munka jegyében zajlott, de a szerdai nap minden korábbit felülmúlt. Bár megtévesztés céljából a dereglye árbocait nem állították fel, a kötélzet jelentős részét így is el lehetett előre készíteni, így a délután folyamán már nem is annyira nagy szakértelemre, mint kemény munkára volt szükség. A félmeztelenre vetkőzött hajóácsok, vitorlaszabók, a kötélzettel és tömítéssel foglalkozó emberek olyan erőbedobással dolgoztak a pálmalevelek árnyékában, hogy még megszólalni is ritkán volt alkalmuk.

A munkálatok során se a lelkészt, se az orvost nem számították képzett munkaerőnek, ezért elküldték őket jamgumót gyűjteni. Lelkiismeretesen meg is töltötték zsákjaikat, de idejük túlnyomó részét így is a guvat hajkurászásával töltötték, bemásztak utána a bokrok közé, zavargászták a görgeteges hegyoldalon, a szerencsétlen madár pedig olyan sebesen futott, mint egy fogoly, sőt menekülés közben, kétségbeesett rikácsolással még arra is kész volt, hogy három méteres magasságból levesse magát. Most, mielőtt leereszkedtek volna, hogy meglátogassák Mr. Butchert és érdeklődjenek Palmer kapitány egészségi állapota felől, letelepedtek a magasan lévő kis platón, hanyatt feküdtek, fejük alá rakták a jamgumóval töltött zsákokat, s figyelték a sziget fölött elvonuló fellegeket, melyek helyett délkeleti irányból állandóan érkezett az utánpótlás.

Gmelin szerint a szibériai haris a hóba temetkezve alszik – jegyezte meg Martin.

– Erre hol bukkantál rá?

– Darwinnál. A *Muschus corallinus* kora tavaszi virágzásáról a következőket írja:

Hóval fedett dombokon olvadó patak nyomán,
Zöld pázsit terül, bíbor színeit ontja a virág,
Zsibbadt szárnyát próbálgatja a haris,
Lágy szellő hátán magasba száll ő is.

– Ezzel igazolja állítását és szakértőként Johann Georg Gmelint* idézi.

–Nos, én tisztelem a Gmelineket, de a guvatfélékben van valami ami izgatja az emberek fantáziáját. Nálunk, Írországnak azon a részén, azt mondják, hogy a mezei haris az őszi közeledtével vízi-guvattá alakul és tavasszal ismét harissá változik. Bízom benne, hogy dr. Darwin komoly és tekintélyes tudósként, nem túlzottan hisz ebben a hibernációban**.

– Belenéztl már a *Zoonomia* című művébe?

J.G. Gmelin (1709–1755) német természettudós, de a tübingeni származású család más tagjai is ismert tudósok voltak a 18-19. században Erasmus Darwinról(1731-1802), Charles Darwin nagyapjáról van szó, aki természettudósként és szabadgondolkodó költőként egyaránt híres volt.

– Még nem, de emlékszem néhány sorra a *Társadalom eredetéből*, melyet egyik léhűtő unokaöcsém is gyakran szokott idézni:

„Óh, nézd!” – kiáltá, – „Nézd a Földet, az óceánt, s az ég magasát
És éltesd az istenséget, a szerelem szexualitását!
Az élet minden formája a páros örömet keresi,
S a vágyódó világot a szex egyesíti.

Gondolod, Martin, hogy most a parton is ezzel foglalkoznak? Már úgy értem, hogy az istenséget éltetik? Tapasztalataim szerint a tengerjáró emberek nagy hívei az ilyesminek.

– Mindenesetre elég nagy ott az ordítózás.

– Mintha ujjongásnak hangzana.

– Inkább, valami örült lármának vélem.

– Lenézek a sziklapárkányról – állt fel Stephen a helyéről. – Te jó isten! – kiáltott fel döbbenet, minthogy balra, a parttól alig két mérföldnyire az amerikai bálnavadáshajót pillantotta meg. Megkerülte a déli földnyelvet, s már a homokos partról is teljes nagyságában látszott. A *Norfolk* legénysége a partra özönlött, az emberek ujjongtak, kiabáltak, táncoltak örömben. A vöröshajú kadét és egy másik fiatalember már hihetetlen gyorsasággal rohant is a sziklázatony mentén, hogy figyelmeztesse a bálnavadászokat a *Norfolk* roncsai miatt veszélyessé vált átjáróra. Néhányan céltalanul le s föl rohangáltak, ordítottak, integettek, de egy tucatnyi, összeszorított ajkú, elszánt emberből álló falka a piros kockás inget viselő Haines után vetette magát. Haines lebukott a hordók, a farakások, a felhalmozott holmik mögé és mindenképpen a fák menedékébe igyekezett, elrohant a dereglye mellett s rohant végig a tengerparton. A patak nál utolérték, kibelettek és a tengerbe dobták. A többség viszont a dereglye körül rajzott, melyet a *Surprise* emberei erejüket megfeszítve igyekeztek letolni a homokpadról és vízre bocsátani. A *Norfolk*hoz tartozók egyik csoportja kirángatta a dereglye alól a csúszótalpakat, mások a felhalmozott készleteket dobálták szét, teljesen eluralkodott rajtuk a tisztító szenvedély, hatalmas kövekkel bezúzták a vízhordók oldalát; egyáltalán nem féltek a lándzsáktól vagy bármi mástól, földre döntötték az őket eltaszigálni igyekvő embereket s elárasztották őket mindennel, ami a kezük ügyébe esett,

a dagálytól partra sodort hínárral, uszadékfával, koralldarabokkal. Néhányan hamar harcképtelenné váltak – Jack kardot markoló jobb keze már könyékig véres volt –, de ez se tántorította el őket, a de- reglye pedig most már reménytelenül a puha homokba süppedt. Ennek megtörténtével – s mivel így a *Surprise* emberei előtt bezárult a menekülés útja – a támadók visszavonultak, hogy a parton felsorakozva, ujjongva üdvözljék a rég várt bálnavadászhajót. A *Surprise* emberei mindannyian a dereglyébe zsúfolódtak, melyet a kifelé meredező lándzsák egy időre áthatolhatatlan erődítménnyé változtattak. De vajon mennyi időre?

Stephen szíve majd megszakadt a bánattól, bár amint jobbra-balra tekintgetett, valami azt súgta neki, hogy valami még hiányzik a képből, mintha valami még elkerülte volna a figyelmüket. Ez az érzés még jobban megerősödött benne, amikor az örömujjongás szinte egy csapásra elhalkult. A bálnavadászhajó, hatalmas, kiterjesztett vitorlákkal érkezett, melyek túl nagyok voltak ahhoz, hogy ezekkel fusson be a lagúnába. Orrtökével jókora hullámokat gerjesztve elszáguldott a távolabbi csatorna bejárata előtt. Kétszáz méternyire lehetett, amikor elő- és főárboca úgy elszállt, mintha egy lövés borotválta volna le. A hajó azonnal szélnek fordult és felvonta a zászlóit. Közben mindkét oldalon kibontott szárnyvitorlákkal a déli földnyelv mögül nagy sebességgel feltűnt üldözője is, és a *Norfolk* mozdulatlanra dermedt, halotti csendben várakozó emberei előtt egy hatalmas oldalsortüzet zúdított a szélárnyékos oldal irányába, majd leengedte a csónakot, kezdte bevonni a vitorláit, s mintha maga is megkönnyebbülni látszott volna.

– Ez a *Surprise!* – szólalt meg végre Stephen. – Óh, micsoda *Örömteli Meglepetés*, hogy áldja meg az Isten és Szűz Mária mind a két kezével! – suttogetta tovább, de hangja már nem hallatszott.

VÉGE